

CH 0
Page 84

YR YM A FER ODDUWIOL-

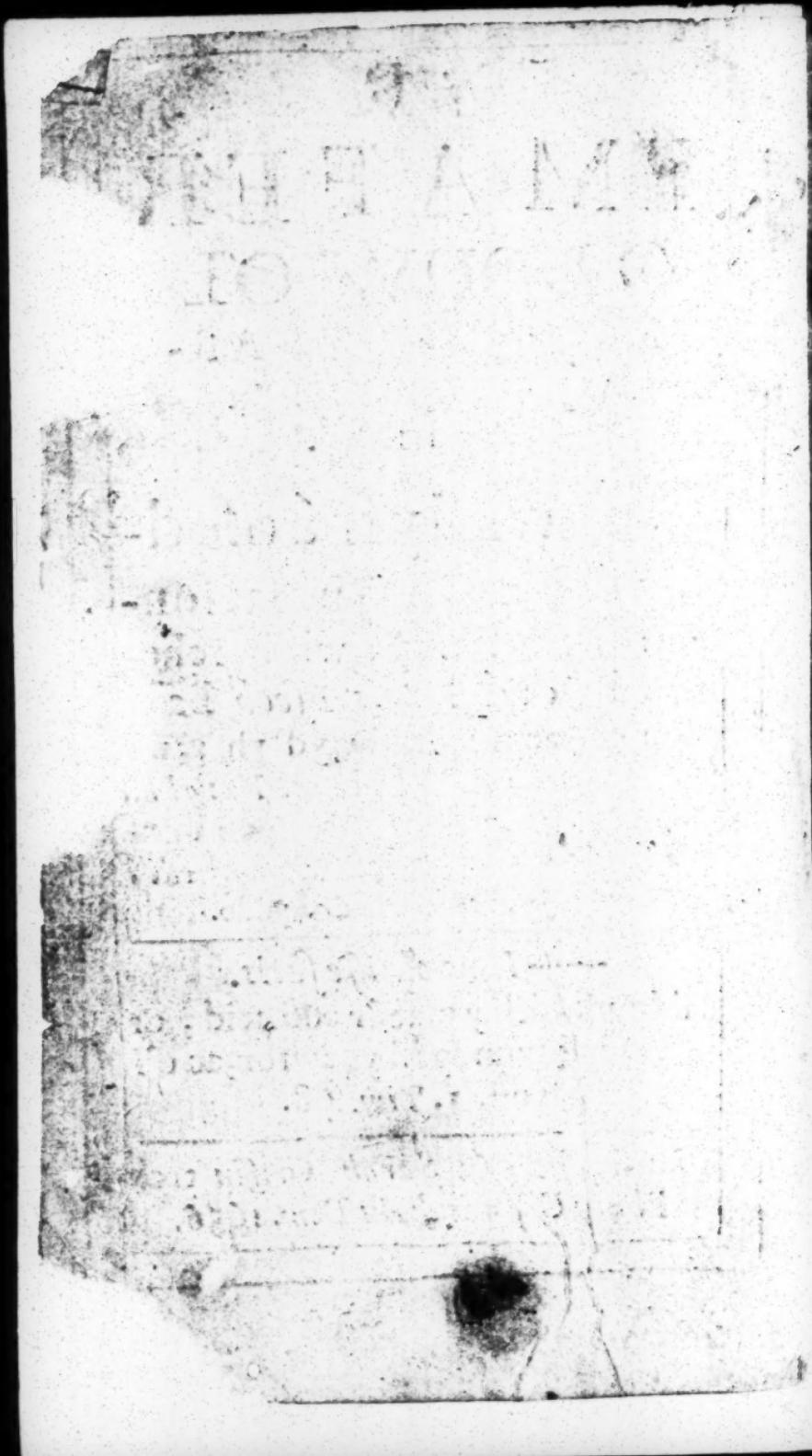
DEB: YN CYFAR-
wyddo dyn i ryngu
bodd Duw:

Yr hwn lyfr â osod-
wyd allan yn safson-
aect o waith y gwir barche-
dig dâd Lewis Escob Ban-
gor, ac a gyfieithwyd yn gam-
ber-aect o waith Rev. Vaughan
o Gaergai o sir Feirion wr bon-
heddig. Yr ail Impressiwn gwedi i
Correctio ai amendio drwyddo.

—Est voluisse satis.

Idduwioldeb y mae'r addewid, or
bywyd hwn sydd yr awron, ac o'r
hwn a fydd. 1. Tim. 4.8.

Printiedig gan Sarah Griffin tros
Philip Chetwind: An. Dom. 1656.

A T Y R U C H E L
ALL VOC A F D Y .
wysog CHARLES
tywysog Cymru.

Christ Jesu Tywysog y Tywysogion
â fendithio eich mawredd, â hir
ddyddiau, ac amlder o i radau ar
gynnydd; yr hyn a'ch gwnâ chwi yn wir
ffynnadwy yn y bywyd lwn, ac yn dde-
dwydd dragwyddol yn y byd a ddaw.

I Tim. I;
15.

Fesaethodd *Jonathan* dair o saethau i
bexi i *Ddafydd* gilio ym mhellach oddi-
wrth ddigofant *Saul*: dymma'r trydydd
llythyr a scrifennais innau, i dynnu eich
mawrhydi yn nes at ffafri Duw, gan hyffor-
ddi eich calon mal *Josiah* yn eich ieueng-
fid, i ddilyn ar ôl Duw *Dafydd*, ac *Jaco*
eich Tâd. Nid o ran fym môd 'yn ammeu
fod eich *Mawrhydi* yn gwneuthur, hyn,
heb fy addysci, ond o ran y mynnwn gyd
a'r Apostol i chwi amlhau mewn grâs,
ffydd, a gwybodaeth, a phôb astudrwydd
yn eich cariad i wasanaeth Duw a gwir gre-
fydd. Ni bu erioed fwy o eisiau union-bac
ddilygredig athrawiaeth, canys y mae 'n
lebygol fod y bardd yn brudio am ein ham-
ser ni yn hyn o ymadrodd: *Obsequium a-*
micos veritas odium parit. Ac nid rhysedd,
gan weled ein bod ni wedi ein gadael i
A 2

Dad 12.
13.

I Sam.
21.20.

e Cor. 7.

Gweni-
with a ba-
micois veritas odium parit. Ac nid rhysedd,
gan weled ein bod ni wedi ein gadael i
wehilion

3
A

gy
ffy
dw
I
be
wr
lly
ma
dd
di
cic
soo
he
a'r
ffy
yn
fyd
dd
le
ser
mi
ga

AT YR UCHEL ALLVOCAF DY- wysog CHARLES tywysog Cymbru.

Christ Jesu Tywysog y Tywysogion
â fendithio eich mawredd, â hir
ddyddiau, ac amlder o'r radau ar
gynnydd; yr hyn a'ch gwnâ chwi yn wir
ffynnadwy yn y bywyd hwn, ac yn dde-
dwydd dragwyddol yn y byd a ddaw.

I Tim. 1:

15.

Dad 12.

13.

Fesaethodd *Jonathan* dair o saethau i
beiri i *Ddafydd* gilio ym mhellach oddi-
wrth ddigofaint *Saul*: dymma'r trydydd
llythyr a scrifennais innau, i dynnu eich
mawrhydi yn nes at ffasfr Duw, gan hyffor-
ddi eich calon mal *Josiah* yn eich ieueng-
ctid, i ddilyn ar ôl Duw *Dafydd*, ac *Jaco*
eich Tâd. Nid o ran symi môd 'yn ammeu'
fod eich *Mawrhydi* yn gwneuthur, hyn,
heb fy addysgi, ond o ran y mynnwn gyd,
a'r Apostol i chwi amlbau mewn grâs,
ffydd, a gwybodaeth, a phob astudrwydd
yn eich cariad i wasanaeth Duw a gwir gre-
fydd. Ni bu erioed fwy o eisiau union-bur
ddilygredig athrawiaeth, canys y mae 'n *
leidygol fod y bardd yn brudio am ein ham-
ser ni yn hyn o ymadrodd: *Obsequium a-
mitos veritas odium parit.* Ac nid rhyfedd,
gan weled ein bod ni wedi ein gadael i
gwr, "bair i gas.

2 Cor. 7:

8.

Gweni-

ath a ba-

ir garaid,

gwr, "

bair i gas.

welision

Y llythyr

Mat. 25.
I. & C.

wehillion yr amser, yr hwn gan ei fod yn
didiwaethas sydd angenrhaid iddo fod yn
waethas ei ddyddiau : A pha fodd y geill
fod yn waeth, gan weled na wyr gwagedd
pa fodd y bydd gorwageiddiach , nac an-
wiredd , *anwiredach* ? Ac fel y cyfrifid
or blaen hwynt yn fwyaf zêla chariad y
eu crefydd : yr awrhon, fe ai cyfrifir hwy
yn fwy moddol, y rhai sy 'n gwnethur y
broffes leiaf ou ffydd: Y mae 'n ymdd
angos yn eglur mai y rhain ydyw y dyddi
au diweddaf ; o ran bod diofalwch am
stât dragwyddol gwedi llifeirio (fel
rhagddywedodd Crist y hyddei dros ho
grâdd o ddynion , megis y mae y rha
fwyaffsy 'n byw yr awrhon a mwy serch
ag at ei llawenydd bydol nac ar ei duw
llawenydd tragwyddol : Ac or rhai syd
yn cymmeryd arnynt ddangos serch tu
at Dduw : O Dduw Pa galon sancteiddi
na waeda, weled ansynyched y maent y
dyfod i weddio , mor ddiarhydeddus
gwrundaiant air Duw ? mor ddieith
ydynt ar fwrdd yr Arglwydd ? mor g
fannedd y maent yn olygwyr ar gogmen
a chwaryddiaeth yr staids ? Lle(er eu bo
yn Gristianogion) yr ymhyfrydant eu h
nain wrth wrando eillion y cythraul
camarfer geiriau yr Scrythur sanctaidd
eu chwarêyddsfâu, mor gynefyn ac yr
ferir pibellau *Tobacco* mewn tŷfarno
Felly pe hai yn yn y dyddiau hyn yn
ned i edrych am nerth duwioldeb : prin
cau ef weled eulun o hono mewn llaw
o gristia

Gorchlynynnedig.

o grifiau a negion. Ni bu erisedfwy o bechta
na llai cydwybod am bechu, ni buy
Barnwr erioed nes i ddyfod, ni ba erioed
lai o baredrwydd erbyn ei ddyfod. A
phe deuai y priodfa ymawrion, pa'n ifedi
(or rhai sy'n eu tybiad en hunain yn
ddigen doeth a gwylodol) a gwnn yntor-
wynion ffalion, heb en defiyn o lew flydd
gadwedigol yn eu lampa. O hlebid y celli-
neb mwyafrif sydd gan lawer yn yr oes hon,
ydyw bod yngall i dwyfflo eraill yn gynhoaf
ai twyfflo eu hunain yn y diwedd.

Ac os digwydd ryw amser i'r wyliau i'r dylid
ddyiod i wyliau, neu i yw foddwl da
ddyfod i wyliau, yr hyn a bait iddynt
gofto fyrred yw'r oes hon, a gwannedd
yw eu sicrwydd hwynt am fywyd tragwy-
ddol, pan ddarfyddo y bywyd hwn; ac
fel y mae iddynt ryw bechodau cystina-
chol am yr rhain, y mae yn rhaid iddynt
edifarhau, neu gael eu cospi yn ystern yn
ol hyn: y mae diosfalwch yn ebrwydd yn
hoynglust y rhagrithiwr, (er bod yn sadws
iddo foddwl am y pethau hyn) nad yw hi
etto amser, ai fod ef etto yn ddigon ieuangeli-
ser na eill nas bob 'n gwybod fod llawer
myrddiwn cyn ieuanged ac yntau, yn ba-
nod yn ystern, eisiau edifeirwch amserol)
ymae rhysyg yn ei sicrhau yn y glust arall,
geill ef yn ol hyu gael 'amser pan fod 'n
legur i edifarhau, a pha wedd bynnac y
mae eraill yn marw, ei fod ef yn ddigon
pell allan o ergid marwolaeth. Ac am
hony efe a eill yn hyf gymmeryd peth

Y llythyr

ychwaneg amser i ddilyn ei drachwantau
melus, ac i chwaneg u ei olud ai lywodra-
eth. Felly megis (diogwas *Salomon*) y
mae yn ymroi i gyfca tippyn eilwaith, y-
chydig heppain etto, ymgaredigo gronyn
ychwaneg, i huno yn ei bechoda'u arferol.
Nes o'r diwedd i anobaith (gwrthun law.
forwyn diofalrhwydd) ddyfod i mewn
heb ei disgwyl, a dangos iddo fod ei awr
wedi dysod, ai amser gwedi myned heibio.
Ac nad oes iw ddisgwyl ond marw, a chael
cospedigaeth. Na fydded hyn ddiethrol
i neb, o ran gormod y sywacth a wyddant
ei fod yn wir, a mwy (oni chânt fwy a râs)
fydd debygol iw gwenhieithio eu hunain
fal hyn hyd eu diwedd, Ac yn y diwedd
i oddef cospedigaeth di-ddiwedd.

Yn fy nymunaid gan hynny am iechyd-
wriaeth cyffredinol, ac yn enwedig am
ddawn tragwyddol eich ardderchawgr-
wydd chwi, mi â ymeginia is i bigo allan
(o gannol amryfuseddau anibennus) yr hêa
ymarfer o wir dduwioldeb, yr hwn oedd yn
blodeuo yn dêg cyn i'r ymrafaelion gwrth-
wynebus yma ddeôri : yr hwn adduig fy
llasur egwan i lechu dan gy fgod adenyyd
eich mawrhydi, a thrwy gael y fath groe-
saw, ni eill fod yn anghroesawgar i Egl-
wys Grifft. Os bod yn grefyddol ym mhob
oefoedd, ydoedd yr anrhydedd mwyaf :
ond mwy anrhydeddus yw, yn yr oes
anghorefyddol hon, fod yn wlr bartwma
glain hynod ar dduwioldeb ? duwioldeb
a wnaeth i *Ddafydd, Salomon, Iehosaphat,*
Ezechias

Gorchymynnedig.

Ezechias, Iosias, Zerubbabel, Constantius,
Theodosius, Edward y chweched, y Fren-
hiens Elizabeth, y tywyfog Harri, a llawer
o dywyfogion crefyddol eraill, gael eu
hanrhodeddu, fel y mae eu henwau
hwyl (gwedi eu marwolaeth) yn arogl pêr
mal olew gwerthfawr yn eglwys Dduw,
ai coffadwraith cyn felusen a mêl yn ein
geneuau, neu megis pereiddlais miwsic
mewn llysicuwledd o win: lle y mae by-
wyd y tywyfogion anuviroleu hucheddau,
yn braenu ac yn drewi yngoffadwriaeth
pobl Dduw. A phâ anrhynedd yw, i wyr
mawrien gael mawr ornwelhafiaeth ar y
ddaiar, pan fo Duw yn cyfrif ei henwau
yn anheilwng iw scryfennu yn llyfr y by-
wyd yn y nefoedd?

Duwioldeb ydyw'r peth sy'n eneinio
enw da Tywyfog, ac yn gwneuthur ei wy-
neb pryd i ddiscleirio o flaen dynion, ai e-
naid yn ogoneddus ym mhllith Angelion. Exod. 31 :
Canys fel yr oedd wyneb Moses wrth ym- 29,30.
ddiddan yn fynych â Duw, yn diseleirio
yngolwg y bobl, felly trwy fynych weddio
(yr hyn yw, ein hymddiddan ni â Duw)
a gwrando ei air (yr hyn yw Duw yn lle.
faru wrthym ninnau) ni gawn ein cysne- 2 Cor. 3.
widio o ogoniant i ogoniant, gan yspryd 18.
yr Arglwydd, yn un llân ar Arglwydd. A
chan weled mor ddi-sier yw'r bywyd hwn
i bawb, yn enwedig i dywyfogion: pa a-
chrawiaeth sydd resymmolach i dywyfogi-
on, ac i ddeiliaid fysyrrio arno, nar hon
sydd yn dyscu i ddyn pechadurus ei wadur

T llythyr

ei hün, gan farw-eiddio ei lygredigaeth :
fel y gallo feddiannu Crist Awdur yr ie-
chydwriaeth:a gwrtwynebu gan ddifyrr-
wch y byd darfodedig,i gael nieddu y gwir
Mat. 26., nefol ar tragwyddol lawenydd: iw gwneu-
13. thar yn wir aethydeddus ger bron Duw
mewn duwioldeb, y rhai ŵnt yr awr hon
anrhymeddeddus yn vnig ger bron dyn mewn
gwagedd? Pa draul bynnac a wnelom
mewna daiarol wagedd, gan mwyaf naill
ai fe sydd farw gyd â ni , ai yn y man ac
ein hól. Eithri yr hyn a dreiliom ni fel
Mair, yn arfer o dduwioldeb, a bery ya
goffadwriaeth dragwyddol. O blegia i
dduwioldeb y mae'r addewiwl yn y byd
hwn, ac yn y byd sydd i ddysfod. Eithri
heb dduwioldeb, nid ees dim diddanwch
it cydwybod oddisewn, na dim tangnedd-
yfoddiallan iw ddifsgwyl yn y byd hwn,
na dim dedwyddwch tragwyddol yn y
byd addaw idde ei hün, gael ymgeledd-
wr bucheddol o'ch mawrhydi ; gan eich
bod yn vnig fab ac aer ir fâth lywiawdr
grasfisol : yr hwn nid yw yn vnig yn ymdi-
ffynnwr y ffydd o herwydd ei enw, eithri
yn ymddiffynnwr y ffydd mewn gwirio-
nadd : megis y mae'r byd yn deall wrth
weled ei ddysceidiaeth yn diddymmu gau
athrawiaeth Bellarmin, ac fal y curodd i
lawr dwysennau cabledd Vorstius Arhean?
Oh mor hawdd hefyd yw i'ch Mawrhydi
chwi fod cystal(oni fyddwch well) a'r rhai
â aethant o'ch blaen , mewn grâs a ma-
wredd;

Gorchymynnedig.

wredd; os gosodwch eich calon i geisio,
ac i wasanaethu Duw, gan ystyried mor
grefyddol y casas eich Mawrhydi ddygiad i
fynu, gan dduwiol a rhinweddol olygwyr
ac Athrawon; a hefyd eich bod chwi yn
byw yn yr amser y darsu i ddoethineb
Duw a gofal ein brenin bucheddol, osod
yn ben ar yr eglwys hon, (iw hanthae-
thadwy lawenydd) ail * Ithriada anrhya-
deddus, yr hwn a wna ddaioni i'n Israel
ni tu ag at Dduw, a at ei dý ef gan yr hwn ^{* Arches-}
^{cob caer-}
^{gaint.}
y geill eich Mawrhydi beuaydd gael dysgu
purciddra crefydd ym mheb amheuon o
fan iechydwrtaeth eich enaid oddisewn:
achyngor i hyfforddi eich cyflwr grapsol
oddiallan: Ac i'ch blaenlymmu yn hy-
trach i fod yn ewyllysgarach i ymarfer
duwioldel goruchel, meddylwrch yn syn-
ychi rhangoch â chwi 'ch hün, fod eich
Mawrhydi yn clywed eich râd ^{fa} fache-
ddol yn dywedyd withych, megis y dy-
wededd *Dafydd gynt with ei fab Salomon:*
A thithau Charles fy mab adnelyd daun a y-
did a gwafanetha ef â chalon berffaith, ac
â meddwl ewyllyscar: Caneys yr Arglwydd
sydd yn chwilio yr holl galonau ac yn ^{1 Chron.}
deall pob dyc i ymg nieddyliau: o cheisi ^{23.9}
ef, ti a'i eci, ond os gwrtiodi ef efe a'th
wrthyd tithau yn dragwydd. Er mwyn
dileg, ²⁴ farwyddo yn well i geisio, ac i
wasanaethu yr holl alynog *Dafydd*, yr hwn
sydd raid i ddod fod yn brif ymddyfynnwri i
chwi yn eich bywyd, ac yn unig ddiddan-
udd i chwi yn eich marwolaeth.

Tllythyr, &c.

Yr ydwyt yma unwaith etto, ar dál
syngliniau yn offwrn fy hēn rodd mewn
argraph, newydd yn nwylaw eich maw-
rhysi, gan draddodi beunydd dros eich
Ardderchawgrydd (at yr Ardderchoccaf)
syngostyngedig weddi ar i chwi fel y ty-
foch (mewn maint ac oedran) felly (fal
eich Meithr Crist) gynnyddu mewn ffafri a
doethineb gyd â Duw a dynion daionus:
hyn yw fy erfynniad yn oesdadol, ym mhob
peth arall mi fyddaf byth,

*In usyddwas wrth ore hymmyn
eich mawrhysi tra bwyf.*

LEWIS BAYLY.

Ad Carolum Principem.

(sum:

Tolle malos, extolle Pios, cognosce Teip-
sacra tene, Face consule, disce pati.

HYNNY YW.

*Chwyn y drwg oddiwrth y da;
A derchafa'r diwyd:
Gwêl beth wyt, cár Dduw a hedd,
A dysc ammynedd hefyd.*

Pr Annwyl Vrddasol Wraig:

Margred, vniq etifeades Syr John Lloyd marchog a Serfiant or gyfrannik, a chywely John Lloyd o Riwaedog Esq; i grâs a thangneddyf yn y byd hwn, a gorfoedd tragwyddol yn y byd a ddaw a ddeisif. R. V.

MAI na byddwn yn euog o anair ac anfydd-dod(wir dduwioltryd fenyw) ni allwn lai na gwneuthnar fyngorau ar gyflawni eich dymuniad: sef, cyfeithu y llyfr hwn yn y daesdiaith arfereidig i ni ym-mro wynnedd: megis trwy hyn o beth, y byddwn yn dangos ewillyg carwch rhwymedig i dalu diolch i chi am eich aml ddaioni ach bonedddigieddra tu ag attaffi am heiddo. Gwelwch mai hynny yw'r achos a barodd i mi anghofio tyngwendid am hanneallgarwch, yn yr iaith, cyn belled, ac y bûm mor draugwrol om bryd(dan hyderu yn fy egni bychan fy hân) a brâs hwytho trwsiad newydd it etisedd hwn, er wile gynreigorau ar a fedraisiai ei llunio, ai anfon yr wyth attoch megis at fammaeth ddiwyd, yr hon o etiseddiaeth sy'n dwyn parch a mawi

T llythr

am ymgeleddu eich iathyddion. Pa wedd bynnac y darfu i mi ei o sod allan yr oedd fy ewyllys yn dda , a hynny yw'r cwbl a geiss atte'b trof os , pe tynnasid hwnnw oddiwrthif se fuasai fy maich yn fymmhwy . So i yn suan ir ddaiar. Canys wrth ystyried y fâth fyd yw hwa , ar fâth gyfoethogr . wydd o ieithoedd sydd yr awr hon oi fewn y fâth ddyfn der o ddyfceddiaeth , y fâth glu stiau moethus , a chyd â hynny amled yw Cenawon *Momus* wenwynnlyd , ni buasai neb doeth yn rhyfeddu i hynny dagu sy amcannion gweiniaid yn eu dechreuad. Eithr ni wnaethym i gyfrif yn y byd or fâth beth , gan fod gennif ewyllys da yn lle tarian : Oblegid pa beth a dery mor ffyrnig na eill ewyllys da ei dderbyn , pa beth sydd cyn anhawfed nas gwna ewyilys da ef yn hawdd ? pa beth sydd gyf uwch na chyrraedd ewyllys da ef ? Pa beth sydd mor haeddedigol , nas ynnill ewyllys da ef ? ewyllys da yw cariad , gwitionedd , awdur yr holl gelsyddodau , agoriad pob cryfor , medd *Demosthenes* . Iddiweddu , nid oes dim mor ddyfn yn eigion perfedd cel-syddyd , na dim mor guddiedig yn nirgel wch natur , ar nas geill ewyllys da , ei amgylchu , ei agori ei ddeongli , ai ddatcud-dio . Pa wedd bynnac y darfu i egui fy ewyllys i , ddwyn hyn o orchwyl ir lan , yr wyf yn diogel obeithio y hyddwch chwi a phawb duwiol yn ei glodfor i , ac nid yn craffui feio ar fy anwybodaeth . Er i mi gymeryd arnaf yn awr fod yn gyfei-thydd

Gorchymynnedig.

ithydd, yr wyf yn cydnabod na ddaethym
erised i'r râdd i fod yn areithydd pařabl.
ber i hárddufy myfyrdod ag ymadroddion
cymmen, ac ni chwenzychwñ gael fynghy-
frif yn wenhiethyd i mi sy hûn nac i neb
arall: a nhydny i fod yn fyr, yr wyf yn
deisif arnoch dderbyn fynghariad, sy
ewylls, a hyn o dystiolaeth o honaw,
with eich mæddwl eich gæsanaeth ac
gorchymyn, minnau a orchymynnaf eich holl
wasanaeth ac meddyliau, i fod yn arogl-
darth cadwedig megis olew morwyn gall o
flea y go uchel oruchas yn y goruchafia-
eth pennaf:

Eich cár ách cár, gorchymynwch
o mynnwch,

Rev. Vaughan.

Tcyfieithydd, ar henw y llyfr.

Undeb duwioldeb di waeldur yma
Mwy cy nnydd lle gwneler, (ca wn
Mae yrfa o'i ymarfer

Tueddwn oll ar Dduw ner:

Arfer duwiolder di waeldaith wirfodd

Arfer bywyd perffaith

Arfer am wir fwrw ymmaith

Ech i lawr ebychiol waith:

Arfer rôl didol mewn dedwydd arfaeth

Arfer bair llawenydd

Arfer gwn ar fawr gynnydd

Arfer dda ar forau ddydd:

Arfer bob amser o ymswyn, cryfwaith

Mewn crefydd oreusw yn

Canllaw os ti ai cynllwyn

Jawn fath yw, i nef i'th ddwyn.

R. V.

Mawlid cyfieithydd a waith Gry. Philip.

- 1 **C** Y fieithydd purffydd perffaith dyf-
Dwys gyda synwyr faith Gedig
Ydyw Rolant wrolwaithf
Vaughan a wna i ran ir iaith:
- 2 Trauthodd cyfieithodd cof aeth o'i ddeall.
Ai dduwiol wybodaeth,
Yn fwyn iawn ef a wnaeth
I Frydain Arfer odiath.
- 3 Troi'r Ilyfrau gorau er gwirio ir byd,
Yr wybodaeth i'nydddo
Troi'r ieithoedd trwy wir weithlo
Yn iaith ei fam a wnaeth fo?
- 4 Arfer ddyn purwyn er para d'arfer
I derfyn d'orphwyssa
Gorau arfer ag yrfa
T marfer duwiolder da.
- 5 Arferion treion at reol arfer
I orfod chwant cnawdol,
Arfer ni âd wr fry'n ôl,
Arfer dda arfer dduwiol.
- 6 Arfer a goelier i galyn gwr doeth
Yw gair Duw gyferbyn
Ef ei arfer aî erfyn
Yn nod têg i enaid dyn.

G. F.

At y darlleydd.

FY anwylgyd-wladwr deallgar, dy-
ma fi yn bwrw fy mauch oddiarnaf,
eitnr nid hwyrach cyn gynted ac y
deilo yn dy olwg di, mai fy nhrwni-
wytho à beiau yw syngwobr am dano,
gât iddo, os fy nhyaged yw hynny, mae
nâ rhaid ei chroesawu : a gwrando dithau
yr hwn wyt yn edrych ar wiscoedd fy mât
maeth hwn, o ran cael tyllau yn ei ddi-
llad: bydd di dy hun (pwy bynnac wyt)
yn wniedydd iddo neu ir cyfryw yr amser
nessaf, a thro a thrin yn orau ac y medrychi
a oni byddaf fi yn talu y nechwyn adref-
i ti; fe fydd rhywyn ai gwna yn ddiam
mau : Nid wyf yn adrodd mo hyn er
mwya elwi gwag foliant i'm fy hûn : eith-
i ddwyn ar ddeall i't, fy mod i yn ddibris
am air y byd, pryd yr aethum i ddinoethi
fy nysciediaeth egwan iddo : ac er mwyn
rhoddi i ti argoel fy mod i yn cydnabod
nad wyf ond megis march bychan a anturia
ai fyned tan bwn mwyn nac a allai ei ddw-
yn, yr wŷf yma o eigion calon ddifrifol yn
fy ymddarostwng fy hûn ger brôn Duw a
dynion, i ersyn nawd am fy meiau : gan
orchymmyn fyngwaith at ein Leuaid dys-
cedyg, iw gyweirio ai ddifeio megis y
gweleant hwy fod yn orau.

Ama

At y darlleydd.

Am y llyfr hwn , a sail yr athrawiaeth sydd ynddo, nid yw ond golau canwyll yngoleuni yr *Haul* i mi ei glodfori : bid, y peawerydd waith ar hugaia y printiwyd yn Saesonaeac , yn dytiolaeth o'i odidawgrwydd. Am yr iaith a arferais i iw gyfeithu : yr ydwysf si yn gweled cymruaint a tagor rhyrgiddi ; ac iaith y Saeson , ac sydd rhwng cochol newydd a chaberdan gltaog : ac etto nid oes yn sail o athrawiaeth yn y saith gelifyddyd, nad yw wedi ei addurno yn eu hiaith hwy. Oh Fntaniaid gwaedol, cymmerwch chwithau beri poen a thraul, i o'od allan eich tafodfaid gyfoethog : oddieithr i chiwi fod o va seddwl a'r cymru sefniogaidd , y rhai sydd yn tybied yn oreu ddeleu a ddiffoddi ein iaith ni : fel y byddai yr holl ynys hon yn llesaru yn iaith y Saeson ; eithr beth yw hyn ond meddylfryd anghristianogawl ac adeildu cestill yn yr awyr, a dymuno i liwer o enidiau yn y cyfanser , newynn am sara y bywyd.

Mwyaf peth sydd yn dysod yn erbyn ein hiaith ni ydyw, anhawsed gan y cymru roddi eu plant i ddysgu , fel y mae'n well gan lawer dŷn fod ei etisedd yn fewch yn ei fyw na threilio gwerth huwch iddy cu iddo ddarllain : ac ni cheir yn lloegr nemawr o eurych , nen scubwr summeiu na fedro ddarllain , ac na byddo a'i lyfr tan ei geslef yn yr Eglwys , neu yn ei ddarllain pan fyddo'r aches. O dysgw ninnau gydsrod yr eu dilyn hwy yn hyâ

At y darlleydd.

hyn o beth megis yr ydym ni yn ddigon parod i ddilyn eu harfer mewn pethau eraill. Yr ydym ni yn meddiannu yr ynys hon ou blaen hwy, er bod Camden ai gau athrawiaeth ddyfcedig a llawer o ddiscyblion iddo yn gwadu *Brutus* ac yn haeru mai Jeffrey o fynyw a scrifennodd o honaw gyntaf, a chan i mi grybwylly hynny: dyma ddychymyg *Camden* i chwi i'w ddarllain: *Britania* (medd efe) o *Brith* sef, *Pictus*, a tania o'r gair groeg taunia yr hwn a arwyddocâ *gwlad*, ergo *Britania*: ac selly rhoddi *Brutus* i gyscu mewn ogof anghoffadwriaeth trwyddol: cwsc dithau mewn heddwch *Camden* lythrennog o'm than i, canysnid yw ran ei Gristion lygru gawda y marw, eithr am dy ddiscyblion, er nad wyf o ddeisceidiaeth iw hatteb: mi allaf adrodd sy meddwl iddynt, fel y gallasant hwythau, sef, sy mod i yn tybied mai mwy o ran cael mawl ac anrhyydedd gan Saezon ardderchawg nac o randosparthu'r gwirionedd y saethasant eu geiriau anguriol gywilyddus. Eithr nid wyf yn ammau na chânt hwy eu hatteb gan ryw fryttwn calonnog, fel nad el eu dychymygion yn gredadwy yn yr oesoedd nessaf. Ac rhag ofni i ti dybied sy mod i yn myned o amgylch y llwybr, sefi adrodd perth amherthynol i ymarfer Duwiodeb, mi ddychwelaf at fy nestyn drachefn.

Fé allai y tybia llawer i mi gymmeryd mwy o rydd-did yn scrifennu'r iaith hon, nac yr oedd tadogaeth y gêiriau yn cannattâu.

At y darllededd.

attau. Eithr deall, mai wrth swrw fyfwrch ar gywyddau cymraeg y cefais i y gyfrwyddyd wan sydd gennif, ac yr wyl yn go-beithio i mi arfer y geiliau saithredig a arserodd hên Athrawon o'm blaen i, ac na chyseiliornais o ethrawiaeth *Doctor Davis* ynghyfeithiad y Eibl, yr hwn yw'r unig *Plato* ardderchawg o'n hiaith ni. Os darsfu i middychymyg ymbell air er mwyn eglurhau pyngciau celfyddgar: y mae'r hên Fardd *Hofa*, yn ateb trofod yn y geiliau hyn sef.

— *Licet, semper licet*

*Signatum praesente nec producere nomen
Ut silvae solii pronus mutantur in annos
Prima cadunt, ita verborum vetus interitetas:*

Ac nid oes gynnif fi ond hyn i ddyweddyd wrhit, i gloi ar y cwbl. Edrych a ddi-chon y llyfr hwn roddi meddyginaeth i'th enaid, neu lyfrau eraill ci gyffelyb: megis y llyfr o diaethol a gyfenwir *Llwybr hyfford i'r nefoedd o gyfeithiad y llên dyscedig, am hanwyl athro Mr. R. Lloyd Ficar y waen,* neu bregeth am ediseirwch o waith yr unrhyw gymreugydd rhagorol: ac oni ddi-chon hynny beri i ti wellhau dy fuchedd, ni byddit ti ddim gwell pe cyfodai un oddi. wrth y meiriw i'th athrawiaethau: eithr os cei di ddaioni oddiwrth y llyfr hwn, meddwl yn dy weddi am un a fydd rhwym i wneuthur i'w iaith a'i wlad, y gwasanaeth a'r wfydd. dod gorau ar a fedro tra byddo ei enw:

*Rew. Vaughan
Di*

Digwyn yw gennif yn y deg iaith bêr
Ddwyn y boen yn hirfaith
Os hyddi was wybydd-iaith
Yn fwyngyd-ddwyn am gwaith.

R. V.

Fe orfu i mi roi y Carol Triban hwn, ymma
rhag bod dolennau gwynnion yn y llyfr: ac
yr wyf yn goheithio nad yw anghymhesur
gan fod ei destyn yn Dduwiol.

FYfi sy'n dechrau'r awr hon
Yn ail i'r Mab afrodlon,
Twy nerth Iesu y mab rhâd,
Miaf at fy nhâd yn union.

Mi bechais mi gyffessaf,
O flaen y nefoedd vchaf,
Im galw mwy nid teilwng fi
yn Fab i ti'r goruchaf.

Mi dorrais bob gorchymwyn
A roddai sti m i w ganlyn,
Llawn o bechod wyf erioed,
O fawd sy nhroed im coryn.

Mewn pechod darfu yngeni
Ac iwy'n ymdroi mewn drysni:
Mai y ddafad yn y llwyn
Ynghanol twyn mieri.

Myf i sum mor ddiffiaith
(Heb wneuthur pris o'th gyfraith)
A myned fel yr hwch neu'r ci
Ynghyd am brynti ganwaith.

Mi

Mi wñ i'm bechu yn oestad
Na haeddwn gaffael cennad,
Oran ffiidd sywyd drwg
I godi ngolwg attad.

Ond etto rydwy 'n gwybod,
Y modd i gael gollyngdod,
Er bod cyfiawnder i't Dduw'r hêdd
Mae mwy trugaredd ynod.

Mi wñ ddiddanwch hawddgar,
Llawenydd mawr di gymmar,
Fod niaddeuant am bob tro
Ir neb a fo 'n edifar.

Rwy 'n edifeiriol bellach,
Attolwg i ti eiriach
Eywaid Crist yn gair o'th ras
Ac fe a dy was yn holliach.

Rwy 'n meddwl gadael pechu
In llwythog yn trafaellu,
Er mwyn caffael esmwythhâd
Yn dyfed attad Iesu:

Er bod fy aniweirdra,
Mor goch ar sca'lat ymma,
Ty di ddichon fy Nuw gwya
Fy rhoi mor wyn ar eira.

O cladd yr ydwy 'n erfyn
Ym medd dy Grifft anwyl ddy'n
Cladd o cladd nas gallont hwy.
Fyth godi mwy i'm herbyn.

Duw crea i mi lân galon
I fod ith garu yn ffyddlon,

Ad-

*Adnewydd a dull fy myyd
O mewnn a thyspryd union.*

Dod i mi bur ammynedd
Tra byddwy'n dwyn sy muched
Yn fy mywyd ym mhob cam
I feddwl am syniwerdd.

Dysc imi heddyw fedru
Fyw trwy lawn hyderu
Fel pe byddai siwr syngwedd
O fynd ir bedd y foru.

Na roddwyf bwys na hyder,
Mewn da na dŷn a fager
Nac mewn dim ond ynot ti
Un Duw a Thri bob amser.

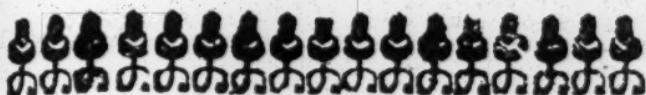
Dod i mi ras i edrych
A gwneuthur a orchymnnych
A gorchymmyn y Duw gwyn
I'm wneuthur hyn a synnych.

Dod râs i mi Dd' ystyru,
Y byd, a gallael trechu
Y cnawd brwnt, a gochel gwali,
Rhag cael or fall fy maglu.

Dod imi 'n hyn o fywyd
Ddiogel obaith hysryd
Bywiol ffydd i fynd i'r daith
A chariad perffaith hefyd.

A thyred y *Messias*
Fel dyna ngwisc priodas
Tyred chwyppya hyn yw nghâ
I gael dy lân gymdeithas.
— *Olim bac meminisse invahit.*

R.V.

Englynion i wythnos y Dioddefaint.

A 'I rhwng Iddewon wyr hy drygionus
F'ai droganwyd felly,
Dydd mercher henwer hynny
Y gwnaed ei frâd yn gnawd fry.

Ar ddyd Iau, golan gu elwog anrheg,
Vnrhyw oll-alluog
Da Grift darparwyd i grôg
Cabled Jesu cwbl Dwyslog.

Ar ddydd gwener, Nêr ddi-anwired
Croeshoeliwyd ei fawredd, Chwyl
Jawn gof, yno 'n gysfannedd
Y rhâd Fab ei rhoed iw fedd.

Sadwrn ddydd cynnydd ceinwyw goreu-
Gorweddodd Oen glan-ryw, (ddawn
A'r tryddydy dydd od yw
Y cyfodes côn ydyw.

Mâb Duw gwywrâd o goll a gododd
Gwedi dwyn ei archoll:
Dyna 'r anrhreg deg digoll
A'i dros ddyn ai drawfedd oll.

R. V.

*Adnewydd a ddull fy mynd
O'm mewn a thyspryd union.*

Dod i mi bur ammynedd
Tra byddwy'n dwyn fy muched e'
Yn fy mywyd ym mhob cam
I feddwl am snyiwerdd.

Dyfici imi heddyw fedru
Fyw trwy lawn hyderu
Fel pe byddai siwr fyngwedd
O fynd ir bedd y foru.

Na roddwyf bwys na hyder,
Mewn da na dŷn a fager
Nac mewn dim ond ynot ti
Un Duw a Thri bcb amser.

Dod i mi ras i edrych
A gwneuthur a orchymynnych
A gorchymyn y Duw gwyn
I'm wneuthur hyn a synnych.

Dod râs i mi Dd' ystyru,
Y byd, a gallael trechu
Y cnawd brwnt, a gochel gwall,
Rhag cael or fall fy maglu.

Dod imi 'n hyn o fywyd
Ddiogel obaith hyfryd
Bywiol ffydd i fynd i'r daith
A chariad perffaith hefyd.

A thyred y *Messias*
Fel dyna ngwîsc priodas
Tyred chwyppy a hyn yw nghâe
I gael dy lân gymdeithas.
— *Olim hæc meminisse iuvabit.* R.V.

Englynion i wythnos y Dioddefaint.

A 'I rhwng Iddewon wyr hy drygionus
F'ai droganwyd felly,
Dydd mercher henwer hynny
Y gwnaed ei frâd yn gnawd fry.

Ar ddyd Iau, golan guelwog an rheg.
Vnrhyw oll-alluog
Da Grift darparwyd i grôg
Cabled Jesu cwbl Dwysog.

Ar ddydd gwener, Nêr ddi-anwiredd
Croeshoeliwyd ei fawredd, Chwyl
Jawn gof, yno 'n gysannedd
Y rhâd Fab ei rhoed iw fedd.

Sadwrn ddydd cynnydd ceinwyw goreu-
Gorweddodd Oen glan-ryw, (ddawn
A'r tryddyd y dydd od yw
Y cyfodes côf ydyw.

Mâb Duw gwywrâd o goll a gododd
Gwedi dwyn ei archoll:
Dyna 'r anrhreg deg digoll
A'i dros ddyn ai drawfedd oll.

R. V.

YF
O
Y

Hen
ddar
wela
mait

O
dic
nace
get
thyd
thai
y c
y t
on

YR YMARFER
O DDVWIELDEB:
YN CYFARWYDDO
DYN I RYNGV
bodd Duw.

Wy bynnac wyt sydd yn edrych yn y llysfr hwn, na chymmer arnat syth ei ddarllen, onid ymroi oth galon i fod yn ddifrifol arferwr o ddu-wioldeb. Etto darllen ef, a hynny yn fuan, rhag cyn i ti ei ddarllen trosto, i Dduw (trwy ryw far-welach ddisymmawr) dy dorri di-ymaith am dy hên anuvioldeb cynefin.

Oddieithr i ddŷn wir adnabod Duw, ni ddichon, ac ni chais moi iawn wafa-nethu ef. Canys pa fodd y dichon dŷn gwyr hwn nid edwyn? A phwy â anthydedda yr hwn y mae yn tybied nad thaid iddo wrth ei gynnorth, a pha fodd y cais neb gynnorthwy Duw drwy ras, ythwn erioed nid adnabu ei drneni ei hûn onaturiaeth: Am hyn (y dywed yr A-Web. II.
B. pestol) 6.

YI
O

llc
ddz
we
ma
d.
na
ga
th
th
y
yo
o

D

YR YMARFER O DDWYWIOLDEB: YN CYFARWYDDO DYN I RYNGV bodd Duw.

Wy bynnac wyt sydd yn edrych yn y llyfr hwn, na chymmer arnat syth ei ddarllen, onid ymroi oth galon i fod yn ddifrifol arferwr o ddu-wioldeb. Etto darllen ef, a hynny yn fuan, rhag cyn i ti ei ddarllen trosto, i Dduw (trwy ryw far-welach ddisymmwth) dy dorri diymmaith am dy hên anuwioldeb cynefin.

Oddieithr i ddŷn wir adnabod Duw, nî ddichon, ac ni chais moi iawn wafanachus. Canys pa fodd y dichon dŷn garwyn hwn nid edwyn? A phwy â an-rydedda yr hwn y mae yn tybied nad thaid iddo wrth ei gymmorth, a pha fodd y cais neb gynnorthwy Duw drwy ras, yr hwn erioed nid adnabu ei drneni ci hûn onanniaeth: Am hyn (y dywed yr A-
B postol) 6.

Tr ymarfer.

postol) rhaid yw ir neb syddyn dyfod ar
 Dduw gredu ei fod ef, a'i fod yn obrwywr
 i'r rhaisy'n ei gesio ef. Ac yn gymaint ac
 na ddiction bod dim gwir dduwioldeb,
 heb wybodaeth o Dduw : na dim ymarfer
 o iawen wybodaeth (ganhedlyn) heb ei ad-
 nabod ei hûn. Nym gan hynny â oloewn i
 lawr mybodaeth am fawrhyd i Duw, a threu-
 ni dŷn, megis yn sylfeini isaf ac angenhedi-
 diaf o Ymarfer duwioldeb.

AG.

faw
ciai
wan
D
ffair
un
I.
Y

AGWEDDIAD EGLVR O SYLWEDD A PHR ODOU IAETH AV

Duw, I an or scrythur lân
 cyn belled ac y mae yn addas
 i bob Crinion ei wybed: ac yn
 angenrhaid ei credu i'r neb
 a dynno fod yn gadwe-
 dig.

Rna ddichon yn creadur
 hysbysu pa beth yw
 Duw, o herwydd di-
 amgyffied yw, yn trigo
 yn y galeuni, yr hwn
 ni ellir dyfod atto: eto
 freyngodd bodd iw
 fawrhydi ef ei ddadcuiddio ei hûn i ni yn
 ciair cyn belled ag y gall o ein dealltwriaeth
 wan ei ddirnad yn orau, fal hyn:

Duw yw'r yn y sprydol, ac arhe sy'n ber-
 ffath sylwedd, yr hwn sydd a'i hanfod o ho-
 ll ei hûn yn dragwyddol.

1. Yr amryw ddull ar hanfod ynddo.

2. Ei briodoliaethau.

Yr amryw ddull ar hanfod yn y duw-

dod à elwir personau. Person yw : sylwedd wahanol y duwdod.

Yn y duwdod **Y Tâd.**
y mae tri pherson: **Y Mâb.**
Yr Yspryd glân.

Y tri phersonau hyn nid yd ynt dri o sylweddau didolaidd, eithr tri hanfod gwahanredol, neu dri andryw ddull ar hanfod o vn ac vnrhyw sylwedd y duwdod : Ac felly person yn y duwdod , yw deall anwahanedig a hanfod anghyfrannol , yn byw o honaw ei hûn, ac heb ei gynnal gan arall.

Yn vndeb y duwdod y mae lluosogedd yr hwn nid yw *ddamweiniol* (canys y mae Duw yn * *waitb pur* , ac ni chynnwys atto

* *Weith-* ddimm damweiniau:) na sylweddol:(canys red pur: duw vn sylwedd yw yn vnig eithr personoll.

Y personau yn yr vn sylwedd hon nid y dynt ond tri yn y dirgelwch hwn y mae *alius & aliis* , *arall* , *ac arall* , eithr nid *aliud & aliud* , *peth arall a peth arall*.

Sylwedd y duwdod ynddo ei hûn, ni wahanir , ac ni wahanredir , eithr y tri phersonau yn sylwedd y duwdod a wahanredir yn eu plith eu hunain mewh tair ffordd.

1. *Wrth eu henwau.*
2. *Wrth eu trefn.*
3. *Wrth eu gweithrediadau.*

I. Wrth eu henwau malkyn.

YPerson cyntaf a elwir y Tâd; yn gyntaf o herwyd ei fab naturiol Crist: yn ail o herwydd yr etholedigion ei blant o fab wylsiad, sef yrhai nid ydynt ei blant ef o naturiaeth, eithr a wnaed yn blant iddo o râs.

Yr ail Person, a elwir y Mab, o herwydd ei genhedlu ef o sylwedd a naturiaeth ei dâd, ac efe a elwir y gair: i. o herwydd mai cenedliad gair ym meddwl dŷn yw'r peth nessaf a ddichon mewn *rhyw fodd ddangos i ni gyffelybrwydd*, or agwedd y cenhedlwyd ef er *tragwyddoldeb o sylwedd ei dad*: ac o herwydd hyn hefyd y gelwir ef *doethineb ei dâd*, *Dichar. 8. 12. 2.* O herwydd mai trwyddo ef yr hyspysodd y Tâd or dechreuad ei ewyllys, am ein iechydwriaeth ni: o hyn y gelwir ef *λογος quasi λογος*, y personau yn llesaru writh, neu trwy y Tâd. O herwydd mai efe yw prif-destyn holl air Duw, neu'r *gair hwnnw* am yr hwn y llesarodd Duw pan addawodd yr *hâd bendigedig tan yr hên* Testament.

Y trydydd person a elwir yr yspryd glân: yn gyntaf am ei fod yn *ysprydol heb gorph*: yn ail o herwydd ei *chwthn* ac megis i anadlu oddiwrth y Tâd ar wâb, sef yn deilliau oddiwrthynt ill dau. Ac efe a elwir yn * *sanctaidd*, yn gystal o herwydd ei fod yn *sanctaidd yn ei naturaith* * *New yn ei hûn*, ac hefyd yn *ddigyfrwng sanctei-lan*. ddydd holl etholedig bobl dduw.

dod â elwir personau. Person yw: sylwedd wahanol y duwdod.

Yn y duwdod
y mae tri pherson:
} Y Tâd.
} Y Mâb.
} Yr Yspryd glân.

Y tri phersonau hyn nid yd ynt dri o sylweddau didolaidd, eithr tri hanfod gwa-hanredol, neu dri amryw dduill ar hanfod o vn ac vnrhyw sylwedd y duwdod: Ac felly person yn y duwdod, yw deall an-wahanedig a hanfod anghyfrannol, yn byw o honaw ei hûn, ac heb ei gynnal gan arall.

Yn vndeb y duwdod y mae lluosogedd yr hwn nid yw *ddamweiniol* (canys y mae Duw yn * *waitb pur*, ac ni chynnwys atto * *Weith-* ddim *damweiniau*:) na sylweddol: (canys *red pur*: duw vn sylwedd yw yn vnig eithr personoll.

Y personau yn yr vn sylwedd hon nid y dynt ond tri yn y dirgelwch hwn y mae *alius* & *alius*, *arall*, *ac arall*, eithr nid *aliud* & *aliud*, *peth arall a pheth arall*.

Sylwedd y duwdod ynddo ei hûn, ni wahanir, ac ni wahanredir, eithr y tri phersonau yn sylwedd y duwdod a wahanredir yn eu plith eu hunain mewn tair ffordd.

1. *Wrth eu henwau.*
2. *Wrth eu trefn.*
3. *Wrth eu gweithbrediadau.*

I. *Wrth*

I. Wrth eu henwau malkyn.

Y Person cyntaf a elwir y Tâd; yn gyntaf o herwyd ei fab naturiol Crist: yn ail o herwyd yr etholedigion ei blant o fab wylsiad, sef yrhai nid ydynt ei blant ef o naturaeth, eithr a wnaed yn blant iddo o râs.

Yr ail Person, a elwir y Mab, o herwyd ei genhedlu ef o sylwedd a naturaeth ei dâd, ac efe a elwir y *gair*: i. o herwyd mai cenedliad gair ym meddwl dŷn yw'r peth nessaf a ddichon mewn *rhyw* *fodd* ddangos i ni gysfelybrwydd, or agwedd y cenhedlwyd ef er *tragwyddoldeb* o sylwedd ei dad: ac o herwyd hyn hefyd y gelwir ef *doethineb ei dâd*, *Dichar.* 8. 12. 2. O herwyd mai trwyddo ef yr hyspysodd y Tâd or dechreuad ei ewyllys, am ein iechydwriaeth ni: o hyn y gelwir ef *λογίᾳ quasi λογος*, y perionau yn llesaru writh, neu trwy y Tâd. O herwyd mai efe yw prif-destyn holl air Duw, neu'r *gair hwnnw* am yr hwn y llesarodd Daw pan addawodd yr *hâd bendigedig* tan yr hên Destament.

Y trydydd person a elwir yr yspryd glân: yn gyntaf am ei fod yn *ysprydol* heb gorff: yn ail o herwyd ei *chwthn* ac megis i anadlu oddiwrth y Tâd ar môb, sef yn deilliau oddiwrthynt ill dau. Ac efe a elwir yn * *sanctaidd*, yn gystal o herwyd ei fod yn *sanctaidd* yn ei naturaeth * *New yn ei hûn*, ac hefyd yn ddigyfrwng *sancteian*. ddydd holl etholedig bobl dduw.

2. Wrth eu tresn mal blyn

Personau y duwdod ydynt naill ai'r *Tâd* neu yr rhai ydynt o'r *Tâd*. Y *Tâd* yw'r perion cyntaf yn y gogoneiddys drindod, heb dderbyn na'i sylwedd na i ddechreuad gan neb arall, eithr ganddo ei hun, yn cynhedlu ei Fab, ac ynglyd gyd a i Fab, yn anfon ei Yspryd glân er trag a yddoldeb.

Y personau y rhai ydynt or *Tâd* yw, y rhai o herwydd eu personol hanfod sy ganddynt holl sylwedd y Duwdod er tragwyddoldeb, wedi ei gyfrannu iddynt oddiwrth y *Tâd*, A rhai hynny ydynt naill a'i oddiwrth y *Tâd* yn vnig, megis y Mab: neu oddiwrth y *Tâd* ar Mab, megis yr Yspryd glân.

Y Mab yw'r ail Person or *drindod ogneddus*. Ac vnig genedledig fabei *Dâd* nid o ras, ond o naturiaeth; yn cael ei hanfod or *Tâd* yn vnig, a holl hanfod ei *Dâd* trwy genedliad tragwyddol ac ammessuredig, ac ynglydar *Tâd* yn anfon yr Yspryd glân. O herwydd ei sylwedd berfffeithgwbl, o honaw ei hûn ymae: eithr o herwydd ei berson, o'i dâd y mae, drwy genedliad tragwyddol. Canys nid yw sylwedd yn cenedlu sylwedd, eithr person y *Tâd* sydd yn cenedlu person y Mab, ac felly y mae ef yn Dduw o Dduw, yn cael oddiwrth ei *Dâd* ddechreuad ei Berson ai Drefn, eithr nid (dechreuad) ei selwedd a'i amser.

**Yr Yspryd glân ydyw y trydydd Person
or**

o ddüwioldeb.

or drindod sendigedig, yn deilliau.^a
chwedi ei anfon yn gystal oddiwrth y Tâd
ar Mab, drwy dragwyddol ac anfesuol
ysprydoliaeth. Cauys y mae'r Mab yn
dernyn oll sylwedd y duwdod drwy Ge-
nedliad, felly y mae'r Yspryd glân, yn ei
dderbyn yn gyfan trwy y sprydoliaeth.

Y drefn hon, rhwng y tri pherson a
ymddengys yn hyn: sef, fod y Tâd yr hwn
sydd yn cenedlu, o flaen y Mab yr hwn a
genedlwyd; ar Tâd ar Mab o flaen yr
Yspryd glân, yr hwn sydd yn deilliau od-
diwrth y ddau.

Y drefn hon a wasanaetha i ni i ofod
allan ddau heth: yn gyntaf, y dull, pa
wedd y mae y Drindod yn gweithio yn
eu gweithrediadau oddiallan: megis bod
y Tâd yn gweithio ô honaw ei hûn drwy
r Mab ar Yspryd glân; y Mab oddiwrth
y Tâd, a thrwy'r Yspryd glân, yr Yspryd
glân oddiwrth y Tâd ar Mab. Yn ail i
neillduo y dechreuad digyfrwng cyntaf,
oddiwrth yr hwn y mae y gweithrediadau
cyffredin hynny oddiallan yn tarddu
Oddiymma deellwch, yn gymaint ac y
mae y Tâd yn ffynnon a gwrciddyn y drin-
dod, a dechreuad pob gweithrediad oddi-
allan: enw Duw mewn duit cyfarfodol, ar
cyfenw creawdr yn y Credo a roddir
mewn modd hynodol i'r Tâd: eis i pryn-
digaeth i'r Mab: an sandsteiddiad i Bersen
yr Yspryd glân, megis gweithredyddion
difyfrwng or gorchwyliau hynny. A hyn
hefyd yw'r achos y mae'r Mab fel y mae'n
gyfryngwr yn rhoi pob peth ar law ié Dâd:
ac nid ar yr Yspryd glân; a bod yr scry-

thir yn dywedyd cyn fynyched ein bod ni
wedi ein cymmodiar Tâd.

Oni bae'r drefn oruebel hon, neu'r Deu-
daeth, nid oes na chyntaf na diwaethaf,
nac ywch nac is yna mhlith y tri pher-
sau, canys o ran naturiaeth cydhanfod
ymaent, o ran braint, gogyfuwch ydynt,
ac o ran amser gogyd dragwyddol.

Holl sylwedd y Duwdod sydd ym mhob
vn or tri pherson; eithr a gnawdiwyd yn
vnig yn yr ail Person sef y Gair, ac nid
ym mherson y Tâd na'r Yspryd glân o her-
wydd tri rhefwm.

1. Fel y gallai Dduw Tâd yn hytraeth
egluro faint yw ei gariad tu ac at ddynol
ryw; yn rhoddi ei vniganedig fab i gym-
meryd caawd arno, ac i ddioddef marwo-
laeth er mwyn iechydwrtaeth dyn.

2. Fel y gallai ef yr hwn yn ei dduw-
dodoedd yn Fab i Dduw, fod hefyd yn ei
ddyndod yn Fab dyn: rhag ir enw Mab
synes heibio i arall, yr hwn wrth ei dra-
gwyddol enedigaeth nid ydoedd y Mab.

3. O herwydd mai gwedd-eiddiaf oedd
ir Perlon hwnnw, yr hwn yw sylwedd, a
gwir ddelwlân ei dragwyddol Dâd, * ed-
frydu ynom ysprydol ddelw, dduw, yr hon
a gollafem.

Yn y cnawdosiaeth, ni throed mor duw-
dod yn ddyndod na'r dyndod yn dduw-
dod, eithr y duwdod mal y mae yn ail Per-
son, neu'r Gair, a gymmefodd arno y dyn-
dod sef cwbl o naturiaeth dyn, corph ac
enaid si briodoliaethau naturiol ai wen-
did perthynasol, ond peched yn vnig.

* Adgy-
meirio.

Yr

Yr ail Person ni chymmerodd arno Ber-
son dyn , ond naturiaeth dyn. Felly nid
oes gan y naturiaeth ddynol mor hanfod
personol or eiddo ei hun , (canys felly y
byddei dau Berson yngchrist) eithr hanfod
ymae ese yn y Gair , yr ail Person . Canys
megis na wna enaid a chorff , ond un per-
son dyn : felly duwdod a dyndod , ni wna
ond un Person Crist.

Dau naturiaeth y duwdod ar dyndod
ydynt mor ddiynmod wediâeu cysylltu yn-
ghyd drwy bersonol vndebed , mal megis na
ellir byth eu gwahanu or neulltu , felly ni
chymysgir hwynt ; eithr parhaeu y maent
byth yn wahanredol eu amryw sylweddol
briodoliaethau , y rhai oedd ganddynt cyn
eu cydgyffylltu . Megis wrth enfampl; Anber-
synoldeb y duwiol anian ni chyfrennir ir
dynolanian , na therfynoldeb y dynol ir
duwiol .

Erto o herwydd yr vndebed personol hwn ,
ymae y fâth gyfundeb priodoliaethau yn
y ddau naturiaeth , fal y mae yr hyn sydd
briodol ir naill weithiau hefyd iw briodoli
ir llall . Megis pwrcau o ddwyr yr eglwys
ai briod waed : ac y barna ef drwy y Gŵr
yr hwn â ordeiniodd ese . O hyn y canlyn ,
er bod dynolryw Crist yn greuedig , ac am
hynny yn dertynol , ac yn gynhwysedig a-
nian , ac na ddichon fod yn bresennol ym
mhob man , drwy osodiad gweithredol ,
neu gynhwysiad cyfleus yn ol ei hanfod
naturiol : etto o herwyddd bod ganddo
wedi ei gyfranu atto Bersonol hanfod Mâb
Duw , yr hwn sydd anfeidrol ac anhersfu-

nedig ; a chwedi ei vno a Dauw yn y cyfryw fod , ac na ellir yn vnlle byth ei wahanu oddiwrth dduw , am hynny y gellir dywedyd am gorff Crist ei fodo herwydd ei bresennol hantod ym mhôb lle:

3. Tr gweithrediadau drwy'r rhain y gwahanredir y tri Fkerfon.

YGweithrediadau ydynt o ddau fath, naill ai oddiellan : ar rheini ydynt mewn rhyw foddy gyffredinol i bob un or tri phersonau : ai oddimewn yngylch y personau yn eu pheth eu hanain , ar rheini ydynt hollawl yn anghysuol .

Gweithrediadau cyfunol y tri pherson oddiellan ydynt y rhai hyn.

Creaciogaeth y byd yn perthyn ya neulltuol i dduw Tâd : Prynedaeth yr Eglwys idduw'r Mâb : a Sancteiddiad yr etholedigion i Dduw yr Yspryd Glân. Ethr o ran ir Tâd greu , ai fod rhagllaw yn llywodraethu 'r byd drwy'r Mâb , yn yr Yspryd Glân , am hynny y gweithrediadau hyn oddiellan yn gyffredin yn yr Scrythyrau , a gyfrifir weithian i bob un or tri pherson , ac am hynny a elwir * cyfanol .

Y Gweithrediadau anghyfrannol , neu briodoliaethau y tri pherson o ddimewn ydynt y rhai hyn : sef .

1. Cenedlu a hynny â berthyn yn vnlg ir Tâd , yr hwn ni wnaethpwyd : ni chreuwyd , ac ni chenedlwyd gan arall .

2. Eod

* Diwa-

2. Bod * yn genedledig : a hynny a ber- * Wedieu
thyn yn vnig ir Mâb yr hwn sydd or Tâd genedlu.
yn vnig , heb ei wneuthur nai greu , eithr
wedi ei genedlu.

3. Deilliaw oddiwrth y ddau : a hynny
a berthyn yn vnig ir Yspryd glân , yr
hwn sydd oddiwrth y Tâd ar Mâb, heb ei
wneuthur, nai greu, nai genedlu eithr yu
deilliaw.

Felly pan ddywedom fod sylwedd y
duwdod yn y Tâd yn ddigenedledig, yn
y Mâb yn genedledig, ac yn yr Yspryd
Glân yn deilliaw : Nid ydym yn gwneu-
thur tri sylwedd , eithr yn vnig yn dan-
gos amryw ddull ar hanfod , drwy'r
hwn y mae'r vnrhyw sylwedd digymysg
digenedledig dragwyddol . Yn bod ymmhob
vnor tri pherson : sef, hyn nid yw yn y
Tâd drwy genedliad , hynny sydd yn y
Mâb wedi ei gyfrannu oddiwrth y Tâd
drwy genedliad : ac yn yr Yspryd glân
wedi ei gyfrannu oddiwrth y Tâd ar Mâb
drwy deilliaw.

Y Rhai byn ydynt weithrediadau an-
gyfunol , ac a wnant neulltuaeth , nid syl-
weddol , damweiniol , neu resymmol , ond
vaion * fodol wahanrediad rhwng y tri * Neu
pherson. Felly megis , yr hwn sydd Dâd hanfodol :
yn y drindod nid yw yn Fâb : yr hwn essentia-
sydd Fâb yn y Drindod nid yw yn Dâd : lis . -
yr hwn yw r Yspryd glân yn y Drindod,
nid yw na'r Tâd na'r Mâb, ond yr Yspryd
yn deilliaw oddiwrth y ddau ; er nad oes
ond vn ac vnrhyw sylwedd yn gyffredin
iddynt ill trioedd..

Megis

Megis gan hynny yr ydym yn credu fod
y Tâd yn Dduw, y Mâb yn Dduw, ar
Yspryd glân yn Dduw: felly credu yr
ydym hefyd, mai Duw yw'r Tâd, Duw
yw'r Mâb, a Duw yw'r Yspryd glân.

* *Realu* Eithr o herwydd y * gwahanrediad bodol
distinguio. hwn person y naill nid yw, ac ni ddichon
byth fod yn berson y llall. Gan hynny tri
pherson y duwdod nid oes mo honynyt yn
wahanol oddiwrth y sylwedd, eithr mewn
modd: ond yn fodol y mae rhagoriaeth
rhwngddynt, ac fe, ai gwahanredir o
herwydd eu priodoliaeth personol. Megis
y Tâd Duw ydyw, yn cenedlu Duw'r Mâb;
y Mâb Duw ydyw, cenedledig gan Dduw'r
Tâd; ar Yspryd glân Duw ydyw yn
deilliaw, oddiwrth y ddau, sef Duw'r
Tâd ar Duw'r Mâb. O hyn y digwydd fod
yr Scrythyrau ya arfer o enw Duw, mewn
dwy ffôrdd: un ai sylweddol, ac yno yn
arwyddocau y tri pherson gogyd ai gilydd,
ai personol, ac yno drwy * gyfranddwn
nid yw yn arwyddocau ond un or tri pher-
son yn y duwdod. Megis y Tâd, 1.Tim. 2.5.
neu'r Mâb, Act. 10.28. 1 Tim. 3.16.
neu'r Yspryd glân: Act. 5.4.2. Cor. 6.16.

Ac o herwydd nad yw sylwedd y du-
wdod (cyffredin ir holl dri phersonau)
ond un, hwnnw a alwn ni vndod. Eithr
o herwydd bod tri pherson gwahanredol,
ya yr un sylwedd diwahanedig hwn, nys i
a alwn hwnnw y Drindod. Yn gymma-
int a bod yr vndod hwn, yn y drindod
ar drindod yn yr vndod', yn ddirgel-
wch sanllaidd: yn hytrach iw addoli ya
gre.

grefyddol drwy ffydd, nac iw chwilio allan yn rhwng fanwl, drwy reswm, ymmhellach nag y dadeuddiodd Duw yn ei air.

Hyd yn byn y dangoswyd yr amryw
ddull a'r hanfod yn sylwedd y
duwdod, bellach am ei brio-
dliaetbau.

Priodoliaethau ydynt, fath ar ddarlu-
niadau o sylwedd y duwdod, â adro-
ddir yngair Duw, yn ôl gwendid ein
dealltwriaeth ni, er mwyn ein cymorth
i ddeall yn haws naturiaeth sylwedd
Duw, ac iw ddirnad oddiwrth bob syl-
weddau eraill.

Priodoliaethau Duw ydynt o ddau fath:
m ai galwedigol, ai hanfodol.

Y priodoliaethau galwedigol ydynt o
dri math: 1. y rhai â arwyddocânt syl-
wedd Duw: 2. y Personau yn y sylwedd.
3. y rhai a arwyddocânt ei weithredoedd
sylweddol ef:

Un or math cyntaf y dyw yr enw *Je-
hovah* neu yn hytrach *Jebueh*, yr hwn
sydd yn arwyddocau hanfod tragwyddol
o honaw ei hun, yn yr hwn sydd heb
ddechreu na diwedd, y mae pethau eraill
oll yn dechreu ac yn diwedd, Esa. 42. 8.
Psal. 83. 18.

Duw a ddywed wrth Moeses Exod. 6. 3.
*Nad adnabuwyd ef gan Abraham, Isaac, a
Jacob wrth ei enw Jehovah* (nid o ran nad
adwaenent mai enew Duw oedd hwn,
canys hwn a arferent yn eu holl weddiau)
ond

ond o ran na chawsent hwy fywi weled
 Duw yn cyflawni mewn gweithred yr hyn
 â addawafai iddynt, sef gwaredu yn rasuol
 eu hâd hwynt allan o'r Aipht a rhoi iddynt
 wir feddiant yngwlad Canaan. Ac felly nid
 bod yn vniig yn dduw ollalluog, gweu-
 thurwr pob dim, eithr hefyd yn cyflawni
 mewn gweithred ir plant, yr hyn â a-
 ddawasei yn ei air iw tâdau, yr hyn beth
 y mae'r enw hwn *Jehovah* yn enwedig yn
 ci arwyddocau. Ac o'r achos yma, y mae
Moses yn ei alw ef *Jehovah* yn y cyntaf, pryd
 yr oedd yr holl greadwriaeth wedi ei
 gwbl orphen, Gen. 2.4. Ar enw rhys-
 eddol hwn, â argraphir ar dalcen y dîg
 gorchynnynn, yr hwn a adroddwyd
 ar ymwared yr Israeliaid i fod yn rheol
 cyflawnder, yn ôl yr hyn y dylent wasana-
 ethu ei gwaredydd yn nhir yr Addewid.

Yr enw hwn sydd mor llawn o ddir-
 gelwch Ysprydol, hyd onid yw yr Idde-
 won yn dal fod ei adrodd yn bechod; eithr
 onid yw bechod ei scrifennu, pa ham y
 byddei yn anghyfreithlon ei adrodd?

Yr enw tanfaidd hwn ar Dduw a'n
 dyseni.

1. Yn gyntaf, beth yw Duw, sef han-
 fod dragwyddol o honaw ei hun..

2. Yn ail, pa beth yw efe i erailli : o
 blegid oddiwrtho ef y mae yr holl gread-
 uriaid eraill wedi derbyn ei hanfod.

3. Yn drydydd, fel y gallom ni yn
 hydda goelio ei addewidion: canys cfa
 gyfenwir *Jehovah*, nid yn vniig o herwydd
 ei hanfod, ac am beri i bob peth fod, Elinor
 ya

yn enwedig o herwydd ei addawidion
grasfisol , y rhai yn ddiammau a gyflawnia
ef yn ei amser gosodedig , ac felly a bair
i hynny fod, yr hyn nid ydoedd or blaen,
felly yr enw hwn sydd yn wylt euraid i ni,
ar gael o honom faddauant o'n pechodau
mal yr addawodd , ar ein hediseirwch :
A derbyn ein encidiau ar ddydd marwo- Job.6. 4.
laeth, ac yn yr adgyfodaid cyfodi ein cyrph
mewn gogoniant i fywyd tragwyddol.

Yr ail enw yn hynodi sylwedd Duw yw:
Ebich; ni ddarllennir ond vnwaith, Exod.
3.14. Or vn gwreiddyn ac yw *Jehouah*; yn
arwyddocau ydwyf neu mi jyddfaf: ca-
nys pan ofynnodd *Moses* i Dduw , with
baenw y galwai efe ef.

Yno Duw ai cyfenwodd cihîm *Eheieh*
Ascher Ebich: *ydwyf yr hyn ydwyf*: neu
ini fyddaf yr hyn a fyddaf: gan arwyddo-
câu ci fod ef yn hanfod tragwyddol , ac
anghyfnewidiol: o blegid gan weled fod
pob creadur yn amserol , ac yngys ne-
widiol ni ddichon nebryw greadur ddy-
wedyd(*ero qui ero:*) byddaf yr hyn fyddaf.
Yr enw hwn yn y Testament newydd , a
toddir i'n harglwydd Crist, lle gelwir ef
Alpha ac Omega: *y dechreu a'r diwedd yr*
hwn sydd, yr hwaia su , at hwn f. dd
a'r ddyfed , yr hollalluog , Date. 1. 18.
Cany \ddot{s} yr holl amser aeth heibio , ac a
ddaw , sydd beunydd yn bresennol o flaen
Duw. Ac at yr enw hwn y mae Christ ei
hun yn bwrw annaid , Joa 8.58. Cyn bed
Abraham yr wylfi. Yr enw hwn hesyd a
ddylei ddysgu i ni , ddal ein creadurïaet b
cyntaf

cyntaf i'n côf bob amser, a'n llygredigaeth presennol a'n gogoneiddiad sy' ar ddyfod: Ac nid ymsodloni ein hunain : ac mi fûm dda: nen mi fyddaf dda , eithe bod yn dda yn yr amser presenuol ; fel pa bryd bynnac y danfono Duw am danom, i'n caffo wedi ymbaratdi iddo.

Y trydydd enw yw *Iab*, yr hwn megis y mae yn dyfod or yn gwreiddyn, felly Psal. 68. nid yw ond * crynhoado *Iehouah*, ac yn arwyddocau Arglwydd, o herwydd efe

19. * Cryno-deb. yw , dechreuad, a hanfod pob hanfod. Enw ydyw a roddir (synychaf) i Dduw

pan ddigwyddo rhyw ymwared nodedig neu leshâd, yn ol ei addewid ef or blaen:

Ac am hynny y gorchymynnir i'r holl greaduriaid yn y nesfoedd, ac ar y ddaear glodfori , ac anrhodeddu Duw yn yr enw

hwn *Iab* y pedwerydd yw: * *Kufo* Arglwydd, yr hwn yr synych a arferit yn y Testament newydd. Canys *Kufo* neu

Kufo a arwyddoca ydwyt: felly *Kufo* a arwyddocâ yr hanfod gyntaf o rywbeith, neu awdrod. Pryd y rhoddir yn bendans i Dduw y mae'n cysatteb i enw Heber-ac

Iehouah, ac felly gwedi ei gyfieithu gan y dêg a thrigain cysleithwyr. Canys Duw

sydd felly yn Arglwydd, ac o bonaw ei hun yn Arglwydd ar y ewbl. Yr enw hwn a

ddylei ddwyna ar gof i ni beunydd, yfeddau iw orchymynnion ef, ac osni ei

farnedigaethau, ac ymddarostwng iw

ewyllys bendigedig , ai arfaeth : gan

ddywedyd gyd a'g Eli : yr Arglwydd yw

efe ; gwnaed a fyddoda yn ei olynq ef, i

Sam. 3. 18.

Carie.

Y

¶ Theos.

Y Pummed yw, * **Ego**, Duw wedi ei arseru chwe-chant o weithiau yn y Testament newydd: a chan scrifennnyddion halogedig, yn fathredig. Yr enw hwn a dysodd ~~awr~~ ~~tu~~ ~~beth~~, o herwydd ei fod yn rhedeg trwedd, ac yn amgylchu pob peth, neu ~~awr~~ ~~tu~~ ~~au~~, yr hyn sydd yn arwyd docau llosgi neu gynneu: Canys goleuni yw Duw, ac *awdurdwres*, goleuni, * Apoteos *bywyd*, yn y creaduriaid oll, naill ai ddigyrwng o honaw ei hûn, neu yngyfringol trwy ail achosion. Yr enw hwnâ arserir naill ai'n amhriodol ai'u bridnol. Amhrio dol: pan roddir ef, naill ai trwy * *ddull* * *Nes i llywodraethwyr* neu ar gam, i culunnod. Eithr pan gymmerir yr enw hwn yn briodol ac yn ddiueddol, y mae yn arwddyau tragwyddol fylwedd Duw, yr hwn sydd gorwedd pob peth a rhwym bob peth: yn rhoddi bywyd a goleuni i'r creaduriaid oll, ac yna eu cynnal, ai llywodraethu yn eu hagwedd ai treftadaethol. Duw sydd yn casfod pawb, ym mhabob ~~lluoedd~~. Edrychwn gan hynny ym mhob man, pa beth awnelom yn ei olwg ef.

Hyd yn hyn, am yr enwau sy'n arwyddocau banfod Duw.

TR ENW yn arwyddocau y personau yn y banfod, yn hennaf yw un, sei: *Elohim*.

Elohim sy'n arwyddocau y *Barnwyr* ceddyn: enw or rhif *Uuosog* ydyw, i hyspysu Trindod

* New
Berf.

* Duwian
gre-
awdd.

* Yn ke-
breacc.

Trindod y personau yn vndod sylwedd. A er mwyn hyn, y mae'r Yspryd glân yn dechreu y Bibl cysleglân ar enw Huosog hwn ar Dduw, wedi eu gysylltu a * Gair or rhif vnig: sef Elohim Bara, * dij crea- arit, y duwiau cedyrn, neu yr holl dri pher- sonau yn y duwdod a greawdd: yr Iude- won hetyd a ddalient sulw ar y Gair bara, ei fod o dair * llythyren yn hynodi dir- gelwch y drindod, wrth Beth Ben y Mâb; wrth Resh Kuah yr Yspryd; wrth Aleph, Ab, y Tâd. Eithr y dirgelwch sanctaidd hwn a ddysciryd eglurach gen Moses, Gen. 3.22. Ac Iehouah Elohim a ddywedodd: weley dŷn â a:th megis un o honom ri, Ac Gen. 19.: 4. Iehouah a lawiodd ar Sodom a Gomorha frwmstan a thân oddiwrth Ieho- uah or nefoedd: hynny jw: Duw y Mâb oddiwrth Dduw y Tâd, yr hwn a roddes bob barn ir Mâb, Ioa. 5.22. edrych Psal. 33. 6. Esay 63.9,10. Y rhif vnig o Elohim yn Eloah yn dyfod o Alah, efe a dyngodd, o herwydd ymmahôb achos mawr lle y byddo yn angenrhaid olrhenn y gwirionedd, ni ddylem dyngu yn vnig i enw Duw, yr hwn jw y Barnwr mawr cyflawn yn y nefoedd ac ar y ddaiait.

Yr enw hwn Eloah, nid arferir ond yn anfynych megis yn, Abac 3. 3. Iob 4. 9. Iob 12.4. ac yn, 15. 8.35. 2. Psal. 18.32. Psal. 114.7. Vnwaith y mae ganddo enw lluosog wedi ei gysylltu atto Iob 35. 10. Ond ni ddywed [neb] pa le y mae Eloah Gofai yr holl alluog yr hwn am gwnaeth? I ddangos dirgelwch y tragwyddol drindod.

Hefyd.

Hefyd yn synych fe â osodir *Elohim* y rhif lluosog ynghyd a gair lluosog er mwyn hyspysu y dirgelwch yn ddirfngach, Gen. 35.7.2 Sam. 7. 23. Iosu. 24.19. Ier. 10. 10. *Elohim* hefyd, (mewn * troellymadrodd a roi r yn enw i lywodraethwyr, o herwydd ail lywyddion Duw ydynt, megis i Moses: Exod. 7. 1. *Iehuah* a ddywedodd wrth Moses: Gwêl mia th wneuthym yn * *Ddaw i Pharash*. Sef, mi a'ch osodias di yn gennad i arddangos dy fod yn lle yr un duw-tri, ac i syngei ei gennadwri ai ewyllys efi *Pharash*. Cyn synyched gan hynny ac y darllenom neu y clywom yr enw hwn *Elohim*, ni a ddylem seddwl ystyried fod duwdody tri pherson gwa-hanredol yn un sylwedd, a bod Duw yn *Iehuah Elohim*.

Bellach y canlyn yr enwau, â arwyddocânt sylweddol weithredoedd
Duw, y rhai ydynt y pump
lynyn enwedig.

I. **E**L, yr hyn sydd gymaint ac Duw cadarn, ac a'n dyse fod Duw, nid yn vnig yn galarnaf, yn wir gadernid ei hûn, ci sylwedd ei hûnan, eithr mai ese hefyd, yw'r hwn sydd yn rhoddi pob nerth a gallu ir hell greaduraid craill Am hynny y gelwir Crist Ifay 9. 6. *El Gibbor*, y Duw cadarn, nag ofued plant Duw gryfder gelynion, canys El ein Duw nisydd gryfach na hwynt.

2 Shaddai

2. *Shaddai* hynny yw, *oll-alluog* : wrth yr enw hwn yr arserai Dduw ei henwi ei hûn wrth y *Patrieirch*, my fi wyf *El Shaddai*, sef : *y Duw cadarn ollalluog*. O blegid ei fod yn gwbl alluog i ymddifynn ei weision oddiwrth bob drwg : iw bendithio a phob doniau ysprydol, ac amserol, aci gyflawni ei addewidion oll, yrhai a wnaeth ef iddynt, am y bywyd yma, ac am yr hwn sydd i ddyfod. Yr enw hwn a berth yn i'r Duwdod, ac nid i nebryw greadur : nagê, nac i *ddyndod Crist*. Hyn a ddi-chon ein dyscu ni gyd a'r Patrieirch, i osod ein holl ymddiried yn Nuw. Ac heb ammeu nas cyflawni ef e i addewidion.

3. *Adonai* fy *Arglwydd*; yr enw hwn, fal y mae *Mafforetiaid* yn nodi, a geir bedair ar ddeg a chant o weithiau, yn yr hên *Desfament*. Ar gyffelybiaeth y rhoeddir yr enw hwn i greaduriaid, eithr yn briodol y perthyn i Dduw yn vnig. Feai harferir Malach. I. 6. Yn y rhif lluosog er mwyn arddangos dirgelwch y drindod sanctaidd. Os fy fi yw *Adonim*, *Arglwydd*, *ym mhâ le y mae fy ofn?* *Adonai* yr vnig, *Adonim* y rhif lluosog. Yr enw hwn a roddir i Crist, Dan. 9. 17. *Llewrycha dy myneb ar dy gysegr anrheithiedig er mwys Adonai* (yr *Arglwydd Crist*) Clywed yr enw sanctaidd hwn a eill ddyscu i bob dyn vfyddhau i orchymynunion Duw, ai ofni ef yn vnig, na chaffo neb ond efe lywodraethu yn ei gydwybod, ac ymaflyd yn dynn (a deheulaw ffydd) ynei air ef ai addewid,

wid, a honni fod Duw yn ghrifst yn Dduw
iddo yntau. Fel y gallo ddywedyd gyd â
Thomas, *Ty ddyw fy Arglwydd am Duw*.

4. *Iw Helion, sef Goruchaf*, Psal. 9. 2. 9.
ac 92. 9. Dan. 4. 17, 24. 25. 34. Act 7. 48.
Yr enw hwn a rydd *Gabriel* Dduw wrth
fynegi i'r Fair forwyn gelwid y dŷn by-
chan a enid o honi hi yn * Fâb'ir *Goruchaf*, * Felly
Luc. 1. 32. Hy sydd yn addyscu yn gyn-
darfui'r
taf, fod Duw yn ei hanfod, ai ogoniant, *Drofai*
yn rhagori(tu hwnt i bob mesur) ar 'holl *enwi*
greaduriad y nesoedd a'r ddaiar. Yn aill, *Crist*
na ddylei neb falchio o ddim *anrhhydedd* *Luc. 8.*
na mawredd daiarel.

28.

Yn drydydd, os deisyswn wir oru-
wchasiaeth, ymeginio ddylem i gyrrhaedd
cysfunder ymddybbedd ymddybbedd
gyd â Duw mewn grâs a go-
mant.

5. *Abba enw or Syrianaec*, yn arwyddo-
can Tâd, Rhuf. 8. 15. Hwn a gymmerir * Am y
weithiau yn * sylweddol, megis yng-
wedi yr Arglwydd, weithiau yn berso-
nol, megis y mae yn Mat. 11. 25. Canys
Duw sydd Dâd i Crist a naturiaeth, ac i
gristianogion o fabwys a rhâd. Crist a el-
wir y Tâd triagwyddol, Esa. 9. 6. O her-
wydd ei fôd efe yn ein hadgenedlu ni
tan y Testament newydd. Duw a elwir * With
hefyd * Tâd y goleuni, Iag. 1. 17. Oblegid yr hwn
ei fod ef yn trigo yn y goleuni na ellir mor *nid yr yw*,
dyfod atro, I. Tim. 6. 16. Ac efe sydd Aw-
dur *nid yn wraig o oleuni'r haul*, eithr he-
'r haul
yd, o holl oleuni rhefwna naturiol, a grâs ond cys-
goru wch naturiol, yr hwn sydd yn goleuo pob god.
Tyn a'r sydd yn dyfod i'r byd.

Yr Ioan. 1. 9.

Yn ail , y dylem ni eigeru ynteu **eilwaith**
 megis eu blant anwyl. Yn drydydd , y
 gallwn ni yn ein oll anghenion a niallod
alw arno yu hys , megis ar Dâd , a'n i
 gymmorth a i ymwared. Mai hyn ni
 ddylem ni grybwyll am sanctaidd Enwau
Duw , na bydd i hyan yn dwyn ar gofi
 ni ei ddaioni ef tu ac atton , a'n dyledion
 ninnau tu ac attu yntau. Ac yno v cawn
 ni wybod mor gyffurus yw , gwreathue
 pob peth yn enw **Duw**. Dull ar ymadiod
 arferedig a dafod pob dyn , eithur y gwir
 ddiddauwch oddiwrtho , (drwy anall-
 garwch) sydd adnabyddus i galonau
 ychydig ddynion.

Doethineb mawr a pheth anrhaeth l,
 i grisiau ffydd Cristien (a fyfyrion am
 Grist) yw gwybod , wrth ba enw y mae
 galw ar Dduw , megis yn yr hwn yr hys-
 bysodd am dano ei hûn , ei fod yn dra
 ewyllysgar ac yn barottaf iw gymmorth
 a i gynnorthwyo ef , yn ei ing a'i aifyd.
 Chwanno grwydd awyddus i adnabod
 Duw yw'r dycolaeth ddi annheuaf o'n ca-
 riad ar **Duw** , ac offafr Duw tu ac attom
 ninnau , Psal. 91. 14. 15. *Am iddo roddi*
ei ferch arnaf: am hynny y gwaredaf ef:
am iddo adnabod fy enw mi a'i gwandawaf,
mewn ing y byddaf gyd a'g ef, y gwaredaf ac
y gogoneddaf ef, &c. A chadarhâd mawr
ar ffydd yw , dechreu yn ddeallgar bob
feth yn enw Duw.

*Hyd yma am y Priodoliae: kau
* enwol.*

* Pe thy-
nol i enw
Duw.

Y Priodoliaethan sylweddol ydynt o ddau iâth, naill: ai anghyfledinol, ai ymgysfatrebol.

Y Priodoliaethau anghyffredinol, ydynt gysryw, ac na allant mewn nchrhyw i odd gyttunoſ neu weddu i vn mât ar greadur, ond i Dduw yn vnig. Y rhai hyn ydynt ddau, sef: *digymmysgedd ac anherfynoldeb.*

Digymmysgedd yw'r hyn drwy ba vn, y mae Duw yn ddilwgr oddiwrth bob gymmysgiad, gwahaniad, llusogiad, digwyddiadau neu rannau cysanioddol, iw dir nad nai deall: megis pa beth bynnag yw efe, hynny yw efe yn hanfodol.

Er bod o Dduw yn dri, nid yw hyn yn rhwystro ei * ddigymmysgedd: canys * New Duw sydd dri, nid trwy gysyllrad rhan symtr-nau, eithr drwy gydhaned personau. wydd,

Anherfynoldeb yw: drwy 't hyn y mae pob peth sydd yn Nuw heb na mesur na therfyn, na diben, vchod, isod, ymlaen ac yn ôl.

Or ddau hyn angenheidiol yw tarddai allan dri eraill o briodoliaethau anghyfre- din

1. Ammesuredigaeth, neu, * boblliceth, ymhob lle drwy'r hyn y mae ef o anherfynedig ar un-waith: amgy-

amgyrhaedd yn llenwi y nefoedd, ar ddaiar ac yn cynnwys pob lleoedd, heb yspaid, lle, neu derfyn yn dichon ei gynnwys ef, ac heb fod yn absennol yn vnlle, y mae yn bresennol ym mhob lle.

Y mae pedair gradd o bresenoldeb Duw, y gyntaf sydd gyffredinol, drwy'r hon y mae Duw ym mhob lle, yn * llanwedig aidd: eithri nid yn vnlle yn gynhwysedi-gaidd.

Yr ail sydd enwedigol, drwy'r hon y dyweditr fod Duw yn y nefoedd, o herwydd bod yno ei allu, a'i ddoethineb, a'i ddaioni mewn modd mwy rhagorol i w gweled ai mwynhau: Ac hefyd o blegid oddyno yn arferol y mae ef yn tywallt ei fendiftbion ai faraedigaethau.

Yn drydydd, mwy enwedigol, drwy'r hon y mae Duw yn preswylio yn ei Seintiau.

Yn bedwerydd, mwyaf enwedigol, a digyffelyb drwy'r hon y mae cyflawnder y Duwdod yn preswylio ynghrist yn gorhorol.

2. Anghyfnewidioldeb, drwy'r hwn y mae Duw heb gysnewid oll: yn gystalo herwydd ei sylwedd, ai ewylys.

3. Tragwyddoleb, drwy'r hwn y mae Duw heb ddechre nad i w ddyddiau, na diweddiad i w amser: ac heb derfynau o ran * rhagfynediad, neu o loddlynnyd.

* Oran dim â
Hyd ym hymn am y Priodolaethau anghyffredin, Perthynasol i Dduw yn unig; Bellach flaen neu am y thai tueddol, neu'r cyfrwm a eill fod yn ddêl, ei ol, adroddol am y creaduriaid.

Y Rheni ydynt bump.

1. Bywyd. 2. Deall. 3. Ewyllys. 4.
Gallu. 6. Mawrhydi.

B Ywyd Duw yw hwnnw, drwy'r hwn, megis trwy'r swyaf parhaus a phuraf *weithred*, y mae efe nid yn v-nig, yn byw o honaw ei hun, eithr yn sythol ffrwd o ffynnon y bywyd, o'r hon y mae yr holl greaduriaid yn cael eu bywyd: yn gymaint ac mai ynddo ef, y maent yn byw, yn symud, yn anadlu, ac yn bod. Aco blegid nad oes gwahaniaeth rhwng eiswyd ef a'i hanfod, am hynny y dywedir, mai i Dduw yn unig y mae anfarwoldeb. 1. Tim. 6. 16.

2. Deall neu wybodaeth Duw, yw'r hyn trwy ba yn (*with* yn bur weithred) y mae ef yn gwybod yn berffaith ynddo ei hûn bob peth ar a fu erioed, ydynt, neu a fyddant: ie meddyliau a bwriadau calon pob dŷn oll.

Y Gwybodaeth hwn yn Newydd sydd naill ai *cyffredinol*, drwy'r hwn y gŵyr Duw o honaw ei hûn bob peth yn dragwyddol. Y da wrtho ei hûn, y drwg wrth y da gwrthgefн iddo; gan osod ar bethau damweiniol, goelbren damweiniaeth, ac ar beth anrheidiol, ddeddf anghenrhaid. Ac mal hyn yn gwybod pob peth ynddo ac honaw ei hûn, efe yw'r C achos

achos or holl wybodaeth sydd ym-mhawb yngystal dynion ac Angelion. Yn ail, neulltuol, yr hwn a elwir gwybodaeth cymmeradwy, trwy'r hwn yr edwyn efc wrth eu pennau ac y cydnebydd yn rafusol ai eitholedigion am yr eiddaw ei hûn.

Deall hefyd a gynnwys ddoethineb Duw, drwy'r hwn ei creawdd ef yn hygall bob peth o ddiddym ddeunydd, mewn, rhif, mesur, a phrys, a rhagllaw ai rheola, ac a'i cymhwysa hwynt, i wasanaethu ei arfaeth lanchcio diaf, ai ogoniant ei hunan.

3. Ewyllys Duw yw'r hwn drwy ba un anghenrhaid iddo ei ewyllysfio ei hûn, megis y prif-ddaioni: A thrwy ei ewyllysfio ei hûn fe a ewyllysfia, yn rhwydd ddigymhell oll bethau da eraill, y rhai y aint oddiallan iddaw.

Ewyllys Duw er nad yw ynddo ei hûn ond un, megis yn ei hanfod, etto o herwydd amryw amlygnau, ac effeithiau, fe ai gelwir yn yr Scrythyrau wrth amryw enwau, sef.

- I. *Cariad*, wrth yr hwn y deellir Tragwyddol wyllysiad da ein Duw, drwy'i hwn ir ordinhaodd iw eitholedigion fod yn gadwedig yn rhâd drwy Grist: ac y rhydd iddynt bob donian angenrheidiol ir bywyd yma, ac ir hwn sydd ar ddyfod, gan ymffodio'n ynddynt hwy, ac yn eu gwafanaeth.
2. *Cyflawnder*, yw di anwadal ewyllys

wyllys Duw, drwy'r hwn y gobrwyd efe ddynion ac Angelion yn ol eu gweithredoedd; gan gwispi y die-difarus yn ol eu haeddeigathau, yr hyn a elwir cyflawnder ei ddisgefaint ef: a thalu i'r ffyddloniaid yn ol ei addawidion, yr hyn a elwir cyflawnder ei râs ef.

3. *Trugaredd*, yr hwn yn vniig yw ewyllys da Duw, a pharodwydd ei serch i taddeu i bechadur edifeiriol ei bechodau at ddrwg foddion.
4. *Daioni*, drwy'r hwn y mae Duw yn ewyllysgar yn cyfranu o'i ddaidoni iw greaduriaid: ac o herwydd ei fod et ym ei gyfrannu yn rhâd, fe ai gelwir ef * grâs.
5. *Gwirionedd*, drwy'r hwn yr ewyllisia Duw yn ddianwadal, y pe-thau a ewyllysio: gan ddibenu a chyflawni pob peth ar a ddywedodd, yn ei amser gofodedig.
6. *Ammynedd* drwy'r hwn y mae Duw yn ewyllysgar yn peidio a cholpi y rhai drygionus, cyhyd ac y cennadhâo ei gyflawnder, a hyd oni byddo eu pechodau hwythau yn addfed.
7. *Sanc-eiddwrydd*, drwy'r hwn y neu-ltuir natur Duw oddiwrth bôb halogedigrwdd: ac y cashâ efe bôb brynti; ac felly gan fod yn llwyr bureidd-lân ynddo ei hân, y mae yn ymhoffi ymhurdeb a diweirdeb

* Neu
rhâd.

ei weision, oddifewn ac oddiallan,
yr hyna dywalltodd efe ynddynt.

8. *Dig*, drwy'r hwn y deellir diymod a chyflawn ewyllys Duw, yn ceryddu yr etholedigion, ac yn rhoddi dial a chosbedigaeth ar y *Gwrthoddedig*, am y cammau a gynnigiant iddo ef ac iw ddewisidig. A phan gospo Duw yn ddist, ac yn drwm, yno y gelwir *Digofaint*, amserol ir Etholedig *tragwyddol* ir Gwrthoddedig.

4. *Gally* Duw, yw yr hwn drwy ba yn y dichon efe o hlonaw ei hun, ac yn ddiatal wneuthur pa beth bynnac a ewyllysio, ar a fo yn cydhuno ai natutiaeth ef, a thrwy yr hwn (megis y gwnaeth efe, fel ly) y mae efe rhagllaw yn rheoli y nefoedd ar ddaiar ar holl bethau ynddynt. Yr holl alluog nerth hwn yn Nuw sydd naill ai n *holloawl* trwy'r hwn y dichon efe ewyllysio, a gwneuthur mwy nac a ewyllysio, neu nac a wnelo, Mat.3.9. ac 20.53. Rhuf. 9. 18. Neu *Withredol*, trwy'r hwn, y gwna Duw beth bynnac a synno ef ei wnenthusr, Ffsl. 115.3.

5. *Mawrhydi*, yw'r peth, drwy'r hwn y mae Duw ci wir ollawl *awdurdod* ei hun yn teyrnasu ac yn rheoli, megis Arglwydd a Brenin, ar yr holl greaduriaid, gweledig ac anweledig: a chanddo gyflawnder a meddiant ar bob peth, megis *oddimrh* yr hwn ac er mwyn yr hwn y mae pob peth. A hefyd gyflawnder gallu, faly dichon ef faddau

saddau anwiredd pawb oll a cwyllysiad ef eu harbed, a gorchfygu ei elynion; y thai a synno efe roi dialedd arnynt a i destruwo, heb fod yn rhwymedig iroddi i nebryw gteadur feswm o'i weithred: ond gwneuthirei sancteiddiaf ai gyflawnaf ewyllys ei hân, iddo yn gyfraith tra pherffaith a thragwyddol. Oddiwrth yr holl brindoliaethau hyn, y cyfyd. *Wn*, yr hwn yw prif-fendigedigrwydd neu berffecht-wydd Duw.

Bendigedigrwydd yw'r perffaith ar an-sesurol swyniant ar lawenydd a gogonian, yr hwn sydd gan Dduw ynddo ei hân yn dragwydd, Ac sydd achos o bob dedwyddwch a pherffeithwydd, a seddianno * *Agyfrid* pob creadur yn ol ei sesur. *fir.*

Ymae *Prido! iathau eraillha* * roddir Dduw ar gyffelybiad, ac yn ambixidol, * *O ddy-*
yn y Scythirau sanctaidd, megis trwy *nawl!*
ddull ar ymadrodd sef * *Anthropomorphos* *gynnewi-*
genau, llaw, rtoed, &c. neu synhwyreu a
gweithrediadau dyn, megis *gwaled, cly-*
dd, angel, greithio, rhodis, taro, &c.
Neutrwy ddulf ar ymadrodd a elwir: *

Anthropopathia, gwyniau, cynhyrifiadau * *Oanwy*
yn, sef *llawenydd, tristwch, hyfrydwch, dau dyn,*
rudd-der, cariad, cas, &c. Neu mal pan * *Trwy*
enwer ef trwy * *Anolongica*, yn llaw, yn gyffelyb-
raig yn dŵr yn astalch: ac felly. Arwy- rwydd.
docâd y rheini pob llyfr o ddeonglad aï
spsya.

**Amyr holl briodoliaethau hyn, rhaid
i ni ddaly'r beol gyffredin
yma.**

Nid oes vnrhyw briodoliaeth a ddi-chon adroddi yn eglur hanfod Dnw, o herwydd ei fod yn anherfynol ac anrhaethol.

Pabeth bynnac gan hynny a draethir am Dduw, nid Daw ydyw, eithr yn hytrach fe eill wasanaethu i gynnorthwyo ein mennyddiau gweinion ni, i ddirnad yn ein rhefwm ac i adrodd ar ein geiriau, Fawrhyd ei dduwiol anian ef cyn belled ac y bu wjw ganddo ei ddatcuddio ei hûu yn ei dir.

2. Holl briodoliathau Duw a berthynant i bob un or tri Pherson, yn gystal ac i hanfod ei hûn, hyd y goddefo y briodoliaeth personol. Megis *Trugaredd y Tâd* yw, *Trugaredd yn cenedlu*: *Trugareddy mab yw trugaredd cenedledig*, *trugaredd yr Yspryd glân yw trugaredd yn deilliaw*, ac felly am y lleill.

**Sylw e-dol.* 3. Priodoliaethau **bodol* Duw, nid oes ragoriaeth rhynghdynt ai hanfod. Oblegid eu bod hwy felly yn yr hanfod, fel y maent yn wir hanfod ei hûn. Gan hynny nid oes dim yn Nuw, ar nad ydyw un ai hanfod ai person.

4. Priodoliaethau sylweddol Duw nid am gennant y naill oddiwrth y llallorau *sylwedd*, nac o ran gwir fodol hanfod. Co blegid beth bynnag sydd yn Nuw sydd un hanfod sym.

sym, ac yn ni chynnwys wahaniad) ond-
yn vnig yn ein theswma'n deal! ni, y rhai
gan na allwn wybed pethau daiarol wrth
vn vnig* weithred heb gynnorthwy llawer
o weithredon gwahanredol, i ydd raid i ni yn
angenrheidiol, gynnorthwy gan lawer o
weithredon gwahanredol adnabod yr an-
feidrol Dduw. Am hynny i ddywedyd yn
briodol Nid oes yn Nuw lawer o briodoliae-
thau, ond yn yn vnig, yr hwn nid yw ddim
amgen, ond dwywawi hanfod y Duw. * Neu
dod wrth ba briodoliaethau bynnag y gal-
woch ef. Eithr er mwyn ein * rbcsmn dwri.
ni, y dywedir eu bod yn gynnifer o bri-
doliaethau gwahanol. O blegid ein deallt-
wriaeth ni a ddirnad wrth enw truga-
redd: ryw beth dieithrol oddiwrth y peth
a elwir cyflawnder. Priodoliaethau han-
fodol Duw gan hynny nid ydynt ynddynt
eu hunain, anwahanol.

5. *Priodoliaethau sylweddol* Duw nid
ydynt rannau, neu gyneddsau sylwedd y
Duwood, na digwyddiadau yn yr han-
fod, na* sail. Ond gwir hanfod Duw yn * Syl-
gyfan ac yn gwbl: yn gymaint a bod wedd.
pob cyfryw briodoliaeth *nid aliud* dy aliud,
peth arall a pheth arall, eithr yr yn a'r
vnrhyw beth. Nid oes gan hynny yn Nuw
ddim maintiolaeth, wrth yr hwn y dy-
wedir, ei fod efe yn gymaint a chym-
aint: na chynneddsau o herwyd pa rai:
y gellir dywedyd ei fod efe y fâth ar fâth:
Eithr pa beth bynnag yw Dnw, y cyfryw
a'r vnrhyw yw wrth i hanfod. Wrth ei

hanfod y mae'n ddoeth, ac am hynny doethineb ei hûn, wrth ei hanfod y mae efe yn drugarog, ac am hynny trugaredd ei hûn, wrth ei hanfod y mae yn dda ac, am hynny yn ddaioni ei hûn, whth ei hanfod y mae yn gyfiawn ac am hynny yn gyfiawnder ei hûn, &c. I fod yn fyrr, Duw sydd fawr heb faintioli, dianus, cywir, a chyfiawn heb gynneddf: Truzarog heb wîn: gweithred heb gynnwrf, ym hob lleyn bresennol heb olwg, heb amser er hynny yn gynaf ac yn ddiwae-taf. Arglwydd yr holl greaduriaid, oddiwrth yr hwn y derbyniant oll eu hunain, ar holl ddaioni sydd ganddynt; er hynny nid rhaid iddo ef, ac nid yw yn derbyn dim ychwanegiad daioni neu ddedwy-

* Neu ddwch oddiwrth neb arall.

bortreiaid Dymma wir * agweddiad Duw, cyn belled ac y datcuddiodd efe ei hûn i ni yn ei Air.

Yr athrawaeth hon Jyn anad yn sydd raid i bob gwir ymarferwr Duwioldeb ei gwybod yn addas, ac angenrhaid ei chredu o ran pedwar achos arbennig, sef.

Tn gyn-

taf. 1. Fel y gallom adnabod ein gwir a'n hunig Dduw, oddiwrth gam ddûwiau ac eulunnod. Canys y * portreiaid hwn ar Dduw sydd adnabyddus iawn yw Eglwys ynvnig, yn yr hon yr egluroddefe ei hûn yn rasusol.

* Ag-

wedd. 2. I sefydlu yn ein calonnau ni fawr ofn ei Fawrhydi ef; tra bôm yn tybied yn rhyfeddol o honaw, am ei symlwydd ai anher-

Tn ail.

arherfynoldeb : ai addoli ef , am ei am-
mesuroldeb , *anghyfnewidloldeb* , ai *dra-*
gwyddoldeb : ac yn *ceisio doethineb oddi-*
wrth ei ddeall , ai *wybodaeth ef* : yn ym-
ddarostwng yw fendigedig *ewyllys* ai *ar-*
faeth : yn ei garu ef , am ei *gariad* , *truga-*
redd , *daioni* , *ammynedd* : ffyddio yw air
ef , o ran ei *wirionedd* : ei ofni , o ran ei allu
ei *gyfiawnder* ai *ddigfaint* : i berchi ef ,
am ei *sancleiddwydd* , ai *foliaunu ef* , am ei
fendigedigrwydd : A darlynu arno ef tra-
lwm byw , yr hwn yw vnig Awdur ein
bywyd , ein bod , ar holl bethau daionus sydd
genym.

3. I'n cymhell ni i ddilyn *Tspryd Duw* *In dr-*
yn ei *sanctaidd briodoliaethau* , ac i ddwyu *dyde.*
(mewn rhyw sesur) ynom ragddelw neu
gffelybiaeth o'i *ddoethineb* , *gariad* , *ddairni* ,
gyfiawnder , *drugaredd* , *wirionedd* , *ammy-*
nedd * *Zel* , ac ei , *ddigfaint* ef yn erbyn * *Eri-*
pechod : fel y gallem ninnau fod yn *ddie-* *damach* .
thian , *gariatus* , *gyfior* , *drugarijan* , *cic-*
wir , *ddioddesgar* , ac yn llawn *Zel* fel y
mae ein Duw ni .

4. Yn ddiwaethaf , fel y gallem ni yn * *Yn bed*
ein holl weddiau a'n myfyrded , iawn *meryd* .
fynnied oi ddwywawl Fawrhydi ef . Ac
rid yn ôl y gwrthgâs ar cablaid *drasif-*
feddylian , y rhai o naturiaethi a gysodant * *Menyn-*
ym * *mhenau dynion* : megis y dych- *dian* *dya* .
ymygant fod Duw yn *debyg i hen wr yn*
eistedd mewn cadair . A bod y Drindod *fendigedig*
yn debyg ir eulun tri-thannaoedd a
bentiai y pabyddion yn ffenestri eu neg-
lwys. C 5 GEA

Gan hynny pan fych i weddio at Dduw.
**Llefared dy galon wrtho ef megis wrth vn
 Tragwyddol, anfeidrol, ollalluog, sanctaidd,
 doeth, cyflawn trugareg, yspryd, a pherffaith-
 gwbl anwahanol hanfod o-dri gwahanredol
 bersonau, Tâd, Mâb, ac Yspryd glân : yr hwn
 gan ei fod yn bresennol ym mhob lle, sy'n
 ddywodraethu y nefoedd, ar ddaiar : yn dir-
 nad calnnau pawb, yn gwybod trueni pob
 dŷn ; ac yn unig a ddichon roddi i ni bob
 doniau a fyddo arnom ni eu heisau, a gwa-
 redu holl bechaduri aid edifeiriol y rhai a
 chalonnau ffyddlon a geisiant (er mwyn Crist)
 ei gymmorth ef, y ned allan o'i holl flindé-
 rau au cystuddiau pa fath bynnag.**

Eisiau y gwir wybodaeth hwn am
 Dduw, sy'n perii lawer wneuthur eulun
 orgwir Dduw : a hyn yw'r unig achos, pa
 ham y mae cynnifer yn proffesiâu pob rhan
 arall o gresydd Dduw mor amharchus ac
 mor rhagreithus. Lle pe adnabyddent yn
 unio, ni feiddient amgeu na ddeuent iw
 wasanaeth ef. Achwedi dyfod, ei wasa-
 naethu mewn ofn ac anrhydedd : canys
 cyn helled ac y mae dŷn yn ofni Duw y
 mae ef yn ei adnabod : ac yno y mae dŷn
 yn gwir adnabod Duw, pan gysyllto ei

* *In gyn-* ymafer at fyfyrdoð, a hynny fydd :
raf.

* *I dad-* 1. Pryd y bo dŷn felly yn cydnabod ac
cuddiedd. yn anrhydeddu mawredd Duw, megis *
yr eglurodd efe ei hûn yn ei Air.

In Ail.

2. Pryd (oddiwrth wir a bywiol ysty-
 riaeth priodoliathau Duw) y maga yngha-
 lon dŷn, gariad, ofn, ac ymddiried yn

Nuw.

Nuw : canys medd Duw ei hûn ; Os ydwyf
 si dâd pale y mae fy anrhydodd ? Os ydwyf
 si feistr pale y mae fy ofn ? O Profiwr a Mala. I. 6
 gwellwrch mor ddaionus y w'r Arglywyd, medd
 Dafydd Psal. 34. 9. Y neb, o i gydnabyddia-
 ch ni phrosodd ei ddaioni ef, nid edwyn
 mor ddaionus yw efe. Yr hwn (meid S. I Joa. 2.
 Ioan) a ddywed ei fod yn adnabod Duw, ac 4.
 heb gadw ei orbhymynni ef, celwyddog yw,
 a'r gwi innedd nid yw yn ddo. Cyn bellied gan
 hynny, ac y bôm yn gwneuthur a'i Duw,
 mewn daioni cariad, cyflawnder, trugaedd,
 ammynedd, ac eraill o'i briodoliaethau ef, cyn
 bellied a hynny yr ydym yn adnabod Duw.

3. Fryd, trwy ochain dirgeledig ac â ~~yn drwg~~
 disrifol cwyllys fryd ein calonau, y byd- dydd.
 dom yn hi aethu, am gael perffaith a chy-
 flawn wybodaeth, o'i * sawredd ef yn y * Fawr-
 bywyd i ydd a'r ddyfod.

4. Yn ddiwaethaf hya a ddatcuddia pa
 cyn lleici'd yw nifer y thai a wir adwae-
 nant Dduw, Canys nid edwyn neb Dduw,
 ond yr hwn ai caro ef, a pha fodd y geill
 dyn ddewis na chato ef, gan ei fod yn
 brif ddaioni, pes adwaenai ef? Gan weled
 fod natur Duw yn hudo dynion i garu ei ddaioni : a phwy bynnac a gar o ddim yn fwy
 na Duw; nid yw deilwng o Dduw. Ar cy-
 fryw yw, pob vna ei yd iercha hoffder ei
 galonar ddim arall ond ar Dduw; Gan
 hynny os wt yn credu fod Duw yn ~~Olla~~
~~llug~~, pa hawn yr olin gyfarauliaid a gely-
 nion, ac nad wyt yn i yderus yn ymddiried
 yn Nuw; a g yn ymbil am ei gymmorth ef,

ym.

* Anher-fynol.

ym mhôb trallodau a pheryglon. Os wyt ti yn credu fod Duw yn * anfeidrol, pa foddy llyfesi di ei annog ef i ddigofaint. Os wyt yn credu fod Duw yn ddi-ffug, pa foddy clywi di ar dy galon allael rhagri-thio a bod yn ffurant'wr? Os wyt yn credu mai Duw yw'r prif ddawn, pa ham nad yw dy serch di wedi ei osod arno ef yn fwy nac ar holl dda bydol? Os wyt yn credu mewn gwirionedd, fod Duw yn farnwr cyflawn, pa foddy y beiddi di fyw mor ddifraw mewn pechyd, heb edifarhau? Os wyt yn gwir gredu fod Duw yn ddoethaf, paham nad wyt yn rhoi arno ef am wa-stachau a threfnu gwrthwynebion, a dir-mygon, yr hwn a wyr dueddu pob? peth ir hyn gorau, ir fawl ai carant ef Os wyt ti yn gwir goelio fod Duw yn eir-wir, pa ham yr amheui di ei addewidion ef? Ac os wyt yn credu fod Duw yn bryd-ferthwch ac yn wir berfffeithrwydd, pa ham nad wyt yn ei wneuthur ef yn brifnod unig i'th holl hoffderau a'th ddymunia-dau. Canys o cheri di degwch ese yw'r teccaf: o chwennychi gyfoeth ese yw'r cyfoethoccaf: o cheisi ddoethineb, ese yw'r doethaf: pa odidawgrwydd bynnac, a welaist mewn nebryw greaduriaid, nid yw ddim ond megis gwrechionen or hyn (mewn perfffeithrwydd anherfynol, sydd yn Nuw. Ar prydd y caffom ddigyfrwng gysfunder y nefoedd gyd â Duw: Ni gawn y pethau hyn oll yn berffaith wedi eu cyfrannu i ni. I fod yn fyrr, ym mhôb duon)

Rhuf. 3.
28.

daiⁿi, efe yw o^H yn oll. Câr yr yn Duw daionus hwnnw, ac ti a fyddi yn ei garu ef, yn yr hwn y mae holl ddawn y donniau yn * Sefyll. * aros. Yneb gan hynny a chwennycho gael gwir wybodaeth am Dduw rhaid iddo ddyicu ei adnabod ef drwy gariad. Canys Duw cariad yw, ar gwybodaeth o gariad Eph. 3: Duw sydd wrchlaw, pob gwybodaeth. Ca- 19. nys pob gwybodaeth, oddieithr gwybod pa fodd y cerir Duw, ac y gwasanaethir ef yn vniig, nid yw ddim (ar air Salomon ond gwagedd o wagedd, a blinder y byd).

Ennyn gan hynny o fy Arglwyddes, nag^e ya hytrach fy Arglwydd Cariad perffaith, dy gariad dy hûn yn fy enaid, yn enwedig gan ryngu bodd i't, yn ôl fy uno i â thi trwy waed Crist, gael o honof synghafatwyddo trwy wybodaeth dy râs, i gymmum dy ogoiant, yn yr hwn y mae fy mhrif ddaioni am dedwyddyd tragwyddol yn sefyll.

Mal hyn wrth lewyrch ei Air ei hûn y gwelsom y tu cefn i Iehouah Elohim, y tragwyddol drindod, credu yn 'yr hwn sydd gadwedigol ffydd ac union wirionedd, ar hwn oddiwrth gredariaid yn y nesoedd, a'r ddaiar, byddo Moliant, gollwgacth, a eoginiant, yn dragwyddol. Amen.

Hyd yna am wybodaeth o Dduw: Bellach am wybodaeth o ddýn ei hûn: Ac yn gyntaf am, gyflwr ei drueni ef, ai lygredigaeth heb adnewyddiad trwy Crist.

*Mysyrdod am drueni dyn heb ei gym-
mod. ia duw yngbriſt.*

O Scerbwd gwael!, ym mhâ gwrr y dechreuaf fi adrodd dy drueni did-rangedig? Yr hwn wyt wedi dy euog-farnu, yr awr gyntaf y cymmeraist sylwedd yn y grôth, a chwedi dy farnu i farwolaeth dragwyddol, cyn ây eni i fywyd amserol. Gwir yw, y medraf gael dechreuad ar dy drueni, eithr ni wn ym mhâ fan y mae i mi geisio y diwedd. Canys pan oedd Adda ac Efa wedi eu creu ar lun delw Dduw ei hûn, ac yn preswylio ym mharwys, mal y gallent hwy, ai hiliogaeth fyw y bywyd anfarwol mewn dedwyddwch, a holl greaduriaid y ddaiar dan eu llywodraeth, ond yn vning, na chaent archwaeth u o ffiwyth un pren, er mwyn dangos vfydd-dod i'r creawdr holl alluog; er darfod i Dduw eu gwahardd hwy ai gorchymyn i yngadw oddiwrth hyn o beth bychan: dan boen cospedigaeth an-geu tragicwyddol, er hyn hwy a gredasant i air y cythraul o flaen gair Duw, drwy geisio gwneuthuri Duw (pes gallasant) yn gelwyddog. Ac nelly drwy fod yn anniobl-chgar am yr hell ddoniau a gawsent ar law Dduw hwynt hwy â aethant yn anfodlon iw cyflwr presennol, fal pe buasai Dduw, yn rhoddi y gorchymwyn hwanw iddynt

o gynfigen a chrintachrwydd , ac â goe-
liafant y gwnai diafol hwynt yn gyfranno-
gion o bethau anrhodeddusach nac â roe-
hai Dduw iddynt erioed, ac yn eu balch-
der hwy a wnaethant fradwriaeth yn er-
byn y geruchaf, a thrwy fod yn ddilystur
ganddynt fod yn ddeiliaid i Dduw hwy a
chwennychasant fod yn dduwiau eu hu-
nain, neu yn ogysfwrch â Duw , yno nes
iddyt edifarhau , (trwy golli llûn delw
Dduw) hwy a aethant yn debyg ir cy-
thrail : ac felly en holi hiliogaeth hwynt,
megis heppiliaeth wrthyfelgar (tra by-
ddent ial dithau yn anediseiriol) ydynt
yn ddarostyngedig yn y byd yma , i ddio-
ddef pob trueni helbulus , ac yn y byd a
ddaw i'r fân tragwyddol a ddarparwyd i
ddiasol ac iw angelion.

Bwrw ymmath gan hynny dy wagedd
amwhyllig a chymmer olwg , ar dyf drueni
gresynol : yr hyn beth os iawn ystyri , nid
wyt yn ammeu , nas gweli di fod yn well o
lawer fod o honor heb eni , na bod heb râs
i ymarter a duwioldeb.

Ystyri gan hynny. { 1. Yn dy fywyd.
dyrueini { 2. Yn dy farwolaeth.
{ 3. Ar ôl dy farwolaeth.

Yn dy fywyd y { 1. Trueni sydd yn dilyu-
dy gorff.
{ 2. Trueni sydd yn gwr-
thuno dy enaid.

Yn

Yn dy farwolaeth ystyria y perhau
ydynt yn gorthymmu dy gorff a'th enaid.

Ar ôl marwolaeth ystyr y trueni a da-
flant dy gorff a'th enaid ynghyd i dâr
yssern.

Ac ya gyntaf, gadewch inni gymeryd
golwg ar y trueni sydd yn canlyn y corff
yn ôl trefn pedair oes dŷn.

1. Mebyd.
 2. Ieuengtyd.
 3. Oedran gŵr.
 4. Henaint.
-

1. Myfrdod am drueni mebyd.

BETH ceddit ti pan oeddit yn faben
ond megis anifail ar lûn dŷn ymo-
mhoethineb trachwant ith ym millwyd,
dirgelwch cywilydd, gwarth a dyfodd
o'r pechyd cyntaf anedig? Fal hyn i'th fwri-
wyd ar y ddaiar yn ymdrabaeddu mewn
gwaed, a budreddi, (yr fudr iawn) pan
ddarfus fab Duw, yr hwn ni bu ddir
mygus ganddo, gymeryd arno ddy-
nawl anian, ar gwendid pyrthynasawl-
hynny: eithr ni ryngodd bodd iw s nctei-
ddrwydd ef synedir grôch iw ymddwyn
yn ôl y dull ar modd pechaderus, yr yn-
nillir dyn) fal yr oedd yn gywilydd gân
dy fam di adrodd ymodd i'th aned, pa-
ryw achos gan hynny sydd itti i ymffro-
stu

fllo o'th enedigaeth, yr hon oedd yn boen
felldigedig i'th sam, ac i tithau dy hûn yn
borth trwy'r rhwn y daethost ir bywyd
helbulus. Ac o ran na fedrit y pryd hynny
synnegi saint oedd dy drueni ar eiriau,
mewn dagrau ac wylosain dydi a'i dangor-
faist, yn orau ac y medrit.

2. *Myfyrnod am drueni
ieuengtyd.*

BETH ydyw bachgen neu langc ieuengtyd, ond megis anifail heb ddôfi, a'i
holl weithredoedd yn lledffol, ac yn
ffromwyllt, yn wrthnyfig i gymmeryd
cyngor da er ei glywed, ac mal Eppa heb
ymlawenhau mewn dim ond oferedd a
ffolineb. Am hynny cyn gynted ac y de-
chreuaist gael dim nerth, a dealtwriaeth
fe aeth gadwed allan o law dan y wialen,
dan osf u tâd, a mani, ac atibawon fal pê
buafit wedi dy eni i syw yn ôl dy dyscei-
diaeth eraill, ac nid yn ôl ewyllys dy
hûn. Ni bu sarch lluddedig erioed chwa-
nnocach i ymadel a'i hwnn nac oedditi
i syned allan or cyflwr caeth yma. Cyflwr
uithâl sôn am dano.

3. *Myfy-*

3. Myfyrdo i am drueni oedran
gŵr.

PA beth yw cyflwr gŵr ond môr , yn
yr hwn mal tonnau y mae'r naill or-
rhrymder yn dilyn y llall, ar olaf yn waerh
na'r cynraf. Cyn gynted ac y dechreuaist
drîn y byd, di â ymdroist mewns cwmnewl
o drueni , dy gnawd sy'n dy arwain i
drachwant , y byd yn dy hudo i ddigrif-
wch , ar cythraul , yn dy gemhell
i bob math at bechod ; ofn gelyni on
sy'n dy ddychrynu, ac erlyn cystraith yn
dy flino, y mae cammau ar law cymmy-
dogion drwg yn dy orthrymmu , a gofalo
am wraig a phllant yn dy llafru ac astony-
ddwch ; rhwng caeion cyhoeddus , a
gau gymdeithion (gan mwyaf) yn dy
orthrechu ; y mae pechod yn dy frathu di
oddifewn , a Satan yn gosod ei rwyd o'th
flaen ; cydwybod am bechod sy'n dy
gynllwyn o'th ôl ; yr awr-hon y mae
adfyd a'r dy law a夫wy yn dy lidio , yn y
man y mae helaethwydd a'r dy law ddle-
hau yn gwenhieithio itti ; gorvwch dy
ben y mae dial Duw dyledus am dy be-
chod yn barod i ddescyn ašnat, a than dy
draed

draed y mae safn vffern , yn agored i'th
 draflynigcu : ac yn y cyflwr gresynol hwn,
 i ba le yr ai di am lonyddwch, ac ymwa-
 sed ? y mae'r tŷ yn llawn gofalon, y mae
 'r maes yn llawn o drafferthion, a'r wlâd
 o anwybodaeth y ddiinas o gynhennau,
 y llîys o gynfigen, yr eglwys o bleidiau, y
 môr o speilwyr, y tir o ladron, neu ymhâ
 ryw gyflwr y mynnit syw? Gan fod go-
 lud iw genfigennu a thylodi iw ddiysty-
 ru,synwyr iw anghoehoelio,a diniweidrw-
 ydd yn wawd , ofergoel iw gwatwor a
 chrefydd iw amheu ? drygioni yn cael ei
 fawrhau a rhinwedd ei amherchi. Oh pa
 ryw fâth wisc o bechod sydd yn dy am-
 gylchu di mewn hŷd o anwiredd ? Beth
 yw dy lygaid , onid ffenestri i edrych ar
 wagedd ? Beth yw dyg'ustiau , onid fflo-
 diardau i ollwag llifeiriant trawsineb i
 mewn ? Beth yw dy synhwyrau, ond
 gosgymmon i ennyn tan i'th drachwant ?
 Beth yw dy galon , ond yr einion ar yr
 hon y darfu i Satan lunio llûn echrâs dy
 holl amcanion diffaeth ? Wyt ti o rieni
 vrddot ? y mae yn rhaid itti dy fwrv dy
 hûn mewn perigl i rysel dieithrol, i gei-
 sio ynnill anthydedd daiarol raid itti yn
 fynych roi dy fywyd yn ddibris mewn
 cäd beryglus rhag dy fwrv di yn llyfr-
 was , wyt ti wedi dy eni o radd isel ? O
 farglydd pa fâth boen ac anhunedd sydd
 raid itti ddwyn gartref ac oddicartref i
 geisio ynnill dy gynhaliaeth a'r cwbl ond
 odiid yn brin i borthi dy angen ; a phan
 gaffo

gaffo yn ynnill ychydig, yn ôl mawr lasur
 a hir boen, hef am leied o sicrwydd sydd
 âddo yn yr hyn a gafodd o ran di aweli
 drwy athrawiaeth beunyddiol, fodyr hwn
 oedd gyfoet hog ddoe, yn dlawd heddyw:
 yr hwn oedd ddoe yn iach hedd yw yn
 glâs; yhrwn oedd ddoe yn iach hedd yw yn
 syddheddyw ag achosi ddoe i vao yn alarus,
 yr hwn oedd ddoe mewn parch, sydd
 heddyw mewn gwarth ac ammarch, yr
 hwn oedd ddoe yn fyw sydd heddyw yn
 farw, ac ni wyddost pa cyn gynted, neu
 ym mhâ ryw fod, y byddi di farw dy
 bûn, a phwy a fedr gyfrif ei golledion, ei
 wrthwynebion, ei guriau, ei warthru-
 ddiau, ei glefydau, a'i osidiau? y rhai a
 ddigwyddant i ddyn pechadurus? Heb
 yngan chwaith am farwolaeth plant cym-
 deithion neu gynyseifiaid, yr hyn sydd
 yn sych yn chwerwach wrthym nac yw
 marwolaeth ei hunan.

4. Mysyrdod am drueni benaint.

PA beth yw henaint? Onid tommen
 lawn o yscubion gofidiâu, canys os tyn-
 nu a wnei i gyrhaeddyd hiroes, y mae'r
 henaint arfoel yn dy oddiwas, yn dyfod
 tan ymgrymmu, yn syfrdanllyd, ar wyneb
 yn

yn grîch, ar dannedd yn bydron, a'r anadl yn ddrewllyd, yn ffrom o anynadrwydd, yn diflannu o sychder y cnawd, ar golwg yn pallu, ar clywed yn ddiffaeth, a dolur i w amgylchu, y daugen yn plygu ynghyd gan wendid, heb ffrwyth o wybodaeth, yn yr un or pum synwyr, ond yn vniig i wybod oddiwrth boen: yr hwn sydd yu gwynio ym mhob aelod oi gorff heb obaith o gael esmwythdra oddiwrthones, iddo ei daflu ef i waelod ei sedd.

Hyn ynima am y trueni sydd ya canlyn y corff: yr awr hon am y trueni sydd yn canlyn yr enaid yn bennaf yn y bîd hwn.

5. Myfyrdodau am drueni yr enaid yn y bywyd hwn.

YN gyntaf, y dedwyddwch a gallodd efe.

Yn ail, y trueni a dynnodd ef ar ei vcha ei hun trwy bechod.

Y dedwyddwch a gallodd efe, oedd yn gyntaf bod yn gyfrannog o ddelw Dduw trwy'r hyn yr oedd ef yn gyffelyb i Dduw mewn gwybodaeth, i allael yn berffaith ddeall dadcuddiedig ewillys Duw; yn ail, gwir sancteiddrwydd, trwy'r hwn yr oedd efe yn lân oddiwrth bob bai halogedig: yn drydydd, y cyflawnder, trwy'r hwn yr oedd efe yn gallu hyfforddi ei holl amcanion, a thresnu yn ymion ei holl weithredoedd;

waithredoedd; yn deilliau oddiwrth hyn o roddion. Gyd â cholli y dewisedig lûn hwn, efe a gollodd gariad Duw, yn yr hwn yr oedd ei sywyd ai ddedwyddwch yn sefyll. Os colled am olud bydol a' th bruddhâ di yn fawr, pa faint mwy y dylai go-lled am y nefawl dryfor yma dy drymhau.

Yn ail y trueni a dynnodd yr enaid ar ei wartha ei hun sydd yw y tyried mewn dau beth.

1. Pechod.

2. Melldith.

Pechod : ydyw llygredigaeth cyffredinol, yn gystal o'i naturiaeth ac oi weithredoedd, canys y mae ei natur ef yn hy-Eph.2.3. lithr i bechu yn oe dadol : ym mhob nâth Gen:6.5. ar bechod, y meddwl wedi ei lenwi yn llawn o wagedd, y dealltwraeth wedi ei dywyllu gan arwybodaeth, yr ewyllys heb chwennych dim ond oferedd phchau gwaelion, ei holl weithredoedd ef ydynt ddrwg, y mae gwirthuni mcr nerthol gyd, ag ef, fal nad yw'r deifyriad yn snych yνfuddhau i reoledigaeth rheswm yn y enaid adgenedledig, a'r ewyllys yn gwibio i gynllwyngwyniau pechadurus. Pgymaint gan hynny ydyw nerth y deifyriad a'r ewyllys, yn yr enaid gwrothodedig, yr hwnsydd yn aro yn besdadol yn ei lygrédigaeth anianol. O hyn y mae yn digwyddo fod dy enaid truan wedi ei ymwrthuno gan bechod, ym-

ddifwyno gan drachwant, ymanrheithio
gan fudreddi, ymhwydddo gan drygnaws
ymroi i wynian, ymddihoeni gan genfi-
gen, yn ymlythu a gormodedd, yn ym-
drabaeedd mewn m ddwdod, yn berwi
gan lid, yn ymlosci gan greulondeb: a
gogeneddus lùn Duw, wedi ei gyfnewid
i lùn y diafol echryslon, hyd oni ddarstir
Argwyad unwaith edifar hau ddarfed iddo
ef eistedd wneuthur dýn.

O dàiwrth y cyntaf sef pechod, y mae y
rhan arall o drueni yr enaid yn dyfod sef
melldith, o'r hon y mae dwy radd:

Sef { *Mewn rhan.*
Tngyflawn.

Melldith mewn rhan ydyw, yr hon yr
ydis yn ei rhoddi a'r yr enaid yn ei fywyd
a'i farwolaeth ac sydd yn gyffredin iddo ef
gyd a'r corph. Y selldith ar yr enaid yn y
bywyd yma yw digosaint Duw, yr hwn
sydd goruwch ben y fath greadur, fal y
byddo pob peth: nid yn vnig gofidiau,
eithr rhadau a bendithion hefyd, yn ym-
chwelyd yn dramgwydd iddo.

Dychryn cydwybod sydd yn ei droi ef
oddiwrth Dduw a i wasanaeth, fal nes
beiddia ddyfod yngwydd ei sanctei-
ddrwydd ef; onid ymroi i gaethiwed
Satan, ac yw ddeislyfiau gwaelion ai
drachwantau ei hunan.

Hyn yw melldigedigrwydd yr enaid yn
y bywyd: weithian y canlyn melldigedig-
rwydd yr enaid ar corph ymmarwolaeth.

Myfyrdd am

*Mysyrdod am drueni y corph
ar enaid wrth farw.*

Gwedi i'r gwr oedrannus ymdrechu
lîr glefyd, a dioddef dygn benyd,
ac yn diigwyl cael peth esmawr y rhedra ; yno
y daw Angau i mewn : (llofrudd natur-
riaeth) melldith Dduw , cigydd vffetn
ac â edrych yn dduoer arwddig yn wy-
neb yr henddyn : heb na thrugathau wrth
ei oedran nac ystyried ei hirnych, na chy-
merdyd gwobr o arian neu aur er cyd-
ddwyn : na wna; ni chymmer er arbed ei
enioes ef groen am groen, na dim ar sydd
ar ei helw, ond eurio i lawr a wna brifran-
nau ei gorphilyn , ai retlio ef i ateb ger
bron yr usdus ofnadwy ; a chan dybed na
phryslura yr henddyn i ddyfod gydag ef
yn dra buan : Of' Arglwydd pa rifedi o
biccellau gofidus y mae ese yn ei ergydio
trwyddo : sef gwaiw, doluriau, clymmau-
gwithi, y cryd, pefwch , llafur , poerion
oerllyd , cnofeydd, gwewyr, tostedd, ar
cyfryw.

*Oh pa fâth oer echryslon o lwg ydyw ei
weled ef ar ei wely, gwedi i angau r oddi
iddo ef, ei friw marwolaeth? pa fâth lych-
wys oer sydd dros ei holl gorff ? pa ryw
grynsa sydd ar ei holl aelodau? y mae'r pen
yn llammu, ar wyneb ya glasu, y trwyn yu
duo, ar ên yn llacsu, llinynnau y lygaid y
toru,*

torti, y tafod yn bloesci ar anadl yn byrhau
 yn aroglu yn drwm, y sefnig, yn grillian, a
 ar hōb cbwch or genau, y mae llinynnau
 y galon yn barod i dorri. Yr awr hon y
 mae'r enaid truan yn deall yn hysbus fod
 ei gorff daiarol yn dechreu marwzac me-
 gis o flaen yniddattodiad hollawl, neu
 ddiwedd adeiladaeth y byd mawr : y try
 yr haul yn dywyllwch, a'r lloer, yn waed,
 ar fēr a syrtiant or wybrennau a'r awyr
 a fydd yn llawn tymestloedd, adreigiau
 ranillyd, y ddaiar a grŷn, a'r môr a rua,
 a chalonnau dynion a lewyga gan ofn yn
 disgwyl diwedd a'r y cyfryw ddechruad
 ofnadwy : felly tu ac at ymddattodiad dŷn
 (yr hwn yw y byd bychan) ci olygon y
 rhai ynt yw cyffelybu ir haul a'r lloer : a
 gallant eu goleuni, ac ni chanffyddant
 ddim ond geuogrwydd pechod : y syn-
 hwyrâu eraill megis y fēr y rai ydynt lai,
 adywyltud ac â syrtiant y naill yn ôl y
 llall : ei seddwl, ei reswm, ai gof, megis
 nesol swyddgyneddau yr enaid, a gânt eu
 hysgwyd gan echrydus dymestloedd an-
 baith, afflamiau creulon o dân usfern; e^c
 gorff daurol sy'n dechreu siglo a chrynu,
 megis môr a fai yn llenwi, a ruant ac a
 chwrnant yn ei dagell, gan ddisgwyl beu,
 nydd am dersyniad galarus ar y cyfryw.
 ddechruad dychrynadwy.

Tra fyddo efe fal hyn tan ddysyn i a-
 teb yn y sessiwn fawr gar bron Duw, wele
 y mae cwaider sessiwn i fwriad carcharorion,
 i wchadw ynddo ci hŷn oddisewn. Ile y

*Mysyrdod am draenij corph
ar enaid wrth farw.*

GWedi i'r gwr oedrannus yndrechu
lîr glefyd, a dioddef dygn benyd,
ac yn diigwyl cael peth csmw ythdra ; yno
y daw Angau i mewn : (llofrudd naturiaeth) melldith Dduw . cifydd vffetn
ac â edrych yn dduoer arweddig yn wy-
neb yr henddyn : heb na thrugathau wrth
ei oedran naç ystyried ei hirnych, na chy-
merdyd gwobr o arian neu aur er cyd-
ddwyn : na wna; ni chymmer er arbed ei
enioes ef groen am groen, na dim ar sydd
ar ei helw, ond euso i lawr a wna brifran-
nau ei gorphilyn , ai restio ef i ateb ger
bron yr usdus ofnadwy ; a chan dybed na
phrysura yr henddyn i ddyfod gydag ef
yn dra buan : O f' Arglwydd pa rifedi o
biccellau gofidus y mae efe yn ei ergydio
trwyddo : sef gwaiw, doluriau, clymmau-
gwithi, y cryd, pefwch , llafur , poerion
oerllyd , cnofeydd, gwewyr, tostedd, ar
cyfryw.

Oh pa fâth oer echryslon o lwg ydyw ei
weled ef ar ei wely, gwedi i angau roddi
iddo ef, ei friw marwolaeth? pa fâth lych-
wys oer sydd dros ei holl gorff ? pa ryw
grynsa sydd ar ei holl aelodau? y mae'r pen
yn llammu, ar wyneb ya glasu, y trwyn y
duo, ar ên yn llacsu, llinyanau y lygaid ya
tosu,

torti, y tasod yn bloesci ar anadl yn byrhau
 yn aroglu yn drwm, y sefnig, yn grillian, a
 ar hōb ebwch or genau, y mae llinynnau
 y galon yn barod i dorri. Yr awr hon y
 mae'r enaid truan yn deall yn hysbus fod
 ei gorff daiarol yn dechreu marw; ac me-
 gis o flaen ymddattodiad hollawl, neu
 ddiwedd adeiladaeth y byd mawr : y try
 yr haul yn dywyllwch, a'r lloer, yn waed,
 ar fēr a syrthiant or wybrennau a'r awyr
 a fydd yn llawn tymestloedd, adreigiau
 ranlyd, y ddaiar a grŷn, a'r môr a rwa,
 a chalonnau dynion a lewyga gan ofn yn
 disgwyl diwedd a'r y cyfryw ddechruad
 ofnadwy : felly tu ac at ymddattodiad dŷ
 (yr hwn yw y byd bychan) ei olygon y
 rhai ynt yw cyffelybu ir haul a'r lloer : a
 gollant eu goleuni, ac ni chanffyddant
 ddim ond geuogrwydd pechod : y syn-
 hwyrâu eraill megis y fēr y rai ydynt lai,
 adywyl, ac a syrthiant y naill yn ôl y
 llall : ei seddwl, ei reswm, a'i gof, megis
 nefol swyddgyneddsau y cnaid, a gânt eo
 hysgwyd gan echrydus dymesiloedd an-
 baith, afflamiau creulon o dân uffern; e
 gorff daurol sy'n dechreu figlo a chrynu,
 megis môr a fai yn llenwi, a ruant ac a
 chwrnant yn ei dagell, gan ddisgwyl beu-
 nydd am dersyniad galanus ar y cyfryw
 ddechruad dychrynadwy.

Tra fyddo efe fal hyn tan ddyfyn i at-
 teb yn y sessiwn sawr gar fren Duw, wele
 y mae cwater sessiwn i fw̄rw carcharorion;
 i wchadw ynddo ei hân oddisewn. Ile y

mae rhewm yn eistedd mal barnwr , ar
 cythraul yn rhoi bil o ditmant cyn helae-
 thed a llyfr *Zachariah*, yn yr hwn y gofo-
 dir arlawr yr holl gamweddau a wnaethost
 erioed , a'r holl weithredoedd da a esceu-
 lusaiſt eu gwneuthur erioed , a'r holl fell-
 dithion , ar barnedigaethau dyledus i boh
 rhyw bechod. Dy gydwybod dy hûn a'th
 cyhudda ; a'th cōf a dystiolaetha yn dōst
 i'th erbyn , a'r angau a saif wrth y barr yn
 barod, megis dihenyddiwr creulon i wn-
 euthur diben o honot : Os ty di fal hya a
 fyddi yn dy euog-farnu dy hunan; pa fodd
 y gelli di ochelyd vniōn farn Duw , yr
 hwn sydd yn gwybod oddiwrth dy holl
 droſeddau , yn well na thi dy hûn ? Ti a
 chwennychit fwrw allan o'th feddwl
 goffadwriaeth dy anwireddau y rhai sy'n
 dy orthrymann : eithr y maent hwy yn
 dyfod i'th cōf yn gynt o lawer o bynnys , ac
 ni fynnant moi bwrw allan ond llesain
 wrthit, *Nnyi yw dy weithredoedd ac ni a'th
 ganllynw'n*. A thra ſô dy enaid ti fal hya
 oddisewn allan o bob trefn a thanghne-
 ddyf : dy blant , dy wraig a th gyfeillion,
 âth syfrdanant dan ymbil a thi am osod
 trefn ar dy dea , rhai yn llesain , rhai yn
 disgwyl , rhai yn ceisio , rhai yn twyllo ,
 rhai yn tosturio , rhai 'n cyssuro , oll megis
 cyhyrod i'th frathu , oran peri i'th ofid fod
 yn fwy gofidus .

Yr awrhon y cythrauliaid , y rhai a
 ddaethant o vſtern i ddwym y maith dy e-
 naid , sydd yn dechreu ymddangos iddo

ac y tu disgwyl am dano iw gymmeryd a
ddwyn ymmaith, cyn gynted ac y delo ef
allan o'r corph. Aros i mewn a synnei,
ond deall y mae fod corph yn dechreu
marw bob ychydig, ac yn barod fal hêm
dŷ amharus i syrthio am ei ben : y mae
ese yn ofni dysfod allan, o blegid bod yr
uſſerngŵn hynny yn gwilio ei ddysfodiad.

Oh efe, yr hwn a dreuliodd lawer o
ddyddiau a nosau mewn gwâg ofer ddig-
rifwch : a roddai yr awr hon yr holl syd
(ped fai ar ei law) am gael yn awr o am-
ser i edisarthau, ac i ymgymmod â Duw.
Ond ni eill hynny fod, o herwydd y mae ei
gorph, (yr hwn oedd yn cydlynnio ag ef
i wneuthur pechod,) yn anghymmwys
ollawl yr awr hon i uno ag ef yngwaith
ediseirwch, yn yr holl ddŷn.

Yr awr hon y mae ese yn gweled fod ei
holl lawer ydd wedi darfod, fal pe na
buasai erioed, ac nad oes dim iw gael ond
poenydiau, yrhai a bery heb drang e na
gorphen. Pwy a eill ddatcan yn gyflawn
ei ofid am y pechodaui a aethant heiblo, ei
ddialedd am ei drueni presennol, ai ddy-
chryni am y poenau sydd i ddyfod.

Yn hyn o gyfyngdra caeth, y mae esyn
edrych ymmhob man am ymwared, ac yn
ei weled ei hûn ym mhob ffordd yn ddi-
ynnorthwy. Fal hyn yngannol ei ddy-
galedi a'i drueni, (yn chwannog i glywed
y dim, lleiaf ogyssur,) y mae ese yu
mendhu yr ymadrodd hwn neu'r cyffelyb wrth
y llygaid:

Zech.5.2

mae rhefwm yn eistedd mal barnwr , ar cythraul yn rhoi bil o ditmant cyn helae-thed a llyfr *Zachariah*, yn yr hwn y gofo-dir arlawr yr holl gamweddau a wnaethost erioed, a'r holl weithredoedd da a esceu-lusaist eu gwneuthur erioed , a'r holl fell-dithion , ar barnedigaethau dyledus i boh rhyw bechod. Dy gydwybod dy hûn a'th cyhudda ; a'th côf a dystiolaetha yn dôst i'th erbyn, a'r angau a saif wrth y barr yn barod, megis dihenyddiwr creulon i wn-euthur diben o honot : Os ty di fal hya a fyddi yn dy euog-farnu dy hunan; pa foddy gelli di ochelyd vniōn farn Duw , yr hwn sydd yn gwybod oddiwrth dy holl drofeddau , yn well na thi dy hûn ? Tia chwennycheit fwrw allan o'th feddwl goffadwriaeth dy anwiredbau y rhai sy'n dy orthrymm : eithr y maent hwy yn dyfod i'th côf yn gynt o lawer o hynny , ac ni synnant moi bwrw allan ond llefain wrthit, *Ny i yw dy weithredoedd ac ni a'th ganllynwin*. A thra fô dy enaid ti fal hya oddifewn allan o bob trefn a thanghne-ddys : dy blant , dy wraig a th gyfeillion, âth syfrdanant dan ymbil a thi am osod trefn ar dy dda , rhai yn llefain , rhai yn disgwyl , rhai yn ceisio , rhai yn twyllo , rhai yn toslurio , rhai 'n cyffuro , oll megis cyhyrod i'th strathu , oran peri i'th ofid fod yn fwy gofidus.

Yr awrhon y cythrauliaid , y rhai a ddaethant o vffern i ddwyn y maith dy enaid , sydd yn dechreu ymddangos iddo

ac

ae yti disgwyl am dano iw gymmeryd a
ddwyn ymmaith, cyn gynted ac y delo ef
allan o'r corph. Aros i mewn a synnei,
ond deall y mae fod corph yn dechreu
marw bob ychydig, ac yn barod fal hêm
dî amharus i syrthio am ei ber : y mae
ese yn ofni dyfod allan, o blegid bod yr
fferingŵn hynny yn gwilio ei ddysodiad.

Oh efe, yr hwn a dreuliodd lawer o
ddyddiau a nosau mewn gwâg ofer ddig-
rifwch : a roddai yr awr hon yr holl fyd
(ped fai ar ei law) am gael yn awr o am-
ser i edifarthau, ac i ymgymmod â Duw.
Ond ni eill hynny fod, oherwydd y mae ei
gorph, (yr hwn oedd yn cydsynnio ag ef
i wneuthur pechod,) yn anghymmwys
ollawl yr awr hon i uno ag ef yngwaith
edifeirwch, ya yr holl ddŷn.

Yr aw'rhon y mae ese yn gweled fod ei
holl lawer ydd wedi darfod, fal pe na
buasai erioed, ac nad oes dim iw gael ond
poenydiau, y rhai a bery heb drang na
gorphem. Pwy a eill ddatcan yn gyflawn
ei ofid am y pechodau a aethant heiblo, ei
ddialedd am ei drueni presennol, ai ddy-
chrynn am y poenau sydd i ddyfod.

Yn hyn o gyfyngdra caeth, y mae es yn
edrych ymmhob man am ymwared, ac yn
ei weled ei hûn ym mhob ffordd yn ddig-
ynnorthwy. Fal hyn yngannol ei ddyg
galedi a'i drueni, (yn chwannog i glywed
y dim, lleiaf ogyfusr) y mae ese yn
thu yr ymadrodd hwn neu'r cyffelyb wrth
y llygaid:

Olygaid, y rhai oeddych gynt; mor graff eich; golwg a fedr wch chwi ganfod dim ynwared, na gweled ffordd yn y byd i mi ochel y pergl echryslon yma? ond y mae llinynnau y llygaid wedi torri, ni allant hwy weled y gannwyll sydd yn llosci o'i fleen ef, na gweled gwahaniaeth rhwng dydd a nôs.

Y mae yr enaid (wrth weled nad oes dim cyssur iw gael gan y llygaid) yn dywedyd wrth y clustiau : O glustiau, y rhai oeddych arfer o gymmeryd difyrrwch wrth wrando, ymadroddion mwynbêr a phrydferthlais cerddwriaeth; a fedr wch chwi glywed dim newydd, na fôn am roynn o gymmorth i ni? Y Clustian naill a'i y maent mor fyddarion, ac na chlywant ddim yn y byd: a'i y mae'r drw cynwanned, ac nas geill ddioddef clywed ei gyfeillion anwylaf, yn siarad ag ef, a phaham y cai y clustian hynny glywed dim hanes am lawenydd ym marwolaeth, yr rhai ni allent aros clywed newyddion da yr Efengyl yneu bywyd; ni eill y glust na chymmorth nac ymwared.

Yno y dengys ef ei gwyn wrth y tafod. O dafod yr hwn a arferit ymfrostio gyda'r gwychaf, yr awr pa le y mae dy fawrair, a thryfg cynhennus? yr awr-honynsyng-haledi mwyaf, a ell i di ddywedyd dim yn fy mhlaid? oni ell i di na dwndrio y gelyniaion yma a' th eiriau byzythiol, nai hywedd u a' th ymadrodd teg i och och y mae'r tafod; er ys deuddydd

gwedi

ry enaid
wrth y
Clustian

yr on
wrth y
tafad.

gwedi colli'r parabl, ni cill yn e'i angenoed id mwyaf, na galw am ychydig ddiod na dymuno ar gyfaill dynnu a'i fys y cariboer sydd ym mron ei dagu.

Gan na fedrodd gael etto ddim gobaith yr enaid o ymwared, se ddywed wrth y traed: pa wrth y le yr ych chwi o draed; yr rhai gynt oe-tread. ddych gyflym i'r reddeg; a ellwch chwi synwyn i'r niale allan or lle peryglus ymae? y mae'r traed eusys yn farw sythion: oni symudir hwy in symudant.

Yno y try ef ei achwyn at y dwylaw: yren O ddwylaw, y rhai yn synycha gawsoch wrth y ganmoliaeth am wrolaeth, mewn dwylaw. heddwch a rhyfel, y rhai yn synych a fuoch yn ymddifynn i mi fy hun ac yn ddestruw i'r caseion, ni bu arnaffi erioed fwy caledi nac yr awr hon; y mae angau yn edrych yn gethi arnaf ac yn fy ladd, y mae'r ellyllon vifetnol, yn dilgwyl o Difesa. amgyleh syngwely i'm disetha: cynorthwywch yr awr hon, neu fe ddarfu am danaf yn dragwyddol; Och och y mae'r dwylaw, mor weinion, ac yn crynu fal na allant estyn u' llwyaid o wlybanniaeth at y genaui gynnorthwyo natur ffaintiedig.

Yr enaid truan yn ei weled ei hun, wedi ei adael yn unig ac yn llwyr ymddifad o gyfeillion, ymwared, a diddanwch: ac yn gwybod fod yn rhaid idde, cyn pen awr fyned i'r tragwyddol boeuau, a ddychwel at y galon (yr hon or holl aelodau yw'r cyntaf yn bywa'r olaf yn marw) oddyno y mae ef yn adrodd y galarnad tosturus

Olygaid, y rhai oeddych gynt, mor graff eich; golwg a fedrwrch chwi ganfod dim ynwared, na gweled ffordd yn y byd i mi ochel y perigl echryslon yma? ond y mae llinynnau y llygaid wedi torri, ni allant hwy weled y gannwyll sydd yn llosci o'i fleen ef, na gweled gwahaniaeth rhwng dydd a'nôs.

*ry enaid
wrth y
Clustian*

Y mae yr enaid (wrth weled nad oes dim cyssur iw gael gan y llygaid) yn dywedyd wrth y clustiau : O glustiau, y rhai oeddych arser o gymmeryd difyrwch wrth wrando ymadroddion hawynbêr a phrydferthlais cerddwriaeth; a fedrwrch chwi glywed dim newydd, na fôn am roynn o gymmorth i mi? Y Clustian naill a'i y maent mor fyddarion, ac na chlywant ddim yn y byd : a'i y mae'r drw cynwanned, ac nas geill ddioddef clywed ei gyseillion anwylaf, yn siarad ag ef, a phaham y cai y clustian hynny glywed dim hanes am lawenydd ym marwolaeth, yr rhai ni alleant aros clywed newyddion da yr Efengyl yn eu bywyd; ni eill y glust na chymmorth nac ymwared.

*yr en
wrth y
tafad.*

Yno y dengys ef ei gwyn wrth y tafod. O dafod yr hwn a arferit ymffrostio gyda'r gwychaf, yr awr pa le y mae dy fawrair, a' th ryfyg cynhennus? yr awr-honynfyng-haledi mwyaf, a ell i di ddywedyd dim yn fy mhlaid? oni ell i di na dwndrio y gelynion yma a' th eiriau byzythiol, nai hywedd u a' th ymadrodd teg? och och y mac 'r tafod; er ys deuddydd gwedî

gwedi colli'r parabl, ni eill yn e'i angenoed id mwyaf, na galw am ychydig ddiod na dymuno ar gyfaill dynnu a'i fys y caru-boer sydd ym mron ei dagu.

Gan na fedrodd gael etto ddim gobaith yr enaid o ymwared, fê ddywed wrth y traed: pa wrth y le yr ych chwi o draed; yr rhai gynt oe-
tread.
eddych gyflymi'r reddeg; a ellwch chwi
synwyn i vnlle allan or lle peryglus yma'r
y mae'r traed eusys yn farw sythion: oni
symmudir hwy in symmudant.

Yno y try ef ei achwyn at y dwylaw: yren
O ddwylaw, y rhai yn fynycha gawfoch wrth y
ganmoliaeth am wrolaeth, mewn dwylaw.
heddwch a rhyfel, yrhai yn fynych
a fuoch yn ymddiffyn i mi fy hun ac yn
ddestruw i'n caseion, ni bu arnaffi erioed
fwy caledi nac yr awr hon; y mae angau
yn edrych yn gethin arnaf ac yn fy ladd,
y mae'r ellylon wffernol, yn disgwyl o Difft.
amgyleh syngwely i'm difetha: cynnorth-
wywch yr awr hon, neu fe ddarfu am
danaf yn dragwyddol; Och och y mae
'r dwylaw, mor weinion, ac yn crynu fal
na allant estyn yn llwyaid o wlybanniaeth
a y genaui gynnorthwyo natur ffaintiedig.

Tr enaid truan yn ei weled ei hun, wedi
ei adael yavnig ac yn llwyr ymddifad o
gyfeillion, ymwared, a diddanwch: ac yn
gwybod fod yn rhaid iddo, cyn pen awr
fyned i'r tragwyddol boeuau, a ddychwêl
at y galon (yr hon or holl aelodau yw'r
cyntaf yn byw a'r olaf yn marw) oddyno
y mac ef yn adrodd y galarnad tosturus

hwn rhygddo ac ef ei-hûn. O pâ fath
 ddisfeithbeth affawen wylf? pa fodd y
 mae gofidiau augau im hamgylchu? pa fodd
 y mae lliseiriant Belial yn fy nychrynu? pa
 fodd y datfui faglau y farwolaeth gyntaf
 ar ail, fy nal ar ynwaith. Oh mor ddifym-
 mwth y lladrattâodd angau attaf a'i ger-
 ddediad dirgeledig: mal yr haul, yr hwn
 nid yw y llygaid yn ei ganfod yn symud,
 er bod ei symmudiad or cyflymmas, o fel y
 mae angau yn dangos ei lid arnaf yn ddid-
 rugaredd, fe ddarsu i Dduw'r drugaredd
 synghwbl wrthod, ar cythraul yr hwn
 nid edwŷn drugaredd sy'n disgwyli am da-
 naf, i'm cymmeryd, pa sawl gwaith i'm
 rhybuddiwyd am y dydd galarus hwn, gan
 ffyddlon bregethwyr gair Duw, a minhau
 heb wneuthur ond gwawd o hyunny? pa
 fudd sydd i mi yn awr o'm balehder, a'm
 ty prydferthlân am gwisgoedd gwychion
 pa beth a ddaeth o felusdrafy holt ddan-
 teithion? yr holl olud bydol y bum ofalus
 i w casglu, a roddwn yr awr hon am gyd-
 wybod dda, yr hwn yn ddiofal a ddatfui
 mi ei esceulus? pa lawenydd sydd i mi yr
 awr hon am fy holl gnawdol ddigrifwch
 a aeth heibio, yn yr hwn y gosodiâis sy
 mhrif ddifyrwch, nid oedd y chwautau
 cnawdol hyunny, ond breuddwydion twy-
 llodrus, ac yr awr hon a aerhant ymmaith
 megis cylgod diflanedig, eithr meddwl am
 y poenau cragwyddol y rhai sydd taid i mi
 eu goddef ynghyfair y byrr ddigrifwch
 hwnnw, sydd i'm poeni cynddrwg ag
 ffem

vffern, cyn fy myned i vffern. Eto yr ydwylf yn gwir gysaddef: mai fal yr haeddais yr wylf yn cael, a myfi wedi syngwneuthur ar lân Duw, yn enaid rhesymol, ac yn gallu dirnayd fynghflwr fy hûn, a chael cynnyg i mi drugaredd cyn fynyched, ac ymbil a myfi am ei dderbyn; ya gwrthod i hâd Duw ac ya dewis dilyn trachwantau pechyd, o flaen crefydd dduwioli ryngu bodd Duw: fy amser byrr a dreuliais yn ddiriaid, heb ystyried pa gyfrifon a fyddai raid i mi roi yn y dydd diwed, ac yn awr holl feliuswedd fy mywyd pe cefclid ynghyd, ni chystadlei y rhan leiaf om poenau presennol. y llawenydd a gesais nid oedd ond amserel, ac a ddarsu cyn i mi yn brin ond ei ddechreu fy nhrueni sydd dragwyddol a di-drang. Ona ddarsuasai i mi dreulio, yr amser a fwriaus yn ofer ya chwarau cardiau, disiau, a charyddieth or cyffelyb helynt ddiffaith: yn daellain yr *Scrythyrau*, yn gwrando *pregethan*, yn derbyn y cymmun, yn wyllo am fy mbechodaun, yn ymprydio, *gwilio*, a *gweddio*, fal y gallawn i yr awr hon *ymadel* mewn gobaith diogel o iechyd *wriaeth* tragwyddol. Ona bawn yn âwr i ddechreu fy mywyd drachefn, oh fe y diystyrwn y byd hwn a'i oferedd, mor bur ac mor fucheddol y byddwn fyw, mor synych yr awn i'r Eglwys i sancteiddio dydd yr Arglwydd. Pedfa Satan yn cynnydg i mi holl dryfor di-ddanwch a goruwchafiaeth ybyd hwn, ni chais efe syth fy hudo i anghofio y *gofidinn* hyd

hwn rhygddo ac ef ei-hûn. O pa fath
 ddiifeithbeth aflareñ wîf? pa fodd y
 mae goficiau augau im hamgylchu? pa fodd
 y mae llifeiriant Belial yn fy nychrynu? pa
 fodd y datfui saglau y farwolaeth gyntaf
 ar ail, fy nal ar ynwaith. Oh mor ddisym-
 mwth ylladrattâodd angau attraf a'i ger-
 eddediad dirgeledig: mal yr haul, yr hwn
 nid yw y llygaid yn ei ganfod yn symmud,
 er bod ei symmudiad or cyflymias, o fel y
 mae angau yn dangos ei lid arnaf yn ddid-
 rugaredd, fe ddarfu i Dduw'r drugaredd
 synghwbl wrthod, ar cythraul yr hwn
 nid edwîn drugaredd sy'n disgwyl am da-
 naaf, i'm cymmeryd, pa sawl gwaith i'm
 rhybuddiwyd am y dydd galarus hwn, gan
 ffyddlon bregethwyr gair Duw, a minnau
 heb wneuthur ond gwawd o hynny? pa
 sudd sydd i mi yn awr o'm balehder, a'm
 ty' prydferthlân am gwispedd gwychion
 pa beth a ddaeth o felusdrafy holl ddan-
 teithion? yr holl olud bydol y bum ofalus
 i w casglu, a roddwa'r awr hon am gyd-
 wybod dda, yr hwn yn ddiofal a ddatsui
 mi ei esceuluso? pa lawenydd sydd i mi yr
 awr hon am fy holl gnawdol ddigrifwch
 a aeth heibio, yn yr hwn y gosodais sy
 mhrif ddifyrrwch, nid oedd y chwautau
 enawdol hynny, ond breuddwydion twy-
 llodrus, ac yr awr hon a aethant ymماith
 megis cylgod diflanedig, eithr meddwl am
 y poenau tragwyddol y rhai sydd rai'd i mi
 eu goddef, ynghyfair y byrr ddigrifwch
 hwnnw, sydd i'm poeni cynddrwg: ag
 fferrn

vffern, cya fy myned i vffern. Etto yr ydwyf yn gwir gysaddef: mai fal yr haeddais yr wyf yn cael, a myfi wedi syngwneuthur ar lân Duw, yn enaid rhefymol, ac yn gallu dirnayd fynghisiwr fy hûn, a chael cynnyg i mi drugaredd cyn fynyched, ac ymbil a myfi am ei ciderbyn; yn gwrthod rhâd Duw ac ya dewis dilyn trachwantau pechod, o flaen crefydd dduwiol i ryngu bodd Duw: fy amser byrr a dreulais yn ddiriaid, heb ystyried pa gyfrifon a fyddai raid i mi roi yn y dydd diwedd, ac yn awr holl feliswedd fy mywyd pe cefclid ynghyd, ni chyfaddei y rhan leiaf o mpoenau presennol. y llawenydd a gefais nid oedd ond amserel, ac a ddarsu cyn i mi yn brin ond ei ddechreu fy nhrueni sydd dragwyddol a di-drangc. Ona ddarsuasai i mi dreulio, yr amser a fwriaus yn ofer y chwarau cardiau, disiau, a charyddiaeth or cyffelyb helynt ddiffaith: yn darllain yr Scrythyrau, yn gwrando pregethan, yn derbyn y cymmun, yn wyllo am fy mbechdan, yn ymprydio, gwilio, a gweddio, fal y gallaswn i yr awr hon ymadel mewn gobaith diogel o iechydwriaeth tragwyddol. On a bawn yn âwr i ddechreu fy mywyd drachefn, oh fe y diystyrwn y byd hwn a si oferedd, mor bur ac mor fucheddol y byddwn syw, mor synych yr awn i'r Eglwys i sancteiddio dydd yr Arglwydd. Pedfa Satan yn cynnydg i mi holl drysor di-ddanwch a goruwchafiaeth ybyd hwn, ni chais efe fyt hudo i anghofio y gofidian

hyn yn yr awr ddimeiddaf. O gorffiliyn
 llygredig a burgyn drewllyd, pa fodd y
 chwåradd diafol hudoliaeth a nyni ein
 dau. Pa fodd y darfu i ni wasanaethu a
 rhwyllo bob yn y llall? a thynnau damne-
 digaeth greulon arnom ein deuwedd? yr a
 wrhon y mae synghyflwr yn fwy gresy-
 nus, na'r anfail sy'n trigo yny flos, o her-
 wydd y mae yn rhaid i mi syned i atreb
 ger bron brawdle cyfion sarnwr nef a da-
 iar: lle ni chaf fi neb i ddadleu drosof, ar
 diawl iad melldigedig yma, y rhai sy gyd-
 nabyddus am holl ddrwg weithredoedd a
 fyddant i'm cyhuddo, ac ni allaff sy escuso-
 di sy hûn, y mae syngalon sy hûn eusys yn
 synghyhuddo, yr wyf yn sicr o gael dam-
 nedigaeth o flaen yr orseddfaingc, ag oddi
 yno sy llusgo gan gythrauliaid vffernol, i'r
 caethiwed anrhacthadwy ar poenau di-
 drangc o'r tywllwch eithaf: lle ni chaf fi
 weled mor goleuni mwyach: y peth go-
 didawg cyntaf a'r a wnaeth Duw, my fi
 yr hwn ym mhlaen llaw oeddwn yn ymo-
 goneddu sy mod yn rhyddwas, ydwyf yr
 awr hon gwedi syngwarchâu tan grasan-
 gan Satan: fel y betris ddychrynllyd
 fewn abagau y gwalch rheibus. Ym hâ le
 y caf letty heno? a phwy a fydd yn gy-
 feillion i mi, o ddychrynn i seddwl
 am dano o ofid iw yityried, o melldi-
 thier y dydd yn yr hwn im ganwyd, na
 fydded y dydd y brichingodd fymam arnaf
 yn fendifedig, melldigedig fydd o'r dyn a
 ddymedodd wrth fy nhid feared i ti fab, ac
 a'i cyffuroedd, melldigedig a fydd o'r gŵr

hwnnw am nas Haddasei fi : Ona buasei
 grêth fy mam yn fedd i mi, neu na buasai ei
 chrêth byth heb escor. Opa ham i daethym
 o'r groth i ddioddef yr vffernol arteithiau
 hyn? ac fal hyn i ddibennu fy nyddian
 trwy gywilydd tragwyddol. Melldigedig
 fo'r dydd im cysylltiwyd ar fath gorff
 drygionus. Ona allwn gael cymaint
 ffair, ac na chawn weled mo honot ri
 syth mwyach, y mae ein y madawiad ni
 yn dra chwerw ac yn alarus, eithr ein
 hail gyfarfod, at y dydd ofniadwy hwnnw
 i dderbyn cyflawndra ein haedddegol
 ddialedd, a fydd o lawer mwy echrys a
 anoddesusach. Ond beth yr wyl i w
 fedd-wl fal rhyn, wrth alarnad rhyhwyr, yn
 ceisio oedi yr amser? fe ddaeth yr awr
 ddiwaethaf: yr wyf yn clywed llinynnau
 y galon yn torri, y mae'r ty pridd hwn yn
 cwymys ar fy mhen; nid oes yma na gobai
 ith, nac ymwared, nalle i drigo yn hwy,
 y mae yn aenghenrhaid i mi gychwyn. Tydi
 gerbyd budr: oh gerbyd budr, yn lle hydd
 wych, bydd waeth, my fi a'ch adawaf ac
 felly dan grynu, y mac se yn dyfod allan,
 ac yn ddifymrawd y mae'r dreigiau vffer-
 nol yn ymaiflyd ynddo, ac yn ei ddwyn
 yn nerthol * *torrenti simili i'r pwll heb.* * Mal
 waelod, yr hwn sy'n llofci o dân eglif coed
 brymisâu: lle yr ydis ya ei gadw mewn
 catchar poenedig, nes y byddo y dyddy
 mawr ar farn gyffredynol. Yn ôl hyn y
 rhoir yr scerbwd dryglawr yn y bêdd,
 ya yr hon weithred gan rawyaf, y mae'r

hyn yn yr awr ddiweddaaf. O gorllyn
 llygredig a burgyn drewllyd, pa fodd y
 chwåradd diafol hudoliaeth a nyni ein
 dau. Pa fodd y darfu i ni wasanaethu a
 thwyllobob yn y llall? a thynnau damne-
 digaeth greulon arnom ein deuwedd? yr a
 wrhon y mae fynghyflwr yn fwy gresy-
 nus, na'r anfail sy'n trigo ynyflos, o her-
 wydd y mae yn rhaid i mi syned i atteb
 ger bron brawdle cyfion sarnwr nef a da-
 iar: lle ni chaf fi neb i ddadleu drosos, ar
 diaawl iud melldigedig yma, y rhai sy gyd-
 nabyddus am holl ddrwg weithredoedd a
 syddant i'm cyhuddo, ac ni allaf sy escuso-
 di sy hûn, y mae fyngalon sy hûn eusys yn
 fynghyhuddo, yr wyf yn sicr o gael dam-
 nedigaeth o flaen yr orseddfaingc, ag oddi
 yno sy llusgo gan gythrauliaid vffernol, i'r
 caethiwed anrhaethadwy ar poenau di-
 drangc o'r tywllwch eithaf: lle ni chaf fi
 weled mor goleuni mwyach: y peth go-
 didawg cyntaf a'r a wnaeth Duw, my fi
 yr hwn ym mhlaen llaw oeddwn yn ymo-
 goneddu sy mod yn rhyddwas, ydwyf yr
 awr hon gwedi fyngwarchâu tan grafan-
 gan Satan: fel y betris ddychrynllyd
 fewn abagau y gwalch rheibus. Ym hâ le
 y caf letty heno? a phwy a fydd yn gy-
 feillion i mi, o ddychryn i seddwl
 am dano o ofid iw ystyried, o melldi-
 thier y dydd yn yr hwn im ganwyd, na
 fydded y dydd y brichingoedd fymam arnaf
 yn fendigedig, melldigedig fyddo'r dyn a
 ddymedodd wrth sy nhîd feared i ti fab, ac
 a'i cyffredd, melldigedig a fyddo y gwr

hwnnw am nas Haddasei fi : Ona buasei
 gr̄eth fy man yn fedd i mi, neu na buasai ei
 chr̄eth byth heb escor. Opa ham i dæthym
 o'r groth i ddioddef yr vffernol arteithiau
 hyn? ac fal hyn i ddibennu fy nyddian
 trwy gywilydd tragwyddol. Melldigedig
 fo'r dydd im cysylltiwyd ar fâth gorff
 drygionus. Ona allwn gael cymaint
 ffaf, ac na chawn weled mo honot r̄i
 syth mwyaach, y mae ein y madawiad ni
 yn dra chwerw ac yn alarus, eithr ein
 hail gysarfod, at y dydd osiadwy hwnnw.
 i dderbyn cyflawndra ein haeddedigol
 ddialedd, a fydd o lawer mwyaechrys a
 anoddesusach. Ond beth yr wylf iw fedd-
 wil fal rhyn, wrth alarnad rhywyr, ya
 ceisio oedi yr amser? fe ddaeth yr awr
 addiwaethaf: yr wylf yn clywed llinyddau
 y galon yn torri, y mae'r ty pridd hwn yn
 cwympo ar fy mhen; nid oes yma na gob-
 ith, nac ymwared, nalle idrigo yn hwy,
 y mae yn aenghenrhaid i mi gychwyn. Tydi
 gerbyd budr: oh gerbyd budr, yn lle hvdd
 wych, bydd waeth, my fi a' th adawaf a
 felly dan grynu, y mac fe yn dysod allan,
 ac yn ddilys mmawth y mae'r dreigiau vffer-
 nol yn ymaiflyd ynddo, ac yn ei ddwyn
 yn nerthol + *torrenti simili i'r pwll heb** *Mel*
 waelod, yr hwn sy'n llofci o dâr *Ulf* *cwz*
 brymisâu: lle yr ydis ya ei gadw mewn *nant*.
 catchar poenedig, nes y hyddo y dyddy
 mawr ar farn gyffredynol. Yn ôl hyn y
 rhoir yr scerbwd dryglawr yn y bêdd,
 ya yr hon weithred gan mawyaf, y mae'r

meirw yn claddu y meirw : hyann yw, y
rhai ydynt farwol mewn pechdod â glad-
dant y rhai â fuont feirw am bechdod. Ac
fal hyn yr anuwio ar bydol di-ailgened-
ledig, yr hwn a wnaeth y ddaiar yn be-
radwys iddo ei hun, ei fol yn Dduw, a'i
drachwant ya gyfraith : mal y darsu iddo
ef yn ei fywydhau gwagedd, felly yr
wrhon wedi ei farw, efe â feda drueni.
Yn ei wynfyd efe a esceuliasodd wasanae-
thu Duw, yn ei adfyd y mae Duw yn ei
nebau yntau o'i gymorth, ar cythraul yr
hwn y bu efe yn hir yn ei wasanaethu,
sydd yr yn awr or diwedd yn talu iddo ei
gyflog. Ffiaidd oedd ei fuchedd, melldi-
gedig ei farwolaeth. Y cythraul a gafodd
ei enaid, ar bêdd ei gorphilyn : yn yr
hwn sybwll o lygredigaeth : ogof marwo-
laeth, daiardŷ galar: y gydawn, y diffeith-
was anheilwng, yn pydru a'r safn yn llawn
pridd, ei fol yn llawn pryfed, a'i barwy-
den, yn llawn drygsawr, yn disgwyd ad-
cysodiad ofnadwy, pryd yr adgyfylltir a'
enaid; fel megis y cyttunasant au gilydd
i wneuthur pechdod, felly y caint gyd bo-
enydio gyd a'i gilydd yn dragwyddol.

A hyn am drueni yr enaid a'r corph
wrth farw, yr hyn nid yw ond melldith
mewn rheb : Bellach y canlyn cyflawndet
melldith : yr hyn yw trueni yr enaid a'r
corph yn ôl marwolaeth.

Mysirdod am drueni dyn yn ol mawlaetb, yr hyn yw cyflawnder melldigedigrwydd.

CYflawnder melldigedigrwydd (pan syr-
thio ar greadur, ni allo oddef ei bwys) Lucc. 8.
28. ac 16
23.
sydd yn ei wthio ef i lawr i ddyfnder di-
waelod digofaint anibennus yr oll alluog, Thes. I.
Dduw, yr hwn a elwir damnedigaeth 10.
yffern, y clyflawn felldigedigrwydd Mat. 23.
hwn sydd, naill a'i neulltuol, a'i cyffredinol. 23.

Neulltuol ydyw, (yr hyn mewn mesur llai o gyflawndra) sydd yn discyn a'r yr enaid yn ddi ateg, hwy'n gyntaf ac yr ymwahano ef oddiwrth y corph.

Oblegid yn y munyd yr ymadawo, y mae'n bresennoll yngwydd ac yngoligw Dew. Canys pan ballo ganddo ef weled a'i lvgaid corphorol: gweled a wna mewa modd yfprydol: fei Stephan, yr hwn a welodd ogoriant Dew, ac Iesu yn sefyll, ar ei ddehauian: neu fal gŵr a aned yn ddall, ac ni wellai ddi ni erioed, wedi cael ei olwg drwy fawr wrthian, yn gweled y haul, yr hwn ni welsai erioed or blaen. Ac yno trwy dystiolaeth ei gywybod ei hên, y mae Crist y barnwr cyfion: yr hwn yn gwybod pob peth, yn perni iddo (drwy ei anifeidrol allu) ddeall y gof a

meirw yn claddu y meirw : hynny yw, y
rhai ydynt farwol mewn pechod â glad-
dant y rhai â fuont feirw am bechod. Ac
fal hyn yr anuwiol ar bydol di-ailgened-
ledig, yr hwn a wnaeth y ddaiar yn be-
radwys iddo ei hûn, ei fol yn Dduw, a'i
drachwant ya gyfraith : mal y darsu iddo
ef yn ei fywydhau gwagedd, felly yr a
wrhon wedi ei farw, efe â fed a drueni.
Yn ei wynfyd efe a esceuliasodd wasanae-
thu Duw, yn ei adfyd y mae Duw yn ei
necau yntau o'i gymorth, ar cythraul yr
hwn y bu efe yn hir yn ei wasanaethu,
sydd yr yn awr or diwedd yn talu iddo ei
gyflog. Ffiaidd oedd ei fuchedd, melldi-
gedig ei farwolaeth. Y cythraul a gafodd
ei enaid, ar bêdd ei gorphilyn : yn yr
hwn sybwll o lygredigaeth : ogof marwo-
jaeth, daiardŷ galas: y gydawn, y diffeith-
was anheilwng, yn pydru a'r safn yn llawn
pridd, ei fol yn llawn prysed, a'i barwy-
den, yn llawn drygsawr, yn disgwyl ad-
cysodiad osnadwy, pryd yr adgyfylltir a'r
enaid; fel megis y cyttunasant au gilydd
i wneuthur pechod, felly y caint gyd bo-
enydio gyd a'i gilydd yn dragwyddol.

A hyn am drueni yr enaid a'r corph
wrth farw, yr hyn nid yw ond melldith
mewn rheb : Bellach y canlyn cyflawnder
melldith : yr hyn yw trueni yr enaid ar
corph yn ôl marwolaeth.

Mysfordod am drueni dyn yn ol mar-wolaeth, yr hynnyw cyflawnder melldigedigrwydd.

CYflawnder melldigedigrwydd (pan syr-thio ar greadur, ni allo oddef ei bwys) sydd yn ei wthio ef i lawr i ddysnder di-waelod digofaint anibennus yr oll allung, Dduw, yr hwn a elwir damnedigaeth yffern, y clyflawn felldigedigrwydd hwn sydd, naill a'i neulltuol, a i cysfreidel.

Neulltuol ydyw, (yr hyn mewn mestur llai o gyflawndra) sydd yn discyn a'r yr enaid yn ddi ateg, hwy'n gyntaf ac yr ymwahano ef oddiwrth y corff.

Oblegid yn y munyd yij ymadawo, y mae'n brefennoll yngwylid ac yngolgw Dew. Canys pan ballo ganddo ef weled a'i hingaid corphorol: gwled a wna mewa modd yfrydol: fel Stathar, yr hwn a welodd agoriant Dew, ac Iesu yn sefyll, ar ei ddehaearn: neu fal gŵr a aned yn ddall, ac ni wellai dili'r erioed, wedi caelei olwg drwy fawr wrthian, yn gweled ysg haul, yr hwn ni welsai erioed or blaen. Acyno trwy dytiolacth ei gywybod ei hén, y mae Crist y barnwr cyfion: yr hwn yn gywybod pob perth, yn peri iddo drwy ei anterl allu jdeall y gof a

Lucc. 8.

28. sc. 16

23.

Thes. 1.

10.

Mat. 23.

23.

farn sydd ddyledus iddo n̄m ei bechodau,
 a phz gyfrwy fydd ei helynt dragwyddol.
 Ac yn y modd hyn yn sefyll yngolwg y nef
 ac yn anghymmwys o herwydd ei attendid
 i fyned i'r nef: yr ydis yn dywedyd ei fod

Mat. 5.34 yn sefyll ger bron gorseddfaingc Duw. Ac
ar. 23.21 yno yn ddisymmwth y mae 'r angylion

Lu. 12. drwg, y rhai a ddaethant iw gyrchu, yn
20. ei ddwyn bendramwnwgl i vffern; lle y

Luc. 16. cedwir ef yngharchar mewn *tragwyddol*
63.23. *brenou* beunyddiol, nes dyfod y *farn fawr*

yn y dydd ofnadwy: eithr nid yn y dīga
 boenau eithaf, y rhai a dderbyn ef yn
 gwbl yn y dydd diwaethaf. *Cyffiedinol*
gyflawnder malldith sydd mewn mesur

Dadeu. helaethach o gyflawndra, yr hwn a ddi-

11.18. scyn ar y ddau lef, enaid a chorff, pryd y

Dan. 12. dygir (drwy alluog nerth Crist penbarnwe
1. nef a daiar) yn o vffern, a'r llall allan o

Ioa. 5.18 bedd, megis carcharorion, i dderbyn barn
 ofnadwy yn ôl eu drwg weithredoedd. Pa
 fodd y bydd y *gwrthodedig*, pan fydd o'r
 mor yn rhuo; a'r ddair yn crynu, a nerth
 y nefoedd yn siglo, gan ddychryndod (o-
 ddiwrth yr arwyddion nefol tû ac at ddi-
 wedd y byd) yn amhwyllo: Oh pa fâth

Mat. 24. gyfarch alarus fydd rhwng yr enaid colle-
29. dig a'r corff, wrth eu hail gysylltiad yn y

giuddfan yneaid dydd dychrynadwy. O suggedd pechod,

gwrthode a myga o fudreddi medd yr enaid wrth

dig wrth e i goff, pa fodd yr ydis yn fygortre-
y corff chui fyned drachefn i' th fewn di? nid

a'r yr ail megis i gysannedd i drigo ond megis i gar-
gyfarfed. char i benydio ynglyd, O fel yr wyt y-

ymddangos

ymddangos yn fygolwg fel merchi Iephté
i'm hanguriol gystudd. O Dduw na bua-
fit ti byth bythol yn pydru yn y bedd, fal-
nath welswn byth niwyach. O pâ wrad-
wydd a ddygwn ni ynghyd, wrth glywed
adrodd ar osteg o flaen Duw, dynion aë
Angelion, yr holl ddirgelbchodau y rhai
a wnaethom ynghyd : a gollias i y nef, o
wir gariad ar y fâth furgyn drewllyd? a'i
tydi yw'r cnawd yn ol trachwantau yr
hwn, yr ymroais i wneuthur cymaint o
ndineb? O fol gwrtun pa foddy bum
mor ffêl ath wneuthur di yn Dduw i mi?
O mor wallgofus oeddwn redeg yn wysg
sy mhen ir cystuddiau yma o boenau anni-
bennus, er mwyn meddiannu llawenydd-
munudiol. Chwychwi greigiau a mynydd-
edd pa ham yr ych yn neâio fal hyrddid. Psal
114.4. ac na chwymprach araf i'm cuddia
rhag wyneb yr hwn sydd yn dyfodi eistedd
ar yr orscieddfainge' accw? Oblegid y mae
ydd manr ei ddigofaint ef wedi dyfod a
phwys a ddichon sefyll. Date: 6.16.17. O
ddaiar pa ham y cryni, fal hyn wrth weled
yr Arglwydd, ac nad agori dy safn i'm llyn-
geu i wared fel y gwnaethost â Chorâb, aë
malna'ingwelid mwy.

O Ellyllon damaedig, mi a synnwn pe
gallech yn ddioed fy rhwyo i yn ddr y-
llau, dan ammod y drylleich fi on i'm
gwnelid yn ddiddim. Eithr tra fych di,
fal hyn yn ymosidio yn ofer, dros dy drue-
ni, yr Angelion a' th lusgant di ymmaith.
yn ffyrnig, o ymmyl dy fedd i ryw le cy-
fagos

fagos ar frowdle Crist, yn yr hwn le trafydd di fal gaf: felldigedig wedi dy ddido-li i sesylli wared ar y ddaear, megis ar law astwy y barnwr, fe gyfrif Crist ar gyhoedd yr holl ddoniau a dywalltodd arnat, ar holl arcithian a ddioddefodd trofot, ar holl weithredoedd da, a adewaist dithau heb wneuthur, a'r holl ffieiddra gwaharddedig a wnaethost yn ei erbyn ef a: gysfreithiau.

Dy gydwybod oddisewn, / yn waeth na mil o dystion / a'th cyhudda: y cythrau liaid, y rhai a'th ddenoedd di i'hi holl ddi-reidi drygionus, a fyddant o'r naill tu efo ath cydwybod, yn dwyn cystiolaeth i'th erbyn: ar y tu arall y saif y Seintiau bendigedig a'r Angelion i gydbrosi cyflawader Crist gan ffieiddio creadur mor aylan. Oth ôl : fŵn echryslawn aneirif gyfeillion colledig, a damnedigion gresynol, yn aros am dy gyfeillach. Oth flaen di yr holi fyd yn llosci yn fflam o dân, goruwch dy ben di, y bydd y Barnwr llawnndig a chosp haeddedigol yn barod i adrodd y farn i'w erbyn. Oddi tanat genau gwreichionllyd y gauffwm ddiwae-lod yn agored i'th dderbyn. Yn y cyflyw gresynol hwn, se fydd amhossibl i'r ymgadw, o blegit dan yr ammod honno, ti a fynnt pe cwympei y graig uchaf ar dy uchaf, ymddangos a fydd anescorol itti, ac etto y mae'n rhaid i'th sesyll allan gyd a'r colledigion eraill i dderbyn y farn hor ar-nad sef. Ewch oddiwrthif felldigedig i'r tân

tragwyddol, yr hwn a ddarparwyd i ddiabol ac i w angelion.

Ewb oddiwrif] dyna neulduaeth, oddiwrh bob gorfoledd a dedwyddwch:

Chwi felldigedig] Dy.yna yr yscymun dod creuloaddwys. Ir tan) dyna grelonrhwydd *Tragwyddol*)dyna barhâd y poenedigaeth. y boen. A ddarparwyd i ddiawl ac i w angelion)dyna'r penyd vffernol,a'r penydwdr.

Osarn ofnadwy rhag yr hon ni eill y rhai damnedig mor diangc: yr hon pan adrodder; ni ellir byth ei throi yn ei h&l: yn erbyn yr hon ni ellir bwrw escusodion: oddiwrth yr hon ni ellir myned i fan arall *iachwynn* i* appello. Felli nid oes i'r rhai colle dig, ddim i ddigwyddo: ond poenau vffernol, y rhai a fydd heb esmwythau 'r penyd, na dibeanu 'r amser. Oddiwrth yr orf. ddfaingc hon, rhaid ir angelion dy daflu di (ynghyd ar holl gythreuaiaid dammedig ar gwrt hodie digien i'r pwll heb waelod, *ar tywyllwch eithaf*, yr hwn sy'n lloscio dân a brwmstân yn dragwyddol, Ir fan hon, cyn gynted ac i th teflir ti geigly wed y fâth alar, wylofaïn, ac ocheneidi au, nad oedd gwaedd Corah, Dathan, ac Abiram pryd eu llyngodd y ddaiar hwynt ddim tebyg ir vdfa yma: na-gê wrth gly wed yr oernad yma, ti a debygit dy fod yn yffern cyn dy fod yno.

Yn yr hwn bwll heb waelod, gwedi vnwaith dy fwrw, ti a fyddi syn syrrhio bob amser ac er hynny byth heb gael gwaelod: ac ynddo y byddi bythi yn cwynfar

Dat 21.8

cwynfan heb neb a dosfusio wrthit : ti a
wyli yn ddibaid gan angerdd poenan y
tân , ac etto dy ddannedd a * grŷn *
rhag maint yr oersel : ti a wyli wrth fe-
ddwl fod dy drueni yn ddi-ymwared : ac a
wyli wrth feddwl na wna edifairwch
ddim'lleshâd : Ti a wyli wrth feddwl,
pawedd ani gysgodau o ddifyrrwch byrr,
y darsu i't syrthio i ofidiau poenau trag-
wyddol : ti a wyli wrth weled na eill
wylofain y chwaith itti ronyn lleshâd: iē
ac yn wylo ti a wyli ychwaneg o dda-
grau nâc sydd o ddwfr y yn y môr, ob-
legid y mae dwfr y môr yn beth
tersynol, eithr wylofain y gwrthodedig a
sydd an-herfynol.

Yno y caiff dy lygaid serchogaidd eu
cystudio wrth edrych a'r ysprydion er-
chyll : dy glustiau moethusglyw eu dy-
chrynu gan oernad y cythrauliaid yn vdo :
a rhingcian dannedd y gwrthodedigion
poenedig : dy drwya meindlws a gaiffei
lenwi a drygsawyr drewedig frwmstan :
dy archwaeth dewisol a boenir â newyn-
anguriol , dy gêg'feddw a fych gan syched
annifodladwy: dy feddwl a gyfuddir
wrth gefio mai o serch i ddifyrrwch am-
serol, yr hwn sy'n disflannu cyn blodeuo y
buost mor ynsyd, a cholli y llawenydd
nefol, a rhedeg ynwysc dy ben ir poenau
ufernol, y rhai a barhânt tu hwat i drag-
wyddoldeb. Dy gydwybod yn oestadol
a' th frâth di pan fyddyllych , mor fynych
y darsu i Grist trwy ei bregethwyr gynnwys

iti saddeuant am dy bechodau , a chynnig teyrnas nefoedd i ti yn rhwydd ac yn rhâd , os ty di a wnaid' gymaint a chredu ac edifartha : ac mor hawdd y gallt si i dderbyn trugaredd yn y dyddiau hynny ; mor agos a fuost lawer gwaith i edifarha , ac etto fe darfu iti gynnwys i'r byd dy gadw yn anediferiol , ac yn awr fal y mae dydd y *dragaredd* wedi myned heibio ac ni lewyrchā byth drachefn.

O faly bydd dy ddealltwrieth ar bigau dûr , wrth ystyried ddarfod i ti o chwant i gyfoeth darfodedig , golli y trysor dragwyddol , a chysnewid dedwyddwch nef am drueni vffern . Llebydd pob rhan o'th gorff (heb na thorr na thrai a'r boenau) yn cael yn un ffunyd eu penydio yn dragwydd . Yn y Penydiau vffernol yma , fe a'th ddisfuddir yn dragwyddol & olwg bendigedig yr Arglwydd , yn yr hyn y mae gwir ddawn a bywyd yr enaid yn sefyll . Ni chei disfyth weled goleuni , nac un golwg ar lawenydd , ond gorwedd *mewn dragwyddol boenau y tymwylwch eithaf* . Lle na bydd trefn ond dychryndod ; na llais ond llais cablwyr a rhai yn vdo , na fwn ond fwn y poenau , ar penydwyr , na chymdeima , ond gyd â diafol ai angelyon , y rhai gan eu bod *mewn* penyd eu hnuain , ni allant gael dim llonyddwch ond porthi eu cynddaredd yn dy bennydio di . Lle bydd poenedigaeth heb dosturi , trueni heb dragaredd , alaeth heb *gymorth* , gweiddi heb ddisdewi , a flonydd heb felur , cy-
studd

stundd heb esmwythdra, lle *mae y prysf heb farw ar tân heb ddiffoddi*: lle bydd digo-faint Duw ya ymaflyd a'r dy enaid a'th gorph, fal y ffi am dân a'r y pŷg a'r brwmstan: yn yr hon ti a gei losci yn oestadol, byth heb ddarfod, marw beunydd, a byth heb farw, beunydd yn ymrwyfo mewna gofidiau angau, a byth heb gael gwared o honyn, nac adnabod diben a'r dy boenau, telly pan ddarfod i ti eu dioddef hwynt risedi mil o flynyddoedd, am bob mil o welltglas sydd a'r y ddaiau neu dywod ynglan y môr, nid wyt tio ronyn nes i gael diben a'r dy boenau, na awr gyntaf i'th taflwyd iddynt, iē y maent cyn belled oddiwrth ddiweddu nad ŷn hwy ond dechreu beunydd. Ond ge bai ya 6l mil filiwn o flynyddoedd o-baith y cai dy enaid colledig ddibendod a'r y penydiau hyn, e fyddai hynny beth cyflur, feddylied fod ryw amser y diwedd iddyfod, either cyn fynyched ae y byddo'r meddwl yn cofio y gair yma bytb) dyna vffern arall ynyhanol vffern.

Y meddylfryd hwn a bair i'r colledig weiddi ôu ac cymaint a phê dywedent ouk aei ouk aei. O Arglwydd nid byth, nid byth eu cydwybod a'i hettyb fal y garreg lefain aei aei byth byth, oddymay cyfyd eu tostur oras, sef, gwae ac och yn dragwydd.

Dyma yr ail farwolaeth, sef yr union gyffredinol gyflawnder o'r holl felldith-rwydd a threueni: yr hyn sydd raid i'r holl

holi gwrthodedigion colledig i ddioddef,
tra fyddo Duw a'i seintiau yn gyfrannog
o ogoenignt a dedwyddwch nefol yn dra-
gywydd.

Hyn yma am drueni dŷn ynghyflwr
llygredigaeth, oddieithr ei adnewyddu
arwy ras Ynghrist.

Yn ôl hyn i canlyn gwybodath am fy-
wyd dŷn, o herwydd gradd ei adgened-
liad trwy Grist.

*Mysyrdod am gyflwr Cristion gwedi ei
gymmedi a Duw yng'hrist.*

YR awr hon gadewch y ni weled, mor
ddedwydd yw y gŵr durwiol yn-
ghrist. Y gŵr daiarol yr hwn sydd a'i na-
tur lygredig gwedi ciadnewydd trwy ras
yngchrist, ac a wnaeth pwyd yn greadur
newydd: sydd fendigedig o herwydd trê-
pheth, Yn gyntaf, yn ei fywyd. Yn ail,
yn ei farwolaeth. Yn drydydd ya ôl ei
farwolaeth.

1. Ei ddedwyddwch yn ei fywd, nid
yw ond mewn than, hynny a gynhwysir
mewn saith o bethau:

Yn gyntaf: Oran ei fod wedi ei ym-
ddwyn trwy'r ysbryd, yngyrôth ei fam sef
yr eglwys, ac fe a aned. Nid o waed, nac o
ewyllys y cnawd, nac yn ôl ewyllys dŷn
eithr o Dduw yr hwn Ynghrist ydyw ei
dâd ef: fel y mae llun Duw ei dâd, yn
adnewyddu ynddo ef ar gynnydd fwyfwy
beunyddiol.

Io. 3. 8.
Gal. 4. 6,

7.

2. Ya

2. Yn ail : efe a gafas yn rhâd ac yn gyflawn (er mwyn haddedigaethau dioddefaint Crist) faddau iddo ei holl bechoda, gwreiddiol a gweithredol , ar euog rwydd ar cospedigaeth a ddigwydd iddyn a holl gyflawnader Crist , â gyfrisiaf yn rhwydd ac yn gyflawn iddo : ac felly y mae Duw wedi vno atto : ac yn ei weled yn ddifai ac vniōn yn ei olwg i fod yn va o'i gyfrif.

3. Yn drydydd , y mae efe gwedi ei ryddhan oddiwrth gathiwed Satan , a'i wneuthur yn frawd i Grift ac yn gydetifedd i feddiaannu teyrnas nesoedd : yn ysprydot frenin ac offeiriad , i offrymmu a berthau ysprydot i Dduw trwy Iesu Crist.

4. Yn bedwerydd , y mae Duw yn ei arbed effel yr arbed dŷn ei fab ei hûn a fai yn ei wasanaethu , ar arbed yma sy'n sesyll fal hyn .

1. Nid yw Duw yn dal sulw ar bob bai , eithr yn cyd-ddwyn ai wendid : Exod. 34. 6. 7. Ni theithl Tâd caredig ei fab allan ir drws yn ei glefyd .

2. Nid yw yn ei gosbi pan ei ceryddo , yn ol ei haeddedigaeth , Psalm. 103. 10.

3. Y mae ef yn ei geryddu ef yn gymmerdol , pan welo nad oes dim arall a eill beriiddio ef wellhau ei fuchedd , 2. Sam 7. 14. 15. 1 Cor. 11. 32.

4. Y mae ef yn rasulol yn derbyn e ewyllysgarwch , er bod ei vfuod-dod yn amherffaith : ac felly yn dewis amcan ei seddwl , o flaen teilyngdod ei weithred , 2 Cor. 8. 12.

5. Y mae efe yn troi y melldithiau a
haeddodd ef yn geryddon tadol : ie pob
beth : gofidiau y bywyd, marwolaeth , ie
hyd yn oed ei bechodau, yn ddaioni iddo.

Y mae Duw yn thoddi iddo ef ei yf-
bryd glân, yr hwn sydd.

1. Yn ei *sancTeiddio* â rhadau oddiallan,
hyd oni byddo fwyswy yn marw i bechod,
ac yn byw igyfiawnder.

2. Yn sicrhau iddo ei fabwysiad : sef, ei
fod ef trwy râs yn blentyn i Dduw.

3. Yn ei *gyffuro* ef, i ddyfod mewn hyf-
dra ac ymddiriad ger bron Duw.

4. * A wneiff iddo yn ddiobsi ddy-
wedyd *Abba Dâd*.

5. A dywallt iw galon ef ddawn
gweiddi *sancTeiddedig*.

6. Yn ei roi i goelio ei fod efe ai we-
ddiau yn gymeradwy, ac yn cael ei wran-
dog gan Dduw er mwyn Crist ei gyfrin-
gwr.

1. A *heddwch cydwybod*.

2. A *llawenydd* yn yr Yspryd
glân : iw cyffelybu ir hwn,
nid yw pob llawenydd da-
iarol ond gwael ac afer
yn ei olwg ef.

7. Yn ei } 6. Y mae ef yn cael ei lywodraeth o
lenwi ef } newydd ar y creaduriaid : yr hyn â gol-
lafai wit'i gwyp *Adda*: ac o hynny y mae
iddo lawn rydd-did i fwynhau yr holl
berhau nis gwaharddodd Duw, mal y gal-
lo'eu trin â chydwybod dda. O blegit y

mae iddo sicrwydd diogel yn bywed hwa
o wir gyflawnder yn yr holl bethau yn y
nef, ac ar y ddaiar. Ac efe a geiff gyflawn
heddychlawn feddiant ~~go~~ honynnt yn y by-
wyd sydd i ddyfod.

O hyn y digwydd nad yw'r holl rai
gwrthodedig ond trawsgeidwadau ar y
cwbl oll maent yn eu feddu, o ran nid oes
iddynt gysannedd *ei heiddaw eu hunain*
ond uffern.

7. Y mae iddo ef sicrwydd o dadol ofal
Duw, iw ymddiffyn ddydd a nos : yr hwn
ofal sydd yn sefyli yn y tri pheth hyn, ses.

Yn gyntaf, yn darparu iddo holl angen-
rheidiau ei enaid ai gorff, yn y byd hwn
ac yn y byd a ddaw : fel y bô efe yn sicr,
naill a'i i gael *ei gyfraid*, neu i gael dio-
ddefgarwch i fod yn fodlon *ir* hyn sydd
ganddo.

Yn ail, am fod Duw yn rhoi iw *Ange-
lion sanctaidd orchymwyn* megis iw *weni-
dodion*, i wilio arno ef yn ddyfal, er mwyn
ei ddaioni, ie mewn perigl i *wersyllu o'i
amgylch*, oran diogelwch iddo ym nhale
bynnac y byddo. Ie cymorth Duw a'i
hymddiffyn ef, mal *cwmwl liw* dydd, ac
falcon o dâl liw nos, a'i ragluniaeth a'i
ceidw oddi amgylch rhag gallu y cythra-
ul.

Yn drydydd, am fod golwg yr Ar-
glwydd arno, a'i glustiau yn oes dadol yn
barod i weled ei geflwr, ac yn ei amser
nodedig, iw waredu ef allan o'i holl or-
thrymderau.

Hyd yn hyn am fendigedig gyflwr y
duwiol, ar dŷn adgenedledig yn y bywyd
yma : bellach am ei fendigedig stât yn ei
farwolaeth.

Istyraeth am wynfysdedig gyflwr y
y dyn adgenedledig yn ei
farwolaeth.

DA n ddansono Duw angeu, megis ei
gennad i gyrchiu y dŷn adgenedledig, y
mae ef yn dysod iw gyfariod hanner y
ffordd ir sefeodd ; canys y mae ei serch a'i
ymarweddiaid yno o'i flaen ef, nid yw An-
gen na ddieithrol na c osnadwy iddo. Nid
yw ddieithrol, o blegid yr oedd efe ym
marw heunydd, nac osnadwy, o ran tra Phil. 3:
su fyw, marw heunydd, nac osnadwy, o 20.
ran tra su fyw, marw ydoedd, a'i fywyd
aguddiwyd gyd â Christ y Nuw. Marw
gan hynny iddo ef, nid yw ddim amgen
onid gorphywys o oddiwrth ei boen yn y
býda myned adres i dŷ ei ffordd, i ddinas y
Duw byw, i Jerusalém nefol, i blith myr-
ddiwn o Angeliom, i'r gynulleidfa gyffredinol,
i Eglwys y cyntafenedig, at Dduw barnwr
yb oll, at y sprydion y rhai union a berfici-
biwyd, at Iesu Cyfringwr y Testament ne-
ydd. Tra fo ei gorff yn glaf, y mae ei
eddwl yn iach, o herwydd bod Duw yn
gwneuthur ei wely oll yn eilgesyd
a yn ei gryshau ef â ffydd ac a dio-
defgarwch ar wely ei drisiau, a phan
fyddo

fyddo yn cychwyn myned i ffordd yr holl
 syd; y mae ef (mal *Jacob Moses, a Josuah*)
 yn rhoi cyngor ac athrawiaeth dduwiol
 i wblant a'i dysnaefiaid, i wasanaethu y
 gwir Dduw, a'i anrhydeddu yn vniōn holl
 ddyddiau eu heinioes. Ei enaid bendig-
 gedig, ni anədla allae ddim ond bendi-
 thion, ar cyfryw ymadroddion a fo'n tyfu,
 oddiwrth yspryd sancteiddedig. Megis y
 mae ei ddŷnefo ddiallan yn gwanhau,
 felly y mae ei ddŷn ef oddimewn yn cyn-
 nyddu, ac yn cryshau. Pan fo ymadrodd
 ei dafod ef yn pallu, y bydd ochneidiau
 ei galon yn llefaru yn vwch at Dduw.
 Pan fo golwg y llygaid yn tywyllu, y mae
 'r Yspryd glân yn ci oleuo ef oddimewn
 a helaethrwdd ô oleuni ysprydol. Nid yw
 ei enaid yn ofnus, eithr yn hyderus i syned
 allan o'r corph, ac i drigo gyd a'r Ar-
 glwydd. Y mae ef yn ochneidio mal *Paul:*
Cupio dissolvi. sef: yr wyf yn deisyf fy
nartod a bod gyd â Christ, ac megis Dafydd:
fel y sybeda yr hydd am ddyfrneint, felly
y sycheda fy enaid am danat ti o Dduw: y
mae fy euaid yn sychedu am Dduw, am y
Duw byw, Pa amser y cafddyfod i ymddan-
gos ger bron Duw? y mae et yn gweddiō
 gyd a'r Seintiau, pa hyd o Arglwydd yr hwn
 wyt sainetiaidd ac union? Tyred arglwydd
 Iesu tyred chwyppyn a phau ddêl amser
 tyrfynedig ei ymddattodiad, pryd ei bo yn
 gwybod ei fod yn myned at ei Dad a'i
 Waredydd: mewn heddwch cydwybod
 a gobaith sicr o gael maddeuant o'i holl
 bechodaū

bechodau trwy waed yr oen, y mae ef yn canu mal yr hên Simeon fendigedig, ei Nunc dimittis, Yr awr hon Arglwydd y gollyngi dy was mewn tanghneddyf yn ol dy air, &c. ac addyru ei enaid megis a'i ddwylaw ei, yn nwylaw ei Dad nefol, gan ddwedyd gyd â Dafydd: i'th ddwylaw di o Dâdyr wyl yn gorchymmyn fy enaid, o blegit ty di am gwaredaist o Arglwydd Dduw'r gwirionedd, a chan ddywedyd gyd a'g Stephen: Arglwydd Iesu de:lyn fy ysbryd; cyn gynted ac y rhoddodd ef ei ylpyrd bendigedig i syna: yn ebrwydd y mae 'r Angelion sanctaidd (y rhai oedd ynt yn gwilio arno es o'i enidigaeth hyd ei farwolaeth) yn dwyn ei enaid i'r nef, fel y dygasant enaid Lazarus i fonwes Abraham, yr hon yw Teyrnas Nefoedd, i fyned i'r hon y mae Angelion da a gweithredoedd da ya vniig yn cydymdeithio a'r enaid: y naill i roi i fynu y peth orchymmynwyd iddynt ar i llall gael ei gwobr.

Y corph mewia amser cyfaddas megis Teml sanctaidd yr Yspryd glân, âelod i Crist, pridwerth gwaed Mâb Duw, a esyd ei gydsfrodyr yn barchedig i huno yn ei fêd, megis ym mêdd Crist, mewn gobairif sicr o gael deffroi yn nydd adcyfodiad y cyfion, i fod eso a'r enaid yn gyfrannog or bywyd a'r gogoniant tragicydol. Ac o blegid hyn, fe elwir yn fendifedig nid yn ynig eneidiau y ffyddlonniad eithr ei cyrph hefyd.

Hyn yma am y fendifith sydd yn descyn

ar enaid a chorff y dŷn adgenedledig yn ei farwolaeth. Gadewch i ni weled ym mhellach pa ryw fendith sydd i ddilyn e'i enaid a'i gorff yn ol ei farwolaeth.

*Myfyrnod am gyflwr bendigedig y dy
adgenedledig yn ol ei farwalaeth.*

YCyflwr yma sydd a thair gradd ar no.

Yn gyntef o ddydd marwolaeth, hyd yr adcyfodiad.

Yn ail, o'r adcyfodiad, hyd on i adrodder y farn.

Yn drydydd, yn ol y farn: i barhau y dragymydd.

Cyn gynted ac y darfyddo i'r dŷn adgenedledig roddi ei enaid i tynu i Crist, y mae'r Angelion sanctaidd yn ei dderbyn i w cadwraeth, ac yn ddi ateg, yn addwyn i'r nef; ac yno yn ei roi yn antheagar bron Crist: lle yr ydis yn ei goroni,

*2 Tim. 4:8.
Dad. 2.
10.* *choron cyflawnder a gogoniant; nid yr hon a haeddodd o herwydd ei weithredoedd da, ond yr hon a addawodd Duw o ddaioni arno, yn y byd hwn a'i gwafanetho ef, ac a geisio ei ogoniant. Oh pa ryw lawenydd a fydd hynny ith enaid til (yr hwn ni bu arferedig o weled dim ond trueni pechaduriaid) gael gweled wyned brenin y gogoniant: Ie-gweled Crist i'r croesawa*

eroesawu , cyn gyuted ac i'th ddygir di
 o'i flaen gan ei Angelion sanctaidd : a'i
 yw hyn : euge bone serue : sef yw hynny
 da gwnaethost, croesaw was da a ffyddlon,
 &c. dos i mewn i lawenydd, dy Feistr: a
 pha ryw orfoledd a sydd itti weled mil
 miliwn o Cerubiaid, Seraphiaid, Angelion,
 Gorseddfeingciau, Arglwyddiaethau, Tywyso
 gaethau, Galluogrywydd? Yr holl Patriarch
 sancteiddiol, Prophwydi, Offeiriad, Apo-
 stolian, Merthyron, Cyfaddefw yr : a holl
 eneidiau dy gymdeithion, cysneseifiad,
 gwyr , gwragedd , a phlant, ar cwbl oll
 o Seintiau Duw , y rhai a ymadawsant
 o'th flaen di mewn gwir ffydd Crist , yn
 sefyll ger bron gorseiddfaingc Duw mewn
 anrhyydedd a gogoniaut? Os oedd bren-
 hines Sheba, wrth weled rhwysc ac vr-
 dduniant Salomon : o wir syndod yn
 dwedyd : dedwydd yw dy wyr , dedwydd
 yw dy weision, y rhai sydd yn sefyll oth flaen,
 iglywed dy ddioethineb : pa lawenychua
 wna dy enaid ti , wrth ei weled ei hûn
 wedi cael ei gynnwys i fod ym mhliith y
 gynulleidfa ogoneddus yma , i edrych ar
 fendigedig wyneb Crist, i ddirnad nerth
 ei ddoethineb. Pa ryw anrhyydedd a sydd
 i'r wrth weled cyniser mil o filoedd sydd
 yno , yn dy groesawu di iw nefol gym-
 deithas. Canys fel yr oeddyn oll yn llaw-
 enychu pan droist i edifarhau , felly yr
 awrhon y maent hwy yn llawenach wrth
 weled dy goroni, ac wrth dy ganfodd ym
 derbyn y goron yr hon oedd ynghadw itti

ar enaid a chorff y dŷn adgenedledig yn ei farwolaeth. Gadewch i ni weled ym mhellach pa ryw fendith sydd i ddilyn ei enaid a'i gorff yn ol ei farwolaeth.

Myfyrnod am gyflwr bendigedig y dŷn adgenedledig yn ol ei farwalaeth.

YCyflwr yma sydd a thair gradd ar no.

Yn gyntref o ddydd marwolaeth, hyd yr adcyfodiad.

Yn ail, o'r adcyfodiad, hyd on i adroddery farn.

Yn drydydd, yn ol y farn: i barhau y dragwydd.

Cyn gynted ac y darfyddo i'r dŷn adgenedledig roddi ei enaid i lynn i Crist, y mae'r Angelion sanctaidd yn ei dderbyn iw cadwraeth, ac yn ddi ateg, yn ei ddwyn i'r nef; ac yno yn ei roi yn antheagar bron Crist: lle yr ydis yn ei goroni, a choron cyflawnder a gogoniant; nid yr hon a haeddodd o herwydd ei weithredoedd da, ond yr hon a addawodd Duw o ddaioni arno, yn y byd hwn a'i gwafan etho ef, ac a geisio ei ogoniant. Oh pa ryw lawenydd a fydd hynny i'ch enaid i'r (yr hwn ni bu arferedig o weled dim ond trueni pechaduriaid) gael gweled wyned brenin y gogoniant: Ie gweled Crist i'r croesau

2 Tim. 4.
8.
Dad. 2.
10.

eroesawu , cyn gyuted ac i' th ddvgi di
 o'i flaen gan ei Angelion sanctaidd : a i
 yw hyn : *euge bone serue* : sef yw hynny
 da gwnaethost, croesaw was da a ffyddlon,
 &c. dos i mewn i lawenydd, dy Feistr: a
 pha ryw orfoledd a fydd itti weled mil
 miliwn o Cerubiaid, Seraphiaid, Angelion,
 Gorseddfeingciau, Arglwyddiaethau, Tywyso
 gaethau, Galluogrwydd? Yr holl Patriarch
 sancteiddiol, Prophwydi, Offeiriad, Apo-
 stolion, Merthyron, Cyfaddei wyr : a holl
 encidiau dy gymdeithion, cysneseisiaid,
 gwyr, gwragedd, a phlant, ar cwbl oll
 o Scintiau Duw , y rhai a ymadawsant
 o' th flaen di mewn gwir ffydd Crist , yn
 sefyll ger bron gorseddfainge Duw mewn
 anrhydedd a gogoniaut? Os oedd bren-
 hines Sheba, wrth weled rhwyse ac vr-
 duniant Salomon : o wir syndod yn
 dwedyd : *dedwydd yw dy wyr*, *dedwydd*
yw dy weision, y rhai sydd yn sefyll oth flaen,
i ghwed dy ddethineb : pa lawenychua
 wna dy enaid ti , wrth ei weled ei hûn
 wedi cael ei gynnwys i fod ym mhliith y
 gynulleidfa ogoneddus yma , i edrych ar
 fendigedig wyneb Crist, i ddirnad nerth
 eiddoethineb. Pa ryw anrhydedd a fydd
 i't wrth weled cynifer nil o filoedd fydd
 yno , yn dy groesawu di iw nefol gym-
 deithas. Canys fel yr oeddynt oll yn lla-
 wenychu pan droist i edifarhau , felly yr
 awr hon y maent hwy yn llawenach wrth
 weled dy goroni, ac wrth dy ganfodd yn
 derbyn y goron yr hon oedd yngladw itti

oni ddelit. Obliged yno y mae Cord Merthyrdod i w gosod am ben y Merthyr addioddefodd arteithiau er mwyn Efengyl Crist, Coron Morwyndod ar ben y Forwyn a orchfygodd Drachwant, Coron Duwioldeb a Diweirdeb, ar ben y rhai oedd yw gogoneddu Crist yn vniou, ac yw cadw eu priodas yn ddi-halog: Coron gweithredoedd da, ar ben rhoddwyr, elusenau, y rhai a fuant syber wrth dlôdion, coron y gogoniant dilygredig, ar ben y bigeiliad, y rhai trwy bregethau ac athrawiaethu'n dda, a droesant lawer enaido llygredigaeth pechod i ogoneddu Duwmewn fanfeiddrwydd buchedd. Pwy a ddichon adrodd yn helaeth faint gorfoledd y llunesol yma, wrth dy goroni di â gogoniant, a th drwsiadu mewn disclaer wisc cyflawnder, ac wrth weled Palmwydden buddugoliaeth yn dy law? o wyched fydd ganddynt ddartod iti ddiangc rhag holl drueni'r bŷd, rhwydau y cythraul, a phoerau vffern, a chael o honot yn lle hynny orphywysfa a dedwyddwch yn dragwyd? Obliged y mae pawb yno yn ym hyfrydu cymaint mewn hapus rwydd ei hûn, a gweled yn arall yn cael ei garu gen Dduw cystal a'i weled ei hûn. I'e y mae ganddynt gynniser o amryw fath ar lawenydd, ac iyyd iddynt o gyfeillion i gydalwenhau. Ac yn y gwynfydedig ar bendigedig gyflwr yma, y mae yr enaid yn gorphywys gyd â Christ yn y nef, hyd ddydd yr adcysodiad: pan gyflawnner

flawner nifer cydwasanaethwyr , a chyd-
frodyr vffern, yr hyn y mae 'r Arglwydd
yn ei gyfrif yn amser byrr:

Yr ail rádd o ddedwyddwch dŷn yn
ol marwolaeth sydd o amser yr adcyfodi-
ad; hyd oni adrodder y farn diweddas:
o herwydd ar y dydd olaf.

1. Yr wybrennau defnyddiol , y ddair
ac oll sydd o'i mewn , a ymddytyd ac a
burir athâu.

2. A'r sain yr vdcorn diweddas , neu ar
lais Crist yr Archangel : yr vnrywgyrph
ac â oedd gan yr etholedigion or blaen,
(er eu bod wedi eu troi yn bridd ac yn
ddaiaren) a gyfyd drachefn. Ac yn yr
vn munud, yr ail dychwel enaid pob rhyw
ddŷn i wgorph ei hûn , trwy riwedd
adcyfodiad Crist eu pen : ac a adfywheir,
ac a gyfodir ou beddau , megis ped saent
yn deffroi yn eu gwelau, a phâwedd byn-
nac y darfu i erlidwyr creulon ddryllio
eu cyrph hwynt yn ddarnau , neu eu disa
yn vlw : etto fe gaiff yr Etholedig weled
fod yn wir yn y dydd hwnnw : na syrhi-
odd blewyn o'u pen hwynt.

3. Hwynt hwy a ddeuant allan o'i bedd-
au pob un o honiwt, megis Joseph allan o
garchar, neu Daniel allan o ffau y llewod,
neu Jonah allan o fol y morfil.

4. Gwedi bywhau mal hyn holl gyrph
yr etholedigion hwy a godant yn y cyfryw
berfffeithrwydd naturiaeth ac y buasent
yn ol eu hardymérwchanianol, o buasent
di anaclus : ac yn y cyfryw oedran , ac y

2 Pet. 3.
1 Cor. 15
1 Thes. 4
Ioa. 5.28
Ezec. 37.

oni ddelit. Obliged yno y mae Cord Merthyrdod i w gosod am ben y Merthyr a ddioddefodd arteithiau er mwyn Efengyl Crist, Coron Morwyndod ar ben y Forwyn a orchisgodd Drachwant, Coron Duwioldeb a Diweirdeb, ar ben y rhai oedd yn gogoneddu Crist yn unio, ac yn eadw eu priodas yn ddi-halog: Coron gweithredoedd da, ar ben rhoddwyr, elusenau, y rhai a fuant syber wrth dlodion, coron y gogoniant dilygredig, ar ben y bigeiliad, y rhai trwy bregethau ac athrawiaethu'n dda, a droesant lawer enaido llygredigaeth pechod i ogoneddu Duwmewn fancteiddrwydd buchedd. Pwy a ddichon adrodd yn helaeth faint gorfoledd y llu nefol yma, wrth dy goroni di a gogoniant, a th drwsiadu mewn disclaer wisc cyflawnder, ac wrth weled Palmwydden buddugoliaeth yn dy law? o wyched fydd ganddynt ddariod iti ddiangc rhag holl drueni'r bŷd, rhwydau y cythraul, a phoerau vfern, a chael o honot yn lle hynny orphywysfa a dedwyddwch yn dragywydd? Obliged y mae pawb yno yn ym hyfrydu cymaint mewn happus-rwydd ei hûn, a gweled yn arall yn cael ei garu gen Dduw cystal a'i weled ei hûn. I'e y mae ganddynt gynniser o amryw fath ar lawenydd, ac sydd iddynt o gyfeillion i gydalwenhau. Ac yn y gwynfydedig ar bendigedig gyflwr yma, y mae yr enaid yn gorphywys gyd â Christ yn y nef, hyd ddydd yr adcysodiad: pan gyflawnner

flawner nifer cydwasaethwyr , a chyd-
frodyr vffern, yr hyn y mae 'r Arglwydd
yn ei gyfrif yn anifer byrr.

Yr ail râdd o ddedwyddwch dŷn yn
âl marwolaeth sydd o amser yr adeyfodi-
ad; hyd oni adrodider y farn diweddas:
o herwydd ar y dydd olaf.

1. Yr wybrennau defnyddiol , y ddair
ac oll tydd o'i mewn , a ymddyddyd ac a
burie athan.

2. A'r fain yr udcorn diweddas , neu ar
lais Crist yr Archangel : yr unrhywgyrph
ac â oedd gan yr etholedigion or blaen,
(er eu bod wedi eu troi yn bridd ac yn
ddaiaren) agyiyd drachefn. Ac yn yr
vn munud, yr ail dychwel enaid pob rhyw
ddŷn i w gorff ei hûn , trwy riawedd
adeyfodiad Crist eu pen : ac a adfywheir,
ao a gyfodir ou beddau , megis pedfaent
yn deffroi yn eu gwelau , a phâwedd byn-
nac y darfu i erlidwyr creulon ddrylliô
eu cyrph hwynt yn ddarnau , neu eu disa
yn vlw : etto fe gaiff yr Etholedig weled
fod yn wir yn y dydd hwnnw : na syrhi-
odd blewyn o'u pen hwynt.

² Pet. 2.
¹ Cor. 15
¹ Thes. 4
Ioa. 5.28
Ezec.37.

3. Hwynt hwy a ddeuant allan o'i bedd-
au pob un o honynnt , megis Joseph allan o
garchar , neu Daniel allan o ffau y llewod ,
neu Jonah allan o fel y morfil .

4. Gwedi byw hau mal hyn holl gyrph
yr etholedigion hwy a godant yn y cyfryw
berfeithrwydd naturiaeth ac y buasent
yn âl eu hardymêrwyd anianol , o buasent
di anafus : ac yn y cyfryw oedran , ac y

* Turtul.
de resur.

Eph. 4.
13.

bydd dŷn grymusaf yngylchi ei dair a'r ddêg a'r higain * oed pob un yn ei ryw priodol ei hûn, yr hyn beth y mae'r dy-scawdwyr yn tybied fod yr Apostol yn pennodi atro yn y geiriau hyn : *Oni dilectum ni ei gyd olyn dienperffaith ym mesar oedran cyflawnder Crist. Pa anaf bynnag oedd or blaen ar y corph, megis dallineb, neu gloffni, neu wargrymni, y pryd hynny fe dyunir ymaith. Ni bydd Jacob yn gloff, nac Isaac yn ddall, na Leah yn llygadwyr, na Mephibosbeth yn gloff efrydd : Canys, gan na synnai Dafydd na dall na chloff i ddyfod iw dŷ, llai o lawer a s yn Crist o ddallineb a chloffni i aros yn ei gyfannedd nefol Fe wnaeth Crist yr holl ddeillion i weled, y mudiaid i lesaru, y byddariaid i glywed, ar cloffion i rodio,&c. ar a ddaeth atto ef i osyn ei râs ar y ddaiar, mwy o lawer yr iachâ efe holl amherffeth-rwydd y rhai a gymmero ef yn gyfrannogion o iogoriant yn y nefoedd. Im mhliith y llwythau hynny, nid oes un egwan, y dŷn cloff a neidia fel yr hydd, a thafod y dŷn mûd a gân. Ac y mae 'n ddigon hysbysol wrth weled ddarfod i Dduw greu ein rhieni cyntafni, nid yn sechgyn nac yn henaf gwyr, ond ynganol persfeithrwydd eu hoedran : y bydd yr ~~ara~~^{ara} sef, y credwriaeth newydd gwedi marwolaeth ym mhob modd yn bresfeithiach na'r ~~ara~~^{ara} sef y denuyddiad cyntaf ar ddŷn, or hwn y cwmpoedd ef i gyflwr marwol. Ac nid yw debygol, y gall mebyd, yr hwa*

nid

nid yw ond amherfseithrwydd, a henaint yr hwn sydd lygrydigaeth, gydhuno yn dda â grâdd corph perffaith gogoneddus.

5. Cyrph yr etholedigion wedi eu cyfodi mal hyn a gât bedair tra rhagorol goruwch naturiol rianweddau, o blegid.

1. Fe a'i cytodir hwy mewn nerth trwy'r hwn y gallant fod byth yn gadwedig, rhag pob diffyg, a gwendid, ac yn gallu parhau heb arfer ofwyd, diod, neu gwsc a'r fath gynhaliaeth.

2. Mewn anllygredigaeth trwy'r hyn ni byddant byth digwyddedig i wrhyw fath a'r amherfseithrwydd, anaf, clefyd, neu farwolaeth.

3. Mewn goganiant trwy'r hwn y discleiria eu cyrph mor eglur ar haul yn y ffurfafan, a chewdi eu gwneythyd mor amlygol: eu eneidiau a oleua trwyddynt yn fwy gogoneddus o lawer nai cyrph. Or hwn ogoniant yr ymddanghosodd tri arwyddlewyrch: y cyntaf yn wyneb Moses: yr ail yn y cyfnediad ar ddull Crist ya y Exod. 34 mynydd, ar trydydd yn wynepryd Stephen. 27.

Tri arwyddocâd dio gel o ogoniaynt ein cyrph a'r y dydd gogoneddus hwnnw. Yno yr hydd Dafydd heibio ei wisc bigelli-laid, ac a wisc am dano drwsiad mab y brenin Josias, nid Jonathan. Yno pob mordecai cywir, yr hwn a alarodd dan sachliain cnawd liygredig, a gaiff ei drwsiadu a harddwych wisc frenhinol: ac a gaiff Goron Ardderchawg ar ei ben fel y gallo yr holl fyd weled: fall y gwheir i'r

Mat. 27.

bydd dŷn grymusras ynghylch ei daid a'r
ddêg a'r higain * oed pob un yn ei ryw
priodol ei hûn, yr hyn beth y mae'r dý-
scawdwyr yn tybied fod yr Apostol yn
fennodi atro yn y geiriau hyn: *Oni dile-
tom ni ei gyd olyn diŵnperffaith ym mesar
oedran cyflawnder Crist.* Pa anaf Lynnag
oedd or blaen ar y corphi, megis dallineb,
seu gloffni, neu wargrymni, y ptyd hynny
fe dyuni ymaith. Ni bydd *Jacob* yn gloff,
nac *Isaac* yn ddall, na *Leah* yn llygadwyr,
na *Mephibosbeth* yn gloff efrydd: Canys,
gan na synnai *Dafydd* na dall na chloffi
ddyfod i w dŷ, llai o lawer a syn Crist o
ddallineb a chloffai i aros yn ei gyfannedd
nefol Fe wnaeth Crist yr holl ddeillion i
weled, y mudiaid i lesaru, y byddariaid i
glywed, ar cloffion i rodio,&c. ar a ddaeth
atto *ef* i osyn ei râs ar y ddaiar, mwy o
lawer yr iachâ efe holl amherffeith-
rwydd y rhai a gymmero ef yn gyfran-
nogion o i ogoiant yn y nefoedd. *Tymblith*
y llwythau hynny, nid oes un egwan, y dŷn
cloff a neidia fel yr hydd, a thafod y dŷn mudiad
a gân. Ac y mae 'n ddigon hysbysol wrth
weled ddarsod i Dduw greu ein rhieni
cynafni, nid yn sechgyn nac yn henaf
gwyr, ond ynganol perfffeithrwydd eu
hoedran: y bydd yr *avantazis*: sef, y
creadwriaeth newydd gwedi marwolaeth
ym mhob modd yn bresfeithiach na'r
πλαξις: sef y denuyddiad cynraf ar ddŷn,
or hwn y cwmpoedd ef i gyflwr *marvol*.
Ac nid yw debygol, y gall mebyd, yr hwa-

* Turtul.
de resur.

Eph. 4.

13.

nid yw ond amherfeithrwydd, a henaint yr hwn sydd lygrydigaeth, gydhuno yn dda â grâdd corph perffaith gogoneddus.

5. Cyrrh yr etholedigion wedi eu cyfod i mal hyn a gât bedair tra rhagorol goruwch naturiol riau weddau, o blegid.

1. Fe a'i cytodi trwy mewn nerth trwy'r hwn y gallant fod byth yn gadwedig, rhag pob diifyg, a gwendid, ac yn gallu parhau heb arfer ofwyd, diod, neu gwsc a'r fath gynhaliath.

2. Mewn anlygredigaeth trwy'r hyd ni byddant byth digwyddedig i varhyw fath a'r amherfeithrwydd, anaf, clefyd, neu farwolaeth.

3. Mewn goganiant trwy'r hwn y discleiria eu cyrrh mor eglur ar haul yn y ffurfasan, a chewdi eu gwneythyd mor amlygol: eu encidiau a oleua trwyddyd yn twy gogoneddus o lawer nai cyrrh. Or hwn ogoniant yr ymddanghosodd tri arwyddlewyrch: y cyntaf yn wyneb Moses: yr ail yn y cyfnwriad ar ddull Crist yn y Exod. 34 mynydd, ar trydydd yn wynepryd Stephen. 27.

Tri arwyddocâd dio gel o ogoniaint ein cyrrh a'r y dydd gogoneddus hwnnw. Yno y rhydd Dafydd heibio ei wisc bigei-laiidd, ac a wisc am dano drwsiad mab y brenin Josias, nid Jonathan. Yno pob mordecai cywir, yr hwn a alaredd dan sachliain cnawd llygredig, a gaiff ei drwsiadu a harddwych wisc frenhinol: ac a gaiff Goron Ardderchawg ar ei ben fel y gallo yr holl syd weled: fall y gwneir i'r hwn

Dw̄ny mae brenhiny brenhiaoedd yn ei an-rhydeddr, Os gw̄na yr awrhon cyfodiad yn haul ir borau, ymddangos mor ogone-ddus: O mor ogone-ddus a fydd y Dydd hw̄nnw, pan fyddo aneirif syrdd fyrdiwa o gyrph y Seintiau a'r Angelion yn ymddangos yn oleuach nac eglurdeb yr haul; a Cherph Crist mewn gogoniant yn rhagori arnynt oll.

4. Mewn escladrwydd neu gyflymdra trwy't hyn y geill-eu cyrph hwy ymgysodi i gyfarfod yr Arglwydd ar ei ddyfodiad gogone-ddus yn yr awyr fel yr eryrod yn echedeg at sclyfaeth. At yr hwn esgudrwydd ar gyrph y Seintiau y mae'r prophwydd yn pennodi lle y dywedodd: *hwy a wellhant eu nerth, ac echedant fel eryrod, rhedant ac ni flinnant, rhodiant ac ni ddifygiant, ac at y geiriau hynny y gellir cynhwys o y geiriau hyn o ddoethineb: sef yn amser eu eweledigaeth y discleiriant, ac y rhedant yma a thraw, megis gwreichion mewn soft.*

Ac o herwydd y pedair cynneddfau hyn, y mae Paul yn galw cyrph y rhai etholedig a gyfodwyd, yn ysprydol: o blegid mewn cynneddfau y byddant ysprydol, eithr yn vnrhyw byth mewn sylwedd.

A pha wedd byrnag y mae pechoda a llygredigaeth yn y cyflwr marwol hwn, yn gwneuthur dŷn yn is nac Angelion, etto diau pan gorono Duw efe â gogoniant ac anrhydedd ni fedraf si ddirnad pa fod y bydd dŷn mewn dim oll yn is na'r Angelion

Ezai. 40.

31.

lion; o blegid. Ysprydion ydynt hwy: ac
felly y mae dŷn hefyd o herwydd ei ena-
id, iâ a mwyn na hyunny, hwy a gânt gyrph
ysprydol wedi eu ffurfio yn gyffelyb i
gorph gogoneiddus yr Arglwydd J̄esu
Grist, yn yr hwn y mae natur dyn gwedi
ymdderchafu trwy vndebs personol i ogon-
iant y Duwdod, ac i anwanol gymdei-
thas y Drindod fendigedig: yr hwn anrhy-
deddâni chennadhâod eferioed iw Angelion.
Aco herwydd hyn y mae i ddyn
ragorfrant i wch eu llaw hwynt oll. Na
gê, nid ydynt hwy ond ysprydion gwedi
eu tresnu i fod yn wenidogion i'r ethole-
dig: a chynnifer o honyntra'r y cyntaf a
wrthwynaebodd wneuthur glyn o swydd,
ac ni chadwodd y drefn gyntaf o dode-
dig, am eu balchder a datlwyd i lawr i
ffern. Nid yw hyn y alleihau teilyngdod
yr Angelion, ond hyspysu faint yw cariad
Duw tu ag at ddynawl iyw.

Eithri am yr etholedigion, y rhai a syd-
danr yma yn fyw ar yr ail dysodiad disym-
mwth ei Grist. Y tân yr hwn a lyse lly-
gredigaeth y byd a'r gweithredoedd o'i
fawn, mewn munud ar drawiad amranc
llygad, a'i goddiwes hwynt lle y bont,
naill a'i yn malu, mewn melin *rhaugluniau*,
eth, a'i yn rhodio rhyd meusydd *difyr-
wch* a'i ya gorwedd mewn gwely *llwyn-*
dâr, ac felly (gen losci eu amhuredd
a'i llygredigaeth) o gyrrh marwol a'i
gwna hwynt yn gyrrh anfarwol, a hyn o
gyfaewid a fydd iddynt hwy yn lle mar-
wolaeth.

Can. 2.
14.

Yno y caiff yr enaid drwy lawenydd
 gyfarch ei gorff gan ddywedyd : Oh da
 im gyfartsuom ni eilwaith fy chwaer anwy!,
 mor hyfryd yw dy lais, mor howddgar yw
 dy wynepryd gwedi gorwedd cyhyd
 mewn agennau creigiau, ac mewn dirgel
 l ochesau r bedd, yr wyt ti yn wir yn bres-
wylfa cyfaddas, nid yn vnig i mi i drigo
 ynot, ond y cyfryw yn y mae'r Yspryd
 glân yn gweled yn gymmwys genddo a-
 ros ynddo , megis yn deml iddo yn dra-
 gywydd. Bellach y darfu gauaf ein holl
orthrymderau, llifeiriant ein trneai a sy-
 chodd yn hysb. Y mac cyrph ein etholedi-
 gion frodryr yn ymddangos yn ddiscleiri-
 ach na blodau'r Lili ar y ddaiar: fe ddaeth
 yr amser i ganu *Halleluiath*, a llais yr vd-
 corn a glywir yn ein tir. Ty di a fuost
 synghyfarwr yngwarth yr Arglwydd, ac
 yn gyfaill i mi mewn erlidiau, a chammiau,
 er mwyn Crichtai Efengyl; yr awrhony
 cawn ni syned gyd a'i gilydd i lawenydd
 ein Harglwydd Megis y dygaist y groes gyd
 a'm fi gynt, felly yr awrhon gyd â myf y
 cei wisco y goron. Megis yr hauaist gyd
 â myfi yn helaeth mewu dagrau, felly yr
 awrhon , y medi yn helaeth gyd â myfi
 mewn gorfoedd. O bendigedig, iê tra
 bendigedig a fo'r Duw daionus , yr hwn
 tra fu y rhai gwrtodedig accw yn treu-
 liio eu holl amser mewn balchdder, chwan-
 tau cnawdol , bwyta , yfed, a gwagedd
 gwrrdedig Ja roes i ni râs i gydtynnu a'i
 gilydd : yn gwllio, ymprydio, a gweddio,

ya

ya darllain yr scrythyrau yn cadw y Sabbothau, yn gwrando pregethau, yn derbyn y Cymruun sanctaidd, yn cynnorthwyo'r tlawd gan arfer o weithredoedd Duwiolddeb ym m'rob gostyngieiddrwydd tu ac at Dduw, a rhodio yn gydwytodus i wneuthur yn ôl e'en galwadigaeth tu ac at ddynion.

Yn y man in chei di glywed sôn am dy bechodaau o herwydd, fe a'i maddeuir, ac a'i cuddir; eithr pob gweithred dda a Psal. 23. I wnaethost, er mwyn yr Arglwydd, a gyoedd dir ac a obrwir. Lloonna dy galou o herwydd y mae dy Farmer yn gnawd o'th crwn ac ascwrn o'th ascwrn dithau. Cyfod dy ben i fynu, a gwêl yr Angelion go- Dan. 9. goneddus yma, megis llu o Gabrieliaid y 21. echedeg attom, i ddywedyd i ni fed dydd ein ymwared wedi dyfod, ac i'n trosgiwysti ddo ni yn y cymylau i gyfarfod e'en iacha- Luc. 25. 1. wdwr yn yr awyr: wele y maent hwy 28. garllaw: Cyfod gan hymny fyrgolomen, fynghariad, fy rhain lân a thyrod ymaith. Aesfelly fel yr iyrchod neu geirw iauaine y maent hwy yn rhedeg gyd a'r Angelion tu ag at Grist trös ddychrynadwy sy- Can 2. 3. 3. nyddoedd Bether.

6 Y byw ar meirw ynghyd, yn y modd hyngwedi eu bywhau au gogoneddu, a gynaullir allan o law trwy weinidogaerh sanctaidd Angelion Duw, o bob cwrt a pharthenau'r byd, ac â gippir ynghyd yn y cymylau, i gyfarfod yr Arglwydd yn yr awyr, ac felly addewant gyd ag ef, ya
shagan

than o'i rwysg ogoneddus , i farnu y colledigion a'r angelion drwg. Y deuddeg Apostol a fyddant yn eistedd ar ddeuddeg gorseddfaing (yn nesaf at Crist) i farnu y deuadegllwyth (y rhai a wrthodasant wrando yr Efengyl a bregethwyd trwy eu gweinidogaeth hwyat. Ar holl Seintiau mewn anrhyydedd ac vrddas , yn nesaf attynt hwythau , megis barnwyr hefyd i farnu yr angelion drwg a dynion bydawl. Ac megis y derbyniodd pob yn o honyt , yn y bywyd yma râs i fod yn chwannoc- cach nac eraill , i osod allan ei ogoniant , ac yn ffyddlonach iw wasanaethau ef , felly y bydd eu gogoniant a'i gwobr hwythau yn fwy nac eraill yn y dydd hwnnw.

Y lle ar fan yr ymgasglant ynghyd at Crist , ar ile yr eistedd Crist i farnu: a fydd yn yr awyr goruwch dyffryn Iebosaphat , wrth snydd yr olewydd , yn gyfagos i Jerusalem , ar y tu dwyraim oddiwrth y Deml , fel y gellyr profi drwy bedwar o resymmau.

Ices 3.1.

2.

Ier. II

et.

1. Yn gyntaf : O blegid bod yr scrythur sanctedd yn cynnwys cymaint a hynny mewn geiriau hygoel : mi a gynnulla yr holl genedloedd i ddyffryn Iehosaphat ; ac aymresymma ac hwynt yno , Pâr i th allusion ddescyn i lawr o Arglywydd , deffroedy cenhedloedd a deuant i snydd i ddyffryn Iehosaphat . O blegid yno yr eisteddaf i farnu y cenedloedd o amgylch . Iehosaphat o'i gyfieirhu yw yr Arglywydd a farn , ar dyffryn

dysfryn hwn a gafodd yr enw yma, oddiwrth y fuddugoliaeth fawr a roes yr Arglwydd i *Jehosaphat*, ac i w werin ar yr *Amaniaid, Moabiaid a thigolion mynydd Seir*. Yr hon fuddugoliaeth oedd arwydd o'r fuddugoliaeth ddiwaethaf a rŷdd Crist y barnwr pennaf i w etholedigion, ar eu holl elynion yn y fan honno, y dydd claf, fel y mae'r hell Iddewon yn ei ddeongli: Edryc i wch Zacha. 14.4,5. Psal. 51.1,2. Oll yn cyttuno y bydd y lle ynghylch yno.

2. Yn ail: O blegid megis y darfu ynghylch yno, groeshoelio Crist a'i draiddodi i gywilydd cyhoeddus, felly vwch ben y lle hwnnw yr adeyfodir ei ogoneddus orseddfaingc yn yr awyr, pan ddêl efe i ymddangos mewn *Barn*, i eglurhau ei fowredd a'i eganiant. Canys y mae yn addas i Crist farnu y byd a barn gyfon yn y fan honno: He y bu efe ei hunan yn cael ieuogsarnu a'i gondemnio yn anghyfion.

3. Yn drydydd: O blegid gan weled y danfonir yr Angelion i g sclu ynghyd yr etholedigion oddiwrth y pedwar gwynt, o'r naill gwrr i'r nefocedd i'r Hall, y mae yn hawdd profi y bydd y lie y cynhnllir hwynt oll ynghyd, yr hon fan y mae y rhai sydd gyfarwydd ym messuryddiaeth y byd, yn adrodd ei fod yn gannolbarth wyneb y ddaiar, canys os y terfynau eithaf, a fydd oddiwrth cyrrau y byd, rhaid yw i'r ymgafn fed fod ynghylch perfydd-bwynt, sef, y canol.

4. Yn

4. Yn bedwerydd: O blegid i'r Angelion ddywedyd wrth y discyblion : mai megis y gwelsant hwy Crist yn ymdderchafu o ddiar fynydd yr olewydd, yr hwn sydd vwchlau dyfryd yn *Jehosaphat*: felly yr un agwedd y daw ef i wared o'r ne foedd. Dyma feddwl *Aquinas* ar holl *Ysgolwyr*, oddieithr *Lombard* ac *Alexander Hales*.

5. Yn ddiwaethaf: pan fyddo Crist yn eistedd yn ei orseddfaingc ogoneddus, gyd â llawer miloedd o Seintiau ac Angelion yn llewyrchu yn oleuach na chynifer o *Haulau* mewn gogoniant yn eistedd o'i amgylch : a chorff Crist mewn gogoniant a phrydferthwch yn rhagori arwynt oll: y colledigion gwedi eu diâdli , ac yn aros ar y ddaiar i wared ; canys y l'aw ddehau sydd yn arwyddocâu bendigedig , ar llaw a swy mellitesig gyflwr : Crist yn gyntaf a adrodd barn gollyngdod a rhydd. hâd, a thrwynnyddol fendith i'r etholedigion.

Yn gyntaf, o herwydd wrth glywed hynny , y myn ef chwannegu gofid y gwrthodedig. Yn ail, i ddangos fod ef yn harottach i roi *Trugared* na Barn.

Ac fal hyn o orseddfaingc ei Fawrhydi yn yr awyr (yngolwg ac yn ynglyw yr holl fyd) y datcan ef wrth ei etholedigion: Deuwch chwi fentigedig blant fy nhâd meddiennwch y deyrnas a barotowyd i chwi cyn dechreuad y byd &c.

Deuwch chwi] dyma ein bendigedig
yndeb

vndeb ni â Christ, â thrwyddo ef a'c holl Drindod.

Fendidig] dyma ein rhyddhâd ni oddiwrth ein holl anwirededdau a'n cyflawn gynyscaeddu, a grâs a dedwyddwch.

Blant fy nhâd] dyma'r Awdur oddiwrth yr hwn trwy Crist y mae ein hapuswydd ni yn deilliaw.

Meddiennwch] dyma ein mabwysiad ni.

T Deyrnas] gwelwn ein etiseddiaeth a'n meddiant.

A baratowyd] gwelwch ofal Duw dros ei ddewisidig.

Er pan feiliwyd y byd] o râd tragwyddol anghysnewidiol etholedigaerh Duw.

Oh mor rhwymedig yw'r enediau hynny i garu Duw, yr hwn o'i wir ewyllys da a'i arfaeth, a'i dewisodd ac a'i carodd hwynt, cyn iddynt wneuthur na da na drwg.

Canys yr oeddwn yn newygyg &c.

O Ddaioni Crist yr hwn sydd yn dal fulw ar holl weithredoedd ei blant, i w gwobrwyd hwynt am danynt. Pa faint yw'r cariad sydd ganddo ef i gristianigion truain, yr hwn sydd yn cynmeryd pob gweithred trugaredd a wneeler iddynt hwy er cfwyn ef, fel pegwneuthid iddo ^{1 Pet. 1.} ei hün: Deuwch attaf fi, yn yr hwn credasoch cyn i chwi synfwled, yr hwn a garafoch, ac a geirfasoch mor ewyllyscar a thrwy lawer o orthrymderau. ^{8,}

Deuwch yr awrhon o flinder i orphywys, e gywilydd i ogoniant, o safn angau,

angau, i lawenydd bywyd tragwyddol.

Er fy mwyn i y disenwasant chwi, ich erlidiwyd, ac ich melldithiwyd.

Ond yr awrhon i'r ymdenges i'r holl rai melldigedig o fâth *Esa* : mai chwi ydyw y gwir *Jacobiaid*, a gewch dderbyn bendith eich *Tâd nefol*, a bendigedig y cewch fod. Eich tadau eich mainmau ac'h cynseifiad ac'h gwrthodasant, ac a'ch rhoefant ym-maith, er mwyn syngwirionedd i, yr hwn yr oeddych chwi yn ei faentumio : Ond ya awr fy Nhâd i a fydd yn Dâd i chwi, a chwi a gewch fod yn feibion ac yn ferched iddo yn dragwydd.

Fe a'ch bwriwyd chwi allan och tiroedd a'ch bywyd, ac ymadawsoch a'r cwbl er fy mwyn i a'm Efengyl, eithr fal y bo yn eglur na chollasoch môch ynnill, eithr ynaill wrth golli : yn lle etifeddiaeth a meddiannau by dol, chwi a gewch feddiannu gyd â myfi etifeddiaeth fyn neyrnas nefol, lle y cewch fod o herwydd cariad yn feibion : O herwydd braint genedigol yn etifeddion: O herwydd anrhyydedd, yn frenhinoedd, O herwydd sancteiddrywydd yn offeiriadau. Ac chwi allwch yn hyf fyned yr awrhon i'r meddiant, o blegid fyn Nhâd a'i darparodd, ac a'i cadwodd i chwi er yr amser cyntaf y gysidwyd sail y byd.

Yn ebrwydd yn ol y farn hon o rydd-hâd a bendith y mae pob un yn derby a ei goron yr hon y mae Crist y barnwr cyfion yn ei roi am ei pennau, megis gwo'r,

yr

yr hon à addawopd'ese a'i drugaredd, o'irâs
fydd a gweithrecoedd da, y rhai oll a
garent ei ymddanghosiad ef mewn gogo-
niad.

Yno pob yn gan gymmeryd *ei goron oddiam* Dadc. 4.
ei len, a'i gefyd a'r lawr (fal petten) wrth ^{10.}
draed Crist; a chan ymostwng eu hunain
ac yn galon, ac yn lleferydd, mewn vndebed
a chyruadeb nesol a ddywedant fal hyn:
Meliant anrhymedd, a gogoniant, a nerth,
a diolch a fyddo i ti yr oen bendigedig, yr
hwn wyt yn eistedd a'r yr orseddfaing, a
laddwyd, ac a'n prynaiſt ni i Dduw a'th waed,
*bob cenedlieithoedd a phoblaedd, ac an gwra-*elbst ni yn frenhinoedd ac yn offeiriad i**

Dduw i deyrnasu gyd a'thi yn dy deyrnas yn
oes oesodd. Amen.

Yno y cant hwy eistedd yn eu gorsedd-
feincgiau, au tresu, megis barnwyr a'r y
gwrthodedigion, a'r Angelion drwg, i
glodfori a dwyn tyfliolaeth o vnon farn
Crist y Ba'rnrwr goruchaf.

Gwedi adrodd ba:nedigaeth y colledigion,
y cyflawna Crist ddwy weithred arben-
nig

I. Yn gyntaf rhoi yr etholedigion iw
Dâd : *Gwel o Dâd cyfon dyma y ihai a rod-* Ioan. 17.
daist i mi, mi a'i cedwais hwynt, mal na 13,14,15
chollodd un o honynt, mi a roddais iddynt
dy a'i di: ac hwy a'i credasant ef, a'r byd
ai cashawd i hwynt am nad oedd ynt o'r byd,
megis nad oeddwn innau o'r byd.

Ac yr awr hon O Dâd myfi a fynnwn i'r
rhai a roddaiſt i mi, fod gyd â mi lle yr ydwyf
fel

fel y gwellant y gogoniant a roddaiſt i mi, fel y hyddwyf fi ynddynt hwy, a thithau yn oſ finnau, fel y gwneſer hwynt yn berffari hyn un, faly gwyppor byd mae ty di am harsodd i, a' th fod yn ei caru hwynt fel y ceraifſt fi.

2. Yn ail, Crist a ddyru i synu y deyrnas i Dduw y Tâd hynny yw, a baid a gwasanethu swydd ei gyf ygnod, wrth yr hon, megis y mae yn Frenin, Offeiriad, Prophwyd, ac ynben yr Eglwys, fe sath-rodd ei elynion ac a reolodd ei bobl ffyddlon, a'i Yspryd, ei air, a'i Sacramentau. Felly pan fo efe yn gado ei Deyrnas o râs, tros ei eglwys yn y byd hwn, yn ddi atteg fe a lywodraethia fel y mae yn Dduw gogyfuwch a'r Tâd, a'r Yspryd glân, yn ei Deyrnas o gogoniant yn dragwydd. Nid i leihaudim a'r deilyngdod ei Ddydnod eithaf i hyspysu yn eglurach ogonaint ei Ddnw-dod. Felly megis y mae ef yn Dduw, efe a geiff o hynny allan, ym mhob cyflawader heb gyfryngau oddiallan, teoli oll yn oll.

O'r orsedd a'r brawdle yma, y cyfyd Crist a'i holl ogoneddus gynnulleidfa o etholedig Angelion, a Seintiau ac a eiff i synu yn orfoeddus mewn trefn a llywodraeth i nef y nefoedd, a'r cyfryw hyfrydlais cerddwriaeth nefol iw canlyn. Fal y caſſo y gân honno, a ddywedodd *Dafwydd* eигwirio yn hollawl: fe aeth Duw i synu mewn gorfoedd, yr Arglwydd gyd a ſŵn yr ydcorn, cenwch foliant i Dduw cenwch

enwch foliant i'n Brenin ni, enwch foliant o blegid Duw ydyw brenin yr holl addaier, efe liau ymdderchafn mewn marredd: a'r briciasgerdd honno yn Ioan: ymlawenhawn ac ymbyf ydwn a rhwng arihydedd iddo ef, a bligid y mae priodas y goen yn dyfod a'i waig ef a ymblai atodd. Alltluiah. Oblegid yr Arglwydd Dduw ollalluog sy'n teyrnasu.

Y tryd ydd a'r radd olaf o fendigedig gyflwr y dŷn adgenedledig yn ôl marwo-laeth, sydd yn dechrau a'r ôl a drodd y farn a bery yn dragwyddol heb drangc na gorphen.

*Myfyrdod am gyflwr bendigedig y Dyn
Adgenedledig, yn y nef, gwedi
ei derbynni o ef ei farn o olyndol,
ger bron brandle Crist; a'r Daydd
y Farn ddiwæthaf.*

Yma y mae fy myfyrdod yn llewygu zm pin scrifennu yn cwympo om llaw: y naill heb allael deall, a'r llall heb allael rhoi a'r lawr, y diddanwch tra godidog, a'r trwynnydd! bwys gazoniant (o'r hwn nid yw hyl ddianddefiafan y tyd hwn yn deilwng yr hwn a gât hwy ^{2 Cor. 4.17.} (ses yr etholedigion) gyda'r Drindod fendigedeg, ei feddianau, o'r pryd y derbinnir hwynt gyd â Christ yn gyd etifedion

ddion o'i deyrnas a'i lawenydd tragwyddol.

Ettoni all'wn ladd cais arno (megis y dywedwn) fal hya : y mae'r Scrythur sanctaidd yn dangos allan (i'n deall wrriaer hni) gogoniant y tragwyddol a'r nesol lawenydd o herwydd pedwar peth:

1. Y Lle.

2. T Golygyn.

3. Rogorfreintiau yr etholedigion yno.

4. * Ffrwythau y rhagorfreintiau hynny.

O herwydd

* Effei-thian.

Y Lle:

¹ Bren. 8

² Cor. 12

24.

Y Lleydyw nef y nefoedd , neu y drydydd nef yr hon a elwir paradwys: y lle yr ascynnodd Crist (yn ei ddynol a-nian) ymhell wrthlaw yr holl nefoedd gwreledig , y Stafelly priodas fab , yr hon y mae y ffursaciën a llenfreithlas o sêr gwrechionllyd â phlanedau gogoneddus , yn ei chuddio , mal na eill llygaid llygrediol y cnawd mo i chanfod . Yr Yspryd glân (gan ei osod ei hûn at ein gwendid ni) sydd yn datcan gogoniant y lle hwnnw , yr hwnnid yw iw gyfflybu a'r pethau gwyrthfa-wroccaf yngolwg dŷn . Ac am hynny y mae ef yn Ei gyfflybu i'r ddinas fawr sanctaidd a elwir Jerusalem nefol . Lle yn unig y mae Duw a'i bobl , (yr hais sydd gadwedig a

ehwe-

chwedi eu scrifennu yn llyfr yr oen) ynci- Date. 22.
 fanneddu, wedi ei hadeiladu oll o aur co- 2,3.
 eth yndebyg i wydr gloiw neu risial, ei mur
 faen Iasbis, a sail y muro ddeuddeg rhy-
 wogaeth o feini gwerthfawr a deuddeg o
 byrb, a phob un wedi ei adeiladu o un perl,
 tri phorth yn tuedd tu ac at bob un o bedwar
 congl y byd, ac Angel wrt'h bob porth (fel cyn-
 ifer o borthorion) fel na chaffo dim astan
 ddyfodi mewniddi: y mae yn bedwar ochrog,
 ac am hynny yn berffaith: yr hyd, ylléd, a'r
 uchder sydd o un faint, deuaddeng mil o sta-
 diau i bob fford, am hynny ehang a gogm-
 eddus, a'r hyd canolei heolydd, y mae afon
 bur o ddwfr y bywyd yn rhedeg yn oestadol,
 cyn loived a'r grisiau, am hynny yn iachus, ac
 o'r naill du i'r afony mae pren y bywyd yn
 tyfu yn dragwydd: yr hwn sydd yn dwyn
 deuaddeg math a'r ffrwythau, am hynny yn
 ffwrytholon, a daily pren sydd ieichyd i'r ce-
 nedloedd am hynny yn iachus.

Nid oes gan hynny fangre mor ogon-
 neddus o ran er d gaeth, mor hyfryd o ran
 diddanwrch, mor gyfoethog, orau
 medaiant, mor gyffurus o ran cyfannedd.
 O blegid y brenin yno ydyw Crist, y gy-
 fraith, cariad: yr anrhwydedd, gwirio-
 nedd: y dynghneddys, dedwyddys, ded-
 wyddwch: y bywyd, tragedyddoldeb.
 Y mae yno eleuni heb dywylwch: llan-
 wenydd heb prudd-der ieichyd heb gle-
 syd, cyfoeth heb eisiau: geirda heb
 anair: glendid heb anaf: einwythdra
 heb poen: golud heb rydu: bendith heb
 drueni:

drueni: ac hyfrydwch byth heb ddiben-nu. Mor vniōn y gallw̄n ni lesain allan
Fsal. 87. gyd â Dafydd am y ddinas hon: Pethau
 3. gogoneddus a draethir am danat ti o ddinas
Duw. Ac etto yr holl bethau hyn a ddy-wedir yn ol gwendid ei' dealltwriaeth ni.
 Obligid y mae'r nefoedd yn rhagori a'r
 yr rhain oll mewn gogoniant, cyn belled:
 na ddichon tafod dŷn ei adrodd na chalon
 dŷn ddirnad ei *gogoniant*, megis y tysiologiaetha *Paul* yr hwn a su ynddo ac a'i
 gweleodd.

O aedwch i nint a uymhoffi yn y bythod
 yma o brennau, neu feini, neu dai wedi
 eu tylin o briod, y rhai nid ſyt ond pebyll
 anuwieldeb ac anneddau pechaduriaid,
 eithr di gwyliwn yn hytrach ac hiraeth-
 wn, am yddinas uefol yma, ſaer ac ad il-
 dydd yr hon (yw) *Duw*. Yr hon y darfu
 iddo ef, (yr hwn nid yw gywilydd ganddo
 i alyw yn Duw i ni) ei pha atto i ni..

2. Y Golygyn.

Y Cyflawn fendigaid ar gogoneddus
 olygyn i'r holl ddeallus a'r rhefym-
 mol greaduriaid yn y nef ydyw, Duwdod,
 mewn Trindod o bersonau, heb yr hwn
 nid oes na llawenydd na dedw yddwch,
 eithr gwir gyflawndra gorfoedd sydd ya
 sefyll yn ei fwynhau ef.

Y Golygyn hwn a gawn ni ei fwynhau
mewn dwy ffordd.

Yn gyntaf, trwy fendigedig olwg ar
Dduw.

Yn ail, trwy gyfrannogi Cymru di
gyfrwng a'i Dduwiol anian ef.

Y winsydedig olwg ar Dduw ydyw hon-
no yn vniqsydd yn i hyngu bodd i anherfy-
nol feddwl dŷn. Canys y mae pob peth yn
tueddu at y persefeddwynt yr enaid am
hynny (mal clemmen *Noah*) ni fedr ef
gael gorphywys, nac ymlawenhau, nes
y dychwelo iw fwynhau ef.

Nid oedd y cwbl a roes Duw i Moeses
ya bodloni ei feddwl ef, oni chai ef we-
led wyneb Duw: am hynny y mae yr
holl Eglwys yn gweddio yn ddisrifol:
Duw a drigarhâr withym ac a'n bendithio a
thywynned llewyrch ei w neb arnom. Pan
welodd Paul ynwaith y fendigedig olwg
honno: byth o hynny allan ni wnaeth
gyfrif, o olud neu ogoniant y bydhwyn
yn ei herwydd, mwy nag o ddomi neu
'r cyffelyb. ac yn ei holl fywyd o hynny
allan ni bu esond echenheidio (*cupio disso-*
lui) yr wyf yn dymuus fyrattod a bod gyda
Christ, Christ hefyd a weddiodd yn ei
wedi ddiwaethaf tros ei holl etholedi-
gion, ar gael o honiynt feddiannu y wele-
digacth fendigedig yma: Y Tâd y rhai a
roddaiſt imi, yr wyf yn ewyllysio lle rwyf
si, fod o honiynt hwythau befyd gyd â myf: i
babeth, fel y gwelont syngogoniant, &c:
A ddiscleiriodd wyneb Moeses pryd na
buasai

buasai ond deuddeg niwrnod gyd â Duw,
ac heb weled dim ond ei dû cefn : pa fodd
y byddwn ni yn discleirio , pan fo 'm yn
cael ei weled ef wyneb yn wyneb yn dra-
gywydd, a'i adnabod ef, fel yr adweinir
ninnau ac fel y mae efe ? Yn ni elwir yr
enaid mwyach : *Marah* , sef chwerwder :
ond *Nâmi* sef tegwch. O blegid fe, dry
Duw ei chwerwder byrr ef, yn brydserth-
wch a glendid trawyddol. *Ruth*. I. 20.

Yr ail fodd i seddiaunu y golygyn hwn,
yw cael rhydd-deb a chyd undeb tragwyddol
gyd â Duw yn y nefoedd. Hyn yr ydym
ni en ei gael, yn gyntaf, trwy fod megis
yn aelodau i Grist , gwedi ein vno a'i
Ddyndod ef, a thrwy ei *Ddyndod*, yn personol
gwedi ein vno a'r Gair, yr y'm gwêdi ein
vno ac ef, megis y mae efe yn Dduw :
a thrwy ei Dduwdod ar holl Drindod.

Y colledigion yn y dydd olaf a gânt
weled Duw (fel barnwr cyfion) iw cos-
pi eithr o ran bod y cymmun yma ya ni-
ffyg, ni chânt hwy na grâs na gogoniant o
ddiwrtho. Canys diffyg y Cymmun hwn
a wnaeth i'r cythrauliaid / pan wellant
Grist lesain allan : *Quid nobis tecum ? sef :*
beth sydd i ni a wnelom a thi , O Fab y Duw
goruchaf ? eithr (trwy rym y Cymmun
yma) fe eill yr enaid edifeiriol fyned yn
hyfa a dywedyd wrth Grist (fel Ruth
wrth Boaz) lledâ gan hynny dyaden dros
dy lawforwyn , canys fy nghafathbrachwr
ydwytti. Y Cymmundebyn hwn 'a addawoad
Gen. 15. Duw i Abraham, pan roddoda efe ei hun
yn

Ruth. 3.9

yn wobr favor iddo. Ac y mae Crist yn
gweddio a'r iw holl eglwys es gadei
twynhau. Y Cymunedeb hwn y mac S.
Paul yn ei roi ar un gair lle dywedodd : Y
bydd Duw i ni oll yn oll, gwir yw fod Duw
yr awr hon i ni oll yn oll, eithr trwy
gyfrwng, a mesur bychan. Eithr yn y nef
Duw ei hûn yn ebrwydd mewn cyflawn-
der mesur heb gyfranniad, a sydd i ni yn
bob daioni, ara allo ein eneidiauni, a'n
cyrph ei ddecifys a'i ddymuno. Ese ei
hûn a sydd yn iachadwriaeth ac yn llaw-
wenydd i'n heneidiau, yn fywyd ac iechyd
i'n cyrph yn lendyd i'n llygaid, yn gerdd
i'n clustiau, mîl i'n geneuau, pêr arogl i'n
froenau, ymberth i'n beliau, golcuni i'n
dealltwriaeth : bodlon rhwydd i'n med-
dyl iau : a disyrrwch i'n calennau : a pha-
beth a eill fod yn eisiau lle bydd Duw ei
hûn yn enaid i'n eneidiau ni ? Yr holl
nerth, synwyr, diddanwch, rhinwedd,
lliwiau, perffaithdra, melusdra a'r holl
ddaioni sydd mewn dynion, anifeiliaid,
pysgodau, adar, prennau, llysiau, ar holl
creaduriaid, nid ydynt ond megis gwre-
chion or pethau sydd yn Nuw ei hûn
mewn perffeithrwydd anfeidrol. Ac ynd-
do efei cawn eu meddiannu mewn modd
perffeiddiach a benigediccâh a lawer.

Efe ei hûn a wasanaeth a'r twrn yn eu
lle hwynt oll : Na y creaduriaid gorau
(yr ihai sydd i'n gwasanaethu ni yr awr'-
hon, ni chânt gymaint o anrhyydedd
a'n gwasanaethu ni y pryd hyunny. Ni
bydd eisiau na'r bawl ro'r lleuad, i lewysrhau

Ioan 17:
10.21.
1 Cor. 15
18.

buasai ond deuddeg niwrnod gyd â Duw, ac heb weled dim ond ei dû cein : pa foddy byddwn ni yn discleirio , pan fo 'm yn cael ei weled ef wyneb yn wyneb yn dragwydd, a'i adnabod ef, felyr adweinir ninnau ac fel y mae efe ? Yno ni elwir yr enaid mwyach : *Marah* , sef chwerwder : ond *Nami* sef tegwch. Oblegid fe, dry Duw ei chwerwder byrr ef, yn brydserthwch a glendid trawyddol. *Ruth* 1. 20.

Yr ail foddy i seddiaunu y golygyn hwn, yw cael rhydd-deb a chydundeb *tragwyddol* gyd â Duw yn y nefoedd. Hyn yr ydym ni en ei gael, yn gyntaf, trwy fod megis yn aelodau i Grist , gwedi ein vno a'i *Ddyndod* ef, a thrwy ei *Ddyndod*, yn berffonol gwedi ein vno a'r Gair, yr y'm gwêdi ein vno ac ef, megis y mae efe yn Dduw : a thrwy ei Dduwdod ar holl Drindod.

Y colledigion yn y dydd olaf a gânt weled Duw (sel barnwr cyfion) iw cospi eithr o ran bod y cymmun yma ya niffig, ni chât hwy na grâs na gogoniant o ddiwrtho. Canys diffyg y Cymmun hwn a wnaeth i'r cythrauliaid (pan welsant Grist lesain allan : *Quid nobis tecum ?* sef : *beth sydd i ni a wnelom a thi , O Fab y Duw goruchaf ?* eithr (trwy rym y Cymmun yma) fe eill yr enaid ediseiriol fyned yn hyfa a dywedyd wrth Grist (sel *Ruth* wrth *Baz*) lledâ gan hynny dyaden dios dy lawforwyn , canys fy nghafathrachwr ydwytti. Y Cymmundebyn hwn a addawoedd

Ruth. 3.9 Gen. 15. Duw i Abraham, pan roddoda efe ei hun yn

yn wobr favor iddo. Ac y mae Crist yn
gweddio a'r iw holl eglwys ef gal ei
fwynhau. Y Cymunedeb hwn y mae S.
Paul yn ei roi ar yn gair lle dywedodd : Y
bydd Duw i ni oll yn oll, gwir yw fod Duw
yr awr hon i ni oll yn oll, eithr trwy
gyfrwng, a mesur bychan. Eithr yn y nef
Duw ei hûn yn cbrwydd mewn cyflawn-
der mesur heb gyfranniad, a fydd i ni yn
bob daioni, ara allo ein eneddiauni, a'n
cyrph ei decifyf a'i ddymuno. Efe ei
hûn a yd ym iachadwriaeth ac yn llan-
wenyde i'n heneddiau, yn 'ywyd ac iechyd
i'n cyrph yn lentyd i'n llygaid, yn gerdd
i'n drefiau, môl i'n geneuau, pêr arogl i'n
strochnau, ymberth i'n beliau, golcun i'n
dealltwriaeth : bodloni hwydd i'n med-
dyliau : a disyrrwch i'n calennau : a pha-
beth a eill fod yn eisiau lle bydd Duw ei
hûn yn enaid i'n eneddiau ni ? Yr holl
nerth, synwyr, diddanwch, rhinwedd,
llisiau, perffaithdra, mclusdra a'r holl
ddaioni sydd mewn dynion, anifeiliaid,
pysgodau, adar, prennau, llysiau, ar holl
creaduriaid, nid ydynt ond naegis gwrei-
chion or pethau sydd yn Nuw ei hûn
mewn perffeithiwydd anfeidrol. Ac yni-
do efe ei cawn cu meddiannu mewn modd
perffeiddiach a beneigediceith a lawer.

Iban 17:
10.21.
1 Cor. 14
18.

Efe ei hûn a wasanaeth a'r twrn yn eu
lle hwynt oll : Na y creaduriaid gorau
(yr ihai sydd i'n gwasanaethu ni yr awr'-
hon, ni chânt gymaint o anilhydedd
a'n gwasanactl u ni y pryd hyunny. Ni
bydd eisiau na'r baul ro'i llund, i lenydrisiau

yny ddinas honno. Oblgid y mae gogoni-
 ant Duw yn ei goleuo hi. Ni bydd chwa-
 ith yn rhaid wrth vn math ar greadur pryd
 y byddom yn cael meddiannu y creawdr
 ei hunan. Pan fôm ni gan hynny, yn
 gweled rhyw beth godidog, mewn rhyw
 greadur, dywedwn wrthym ein hunain,
 pa faint godidoccah yw'r hwn, a rocs y
 godidawgrwydd yma? Pan welom ni
 ddoethineb dynion, y rhai sydd yn mei-
 stroli creaduriaid cryfach nac hwynt eu
 hunain; deorgliad yn rhgaflaenor i'r
 haul ar lloer: gan osod ar lawr yr amser
 yr eclipfiant neu y tywyllant hwy: dy-
 wedwn wrthym ein hunain: Oh mor
 rhyfeddol yw doethinib Duw, yr hwn
 a'i gwnaeth hwynt mor ddoeth. Pan yst-
 yrion ni perth y Morfeirch, Oliphantiaid,
 Temestl, gwynt, a thwrfy daran ddy-
 chrynedig; dywedwn wrthym ein hunain:
 mor nerthol, mor alluog, mor ofnadwy
 yw'r Duw hwnnw, sydd yn gwneuthur
 y cryfion ar erchill greaduriaid yma. Pan
 fôm ni yn archwaethu dewis bethau me-
 lusber, dywedwn wrthym ein hunain:
 Oh mor felus ydyw'r Duw hwnnw, oddi-
 wrth ba vn y safodd yr holl greaduriaid
 hyn eu melusdra. Pan fôm ni yn gweled
 cyflifiadau perffaith, y rhai sydd a'r flodau,
 ac adar, neu'r glendid cariadus sydd
 a'r ferched: dywedwn, oh mor ho-
 wddgar yw'r Duw a wnaeth yr chain yn
 howddgar.

Ac os darsu i'n Duw anwyl raglunio
ini, gyniser o ddifyrwch godidog tra
foni yn myned trwy Bochym sef, y dyffryn
hwn o wylfaain. Pa fâth ddiddanwch
yw hwnnw, a ddarparodd ef i o i pan-
gaffom ni syned i mewn i lawenydd ein-
meistr. Pa foddy y bydd ein eneidiau ni yno
yn ymhyfrydu o gariad ar y fâth Dew
cariadus? mor ogoneidus yw'r golwg o
Seintiau nefol, ac mor garuaidd yw golwg
ein Iachawdwr gralusawl.

T Rhagerfreintiau sydd i'r etho-
lodigion yn y nefoedd.

O Herwydd y Cymru hwn â Duw,
fofydd i'r Ethisledigion bedwar o
ragorfreintiau tra godidog, yn y nefoedd.

I Yn gyntaf, hwynt hwy a gât deyrnas.
Dduw yn etifeddiaeth: ac â gant fod yn
wyr rhydd O Jerusalem nefol. St. Paul (a 1 Pet. 1:
herwydd ei fod yn ddinasfydd rhydd o 4.
Rufain) a ddiangodd heb cifflangellu, eithri
y rhai a fo ynwaith yn ddira yddion i hy-
ddion O Jerusalem nefol, a fyddant byth 1 Pet. 1:
diangol oddiwrth flangellan poenau
tragywyddol. Oblegid y rhyddâd yma,
brynwyd i ni, nid i'r rhif o arian, ond â
gwerthfawr waed Crist.

yny ddinas honno. Oblgid y mae gogoni-
 ant Duw yn ei goleuo hi. Ni bydd chwa-
 ith yn rhaid wrth vn math ar greadur pryd
 y byddom yn cael meddiannu y creawdr
 ei hunan. Pan fôm ni gan hynny, yn
 gweled rhyw beth godidog, mewn rhyw
 greadur, dywedwn wrthym ein hunain,
 pa faint godidoccah yw'r hwn, a rocs y
 godidawgrwydd yma? Pan welom ni
 ddoethineb dynion, y rhai sydd yn mei-
 stroli creaduriaid cryfach nac hwynt eu
 hunain; deongliad yn rhgaflaenor i'r
 haul ar lloer: gan osod ar lawr yr amser
 yr eclipiant neu y tywyllant hwy: dy-
 wedwn wrthym ein hunain: Oh mor
 rhyfeddol yw doethinib Duw, yr hwn
 a'i gwnaeth hwynt mor ddoeth. Pan yst-
 yrion ni perth y Morfeirch, Oliphantiaid,
 Temestl, gwynt, a thwrfy daran ddy-
 chrynedig; dywedwn wrthym ein hunain:
 mor nerthol, mor alluog, mor ofnadwy
 yw'r Duw hwnnw, sydd yn gwneuthur
 y cryfion ar erchill greaduriaid yma. Pan
 fôm ni yn archwaethu dewis bethau me-
 lusber, dywedwn wrthym ein hunain:
 Oh mor felus ydyw'r Duw hwnnw, oddi-
 wrth ba vn y cafodd yr holl greaduriaid
 hyn eu melusdra. Pan fôm ni yn gweled
 cyflifiadau perffaith, y rhai sydd a'r flodau,
 ac adar, neu'r glendid cariadus sydd
 a'r ferched: dywedwn, oh mor ho-
 wddgar yw'r Duw a wnaeth yr chain yn
 howddgar.

Ac os darsu i'n Duw anwyl raglunio ini, gynifer o ddiffrtwch godideg tra fôm yn myned trwy *Bachym* fet, y dyffryn hwn o wylfaein. Pa fath ddiddanwch yw hwnnw, a ddarparedd ef i'n pan gaffom ni synes i mewn i *lawenydd ein meistr*. Pa fod y bwdi ein encidiau ni yno yn ymhyfrydu o gatiad ar y fath Duw cariadus? mor ogon dduw yw'r golwg o Seintiau nesol, ac mor garuaid, yw golwg ein *Iachawdwr* grafsawl.

T Rhagfreintiau sydd i'r etholodigion yn y nefoedd.

O Herwydd y Cymru hwn i Duw, fo fydd i'r Ethisledigion becar ar o ragorfreintiau tra godideg, yn y nefoedd.

I Yngyntais, brynt hyn a gât deyrnas Dduw yn etifeddiaeth: ac â gant fod yn wyr rhydd o Jersalem nesol. St. Paul! (a 1 Pet. 1: herwydd ei fod yn daunasydd rhyd 1 o 4. Rufain) a ddiangodd heb ei flangellu, eithit yrhai a fo vnuwaith yn ddiatra'r ddilion rhyddion o Jersalem nesol, a tyddan byth 1 Pet. 19 diangol oddiwrth flangellan yonau tragywyddol. Obligid y rhyddad yma a brynwyd i ni, nid â rhif o arian, ond â gwerthfawr waed Crist.

2. Yn ail : hwy a gânt oll fod yn frenhinoedd ac yn offeiriad; (ysprydol frenhinioedd) i deyrnasu gyd â Christ, i orfoleddu goruwch Satan, y byd, a'r gwrthodeigion : ac offeiriad Ysprydol: i offrwm i Dduw aberth ysprydol o foliant a diolch yn dragwydd. Am hydny y dywedir en bod yn gwisco eu Coronau ai gwisgoedd ardderchawg. O pâ gyssur a diddanwch yw hyn i dadau tlodion, a llawer o blant a'r eu helw? os hwynt hwy au maethant ac a'i methrinant yn ofn Duw, i fod yn wir gristianogion : yno y byddant yn dadau i

Mat. 13. gynifer o Frenhinoedd ac Offeiriad.

43.

Phil. 3.

21.

Act. 12.

6.

Luc. 9:

Mar. 9. 3.

1 Cor. 15

44-45.

3. Yn drydydd eu cyrph hwynt ai oleua fel discleirdeb yr haul yn y ffur safen: fel gogoneddus gor ph Crist yr hwn a ddis cleiriodd yn eglurach na'r haul hanner dydd, pan ymddanghosodd efi Paul. Llewyrch neu gysgod o'r hwn oleuni gogoneddus oedd, ymrithiad Moeses ac Elias gyd a'r Arglwydd a'r y mynydd sanctaidd. Am hynuy (medd yr Apostol) fe a gyfyd yn gor ph gogoenddus ie yn gor ph ysprydol, nid o herwydd ei sylwedd, ond o herwydd ei gynneiddsau, yr ymgynnal trwy foddion ysprydol, a chanddo gyflawndra (fel Angel) i ascyn ac i ddiscyn. Oh pa anrhuddedd ydyw fod ein cyrph ni (y rhai sy'n braenu yn waelach na burgyn yn y byd) yn cael eu hadgyfodi mewn gogoniad yn debyg i gor ph trab Duw ei hun.

4. Yn ddiwaethaf: y maecth hwy gyd a'r Angelion sanctaidd, heb na blinder

na

na llugged yw cythryblu , yn cynnal Sabboth oesadol i ogoniant anrhyydedd, a moliant y drindod tra-bendigedig , am greu, gwaredu, a faneteiddio yr Eglwys, ac am ei allu, ei ddoethineb , ei gyflawnder, ei drugaredd a'i ddaioni , yn llywodreathu nef â dair. Pan fyddych di , yn gwraando cydfeiniad melysgerdd miwsic: myfyria mor ddedwýdd syddi di pan fych gyd â chôr o Angelion a seintiau nefol yn cydganu dy ran o'r *Alleluiah* y-sprydol honno, a'r y tragwyddol fendigedig Sabbath. Lle bydd y fâth amryw ddisyrrwch, â'r fâth ddigonolrhwydd o lawenydd. megis nad oes na phoen na bluudyr yn ei wneuthur , na diwedd yn ei ddifyrrwch.

4. Ffrwythau digwyddedig oddiwrth y rhagorfreintiau hynny.

Oddiwrth y rhagorfreintiau hyn, y cyfyd i'r etholedigion dri math a'r effcithiau hynod.

HWynt hwy a gât adnabod Daw trwy wybodaeth perfffeithlawn: cyn belled ac y byddo possibl i'r ereaduraid ymgysedd y Creawdr. Oblegid yno y cawn weled y Gair, y Creatwr yn y gair,
F 3 ys

yr holl greduriaid a'r a greawdd^{ay} Gair,
fel nad rhaid i ni ddyscu wrth y pethaua
wnaethpwyd, wybodaeth am dano ef,
trwy rhwng y gwnaethpwyd pob peth.
Y creduriaid godidoccaf yn y bywyd
hwn, nid ynt ond megis llenn dywyll
gwed ei thynnu rhwng Duw â ni, a phan
dynnir y llenn honno o'r neilldu, yno y
cawn weled Duw wyneb yn wyneb, a'i
adnabod, fel i'n adwaener. Nyni a gawn
gydnabyddiaeth a'r allu y tad, a'r ddoe-

2 Cor. 3. 6. thineb y mab, ac a'r râd yr Yspryd glân;
ac a'r anwahanol anian y Drindod fendi-
gedig. Ac ynddo ef ni gawn adnabod nid
ynvnig ein holl gyfeillion y rhai a fu farw
mewn ffydd Crist, ond yr holl ffyddloni-
aid hesyda'r a fu ei oed ac a fydd byth
Canys.

1. Y mae Crist yn dywedyd i'r Judd-
won y caent hwy weled Abraham, Isaac,
ac Jacob; a'r holl brophwydy yn neyrnas
Dduw: am hynny hwy a gât eu hadna-
bod hwynt.

2. Yr oedd Adda yn ei ddiniweidrwydd
yn gwybod fod Efa yn ascwrn o'i ascwrn
ef, ac yn gnawd o'i gnawd ef, cyn gynted
ac y deffredd efe: gwell o lawer y cawn
ni adnabod ein tylwyth, pan ddeff. ôm ni
gwedi ein perffeiddio a'n gogoneddu yn
yr adcyfodiad.

3. Fe adnabu yr Adostotion Crist yn ôl
ei adcyfodiad, a'r Seintidu yr abhai a gr-
fodasant gyd ag ef, ac aymddangosasant yn
y dîmas sanctatidd.

4. Petr,

4. Petr, Iago, ac Ioan a adnabuant Moses, ac Elias, yn yr ymrithiad: pa faint mwy o gydnabod a gawn ni y naill a'r y llall, pan sôm ni oll gwedi ein gogoneddu.

5. Yr oedd Diues yn adnabod Lazarus ym monwes Abraham, pa faint hytrach y caiff yr etholedigion adnabod eu gilydd yn y nefoedd.

6. Y mae Crist yn dywedyd, y caiff y deuddeg Apostol eistedd a'r ddauddeg gorseddfaingc, i farnu (a'r dydd hwnnw) y dauddeg llwyth: om hynny fe fyddir i w hadnabod ac felly digwyddedig yr adwaenir yr holl Seintiau eraill.

7. Y mae Paul yn dywedyd y cawn ni y dydd hwnnw adnabod megis i'n adwaenir ninnau gan Danw: ac y mae Awstin (o'r lle yma) yn cyffuro gwraig weddaw, gan ei sicrhau hi mai fel y gwelodd hi ei gŵr yn y byd hwn a llygaid corphorol, felly yn y byd i ddyfod y caiff hi adnabod ei galon ef, a pha beth oedd ei feddyliau a'i amcanion. Gan hynny wyr agwragedd edrychwch a'r eich gweithredoedd, a'ch meddyliau. O blegid fo fydd y cwbl i w gweled ryw ddydd yn gyhoeddus: edrychwch: 1. Cor. 4. 5.

8. Yn yr hen Destament yr ydis yn dywedyd fod y ffyddlonniaid gwedi, eu cynnull at eu tadau: ac wrth hyn y mae ein gwybodaeth ni, am ein cydnabed a'n cyfeillion yn parhau heb pallu.

9. *Cariad byth ni chwymppymmaith*, am hynny gwybodaeth y sail o honaw sydd yn aros yn y bywyd arall.

10. O blegid y dydd diweddaf y dad-cuddir barn gyfion yr Arglwydd : *Lle gwobrwyir pob dŷn yn olei weithredoedd*. Ac os eglurir gweithred pob rhyw ddŷn, hytrach o lawer y dygir y gweithredydd i'r goleuni. Os caiff dynion drygionus roi cyfrif am bob gair ofer : mwy o lawer y cair adnabyddiaeth ar yr ofer *siaradwyr* eu hunain. Ac oni adwaenir hwynr eu hunain, ofer iawn yw cyhoeddi eu gweithredoedd. Am hynny (medd yr Apostol) *pob dŷn a ddaw ger bron i roi cyfrif am y weithred a wnaeth ef yn ei gorff* &c. gwell-wch Ddoethineb pen. 5.1. Er bod amryw raddau a galwedigaethu : sef swyddogaeth gweinidogaeth. Teuluyddiaeth yn pallu: ié fe baid Crist a rheoli fel y mae yn gyfryngwr, ac a reolaoll yn oll, sely mae yn Dduw gogyfuwch a'r Tâd ac a'r Yspryd glân.

Y mae cymaint o ragor rhwng y gwybodaeth a gawn ni yn y nefoedd : ac sydd rhwng gwybodaeth plentyn ni fedrogmor dywedyd yn groiw, a'r dyscawdwr neu 'r Philosophydd gorau'n y byd.

Y rhai sydd yn sychedu am wybodaeth, byddant hiraethus am fod yn fyfyrwyr o'r ffynnin ddymddyf yma.

O blegid yr holl olueni, trwy 'r hwn yr ŷm yn adnabod dim yn y byd yma, nid yw ddim ond gwir gyscod Duw. Eithr

pan

pan fôm ni yn adnabod Duw yn y nefoedd, ni gawn ynddo ef adnabod trefn gwaith y *creadigaeth*, a dirgeledigaethau gwaith ein prynedigaeth: ie ni a gawn gymaint o wybodaeth am y creawdr a'i weithredoedd, ac yw bosibl i greadur i ddeall, a'i angyffred. Eithr tra fôm yn y bywyd hwn, nnyi a allwn ddywedyd gyda Job: *Mor fychan yw'r peth yr ydym ni yn ei glywed am dano*: A'n sicrhau ein hunain gyd â mât Syrac: fod etto bethau mywy na'r rhain yn guddiedig, ac na welsom ond ychydig o weithredoedd Duw:

Job. 26.
14.

2. Hwynt hwy a garant Dduw a chariad tra pherfseithlawn, gymmainr ac a fyddio bosibl i gredur allu. Y modd i garu Duw ydyw, ei garu eser i fwyn ei hân: y *mesur*, yw i grua ef yn *anfesurol*.

Canys yn y bywyd hwn (wrth adnabod Psal. 34.) Duw yn vnig ('o ran)nid ydym yn ei garu ef, ond mewn rhan: eithr pan fo yr etholedigion yn y nefoedd, yn cyflawni adnabod Duw, yno y byddant yn *cyflawni* garu Duw. Ac o herwydd yr aneirifachofion o gariad, yr hyn a gânt hwy ei adnabod fod ynddo ef, hwy a fyddant yn rhwym mewn serch anfeidtol iw hoffi ef.

3. Hwy a gânt eu llenwi â phob rhyw lawenyddnol. Ar y dy law iddehau (medd Psal. 38.) Dafydd: y mae llawenydd yn dragyrrydol, 8. le (medd ef) hwynt hwy a gânt eu diodi ag afon hyfrydwrch. O blegid cyn gynted ac y caffo yr enaid ei gynnwys i fewn gweithredol seddiant a'r trudod. *Wnidia...*

9. Cariad byth ni chwmp ymmaith, am hynny gwybodaeth y sail o honaw sydd yn aros yn y bywyd arall.

10. O blegid y dydd diweddaf y dad-cuddir barn gyfion yr Arglwydd : Lle gwobrwyir pob dŷn yn olei weithredoedd. Ac os eglurir gweithred pob rhyw ddŷn, hytrach o lawer y dygir y gweithredydd i'r goleuni. Os caiff dynion drygionus roi cyfrif am bob gair ofer : mwy o lawer y cair adnabyddiaeth ar yr ofer siaradwyr eu hunain. Ac oni adwaenir hwynr eu hunain, ofer iawn yw cyhoeddi eu gweishredoedd. Am hynny (medd yr Apostol) pob dŷn a ddaw ger bron i roi cyfrif am y weithred a wnaeth ef yn ei gorffh &c. gwell-wch Ddeuthineb pen. 5.1. Er bod amryw raddau a galwedigaethu : sef swyddogaeth gweinidogaeth. Teuluyddiaeth yn pallu: ié fe baid Crist a rheoli fel y mae yn gyfryngwr, ac a reolaoll yn oll, fely mae yn Dduw gogysuwch a'r Tâd ac a'r Yspryd glân.

Y mae cymaint o ragor rhwng y gwybodaeth a gawn ni yn y nefoedd : ac sydd rhwng gwybodaeth plentyn ni fedrof mor dywedyd yn groiw, a'r dyscawdwr neu 'r Philosophydd gorau'n y byd.

Y rhai sydd yn sychedu am wybodaeth, byddant hiraethus am fod yn fyfyrwyr o'r ffynnin ddymddyf yma.

O blegid yr holl olueni, trwy 'r hwn yr ym yn adnabod dim yn y byd yma, nid yw ddim ond gwir gylcod Duw. Eithr pan

pan fôm ni yn adnabod Duw yn y nefoedd, ni gawn ynddo ef adnabod trefn gwaith y *creadigaeth*, a dirgeledigaethau gwaith ein prynedigaeth: ie ni a gawn gynt aint o wybodaeth am y creawdr a'i weithredoedd, ac yw bosibl i greadur i ddeall, a'i angyffred. Eithr tra fôm yn y bywyd hwn, nnyi a allwn ddywedyd gyd â Job: *Mor fycban yw'r peth yr ydym ni yn ei glywed am dano*: A'n sicrhau cin hunain gyd â mât Syrac: fod etto bethau mwy na'r rhain yn guddiedig, ac na welsom ond ychydig o weithredoedd Duw.

2. Hwyt hwy a garant Dduw a chariad tra pherfseithlawn, gymmainr ac a fyddio bosibl i gredur allu. Y moddi i garu Duw ydyw, ei garu eser i fwyn ei hân: y *mesur*, yw i grua ef yn *anfesurol*.

Canys yn y bywyd hwn (wrth adnabod Psal. 34, 1. Duw yn vnig (o ran)nid ydym yn ei garu 3. ef, ond mewn rhan: eithr pan fo yr etholedigion yn y nefoedd, yn cyflawni adnabod Duw, yno y byddant yn *cyflawni* garu Duw. Ac o herwydd yr aneirifachofion o gariad, yr hyn a gât hwy ei adnabod fod ynddo ef, hwy a fyddant yn rhwym mewn serch anfeidtol i w hoffi ef.

3. Hwy a gât eu llenwi â phob rhyw lawenyddniol. Ar y dy law ddehaus (medd Psal. 36, 1. Dafydd: y mae llawenydd yn drag y ryddol, 3. le (medd ef) hwynt hwy a gât eu diedi ag afon hyfrydwrch. O blegid cyn gynted ac y cassio yr enaid ei gynawys i ffwrzweithredol seddiant a'r undod. *Bendig*

dig y Duw byw : y mae esyn mwynhau, oll ddaioni, howddgarwch, gogoniant, a pherfeithrwydd, ar yr holl greaduriaid (o'r holl syd) ynghyswllt a'r vnwaith gwedi eu goflwyno iddo ger bron Duw. O bydd neb mewn cariad, yno y caiff fwynhau y peth sydd fwyaf cariadus, o bydd neb yn ymhoffi mewn glendid nid yw'r glendid teccaf ond priddlyd wrth yr hwn sydd vno : yr hwn sy'n ymhyfrydu mewn llawenydd, yno y caiff aneirif rywogaethau o honaw, heb na gofid iw luddies na phenydiw dorri : yr hwn sydd yn caru anhydedd : yno y caiff, heb anair cynfigen iw wradwyddo. Yr hwn sydd yn caru trysor : yno y caiff feddiannu yr hwn ni ddygir byth oddiarno. Yno y caint hwy ddealltwriaeth heb anwybodaeth : iechyd heb glefyd, a bywyd na eill marwolaeth ei ddiswyddo.

Ar vn gair, edrychwch pa faint y mae y byd, o herwydd goleuni, difyrrwch a chyffur : yn rhagori a'r y grôth gyfng dywyll, yn yr hon ith cenedlwyd yn blentyn : y cynnmainir arall y mae yn byd sydd i ddyfod, yn rhagori a'r y byd hwn, mewn llawenydd, ac hyfrydwch dedwyddol. Mor ddedwŷdd syddwn ni y pryd hynny, pan fo y bywyd hwn gwedi ei gyfnewid, a ninnau gwedi ein trofylwyddo i'r fan honno.

4. Hwynt a lenwir â llawenydd anrhæthadwy : yn dy wŷdd di (Medd Dafydd) y mae cyflawnder llawenydd; a'r llawenydd hwnnw

hwnnw, a gyfyd yn bennaf oddiwrth:
 weled Duw : ac o weled, yr holl Angelion sanctaidd, ac eneidiau bendigedig y
 gwyr cyfawn perffaith, y rhai sydd mewn
 llawenydd a gogoniant gyd ag ef. Ond yn
 enwedig o'r golwg hyfryd a'r Iesu Cy-
 fryngwr y Testament newydd, ein Emma-
 nuel ni, Duw wedi ei wneuthur yn ddŷn,
 ei weled ef a fydd yn brif achos o'n ded-
 wylyd ni a'n gorfoledd. Os darfu ir Israe-
 liaid yn Ierusalem floeddio o lawenydd byd
 oni dladseiniodd y ddaiar, wrth weled coroni
 Salomon ; Pa faint a fydd llawenydd yr e-
 tholedigion yn y nef wrth weled Crist
 (y gwir Salomon) gwedi ei ymwisco â go-
 goniant ? O darfu ei Ioan fedyddiwr yn ei
 wydd ef o wir lawenydd neidio yng-hrôth
 ei fam , Pa faint y cawn ni ymrosoleddu
 mewn hyfrydwch , pan fo ef nid yn unig
 gyd â nyni, ond ynom ni yn y nefoedd ?
 Os darfu i'r rhai doethion lawenychu cym-
 maint, pan welant ef yn sahan yn gorwedd
 yn y preseb : pa orsoleod a fydd i'r ethole-
 digion o'i weled ef yn eistedd yn Frenin
 yn ei orseddfaingc nefol ? O bu Siuneon hen
 mor llawen wrth ei weled ef ya blentyn y
 deml yn nwylaw offiriadiw gyflwyno i'r
 Arglwydd , pa faint mwya a fydd ein llaw-
 enydd ni, gael ei weled ef yn Frenin,
 yn llywodraetha poblypeth a'r ddeheulaw
 ei Dad ? Obu J̄oseph a Mair mor llawen
 pan gawsant ef ym mhllith yr aibrawon yng
 deml pa faint llawenach a fydd ein eneidiau
 ni pan weiom ef yn eistedd yn Arg-
 lwydd.

Iwydd ym mblith Angelion nefol. Dymma y llawenydd hwnnw sydd yn eiddo Mat. 25. ein Harglwydd ni , yr hwn (fel y dywaid 21. yr Apostol) ni welodd llygad, ni chlywodd clust, ac ni eill calon dŷn moi ddîrnad ; yr hwn o ran na eill mor myned ynom ni, nyni a gawn fyned iddo ef.

5. Yn olaf , hwynt hwy a feddiannant y bendgedig a'r gogoneddus gyflwr yma yn dragywydd. Am hynny y gelwir ef y bywyd dragywyddol : ac y mae Crist yn dywedyd : y llawenydd hwnnw ni ddwg nebo ddiarnom . Pob llawenydd arall a dderfydd er maint a fyddo. Gwleidd Alia-suerus a barhâodd gant a phedwar vgain o ddyddiau : eithr efe a,i wledd a'i holl lawenydd aethant heibio. Pe cai ddyn bydol ei gymmeryd i'r gogonniant nefol, i gydgymdeithas ag Angelion, iw ddigoni a phob mâth a'r lawenydd , ac hyfrydwch, (a hynny dros anser) se fyddai hyn beth mawr genddaw ; eithr cael eu meddianu hwynt yn dragywyddol heb drang na gorphen, pwy a eill wrando hynny , heb ryfeddu , a phwy a eill ei synnied , heb synnu o'i blegid ? Holl Seintiau Crist (cyn gynted ac y darfu iddynt, wir archwae-thu y llawenydd dragwyddol hwnnw) oeddynt yn cyfrif holl gyfoeth a digrifwch y byd hwn megis yn golled ac yn dom wrth ei gyffelybu i'r llall. Ac am hyunny (trwy ddyfal weddi , ymprydio, eluseni, wylosain, ffydd a buchedd dda) i'r oedd-ynt hwy yn dyfal barhau er mwyn eu sicrhau

sicrhau eu hunain o'r bywyd tragwyddol hwnnw:

(Ac o serch i'r hwn) se ddarsu iddynt yn ewyllescar naill a'i gwerthu, a'i rhannu eu holl gyfoeth hydol au meddiannau.

Y mae Crist yn galw yr holl Gristianogion, yn farchnadwyr: a bywyd tragwyddol yn faen gwerthfawr, yr hwn y mae y marchnattwr doeth yu ei bwrcasu: iē, pe rhon a gorfod iddolalu am dano gwbl oll ac a feddai Math. 13.

Pan glybu Alexander fod cyfoeth mawe yngwledydd y dwyrain, ya ebrwydd efe a rannodd ei deyrnas ei han sef Macedonia rhwng ei gapenniad a'i filwyr, Haphestion a osynnodd iddo beth oedd ei feddwl wrth wneuthiar hynny; Alexander a atebodd: mai mwy oedd genthaw am gyfoeth yr India (a'r yr hon yr oedd ef yn go-beithio y cai ar fyrr fod yn berchenneg) nac am yr holl deyrnas a adawsai Philip ei dad iddo ef yn Macedonia. Ac oni ddyllai Gristianogion fod yn fwy genthynt am dragwyddol gyfoeth y nos, sydd mor enwog, (yr hwn a gant ei berchrog i cym penhir o ddyddiau) nac am sothach llygredig y ddaieren lychlyd, yr hwn ni phery ond tros dymmor? Abraham a Sara a adawsant eu gylad eu himain a'i meddiannau i geisio Dinas, saer ac adeiladydd yr hon yw Duw: Ac am hynny ni phrynafant ddim tir, ond yn vniig. lle i gladdu. Y mae Dafydd yn well ganthaw va dydd yu y lle

Iwydd ym mhllith Angelion nefol. Dym-
ma y llawenydd hwnnw sydd yn eiddo
Mat. 25. ein Harglwyddni, yr hwn (fel y dywaid
24. yr Apostol) ni webdd Ilygad, ni chlywodd
clust, ac ni eill calon dŷn moi ddîrnad; yr
hwn o ran na eill mor myned ynom ni,
nyni a gawn syned iddo ef.

5. Yn olaf, hwynt hwy a feddiannant
y bendgedig a'r gogoneddus gyflwr yma
yn dragywydd. Am hynny y gelwir ef y
bywyd dragywyddol: ac y mae Crist yn
dywedyd: y llawenydd hwnnw ni ddwg
nebo ddiarnom. Fob llawenydd arall a
dderfydd er maint a fyddo. Gwlêdd Alia-
ssuerus a barhâodd gant a phedwar vgain
o ddyddiau: eithr efe a,i wledd a'i holl
lawenydd aethant heibio. Fe cai ddyn
bydol ei gymmeryd i'r gogonniant nefol, i
gydgymdeithas ag Angelion, iw ddigoni a
phob mât a'r lawenydd, ac hyfryd wch,
(a hynny dros anser) fe fyddai hyn beth
mawr genddaw; eithr cael eu meddian-
nu hwynt yu dragywyddol heb drang na
gorphen, pwy a eill wrando hynny, heb
ryfeddu, a phwy a eill ei synnied, heb
syantu o'i blegid? Holl Seintiau Crist (cyn
gynted ac y darfu iddynt, wir archwae-
rhu y llawenydd dragywyddol hwnnw)
oeddynt yn cyfrif holl gyfoeth a digrif wch
y byd hwn megis yn gelled ac yn dem
wrth ei gyffelybu i'r llall. Ac am hyany
(trwy ddfal weddi, ymprydio, elufeni,
wylosain, ffydd a buchedd dda) i'r oedd-
ynt hwy yn dyfal barhau er mwyn eu
sierhas

sierhan eu hunain o'r bywyd tragwyddol hwnnw:

(Aco serch i'r hwn) se ddarsu iddynt yn ewyllescar naill a i gwerthu, a'i rhannau eu holl gyfoeth bydol au meddiannau.

Y mae Crist yn galw yr holl Cristianion, yn farchnadwyr: a *bywyd tragwyddol* yn faen gwerthfawr, yr hwn y mae y marchnattwr doeth yu ei bwrcasu: ié, pe rhon a gorsod iiddo dalu am dano gwbl oll ac a feddai *Mah.*: 3.

Fan glybu *Alexander* fod cyfoeth mawr yngwledydd y dwyrain, ya ebrwydd efe arannodd ei deyrnas ei hün ses *Macedonia* rhwng ei gapenniad a'i filwyr, *Haphestion* a ofynnodd iiddo beth oedd ei feedw wrth wneuthur hynny; *Alexander* a atebodd: mai mwya oedd genthaw am gyfoeth yr *India* (a'r yr hon yr oedd ef yn go-beithio y cai ar fyrr fod yn herchenneg) nac am yr holl deyrnas a adawsai *Philip* ei dad iiddo ef yn *Macedonia*. Ac oni ddyllai Cristianogion fod yn fwy genthynt am dragwyddol gyfoeth y nos, sydd mor enwog, (yr hwn a gánt ei berchnogi cym pen hit oddyddiau) nac am sothach llygredig y ddaiaren lychlyd, yr hwn ni phery ond tros dymmor i *Abraham* a *Sar* a adawfiant eu gwlaid eu himain a'i meddiannau i geisio *Dinas*, far a'ad siladydd yr hon yw Duw: Ac am hynny ni phrynfant ddim tir, ond yn vniig lle i gladdu. Y mae Dafydd yn well ganthaw yn dydd yu y lle

y lle yma, na mil mewn lle arall: ie bod yn bort hor yn nhŷ Dduw, ocad well ganthaw nac aros mewn gwyction babellau anwiredd. Elias a ymbiliodd yn daer a'r Ayglwydd, am dderbyn ei enaid i w deyrnas nefol: Ac a aeth yn ewyllyscar, er ei fod yn myned yno mewn cerllyd tanllyd.

Paul (Pan gafodd vnwaith weled y nef) oedd beunydd yn dymuno ei ddattodiad i fod gyd â Christ. *Peter* (pan gasas ef weled llewyrch y gogoniant tragediol a'r mynydd) a ddeisysodd gael trigo yno holl ddyddiau ei fywyd: gan ddywedyd, O Arglwydd da ni fod yma. Pa faint well y tybia Petr yr awr hon o'i fod yn y nefoedd? Crist (ychydig cyn ei farwoeth) a weddiodd a't ei Dad am ei dderbyn ef i'r rhagorologoniant. Ac y mae'r Apostol yn tystiolaethu, mai (o herwydd y llawenydd hwn a osodwyd o'i flaen) y dioddefodd ef y groes, ac y dirmyodd gywilydd. Pe caiddŷn vnwaith weled yr hyfi ydwch hwnnw fe a ddioddefai (o bai boffabl) gan marwolaeth er cael meddiannu y dedwyd a fyd hwnnw yn diwrnod.

St. Awstin a ddywai i y byddai efe fodlon i oddes poenau vifern, er mwyn ynnill y llawenydd yma yn gynt nac y coliai ef hwn.

Ignatius (disgybl Paul) pan oeddyd yn ei fygwl i ef (ac ynteu yu myned i ddiodef) a chirealdeb y poenau a atebodd trwy fawr ffydd hyderus: tân, crogbrennau, bwystfilpedd torri sy escyrn, sy nhyn-

nu yn aelodau, llethu synghorfi, holl boenau y cythrauliaid ynghyd delont arnaffi. O caf fi seddiannu fy Arglwydd Iesu a'i dyrnas. Y cyfryw gesnogrwydd meddw a ddangosodd Polycarp, yr hwn ni ellid-peri iddo *wadu Crist yn y dim llelaf*, rhag osn yn math ar farwolaeth.

A'r vnrhyw seddylsryd yr atebodd Basil iwrlidwyr, pan geisiafant ei ddychrynnu ef a marw clærth: nid ofnai eb efe farwolaeth byth, yr hon ni eill ddim niwaid, ond sy nhrwysclwyddo at yr hwn am gwnaethi. O darfu i Ruth adael ei gwla i a chalyn Naomi ei gwaudd, i fyned ac aros gyd â hi yngwlad Canaan (yr honi yw ond portreiaid or nef) yn vni gam yr hyn a glywsai hi am Dduw Israel (er nad oedd iddi hi addewid o gael dim rhan yno) pa fodd y dylitti ganlyn dy fam sanetaid yr Eglwys i fyned at Grist i'r nefol ar tragwyddol Canaan; ya yr hon y rhoes Duw i ti etifeyyiæth *tragwyddol*, gwedi ei sic hau trwy gysammod sanctaidd gweuthuredig yn en air ef, scrifen Nedig a gwaed ei fab, seliedig ai yspryd ac a'i sacramentau? hyn yw dy ddedwyddwch *tragwyddol* yn neyrnas nesoedd, lle bydd dy fywyd yn gyfunleb arbendigedig *Driñ-dod*, a' th lawenydd yngwydd yr oen, dy gyd gerddorion Seiutiau ac Angelion: lle y mae ieuengtryd yn cynyddu heb hebeiddio byth, glendid yn parhau, heb ddisflannu, cariad yn amlhau byth heb oer i

oeri, iechyd heb wanhychu , a bywyd yn
aros byth heb ddiweddu.

*Myfyrdod yn hyfforddi Cristion i gym-
bwyso atto ei hun y rhagddywedodig
wybodaeth am Dduw ac am dano i
bun.*

TI a weli gan hynny o ddŷn, mor re-
synol a melldigedig yw dy gyflwr di,
trwy lygredigaeth dy natur, heb Crist, yn
gymaint ac y mac y lcrythyrau yn cyffely-
bu dynion drygionus i lewod, ei th, teirw,
cyffylau, cŵn, ar fath greaduriaid gwlltio
yn eu bywyd : a diammau fod cytiwr dŷn
colledig, yn ei farwolaeth yn waeth na chi,
neu'r creadur bryntaf yn y byd. O ble-
gid yr anifail (yr hwn ni wnaed ond er
mwyn dŷn) pan fyddo marw y mae yn
diweddu ei holl drueni yn ei farwolaeth.
Ond dŷn (sy'n meddu enaid rhefymol ac
~~anfarwol~~,) g wedi ei wneuthur ar lân Duw,
i wasanaethu Duw) pan ddibenno drueni
y bywyd hwn, ymae yn rhaid iddo roi
cyfrifam ei holl anwiredd ; a dechrau
goddef y trueni hynny, y rhai ni ddywed-
dant byth. Nid oes greadur yn y byd ond
dŷn yn gorfod iddo roi cyfrif o'i fuchedd
yn ei farwolaeth : nid rhaid i greaduriaid
~~anifeiliaidd~~ direcwm roi cyfrif am eu gwei-
thres.

thredoedd, na'r Angelion da er bod ganddynt reswm roi cyfrif chwaith, am nad oes ynddynt ddim pechod. Ac am yr angelion drwg, y maent hwy heb obaith, gweidi eu heuogfarnu yn barod : fel nad rhaid iddynt hwy wneuthur cyfrifym mhellach. Dŷn yn vning yn ei farwolaeth sydd i roi cyfrif ger bron Dnw am ei fywyd.

Or tû arall yr wyt yn gweled (oddyn) mor ddedwyddol a bendigedig yw dy gyflwr gwedi dy wir gymmodi â Duw yng-Hrift, yn hyn o beth dy fod yn cael ail dderbyn llun delw Dduw, ac adferiad o'r lywodraeth ar yr holl greaduriaid, nid wyt ti ond ychydig is na'r Angelion yn y byd hwn, a gogysuwch a'r Angelion yn y byd a ddaw, ie o herwydd dy natur wedi ei derchafu, trwy bersonol vndebyn Mâb Dub, a thrwyddo ef a gogonniant y drindod goruwch Angelion; cyfeill-frawd Angelion, mewn grâs ysprydol, a gogonniant tragwyddol. Dy di a welaist mor ogoneddus a pherffaith ydyw Duw, a bod dy brif lawenydd a' th ddedwyddwch yn sefyll a'r gaffael tragicwyddol gymmudeb a'i Fawrhydi ef.

Yr awr hon (gan hynny) o bechadur anedifeiriol, yn ymwascaroedd Iesu Crist, yr wyf yn deisysfarnat: ie ac yn dy dynghedu sal yr wyt yn caru dy iechydwraeth dy hân, yn ddisfrifol i ystyried gyd â myfi, mor gau, mor oser, ac mor wael, yw'r holl bethau, sydd yn dy attal, a' th rhwydo yn y gresynol a'r melldigedig gyflwr yma,

ti, yr hwn nid edifarhaist, ac ni wŷddost pa yn a wnai a'i cael grâs i edifarhau yn ol hyn, a'i nas ceffych?

2. *Math. 11. 18.* Deuwch attaffi baw b a'r sydd yn flinderog ac yn llwythog a eis mywythâ arnoch. O ddiyma y mae'r dŷn drygionus yn deall, y dichon ef dyfod at Crist pan synno. Eithr y mae yn rhaid iddo wybod na ddaeth dyn erioed at Crist (ond yr hwn fel y dywaid *Petr*) gan adnabod ffordd cyflawnder a ochelodd halogedigaethau y byd trwy a labyddai aeth ein harglywydd a'n iachawdr Iesu Crist. Dyfod at Crist yw edifarhau a chredu. A hyn ni ddichon neb ei wneuthur oddiethr iw dâd nefol ei dynnu a'i râs ef.

Isa. 1. 18. 3. Rhuf. 8. 1. *Nid oes damnedigaeth i'r rhai syddyng hrist Iesu.* Gwir: ond y cyfryw yw y rhai, nid ydynt yn rhodio yn ol y cnawd (fel yr wyt ti) eithr yw ol yr Yspryd, yr hyn ni ddâr fu i ti etto erioed y mrôl iw wneuthur.

4. 1. *Tim. 15.* *Crist Iesu a ddaeth i'r byd i iachau pechaduriaid:* &c. Gwir; ond y cyfryw bechaduriaid, y rhai mal *Paul* a droant oddiwrth eu buchedd anwiredes: ac nid fel tydi, yr hwn wyt yn parhau i fyw mewn camwedd. Oblegid grâs
 “Duw yr hon, sy'n dwyn iechydwriaeth
 “i bob dŷn, sydd yn dysgu i ni wadu
 “anuwioldeb, a thrachwantau bydol,
 “byw yn llariaidd, yn gyfion, ac yn
 “dduwiol yn y byd presennol hewn.

“5. Dihar : 23. 26. Y mae gwr cyflawn

ya

yn yr hwn yr wyt yn hyw ? ac sydd yn dy
twystro i gael ffaisr Duw, a gobaith o dra-
gywyddol fywyd a dedwyddwch.

*Myfyrnod am y rhwystrau sy'n attal
pechadur eddiwrth ymarfer
Duxioldeb.*

YRHWYSTRAU HUNNY YDYNT SAITH YN AR-BENNIG.

1. Yn gyntaf : Camgymeryd yn an-wybyddus iawn ddeall rhyw fanau o'r scrythur sanctaidd, a rhyw fannau o brif-byngciau crefydd gristianogawl.

Yr scrythyrau a gamgymerir yw y rhai hyn:

1. Ezech. 33.14.16. Pa bryd bynnag y bâ
yn edifar gan bechadur ei bechod , mi a
ollyngef dros gof yr holl &c. Oddiymma y
mae y dŷn cnawdol yn casglu : y geill ef
edifarhau pan fynno.

Y mae yn wir, pa bryd bynnag yr edifarhao pechadur y maddau Duw , eithr nid ydyw yr scrythur yn dywedyd y geill pechadur edifarhau pan y mynno, ond pan roddo Duw iddo ei râs. Llawer (medd yr scrythur) pan synnent edifarhau, a wrthodwyd ; ac ni allent edifarhau , er iddynt gesio yn ddyfal trwy ddagrau, pa gyflur y mae yr scrythur hon ya ei roddi i

ti,

" yn cwympo seithwaith yn y dydd, ac yn
" cysodi, &c, (yn y dydd) nid yw yn yr
scrythur : yr hyn beth nid yw i'w ddeall
cwympo i bechod, ond syrthio i drallod,
yr hyn y mae i clyn lliogi yn ei ddar-
paru i'r cyflawn, oddiwrth yr hyn y mae
Duw yn ei waredu : a phebai yn meddwl
cwympo i bechod a chodi o bechod beth
yw hyn i ti, yr hwn y gall pawb weled dy
godynna bob dydd, ond ni all na Duw
na dŷn weled dy gyfodiad eilwaith drwy
edifeirwch?

6. *Esay 64.6. Ein holl gyflawnder ni sydd
mal brattian budron.* O ddiyma y mae'r
Cristion chawdol yn casclu, gau weled nad
yw gweithredoedd gorau y Saintiau gorau
ddim gwell; wrth hynny y mae ei we-
ithredoedd yntau yn ddigon da : ac am
hynny **nid** rhaid iddo chwaith ymofidio
gormod, fod ei grefydd mor amherffaith.
Ond nid yw *Esay* yn y lle yma, yn meddwl
gweithredoedd yr adgenedledig : megis
gweddiau disrifol yn enw Duw; cardodan
elusenaidd o eigion trugaredd; dioddef
o achos yr Efengyl, colli ei dda, a chollti
ei waed, a'r fath weithredoedd, y rhai y

Gal. 5.23 mae *Paul* yn eu galw yn ffrwythyr *Tspryd*; Eithr y prophwyd gan wneuthur gofyn-
gedig yffes yn enw Eglwys yr Iuddewon,
pan syrthiasai hi oddiwrth Dduw i ddelw.
addoliaeth, sy 'n cydnabod mai tra fuont
hwy trwy waith eu pechodau aflen,
gwedi eu neilltuo oddiwrth Dduw, megis
cleifion gwahanol o achos eu doluriau
heistus

heintus , a'i cadachan halogedig , yw neilltuo oddiwrth ddynion ; Nid allai eu cyflawnder go eu hwynt, fod ond yn wrd-dedig yn ei olwgef. Ac er nad yw cin gweithredoedd gorau ni , (o'i cyliadlu a chyflawnder Crist) ddim gwell na brat-tiau astan : etto yn nerbynniad Duw er mwyn Crist fe a'i gelwir yu wisc wen ; ie lliain pur disclair , digon anhebyg i frithni y Newpart a'r gwiscoedd budren.

7. Jaco. 3. 2. Mewn llawer o bethau yr ydym ni bawb yn llithro. Gwir : ond nid yw plant Duw yn pechiu ym mhob peth fel yr wyt ti , heb na ffirwyo eu trach-wantau na marwhau eu llygredigaethau , ac er bed gweddillion pechod , yn aros yn y plant cuaf gan Dduw , fel y byddei raid iddynt , lefain : Ein tâl yr hwn wyt yny nefoedd , maddau i ni ein dyledion : Etto yn y Testament newydd , ni elwir neb yn gyfredinol yn bechaduriaid , ond y rhai diaill genedledig . Eithr yr Adgenedledig o her-wydd ei ffyddlon swriad i wasanaethu Duw mewn purdeb sancteiddrwydd , ym mhob lle , a elwir yn Seint . Yn gymniaint a bod Ioan yn dywedyd : mai pwyl bynnag a aned o Dduw , ni phecha : hynny yw , nid yw yn byw mewn astendid yn ewilly-scar , gan adaeli bechod reoli ynddo fel yr ydwyd ti . Na rhwylla mo honor dy hûn ac enw Cristien : pwyl bynnag a fo arferol o syw mewn rhyw bechod anafus , nid yw efe yn byw mewn

Dad 3.8.
Ter.13.

Zac.3.4.

Gal.1.15
Rhuf.5.8

2 Tim. 2
19.

mewn cyflwr grâs. Pob yn gan hynny
(medd St Paul) a enwo enw Crist yma-
dawed ag anwiredd. Nid yw'r adgened-
ledig yn pechu ond o wendid, y maent
hwy yn edifarhau a Duw yn maddau
am hynny nid ydynt yn pechu i farwolaeth.
Y mae'r colledig yn pechu yn faleusus o'i
lawn awydd, ac yn ymlawenhau ynddo:
fel o'i gwir fod, y mae pechod yn ymadel
a hwynt cyn iddynt hwy ymadel ag ef.
Nid edifahant, ac ni faddau Duw. Am
hynny y mae eu pechoda'u yn farwol (medd
St Joan) neu yn hytrach yn anfarwol, me-
gis y dywaid St. Paul, Rhuf 2.5. Nid iawn
escus (gan hynny) yw dywedyd, pe-
chaduriaid ydym ni oll. Gwir grifftiano-
gion (di a weli) ydynt oll yn Saint.

8. Luc. 23. 43. Y lleidr a drôdd a'r
y ffyn olaf o'i enau, a dderbynnyd i ber-
radwys Beth am hynny? O caf si gym-
aint o amser, ac y gallwyf ddywedyd
wrth farw, Arglwydd trugarha wrth ys,
mi gaf finnau yr yn ffunyd fy achub am
gwaredu. Ond beth oni chai di? ac etro
" llawer yn y dydd hwnnw a ddywaid
" Arglwydd, Arglwydd, a'r Arglwydd
" nid adnebydd mo honiynt. Y lleidra
achubwyd, o herwydd iddo edifarhau;
eithr ei gyfaill ni chafas râs i edifarhau, efe
aeth yn ddamnedig. Gochel gan hynny,
rhag wrth hyderu mewn hwyredifeirwch
yn dy ddiwedd ar y ddaiar, orfod arnat edi
farhau yn rhywyr heb ddiwedd yn ystern.

" 9. Joan. i. Gwaed Iesu Crist sydd yn
ein

"ein glanhau ni oddiwrth bob pechod, ac
 "J. Joan. 2. 1. Ophecha neb y mae i ni
 "ddaleuwr gyd a'r Tâd Iesu Grist y cyfi-
 "ou &c. Oh cyfludrus: Ond gwraudewch
 beth y mae St. Joan yn ei ddywedyd yn
 yr ymle: sy nhlaut bychain y pethau hyn
 a scrifennais attoch fal na phechech. Os
 dy di (gan hynny) a adewi dy bechod, y
 cyffurau hyn sydd dy yn ciddaw, onid
 e ni pherthlynant i ti.

10. Rhuf. 5. 20. Lle yr amblhâodd pe-
 "chod, mwy o lawer yr amlhaodd grâs.
 Oh odiaeth, eithr gwrandewch beth a
 "ddywedwn gan hynny, a barhawn mewn
 "pechod, fel yr amlhao gras? na atto
 "Duw, a ninnau wedi meirwi bechod, pa
 "wedd y byddwn fyw etto ynddo et?
 Rhuf. 6. 1. 2. Nid yw y lle yma yn dyscu
 ini ryfygu, ond na ddylem anobeithio.
 Nid oes (gan hynny) yr yn o'r addewidi-
 on hyn, yn addo grâs i neb, ond i'r galon
 edifeiriol.

Sciliau crefydd a gamgymmerir ydyn.

1. Oddwrth athrawiaeth cyflawnhâd
 trwy ffydd en ymîd: Crisiion cnastdol a
 gasel; nad ydew gweithredoedd da an-
 gen heidiol, y mae yn canmol eraill a
 wneolo weithredoedd da, eithr y mae ef
 yn coelio am dano ei hûn y bydd efe cad-
 wedig trwy ei ffydd, heb wnenhur dim
 or fath bethau. Ond ef a ddylai wybod,
 er nad yw gweithredoedd da angeurheidi-
 ol i gyflawnhau dŷn: etto y maent yn ang-
 urheidiol i icchydwriaeth: Canys gwa-
 ith

ith Duw ydym, wedi ein creu yngchrist Iesu
i weithredoedd da; y rhai a ragddarparodd
Duw i ni rodio ynddynt. Pwy bynnag gan

Rhuf. 26. hynny mewn oedran a synwyr ni wnêl
weithredoedd da wedi ei ſalw, ni eill ef

2 Cor. 9. fod yn gadwedig: ac ni ragddarparwyd
6.

Dad. 22. eferiodd i fywyd ttagwywyddol. Am hyn-

21. ny y dywed yr scrythur y tall *Crist i bob*
dŷn yn olei weithredoedd. Nid yw Crist

yn gweuthur cyfrif o ddim oedd yn yr
Angelion or saich eglwys, ond yn eu gwei-

thredoedd, ac yn y dydd diwaethaf ef a
rydd yr etiseddiaeth nefel, yn vniig ir rhai

a wnaethant weithredoed da; yn porthi
'r newynog, yn dilladu 'r noerh ac felly,

&c. Yn y dydd hwnnw cyflawnder a wiſc
y goron. Heb gyflawnder heb goron, heb

weithredoedd da (yn ol ei dalent) heb

wobr gan Dduw oddieithr dial: Bod

yn gyfoethog mewn gweithedoedd da,
ydwr sail gadarnaf o'n sicrwydd ni i

dderbyn bywyd tragicwyddol. O blegid

gweithredoedd da ydynt, wir ffirwythau

gwir ffydd, yr hon sydd yn ymaflyd yn-

grist a'i ffydd-dod i iechydwríaeth. Ac

nid oes ffydd arall yn llesbau yngchrist, ond yr

Gal. 5. 6. hon sydd yn gweithredu trwy gariad.

Ac (oddieithr yngweithred cyflawn-

had) y ffydd yr hon sydd yn vniig yn cy-

flawnhau, nid yw yn vniig yn amser, eithr

ynghyd a gweithredoedd da: Fel y pren

a'i ffirwyth, yr haul a'i lewyrch, y tan a'i

wrës, y dwfr a'i wlybanniat; a'r ffydd

honno, yr hon mid ymgyflawnhâ trwy

weithredoedd da o flaen dynion, nid yw

ond

ond ffydd farwol; yr hon ni chyflawnha
fyth enaid dyn o flaen Duw, Ond y ffydd
sydd yn cysflawnhau a bureiddiau y galon
ac a sancteiddiau yr holl ddiyn trwyddo.

2. O ddiwrth atbraniacth trwyddol
rhagdcarpariad Duw a'i ddigymen i diol
esodiad, y mae ef yn eglwys. Os rhaga i ac-
parwyd esfi fod yr adweithiau a eill
ei angen na be, os i dam ei etimi cili ei
amcanien wreathau i a ddim caent.
Am hydny nid yw holl weithrededd
Duwieldeb ond oter. Llo'r era ddylli I Pet. 1.
ddysgu iadau o ddiwrth i gyll darparu at y 10.
modai n f. l. at y diwedol. Yr hwn gan
hynny a ragddarparroedd Duw i fed yn
gadwedig, hynny wrth y diwedd, a,
darfsu iddo ei ragddarparu yn gyntaf i
gael ei a i w a'i sancteiddio a'i wreuthm un
agwedd a llun ei fab, yr hyn yw y moddi-
on, a'r rhai (medd Petr.) a ddewiswyd i
iachydwracth, a ddewiswyd hefyd i sa-
lleddiad, yr ysp yd. Os ty di gan hynny
a thosodi dy hûn at air ac agwedd Crist dy
Arglywydd ac a vfyddhei i ddaionus gyn-
hyfiadau yr Yspryd glân, drwy ymadel
a pherchod, a byw mewn buchedd ddu-
wiol: yno, bydded diogel gennir, dy fod
yn unor rheini, yn ddiammeu a ragddar-
parwyd i iachydwracth tragwyddol.
Os amgen, na seiâ ar ragddarparwyd i
iachydwracth tragwyddol. Os amgen,
na seiâ ar ragddarpariad Duw, ond ar dy
bechod dy hûn, a th wrthyfelgar seddy-
liau. Ymchwel di at Dduw, a Duw
yn rasusawlaeth dderbyn ci, fel y derbyn-
niodd

ith Duw ydym, wedi ein creu ynghrist Iesu
i weithredoedd da, y rhai a ragddarparodil
Duw i ni rodio ynddynt. Pwy bynnag gan

Rhuf. 26. hynny mewn oedran a synwyr ni wnêl
2 Cor. 9. weithredoedd da wedi ei halw, ni eill ef

6. fod yn gadwedig : ac ni ragddarparwyd
Dad. 22. eferiodd i fywyd ittagwywyddol. Amhyn-

21. ny y dywed yr scrythur y tal Crist i bob
dŵr yn olei weithredoedd. Nid yw Crist

yn gweuthur cyfrif o ddim oedd yn yr
Angelion or saith eglwys, ond yn eu gwei-

thredoedd, ac yn y dydd diwaethaf ef a
rydd yr etiseddiath nefel, yn unig ir rhai

a wnaethant weithredoed da ; yn porthi
r newynog, yn dilladu'r noeth ac felly,

&c. Yn y dydd hwnnw cyflawnnder a wñc
y goron. Heb gyflawnnder heb goron, heb

weithredoedd da (yn ol ei dalent) heb

wobr gan Dduw oddicithr dial : Bod

yn gyfoethog mewn gweithedoedd da,
ydwr sail gadarnaf o'n sicrwydd ni i

dderbyn bywyd tragicwyddol. Oblegid

gweithredoedd da ydynt, wr ffrwythau

gwir ffydd, yr hon sydd yn ymaflyd yn-

grist a'i yfydd-dod i iechydwríaeth. Ac

nid oes ffydd arall yn llesbau ynghrist, ond yr

Gal. 5. 6. hon sydd yn gweithredu trwy gariad.

Ac (oddicithr yngweithred cyflawn-
had) y ffydd yr hon sydd yn unig yn cy-
flawnhau, nid yw yn unig yn amser, eithr
ynghyd a gweithredoedd da : Fel y pren
a'i ffrwyth, yr haul a'i lewyrch, y tan a'i
wrës, y dwfr a'i wlybanniat; a'r ffydd
honno, yr hon nîd ymgyflawnhâ trwy
weithredoedd da o flaen dynion, nid yw
ond

ond ffydd farwol; yr hon ni chyflawnha
fyth enaid dyn o daen Daw, Ond y ffydd
fydd yn cyflawnhau a bureiddi i y galon
ac a sanectiddia yr hell d yn trwydd.

2. O ddiwrth *athuriaethwraig* fyddol
rhagddarpariad Duw a'i ddigwyd i irol
esodiad, a mae'n fwyd i'r os rhagdars
parwyd ei i fedd ymddyngi a'i cill
ei amgen na be, ne i dmene e - et hani cilli ei
ancameg y gweithio i'r gwaith o am.
Am hynny mae'n holl weithred oedd
Dduwreddi en i oedd i'r era addoli i'r Ter. Y
datdeb dduwreddi Dduw, a'i datdeb at y 15.
mdai n f. l. at y diwedd. Yr hwn gan
hydny a tag darparodd Duw i fed ym
galweegig, hynny yw ar y diwedd, a
dlaes i'r do ei tag darparu yw 2yntaf i
gael ei aro a'i sanectiddio a'i wreuthmet
agwedd a llan ei fab, yr hwn yw y morddon,
a'r rhai (meud Peter) addewiswyd i
iechydwriach, a ddewlwyd hefyd i *fawd*
deddiad, yr yspyd. Os ty di gan hynny
a h fodi dy hwn ar air ac agwedd Crist dy
Arelwydd ac a wylfddhei i ddaionus gyn-
hyfiadau yr Yspwy glân, drwy ymael
a phêchod, a byw mewn buchedd ddu-
wedd: yno, bydded diogel gennir, dy fod
yn yn or rheini, yn ddiammu a ragddar-
parwyd i iechedwriacub tragwyddol.
Os amgen, na sefâ ar ragddarparwyd i
iechedwriacub tragwyddol. Os amgen,
na sefâ ar ragddarpariad Duw, ond ar dy
bechiod dy hûn, a thwrthyselgar seddy-
liau. Ymchwel di at Dduw, a Duw
yn rasusawl a th dderbyn ci, fel y derbyn-

modd y *Tâd y Mab* a fraadol; ac wrth dy droad, fe fydd eglur, yn gystal i Angelion ac i ddynion; *dy fod di yn perthyn i'w etholedigaeth ef*. Onis gwnei? pa ham yr achub Duw dy di?

- Lu. 15. 10.** 3. Fan glywo y Cristion cnawdol, nad oes gan ddŷn ryd-did ewyllys at ddaioni, y mae ef yn gollwng awen y ffrwyn at ei feddwl llygredig ei hŷn, fel ped fai heb fod ya perthyn iddo ef, nac ymatal, nac ymgospî; yn ddigwyddedig yn gwneuthur Duw yn awdur o bechod: gan oddefi ddŷn redeg i'r peth angenrheidiol ymz. Ond efe a ddylai wybod roi o Dduw i *Adda* rydd-did ewyllys, i sefyll yu ei ddiniweidrwydd, os mynnai; eithr dŷn **2 Cor. 3.** a gamarferodd eiewyllys rhydd, ac a'i collodd ei hûn ac yntau. Gwedi y cwyp, y mae i ddŷn ynghyflwr llygredigaeth, ewyllys rhydd at y drwg, ac nid at y da. O blegid yn yr stât hon (medd yr *Apostol*) nid yáym ni yn gallael meddylied un meddwida. Ac nid ydyw Duw rwymedig i roi i ni eilwaith yr hyn a gollasom yn enbydus, heb gymmeryd gofal mwyach am ei ysbill drachefn. Ond cyn gynted ac y byddo dŷn yn adgenedledig, y mae grâs Duw yn hyfforddi ei ewyllys at ddaioni, fel y mae ef yn gwneuthur yr holl bethau da, a'r **5.** wñelo, ac ewyllys rhydd: O blegid felly **Phil 2.** y mae'r *Apostol* yn dywedyd fod Duw **12.** o'i ewyllys da, yn gweithredu ynom yn gystal **2 Cor. 7.** yr ewyllys a'r gwaith, (fel y mae'r *Apostol* yn ei ddeongl) ym'anbwch eich hunain oddiwrth **1.**

oddwrth heb halogrwydd cnawd ac Yspryd,
gan berfseithio eich sandleiddrwydd yn ofn
Dw̄r. Ac yn y cyflwr yma, y mae i bob
cristion ewillys rhydd; ac fel y mae yn
cynyddu mewn grâs, felly ymae ei ewyl- Ioa.8. 3.
lys yn cynnyddu mewn rhydd-did: O 9.

blegid pan fo y mab yn ein gwneuthur ni
yn rhydd, yno yr ydym ni yn rhydd
ddiogel: ac lle bo yspryd yr Arglwydd
yno y mae rhydd-did: canys y mae'r ys-
pryd sandtaidd yn tynnau eu meddyliau, Ioa.6.
nid o'i hanfodd, ond trwy raffau cariad, 44.
can, 1. 44. Gan lewyrchu eu meddyliau
i adnabod y gwirionedd: gan gyfnewidio
eu calonnau i garu y gwyrionedd adnaby-
ddus; gan nerthu pob un o honynnt yn(ôl y
grâs a dderbyniodd) i wneuthur y daioni,
yr hyn y mae yn ei garu. Eithr nid
wyt ti yn arseru mo rydd-did dy feddwl,
cyn belled ac y rhoes Duw yn rhydd: O
herwydd yr ydwyd ti yn fynych yn ewy-
llysgar (yn erbyn cyfraith Dduw i bery-
glu dy enaid dy hûn) yn gwneuthur peth
(yr hyn ped fai gyfraith y brenin dan bo-
en marwolaeth neu golli dy dda, yn ei
wahardd neu ei wrthwynebu) nis gwneit.
Na wna gan hynny moth ddifffyg ewillys
rhydd i ddaioni, i fod yn gymaint achos
o'r waith yn pechu, ac yw eisiau calon
gariadus i wasanaethu dy Dâd nefol.

4. Pan glywo y dŷn cnawdol na ddi-
chon neb(er par gwymodd Adda) gy-
flawni cyfraith Dduw, a chadw ei holl
orchymyianion. Y mae ef yn hyfedr i
G 2 bechun

modd y Tâd y Môb a safadlon; ac wrth dy droad, fe fydd eglur, yn gyfal i Angelion ac i ddynion; dy fod di yn perthyn i'w etholedigaeth ef. Onis gwnei? pa ham yr achub Duw dy di?

Lu. 15.
10.

3. Fan glywo y Cristian cnawdol, nad oes gan ddŷn ryd-did ewillys at ddaioni, y mae ef yn gollwng awen y ffiwyn at ei feddwl llygredig ei hŷn, fel ped fai heb fod ya perthyn iddo ef, nac ymattal, nac ymgospî; yn ddigwyddedig yn gwneuthur Duw yn awdur o bechod: gan oddi i ddŷn redeg i'r peth angenrheidiol ymz. Ond efe a ddylai wybod roi o Dduw i Adda rydd-did ewillys, i sefyll yu ei ddiniweidrwydd, os mynnai; eithr dŷn a gamarferodd eiewillys rhydd, ac a'i collodd ei hŷn ac yntau. Gwedi y cwmp, y mae i ddŷn ynghyflwr llygredigaeth, ewillys rhydd at y drwg, ac nid at y da.

2 Cor. 3.

Oblegid yn yr stât hon (medd yr Apostol) nid yáym ni yn gallael meddylied un meddwl da. Ac nid ydyw Duw rwymedig i roii ni cilwaith yr hyn a gollasom yn enbydus, heb gymmeryd gofal mwyach amei ynaill drachefn. Ond cyn gynted ac y byddo dŷn yn adgenedledig, y mae grâs Duw yn hyfforddi ei emyllys at ddaioni, fel y mae ef yn gwneuthur yr holl bethau da, a'r a wnelo, ac ewillys rhydd: Oblegid selly y mae'r Apostol yn dywedyd fod Duw o'i ewillys da, yn gweithredu ymm yn gyfal yr ewillys a'r gwaith, (fel y mae'r Apostol yn ei ddeong!) ymlaibewch eich hunain oddiwrth

5.

Phil 2.

12.

2 Cor. 7.

1.

eddiwrth heb halogrwydd cnawd ac Yspryd,
gan berfseithio eich fanleiddrwydd yn ofn
Dw. Ac yn y cyflwr yma, y mae i bob
cristion ewillys rhydd; ac fel y mae yn
cynyddu mewn grâs, felly y mae ei ewyl-
lys yn cynnyddu mewn rhydd-did: O 9.
blegid pan fo y môb yn ein gwneuthur ni
yn rhydd, yno yr ydym ni yn rhydd
ddiogel: ac lle bo yspryd yr Arglwydd
yno y mae rhydd-did: canys y mae'r ys-
pryd sanctajdd yn tynnu cu meddyliau, Ioa. 5.
nid o'i hanfodd, ond trwy raffau cariad, 44.
can, 1. 44. Gan lewyrchu eu meddyliau
i adnabôd y gwirionedd: gan gyfnewidio
eu calonau i garu y gwirionedd adnaby-
ddus; gan nerthu pob yn o honynt yn(ôl y
grâs a dderbyniodd) i wneuthur y daio-
ni, yr hyn y mae yn ci garu. Eithr nid
wyt ti yn arseru mor ydwyd-did dy feddwl,
cyn belied ac y rhos Duw yn rhydd: O
herwydd yr ydwyd ti yn fynych yn ewy-
llysgar (yn erbyn cyfraith Dduwi bery-
glu dy enaid dy lîua) yn gwneuthur pech
(yr hyn ped fai gyfraith y brenin dan bo-
en marwolaeth neu golli dy dda, yn ei
wahardd neu ei wrthwynebu) nis gwneit.
Na wna gan hynny moth ddiffyg ewillys
rhydd i ddaioni, i fod yn gymaint achos
o'r waith yn pechu, ac yw eifiau calon
gariadus i wasanaethu dy Dâd nefol.

4. Pan glywo y dŷn cnawdol na ddi-
chon neb(er par gwmpodd Adda) gy-
flawni cyfraith Dduw, a chadw ei holl
orchymyddion. Y mae ef yn hysedr i

bechu yn rhyfygus fel rhai eraill : ac yn ei fodloni ei hûn ac ychydig feddyliau da: ac onid yw ef yn gwbl gynddrwg a'r gwaethaf, y mae ef yn gweled ei fod ei hûn yn gystal adgenedledig ac wy'r gorau. Ac y mae ef yn cyfrif pob ewyllsgar naghau o wneuthur daioni , neu gydhuno a'r drwg, yn amhosibl rwydd y gyfraith. Eithr ef a ddylasai ddiysgu , er(yn ol y cwmp) na allodd neb ond Crist (yr hwn oedd yn *Dduw* ac yn *Ddyn*) gyflawni yr holl gyfraith yn berffaith : etto y mae pob gwir grifion , cyn gynted ac ei bo yn adgenedledig, yn dechrau cadw holl orchymnnion Duw mewn gwirionedd, er nas geill mewn perfffeithrwydd cyflawn. Ac felly (gyd â *Dafydd* maent hwy yn gosod eu calonnau i gyflawni *gorchymnnion Duw* boh amser hyd y diwedd. Ac yno y mae Yspryd y grâs (yr hwn yn ol yr addewid a dywelldir allan yn amlach dan yr Efengyl) yn eu diddanu hwynt , ac yn eu cynnor thwyo yn eu hamcannion i wneuthur yr hyn a orchymynno ef iddynt ei wneuthur. Ac wrth wneuthur hymay, y mae Duw yn derbyn cu *hewillys* da a'i *bamcan*, yn lle cyflawniad y gyfraith. Gan osod haeddedigaethau Crist, (yr hwn agyflawnodd y gyfreith trosom ni) i ateb dros ba beth bynnac a fo diffygio! yn ein vfydd-dod ni. Aco herwydd hyn, y mae St. *Ioan* yn dywedyd, nad yw *gorchymnnion Duw* yn diymminion.

Acy mae St *Paul* yn dywedyd, yr wyf

yn gallu pob peth trwy Crist yr hwn sydd yn y nerthu i. Ac yr ydias yn 'dywedyd am Zachari ac Elizabeth iddynt hwy rodio yngorchymynnion yr Arglwydd yr ddaig ygoedd. Ac o'r achos yma y mae Crist ya erchi iw ddisgyblion gymmeryd gosol am gadw ei orchymynnion: megis y dystiolaeth gywiraf o'n cariad tu ac atto. Cymaint gan hynny y mae dyn yn caru Crist ac y mae efe yn gwneuthur cydwylod o rodio yn ei orchymynnion ef; a pha swyaf a fo ein cariad ni, tu ac at Crist, lleiafa sydd ein poen ni yn cadw ei gyfraith.

Phil.4.
15.Ius.1.
15.Ioa. 15.
10.

Melldith y gyfraith, yr hwn (dan y Testament hên) oedd mor ddychrynadwy, dan y newydd trwy farwolaeth Crist a ddiddymmwyd i'r adgenedledig. Y toster oedd yn ei gwneuthur yn 'amhosibl i'n naturiaeth ni o'r blaen, sydd yr awr hon gwedi ei dymmeru gan yr Ysfyryd i'r newydd-enedig, fel y mae hi yn ymddangos yn hawdd ac yn esmwyth. Yr oedd yr Apostolion yn dirio a'r yr Iddewon, a'r cenedloedd digred, nad oedd bofisiol cadw'r gyfraith drwy nerth naturiaeth lygredig. Ond pan fyddent hwy yn dysgu Cristianogion credadwy, y maent hwy yn gofyn vfydd-dod i'r gyfraith (yr hen yw rheol cyflawnder) gwir vfydd-dod, mewn gair a gweithred: marwbau eu haelodau: Rhuf. 15: crwydroli y crwyd, ei wynnau a'i drachwantau: adgyfodiad i newydd-deb buchedd, Col. 3: 5: rhodio ynyr Tspryd, gorchfygu ybyd drwy fydd, feler na allo neb ddywedyd gidâ

Christ, pwyo honoch am hargyhoedda i o bechod? fe ddichon pob Cristion ad-genedledig ddywedyd am dano ei hun, pwyo honoch am hargyhoedda fi o fod yn odinebwr, puteiniwr, tynghedwr meddwyn, lleidrynn, occrwr, gorthechwr balch, censigennus, yn gybydd, yn dor-rwr y Sabbath sanctaidd, yn gelwyddog, yn esceuluso cyffredin wasanaeth Duw, a'r fath bechoda'u dybryd gorthrwm? ac onid e' nid yw efe wir gristion. Pan beidio dŷn agwneuthur cydwybod o ddilyn llywo'r-aeth cyfraith Dduw: yno y mae Duw yn ei roddi ynteu i fynu iw arwain gan ei drach-wantau ei hun, yr arwydd pennaf o sed-dwl anghymeradwy. Fel hyn y gyfraith

Cyr hon gwedi y cwymyng ni ddichon neb o'i naturiol allu ei chyflawni: a gyflawnir mewn gwirioneedd gan bob Cristion adge-nedledig, trwy rasusol gynnorthwy Yspryd Crist. A'r Yspryd hwn a rydd Duw i bob Cristion a weddio am dano, ac a ostyngo ei galon i gadw ei gysfreiteiau ef.

V. Pan glywo y dŷn di-adgemedledig, fod Duw yn ymhoffi mwy yn y meddwl oddifewn, nac yn y dŷn oddi'allan, yno pob parch, neu grefydd o diallan, naill a'in ofergoela'i yn afraid.

O hyn y digwyddai mai anfynych iawn y gostwng ef a'r ei liniau yn yr Eglwys: a'i fod yn gwisgo am ei ben wrth ganu Psalmau, neu a'r weddiau cyffredin: yr hyn beth ni chynnygiai y budredd brwnt yngwydd tywylog, neu wr anrhodeddus.

Ac

Rhuf. 8.9

Luc. 11.

13.

Ac am y catwo efe ei feddwli Dduw, y mae yn tybied mewn pethau eraill y gall adilyn arferion y byd. Y mae efe yn rhannu ei feddyliau, ac yn rhoi hyn a hyn i Dduw, a hyn a hyn iw drachwantau; ie efe a'r ein y dyddé Sabboth â Duw, ac a rydd gan niwyaf, y naill hanner i Dduw, ac a dreulia y llall yn gysan yn ei ddifyrrwch ei hûn. Eithr gwybydd (o ddŷn cnowwdol) na fynn yr hollalluog Dduw hanner gwasanaethu, o herwydd efe a grawdd ac a waredodd yr holl ddŷn. Ac fel y mac Duw yn ffieiddio gwasanaeth y dŷn oddiellan heb y galon oddimewn, megis rhagrith: felly y mae ef yn cyfrif gwasanaeth oddimewn, heb anrhhydedd oddiellan yn ffieiddbeth halogedig: y mae ef yn gofyn y ddau yn ei wasanaeth. Yn dy weddi (gan hynny) ymoslwng ar dy lliniau i dystiolaethu dy oslyngeiddrwydd: dercha dy olwg, a'th ddwylaw, i arwyddocaudy grediniaeth: goftwng dy ben i lawr, curâ dy ddwyfron, yn arwydd o'th edeferwch: ac yn enwedig galw a'r Dduw â chalon bur: gwasanaetha ef, yn sancteidid yn gysan, ac yn vniig: Canys Duw, a thywysog y byd hwn, ydynt ddau Arglwydd gwrt hwyneb iw gilydd, am hynny nidiw bɔ̄sibl i neb wasanaethu'r ddau..

Math. 4:

26.

U. Y mae Cristion diadgenedledig yn cymmer y d pregethiad yr Efengyl yn beth a ellir ei hepcor, a bod iddo ei ddewis a'i arfer a'i peidio a'i arfer, pan synno: Ond gwy bynnag wyt a synnit yn ddiogel

herhau dy galon , o'th fod yn yn o dde-wisedig ddefaid Crist : rhaid itti gym-meryd gofal mawr , a gwuenthur cyd-wybad (os iw bofobl itti wnenthur) i wrando pregethu gair Duw : Oblegid, pregethiad yr Efengyl ydyw'r prif gyfrwng trefnedig a osododd Duw i ddych-welyd encidian, y thai a ragddarparodd ef en bodlyn gadwedig : am hymny y gelwir:

Rh. I. 16. gallu Duw er iechydariaeth i bob dŷn sydd yn credu. Ac le ni yw yr ordinhâd hwn y mae'r boblyn golledig : a phwy bynnag a'i gwirthodo : se fydd cswythyach. *I dir Sodom a Gammorha ddydd y farn nac i'r bobl hynny.* Yn ail , pregethiad yr Efengyl ydyw baner Christ ; atyr hon yr ymgynnull yr holl filwyr a'r etholedigion bobl.

Ma. 21. 24. Pan osoder allan y faner hon megis y gwneir a'r bddyd yr Arglwydd, ni'l yw efe o bobl Dduw yr hwn ni ckyrcho ati, ac ni ddifcyn defrynn oddwfrei ras ef a'rei hei eidiau. yn drydydd : dyma 'r moddion cyffredin, drwy 'r hyn y mae'r Yspryd glân, yn ennynt ffydd yn em calonau, heb yr hyn ni allwn ni ryagu bodd Duw. Os gwrando a'r lais Crist ywr nôd pennaf ar etholedig ddefaid Crist , ac a'r gytaill y priodâb : yno ni ddichon na bo hwnnw nôd dychrynadwy o akr wrthodedig, yr hwn a esceuluso, neu ddiystro wrando pregethiad yr Efengyl.

Zac. 14. 37. Na fyddylled neb fod yr ymadrodd hwn yn ffôl : Oblegid trwy 'r ffollineb yma a'r bregethu , y mae yn rhyngu bodd i Dduw achub y rhai a gredant

gredant. Osnadwy yw eu cyflwr hwynt
gan hynny y rhai sy'n ghyw mewn hedd-
wch, heb osal am bregethiad yr Efengyl.
A eill dynion ddisgwyl am drugaredd
Dduw a dirmygu y moddion iw'gael? yr
hwn (medd Christ am bregethwyr ei
Efengyl) a'ch dirmygi chwi am dirmyga
i'r iau, yr hwn sydd o Dduw a wrendy eiriau
Dew, am hynny nid ydych chwi yn gwrando,
am nad ydych o Dduw. Oni buasai i'r Israe-
liaid glywed oennadwri Phineas ni wyla-
sent byth. Oni buasai bregethu o Jean
fedyddiwr ni buasai yr Iuddewon byth yn Lu. 7. 33.
alaru, oni buasai i'r rhai a groeshoeliodd 33.
Grist glywed pregeth Peter, ni buasai syth ACT 23 S
gynhyrsfriw yn eu calonnau: oni bai gly-
wed o'r Nimifeiaid bregeth Jonas ni bua-
sent hwy byth yn edifarhau: ac oni wren-
dewi dithau ac edifarhau ni byddi di byth
yn gadwedig.

III. Yr opiniwn, nad yw'r Sacramen-
tau ond arwyddion methion a selau o adde-
wid Dduw a'i râs i ni: a wnaeth fawr
twystr ar Ddiwiodeb; He mewn gwirio-
nedd y maent yn selau yn gystal o'n gwa-
fanaeth a'n husydd-dod ni i Dduw: yr
hwn wasanaeth, onis cyflawnw'n iddo ei
nid yw'r Sacramentau yn felio dim grâs i ni
ei hir o derbynw'n hwynt tan twriadu hord
yn weision ffyddlon editelio, yno'r mae Luc 13.
y Sacramentau nid yw'n mig, yn arwyddo-
cau, ac yn cynnig, eitha ym hytrach
yn felio a gweithredu grâs y ffrydol a-
ddisewn; yr hyn oddiellan y maeng

yn ei addo ac yn ei arwyddocau. Ac i'r perwyl yma, y gelwir y bedydd ymischiad adenedigaeth, ac adnewyddiad yr Yspryd glân; a Swpper yr Arglwydd, cymmun corph a gwaed Crist. Pe coelid y gwirionedd hwn: y Sacramentau sanctaidd o swpper yr Arglwydd, a gymmeryd yn sychach, ac mewn nwy parch ac anrhedd.

UIII. Yr olaf, ac nid y cyff lleiaf, wrth yr hwn y mae Duwioldeb yn cael tramgwydd mewn achosion crefydd, ydyw addurno campau drwg ac enwau rhinweddau da: megis galw caromfio meddwaidd, yfed iechyd, tywallt gwael gwrien, gwroldeb, glothineb, lleteugarwch, cybydd-dra, cynnildeb, puteindra caru merched, cysegrwerth, rhodd o ddiolchgarwch, batchder, ymddygiad hoiw, gwenhieithio, medrusrwydd, meibion Belial, cymdeithion da, poethineb, ffomder, serthrwydd dignifwch, felly or tu arall, galw llariedd-dra mewn geiriau a gweithre-doedd, rhagrithiad: elusenau, gwag ogo-niant, Duwiolder ofergoel: Zêl mewn crefydd, piwritiaith, gostyngeidd-dra llyfrdra, gweuthur cydwybod, mynyldra, &c.

A thra fôm ni fall hyn yn galw drwg yn dda, a da yn ddrwg, y mae gwir dduwioldeb yn cael mawr rwystr i syned iwthaith a'i helynt. A hyn yma am y rhystr cyntaf ar dduwioldeb, wrth
gant

gamgymeryd gwir feddwl mannau hynod
o'r scrythyrau , a seiliau crefydd grisia-
nogawl.

*Traill petb sydd yn rhwystro
Duwioldeb.*

2. **D**Rwg adlysy gwy'r mawr. Y-
tiod bucheddau halogedig yr
rhain, y maent hwy yn ei ddilyn o flaen
gorchymyn y Duw sanctaidd , felly pan
welont hwy y gwyr mwyaf yn y deyrnas,
allawer o'r gwyr boneddigion pennaf yn
ywlad, heb gymmeryd na gefal na chy-
dwybod o wrando pregegethau , nac o
dderbyn y Cymruun , nac o sanecteiddio
Sabboth yr Arglwydd &c. Eithr yn dyn-
gyr , yn odinebwyr , yn feddwen , yn grib-
deilwyr , ac felly &c. yno y maent hwy
yn tybied nad ydyw y sanctaidd ordinia-
dau hyn, bethau o bwys mawr ; canys pe-
byddent ; ni wnae y cyfryw wyr mawr
doethion cyn lleied cyfrif o honynnt. An-
wth hyn y maent hwy yn tybied nad yw
crefydd beth angenheidol. Ac am hynny
lle dylent (fel Cristianogion) rwyso yn
erbyu sfrwd anuwioldeb tu a'r nesfoedd,
y maent hwy yn ymroi i fyred gyda'r
gynulleidfa bendramwnwgl i vffern genn
dybied fod yn amhosibl i Dduw ollwng
eynifer i ddarnedigaeth. Lle oni ba
dans -

yn ei addo ac yn ei arwyddocau. Ac i: perwyl yma, y gelwir y bedydd ymischiad adenedigaeth, ac adnewyddiad yr Yspryd glân; a Swpper yr Arglwydd, cymmun corph a gwaed Crist. Pe coelid y gwitionedd hwn: y Sacramentau sanctaidd o swpper yr Arglwydd, a gymmeryd yn sychach, ac mewn nwy parch ac anrhydedd.

III. Yr olaf, ac nid y cyff lleias, wrth yr hwn y mae Duwioldeb yn cael tram-gwydd mewn achosion crefydd, ydyw addurno campau drwg ac enwau rhin-weddau da: megis galw carowſio med-dwaidd, yfed iechyd, tywallt gwæd gwrien, gwroldeb, glothineb, lleteugarwch, cybydd-dra, cynnildeb, puteindra caru merched, cysegrwerth, rhodd o ddiolchgarwch, balchder, ymddygiad hoiw, gwenhieithio, medruswydd, meibion Belial, cymdeithion da, poethineb, ffomder, ser-thrwydd dignifwch, felly or tu arall, galw llariedd-dra mewn geiriau a gweithre-doedd, rhagriθiad: elusenau, gwag ogo-niant, Duwiolder ofergoel: Zêl mewn crefydd, piwritariaith, gostyngiedd-dra Hyfrdra, gweuthur cydwybod, mynyldra, &c.

A thra fôm ni fall hyn yn galw drwg yn dda, a da yn ddrwg, y mae gwir dduwioldeb yn cael mawr rwystr i syned iŵ thaith a'i helynt. A hyn yma am y rhywstr cyntaf ar dduwioldeb, wrth gang:

gamgymeryd gwir feldwl mannau hynod
o'r serythyrâu, a seiliau crefydd grifflia-
zogawl.

*Traail peth sydd yn rhwystro
Dduwioldeb.*

2. **D**Rwg adolyse y gwyr mawr. Y-
tiod bucheddau halogedig yr
chein, y maent hwy yn ei ddilyn o flaens
gorchymmyn y Duw sanctaidd, felly pan
welont hwy y gwyr mwyaf yn y deyrnas,
allawer o'r gwyr boneddigion pennaf yn
ywlad, heb gymmeryd na g-fal na chy-
dwybod o wrando pregegethau, nac o
dderbyn y Cymmun, nac o sanectiddio
Sabbath yr Arglwydd &c. Eithr yn dyn-
gwyr, yn odinebwyr, yn feddwrn, yn grib-
dailwyr, ac felly &c. yno y maent hwy
yn tybied nad ydyw y sanctaidd ordinan-
dan hyn, bethau o bwys mawr; canys pe
byddent; ni wnae y cyfryw wyr maws-
doethion cyn lleied cyfrif o honynq. An-
with hyn y maent hwy yn tybied nad yw
crefydd beth angenrhediol. Ac am hynny
lle dy ient (fel Cristianogion) rwyfo yn
erbyn ffrwd anuwioldeb tu a'r nesoedd,
y maent hwy yn ymroi i fyred gyda'r
genulleidfa bendramwnwgl i ysiern gan-
dybied fod yn amhosibl i Dduw ollwng
cyanifer i ddarnedigaeth. Lle oni bat-

cais.

ddarfod i Dduw y byd hwn , ddallu lly-
 gaid eu meddiliau , se ddyscai yr Scythur
 Sanfaidd iddynt : nad llawer o rai doc-
 thion yn ol y cnawd , nad llawer o rai
 galluog , nad llawer o rai beneddigion a elwir
 &c. Ond gan mwyaf y tlodion sydd yn der-
 bynyr Efengyl . Ac ychydig o'r cyfoethigion a
 fydd cadwraig . Ac er bed llawer gwedi eu
 galw etto ni bydd ond ychydig wedi eu dewis .
 Ac nid yw mainti daeth lliaws yn gallu
 cadw oddiwrth ddaimmedigaeth : megis y
 derchafodd Euw rai gwyr i sorreidd ywch
 law eraill : felly y mae ef yn disgwyl
 iddynt flaenorl eraill mewn crefydd a
 duwioldeb ; Onid e , mawredd gwedi ei
 gamarfer (yn amser eu gorchwyliaeth) a
 dry ynswy cospedigaeth iddynt , yn eu dydd
 cyfrif ; y pryd y bydd y gwyr mawr a'r
 galluogion pechadurus , yn gystal a'r
 tlodion , caethion , eillduion , yn dymuno
 i'r creigiau a'r mynyddoedd syrthio arnynt a'i
 cuddio oddiwrth wyneb y barnwr , ac oddi-
 wrth ei gyfion haeddedigol ddigofaint . Nid
 ydyw ond cyssur gwan i ti goel cynulleid-
 fa fawr o wyr mawrion gyd â thi , yn gy-
 frannegion o'th tragwyddol boenedigae-
 thu . Nid yw rhifedi y pechaduriaid yn
 yscashau , eithr yn trymhau y pehcod me-
 gis yn Sodom : gwell yw gan hynny , fod
 yn gadwedig gyd a'g ychydig yn yr Arch,
 na bod gyd a'r hioll tyd yn beddi yn y di-
 luw . Gwell yw rhodio gyd a'r ychydig
 Duwiol yn lwybr cyfing yr serythyrau i'r
 sefoedd , nac ymwithio gyd a'r dyrfa anu-
 wiol

Ioa. II. 5
 Math 9
 23, 24.

wi ol rhyd y ffordd lydan sydd yn tywys i
vffern.

Na âd gan hynny i samplau gwyr mawr
anuwiol dy attal oddiwrth ediseirwch;
canys ni eill eu mawredd hwy y dydd
hwnnw eu hachub eu hunain oddiwrth
eu mawr anfeidrol boenedigaethau.

T trydydd peib sydd yn rkwystro
Dwysioldeb.

3. **D**lange yn bir heb hacdedigol gosp
dyn y bywyd hwn. O blegid medd
Salomon nad yw'r farn yn y fan wedi ei
hadrodd yn erbyn drwg weithredwr, am
hynny y mae calonau meibion dynion gwedi
ymroi ollawl i wneuthur drwg, heb adnabod
dai'n Duw yn tywys i edifeiriwb. Ond
pan gamarferet ei ammynedd ef, ac add-
sedu pechod dŷn, fe sydd ei gyfawnder
ef a'r vnwaith yn dechirau, ac yn gwneu-
thur diben obochadur: ac ynglysfair ei
sed yn hwy fwydig i lid a: yn bir ymaros fe
dery o'r diwedd hyd adres a thrymder
cospedigaeth. Er eu gadael i redeg fwy-
swy ar grif hell ddyddiau eu heinioes,
etto bid diau y cant dalu yr hadling eithaf
yn nydd eu marwolaeth. A thra sôn yn
eu tybied eu hunain, yn ddiangcl oddi-
wrth ddialedd, y macut eusys gwedi eu
taro a'r trymmaf o farne digaethau Duw;
ses a chalon ni eill edifarhau. Ygareg yn
yr areunau neu 'r chwsgen sydd benyd

Eccl.8.

11.

ang. 10

ddarfod i Dduw y byd hwn , ddallu lly-
 gaid eu meddiliau , se ddyfcaï yr *Seythur*
Sanhaudd i ddyn : nad llawer o rai doc-
 thor yn col y cnaged , nad llawer o rai
 Io.11.5 gallwg , nad llawer o rai benedigion a elwir
 Math9
 23, 24. &c. Onid gan mwyaf y tlodion sydd yn der-
 bnyr Efengyl. Ac ychydig o'r cyfoethigion a
 fydd cadwraig. Ac er bod llawer gwedi eu
 galw ettoni bydd ond ychydig wedi eu deuris.
 Ac nid yw maint laeth lliaws yn gallu
 cadw oddiwrth ddammedigaeth : megis y
 derchafodd Euw rai gwyr i swaredd y ach
 law eraill : felly y mae ef yn difgwyd
 iddynt flaenorl traill mewn crefydd a
 duwioldeb; Onid e , mawredd gwedi ei
 gamarfer (yn amser eu gorchwylia th) a
 dry ynswy cospediga th iddynt , yn eu dydd
 cyfrif ; y pryd y bydd y gwyr mawr a'r
 galluogion pechadurus , yn gystal a'r
 tlodion , caethion , eillduudion , yn dymuno
 i'r creigiau a'r mynyddoedd syrthi arnynt a'i
 euddis oddiwrth wyneb y barnwr , ac oddi-
 wrth ei gyfion haëddedigol ddigofaint. Nid
 ydyw ond cyffur gwan i ti goel cynulleid-
 fa fawr o wyr mawrion gyd â thi , yn gy-
 frannogion o'tin tragwyddol boenedigae-
 thu. Nid yw rhifedi y pechaduriaid yn
 yscasihau , eithr yn trymbau y pehcod me-
 gis yn Sodom : gwell yw gan hynny , fod
 yn gadwedig gyd a'g ychydig yn yr Arch,
 na bod gyda'r hell tyd yn beddi yn y di-
 lluw. Gwell yw rhodio gyd a'r ychydig
 Duwiol yn lwybr cyfng yr serythyrau i'r
 afoedd , nac ymwrthio gyd a'r dyrsa anu-
 wiol

wioli rhyd y ffordd lydan sydd yn tywys
vifern.

Na âd gan hynny i sumplau gwyr mawr
annwyl dy attai oddiwrth edisairwch;
canys ni eill eu mawredd hwy y dydd
hwinnw eu hachub eu hunain oddiwrth
eu mawr anfeidrol boenedigaethau.

T trydydd peib sydd ym rwystro

Duwioldeb.

3. **D**lange yn hir heb haeddedigol gosp
yn y bywyd hwn. O blegid^c medd
Salomon nad yw'r farn yu y fan wedi ei
hadrodd yn erbyn drwg weithredwr, am
hynny y mae calonau meibion dynion gwedi
ymroi ollawl i mneuthur drwg, heb i adnabod
dairni Duw yn tywys i eglwsi wch. Ond
pan gamarferer ei ammynedd ef, ac add-
fedu peched dŷn, fe sydd ei gyflawnder
ef a'r unwaith ym dechrau, ac yn gwneu-
thur diben ob-chadur: ac ynghyfair ei
fod yn hwy fwydig i lid a: yn hir ymaros fe
dery o'r diwedd hyd adref a thrymder
espedigaeth. Er eu gadael i redeg fwy-
fwy ar y siifhell ddyddiau cu heinioes,
etto bid diau y caint dalu yr hadling eithaf
ya nydd eu marwolaeth. A thra sônt yn
eu tybied eu hunain, yn ddiangol oddi-
wrth ddialedd, y maeut eusys gwedi eu
taro a'r trymmias o farne cigaethau Duw;
ses a chalon ni eill edisarthau. Ygareg yn
yr arennau neu'r chwsigen sydd benyd
an;

Eccl.8.
11.

anguriol yn lladd Cyrph llaweroedd o ddynion. Eithr nid dolur ond y garreg yn y galon, o'r hon y bu *Nabal* farw, yr hon a laddodd fyrdiwn o eneidiau. Gwrthod y maent brosedigaeth Crist a'i groes: ond maent yn cael eu llabyddio gan ddi-henyddwr yffern i angau tragedywyddol.

O blegid nad yw llawer o'r pendefigion pennaf, a'r boneddigion gorau, yn cael eu taro a barnedigaeth bresennol, am dynnu yn felldigedig, godinebu, meddwi, treisio, halogi 'r Sabbôth, ac esceuluo yn ddirmygus addoliant Duw, a'i wasanaeth: yno dechrau maent hwy ammeu rhagddarparwch Duw a'i gyfiawnder, y ddau lygad hynny a chwenychent hwy eu tynnu allan o Dduw, mor ewyllysgar, ac y tynnodd y *Philistiaid* lygaid *Sampson*. Peth iw osni yn fawr yw, rhag iddynt aenog yr Arglwydd i letain yn eu herbyn, megis y gwnaeth *Sampson* yn erbyn y *Philistiaid*; Gan esceuluo 'r gyfraith a rho-dio yn ol eu calonnau eu hunain, hwy a dynnant(hyd y del erddynt hwy) olygon sy rhagluniacth, am cyfiawnder. Arweiniwch fi gan hynny at y ddwy brif golo-fn, ar yr rhai y mae y deyrnas yn sefyll: sely gallwyf dynnu y deyrnas a'r eu pen-nau a chael dial arnynt a'r vnwaith am sy nau lygad. Na âd i ammynedd Duw rwyistro dy edifeitwch, ond am ei fod efe yn ymarhous, 'r mwyn hynny bydd dithau chwannoccach i edifarhau.

*T Pedwerydd petb sy'm rk wystro
Dwmiolá b.*

4. **R**hyfgyu o drugaredd Duu. O blegid pan argycedder dynion, yn gyfion am eu pechodau, yn ebrwydd y maent hwy yn cymmeryd yn ymdiffyn iddynt: y darian yma, sefy mae Christ yn drugarog, ac felly y mae pob creadur yn gwneuthur Crist ya ymddiffynawr ei bechod ef. Megis ped suafai ef yn dysod i'r byder mwyn pleidio gyd â pechod, ac nid i ddinistriog gweithredoedd y cythraul. Ar hyn o beth y nae'r Cristion cnawdol yn rhyfgyu, er iddo barhau dros ennyd yn, ei bechiod: na fyrhâ Dnw moi ddyddiau. Eithr beth yw hyn, ond bod yna anghredadyn anhybiyg? Gan amreuu, na ill, ai fod Duw yn gweled ei bechodau, neu os yw yn gweled, nad yw yn gyfion. Canys os yw yn credu, fod Dnw yn gyfion, pa fodd y geill ef dy bied fod Duw, yr hwn sy'n cospi rhai eraill yn drwm am bechod, yn ei garu ef, yr hwn sydd yn ewyllysho parhau 'n oestad mewn pechod? gwir yw, fod "Crist yn drugarog. eithr i "bwy, yn unig ir rhai a edifawbâo ac a "drô oddiwrth eu hanwiredd yn Jacob. "Ond o bydd neb yn ei fendithio ei hwn yn ei "galon, gan ddyvvedyd, mi gaf dyngha- "eddyf, er i mi rodio yn ôl cyndyn- rhwydd

Esay. 56. " hwydd fynghalon fy hûn , gan chwane-
20. " gu meddwdawd at fyched , ni bydd yr

Deut 29. " Arglwydd trugarog wrth hwnnw &c.

O ynsydion pwy a feiddia ymsendifithio eu
humain , pan fydd o Duw yn eu galw
hwynt yn felldiged g. Edrych gan hynny
pa cyn belled wyt oddiwrth gael ediseir-
wch ynot dy hûn , cyn belled a hynny
wyt oddiwrth siccr wydd am gael truga-
redd Yng-Hrist.

" Gadawed gan hynny y drygionus ei
" ffydd , a'r gwr anwir ei feddyliau , dy-
Esa. 55. 7 " chweled at yr Arglwydd , ac efa gym-
" mer drugaredd arno ac at ein Duw ni , ac
" efe a arbed yn helaeth.

Nid yw anobaith ynghyful mor beryg-
lus a rhyfyg. O blegid , nid ydym ni yn
darllain yn yr holl scrythyrau , oddieithr
am dri neu bedwar , y darfu ei anobaith
osnadwy eu gorchifygu , eithr fe ddarfu ei
ryfyg diosaf ddanfon myrddiwn yn ddi-
sdaw i golledigaeth. Megis gas hynay yr
oedd y llangeesau yn Isræl , yn canu , yn
eu downiau fel addodd Saül ei fil a Dafydd
ei ddengmil : felly y gallaf innau ddywe-
dyd ddarfod i anobaith o drugaredd
Dduw , yrru miloedd yn golledig , a rhy-
fyg o drugaredd dduw yrtu deng miloedd
yn golledig , a'i danson yn fyw i vffern , lle
y maent yn aros heb gymmorth nac esm-
wythdra , na dim gobaith o ymwared . Fe
i'oes Duw nawdd i'r lleidr , ond nid iw
gyfaill ; Duw a i'oes nawdd i'n , fel na
byddei i neb anobeithio ; ni roes Duw
nawdd

nawdd ond i vn, fel na hyddei i neb rysgu. *sicerwydd* hyfryd i bechadur a edifar-hão: din cyffur i'r hwn a fyddo yn aros yn anediseiriol. Y mae Duw yn ancirif ei drugaredd, eithr yn vnig i'r rhai o d.odd iwrth eu pechodaau, i w wasanacthu ef mewn sancteiddrwydd: *heb yr hyn ni* chaiff neb weled yr Arg!wydd *Heb. 12.14.* I'th cadw digan hynny oddiwrth y rhwystr hwn o rysgu, cofa: mai fel y mae Crist yn waredwr, y mae *Moses* yn gyhuddwr. Eydd fyw (gan hynny) fel pe na bai yr yn Efengyl, bydd farw, fel ped fai heb fod yn gyfraith, rhêd dy yrfa yn y bywyd fel ped fait dan lywodraeth *Moses*, ymâd a'r bywyd yma fel pe na bait, yn adnabod neb ond Crist, ac ef gwedi ei groeshoelio, na rysga, onisynnî di fod yn golledig, edifarha o mynni fod yn gadwedig.

T y pumed peith sy'n yr llywystro duw-
ieldeb.

5. **C**Yfeillach ddwng, yr hyn yn gyffredin a elwir cymdeithion da: Eithr mewn gwirionedd, prif offerau 't cy hraul i'r llywystro pechadur truan i edifeirwch a duwieldeb. Yr arwydd cyntaf o ffwr Duw i bechadur yw: rhoi iddo tâs i ecchel cyfeillion dwng: y cysryw rai, sydd

sydd yn ewyllysgar yn ymdrobaeddu mewn pechod, gan ddiystyru moddion eu galwadigaeth, gan watwor purdeb crefydd rhai eraill : a bod yn gywilydd i ffydd gristianogawl, trwy eu bucheddau halogedig. Y rhain syd: yn eistedd yngħadair gwatworwyr. O blegid pan fo Duw

Psal. 1.1. yn cynnwys pechadur i fod yn un o'i bobl,

y mae efe yn erchi iddo *ef ddyfod allan o*

Dad. 18. *Babilon.* Pob cynulleidfa *ddrygionus yn Babilon.* Allan o'r hon naill a'i ymgadwed

4. pob plentyn i Ddnw; neu os bydd ynddi tybied fod ya clywed llef ei *Dād* yn dadseini yn ei glust: *Fy māb tyred allan o Babilon.* Hwyn gyntaf ac yr edrychodd Crist o'i drugaredd a'r *Bedr*, efe aeth allan o'r gynulleidfa, yr hon oedd yn neuadd yr

Dad. 18. *Archoffeiriad*, ac a wylodd yn chwerwdōst a mei bechod. *Dafydd* ar ei ddychweliad (yn addunedu dilyn buchedd neuwydd) a ddywedodd: ewch ymmaith oddiwrthis holl weithredwyr anwiredd.

4. Fel ped fai yn amhossibl fod yn ddyn newydd hyd oni adawai ymmaith yr holl hēn gyfeillach *ddrygionus*; sicraf prosedigaeth o grefydd gwr ydyw dull a buchedd ei gyfeillion. Cyfeillion halogedig ydynt elynion pennaf i dduwioldeb, a diffoddwyr deisfyfiadau sanctaidd.

Llawer gwaith y mae Crist dlawd (wrth ymgynnig i wail eni ynot) yn caelei daslu i'r stabl: tra fo y cyfeillion drygionus hyn, wrth ysed, chwārae, a digrifwch, yn cymeryd y stafelloedd gorau yn neuadd

Luc. 22.

62.

neuadd dy galon. Oh na âd i gyfeillach
daiarol bechaduriaid dy rwystro di i gym-
deithas Seint ac Angylion nefol.

*T chweched peth sy'n rwystry
duwioldeb.*

6. **O**n meddylgar, rhag i ymarfer a
duwioldeb, wneuthur gŵr (yn
enwedig gwr ieuangc) i fod yn rhy brudd
ac yn bendrwm, lle mewn gwirionedd ni
eill neb gael llawenydd gwell, na mwy a
chos i orfoleddu na'r duwiol grefyddol
griflioni. O blegid cyn gynted ac y maent
hwyl yn cael eu cyflawnhau drwy ffydd y
mae iddynt danglineddyf gyd â Duw, a
mwy llawenydd na hynny ni all fod. Heb
law hynny y mae ganddynt eufys deyrnas
y grâs wedi descyn iw caloneau, yn lle
sicrwydd y caint (yr amser y gwelo Duw
fod yn dda) escyn iw deyrnas ef. Y deyr-
nas hon o'râd sy'n arwodd o docau tri pheth:
yn gyntaf cyflawnnder: O blegit drwy ga-
el cyflawnnder Crist iw cyflawnhau ger
bron Duw y maent yn bwriadu byw'n gy-
fion o flaen dynion. Yn ail tanghneddyf,
canys y mae heddwch cydwybod, yn
anwahanol yn canlyn ymarweddiaid cyfl-
awn. Yn drydydd llawenydd yn vniig sydd
iw gael mewn heddwch cydwybod da, ac
sydd **rwchlaw pob deall, ni cill na thafod**

Phil!4.7.

ei

ei ddatcan, na chalon ei ddirnad, ond yn
vnig yr hwn sydd iw gaffael a i feddiunnu.

Ioa. 16. Dymma y cyflawndra llawenydd a adda-
wodd Crist iw ddiscyblion ynghanol eu
gorthrymderau. Llawenydd yr hwn ni
allai neb ei ddwyn oddi arnynt. Mwyni-
ant y llawenydd hwn yr oedd *Dafydd*
(yn ei edifeirwch) mor ddisrifol yn ei er-
fyn a'r law Dduw: Dyro i mi lawenydd
dy icchydwriaeth. Ac os ydyw yr An-
gelion yn y nefoedd, yn llawenychu
gymaint a'r droad pechadur: Y mae 'n
rhaid i lawenydd pechadur edifeiriol fod
yn dramawr arurhr yn ei galon ei han. Cystudd bydol sydd yn lluchio yn gynnar
am bennau dynion, ac yn llenwi cwysau

2 Cor. 7. eu calonnau a chyftuddiau marwolaeth.
10. Cystudd duwiol, y rhai duwiol (pan welo
duw yr achos i'w profi hwynt) sydd yn
peri iddynt edifeirwch diedifeiriol: canys
hyn sy 'n hyfforddi eu icchydwriaeth. Ac
yno ym mhob rhyw orthrymder hwy a
allant fod yu ddiogel o gael yr Yspryd
glân i fod yn ddiddanydd iddynt, yr
hwn a wna i'n diddanwch amlhau trwy
Grist fal yr amlhae dioddefiadau Crist y-
nom. Ond tra fo dyn yn byw mewn

Ioa. 14.
15. anuviolddeb, nid oes iddo heddwch yn y
Phil. 3 8. byd hwn medd *Esay*: ei chwerthiniad ef
sydd ynsydrwydd (medd *Salomon* :) Nid
yw ei gysioeth ef ond clai ne bridd medd
Abacuc: Iē nid yw 'r Apostol yn gw-
neuthur mwy cyfrif o honynt nac o ddom
neu dail, (wrth eu cyflybu i drysawr y
duwiol)

duwiol) a'i hell lawenydd a derfyna
mewn wylofain a gruddfan medd Crist.
Na ad gan hynny i'r osi sommedig hwn dy
rwystro di i y marser â duwioldob. Gwell
yw myned yn glwyfus gyd â Lazarus i'r
nefoedd, na myn d yn llawn o lawenydd
a digriswch gyd â Dives i waelodion
vfferni. Gwell ydyw alaru dros amser gyd
â dynion, na bod yn poeni yn dragwydd
gyd â chythreiliaid.

*Tsiibfed peth sydd yn rhwystro
duwioldeb.*

7. **A**'R peth olaf: *ydyw go baith o hir
enioses*: Canys pe bai ddŷn o
fuched i ddrwg, yn tybied fody y nwyddyn
hon, yn flwyddyn ddiwedda fiddo, y mis
hwn, yn fis diwaethaf, yr wythnos hon,
yn wythnos ddiwaethaf, a'i possibl na
wellhau, ac na chyfnewidai ei fuchel-
ddau anwireddus: gwnai 'n sier, se arse-
tari y moddion gorau i gael ediscirwch ac
isod yn ddŷn newydd. Eithr fel y gwr
goludog yn yr Efengyl, yn addo iddo ei
hûn lawer o flynyddoedd i fyw mewa
esmythdra, hawddsyd, a digonedd:
Prydnad oedd iddo es yn noswaith i fyw'n
hwy: felly llawer o'r glothiæbwyr, a'r
Epicuriaid drygionus, sy'n gau addaw
iddyt eu hunain, lawer blwyddyn o enioses
pan fo edafedd cu hoedl agos wedi ei ddu-
wyn hyd yr cithaf.

Felly

Gal. 1.9. Felly y mae *Zeremi* yn pennodi yr achos o bechodau a gorthrymderau yr Iudde-won: gan ddywedyd: *nid yw hi yn meddwl am ei diwedd.*

Nid yw'r ysbaid hwyaf rhwng dysfodiad dŷn o'r grôth a'i fynediad i'r bedd, ond byrr: O blegid dŷn a aned o wraig nid oes iddo ond byrr amser i fyw: ychydig o ddyddiau a'r rheini yn llawn o helbul. Ac oni bai ymarfer â duwioldeb pa faint gwell ydyw cyflwr y plentyn a fedyddied ddoe, ac a gladdwyd heddyw, na *Methusalem*, yr hwn a fu fyw naw cant a naw a thrugain o flynddoedd, ac yno su farw? O'r ddau dedwyddach yw'r plentyn, o herwydd bôd yn llai ei bcchod, a llai ei gyfluddiau, a pheth sydd yr awrhon yn aros oddiwrth y ddau, ond coffadwriaeth yn vniig. Pa hyder a ddylai ddŷn ei roddi mewn hir enices: wrth weled nad yw holl enioes dŷn ddim amgen, ond marwolaeth hwyr frydig: Megis y mae'r Apostol yn professu: *dŷn sydd yn marw beunydd.*

**I Cor. 15
31.**

Gwrando yn dy glust o gyfaill diofal, nid yw dy einioes ond awel o wynt yn dy ffîrcenau: na hydera arno. Y mae dy enaid a'i drigfa mewn tŷ o bridd, yr hwn a syrth cyn bo hir. Fel y mae yn eglur wrth dywyllni dy olygon, byddarwch dy glustiau, crychiadau dy ddeuruidd, Pydrni dy ddannedd, gwendid dy gymmalau, crynfa dy ddwylaw, culni dy escyrn, byrdrâ dy gyntun, a phob blewyn gwynn,
megis

regis cynnifer o gennadon yn peri i ti ymbarotoi i sined i'th hîr gartref. Awn, gedewch i ni yn y cyfamser rodio at arch dy dadau, torrwn y cauad gwelwn yma mai llygredigaeth yw dy dâd a'r prif yw dy fam at h chwaer : A weli di fel y mae yr rhain ? felly y mae yn rhaid i tithau fod cyn bo hir oddyddiau, o ynsyd y mae dy orriau yn myned heibio yn gyflym, ac yn y cyfamser y mae angau ym mhob lle yn aisiau am danat.

Holl sywyd dyn / oddieithr yr hyn a dreulier yngwasanaeth Duw)nid yw ond ffolineb : Canys y mae dŷn yn byw ddeugain mhlynedd cyn gwybod ei fod i hunan yn ffôl, a chyn gynted ac ei bo ef yn gweled ei ynsydrwydd, y mae ei hoedl yn terfynu.

Clyw (lafuriwr) cyn itti weled llawer cnwd ychwaneg 'o gynhauaf, di a fyddi dy hûn yn addfed, ac foi tyrr Angau dy di i lawr a'i grymman. Clyw (dithau greftwr) cyn ei lawer chwemis sined heibin, fe ddaw dys fis olaf dithau, yn yr hwn ei cai di dithio ymmaith a gadael dy gelfyddyd heibio. Clyw (farnwr pwylig) cyn pen ychydig dermau, y daw terfyn dy enioes i'th oddiwas, yn yr hwn bryd y rhoi di ymmaith farnu eraill, a myned dy henan i'th farnu. Clyw (o wr Duw) yr hwn wyt arfer o sined i'r Pulpit : Pregetha y bregeth hon fel pedfai hi'r olaf a'r fydd i th fryd di wneuthur i'th boll. Clyw (bendefig goruchel) gât ymaith dybied yn rhydd â o'th

*Nid e-
drych an-
gau yn
llygad
dyn.*

Iob. 14.

14.

Psa. 90.

22.

Dad. 5.

26.

Dad. 6.

15.

o'th Anrhydedd ; fe rydd angau cyn bo
hir dy anrhydedd di yny llwch : ac a'th
wna di cyn waeled a'r ddaiar, y hon yr
wyt yn ei fathru tan dy draed. Clyw di
yr hwn fydd yr awrion yn darllain y llyfr
hwn, bydded diogel gennit cyn bo hir,
y bydd dau o dyllau, lle y mae yr awrion
dy ddau llygad wedi eu gosod. Ac ie'gaiff
rhai eraill ddarllain gwirionedd o'r ath-
raw u... hon a'r dy bengl g noeth di, yr
hyn y: wya dyti an yn ei ddatllain yn awr
yn y llyfr hyc! an yma : Pa cyn gynted nis
gwn i, ond hyn a wni yn ddiogel, fod
dy amser wed ei osod a'r lawr, y pisoedd
gnedi eu rhagoradeni, ath ddyddiau wedi
eu rhifo : Ie a'th awr ddiwaethaf gwedi
ei phennodi : tu hwnt i' hen nichai di
fyned. O blegid yno cyntaf a nedig Angau
wedi ei ymdderchafu a'r ei farch gweithwâs,
a dô' scyn wrth dy ddrws, ac e. dy hollog-
fryth a'th anrhydedd (ac wylosain dy
gynysefiaid) a'th ddwg di ymماith, yn
rhwym dy ddwylaw. ath draed, mal car-
charer iddo, ac a geidw dy gorff dan
Iwyth o ddaiar, oni ddêl y dydd yn yr
hwn ith ddygir allan i dderbyn yn ôl y pe-
thau a wnaethost yn y corff, pa yn byn-
nag a'i da, a'i drwg. Oh na âd gan hynny
i gau obaith o enioes anwadal, dy rwystro
di i fod yn bresennol ymarferwr o dduwiol-
deb crefyddol, y mae Duw heddyw yn ad-
do y foru? y mae llawer o wyr ieuatingc
yr awr'hon yn vffern, y rhai oedd yn
bwriadu edifarthau yn eu henaint, ond foi
torrodd

torrodd Angeu hwynt y mmaith yn eu hanedifeirwch, cyn iddynt ddyfod i'r amser yr oeddynt yn ei ddarparu i edifarhau. Pa hwyaf y byddo dŷn yn glaf, anhawsafffydd ei iachau. O blegid y mae arfer o bechyd, yn magu caledrwydd calon; a'r rhwystrau y rhai sydd yn dy luddies di yr awr hon i edifarhau, a sydd yn fwy rhwystr i ti fel y tynnych at henaint.

Heb. 3:
13.

Gŵr synhwyrol, yn cymmeryd taith bell ac rhyd ffôrdd fudr, ni ddyry y pwn mwyaf a'r y march gwannaf. Ac â pha ryw fath a'r gydwytod, y gelli di osod y bauch mawr o edifeirwch a'r dy henaint dinerth blinedig. Lle'r wyt yr awr hon yn dy lawn gryfder, heb allu ei godi, eithr yn hytrach yn barod i wegian tano ef. A'i argoel doethineb yw i'r hwn a fo yn myned i fordwyd i daith bell beryglus, aros i chwaraau ac i gyscu tra bai'r gwynt yn gwasanaethu, a'r môr yn dawel, y llong yn hwylus, a'i llywydd yn iach, a'r morwyr yn gryfion. Ac yno gesod allan pan fai'r gwyntoedd yn writhwynebus, a'r tywydd yn dymestlog, a'r môr yn rhwadwy, a'r lieng yn fraenllyd, a'r llywydd yn glaf, a'r morwyr yn ffaintiedig? Am hynny o enaid pechadurus, dechreu droi at Duw trasfyddo dy fywyd, dy icchyd, dy gryfder, a'th ieuengtryd yn parhau; Cyn nesbau y blynnyddoedd, yn yr rhai y dyweddi nid oes i mi ddim diddarwch ynddynt. Y cyntafanedig a'r blaenfrwyth yr oedd Duw erioed yn ei gofyn yn ei wasanaeth,

Preg. 12.

I.

*Nid e-
drych an-
gau yn
llygad
dyn.*

Iob. 14.

14.

Psa. 90.

22.

Dad. 5.

26.

Dad. 6.

15.

o'th Anrhydedd ; fe rydd angau cyn bo
hir dy anrhydedd di yny llwch : ac a'th
wna di cynwaeled a'r ddaiar, y hon yr
wytyn ei fathru tan dy draed. Clyw di
yr hwn fydd yr awrhon ya darllain y llyfr
hwn, bydded eiogel gennit cyn bo hir,
y bydd dan o dyllau, lle y mae yr awrhon
dy ddau llygad wedi eu gofod. Ac ie'gaiff
rhai eraill ddarllain gwiri nedd o'r ath-
rawn a'r hon a'r dy bengl gnoeth di, yr
hnu y wya dyti an yn ei ddatllain yr awr
yn y llyfr hyc' an yma : Pa cyn gynted nis
gwn i, ond hyn a wni yn ddiogel, fod
dy amser wed ei ofod a'r lawr, y pisoedd
gn'zi en rhagri deni, ath ddyddian wedi
eu rhifo : Ie a'th awr ddiwaithas gwedi
ei phennodi : tu hwn i hen nichai di
fyned. O blegid yno cyntaf a nes Angau
wedi ei ymdderchasi a'r ei farch gweithlas,
a dô sijn wrth dy ddrws, ac e. dy hollgy-
fwrth a'th anrhydeidd (ac wylosain dy
gynyseisiaid) a'th ddwg di ymmaith, yn
rhwym dy ddwylaw. ath draed, mal car-
charcer iddo, ac a geidw dy gorff dan
Iwyth e ddaiar, oni ddêl y dydd yn yr
hwn ith ddygir allan i dderbyn yn ôl y pe-
thau a wnaethost yn y corff, pa yn byn-
nag a'i da, a'i drwg. Oh na âd gan hymy
i gau obaith o enioes anwadal, dy rwyistro
di i fod yn bresennol ymarferwr o dduwiol-
deb crefyddol, y mae Duw heddyw yn ad-
do y foru ? y mae llawer o wyr ieuatinge
yr awr hon yn vffern , y rhai oedd yn
bwriadu edifarthau yn eu henaint, ond foi
torrodd

torrodd Angeu hwynt ymmaith yn eu hanedifeirwch, cyn iddynt ddyfod i'r amser yr oeddynt yn ei ddarparu i edifarhau. Pa hwyaf y byddo dŷn yn glaf, anhawsfaffydd ei iachau. O blegid y mae arfer o bechled, yn magu caledrwydd calon; a'r rhwystrau y rhai sydd yn dy luddies di yr awr hon i edifarhau, a sydd yn fwy rhwystr i ti fel y tynnuch at henaint.

Heb. 5:
13.

Gŵr synhwyrol, yn cymmeryd taith bell ac rhyd ffôrdd fudr, ni ddyry y pwn mwyaſ a'r y march gwannaf. Ac â pha ryw fath a'r gydwytod, y gelli di osod y bauch mawr o edifeirwch a'r dy heneint dimerth blinedig. Lle'r wyt yr awrhen yn dy lawn gryfder, heb allu ei godi, eithr yn hytrach yn barod i wegian tan o es. A'i argoel doethinib yw i'r hwn a fo yn myned i fordwy o i daith bell beryglus, aros i chwaraau ac i gyicu tra bai i gwynt yn gwasanaethu, a'r môr yn dawel, y llong yn hwylus, a'i llywydd yn iach, a'r morwyr yn gryfion. Ac yno gesbd allan pan fai'r gwyntedd yn writhwynebus, a'r tywydd yn dymesfilog, a'r môr yn rhwadwy, a'r lieng yn fraenliyd, a'r llywydd yn glaf, a'r morwyr yn ffaintiedig? Am hynny o enaid pechadurus, dechreu droi at Dewi trafyddo dy fywyd, dy icchyd, dy grifder, a'th ieuengtyd yn parhau: Cyn noshau y blynnyddedd, yn yr rhai y dyweddi ni d'oes i mi ddim diddarwch ynddynt. Preg. 12. 1. Y cymrafanedig a'r blaenffrwyth yr oedd Dewi eriodd yn ei gofyn yn ei wasanaeth,

H

a'r

a'r rheuui iw haberthuiddo ef yn ddioed.

Exod. 13. 8. Felly y dârfa ei *Abel* gyflawn aberthu iddo ef o'i *flaenffrwth*, a'i wyn breision, a rhe-

swm da yw, gael o'r Arglwydd gorau, ei wasanaethu yn gyntaf, ac a'r pethau gorau. Holl weision Duw gan hynny a ddy-
lent wasanaethu eu creawdr yn nyddiau eu-
hieuengtid : ac yn blygeiniol mal *Abraham*,

Gen. 43. 3. yn aberthu i *Ddnw* eu *Isaac* ienangc : (sef ieuengtid) eu heionioes. Ni chewch ed-

rych yn fy wyneb i (ebr *Joseph* wrth ei frod yr) oni ddygwch chwi ych brâwdieuang-
af gyda chwi. A pha foddy y cai di edrych yn wyneb *Jesu*, os rhoddi di flynyddoldedd
dy ieuengtid i'r cythraul, ac heb ddwyn iddo ef ddim ond dy henaint cloff cryba-
chlyd.

Mal. 1.9. Offrymma hynny i'th *tywysog* (medd *Malachi*) os ef ni dderbyn y cyfryw i w-
wasanaethu, pa foddy y cynnwys *tywysog* y *tywysogion* y fâth vn i fod yn was iddo? O

Dan. 1.4. Mynnai *Brenin Babel* gael gwyr ieueinge teg o benpryd, a'r cyfryw a fai â nerth galluog ynddynt, i sefyll yn ei lîs : a gaiff *Brenin* ne-
foedâ, neb i sefyll yn ei lyfoedd, ond y cloff a'r dall, y cyfryw yr oedd enaid *Dafydd*

2.Sam. 5. 8. yn eu caishau? wyt ti yn tybied pan sîch di gwedi gwasanaethu *Satan* ym mhloeddau dy enioes, y rhyngi di foddy Duw a dyddi-
au dy fethiant? Oh gochel rhag i Dduw dy droi di heibio, at dy hên feistr dra-
chesu. Fel megis y darsu i ti holl ddy-
ddiau dy fywyd wneuthur ei wasanaeth
ef: felly y galloefe yn y diwedd dalui

ti dy gyflog. A'i amser cyfaddas ydyw hwnnw i gymeryd mewn llaw ddisfrisol crchwyl edifeirweh, (yr hwn yw'r gor-chesfwaith mwyf) i droi dy enaid pechadurus at Duw: y pryd na elli a'th holl rym droi dy esgyrn blinedig a'r dy wely eismwyth? Os wyt yn ei weled yn beth anawdd i ti yr awr'hon, ti a gai ei weled yn anhawsach y pryd prynny. O blegid se gynnydda dy bechod di yn gryfach, a'th gr yfder yn wannach, dy gydwybod a bwysaarnat, poen a'th pendafada, osn marwolaeth a'th synta di, ymweliad dy gynyseisiaid a'th syfrdana di, fel oni byddi di ym mlaen llaw, a'th conglau y o llawnion o ffydd, ammynedd, a diddanwch, ni elli na myfyrrio dy hûn, na gwrando geiriau o gyffur gan eraill, na gweddio dy hûn, nac uno ac eraill i weddio trosot. Fe allai mai 'r parlys mudi a'th cymmer di, neu'r fath adwyth greulonddwys, fel na ellych di, na clo o am Dduw, na meddwl am dy gyflwr dy hûn, ac ouid wyt ti yn haeddu yn dda i Dduw, anghofio dy waredu yn dy farwolaeth, yr hwn nid wyt yn meddwl ei wasanaethu ef yu dy fywyd? osn marwolaeth a bâr i lawer y pryd hydny lefain: *Arglwydd, Arglwydd oud y mae Crist yn tyfio laethu, nad adnebydd ef mo Mat. y honynr am yr eiddo ef.* Ie llawer yr am-
ser hynny fel *Esa'u trwy ddagrau a geisiaint edifeirwch*, ac etto ni fedrant moi gael. O blegid nid oes gan ddŷn rydd-did me-
ddwl i edifarkau pan fyuno ei hûn, ond

pan synno Duw roi iddo ei'r âd. Ac os dar-
 fu i drugaredd ei dangos ei hân mor gyn-
 dyn, ac mor ddiyfystriol nad agorai hi ei
 phyrth, er deisyfiadau y morwynien tyner, y
 rhai oedd ynt yn curo mor ddifrif ddyfal;
 oherwydd ddyfod o honyt yn rhywyr
 i guro. Pa fodd y tybi di y goddef hi ti
 fyfth fyned iw phyrth, a thithau mor ffiadu
 atlan, na feddyliaist di erioed adael pe-
 chod, nes ei bechod yn gyntaf dy adael
 di, ac ni churaist erioed a' th ddyrnau dy
 hunan a'r gyfair calon edifeiriol? Oh mor
 gyfawn y mae ei rhâd hi yn gommedd
 agori pyrth y nef, pan fych di yn curo
 yn dy angenoetid: yr hewn yn dy helae-
 thrwydd ni oddefit i Grist, pan oedd yn
 curo, ddyfod i mewn i ddôr dy galon. Na
 hydera a'r edifeirwch diweddar, nac a'r
 hir einioes: *edifeirwch diweddar o her-*
wydd peth iw osni yn fawr ydyw, rhag
i'r edifeirwch hwnnw (yr hwn y mae
 osni yn ei beri) *farw gyda'r dŷn a fo'n*
marw. A'r rhagrithiwr yr hwn a dwy-
llodd eraill yn ei fywdyd, a ddichon ei
dwyllo ei hûn yn ei farwolaeth. Nid yw
 Duw yn derbyn ond aberthau ewyllysgar;
 a'r edifeirwch a rynga bodd iddo ef: y
 mae yn rhaid iddo fed o'r ewyllys, ac nid
 o aniodd. Nid a'r sywyd hir, o blegid y
 mae henaint yn cwympo i'r wartha neu
 wddf ieuengnid, ac fel nad oes dim fiscarch
 na marwolaeth, nid oes dim mor ansiccr
 a'r amfer i farw. Ie yn synch o' amfer,
 pan fo addfedwch pechod yn prysuroi,
 trwy

trwy greulonrhwydd yn pechu', y mae Duw yn ddisymmwth yn torri ymmaith fucheddwyr drygionus, naill ai a'r cleddyf, anghyrrwm: deoldeb, glithineb, neu'r eglwys: glifyd gwylwynedol? On' weli di mai'r ylpyrd drwg sydd yn rhei yndy ben, oedi dy eddiciwr h oni elvh i'th honiat. Pan yw ei amplau beunyddiol yn dangos i ti, nad oes yn o fil a'r sydd yn bwu a'r dy Iwybr di; fyfyr yn ei chyrhaeddwyd. Gäd ei tanlladd i. Ylpyrd Duw dy gyu'yr fu di, rhag ymro i homot mwyach i swyta ac i yfed gyda'r medd-won, rhag i th feistr ddansfon angan am danat yn y dydd ni b'y ch yn meddwl an dano, ac mewn awr ni b'y ch yn ei ddis-gwyl, ac felly yn ddisymmwth dy dorri di ymmaith, a rhoddi i ti dy gyflog gyd a'r rhagithwyr lle y mae wylosain a rhingcian dannedd. Eithr o ceri di fywyd hir osna Dduw a bydded hir gennit am fywyd tragediwyddol. Y bywyd hwyaf pan ddêl i'w ddiben eithaf, nid ymdden-gys ei fod ond fel chwedl a ddywedwyd, "tarth yn diflannu, cysgod yn cilio, bre-uddwyd, llyfieuen yn tyfu, ac yn blodeuo "y borau, a phrydnawn y torrir ef ymما- "ith ac a gwywa, neu sal gwennol gwe-hydd, yr hon wrth ei thatlu yma a thraw, a ymdd adlifa yn fuan i ddi'en. Nid yw ond munyd (medd St Paul) O ynsfydrwydd dŷn gan hymny, hwnef cael mwyniant pechôd dros amser, anturia goll i gogoniant tragediwyddol.

Mat. 27.
48.Psal. 90.
9.

Dymma fith brif rwystrau Duwioldeb, y rhai sydd raid eu bwrw allan (fel y saith gythraul o Fair fagdelen,) cyn i ti fyfth allu dyfod yn wir ymarferwr Duwioldeb, neu gael dim diogel obaith i fwynhau, naill a'i ffafn o ddiwrth Grist, drwy'râd, a'i cymdeithas gyd a'g ef mewn gogoniawt.

T clo cyngan.

I Ddiweddu'r cwbl : yn gymaint a'th fod ti yn gweled nad wyt heb Grist ond caethwas i bechod, aill i aagau, ac ym-borth i bryfed, ath feddyliau yn oser, a'th weithredoedd yn ddiffaith, a'th lawenydd yn brin yn cael dechreuad, ath trueni byth heb adnabod tertyn : Pa wr doeth ai yn wysg ei ben i'r cyfryw vffernol boenau, er cael o honaw ef wrth fyw mewn pechod, ynnill iddo ei hûn dros amser emerodraeth Augustus, cyfoeth Crœsus neu hyfrydwch Salomon, diehellion Achitophel, neu ddainteirhfwyd ac esmwthwsc Dives ? O ran beth â dâi i ddyn (fal y mae ein Iachawdwr yn dywedyd) ynnill yr holl fyd dros amser a choll i ei enaid ei hûn yn vffern yn dragywydd.

A chan dy fod yn agwedd yn gweled faint yw dy ddedwyddwch yng-Hrist, ac mae oser yw y rhwystrau, sydd yn cau rhyngr

rhynget ti ac ef: gochel (fel y mae 'r Apostol yn cynghori) sioiniant pechod. Canys y pechod hwnnw, yr hwn sydd yr awr hon yn rhyngu bodd i' th natur llygredig, a fydd ryw ddydd yn elyn i' th enaid cystuddiol: ac (yn y cysamser) a galeda dy galon ddiedifeiriol.

Y mae pechod fel Sarph yn ymddangos yn dêg i'r golwg, oed gochel y celyn sydd yn ôl: ffrwyth gwenwynnallyd yr hwn, pes adwaenit, di fyddit mor ofalus i ffo rhag pechod, ac rhag y sarph. Canys:

1. *Pechod ni wnaeth erioed claioni i neb: a phafwyaf o bechod a wnêl dyn, mwy ffiad y mae yn ei wneuthur ei hûn ger bron Duw, a mwy o gâs a grif ger bron dynion daionus.*

2. *Pechod a dynnodd ar dy ychaf di, yr holl wrthynebion. Colledion, gwarthriddiau a clefydau a'r addigwyddodd i ti erived. Infydion (medd Dafyd) O blcgid eu camweddau ac o herwydd eu hanwireddau a gyftuddir: y mae Ieremi yu gofyn yr achos. Pa ham y gyftuddir dyn byw: a'r Yspryd glân yn arteb: dyn a gyftuddir am ei bechod. O hyn y mae 'r Prophwyd yn llefain yn alarus yn erbyn pechod megis yu erbyn yr achos o'i holl othrymderau. gwaen yn awr bechu o honom.* Gal. 5.
Psal. 07: 17.

3. *O ni edifarhei di yn fuan am dy bechodau, hwy a dynnant arnat ti etto fwy oddialedd, gwirthwvynебion, colledion, tivilydd, a chospedigaeth nac a ddigwyddodd i ti hyd yn hyn. Darllain Levit.* 16.

Dymma fith brif rwystrau Duwioldeb,
 y rhai sydd raid eu bwrw allan (fel y saith
 gythraul o Fair fagdelen,) cyn i ti fydd
 allu dyfod yn wir ymarferwr Duwioldeb,
 neu gael dim diogel obaith i fwynhau,
 naill a'i ffafn o ddiwrth Grist, drwy râd,
 a'i cymdeithas gyd a'g ef mewn gogoni-
 ant.

T clo cyngan.

IDdiweddu'r cwbl : yn gymaint a'th
 fod ti yn gweled nad wyt heb Grist
 ond caethwas i bechod, aill i aagau, ac ym-
 borth i bryfed, ath feddyliau yn ofer, a'th
 weithredoedd yn ddiffaith, a'th lawenydd
 yn brân yn cael dechreuaid, ath trueni byth
 heb adnabod tertyn : Pa wr doeth ai yn
 wysg ei hen i'r cyfryw vffernol boenau, er
 cael o honaw ef wrth fyw mewn pechod,
 ynnill iddo ei hûn dros amser emerodraeth
Augustus, cyfoeth *Crœsus* neu hyfrydwch
Salomon, diehellion *Achitophel*, neu ddaim-
 teirhfwyd ac esmwthwsc *Dives*? O ran
 beth â dâl i ddynsal y mae ein Iacha-
 wdwr yn dywedyd Ynnill yr hell fyd dros
 amser a choll ei eraide ei hûn yn vffern yn
 dragwydd.

A chan dy fod yn agwedd yn gweled
 faint yw dy ddedwyddwch yng-Hrist, ac
 mor ofer yw y rhwystrau, sydd yn cau
 rhyngot

rhynget ti ac ef: gochel (fel y mae 'r Apostol yn cyngori) siomiant pechod. Canys y pechod hwnnw, yr hwn sydd yr awthon yn rhynghu bodd i'th natur llygredig, a sydd ryw ddyda yn elyn i'th enaid cystuddiol: ac (yn y cysfamser) a galeda dy galon ddiediseiriol.

Y mae pechod fel Sarph yn ymldangos yn dêg i'r golwg, oed gochel y colyn sydd yn ôl: ffrwyth gwenwynnyd yr hwn, pes adwaenit, di fyddit mor ofalus i ffo rhag pechod, ac rhag y farph. Canys:

1. *Pechod ni wnaeth erioed c'raioni i neb: a pha fwyaf o bechod a wnêl dyn, mwy ffiadd y mae yn ei wneuthur ei hûn ger bron Duw, a mwy o gâs a grifff ger bron dynion daionus.*

2. *Pechod a dyniodd ar dy ychaf di, yr holl wrthynebion. Colledion, gwarthruddiau a chlefydau a'r addigwyddodd i ti erived. Infydion (medd Dafydd) O blcgid eu camweddau ac o herwydd eu hanwireddau a gyftuddir: y mae Ieremi yu gofyn yr achos. Pa ham y gyftuddir dyn byw: a'r Yspryd glân yn arteb: dyn a gyftuddir am ei bechod. O hyn y mae 'r Prophwyd yn llefaid yn alarus yn erbyn pechod megis yu erbyn yr achos o'i holl othrymderau. gwaen i yn awr bechu o honom.* Gal. 5.

3. O ni edifarhei di yn fuan am dy bechodau, hwy a dynnant arnati etto fwy oddialedd, gwrrthuwynebion, colledion, tyywilydd, a chospedigaeth nac a ddigwyddodd i ti hyd yn hyn. Darllain Levit.

26. 28. Ge. Deut. 28. 15. Ge.

4. Ac yn ddiweddaf oni thefli di bechod ymmaith, (pan gyflawnir dy anwiredd) Duw a’th teifl di ymmaith am bechod. O Gen. 15. blegit fal y mae ef yn gyfion , seily ese a all, ladd a thaflu i vifern holl bechaduriad caln galed anedisei . Os ty di gan hynny a fynni ochel firwythau pechiad melldigedig yn y bywyd hwn, a’r digosaiat tragwyddol dyledus iddi y a y bvd a ddaw, a’th sicrhau dy han , nad wyt ti yn un o’r rhai a roeddwyd heibio i fid yn gallidig : yno gâd i’m cyngor i (o bechadur truan) fid yn gymmeradwy gennit : “ Tor ymmaith “ dy bechodau trwy gyfiawnder, a’th an-“ wireddau wrth ddangos ttugaredd i’r “ trueiniiad : O bydded bellach dy fai i “ allael ei ddiwygio. Ni ddywedodd Na-“ thau ond un ddammeg ac fe droed Dafydd : ni phregethodd Jonas ond unwaith Ion. 3. 5. i Niniveh a’r holl ddinas a edifar hâodd: Nid edrychodd Crist ond unwaith ar Beir, ac efe a aeth allan ac a wyloda yn chwerryd doft. Ac yn awr yr wyd ty yn sychynh ac yn gariadol yn cael dy ddeisif, nid gan brophwyd, ond gan Crist Arglwydd y prophwydi : iê y Daw hwmiau ei hûn drwy ei gennadon sydd yn attelwg i ti gytuno ag ef: gât ymmaith dy edineb, gyd â Dafydd , edifarhâ am dy bechodau fel gwir Ninifit ; a thra byddo Crist o’i drugaredd yn edrych arnat , gât ymmaith dy gyfelliad drygionus , ac wyla yn chwerwdost am dy feiau anwireddus.

Na fodlona mo honor dy hûn a'r grefydd weledig, yr hon a luniodd gwyr diadenedig iddynt eu hamain yn lle buchedd buriw. Carys mewn amryfusedd opinionau, y mae y rhan fwyaf agos wedi colli yr ymarfer o wir ffydd. Na thebyg fod yn Gristion digon da, o blegit dy fod di yn gwneuthyd fel y mae y rhan fwyaf, ac o ran nad wyt yn gynddiwg a'r gwaethaf. Nid oes dŷn yn y byd mor ddrygionus, a bod ei ymarweddliad yn tueddu at bob mât ar feian. O herwydd y mae * anghysfondeb rhwng rhai beiau a'i gilydd. Anti-pathi.
 Ond cosia beth y mae Crist yn ei ddywed yd: O ddiethir i'ch cyflawnder fed yn helathach na chyflawnder yr scrifenyddion a'i Pharaesaïd, nid evvch chwvisi mewnu modd i deyrnas nefoedd. Ystyria ynot dy hûn bellied wyt ti yn ôly Pharaesaïd mewn ymprydio, gweddio, mynychi drammwy i'r Eglwys, a rhoddi clusenau meddwl ynot dy hûn pa nifer O Baganiaid, y rhai nid adwaenent sedydd, etto mewu rhinweddau gwybodawl, a gonesirwydd buchedd, oeddynt yn rhagcri llawer arni ti, pa le wrthi hynný y mae bywyd Crist, dy feistr? a pha cyn bellied wyt ii oddi-with fod yn wir Gristion? Os wyt ti yn ewyllysgar yn ymroi i fyw mewn yn mât ar bechyd anafos, nid ellî di gael enaid adgenedledig: er ei ti ddiwygi dy fuchedd mal Herod oddiwrth lawer o seiau eraill, y mae'n rhaid i'r gwir gristion gymmeryd, gosol i radio mewn yniondeb

Mar. 4.

10.

calon, yn ol holl orchmynnion Duw yn
gystal yn ynaill a'r llall. O blegit medd
St. Jago, yr hwn a ballo mcwn un pwngc
o'r gyfraith (yn ewyllygar) sydd euog o'r
cwbl. Ac y mae Pedr yn erchii ni roddi
heibio (nid peth) ond holl lid, cynfigen, twyll,
a rhagritb &c. un pechod sydd ddigon er
peri enaid yn golledig, heb edifeirwch:
Na freuddwydia am fyned i'r nef rhyd
ffordd negosach neu hawsach na'r hon a
linynniodd Duw i ni yn ei Air. Nid
ydyw'r ffordd i'r nefoedd yn hawdd a
chyffredin ond cul a chyfng: ie cyn gyfng-
ged fel y mae Crist yn tystiolaethu. fod
yn anhawdd i ddyn goludog fyned i deyr-
nas nefoedd, a'r rheini sydd yn myned i
mewn, nid ydynt ond ychydig: ac na eill
yr ychydig rai hynny mor myned i mewn.
ond trwy ymdrechu: a bod rhai o'r rhe-
ini a ymdrechant heb allu myned i mewn.
Hyn a wyddei holl Seintiau Duw (tta fu-
ont fyw yma) yn dda. Pryd yr oedd ynt
drwy aml ymddydiau difrifol weddau, mor
sych yn gwrando y gair a derbyn y Sa-
cramentau, a thrwy y cyfryw amldra o
ddagrau heilidion yn crefyddol erfyn a'r
ddwylaw Duw, et mwyn Crist am gael
eu derbyn iw Deyrnas.

O ni choeli di hyn o wirionedd; yr
wyffi yn hyspysu i ti mai'r diafol yr hwn
sydd, yn peri i ti vr awr'hon goelio,
fod yn hawdd it fyned i'r nef, a ddywaid
it yn ôl hyn ei fod yn waith anhawsaf yn
ybûd. Os wyt ti gan hynny yn chwenn-
ych

Mat. 7.
14.

ychi ynnill sicrwydd diogel o icchydwriaeth i th enaid , ac i fyned y ffordd vniōn i'r nefoedd; cais yn ebrwydd *mal morwyn* ddoeth olew yn llusern dy ymarweddriad: fel y gellych fod mewn parodrwydd gwasdadol i gyfarfod y *Priod fab pavn* bynnag i dêl, a'i trwy farwolaeth , a'i trwy Farn. Yr hyn fel y gellych yn haws ei wneuthur. Bydded hyn yma i ti yn ymarfer beunyddiol.

**Y modd y mae i wr neillduol
ddegħrau y borau mewm
Dduvioldeb.**

CYn gynted ac y deffroech y boreu cadw jddör dy galon yn gauad na chaffo meddyg fryd by dol fyned o'i mewn, nes dyfod o Dduw i'w mewn yn gyntaf: a gâd iddo efo flaen pawb eraill *gael y lle cyntaf* ynddi : selli pob meddyg su drygionus, naill a'i ni feiddiant fyned i mewn, neu fe ellir yn haws eu cadw hwyrt allan : ac fe sydd y galon a mwy o iâs sancteiddrwydd a Dduvioldeb am i yr holl diwrnod a'r ôl hynny. Eithr oni bydd dy galon a'r dy ddeffiôd cyntaf, gwe- di ei llenwi a rhyw fysyriadau am Dduw, a'i air, a chwedi ei thaclu fel y llusern yn y babell, forau , a hwyr, ac olew olewydd Gair Duw , a chwedi ei phereiddio

Exod. 27
20.

ac argoldarth gweddi. Fe gais Satan ei llenwi â gofalon bydol , ac â deifyfiadau cnawdol, hyd oind êl hi yn ang-hymmwys i wasanaeth Duw , yr holl ddwthwn hwnnw , heb anfon allan ddim ond *drygsawr* geiriau llygredig celwyddog , a llwon cablaidd amhwyllig.

Hose. 13. Dechrau gan hynny waith pob dydd â gair Duw ac â gweddi, ac abertha i Dduw a'r allor calon ddrylliadig, ruddfan dy Yspryd , lloiau dy wefasau yn offrwm boreuol, a blaenfrwyth y diwrnod, a chyn gynted ac y destroech dywaid fel hyn.

Myrsyrdod

MYFYRDOD BYRR PAN
 DDEF FRO DYN
 GYNTAF Y BO-
 RAU.

FY enaid sydd yn disgwyl am da- Psal. 130
 natti (O Arglwydd) yn fwy nac Psal. 9.
 y mae y gwibwyr am y bsrtau : Duw 14.
 gan hymny trugarka wrthif , a
 ikywynned dy wyneb arnaf , diwalla
 ybsrau lwn a'ib drugaredd fel y
 gorfoeddwyf , ac y llanenychwys
 ty bell dyddiau.

Myfyrdod Borcnuol.

Yno myfyriau neu feddwl.

FALY gall yr holl Alluog Dduw (yn yr
 adcyfodiad) g̃di dy goryl di ailan
 o'r bedd o hŷn marwolaeth , cyn hawsed:
 ac y gallodd ef y borau hwn , dy ddeffroi
 di yn dy wely allan o'r hŷn naturiaethi.
 A'r wawriad yr lwn ddydd o adcyfodiad
 y ddiw.

y daw Crist i'w ogonedd yn ei Saint, a
pboh vn o gyrph ei fil o Saint gwedi eu

Mat. 13.

Luc 9.31

gwneuthur vn agwedd *a'i gorff gogoneddus ef*, yn goleuo mor eglur a'r haul. A'r holl Angelion vn ffunyd, yn llewyrchu yn eu gogoniant: a corph Crist yn rhagori arnynt oll mewn discleirdeb a gogonniant: a'r Duwdod vwch ei law yntau. Os gwna tywyniad vn Haul, i'r borau fod mor ogoneddus; Pa fâth forau disclaer gogoneddus a fydd hwnnw, yn yr hwn y hydd mil miliwn o gyrph, goleuach o lawer na'r haul yn ymddangos, ac yn canlyn Crist, megis cymdeithion gogoneddus i

Act. 17.

31.

I Cor. 5.

3.

ddyfod i gadw y Sessiwn gyffredinol o gyflawnder, ac i farnu Angelion drwg a dynion anuwiol? Oh na âd i elw difytrwch darfodedig, neu wag ogoniant y diwrnod hwn, beri ti golli dy gyfran, a'th wobr o hyfrydwch gogoniant tragywyddol y dydd hwnnw, yr hwn yn briodola elwir adcyfodiad y cyflawn. Y mae gan anifeiliad i weled cyffredinol lewyrch y diwrnod eithr ymgais di dy orau â llygaid dy ffydd i ragweled goleuni gogoneddus y diwrnod yma. 2. Ni wyddost i mor agos oedd yr yspryd drwg. (yr hwn ddydd a nos mal llew rhuadwy sydd yn rhodio oddiamgylch dan geisio dy ddifetha di tra roeddit

Psa. 121.

4.

yn cyscu, ac na ellit ti moth waredu dy hûn. Ac na wyddost ti, pa ryw niwaid

Psa. 34.7

a. wnaethai i ti, oni bai i Dduw (yr hwn ni cbwsc ac ni buna) dy amgylchu di a'th eidd, a'th ymdiffyn, a'i Angelion sanctaidd bendigedig.

3. Pan

3. Pan glywych di y ceiliog yn canu; cofia Bedr i wneuthur a'r ei ôl, galw ith gof geilioglais soniarus yr udcorn ddiwethaf, yr hwn a'th ddeffryd i oddiwrth y meirw. Ac ystyria ymhâ gyflwr y byddit ti pe vdcanai cf yr awr hon, ac ymro i fod yn gyfrw, ac y mynnit dy fed y pryc hwnnw: rhag yn y dydd hwnnw, i ti ddymuno na buasit erioed yn gweled y dydd hwn: a melldithio dydd dy enedi-gaeth naturiol, esiau bod wedi dy eni o newydd trwy râd ysprydol. Pan gano'r ceiliog, y mae'r lleidr yn anobeithio am ei speilfa, ac yn lgadael ymmal h ei amcan a'i fwriad y noson honno: felly y cy-thraul sy'n peidio a cheisio gwall ym mhellach, pan glywo ef yr enaid bucheddol yn ei deffroi ei hûn a borenl weddi.

4. Coua fod yr Hollalluog Dduw yng-hyleh dy wely yn gweled dy orwediad i lawr ath cyfodiad i synu: yn deall dy feddyliau ac yn gydnabyddus a'th holl ffyrdd. Cofia'yr un ffumud fod ei Angelion Gen. 31: sanctaidd, y rhai a wiliodd trosot, ac 55. a'th amddiffynnodd trwy'r nos, yn gwe- Psalm. led hefyd y modd y defstroaist ac y codaist. 91.3.11. Gwna bob peth gan hynny megis yngwydd yr o'n idwy Dduw, ac yngolwg ei Angelion sanctaidd.

5. Tra fych yn gwisco am danat, cofia-mai yn orchadd pechod y rhoddwyd hwynt a'r y cyntaf: a'i bod wedi eu gwneuthyd o arwiscoedd crwyn, ac amhuredd anifeiliaid meirwon: Am hynny pa un-bynnag.

bynnag a ystyriech, a'i 'r trwsiad a'i'r
ordeinhâd cyntaf: y mae i ti felly achos
fechan i falchiô o honynt: Ac achos fawr
i fod yn osyngedig wrth eu gweled a'i
gwisco, gan weled nad yw'r gwiscoedd
gwerthfawroca; ond llen wych i oruwh-
guddio y cywilydd budraf. Mysyria yn hy-
trach, mai fal y mae dy wisc yn gwasanae-
thu i guddio dy gywilydd, ac i gadw dy
gorph rhag *anwyd*: Felly y dylit ti fod
mor ofalus i guddio dy enaid, a'r wisc
beriodas honno sef *cyflawndr Crist*, (yr
hwn o ran bod ein ffydd iw amgyffred)
a elwir cyflawnder y *Saint*. Rhag tra fôn
ni wed i ein trwsiadu yn wychion yngolwg
dynion, ein bod yn noeth(a'n holl
anharddwch i'w weled) yngolwg Duw.
Eithr, gallael o honom ein cuddio ein hu-
nain â chyflawnder Duw(megis a mantell)
oddiwrth warth tragicwddol: ac achlefu
ein heneidiau oddiwrth yr oerni tanbaid,
yr hwn a bair *wylofain a i hingciari dannedd*.

Math. 22.
13.

Ystyria gyd â hynny pa fath bobl sen-
digedig a syddai *ein cenedlaeth ni*, pe bai
bob wisc o fidan yn cuddio enaid sanctei-
ddiedig, ac etto fe dybiai ddyn, mai a'r
y rhai y cyfrannodd Duw fwyaf o'i ddo-
nniau oddiwallan, y dylai ef gael mwyaf
diolch o fewn eu calonnau. Eithr os priñia
yn amgen fe brisia eu taledigaeth yn *drym-*
mach yn nydd eu cyfrif.

Luc. 12.
48.

Ystyria fel y mae trugaredd Dduw yn
adnewddu bob borau, gan roddi i ti (me-
gis) bywyd newydd; ac yn peri i'r haul

(yn)

(yn ôl ei yrfa dresnedig) gôdi drachesn i'r ci i ti oleuni, na âd gan hymny i woleuni gegeneddus dy wynnun 'n cser: eithr ac hub y blaen yn hyttach ar gyfodiad yr haul (cyn synched ac ei gellych) i dalu eiolch i Duw: gan ymestwng i lawr ar dâl dy llinian wrth erchwyn dy wely, cyfarth ef ar deiriad y dydd o rhyw bêr a reglدارثi vilryiol neu erbynnyd neillduol, yn cynnwys cyffes oslyngedig am dy behodau, maddeuant am dy gamweddau, a diolch am ei holl ddonniau, a deis yci rasol ymddifsyn I'w Eglwys, ac i ti dy hûn, ac i bob peth pyrthynasoli ti.

*Addysc ferr, o'r modd y mae darllain
yr scrythyran sanctaidd unwaith
bob blwyddyn trostynt, yn hawdd,
yn suddiol, ac yn ankydeddus.*

Megis ac y mae ffydd, yn enaid: fe lly darllain a myfyriod ydynr dâd a mam gweddî.

Am hynny cyn i ti weddio y horau, yn gyntaf darllain bennod yngair Duw, yno myfyria dros amser wrthit dy hûn pa be-thau godidog a fedri di eu cosio o honaw.

Yn gyntaf: pa gyngor ac addysc at weithredoedd da, neu fuchedd sanctaidd.

Yn ail : pa fgythiau o farnedigaeth yn erbyn y fâth ar fâth a'r pechod , a pha ryw esampl ofnadwy o gosp a dialedd Duw ar y fâth ar fâth bechaduriad.

Yn drydydd, pa fendithion a addawodd Duw i ammynedd, diweirdeb, trugaredd, eluseni zel neu ddyfal serch yn ei wasanaesthu, cariad perffaith, ffydd, a gobaith yn Nuw ar cyfryw rinweddau Cristianogawl.

Yn bedwerydodd Duw : pa fâth fendi thiau hynodol a dywallodd ef , ar yr rhai a fuont weision cywir a ffyddlon iddo.

Yn bumed, cymmer y pethan hyn at dy galon dy hân, ac na ddarllain mor pennodau hynny , megis historiau ofer ; eithr megis cynnifer o Lythyrau neu Epistolau gwedi eu hanfon i lawr oddiwrth Dduw o'r nofoedd attat. Canys pa bethau bynnag a scrifennwyd o'r blaen, er addysg i ni yr scrifennwyd hwynt, Rhuf. 15. 4.

Yn chweched, darllain hwy gan hynny trwy'r fâth anrhydedd, mal pe bai Dduw ei hân yn sesyll yn dy emmyl, ac yn llafaru y geiriau hyn wrthit, i'th annog di ir cyfryw rinweddau , ac i droi dy seddwl oddiwrth y cyfryw ddrygioni , gan dy sîrchau di os cair (y fâth bechodau ar rha n yr ydwyt yn darllain am danynt yna) ynot ti heb ediseirwch : y daw y cyfryw ddialedd arnat, either os arferi di a'r cyfryw Dduwioldeb a gweithredoedd bucheddol, y cyfryw fendithion a ddigwydda i ti a'th eiddaw.

I fod yn fyrr ; casgl y cwbl a ddarlle nnach

nnach di yn yr Scrythur Sanctaidd a dyro hwy at y ddwy golofn arbennig yma, sef nuill a'i i gryfhau dy ffydd, a'i i chwanegu dy ediscirwch: Canys megis yr oedd *sufi*ne & *abstine*, dygwch a chyd-ddygwch: yn grynodeb o fywyd *Philosophydd da*: selly *credo* & *respice*, crêd ac edifarhâ ydyw, & cwbl o wir ffydd grifianogawl.

Vn pennod a ddarllenner fal hyn trwy ddealldwriaeth, ac a fyfyrir arno yn ystyrion a bortha ac a gyffura dy enaid, yn well, na phump a ddarlleunir ac a redir drostynt heb ddal fulw ar y synwyr na'r athrawiaeth, ac heb gymmeryd ystyriaeth o honaw tu ac attat dy hûn. Os darlenni di dri phennod bob dydd yn y modd hyn: sef, vn y berau, yr ail brydnwn, a'r trydydd yncs, (a darllain rhai or Psalmau yn lle liith, cyniser ec a osodwyd, yn llyfr gwedd: gvsfrediuel yr Eglwys iw darllain a'r foreval neu brydnawnol weddi) di ddarlenni yr holl scrythur canonical yn y flwyldyn' c (dieithr chwephennod, yr hyn a ell i eu ychiwanegu at dy lasur y dydd olaf o'r flwyddyn. Darllen y Bibl mewn trefn, a th hyffoda di i ddeall yn well yr historia reddwl yr scrythur sanctaidd. Am yr Apocrypha, yr hyn a scrifennwyd trwy YI, cyd dŷn, di a ell i eu darllen wrth dy feddwl, a chredu iddynt cyn belled ac ymaent hwy yn cydhuno a'r scrythur canonical, yr hon a scrifennwyd trwy waith yr Ispriyd glân.

Ond

Ond odi i ty di a ddywedi na âd dy negefan i ti gymmaint o amser a gallael o honot ddarllen pennod bob borau, &c.

O ddyn, cofia nad yw'r bywyd hwn ond byrr, ac nad yw dy holl draffertion yma ond er mwyn vbywyd byrr hwn, eithr iechydwriaeth neu ddaiame-digaeth sydd dragwyddol. Cysod yn foreuach o hymny bob borau: Somma dy gnawd pwdrillyd o gymmaint a hymny o gwica, nathwylla moth enaid a'm ei ymborth, na Duw am ei wafanaeth: Gwafanaetha yr holl. Alluog yn union tra sych yn cael iechyd ac amser.

Gwed i ti (malhyn) ddarllain dy bennod a bod yn barod i weddio, cofia, fod Duw yn Dduw sancteiddrwydd, am hyn y mae yn ein rhybuddio ni cynfynched, gan adrodd, hyddwch chwi yn sanctaidd

Levit. 10°
2.
fal'yr wyf finnau yn sanctaidd. A phan ddinistriodd ef Nadab ac Abihu a thân disymmwth am aberthu poeth offrwm â thân dieithr (megis y rhai yn y dyddiau hyn sy'n aberthu gweddiau o galonau llawn o dân llid a thrachwant) ni roddodd yr Arglwydd yn rhefwm arall am ei farnedigaeth ond hyn: mi a sancteiddir yn y rhai a nessant atraf. Mal pe buasai ef yn dywedyd, oni allaf fi gael fy sancteiddio ynddynt hwy, y rhai ydynt weision i mi, gan gael gwafanaeth â sancteiddrwydd pyrthynasol, mi fynnar fy sancteiddio arnynt hwy, gan eu disa hwynt am barnedigaeth gyflawn, yr hyn y mae eu hanwredd hwy yn ei haeddu. Ni

Ni a'll Duw gan hynny aros astendid,
neu anharddweli ewyllylear , yn y rhai
a'i gwafanaetho ef: yn gymaint ac y
gorchymynnodd efi'r Israeliaed , pan syd-
dent yn y maes yn erbyn eu gelynnion,
gloddio â rhaw-ffon i guddio yr hyn a
“ ddaethai oddiwrthynt : ei reswm ydyw:
O herwydd bod yr Arglwydd dy Dduw
yn rhodio ym mhli th dy wersyllau , i'th
waredu , ac i roddi dy elynion o'th flaen
di ; am hynny bydded dy wersyllau ym
sanctaidd; fel na welo ynot ti ddim brynti,
a throi oddiwrthit.

Deut.22
13,14.

Os myn ef i wyr fod mor sanctaidd yn
amser rhyfel yn y maes : pa faint mwy
o sancteiddrwydd , y maëf ya ci ddis-
gwyl a'r ein dwylaw ni yn amser heddwch
yn ein tai? Am hynny medd Zeph-
phar yn I/b : Os dydi a baratoi dy galon ac
a elynni dy ddwylaw , at yr Arglwydd i Job 13.
weddio , os oes ddrygioni yn dy law , 13.14. u
bwrw ef ymmraith ym mhell , ac na ddi-
ddefi awwiredd drigo yn dy luestai. Cwys
fel y mae Esay yn dywedid : O bydd dim
astendid yn ein dwylaw ni Chymy yw :
yn math a'r bechod , am yr hysni u
ydym yn eddiciriel Y trini esdyn ein dwy- Galare.3
law atto ef,a gwneu i'r llawer o weddau
fe guddia'r Arglwydd o i lygaid oddiwrthi-
ym , ac ni wrandy mae i erbynnau Am
hynny cyn i ti weddio , gad i Dduw weled
dy galon yn gyfaddiedig a'i dy bechod ,
a th feddwl gwedi ei ymrroi cillawi (trewy
gynnorthwyad ei râd ef) i wellhau dy fo-
chedd.

AC

Ac yno gwedi ymolehi a thaclu dy gorff, a gwisc weddol i'th alwedigaeth, ac i ddewl Dduw, a'r lûn yr hon yr wyr yn ymdangos, cau ddôr dy stafell, discyn a'r dál dy ddeulin wrth erchwyn dy wely, neu ryw fan gyfleus arall: ac mewn môdd anhydeddus, derchafa dy galon ynghyd a'th ddwylaw, a'th lygaid, fel yugwydd Duw, yr hwn sydd yn gweled meddylsryd yr enaid o'i fewn. Offrymma i Dduw (o ddiar allor calon ddrylliedig, dy weddi yn abberth boreuol. trwy gyfryndod Crist yn y geiriau hyn, neu'r cyffelyb.

Gwedi

G W E D D I Y B O R A V.

HOllalluog a gogoneddus Dduw,
gyflawn ddiymgyffred *Allu a
Mawrhydi*, gogoniant yr hwn ni
ddichon nef y nesoedd ei gynnwys : 1.Bren.8
Edrych i lawr o'r nesoedd arnas f i dy was
anheilwng, yr hwn wyf yma yn sy ym-
ddarostwng fy hun, wrth droedfaingc gor-
seddfa dy râd, ac edrych amaf (o Dâd)
trwy deilyngdod a chyfringdod Iesu Grist 'dy
anwyl Fâb ynyr hwn yn unig i'th fedlonir.
Oblegithonof sy hûu, nid wyf deilwng
i sesyll ger dy fron, neu i lefaru am gwe-
fusau aflen wrth y fâth Dduw sanctaidd ac Dan.9.18.
ydwyti. Canys ri a wyddost, mai mewn
anwiredd i'm lluniwyd, ac mewn pechody
brichiogodd fy mam arnas. A darfod i mi
ollawr syw mewn anwieredd: fal y tor-
rais dy holl orchymyunion sanctaidd, Psa.51.5
trwy ddeifyfiadu pechadarus, meddyliau
aflen, geiriau drygionus, a gweithredo-
edd diffaeth: gan adael heb wneuthur
lawer o weithredon Duwioldeb, yr hyn
yr wyt yn ei erchi i'th wasanaeth, a gwne-
uthur llawer o'r drygioni, yr hyn a wa-
harddaist tan boen cospedigaeth dy ddi-
gosaint di.

Ac yno gwedi ymolehi a thaciù dy gorph, â gwïsc weddol i'th alwedigaeth, ac i ddewi Dduw, a'r lûn yr hon yr wyt yn ymdangos, cau ddôr dy stafell, discyn a'r dâl dy ddeulin wrth erchwyn dy wely, neu ryw fan gyfleus arall: ac mewn môdd anrhyydeddus, derchafa dy galon ynghyd a'th ddwylaw, a'th lygaid, fel yugwydd Duw, yr hwn sydd yn gweled meddylsryd yr enaid o'i fewn. Offrymma i Dduw (o ddiar allor calon ddrylliedig, dy weddi yn abberth boreuol. trwy gyfryndod Crist yn y geiriau hyn, neu'n cyffelyb.

Gweddi

GWE DDY BORAV.

Hollalluog a gogoneddus Dduw,
gyflawn ddiymgyffred *Allu a
Mawrhydi*, gogoniant yr hwa ni
ddichon nef y nefoedd ei gynnwys : ^{1. Bren. 8}
Edrych i lawr o'r nefoedd arnaf fi dy was
anheilwng, yr hwn wyf yma yn fy ym-
ddarostwng fy hun, wrth droedfaingc gor-
seddfa dy râd, ac edrych amaf (o Dâd)
trwy deilyngdod a chyfrngdod Iesu Grist dy
anwyl Fâb ynyr hwn yn unig i'th fealoni.
Oblegit honof fy hûu, nid wyf deilwng
i sesyll ger dy fron, neu i lefaru am gwe-
fusau a夫an wrth y fâth Dduw sanctaidd ac ^{Dan. 9.}
ydwyt ti. Canys ri a wyddost, mai mewn ^{18.}
anwiredd i'm lluniwyd, ac mewn pechody
beichiogodd fy mam arnaf. A darfod i mi
ollawr fyw mewn anwieredd: fal y tor-
rais dy holl orchymyunion sanctaidd, ^{Psa. 51.5}
trwy ddeisyfiadu pechadarus, meddyliau
a夫an, geiriau drygionus, a gweithredo-
edd diffaeth: gan adael heb wneuthur
lawer o weithredon Duwioldeb, yr hyn
yr wyt yn ei erchi i'th wasanaeth, a gwne-
uthur llawer o'r drygioni, yr hyn a wa-
harddaist tan boen cospedigaeth dy ddi-
gofaint di.

Yma

[Y ma y gelli di gysaddef dy ddirlgel bechodaui wrth Dduw, y rhai sydd drym-maf ar dy gydwybod : a dangos y lle ar amser , ar sut ar modd y trofedaith , gan ddywedyd : ond yn enwedig yr ydwyf fi yma yn cyffessu o ddyfnder calon withit .] &c.

Ac am y pechodaui hynny, (O Arglwydd) yr wyf yn sefyll yma yn euog o'th felldith, â holl drueni y bywyd hwn â thragwyddol gospedigaeth yu nhân vffern yn ôl y bywyd gresynus hwn, os ty di a deli i mi yn ôl fy haeddeditaethau. Ie Arglwydd

Gal. 3.

22.

Psa. 130.

4.

Psal. 143

2.

Eze. 36.

25.

Ioa. 1.

Psal. 103

12.

yr wyf yn cysaddef mai dy drugaredd sydd yn parhau yn dragwydd atb tosturiaethau byth ni phallant : hynny yw 'r achos nas darfu am danaf er y sdyddiau. Eithr gyd â thi (O Arglwydd) y mae trugaredd ac amlder o ymrared. Gan hynny yn amlder dy drugaredd am cysan ymdditiaid yn haeddeditaethau Crist yr wyf yn deisif a'r dy was , ac na chraffa a'r fy anwiredd : canys neb lyw yn dy elwg di. Eithr bydd drugarog wrthi a golch ymماith hell frynti fy mheched, a haed dedigaethau y gwerthfawrocaf waed yr hwn a dywalltodd Iesu Grist drosol.

A chan weled iddo ef oddef pwys y felldith, yr hon oedd ddyledus i'm pechodaui : O Arglwydd gwared si oddi wrth yr holl farmedigaethau syddgoruwech syn a mhen yn ddyledus i n i am danynt : a phellhâ hwy o'th olwg , cyn boded ac yw y dmyrain oddiwrth y gorllewin: ciadda hwynt

12.

310

ym medd Crist : fel na ffrwythont syth.ⁱ
 gyfodi yn f'er byn , i'm cywilyddio yn y
 byd sydd ar ddyfod. Ac nid wyf yn attoly-
 gu it yn vuig (O Arglwydd) olchi ymmaith
 sym mhechodau â gwaed dy oen disry
 cheulyd : eithr glanhau synghalo^o hefyd
 oddiwrth hydrni fy llygredigaeth anianol.

Fel y clywyf dy Ysryd ar gynnydd yn **Luc. 74.**

Hadd pechod ynof, wrth *allu ymarfer o 75.*

honaw. Fel y gallwyf a mwy rhydd-did
 meddwl ac ewyllys vudd, dy wasanaethu
 di ytragwyddol Dduw, mewn sancteidd-
 rwydd a chyflawnder y dydd heddyw. Dyro
 i mi râs megis (trwy gynhyrfiad yr Y-

Mar. 24.

spryd hwnnw) y parhâwyf i fod yn **wasa-**

naethwr ffydlon a diffuant i ti hyd ddiwedd

fy enioes : Mal pan ddibenno y bywyd

marwol hwn, y gallwyf fod yn gyfrannog

o ansarwoldeb a dedwyddwch tragwy-
 ddol yn dy deyrnas nefol. Yn y cyfamser

o Arglwydd, tra byddo yn rhynghu bodd

i'h rhadlawn ewyllys, fod o hono fi yn **Psal. 98.**

aros i drêilio , ac i ddibennu y **cyfrif by-**

chan sydd yn ôl o'm {dyddiau , yr hyn a

ordeinaist i'm i syw yn y dyffryn hwn o

drueni : dysc i mi felly gyfrif fy nyddiau,

fel y dygwyf fy nghalon i ddoethineb. Ac

fel y chwanegach di ddyddiau at fy einio-
 es; felly o Arglwydd daionus chwanega

edifeirwch a gwellhâd at fy nyddiau : i

fod megis yr elwyf mewn blynnyddoedd,

yn cynnyddu mewn grâs a ffafr gyd â thi-

a chyd a'th holl bobl. Ac er mwyn hyn

cynnyfcaedda fi a'r holl radau a wyddost

[Y ma y gelli di gyfaddef dy ddirgel be-
chodau wrth Dduw, y rhai sydd drym-
maf ar dy gydwylbod : a dangos y lle ar
amser , ar sut ar modd y trofedaist , gan
ddywedyd : ond yn enwedig yr ydrys fy ma
yn cyffessu o ddyfnder calon withit . &c.

Ac am y pechodau hynny, (O Arglwydd) yr wyf yn sefyll yma yn enog o’th felldith, a holl drueni y bywyd hwn a thragwyddol gospedigaeth yn nhân vffern yn ôl y bywyd gresynus hwn, os ty di a deli i mi yn ôl fy haeddedigaethau. Ie Arglwydd yr wyf yn cyfaddef mai dy drugaredd sydd yn parhau yn diagymddydd atb trysturi aethau byth ni phallant: hynny yw ’r achos nas darfu am dawaf er y llyddiau. Eithr gyd a thi (O Arglwydd) y mae trugaredd ac amlder o ymrared. Gan hynny yn amlder dy drugaredd am cyfan ymddairiaid yn haeddedigaethau Crist yr wyf yn deisfa i’r dy

Gal. 2.

22

Pfa. 130.

- 4 -

Psal. 143

2

Eze. 36. os swnei ni chysigwuhnic nch lyw yn ey

25.

Ioa. 1: golch ymماith bell fwyati fy mheched; a

naed defnactuau y gweinfa ar y
waed yr hwn a dywalltodd Iesu Crist drefof.

A chan weled iddo ef oddef pwys y
felldith, yr hon oedd i ddyledus i'm per-
chodau i: O Arglwydd gwared si oddi-
wrth yr holl farnedigaethau i ydd gorwch
sylw mhen yn ddyledus i niam eiar yng : a

Psal. 103 phellhâ hwy o'th clwg , yn bellod ar yw y
12. dŵr i'r aini oddiwrth y gorllewin: ciadda hwy'n

ym medd Crist : fel na ffrwythont syth i
gyfodi yn f'er byn , i'm cywilyddio yn y
byd sydd ar ddyfod. Ac nid wyf yn attoly-
gu it yn vuig (O Arglwydd) olchi ymmaith
fym mhechodau â gwaed dy oen difry
cheulyd : eithr glanhau synghalon hefyd
oddiwrth hydri fy llygredigaeth anianol.

Fel y clywyf dy Ysryd ar gynnydd yn **Luc. 74.**

Hadd pechod ynof, wrth *allu ymarfer* o **75.**

honaw. Fel y gallwyfa mwy rhydd-did
meddwl ac ewyllys vudd, dy wasanaethu
di y tragwyddol Dduw, mewn sancteidd-
rwydd a chyflawnder y dydd heddyw. Dyro

i mi râs megis (trwy gynhyrfiad yr **Y-**
spryd hwnnw) y parhâwyf i fod yn **wasa-**

Mar. 24.

naethwr ffydlon a diffuant i ti **hyd ddiwedd**

13.

fy enioes : Mal pan ddibenno y bywyd
marwol hwn, y gallwyf fod yn gyfrannog

o anfarwoldeb a **dedwyddwch** tragwy-
ddol yn dy deyrnas nefol. Yn y cyfamfer

o Arglwydd, tra byddo yn rhynghu bodd

i'h rhadlawn ewyllys, fod o hono fi yn **Psal. 90.**

aros i dreilio , ac i ddibennu y **cyfrif by-**

12.

chan sydd yn ôl o'm **dyddiau**, yr hyn a

ordeinaist i'm i fyw yn y **dyffryn hwn** o

drueni : dysc i mi felly gyfrif fy **nyddiau**,

fel y dygwyf fy nglalon i ddoethineb. Ac

fel y chwanegach di ddyddiau **at** fy **enio-**

es; felly o Arglwydd daionus chwanega

ediseirwch a gwellhâd at fy **nyddiau** : i

fod megis yr elwyf mewn blynnyddoedd,

yn cynnyddu mewn grâs a ffastr **gyd** â thi-

a chyd a' th holl bobl. Ac er mwyn **hyd**

cynnyfcaedda fi a'r holl radau a **wyddost**

eu bod yn ddiffygol ynof, ac yn angenrheidiol i mi, a phâr gynnydd ar yr holl ddniau da, â drefnaist i mi yn barod : fel y gallwyf â mwy nerth ddilyn y cyfryw fywyd duwiol ac ymarweddliad bucheddol : ac y byddo dy enw di yn cael ei o-goneddu, eraill yn eynneryd athrawiaeth dda o ddiwrthisf, am henaid yn cael ei ym-borthi yn llawen â *tbyngneddyf cydwylbod*, ac yn *llawnach ô orfoledd yr Yspryd glân*. **A**c yma (Anglwydd) yn ol fy rhwymedig ddlêd, y talaf i't ddiolech o eigion calon olyngedig, am yr holl fendithiau, y rhai o'th ddaioni a dywelldaift arnaf: yn en-wedig, am ddarfod i't o'th cariad haelionus, yn ôl dy *ragluniaeth dragwyddol fy ethol i cyn seiliad y byd*, fal y *byddwn yn sanctaidd yngrist Iesu*: Am ddarfod i ti sylghreu ar dy lûn dy hunan, a dechreu eafrydu ynof, yr hyn oedd at goll yn fy hy-nafiaid: am ddarfod i ti syngalw trwy waith dy *Yspryd* ym mregethaid yr *Efen-gyl*, a derbyniad y *Sacramentau*: i wybodaeth dy râs cadwedigol, ac i vfydddod dy ewyllys bendigedig: Am ddarfod i ti fym-mhrynu am gwaredu o boenau vffern a chaethiwed Satan, a gwerthfawrocaf waed dy vnig-anedig Fab: am ddarfod i ti trwy ffydd yng-Hirst synghyfiawnhai, yr hwn o herwydd natur ydwyt blentyn y digofaint: am ddarfod i ti fy sancteiddio i mewn mesur da a'th *Yspryd glân*, a rho-ddi i mi gyhyd o amser i ediferhau, a hefyd *moddion yr edifeirwch*. **Y**r ydwyt yn diolch

diolch i ti hefyd *Arglwydd daionus*, am
 fy mywyd , fy iechyd , fynghyfoeth , fy
 ymborth , syngwisc, fy nhangaeeddys, fy
 hawddfyd, am helaethir wydd; ac am ddar-
 fod i ti fy ymddiffyn y nos hon , oddiwrth
 oll niweidiau a pheryglon y corph a'r enaid
 am cadw yn ddiangol hyd dechreu y dydd
 heddyw. Ac fel y darfui ti ddeffroi syn-
 gorph o gwsc, felly attolwg deffro fy enaid
 o bechod a diosalwch cnawdol : Ac fel y
 peraisti cleuni y dyda , lewyrchu yn fy
 llygaid corphorol : felly *O Arglwydd dai-*
onus, pâr i oleuni dy air a'th *Tspryd san-*
&aidd ddisclgirio yn fynghalon: Dyro i mi
 râs i rodio (*megis un o blant y goleuni*) me-
 wn oll ostyngeiddrwydd y dydd hwn
 ger bron dy wyneb : fel y gallwyfymeg- *Luc. 16. 7*
 nio i gadw ffydd â cydwybod lân yn was- *8.*
 dad tu ac attat ti a dynion, yn fy holl sedd- *Phil. 2.*
 yliau, geiriau a gweithredoedd. Bendi- *15.*
 thia felly Arglwydd graflawn , fy holl
 ffyriadau am gorchwylion, y rhai a gym-
 merwyf yn llaw y dydd heddyw, mal eu
 byddont yn tueddu at dy ogoniant di , da-
 ion i eraill, ac at ddiddanwch fy enaid *ans*
 cydwyhod fy hûn , yn y dydd ei bwys yn
 rhoi y cyfrif diwethaf ger dy fron di , am
 danynt. Oh fy Nnw cadw dy was na
 wnelwyf ddim drwg i neb y dydd hwn :
 a rhyglydded bodd i'th ewyllys bendige-
 dig, na allo'r cythraul, nac un o'i angelion
 melldigedig , nam gelynion lliodiog
 wneuthnr i mi ortrech ddrwg neu riwaid.
 Eithr bod o lygaid dy ragluniaeth i *wilio*

eu bod yn ddiffygol ynof, ac yn angenrheidiol i mi, a phâr gynnydd ar yr holl ddniau da, â drefnaist i mi yn barod : fel y gallwyd â mwya nerth ddilyn y cyfryw fywyd duwiol ac ymarweddliad bucheddol : ac y byddo dy enw di yn cael ei o-goneddu, eraill yn eynneryd athrawiaeth dda o ddiwrthif, am henaid yn cael ei ym-borthi yn llawen â thynghnreddyf cydwybod, ac yn llawnach ô orfoledd yr Yspryd glân. Ac ymaç Anglwydd) yn ol fy rhwymedig ddilêd, y talaf i't ddiolech o eigion calon ollyngedig, am yr holl fendithiau, y rhai o'th ddaioni a dywelldaist arnas : yn enwedig, am ddarfod i't o'th cariad haelionus, yn ôl dy ragluniaeth dragwyddol fy ethol i cyn seiliad y byd, fal y byddwn yn sanctaidd yngriest Iesu : Am ddarfod i ti sylgheu at dy lûn dy hunan, a dechreu eisrydu ynof, yr hyn oedd at goll yn fy hy-nafaid : am ddarfod i ti fyngalw trwy waith dy Yspryd ym mregethaid yr Efengyl a derbyniad y Sacramentau : i wybodaeth dy râs cadwedigol, ac i vfyddod dy ewyllys bendigedig : Am ddarfod i ti fymmhrynu am gwaredu o boenau vffern a chaethiwed Satan, a gwerthfawrocaf waed dy vning-anedig Fab : am ddarfod i ti trwy ffydd yng-Hirf synghyfiawnhau i, yr hwn o herwydd natur ydwyf blentyn y digofaint : am ddarfod i ti fy sancteiddio i mewn mesur da a' th Yspryd glân, a rho-ddi i mi gyhyd o amser i ediferhau, a hefyd moddion yr edifeirwch. Yr ydwyf yn diolch

diolch i ti hefyd *Arglwydd daionus*, am
fy mywyd , fy iechyd , sylwgyfoeth , fy
ymborth , syngwisc, fy nhangæddyf, fy
hawddfyd, am helacthr wydd; ac am ddar-
fod i ti fy ymddiffyn y nôs hon , oddiwrth
oll niweidiau a pheryglon y corph a'r enaid
am cadw yn ddiangol hyd dechreu y dydd
heddyw. Ac fel y darfui ti ddeffroi syl-
gorph o gwsc, felly attolwg deffro fy enaid
o bechod a diosalwch cawdol : Ac fel y
peraist i oleuni y dydd , lewyrchu yn fy
llygaid corphorol : felly O *Arglwydd dai-*
onus , pâr i oleuni dy air a'th *Yspryd san-*
&aidd disclgorio yn fynghalon : Dyro i mi
râs i rodio (*megis un o blant y goleuni*) me-
wn oll osyngciddrywydd y dydd hwn
ger bron dy wyneb : fel y gallwyfymeg- *Luc. 16. 1*
nio i gadw ffydd â cydwybod lân yn wal . 8.
dad tu ac attat ti a dynion, yn fy holl sedd- *Phil. 2.*
yliau, geiriau a gweithredoedd. Bendi- *15.*
thia felly *Arglwydd graslawn* , fy holl
sylfiadau am gorchwylion, y rhai a gym-
merwys yn llaw y dydd heddyw, mai eu
byddont yn tueddu at dy ogoniant di , da-
ioni eraill, ac at ddiddanwch fy enaid *am*
cydwybod fy hûn , yn y dydd ei bwys yn
rhoi y cyfrif diwethaf ger dyfron di , am
danynt. Oh fy Nnw cadw dy was na
wnelwys ddim drwg i neb y dydd hwn :
a rhyglydded bodd i'th ewyllys bendige-
dig, na allo'r cythraul, nac un o'i angelion
melldigedig, nam gelynion lliodiog
wneuthnr i mi ortrech ddrwg neu niwaid.
Eithr bod o lygaid dy *ragluniaeth i wilio*

Psal. 91.
11. drosof am ddaioni, ac nid am drwg: A
gorchymyn i'th Angelion sanctaidd gaste-
lla o'm hamgylch, i'm hymddiffyn, a'm
cadw i yn fy mynediad allan, am dyf-
diad i mewn, fel yr addewaist, eu caent
wneuthur o amgylch yr rhai a osnent dy
enw. Canys i'th law di o Dâd y gorchy-
mynnaffy enaid, syngorchwylion, a chwbl
oll a'r a feddaf i gael eu cadw; eu hym-
ddiffyn a'i colleddu gennit: gan fod yn
hyspus, na ddichon dim niwaid drwg
ddigwyddo, i'r peth a gymmerych di yn
dy gadwraeth. Ac os digwydda i mi yn

Nehe. 13 amser y dydd hwn trwy wendid dy an-
ghofio di etto yr wyf yn attolwg i't, (O
iy Nnw) yn dy drugaredd synghofio i. Ac
nid wyf (rasol Dâd yn vnig yn gweddio
drosof sy hûn, eithr yn deifyf arnat fôd yn
drugarog wrth dy holl Eglwys, a'th
hobl etholedig, ple bynnag y maent yn
wascaredig yn byw ar wyneb y ddaiar.
Cadw hwynt rhag llid, digofaint, a chren-
londeb, y cythraul, y byd a'r Angrif:
Dyro i'th Esengyl rwydd-deb ihydd a
gorfoeddus trwy'r byd, er mwyn troad
y rhai a berthynant i'th deyrnas, a'th e-
tholedigaeth.

Bendithia yr Eglwysydd ar teyrnasoedd
(lle yrydinni yn byw) a thynghneddys,
cyflawnder, a chresydd dda. Ymddiffyn
Lawnbydi y brenin, rhag ei holl elynion
a channiadhâ iddo hit hoedl mewn iechyd
a dedwyddwch, i lywodraethu arnom.
Bendithia y Frenhines y tywysog Palatin
o Robin

o Rhin, yr Arglwyddes rasusol *Elizabeth ei wraig, a'i twysogawl heppil. Chwaneba ynddynt, ddonni tu ardderchawg a rhadau Ysprydol, fel eu byddont gymhesuc i'r lleodd a drefnai st iddynt. Hyffordda holl Arglwyddi'r cyngor, Escobion g veinidogion yr Eglwys, a swyddogion, i ywodraethu'r bobl, mewn gwir ffydd, tringhneddyf, cyflawnder, ac uffydol. Bydd drugarog wrth yr holl frod yr y rhai a'i th osnant ac a alwo ar dy enw. A chysura gynifer o honyn, ac sydd yn glaf, neu yn ddigyunorthwy mewn corph neu feddwl. Bydd gariadus yn enwedig, wrth yr holl tais fy'n goddef adsyd a chystudd er mwyn tystiolaeth i'th wirionedd, a'i Efnygyl sanctaidd: A dyro iddynt ymwared gralusol allan o'i holl flinderau, y ffordd y gwelo dy dduwiol ddoethineb fod yn orau: er gogoniant dy enw, helaethrwydd i'th wirionedd, ac er mwyn chwanegu eu cyffur a'i diddanwch. Prysura dy ddyfiad o *Iachawdwr bendigedig*, a therfynay dyddiau pechiadurus yma. A dyro i mi râs isod fel *morwyn ddeth* yn barod, ac olew yn fy llusern, i'th cyfarfod ti priodfab fy enaid: pa'n bynnag ei delych a'i yn nydd marwolaeth a'i yn nydd y Farn: Ac yno *Arglwydd Iesu tyred pan fynnycb: ie Arglwydd Iesu tyred ar frys.* Hyn a phob donniau eraill, a wyddost ti fod yn ddiwygiol ac yn angenrheidiol i mi, y dydd hwn ac yn dragwydd, yr wyf yn ymbil ac yn deisif yn ostyngydig eu cael ar dy*

2. Cor.

5.

Dad²²²

law (o Dâd gralusol :) Gan roddi i ti dy
ogoniant , yn y ffurf ar weddi a ddysfeodd
Crist ei hûn i mi ddywedyd wrthit.

*Ein iâd yr hwn wyt yny nesoedd
sanctieiddier dy euw, &c.*

*Myfyrddod i'n hannog i weddio
y borau.*

Osbydd Satan (pan fyddych yn am-
canugweddio) yn dwyn'ar ddeall i't
fod dy weddiau yn rhyhir , ac am hynny
fod yn well i ti , naill a'i eu gadael hwy
heibio, a'i eu torri yn fyrrach : Myfyria,
mai gweddi yw 'r aberth ysprydol a'r hon
y rhyngir bodd Duw : Ac am hynny y
mae yn ansodloni y cythraul, ac mor wrth
wynebus i'h cnawd. Plyg gan henny dy
chwantau (byd mynnu bid peidio) at y
fâth ymarfer faectaidd : Gan dy sicrhau
dy hûn : fod hynny yn rhyngu bodd i
Dduw yn fwy , o gymaint ac y mae yn an-
sodloni dy gnawd ti.

**Heb. 13.
15.16.**

2. Nac anghofia ; fel y mae 'r Yspryd
Psal. 14 glân yn rhoi ar lawr megis yn brifnod ar
4. golledigion : ni alwant ar yr Arglwydd:
Job. 15.4 ni alwasant ar Dduw : Aphan feddyliodd
Eliphaz ei *Job* dorri ymmaith ofn Duw, a
darfod i Dduw ei fwrw ef allan o'i ffafri ef,
y mae yn ei argyoeddi am attal ei weddi
ger

ger bron Duw : gan wneuthut y *naill* yn
achos or *llall*. Or tu arall fe addawodd
Duw : Pwy bynnac a alwo ar enw'r Ar-
glwydd cadwedig fydd. Y mae 'n ddiau
y neb ni wnêl gydwylod o'i ddylled i
weddio, nad oes morâd yr Yspryd glân
yn ddo ef. Canys Yspryd y grâs a gweddi
ydyw yr yn, ac am hynny y mae grâs a
gweddi yn myned ynghyd. Ond yr hwn
a fedro (nos a horau) weddio ar Dduw a
chalon edifeiriol : diogel ei fod yn cael ei
fesur orâd yn y byd hwn : ac y caiff ei ran
o'r gogoniant yn y byd sydd i ddyfod.

Rhef. 10.

13.

3. Cofia mai fel y mae llysiant ar fwyd,
aphoen wrth ddywedyd, yn ddau ar-
wydd o gorff clwyfus; felly diffygiant
mewn gweddi, pan fych yn ymddiddan
â Duw, a diosfalwch yn gwrando, pan fo
Duw drwy eiair yn llesaru wrthit ti-
thau, ydynt ddau arwydd diamman o e-
naid clwyfus.

4. Galw i'th cof ddyf sal grefydd y Cri-
stianogion yn yr Eglwys gynfydedig, y
rhai a dreilient lawer noswaith gyfan i
wilio ac i weddio, er cael maddeuant am
eu pechodau : Ac fel y byddent barod er-
byn dyfodiad Crist. Ac megis nad oedd
ddigon gan Ddafydd weddi nos â horau,
â phrydnawn, eithr segodai i senu hesyd Psa. 55.
hanner nos i weddio at Dduw. Aco dar- 16. 17.
fa i Crist edliw a cheryddu eti ddiseybillion, Psa. 119.
am na wilient yn awr gyd ag ei i weddio, 62.
Pa gerydd a haeddit ti, yr hwn wyt yn ty- Mat. 26.
bied fod pedwerydd ran awr yn rhyhir 40.

Zec' 1. 12.

10.

i't i weddio? Os darfu i ti dreilio Hawer awr yn edrych ar chwaryddiaeth oser, ie diwrnodau a nosweithiau cyfan, yn chwaraau disiau, a chardiau i fodloni dy gnawd; bydded cywilydd gennit dybied fod gweiddi o hyd pedwaredd ran awr, yn beth rhyhir i'w hymarfer i wasanaethu Duw.

5. Ystyria, Os ydyw y Papisiaid, yn eu hofergoel dywyll, mewn tafodiaith anadnabyddus, am hynny diadeiladaidd, (yr hyn yn vniig a weddai i blant Babilon ddirgelaid fawr) yn rhuo ac yn mwmlio forau a hwyr nifer o Aue Mariau, a Phater Nosterau, a'r eu Paderau, a gweddiau i addoli delwau: Pa fodd y byddant hwy yn eu crefydd ofergoelaidd yn codi yn y farn yn d'erbn di yr hwn wyt yn addef dy fod dy hûn yn wir addolwr i Grist Os wyt ti yn tybieä fod y gweddiau hyn yn ormod tasc, y rhai o ran maint sydd fyrrach nai rhai hwint, ac o ran ffrwyth o lawer yn fwy buddiol, yn vniig yn tueddu at ogo-niant Duw, a'th ddaioni dithau, a chwedi eu cynnill ynghyd allan o ymadroddion yr scrythur lân, megis y gallech di lefaru wrth Dduw, yn gystal yn ei eiriau bendigedig ei han, ac yn dydafodiaith gartrefol dithau. Bydded cywilydd gennit fod y Papisiaid yn eu hofergoelion yn

Joa. 17. 3. addoli y creaduriaid: Yn eu hymddangos eu hunain yn fwy crefyddol na thy di yn addoli y gwir a'r vniig Dduw: Ac mewn gwirionedd gweddi mewn crefydd neillduol, a ddylai fod yn ymadrodd parhaus,

parhaus , ac nid yn ddrylliedig ddarnau.

6. Yn olaf, pan ddêl y fâth seddyliau yn dy ben , naill' a'i i'th cadw oddiwrth weddio, a'i i beri i't abergofi gweddio : cefnai mai yrheini ydynt yr echediaid a anfonodd yr un drwg i ddifa 'r hât da , a chyrph dy aberthau ysprydol : eithr ymeginia gyd a'g Abraham iw gwyltio hwynt ymmaith. Etto er hynny o byddi di yn deall ar ryw amser , fod dy yspryd yn syfrdan , a' th feddwl yn anghymmwys i weddio , ac i grefydd senfeteiddiol : na ym-drech ormod y pryd hynny ; eithr tan dy ymoslwng dy hân , wrth glyweddy wendid a' th syfrdanrhwydd , gan wybod fod Duw yn derbyn y meddwl ewillysgas (er ei fod wedi ei orthrymmu gan fauch y cnawd) ymeginia amser arall i dalu yngysfair dy anewillysgarwch yn awr , gan ddyblu dy Zél; ac am yr amser presennol , gorchymmyn dy enaid i Dduw yn y weddifer yma , neu'r cyfryw .

Mat. 13.
4. 19.

1 Cor. 9. 1
12.

*Gweddi foreuol arall sy'
ferrach.*

GWIR rasusol Dduw a thrugaroceaf Dâd my fi dy was anheilwng wyf yma yn cydnabod, mai fel i'm ganwyd mewn pechod, felly y bum fyw mewn anwiredd, ac a dorrais bob un o'th orchmynnion mewn meddwyl, gair, a gweithred; gan ddilyn deisyfiadau fy ewyllys fy hun, a thrachwantau fy nghinawd, heb ofal genif am fy ymddwyn fy hun yn ol dy air a'th Yspryd sanctaidd di: Ac am hynny yr wyf yn haeddu yn gyfiaawn oll gywilydd a thrueni yn y bydhwn, a thragwyddol ddammediaeth yn hân vffern pe gwobrwyit fi yn ôl dy gyfiawnder di, am hae-ddedigaeth innau. O herwydd pa ham, o nesol Dâd, yr wyf yn attolygu i ti Cer mwyn dy fab Iesu Crist, ac er mwyn reilyngdod y farwolaeth chwerw a'r dioddefaint creulon, yr hyn yr wyf yn ei gredu a ddioddefodd trosof) faddau a phardynu i mi fy holl bechodau, am gwaredu oddiwrth y cywilydd a'r dialedd yr hyn sydd ddyledus i mi o'i plegid. Ac anfon dy Yspryd glân i'm calon; yr hwn a'm sicrhao i o'th fod ti yn Dâd i mi, a minnau yn fab i tithau, a'th fod i'm caru a chariad digyfnedidiol: a gad i'th unghyw Yspryd fy nhywys i yn y gwirionedd,

nedd, a chroeshoelio fwyswy yn of holl gnawdol a bydol drachwantau, fel y bo-pechod fwyswy yn marweiddio ynof: a fel y gallwyf dy wasanaethn di, mewn diragrithiol gyfiawnder a sancteiddrwydd y dydd hwn, a holl ddyddiau fy mywyd: fel pan ddiweddo y bywyd marwol hwn, y gallwyf (drwy dy drugaredd Yng Hrist) fod yn gyfrannog o'th egeniant tragwyddol yn dy nefol deyrnas. Ac yma O Arglwydd, yr wyl o eigiawn calon, yn diolch iti, am yr holl fendithiau a dywellta daist a'r fy enaid a'm corph: am fy etholi o'th gariad, syngwaredu drwy dy Fâb; am sancteiddio drwy dy Yspryd glân, am fy ymddiffyn o'm ieuengtyd hyd y dydd hwn a'r awr bresennol, o'th ragluniactra-grasusol.

Yr wyl yn diolch i't yn bendifadden, am fy ymddiffyn y nos hon, oddiwrth bob peryglon a niweidiau, am dwyn yn ddiangol hyd dechrau y dydd heddyw. Yr a-w'rhon (O Arglwydd dedaionus) yr wyl yn attolwg i ti, ca llw si rhag llaw oddiwrth bob drwg niweidiol i mi, ac rhag syrrhio i fewn yn mât a'r bechod gorthrwm i ennyn dy ddigofaint di: gosod dy ofn o flaen syngolygon, a thî Yspryd i reoli syng'halon megis y byddo y cwbl oll a feddylwyf, a ddywedwyf, ac a wnelwyf a dydd heddyw, yn tueddu at dy egeniant di, daioni eraill, a thang eddyf synghydwybod sy hân. Acer mwyn hynny, yr wyl yn syngorchymwyn fy hân, fy llwybran.

am gweithredoedd, a chwbl a berthynant i mi, i'th rasusol hyffordd ad a'th cadwraeth di: gan ddeisysu arnat eu cadw hwynt a minnau, rhag pob drwg : a rhoddi dy râd a'th fendith a'r eni holl lafur onest a'n auncanion bucheddol. Yniddif yn yr holl Eglwys rhag creulondeb y byd, a'r Anghrist. Cadw ein Brenin grasol rhag pob twyll a bradwriaeth : cenniadha iddo lywodraethu arnom yn, hir, ac yn ddedwyddol. Bendithia y Frenhynes, y Tywysog Palatin a'i rinweddol Arglwyddes Elizabeth. Cynysgaedda hwynt a'th nefol râd, a gwared hwy rhag pob drwg: Bendithia yr holleglwyswyr a'r swyddogion a'r cyfryw ddonniau â rhadau ac a wydost ti fod yn angenheidiol iw lleodd. Synnia a'r bawb a'r a'th osnant ac a grynnant wrth glywed dy farnedigaethau. Cyflura bawb a'r sydd yn glwyfus, ac yn ddiymwared. Arglwydd cadw fi mewn gwalsadol barodrwydd drwy ffydd ac e-diseirwch, hyd sy niwedd: Fel pa yn bynnag a,i byw a'i narw fyddwyf, i'm ceir ya eiddot ti, i'th ogonaint di, a'm iechydwriaeth dragwyddol innau, trwy Jesu Crist, fy vning Iachawdwr. Yn yr hwn enw bendigedig, yr wyf yn erfyn y trugareddau hyn a'r dy law ac yn rhoddi i ti dy fawl a'th ogoniant yn y weddi a'f ansteiddiodd ef ai wefusau ei yün, gan ddywedyd :

Eintâd yr hwn wyt yn y nefoedd, &c.

*Tchwaneg o fysyrdodau ein hanoedd
ni i weddio y boraus.*

NA thybia, fod negesau na thrafferth yn y hyd(er maint a syddont) yn es-
cus gweddol i adael gweddi foreuol ym-
maith, eithr myfyrria:

1. Mai pa fwyaf fô dy negesau, o ran
hynny y mae i ti fwy achos i weddio am-
râd Duw a'i fendith arnynt: gan weled
fod yn sicr na llwydd a dim heb ei fendith ef.

2. Fod llawer dŷn pan fai yn ei dybied
ei hûn ddiogelaf, yn cael ei wrthwyne-
bu yn gyntaf o'r cwbl, felly y gelli di-
thau.

3. Fyned llawer dŷn allan o'i ddrws
ac heb ddychwelyd byth yn ei ôl drache-
fn. Llawer dŷn a gôdodd yn iach lawen
y boraus, ac a gaed yn farw cyn y nos, felly
y gall ddigwyddo i tithau. Ac obyddi
mor ofalus (cyn dy fyned allan) i yfed, er
mwyn cadw dy gorff rhag awyr ddiffa-
ith; pa faint mwyn gofalus y dylit ti fod i
weddio i ymddiffyn dy enaid rhag profe-
digaethau neweidus?

4. Nad yw 'r amser a dreuliaist ti yn
gweddi, yn rhwystro dim, eithr yn hy-
fforddi, ac yn llwyddo dy waith a'th ne-
gesau.

5. Mai, pan fyddych yn myned allan
idrin

am gweithredoedd, a chwbl a berthynant i mi, i'th rasusol hyffordd ad a'th cadwraeth di: gan ddeisysu arnat eu cadw hwynt a minnau, rhag pob drwg : a thoddi dy râd a'th fendith a'r eni holl lafur onest a'n amcanion bucheddol. Yniddiffyn yr holl Eglwys rhag creulondeb y byd, a'r Anghrist. Cadw ein Brenin grasol rhag pob twyll a bradwriaeth : cennadha iddo lywodraethu arnom yn, hir, ac yn ddedwyddol. Bendithia y Frenhynes, y Tywyfog Palatin a'i rinweddol Arglwyddes Elizabeth. Cynsgaedda hwynt a'th nefol râd, a gwared hwy rhag pob drwg. Bendithia yr holleglwyfwr a'r swyddogion a'r cyfryw ddonniau â rhadau ac a wyddest ti fod yn angenheidiol iw lleodd. Synnia a'r bawb a'r a'th osnant -aca grynnant wrth glywed dysarnedigaethau. Cyflura bawb a'r sydd yn glwyfus, ac yn eddiymwared. Arglwydd cadw fi mewn gwaiddadol barodrwydd drwy ffydd ac e-difeirwch, hyd fy niwedd: Fel pa yn bynnag a,i byw a'i narw syddwyf, i'm ceir yn eiddot ti, i'th ogoaint di, a'm iechydwriaeth dragwyddol innau, trwy Jesu Crist, fy vniig Iachawdwr. Yn yr hwn enw bendigedig, yr wyf yn erfyn y trugareddau hyn a'r dy law ac yn rhoddi i ti dy fawl a'th ogoaint yn y weddi a'ndteiddiodd ef ai welsfau ci yün, gan ddywedyd :

Eintâd yr hwn wyt yn y nefoedd, &c.

*Tchwaneg o fysyrdodau ein hannog
ni i weddio y borau.*

NA thybia, fod negesau na thrafferth yn y byd(er maint a fyddont) yn eis-
cus gweddol i adael gweddi foreuol ym-
maith, eithr myfyrria:

1. Mai pa fwyaf fô dy negesau, o ran
hynny y mae i ti fwy achos i weddio am-
râd Duw a'i fendith arnynt: gan weled
fod yn sicr na lwyddi dim heb ei fendith ef.

2. Fod llawer dŷn pan fai yn ei dybied
ei hûn ddiogelaf, yn cael ei wrthwyne-
bu yn gyntaf o'r cwbl, felly y gelli di-
thau.

3. Fyned llawer dŷn allan o'i ddtws
ac heb ddychwelyd byth yn ei ôl drache-
fn. Llawer dŷn a gôdodd yn iach lawen
y borau, ac a gaed yn farw cyn yna, felly
y gall ddigwyddo i titian. Ac obyddi
mor ofalus (cyn dy fyned allan) i yfed, er
mwyn cadw dy gorff rhag awyr ddiffa-
ith; pa faint mwyn gofalus y dylit ti fod i
weddi i ymddiffyn dy enaid rhag profe-
digaethau neweidus?

4. Nad yw 'r amser a dreuliaist ti yn
gwendio, yn rhwystro dim, eithr yn hy-
fforddi, ac yn llwyddo dy waith a'th ne-
gesau.

5. Mai, pan fyddych yn myned allan
idrin

i drin y byd , dy fod yn myned i anial-wch llawn o beryglon anadnabyddus: lle y cyfarfyddi a llawer miâren i ddryllio dy enw da : llawer o helwyr i ddifetha dy enaid. Maes ydyw : yn llawn, o wellt rhywiok, eithr yn llawn o seirph gwenwynllyd.

* *Hyderau* Na nianturia gan hynny, fyned yn noeth, ym mhllith y mieri hynny cya i ti ymbil â Christ am dy ddilladu di a'i gyflawnder ef : nac i fyned heibio i'r ho-enynnau ar cysgodau hynny : cyn i ti weddio am ragddarparwch Duw i fod i'th cyfarwyddo : nac i rodio yn droedoeth trwy 'r maes pryfedog hwn : nes i ti gael dy draed wedi eu hymrisgo ac esgiliau paratoad Efengyl Tyngueddyf: drwy weddio fod y sarph bres yn gyfan yngolwg dy ffydd : i gael felly oni ddeui adref yn sansteiddiach , y byddych sicr , na byrhych ddim gwaeth na 'r pryd yr aethost di allan or drws.

Am hynny er maint a fyddo dy frôs, neu er cynimaint a fyddo dy negessau, etto na ddos yn eu cylch , nac allan o'th dî nes i ti or lleiaf ddywedyd y weddi ferhon , neu 'r cyfrw.

Ereuo~~l~~ weddi feir.

On Drangarog Dad, er mwyn Iesu Crist,
 yr wyf yn attolygu i' n, faddeu i mi
 fy holl gyhoeddus a dirgeledig bechodau,
 y rhai ar feddwl, gair, a gweithred, a wna-
 ethym yn erbyn dy dduwiol Farwrhydi:
 A gwared fi oddiwrth yr holl farnedigaet-
 thau dyledus i mi am danynt, a sancteiddia
 synghalon a' th lân Yspryd, fel y gallwyfo
 hyn allan arwain bywyd duwiolach a
 mwy bucheddol. Ac yma o Arglwydd,
 yr wyf yn abertiu moliant i' th enw san-
 ctaidd, am ddarfod i ti fy niddanu i y nos
 hon a chymesurdeb o gwsg ac esmwythdra
 Yr wyf yn attolwg i ti hefyd y dydd hwn,
 ymddiffyn fy enaid am corph rhag eu holl
 beryglon a niweidiau. Ac er mwyn hyn, yr
 wyf yn syngor chymyn fy hunan, a'm holl
 orchwylion i' th fendigedig gadwraeth
 a' th reoledigaeth; gan ddeisyf arnat, pa
 yn bynnag a waelwyfa'i byw, a'i marw,
 i mi fyw, a marw, i' th ogoiant ti, ac i
 iechydwriaeth fy enaid truan, yr hwn a
 brynaist a' th werthfawr waed. Eendithia
 si gan hynny, O Arwlglydd, yn fy mynediad
 allan, am difodiad i mewn: A cheannadha pa
 beth bynnag, a feddyliwys, a ddywedwys
 neu agymmerwys mewn llaw y dydd hedd-
 yw, ei fod yn tueddu at egoniant dy enw di
 at ddaioni

i drin y byd, dy fod yn myned i anial-wch llawn o beryglon anadnabyddus lle y cyfarfyddi a llawer miaren i ddryllio dy enw da: llawer o helwyr i ddifetha dy enaid. Maes ydyw: yn llawn, o wellt rhywiok, eithr yn llawn a o seirph gwenwynllyd.

* *Hyderau* Na, i'r hanturia gan hyunny, synes yn noeth, i ym mhllith y mieri hynny cyn i ti ymbil â Christ am dy ddilladu di a'i gyflawnder ef: nac i synes heibio i'r honynnau ar cysgodau hynny: cyn i ti weddio am ragddarparwch Duw i fod i'r cyfarwyddo: nac i radio yn droedoeth trwy'r maes pryfedog hwn: nes i ti gael dy draed wedi eu hymnisgo ac esgiliau paratoad Efengyl Tynghuedayf: drwy weddio fod y sarph bres yn gyfan yngelwg dy ffydd: i gael felly oni ddeui adref yn sanectiddiach, y byddych sicr, na bythych ddim gwaeth na'r pryd yr aethost di allan or drws.

Am hynny er maint a fyddo dy frôs, neu er cynimaint a fyddo dy negesau, etto na ddos yn eu cylch, nac allan o'r dî Nes i ti or lleiaf ddywed yd y weddi fer non, neu'r cysiw.

Bereuo weddi fer.

O Dragarog Dad, er mwyn Iesu Crist,
 yr wyf yn attolygu i ni, faddeu i mi
 sy holl gyhoeddus a dirgeledig bechodau,
 yr thai ar feddwl, gair, a gweithiod, a wna-
 ethym yn erbyn dy dduwiol Farwrhydi:
 A gwared fi oddiwrth yr holl farnedigae-
 thau dyledus i mi am danynt, a sancteiddia
 synghalon a'th llin Yspryd, fel y gallwyfo
 hyn allan arwain bywyd duwiolach a
 mwy bucheddol. Ac yma o Arglwydd,
 yr wyf yn aberthu moliant i'th enw san-
 staidd, am ddarfod i ti sy niddanu i y nos
 hon a chymesurdeb o gwsg ac esmwythdra
 Yr wyf yn attelwg i ti hiefsyd y dydd hwn,
 ymddiffyn fy enaid am corph rhag eu holl
 beryglon a niweidiau. Ac er mwyn hyn, yr
 wyf yn fygorechiymyn fy hunan, a'm holl
 orchwylion i'th fendigedig gadwraeth
 a'th reoledigaeth; gan ddeisif arnat, pa
 yn bynnag a waelwyfa'i byw, a'i marw,
 i mi syw, a marw, i'th ogoniant ti, ac i
 iechydwrhaeth fy enaid truan, yr hwn a
 brynaist a'thi werthfawr waed. Eendiffia
 ii gan hynny, O Arwlgydd, yn fy mynediad
 allan, am difodiad i mewn: A chennadha pa
 beth bynnag, a feddylwyf, a ddywedwyf
 neu agymmerwyf mewn llaw y dydd hedd-
 yw, ei fod yn tueddu at egoriant dy enw di
 at ddaioni

ddaioni eraill, a diddanwch fynghydwybod fy hun, pan ddelwyf ger dy fron di i wneuthur fynghyfrif diwaethaf. Cennadhâ hyn onefol Dâd er mwyn dy fab Iesu Crist, yn yr hwn enw bendigedig, yr wyf yn rhoddi i ti dy ogoiant, ac yn erfy a'r dy ddwylaw, yr holl râdau eraill, a wyddost ti eu bod yn angenrheidiol im y dydd hwn ac yn dragwydd, yn y weddi a ddyscodd Crist ei hûn i mi, gan ddywedyd: *Ein Tâd yr hwn wr yny nefoedd, dyc.*

Myfyrdodau yn arwain Cristion, fely gallo ef rodio yr boll ddiwrnod gyd a Duw mal Enoch.

GWedi i ti ddechrau fal hyn, gwilia mor ddyfal ac ei gellych yr holl ddiwrnod yn ôl hynny: a'r dy feddyliau, geiriau, a gweithredoedd, yr hyn beth aelli di ei wneuthur yn hawdd, os ymbili am gynnorthwy Yspryd Duw, a synnied yr ychydig * reolau hyn.

* *Ddofgarthau.*

Ingyntaf, am dy feddyliau.

BYDD OFALUS I DDODI HEIBIO BOB PECHOD YU Y CYNNWIS CYNTAF. TARO I LAWR BLANT BABILON WRTH Y MEINI (TRA FY-
THONT YN IEUAINGC) SATHRA WYAU YR * ASP 137 9.
(Mewn pryd) rhag iddo dorri allan yn ESAY.5.
SARPH. BYDDDED PECHOD YN DDIEITHR I'R GA-
LON, AC NID YN CYFANNEDDU YNDDI. GO-
CHEL GWYMPYD YN SYNYCH I'R VNRHYW BE-
CHOD, RHAG I ARFER O BECHU, DYNNU YMNAITH
GYDWYBOD O BECHU, AC YNO YR A'I MOR DDIGWI-
LYDD FELLDIGEDIG, NA WNELACH DI NAC OFNI
DUW NAC AARHYDEDDU D'Y.

Na âd i'th seddwl ymfodloni mewn ne-
bryw ~~feddyll~~ fryd, yr hwn a fyddo, naill,
a'i ~~athhosibl~~ i ti ei gyflawni, a'i anfud-
diol wedi ei wneuthusr: eithr yn hytrach
meddwl am wagedd y byd, iw ddiystyr; u
am farwolaeth, i ddilgwyl am dani: an
farnedigaeth i w gochelyd: am usfern
ddiangu rhagddi; ac am y nefoedd iw
deisifu.

3. Na ddeisifa gyflawni dysfeddwl ym
mhob peth: eithr dyse nacau i ti dy hun,
y deisysiadau hynny (er daed y bont yn
rhynghu bodd i'th naturiaeth) y thai pan
eu ceflych a bair organ i'th grefydd, a char-
sineb i tithau. Ystyria y diwedd ym
mhob peth cyn i ti ddechrau y weithred.

Chwilia

ddaioni eraill, a diddanwch fynghydwy-
bod fy hun, pan ddelwyf ger dy fron di
i wneuthur fynghyfrif diwaethaf. Ce-
nnadhâ hyn onefol Dâd er mwyn dy fab
Iesu Crist, yn yr hwn enw bendigedig, yr
wyf yn rhoddi i ti dy ogniant, ac yn erfya
a'r dy ddwylaw, yr holl râdau eraill, a
wyddost ti eu bod yn angenrheidiol im
y dydd hwn ac yn dragwydd, yn y we-
ddi a ddyscodd Crist ei hûn i mi, gan ddy-
wedyd: *Ein Tâd yr hwn myr yny nefoedd,*
dyc.

*Myfyrdodau yn arwain Cristion, fely
gallo ef rodio yr boll ddiwrnod
gyd a Duw mal Enoch.*

GWedi i ti ddechrau fal hyn, gwilia
mor ddyfal ac ei gellych yr holl ddi-
wrnod yn ôl hynny: a'r dy feddyliau,
geiriau, a gweithredoedd, yr hyn beth a
elli di ei wneuthur yn hawdd, os ymbili
am gynnorthwy Yspryd Duw, a synnied yr
ychydig * reolau hyn.

* *Ddof-*
garthan.

Tngyntaf, am dy feddyliau.

BYDD osalus i ddodi heibio bob perchod yu y cynnwrs cyntaf. Tato i lawr blant Babilon wrth y mein (tra fy-thont yn ieuatingc) Sathra wyau yr * Asp 137 9. (mewn pryd) rhag iddo dorri allan yn farph. Bydded pechod yn ddieithr i'r galon, ac nid yn cyfanneddu yn ddi. Go chel gwympo yn synych i'r vnrhyw bedd, rhag i arfer o bechu, dynnu ymnaith gydwybod o bechu, ac yno yr a'mor ddigwilydd felldigedig, na wnelach di nac ofni Duv nac anrhyydeddu dŷn.

Na âd i'th feedwl ymfodloni mewn nebw feedylfryd, yr hwn a fyddo, naill, a'i amhosibl i ti ei gyflawni, a'i anfud-diol wedi ei wneuthins: eithr yn hytrach meddwl am wagedd y byd, iw ddiystyr; am farwolaeth, i ddilgwyl am dani: am farnedigaeth iw gochelyd: am uffern i ddiangc rhagddi; ac am y nefoedd iw deisif.

3. Na ddeisifia gyflawni dysfeddwyl ym mhob peth: eithr dysc nacau i ti dy hun, y deisysiadau hynny (er daed y bont yn rhynghu bodd i'th naturiaeth) y thai pan eu cefydd a bair organ i'th grefydd, a charsinel i tithau. Ystyria y diwedd ym mhob peth cyn i ti ddechrau y weithred.

Chwilia

Chwilia beunydd fwyfwy i weled dy
drueni dy hun , o achos anghrediniach,
neillduol gariad, ac ewyllyflawn dorriad
cyfraith Dduw : a gwêl ddiffyg trugaredd
Dduw, trwy haeddedigaethau diodde-
saint Crist i fod yn gyfryw : fel pe gof-
ynid i ti pa greadur waelaf ar y ddaiar :
y gallo dy gydbod ateb ; *My fi fy hûn o
herwydd fy mhecbodau* : ac o'r tu arall pe
gofynnaid i ti , pa beth yr 'wyt ti yn ei
gymmeryd yn beth mwyaf gwerthfawr
yn y byd ? bod o'th galon i'th ateb, *vn
defnyn o waed Crist i olchi ymmaith fy mhe-
cbodau*. Ac fel yr wyt yn prisio yn iechy-
dwriaeth dy enaid , na fydd fyw mewn
vn mâth a'r bechod rhyfygus. O blegid
gwir ffydd, a bwriad i bechu, byth ni chy-
tunant a'i gilydd.

5. Ymddangos dy fod yn wir wâs i Crist,
nid yn vnig yn dy alwedigaeth gyffredi-
nol, megis trwy synych arfer y *gair a'r
Sacramentau* : eithr hefyd yn hynodol, gan
wneuthur cydwybod i ochel pob pechod
adnabyddus : ac i vfyddhau i Dduw ym
mhob vn o'i orchwynnion : Mal *Josias*
yr hwn a drôdd at Dduw , *a'i holl galon yn
el cyfraith Môses*. A *Zachari ac Elizabeth*,
yr rhai a rodiasant yn holl orchymynnion a
deddfau'r Arglwydd yn ddifeius. Eithr o
digwydda i't (O wendid)vn amser gwym-
po i ryw fath a'r bechod, na orwedd yn-
ddo , eithr ymgyfoda o honaw chwypyn
drwy ediseirwch disrifol ; gan weddio am
faddeuant, nes j'th cydwybod gael ei he-
ddyfhu , a'th casineb i bechod ei chwa-

negu, a thfariad i wellhau ei gydffurfio yn hollawl.

6. Gochel fod yn hoffi cael canmholieth wenhieithus gan y bobl : ni ddaw'r diwedd o hyunny fyth i ddaoui. Ac er i ti gael mawl trwy haeddiant rhyglyddus derbyn yn gall, rhag iddo brifio yn swy peryglus na diystyrwch. Oblegid nid yw'r gwyf mawr ond chwennych cadw yn isel y thai a lysant hwy am eu haneilyng-dod : a thorri ymmraith y rhai y bont yn eu cynfigennu am eu mawredd. Hwnnw gan hyunny sydd wir unio gall, yr hwn (wrth ystyried yr ymadroedd o'r blaen) ni byddo yn hoffi nag yn llysu canmholiaeth. Eithr mogel er dim i seddwl anfodlongar letysa ynot, canys fe ddichon wneuthr mwy o alaeth nag a wyddes. Trugaredd hynod yw, ym n. i y lliaws o fendiffithiau a gefaist, gael yhai gwthwynebion. Y mae Duw yn rhodd i ti lawer o fendiffithion, rhag (a thithau yn blentyn iddo) trwy cibau, i ti anobeithio. Ac y mae ef yn danfon yhai gwrthwynebion, rhag mewn gormod llawnder (wrth fod yn fföl) i ti rysgu. Llawer o'r yhai a ymgysodasant eu hunain i vchelsfreintiau, a fuasant yn eu bodloni eu hunain a breintiau is pa gwybuaseat eu mawrion beryglau: hoffa gan hyunny gymmedroldeb o flaen mawredd, ac yn dy ewyllys bydded gennit olwg ar ewyllys Duw : rhag i'ch weithred dy hŷn ymchwelyd yn ddinistr i't dy hunan. Dedwyddol yw'r dyn yr hwn

hwn yn y byd byrr yma , y mae 'r byd yn cael lleiaf cydnabod arno am y byddo ef yn gwir adnabod Duw ac e ei hŷn, Pa wrthwyneb bynnag gan hynny a ddigwyddo i ti; cofia ei fod yn llai nac y mae dy bechodaun yn ei haeddu. Cyfrif gan hynny Grif yn fwyaf llawenydd , a pechod yn fwyaf prudd-der i ti: na chyffelyba yn môth ar eisiau , i eisiau grâs , nac yn môth ar golled,i'r golled am ffâfr Duw: ac yno yr anfodlonrhwydd oddiellan a orthrymma lai ar dy feddwl oddifewn. A chyn lynyched ac y cynnygio Satan wneuthur cynnwrf o anfodlonrhwydd yn dy feddylfryd : cofia athrawiaeth Paul ni ddygasom ni ddim i'r dyd , ac eglur yw, na allwn ni dâwyn dim allan chwaih. Am bynnyo bydd genym , ymborth a dillad, ymfodlonwn ar hynny. Canys y rhai fydd yn ewyllysio ymgyfoethogi sydd yn syrthio i brofedi-gaeth , a magl , a llawer o chwantau ynfyd a neweidiol , a rhai sy'n boddi dynion i ddi-

1. Tim. 6 nistr , a cholledigaeth. Gweddia gan hynny

7.8.9. gyd ag Agur ddoeth: O Arglydd na ddyro i

1 Tim. 6. mi na thylodi na chyfoeth, portha fi am digo-

8.9. nedd o fara, rhag i mi ymlenwi a' th wadu

Gen. 18. di, a dywedyd, pwy yw'r Arglydd: a rhag

Col. 3. 1. i mi fyned yn dlawd a lledratta , a chymme-

2. ryd enw sy Nuw yn ofer.

Phil. 3. 7. Na ddyro fwy o feddwl ar bethau

20. bydol, nac sydd anghenrhaid o ran ey-

Josu. 7.9. flawni dy le, a chynheliaeth dy fywyd :

Psal. 139 ac yn waftad gofala fwy am bethau nefol,

nac am bethau daiarol : a bydded mwy

gofidus gennit , am yr ammarch a wnelir

i Dduw, nac am y llwyrgam a gynnygier
 i ti dy hunan: ond os cam neillduol a
 gynnygir i ti, cyd-ddyga fel Cristion trwy
 ammynedd. Ni bu erioed yn diniwaid yn
 cael cam, os cyd-ddygai yn delioddefgar,
 nás gorfyddai yn y diwedd. Eithr y mae
 dy enw da (meddi di) yn y cysamser yn
 cael anaf: cyd-ddyga hynny hefyd, yn'n
 ammyneddgar: Canys yr hwn yn y dydd
 olaf a rydd 'ith gorff di *adgyfodiad*, a
 gennadha yn ddiogel, mewn amser gwe-
 ddol, *adgyfodiad* 'ith enw da. Os ty di
 a fyddi yn anoddesgar, yn ymwenwyno,
 ac yn ymosidio o achos bod yn cael cam, y
 briw, yr wyt yn ei wneuthur it dy hûn,
 fydd fwy na'r hyn y mae dy wrthwyne-
 bwr yn ei wneuthur i ti. Ni elli chwaith
 moi lawenychu ef yn fwy, na chael o hono
 glywed fod hynny yn dy ofidio di trwy-
 ddot. Eithr o gelli ddangos ammynedd
 ar y ddaiar, fe ddengys Duw ei fod ynrau
 yn gyfion yn y nefoedd. Gweddia trosto
 ef; Canys os da wyt ti dy hûn, ni elli na
 lawenychi, o gweli dy elyn pennaf, yn dy-
 fod yn ddŷn da yntau. Eithr os ef ni
 ymwrthyd a'i dwylli, ac a'i salais,
 ymro di i weddio, gan dy orchymmyn dy
 hun a'r achos at *Farnwr* cyfion nef a daiar,
 a chan ddywedyd gyd â *Ieremi*: O Argl-
 wydd y lluoedd barnwr cyflawnder, a chwi-
 liwr yr arenau a'r galon: dialedd sydd ei-
 ddot; i ti y datcuddiais yn fghwyr. Yn y
 cysamser gwilia (gyd â *Dafydd*) am yr
 Arglwydd: byddo gyssur da, a'e ef a'ddio-
 ddana dy galon.

8. Pafwyaf a ganmolo eraill arnat ti ani ryw weithred o didog, bydd dithau fwyaf gostyngedig yn dy feddylsryd dy hûn. Nac ymhoffa mewn gwâg ganmholiaeth dynion; yr oedd y forwyn Fendigedig mewn ymdrech meddwl, pan gaffodd hi ei gwir ganmol gan yr Angel. Hwynt hwy a glodforir gan Angelion yn y nef: y rhai a ochelant gamholiaeth dynion ar y ddaiar. Nid rhaid i ti chwaith mo'th canmol dy hûn: os da gwneidi gei ddigon i g hoeddi dy foliant. Na fydd ymofyngar i wyr bod gweithredoedd rhai eraill, cithr yn hytrach hydd ofalus, na gwypones arall yn gamweirhred o'th eiddo di.

9. Na chyfrif yn pechod yn *fychan*, canys y mae diaf Duw yn ddyledus i'r lleiaf: ar lleiaf a'th fwriasai di yn golledig, oni buasai ei Fab Duw farw drosor. Bydded gresynus gennit (wrh hynny) drueni dy gyflwr dy hûn: ac fel y byddo 'r achos yn gofyn galara am anwiredd yr amser,
Ezec.9.4 gweddia ar ei Dduw ei wellhau, ac na fydd di yn or rhai, a'i gwnclo yn waeth.

10. Yn ddiweddaf, mynchy-seddwl fyrryd yw dy enices, a sicred yw marwolaeth: a dymuna enioes *ddâ*, oflaen enioes *hir*: Canys fel y mae yn well yn diwrnod o enioes dŷn na'r oed hwyaf i garw nen! gigran: sell yn dydd gwedi ei dre!io mewn dwywawl grefydd, sydd werthfawrocach na holl fywyd dŷn a ddarfynnu yn halogedig.

Mees vnwaish gan hynny bob dydd, rifo
dy ddyddiau, i dynnu ymmaith y rhai a
ddarsuont (mal breuddwyd a ddiflannai)
a thynnu ynghyd, y rhai sydd i ddyfod,
(gan fod y naill hanner iw cysgu allan, ar
hyn fy 'n ôl yn helbulus, gan orthrymde-
rau y byd, dy afiechyd dy hû u, a marwo-
laethau cynnesefiaid) gan gyfrif yn vni-
ydydd presennol yn eiddot ti: yr hwn
treilia fel pe bai heb fod i ti iw dreilio yn
dydd ond hwnnw.

In ail, am dy eiriau.

C Ofia fod yn rhaid i ti roi cyfrif *am bob*
gair segur: a bod y gŵr doethaf wrth
siarad gormod, yn myned tu hwnt iddo
ei hün. Gochel gân hynny bob anibennus
agwydn-oser siarad, o'r hyn anfynych y
daw diddanwch, a thra-mynych edifeirwch:
yn enwedig mogel attebion byrbwyll, lle y
mae y tafod yn rhedeg o flaen y meddwl,
y gair oedd eiddot ti tra cedwaist ei me-
wn: y mae 'n eiddo arall cyn gynted ac
yr aeth allan. O gywilydd a gwâth, pan
syddo tafod dŷn ei hün yn dysod yn dŷst
yn ei erbyn, i wardwyddo ei wyneb ei
hunan. Felly hydded dy eiriau yn an-
am, ac yn bwyllic: rhagfysyria ydyw y
peth yr wyt ar fedr ei ddyweddyd, yu
weddâidd iw ddyweddyd: na wiria swy
nag

nag a wypych ti ei fod yn wir, a dewis
dewi o flaen siarad yn ddiffwyth , neu
chwedleua rhefwm di-ddenydd.

2. Eled dy galon a'th dafod ynglyd
mewn * honest-rwydd a gwirionedd , ca-
shâ ragrith a phob goganair mewn arall,
ffieiddia ynot dy hun, neu fo ffieiddia Duw
dy di am hynny. O blegit y mae ef yn ca-
shau y dŷn celwyddog , a'r cythraul ei Dâd
ef yn ffunyd. Os gwybyddir vñwaith dy
fod heb wneuthur cydwybod o ddywe-
dyd celwydd, ni choelia vñ dŷn mo honot
pan fyddych yn dywedyd y gwirionedd;
eithr o byddi yn caru y gwirionedd , se a
goelir i'th air di o flaen llwf vñ celwyddog
Mawr yw'r meddiant sydd gan Satan ar
yr thai a ymarfero ddywedyd celwydd,
megis na fedrant ond dywedyd celwydd,
er na byddo iddynt elw yn y byd oddi-
wrtho : ac er na h ô neb arall yn peri
iddynt ei ddywedyd. Na âd i'th ddigo-
faint barhau , wedi ei darfyddo'r achos:
gwêl byth ragoriaeth, rhwng yr hwn sy
'n gweuthur cam o herwydd ei wendid
(neu yn erbyn ei cwyllys) ar hwn sy'n
trawseddu o'i lawnfryd yn faleisus : gât i'r
naill gael trûgaredd, ac i'r llall gael cy-
flawnder.

3. Cadw dy ymadrodd o-ddiwrth bob
budreddi a ferthrwydd , mor lân , ac y
mynnit gadw dy fwyd oddiwrth wenwyn,
a bydded dy ymadrodd yn gyfryw ac a fyddo
da i adeiladu yn fuddiol, ac yn peri grâs i'r
gwrando myr : hydd niwy difrifol yn sia-
rad

rad am y grefydd, nac yn siarad am bethau bydol.

O Deelli i't gyseiliorni, nag ymdro yn wargaled i aros yn dy fai ; *gorfoleddawrth gael y gwirionedd a mawrygaef.* Mysyria gan hynny dri pheth , ddeall yn dda, ddywedyd yn dda , a gwneuthur yn dda. Aphan gyfarfyddych di â phlant Duw, bydd sicr o gynnill rhyw leshâd o ddiwrrhynt , dysc ganddynt gwbl ac a elluch o ddaioni, a chyfranna ag hwyt yr holl bethau daionus a wyddost dithau. Pa *Marc. 4* swyaf o ddaioni a ddyfch ei all, mwyaf *24.*

a ddysg Duwi tithnu. Canys megis y mae doniau dynion wrth hir ymarfer o honynnt yn delwi ac yn datfod : felly y mae doniau Duw o'i hir ymarfer yn cynnyddu, ac yn chwanegu ; *Megis ysteneido olew y wraig wedd y dyledog , yr hwn pa swyaf a dywalltai hi o honi , fwyfry a fyddai ynddi.* *2. Bres. 4* *2.*

4. Gochel gredu y cwbl a ddywedpwyd i ti, ac na ddywed y cwbl a glywych di : Canys es gwnci, ni chei di hir feddu cyfeillion cywir , na byth eisiau blinderau trymmion. Am hynny , cyn cyhuddo neb bydd yn gyntaf ddiogel o'r gwirionedd: yno barna. Ac fel yr wyt yn prisio geirda calon honest , na âd fyth i gasineb mewn drygnaws beri i ti adrodd, yr hyn a ddarsu, i gariad, mewn cymdeithas dy rwymo di (er ys hir o amser) i w gadw yn gyfrinachol. Eithr rhag osn y fâth wyniau, synnia ddau beth :

nag a wypych ti ei fod yn wir, a dewis
dewi o flaen siarad yn ddiffwyth, neu
chwedleua rhefwm di-ddenydd.

2. Eled dy galon a'th dafod ynghyd
mewn * honest-rwydd a gwirionedd, ca-
shâ ragrith a phob goganair mewn arall,
ffieiddia ynot dy hun, neu fo ffieiddia Duw
dy di am hymy. O blegit y mae ef yn ca-
shau y dŷn celwyddog, a'r cythraul ei Dâd
ef un ffunyd. Os gwybyddir vnwaith dy
fod heb wneuthur cydwybod o ddywe-
dyd celwydd, ni choelia vn dŷn mo honot
pan fyddych yn dywedyd y gwirionedd;
eithr o byddi yn caru y gwirionedd, se a
goelir i'th air di o flaen llwf vn celwyddog
Mawr yw'r meddiant sydd gan Satan ar
yr rhai a ymarfero ddywedyd celwydd,
megis na fedrant ond dywedyd celwydd,
er na byddo iddynt elw yn y byd oddi-
wrtho: ac er na bô neb arall yn peri
iddynt ei ddywedyd. Na âd i'th ddigo-
faint barhau, wedi ei darfyddo'r achos:
gwêl byth ragoriaeth, rhwng yr hwn sy
n gweuthur cam o herwydd ei wendid
(neu yn erbyn ei cwyllys) ar hwn sy'n
trwseddu o'i lawnfryd yn faleisus: gât i'r
naill gael trugaredd, ac i'r llall gael cy-
flawnder.

3. Cadw dy ymadrodd o-ddiwrth bob
budreddi a ferthrwydd, mor lân, ac y
mynnit gadw dy fwyd oddiwrth wenwyn,
a bydded dy ymadrodd yn gyfryw ac a fyddo
da i adeiladu yn fuddiol, ac yn peri grâs i'r
gwrandoawr: bydd niwy disrifol yn si-
rad

rad am y grefydd, nac yn siarad am bethau bydol.

O Deelli i't gyfeiliorni, nag ymdro yn wargaled i aros yn dy fai ; gorfoleddwrth gael y gwirionedd a mawrygaef. Mysyria gan hymny dri pheth , ddeall yn dda, ddywedyd yn dda , a gwneuthur yn dda. Aphan gyfarfyddych di â phlant Duw, bydd sicr o gynnill rhyw leshâd oddiwrhynt , dylg ganddynt gwbl ac a e'lych oddaioni, a chyfranna ag hwynt yr holl bethau daionus a wyddost dithau. Pa Mare. 4 swyaf o ddaioni addysceh i eraill, mwyaf 24. a ddylg Duw i tithnu. Canys megis y mae domiau dynion wrth hir ymarfer o honynyt yn delwi ac yn datfod : felly y mae domiau Duw o'i hir ymarfer yn cynnyddu, ac yn chwanegu ; Megis ysteneido olew y wraig weddys ddyledog , yr hwn pa swyaf a dywalltai hi o honi, fwyfwy a fyddai ynddi. 2 Bren. 4. 2.

4. Gochel gredu y cwbl a ddywedpwyd i ni, ac na ddywed y cwbl a glywych di : Canys es gwnci, ni chei di hit seddu cy- scillion cywir , na byth eisiau blinderau trymmion. Am hymny , cyn cyhuddo neb hyddyn gyntaf ddiogel o'r gwirionedd: yno barna. Ac fel yr wyt yn prisio geirda calon honest , na ad fyth i gasineb mewn drygnaws beri i ti adrodd, yr hyn a ddarsa, i gariad, mewn cymdeithas dy rwymo di (er ys hit o amser) i w gadw yn gyfrinachol. Eithr rhag osn y fath wyniau, synnia ddau bet i:

Yn gyntaf, er maint dy godynabyddiaeth: na wna yr vn yn gefeillfrawd o'th cyfrinach, ond vn a syddo yn gwir ofni Duw, y cyfryw nid rhaid i ti byth moi ofni. Canys pa rhoem i chwi ac amrafaelio mewn rhyw bethau neillduol, etto cariad grifianogawl, prif sail eich cyfeillach: ni chwympa allan byth, ac ni chynnwys ofn Duw iddo ef, wneuthur dihirdra â thydi.

Yn ail, na wna ddim yngwydd dy gyfaill, am yr hyn ni elli fod yn ddiangol, oddieithrei gadw yn gyfrinachol: nag vn peth (o daw achos) y byddo rhaid i ti ei ofni, os ef a brisia i fod yn elyn anafus i ti. O gwnaethost ti ddim ar fai, gofyn fadduant i Dduw, a * pherswadia dy di dy hûn, ac nid dy gyfaill, i gadw dy gyfri. nach dy hûn. Canys bydd ddiogel pa gefeillach bynnag, a osodir ar sail amgen, nac ar wir grefydd: os yr *achos* o honi a fetha, y mae'r gyfeillach yn myned i'r gwellt: Ac yu hytrach o herwydd fel y mae, Duw yn hau, gwirionedd, heddwch a chymdeithas ymhlið dynion, megis y dylem ni fyw i wneuthnt dairi y naill i'r llall: felly y mae 'r cythraul beunydd yn hau celwydd, amrafael, a glynasdra, i beri (os gall ef) i'r cyfeillion anwylaf, y naill i ddifetha 'r llall.

5. Nawna goeg-ddigrifwch o wendid vñ arall: cofia dy vn dy hunan. Ffeiddia synwyr gás, a naturiaeth front y dŷn sydd (pan fo ei mennydd yn deall rhyw achos o war

* *Dwg
ar deall
i't.*

o watwor) yn trafaelio megis gwraig feichiog, nes cael ei ben yn rhydd oddiwrtho. Je gwell ganddo golli ei gyfaill gorau, nai wawd dihiraf: eithr o byddi di wedi ymroi i fod yn llawen, cymmer osal mawr am dri pheth. Yn gyntaf, na byddo dy ddigrifwch yn gwrt hwyncebu iawn grefydd.

Yn ail, na byddo yn erbyn cariad perffaith.

Yn drydydd, na byddo yn erbyn diweirdeb. Ac yno bydd mor llawen ac a fynnuch, yn unig yn yr Arglwydd.

6. Na fydded llawen gennit weled codwm i'th elyn, o blegit ni wyddost pa fodd y bydd dy ddiweddu dý hûn. Eithr gorfoledda fwy wrth weled gwellhâd y dýn dihiraf, nac wrth weled ei gospedigaeth. Na cashâ vñ dýn, rhag osn bod Crist yn ei garu: *yr hwn ni fyn i ti gafkau'r hwn a garo ef.* Yr oedd Crist yn dy garu di, pan oeddit yn elyn iddo; am hynny drwy hae-
ddedigaethu ei waed, y mae ef yn erbyn
arnat erci swyn ef garu dy elyn: nacâ ef
(a thithau yn Gristion) os llyfesi. Nid yw
ef yn gofyn ond naddeuant am faddeuant:
naddeuant o gant o geniogau am
faddeuant o ddeng-mil o dalentau, trugain
can-mil o goronau, am ddeg coron: Y
chydig o faddeuant dýn am anherfynol
faddeuant yr holl *Alluog Dduw,* er i ti
dybied, nad yw dy elyn yn haeddu maddeuant,
etto y mae Crist yn deilwng i'w
anrhyydeddu.

Phi. 4.4.

Rhuf. 5.
8.10.

Eph. 2.4.

Mar. 25.

II. &c.

7. Dywed y gwirionedd, a e na ofna
wyneb dŷn : pan fyddo gogonian Duw
neu ddaioni dy gymydog yn ei ofyn ar
dy lawer : wrth ynnill cás y Tywysog
lawer gwaith yr ynnillir cariad Duw : ni
cheiff gweniath ond byr barhau mewn
cymmeriad, na gwirionedd mor hir aros
mewn ammarch.

8. Tybia ei fod ef yn gyfaill cywir ffy-
ddlon, a ddywedo i ti dy feiau yn eglur
mewn dirgelwch. Yr hwn sydd yn dy
weled ti yn troseddu, ac heb ddywedyd
i ti dy fai : naill, a'i n'ai ef yn gwenhie-
thio i't am dy ffafr , neu ni feiddia ef rhag
osn , mo't ansodloni. Gresynus ydyw
cyflwr yr hwn, wrth ei raid ni feddo yn
i'w gynghori. Argyoeddiad , bid gyfion
bid anghyfion ; pa yn bynnag a'i o enau
gelyn y delo , ni wna syth njwaid i wr
synhwyrol. Oblegid os bydd hynny yn
wir, dyna i ti rybydd i wellhau : os an-
wir , dyna ddangos i ti beth i'w ochelyd:
felly ym mhob ffôrdd y mae yn gwneuthur
gŵr câll yn well, neu yn ddichlynnach.
Ond oni elli aros d y * argyoeddi : na wna
dithlau ddim achos o argyoeddiad.

* Nen
fei arnat

9. Na chrybwylla Dduw, ond trwy
osn ac anrhynedd, megis yn ei glyw a'i
olwg. Canys gan weled nad ydym ni dei-
wng i ar eru ei enw sanctaidd yn eis
geneuau : llai o lawer y dylem ni gam-
arfer ei enw bendigedig yn ofer , yn ein
hymadroddion. Canys ei arfer beunydd-
mewn ofer, byrbwyll, neu gau lyfca ydd
sein

fein hynodol ac arwydd di. mhenus o enaid
ni wir osnodd Dduw erioed. Gweddia
gan hynny gyd â Dafydd, pan fyddych i
lesaru mewn rhyw achos a ddichon beri
digosaint fel hyn: *Gofid Arglydd galwra-*
eth o flaen syngenu: cadw ddrws syngwe- Psal. 147
fasau. 3.

10. Yn olaf, bydd weddai dd yn ean-
mol, yn wybodol yn cyfarch, yn gymdeith-
gur yn cynghori, yn drugarog yn maddeu,
yn ffyddlon yn addo, yn hael yn gwo-
brwyo twrn da, heb wneuthur talediga-
eth rhinwedd, yn wobrau ffasor.

Tudrydydd am dy weini hredoedd.

NA wna ddrwg er gallael ei wneuthur
O blegid ni chynnwys Duw i'r pe-
shod lleiaf (heb edifeirwch chwerwdôst)
ddiangc yn ddigosp. Na âd yn daioni a'r a
eilych heb ei wneuthur. Na wna ddim
allan o'th alwedigaeth, nac yn dy alwe-
digaeth, cyn i ti yn gyntaf gymmeryd
cyngor gen air Duw, i wyboda fyddo y peth
yn gyfreithblawn, a'i na byddo, a gweddio
am ei fendith ef, ar dy amcannion, ag
yno gwna ef, yn enw Duw, â chalon lawn
o gyffur, gan orchymimyn y rhâd a'r
cynnydd iddo ef, yngallu yr hwn, y mae
bendigo, a llwyddo pa orchwyl bynnag
a ddarparwyd i'w ogoniant.

Psa. 119.
101.

2. Pryd ith arweinir i brosedigaeth, i wneuthur gweithred ddrwg, cofia fod Satan gyd a'i orchwyl ef. Na âd gan hynny i blentyn ci Dduw fod yn offer i a'i l cyn ddihired. Cašhâ y gorchwyl, mal yr wyt yn fficiddio yr awdur ymosyn a'th cydwybod y ddau beth hyn: a synwn i, i aral

Mat. 7.11 wneuthur fal hyn â mi? Pa ryw atteba rofi Grist, yn nydd fynghyfrif, Os fy fi

Luc. 1.6 (yngwrthwyneb im gwybodaeth a'm cydwybod) a wnaf yr anwiredd a'r pechoda hwn ya ei erbyn ef. Cofia gyd â Joseph, er

2 Cor. 6. nad oes yn dŷn yn gweled, etto y mae Duw yn gweled y cwbwl. Y mât gan hynny a'th holl bechodau (gyd â Joseph) yn

Gen. 39. gystal y rhai ydynt gyfrinachol yngolwg Dyw yn vnig, a'r rhai ydynt eglur yngolwg dynion. O blegit Duw fel y mae yn gyflawn, (oddieithri't brysuro, i edifarhau)

a ddwg yr holl bechodau dirgeledig i oleuni cyhoeddus, megis y dygodd rai *Dafydd* gar bron holl *Israël*, a char bron yr haul.

Bydded gan hynny pechoda dirgeledig mor ofnadwy gennit, ac yw cywilydd agored. A gochel hwynt oll yn gyffredin, mal na byddych yna cennadhau i't dy hûn yn neillduoll bechod anwyl, yr hwn y mae llygredigaeth dy anian yn cytuno yn orau ag efo, oblegit se fedr y cythraul cyfrwys-ddrwg, ddala enaid dŷn ynglŷn, cyn dynned wrth yn, ac wrth lawer o bechodau: ac yn drymmach wrth yn a fyddo yn rhyngu bodd i ti, nac wrth yr holl rai y byddych yn dechrau eu cašhau

shan. Ac fel yr wyt yn chwennych ymael ar peehod, felly bydd ofalus i ochelyd yr achos.

3. Er mwyn cwblhau gweithredoedd da o fewn dy alwedigaeth, nac ammeu taglumiaeth Duw, er ei ti weled y moddion naill, a'i'n weinion, a'i'n ddiffygol, ac o bydd y moddion yn ymgynnig i ti bydd diogel eu bod hwynt yn gyfeithlon: a chwedi ei ceffych fodion cyfreithlon, gwilia hyderu mwy arnynt hwy, nac ar Dduw ei bun. Cymmeryd poen mewn galwedigaeth gyfreithlon, ydyw moddion cyffredinol Duw, drwy'r rhai y mae Duw yn bendithio ei blant â phethau oddiellan. Gweddia gan hynny am fendith Duw ar ei fodion es. Bydded gennit seddylfryd nefol mewn bydol a daiarol drafferth: Gwna dy egni gorau a gorchymyn y digwyddiadd (fel y perthny) i ddoethineb y goruchaf Dduw. Na * feddwl gael llwyddiant ar y pethau a selldigodd Duw. Nid elw yn y diwedd yw, yr hyn a ynnillych wrth golli dy enaid. Yn mhob gweithredoedd a moddion gan hynny, ymeginia gyd â Phaul i gadw cydwybod lân bêb amser tu ac at Dduw, a dynian.

* *Ddij-gwyl.*

*O ran : cydwybod sy'n gwaredu,
cydwybod sydd yn euog farnu.
Cydwybod garnuud , yn ol gwaith
bair golli dyn diffaith, (gwallas
Cydwybod mewn cyd o baith
a geidw dyn gwed ei daith.*

Rha. 8. 4. Câr bob pethau daionus , er mwyn
Duw : a châr Duw er ei fwyn ei hûn.
Tra fyddych yn dal Duw yn gyfaill it,
naid rhaid i ti osni pwy a fyddogelyn i ti:
canys naill , a'i fe a wna Duw dy elyn i
fod yn gyfailli ti , a'i fe a'i ffwrwyna ef , fel
Ocha. 16 nas gallo wneuthur dim niweid i ti . Eri-
oed ni orchfygwyd yn dŷn gan ei elyn , nes
i'w bechod ef yn gyntaf gael y llaw en-
vchaf arno , a Duw ei adael ef iddo ei hûn.
Yr hwn gan hynny a fynno fod yn gad-
wedig rhag ofn ei elynion a byw yn , was-
dad yn ffur Duw , pryned ynfydrwydd
y c amser a aeth heibio ag ediseitwch di-
frifol : edryched ar yr amser presennol
trwy sanyldra Duwiol grefydd , a gwiliad
yr amser sydd i ddysod , trwy ragwybo-
daeth di-esceulus.

Psa. 27. 5. Dyro i bob dŷn yr anriydedd dyle-
11, 12, 13 dus iw alwedigaeth , eithr anriydedda
ddŷn yn fwy am ei ddaioni nac am ēfaw-
redd. Ac ar law pwy bynnag y cesaist ti
dwrnda , cosia (yn ol y gallu a rodde
Dyw i ti) fod yn addiolchgar iddo Cyd-
nabydda

nabydda hyn yn gariadus o flaen dynion,
a gweddia trosto at Dduw â chalon ewy-
llysgar, a chyfrif bob bendith a dderbyn-
naiſt oddiwrth Dduw, yn arwydd o'i
dragwyddol gariad, i' th cymhell i ddu-
wiol fywyd.

6. Na falchia o achos dy olud bydol od-
dialian, nac o achos dy ddoniau yſprydol
oddifewn. Nid o achos dy dda bydol oddia-
llan, o blegit fel eu daethant yn ddiwe-
ddar, felly yr ânt ymmaith drachefn yn
ddisymmwth, am hynny y golled o honynt
nid yw beth i' w chwyno. Na e am ddonni-
au oddifewn chwaith: canys, fel y darfu i
Dduw eu rhoi, felly un agwedd efe a i
dwg hwynt ymmaith: Os (gan anghofio
y Rhoddwr) ycamarferi di ei ddoniau,
gan chwyddo dy galon â balchder o' th
haeddedigaeth dy hûn, ac i ddiystyr
eraill, er mwyn pa rai y darfu i'r Olla-
lluog Dduw dywallt y cyfryw ddoniau
arnat. Oes gennitti un rhin dda a bair i ti
seddwl yn cda am danat dy hûn? y mae
arnat ti theu vgain o feiau a ddylai yn hy-
trach, dy beri yn gâs yn dy olwg dy hûn.

Bydd un agwedd yngolwg Duw, yr
hwn sydd yn gweled dy galon, ac yr
wyt yn ymddangos yngolwg dynion, y
thai lydd yn gweled dy wyneb. Na ym-
sediona mo honor dy hûn ag enw da oddi-
llan, pan fyddo dy gydwylod oddifewn:
ya dywedyd i ti, nad wyt yn ei haeddu,
a am hynny nid eiddo ti mo honaw.
Enw da haeddedigol, am beth bynnag y

K S. byddo,

byddo, oddieithr am *Dduwioldeb*, a bery
ychydig a llai a dâl. Ni ddarllennais eroied
ya yr holl scrythyrau sanctaidd, o edifeir-

* *Edifeiriwch.* wch rhagrithiwr : ac nid rhyfedd : Ca-
nys yn ôl pechu * dychwelaid ydyw yr
vnig fodd sydd wedi ei adael i jachau pe-
chaduriaid eraill , paryw fodd sydd i'w
gael, i'w ddychwelyd ef, yr hwn a drôdd
droad ei hûn yn bechod. Gwae gan hyn-
ny yr enaid nid yw , ac etto sy'n ymd-
dangos yn fucheddol.

* *Ddihewydd.* 7. Dal fulw ar * ddiben ofniadwy, y
dynion melldigedig hynodol, i ffieiddio
eu gweithredoedd drygionus ; edrych
ar tywyd y duwiol, fel y gellych ddyscu
gwneuthur ar ei ôl, a'i *ddiwedd bendige-
dig* , fel y gellych gael cyssur oddiwrtho.

Num. 23. Gwna barch i'th well, dal fulw ar y doeth,
10. cynnal gymdeithas y dyn goneft , a char

Psal. 37. y dŷn crefyddol. A chan weled fod natur
35, 36, lygredig dŷn yn tueddu at *Ragrith*: gochel
37. arseru crefydd yn ddibris ac yn scoewar,
heb na gofal na chydwybod i gynnyddu
yn dduwiolach a sanctaiddiolach oddi-
wrthi. Ymwrando gan hynny pa fodd
ei ymglywych(trwy arseru *maddion* Duw
beunydd) yn marwhau dy lygredigaeth,

Cor. I. ac yn cynnyddu mewn sancteiddrwydd :
28. Ac na wna ddim llûn neu wâgfost i ym-
ddangos , yn sancteiddiach oddiallan, nac
wyt ti(yngolwg Duw) oddifewn yn dy
galon.

8. Cais lywodraethu y rhai sy'n byw
tan dy awdurdod trwy gariad, yn hytrach

na thrwy ofn: Canys llywodraethu trwy gariad sydd hawdd a d ogel, eithr gosal a dychryna fydd byth yn canlyn creulondeb. Gortrechiad a bair i'r rhai a ortrechir ddisgwyl odfa i fyned oddi dan yr iau, yr hon nid ydynt fodlon iw ddwyn: Ni âd cyfiawnder Duw chwaith, i lywodraeth a seiliwyd ar greulondeb barhau yn hir. Cofia er eu bod trwy ddynol ordinhhâd, yn dy wasanaethu di; etto trwy briodol drefn gyflawnach, gweision i Dduw ydynt, ie a chan eu bod yn Grifianogion, nid megis dy weision, eithr vwchlaw gweision, brodyr anwyl yn yr Arglwydd. Rheola gan **I Cor. 9:5.** hymny ar Geifianigion (gan dy fod yn grifion) mewn cariad, a thrugaredd fel Crist dy ben Athro.

9. Cofia, mai o holl weithredoedd dyn, nad oes dim yn peri Swyddog yn debycach i Dduw (rhaglaw i'r hwn yw ef) nac yw, gwneuthur vniōndeb yn vniōn: Oran cyflawni yr hyn bethi mal y dylit:

Yn gyntaf, bydded gennit ti glust agoed i wrando achwynion, cyflawn neu anghyflawn weithredoedd.

Yn ail, dod felly fenthyg yn glust i'r cyhuddwr, fel y bych yn cadw y llall i'r ymddiffynnwr: Ganys yr hwn a farno o'r naill du, cyn gwrando y ddau, er iddo farau yn gyflawn, y mae ef yn farawr anghyflawn.

Yn drydydd, wrth wrando i'r ddeutu, na ogwydda at y llaw ddebau o serch, nac at yr aswy o gasnewb: megis i goeli'r rhwymynnau:

*symmau o debygoliaeth gan gyfaill, o flaen
y gwirionedd eglur gan gas-ddyn.*

Yn bedwerdd, na ddyron nág o gyfiawnder, (yr hyn yw *regia mensura*, sef *mesur brenhinol*,) i'r dciliaid gwaelaf. Eithr gâd i achos y gwan, a'r anghê nog, y cryf, ar cyfoethog, fod yn yr vnrhyw bwysau gwastad. Os canfyddi o'r naill du mewn rhyw achos: *frynniau uchel o gyfrwydra dicbellgar*, ymbleidio *cadarn*, ag erlid *haerlyg gortrech*: ac o'r tu arall bannylau isel, tloidi, diniweidra, a gwendid di ymwareadol. Paratôa dy ffordd (fel y mae Duw yn gwneuthusr) i farnu, gan gyfodi *pannylau*, a thynnui lawr frynniau, a rhoi *anghyffelybiaeth yn gyffelyb*. Fel y gosod ychail dy farn ar dir gwasdad. Mewn achos o *uniondeb neu gam rhwng plaid a phlaid*, bydded dy gydwybod yn ofalus: *ius dicere* i adrodd y gyfraith, yr hon a *wnaethpwyd*, *secundum allegata et probata*; yn hytrach nag: *ius dare* i wneuthur cyfraith dy hûu, yn ôl dy awdurdod *sic velo sic iubeo*, seffelly yr wyf yn mynuu, felly yr wyf yn gorchymwyn, gan osni y felidhon: *Melldigedig yw'r hwn a symudo derfynfir ei gymmydog*. Mewn achosion am fywyd neu farwolaeth, bydded Barnwyr yn gyffelyb i *Elshim*, mewn cyfawnder yn cofio trugaredd; ac felly yn edrych a milain olwg Cyflawnader ar y weithred, fel y byddo tosturus olwg *Trugaredd* ar y drwg weithredwr. Gan drechu ffafri gyfraith i fed yn ffafri o fywyd, lle byddo grâs

3 Cor.
19.10:
* In ol
y beswm
* thyfis-
clacth.

Deut.27.

37.

Mal.3.2.

grâs yn addo gwellhâd : eithr o bydd cyflawnder yn gofyn i vn farw , rhag marw vndebed , a bod yn rhaid torri ymmaith aelod pydrlyd , rhag i'r holl gorff wywo fiat *iustitia* ; gweuler cyflawnder . Eithr pan fych yn rhoddi y farn ar arall , cofia fod dy farn dy hûn yn crogi goruwch dy ben . Ym mhob achos gan hymny barna yn gyflawn , o blegid yr wyt ti yn sicr o gaei Barnwr cyflawn , gar bron yr hwn y mae 'n rhaid i ti ar fyrdcer fyned i ymddangos , i gael dy farnu dy hûn : y pryd hymny y gelli diadael i'th gyfaill hyn o Farw nad yn dy ôl .

Nuper eram Iudex , iam Iudicis ante Tribunal.

Subsistens , pauco , iudicor ipse modo.

Hynny yw .

*Barnwr doeth a fum i gynt
yn cael yr helynt orau :
Ac yr awr hon ofnog wr
ger bron y Barnwr finnau.*

Lawer sydd (ni wni o herwydd pa ham) a ymosfiant o herwydd cyfraith y deyrnas : Eithr y gwyr a fo doeth, addichon ateb gyd a'r *Apostol* , *Nos sci-*

mws

*mus bonam esse Legem, modo Iudex ea legiti-
mò utatur; Nyni a wyddom mai da yw'r
Tim. 1. gyfraith, os arfer dyn hi yn gyfreithblawn. Ac
3. my fi a'i galwaf ef yn Ffwrnwr cyflawn,
calon yr hwa niddichon llygredigaeth
gwobrau, ofn gelynnion, na chariad cy-
feillion ei dynnu oddiwrth y marfer cyd-
wybodus a'r gorchymynnion yma. Ac
wrth yr anaml-fâth anrheddeddus Farnwr
hwnnw, y dywedaf gyd â Jehosaphat:
ywrolwch, a gwnewch gyfiawnder, a'r Ar-
glwydd sydd a'r daionns.*

10. Yn ddiwaethaf, na wna un disyrr-
wch yn arfer beunyddiol i ti. Nid yw yr
ymarfer hwyaf o ddigrifwch ond byrr,
eithr y paerau am gamafer digrifwch y-
dynt dragwyddol. Arfer gan hynny oddi-
syrrwch cyfreithlawn cyn helled, ac ei
byddo i'th wneuthur yn dy gorff a'i
feddwli yn gymmesurach a chyffurach i
wneuthur gwasanaeth Duw, a'r dyledion
perthynasol i'th alwedigaeth. Y mae dy
waith yn fawr, nid yw dy amser ond byrr.
Dad. 12. Ac y mae'r hwn sydd yn talu gwobr i bob
un fel y byddoei waith ef, yn sicyll wrth y
drws. Meddwl pa waith fydd etto yn ol,

Iago. 5.9 mor araf y gweithiau yr amser a aeth he-
ibio; a pha gyfrif a fydd ei gennit, pe
baid y Arglwydd yn dy alw ger ei fron
y dydd heddyw. Bydd o salus o hyn allan,
i wneuthur yr elw gorau a elluch o'r am-
ser byrr sydd i ti yn ôl; fel y gwnai ddyn
o hên ammodau a fai ym mron myned al-
lan: A phan fych yn bwriadu disyrru yr
amser.

amser i't dy hân, cofia leied yw amser **dy**
 enioes , ac am hynny na ellir disa llawer
 o hynny, mewn seguryd, digrifwch, chwa-
 rydcia th , a gwag oferedd : Gan wled
 nad yw'r cwbl ond yspaid byrr, iw dreilio
 yu gwneuthur y daioni gorau ar a fedrych
 O blegid ni chreuwyd dŷn er niwyn
ymddifyrru , *ymddigrif* , neu *cbwareu* :
 eithr i wasanaethu Duw mewn Crefydd yn
 ddyfal, ac i wasanaethu ci gymydog yn
 gydwybodus yn ei alwedigaeth ; ac felly
 iw sicrhau ei hân o iechydwríaeth trag-
 wyddol. Cyfrif gan hynny golli'r amser,
 yn un o'r colledion mwyaf. *Pryñ y ramser*
 yn ofalus , a bydd dradoeth iw dreilio,
 fel pan ddêl yr amser , yn yr hwn ni chei
 mor bod yn orchwylwr mwyach ar y
 ddaiar , y byddo dy Arglwydd yn dy
 groesawudia'g : *Euge bone serue sef* , *da*
was da , ac yn rhoddi i ti le gwell yn y
 nesoedd, lle cai yn llawen lawenychu yn
 llawer i ydd dy Arglwydd yn dragwydd.

Pryd-

Prydnawnol fy fyrdod.

Tn yr hwyr, pan fyddychyn dy bara-toi dy huni gymmeryd dy esmwyth-der, myfyrria ar yr ychydig byng-ciau hyn.

1. **G**An weled fod dy ddyddiau we-di eu cyfrif, ac un ychwaneg or cyfrif wedi ei dreilio: dy fod yn nego sach i' th ddiwedd o ddiwrnod.

2. Eistedd i lawr ennyd, cyn i ti snyder i' th wefy, ac ystyria writhit dy hûn, pa beth a welaist, a glywaist, nen a ddarllen-uaist, y dydd hwn a haedda goffadwria-eth, mwy nac a welsit, a glywfit, nen a wyddit or blaen, a gwneyd go-ren a ellych o honyn: eithr yn enwedig galw i' th côn, pa bechod a wnaethost y dydd hwnnw, yn erbyn Duw neu ddîn: a pha ddaioni a adewaist heb wneuthur: ac ymostwng dy hûn am y ddeubeth hynny. O thebygi i ti dy hûn wneuthur dim da, cydnabydda mai rhâd Duw oedd hynny, a dyro iddo ef y gogoniant, a chyfrif y dydd hwnnw yn golledig, yn yr hwn ni wnaethost ti ddim daioni.

3. Os gwyddost i ti wneuthur un pechyd gorthrwm, trwy wendid neu brosedigaeth gref: na ryfya gysgu nes darfod i ti ar

dy

dy linian wneuthur vndebl neillduol at
Dduw yng-**Wrif** am hynny : yn gystal
drwy gyffessu dy fai, a rhwby ddyfal wed-
dio am gael gollyngdod a maddeuant. Fel-
ly wrth wneuthur dy gyfrif yn unioñ â
Christ bob nos , fe sydd i ti lai o dâsg, wrth
wneuthur y cysif diwaethaf, o flaen ei
Fawrhydi yn Nydd y *Farn*.

4. Os digwyddi i ti yn dydd syrthio al-
lan â neb, *Na fachluded yr haul ar dy ddi-*
gofaint di y noson honno. Os bydd dy
gydwybod yn cyhuddo i ti wneuthur *cam*
ag ef , cydnebydd ar bai , ac ymbil ag ef
am faddeuant. Os efe a wnaeth gam a Eph. 4.
thy di, cynnyg ei gymmod iddo , ac oni
chymmoda ef, etto maddeu di iddo o'th
calon. *Math. 5.23.* Mewn yn medd na
ryfyga fod yn ddialwr drosot dy hûn. Ca-
nys felly yr wyt yn gwnuethur cam deu-
blyg â Duw : yn gyntaf, am gynnyg dwy
cleddyf cyflawnder o'i law ef , fel pe bai
ef heb fod yn gyflawn : ac yntau wedi
cadw *ta'u dial* yn ei law hun. Yn ail, am
gamarfer awdurdod ar ei was ef , heb
drioi'r achos atto ef iw grwando , ac iw
barnu, yr hwn sydd yn Arglwydd ac yn
Feistr i chwi 'ch deuwedd. Heb law * *Tueddu*
hynny, yr wyt ti yn rhy * dueddol i fod
yn ddialwr. O blegid pe bait ti i roi dial
armat dy hun, ti ai rhoddit yn rhy *yscawn*,
ac ar dy elyn yn rhy *drwm*. Am hynny
Duw piau dial, ditheu piau maddeu.

Ac yn dystiolaeth ddarfod i ti yn ollawl
maddeu iddo ef, gweddia at Dduw am gael
o hono

26.

* *Tueddu*
or nail
du.

Prydnawnol fy syrddod.

Yn yr hwyd, pan fyddych yn dy bâratoi dy huni gymmeryd dy esmwytheder, myfyrria ar yr ychydig byngciau hyn.

1. **G**an weled fod dy ddyddiau wedi eu cyfrif, ac yn ychwaneg or cyfrif wedi ei dreilio: dy fod yn nego fach i' th ddiwedd o ddiwrnod.

2. Eistedd i lawr ennyd, cyn i ti snyder i' th wely, ac ystyria writhit dy hûn, pa berth a welaist, a glywait, neu a ddarllenwaist, y dydd hwn a haedda goffadwriaeth, mwy nac a welsit, a glywfit, neu a wydditor blaen, a gwna y deunydd goron a ellych o honyn: eithr yn enwedig galw i' th côf, pa bechod a wnaethost y dydd hwnnw, yn erbyn Duw neu ddŷn: a pha ddaioni a adewaist heb wneuthur: ac ymostwng dy hûn am y ddeubeth hynny. O thebygi i ti dy hûn wneuthur dim da, cydnabydda mai rhâd Duw oedd hynny, a dyro iddo ef y gogoniant, a chyfrif y dydd hwnnw yn golledig, yn yr hwn ni wnaethost ti ddim daioni.

3. Os gwyddost i ti wneuthur yn pechod gorthrwm, trwy wendid neu brosedigaeth gref: na ryfaga gysgu nes darfod i ti ar dy

dy linian wneuthur vndebl neillduol at
Dluw yng Christ am hynny : yn gystad
drwy gyffesslu dy fai, a rhwym ddfal wed-
dio am gaci gollyngdod a maddeuant. Fel-
ly wrth wneuthur dy gyfrif yn union â
Christ bob nos , fe fydd i ti lai o dâsg, wrth
wneuthur y cysif diwaethaf, o flaen ei
Ffurbyd yn Nydd y Farn.

4. Os digwydd i ti yn dydd syrthio al-
lan â neb, *Na fachluded yr haol ar dy ddi-
gfaint di y neson honno.* Os bydd dy
gydwybod yn cyhuddo i ti wneuthur cam
ag ef , cydnebydd ar bai , ac ymbil ag ef
am faddeuant. Os efe a wnaeth gam a Eph. 4.
rhy di, cynnyg ei gymmod iddo , ac oni
chymmoda ef, etto maddeu di iddo o'th
calon. *Math. 5.23.* Mewn yn modd na
rysyga fod yn ddialwr drosor dy hûn. Ca-
nys felly yr wyt yn gwnuethur cam deu-
blyg â Duw : yn gyntaf, am gynnyg dwy-
n cleddyf cyflawnder o'i law ef , fel pe bai
ef heb fod yn gyflawn : ac yntau wedi
cadw *ta'u dial* yn ei law hun. Yn ail, am
gamarfer awdurdod ar ei was ef , heb
droi'r achos atto ef iw grwando , ac iw
barnu, yr hwn sydd yn Arglwydd ac yn
Feistr i chwi 'ch deuwedd. Heb law * *Tueddu*
hynny, yr wytti yn rhy * dueddol i fod
yn ddialwr. O blegid pe bait ti i roi dial
arnaf dy hun, ti ai rhoddit yn rhy *yscawn*,
ac ar dy elyn yn rhy *dewm*. Am hynny
Duw piau dial, ditheu piau maddeu.

Ac yn dystiolaeth ddarfod i ti yn ollawl
maddeu iddo ef, gweddia at Dduw am gael
o hono

26.

* *Tueddu*
or naill
du.

o hono faddeuant o'i fa'i , a gwellhâd o'i fuchedd : ac yn ôl hynny o daw achos (o hydd yn dy allu.) gwna iddo gymmwynas, a gorfoledda yn ei wneuthur : Canys yr hwn sydd yn gwneuthur daioni iw clyni-en, sydd yn ei ymddangos ei hun yn fab Duw, a'i wobr sydd gyd â Duw ei Dâd.

5. Na arfera o gwic megis *moddion* i fod-
ioni dy swrthfudr bwdrgnawd. Eithr me-
gis yn seddiginiaeth i adnewydiu dy sna-
wyrau , a'th aelodau blinion : Cymme-
droldeb o gyscu sydd yn es-cydhau y *med-
dwl* , ac yn bywinau y *corph* : eithr anfe-
suol gwic sydd yn trymhau y naill, ac yn
teŵchu y llall.

6. Cofia fod llawer yn myned iw gwely,
ac heb gysodi byth drachefn , hyd oni
deffroer, i adgyfodi wrth lais osnadwy yr
udcorn diwaethaf. eithr yr hwn sydd yn
cyscu ac yn deffro gyd â gweddi sydd
yn cyscu ac yn deffro gyd â *Christ*. Os
dymuni gan hynny gyscu yn ddiofal, ac
yn ddiogel, ymddyro dy hun i ddwylaw
Duw , tra byddych yn effro : Ac felly
dôs i'th wely mewn anhydedd i Fawrhy-
di Duw , dan ystyriaeth dy drueni dy hun,
yr hyn a ell i ei *argraphu* yn dy galon mewn
peth mesur, trwy'r modd hyn, neu'r cy-
fryw fyfyrdod.

Darllaiu bennod yn yr vnrhyw dresn
ac a osodwyd ar lawr, i ti iw wneuthur
yn y borau : a phan ddarfyddo i ti , goft-
wng i lawr ar dâl dy liniau wrth erchwyn
dy wely, neu ryw le cyfleus arall yn dy
llafell

siafell, a chan dderchafu dy galon, dy olygon, a th ddwylaw, at dy Dâd nesol, yn enw a chyfryngdod ei sanctaidd Fab Iesu: gweddia atto ef, os oes gennit y dawn i weddio.

1. Gan gyfaddef dy bechodau, yn enwedig y rhai awanaeththost y dydd hwnnw.

2. Gan ymbil yn ddisrifol er mwyn Crist am gael maddewant, a rhyddiad oddiwrthynt.

3. Gan atto ygu ei Yspryd glân i'ch rhagfaenu i wellhau dy fuchedd.

4. Gan roddi diwlch, am yr holl ddoniau a dderbynnaist, yn enwedig, am dy gadwediadaeth y dwthwn hwnnw.

5. Gan weddio am lonyddwch, ac ymwared y noson honno.

6. Gan gofio stât yr Eglwys, y Brenia, ar hiliogaeth frenhinol, Gweinidogion gair Dau, a Swyddogion, a'n holl frod yr ymweledig neu erlidiedig.

7. Yn ddiwaethaf, gan dy orchymwyn dy hun a th eiddo iw gadwraeth grasufol.

Hyn oll, a ell i di ei wneuthur yn y geiriau hyn, neu'r cysryw.

Prydnawnol weddi.

Psa. 193

23.

Psal. 45.

8.

Psa. 51.9

Heb. 9.6.

Eph. 4.

30.

O Dra grausol Dduw a thrugareccaf Dâd, yr hwn wyt o amgylch, fyngwely, yn gwybod yn hysbys fyngorweddfa am cyfodiad, ac wyt yn agos at y rhai oll â alwant a'nath mewn gwirionedd a phurdeb. My fi bechadur truan sy'n attolwg i ti edrych arnaf, a polygon dy drugaredd, ac nid craffu arnaf fel yr ydwyt o honoff sy hun: O blegid yno ni cheit weled ond creadur diffaith astan, ac ammwr, gwedi ei lunio mewn anwredd, ac yn byw mewn pechad, fel y mae yn gywilydd gennif dderchafu fyngolwg tu ar nefoedd, gan wybod mor orthrwm y pechais yn erbyn y nefoedd, ac o'th flaen di. O blegid (O Arglwydd) mi a droseddais dy holl orchymynnion a'th union ddeddfau, nid yn vning, trwy esceulusdra a gwendid, eithr trwy rysyg ewillyscar yngwrthwyaneb fyngwybodaeth sy hùn; ie yn erbyn cynnwyr dy Yspryd sanctaidd, yr hwn oedd yn fyngalw i oddiwrthynt, fel y darfu i mi anafu fynghydwybod, a digio dy Yspryd glân trwy'r hwn i'm seliwyd hyd ddydd pryd pryniedigaeth. Ty di a gyssegraist sy'n aild a'm Corph i fod yn demlau i'r Yspryd glân: My fi bechadur gwael, a halogaes y ddau â phob mât a'r afleidid, a budreddi.

a budreddi. Fy llygaid wrth gymmeryd difyrrwch i graff u ar oferedd , fynghlustiau yn gwrando animur ac aniwair ymadroddion, sy nhafod yn cabiu ac yn dywed yd celwydd, sy nwylaw mor llawn o amhuredd, fel y mae'n gywilydd gennifeu codi attat : am traed yn fy nŵyn yn 8l sy llwybrau fy hun : sy rheswm am deall, y rhai sydd mor fywiol, mewn masnach fyadol ; ydynt ddall , ac aneallgar, pan ddelwyf i ddadleu , neu i syfyrio am nefol ac ysprydol bethau : synghōf, yr hwn a ddylei fod yn dryssordy pob daioni , nid yw mor gymhefur a pharod i gofio dim , ac yw i gofio gwagedd ac ynfydrwydd. Ie Arglwydd trwy wybodaeth alarus yr wyf yn cansod , mai naruriol gan oll fwriad meddyfryd fynghalon fod yn ddrygionus bob amser. fy mhechedau ydynt amlach na gwallt sy mhen , ac hwy a dysasant trolof megis gwall anglwyf ffieiddiol, fel nad oes o wadn y troed hyd y pen , yn man nā rhan heb fod yn glwyfedig oddiwrthynt. Y maent hwy yn peri i mi ymddangos yn wael yn syngolwg fy hun : pa faint mwy ffiaidd ydwys gan hyuny yn dy wydd di ? Ac ymarfer o bechod gan mwyaf , a dynnod ymniaith gydwybod am hechu , ac a lufcodd ar fy vchaf y fâth syndta o synwyr , a chaledwch calon, fel nad yw dy faruedigaethau (pan adrodder gan ffyddion bregethwyr dy air yn erbyn pechodau) yn synychrynu, i ddychwelyd attat ti, rwy edifeirwch disrifol. A phe bai ti Arglwydd yñ

Rhu. 3.

15.

Prydnasenol weddi.

O Dra graifisol Dduw a thruga
reccaf Dâd, yr hwn wyt o am-
gylch, fygnewly, yn gnybod yn hys-
bys fyngrweddfa an yfodiad, ac
wyt yn agos at y rhai oll â alwant a nat
mewn gwirionedd a phurdeb. My fi bechad-
dur truan sy'n attolwg i ti edrych arnaf,
a polygon dy drugaredd, ac nid craffu ar-
naf fel yr ydwyf o honof fy hun: O ble-
gia yno ni cheit weled ond creadur diffaith
aflân, ac ammusr, gwedi ei luniau mewn an-
wiredd, ac yn hyw mewn pechyd, fely mae
yn gywilydd gennif dderchafu fygolwg tu
ar nefoedd, gan wybod mir orthrwm y pechais
yn erbyn y nefoedd, ac o'th flaen di. Oblegid
(O Arglwydd) mi a droseddais dy holl
orchymynnion a'th union ddeddfau, nid
yn vnig, trwy esceulusdra a gwendid,
eithr trwy rysyg ewyllyscar yngwrthwy-
neb fygwybodaeth fy hûn; ie yn erbyn
cyniwrf dy Yspryd sanctaidd, yr hwn
oedd yn fyngalw i oddiwrthynt, fel y darsu
i mi analu fynghydwybod, a digio dy
Yspryd glân trwy'r hwn i'm seliwyd hyd
ddydd pridd pryniedigaeth. Ty dia gysse-
graist fy enaid a'm Corph i fod yn dem'au
i'r Yspryd glân: My fi bechadur gwael, a
halogais y ddau â phob mât a'r aflendid,
a budreddi.

Psa. 193
23.
Psal. 45.
8.
Psa. 51.9
Heb. 9.6.
Eph. 4.
30.

a budreddi. Fy llygaid wrth gymmervd
 difyrrwch i graff u ar oferedd , fynghlustiau
 yn gwrando animar ac aniwait ymadro-
 ddion, fy nhasod yn cabiu ac yn dywed
 yd celwydd, fy nwylaw mor llawn o am-
 huredd, fel y mac 'n gywilydd gennifeu
 codi attat : am traed yn sy nŵyn yn 6l sy
 llwybrau fy hun : fy rheswm am deall, y
 rhai sydd mor sywiol, mewn masnach sy-
 dol ; ydynt ddall , ac aneallgar, pan ddel-
 wys i ddadleu , neu i syfyrio am nefol ac
 vifrydol bethau : synghōf, yr hwn a ddylei Rhu. 3.
 fod yn dryssordy pob daioni , nid yw mor
 gymhefur a pharod i gofio dim , ac yw i
 gofio gwagedd ac ynfydtwydd . Ie Argl-
 wydd trwy wybodaeth alarus yr wyf yn
 cansod , mai naruriol gan oll fwriad med-
 dyfriyd fynghalon fod yn ddryginnus bob
 amser fy mbech dan i dyntamlach nagwallt sy
 mhen , ac hwy a dyfasant trolos megis
 gwall anglwyf ffieiddiol, fel nad oes o wadn
 y troed hyd y pen , yn man na than heb
 fod yn glwyfedig oddiwrthynt. Y maent
 hwy yn peri i mi ymddangos yn wael yn
 fyngholwg fy hun : pa faint mwy ffiadd
 ydwyf gan hyuny yn dy wydd di ? Ac
 ymarfer o bechod gan mwyaf , a dynnod
 ymniaith gydwybod am bechu , ac a luf-
 codd ar fy vchaf y fâth syndta o synwyr , a
 chaledwch calon, fel nad yw dy farnedi-
 gaethau (pan adrodder gan ffyddlon
 bregethwyr dy air yn erbyn pechodau)
 yn synychrynu, i ddychwelyd attat ti , trwy
 edifeirwch difrifol . A phêl bai ti Arglwydd
 yn

yn syngwobrwyd, yn ol dy gyflawnder di, am haeddedigaeth innau, mi gawn wradwydd a damnedigaeth yn dragwydd. Eithr gan weled, mai o'th trugaredd anfeidrolei gwaredaist fi hyd yn hyn, ac wyt beunydd yn gwilio am fy edifeirwch: yr wyf yn ostyngedig yn deisif arnat, (er mwyn y dirfawr Angau,

Ze. 13. 1. ar Dioddefaint gwaedlyd, a ddioddefodd Iesu Crist drosof) faddeu a phardynu i mi fy holl bechodau am hanwireddau: ac agor yd i miffynnon rydego gwaed Crist, fel yr addewaist ei hagori tan y Testament Newydd i'r edifeiriad o dŷ Dafydd: mal y byddo fy hell bechodau am hafllendid wedi eu trochi yn ei waed, eu claddu yn ei farwolaeth, a'i cuddio yn ei friwiau, fel na ddelent byth i gael eu gweled mwyach, i'm cywilyddio yn y byd hwn, nac i'm heuog farnu ger bron dy orseddfaingc yn y byd sydd i ddyfod. Ac yn gymaint o Arglwydd ac y gwyddost nad oes ym mediant dŷn droi ei galon, oni hydd i ti yn gynrafroddi iddo râs i ymchwelyd: a chan weled fod cyn hawsed i ti syngweurhur yn gyfion, ac yn sanctaidd, ac erchi i mi fod yn gyfryw ac ydwyl: O fy Nuw dyro i mi râs i wneuthur â orchymynnaist, ac yno gorchymmyn a fynnych di, ac ti am cei yn

Mat. 28. 20. barod i wneuthur dy orchymmyn sandtaidd. Ac er mwyn hyn dyro i mi dy Yspryd glân, yr hyn a addewaist ei roi (hyd dâi-wedd y byd) i'th holl etholedigion bobl; A gât i'th vrhyw Yspryd glân bureiddo fynghalon,

fynghalon, iachau sy llygredigaeth, san-
gleiddio fy anian, a chyssegru sy enaid
am corph, megis y byddont yn demlau yr
Yspryd glân, *ith wafanaethu di mewn san-*
gleiddiwydd a chyflawnder holl ddyddiau sy **I Tim. 4.**
mwyd: fel pan orphennwyf trwy gyn- 7
northwy dy Yspryd sanctaidd di **I Syngyrfa**
yn y bywyd dafedig hwn: y gallwyf yn
llawen adael y byd yma, a gorchymwyn
sy enaid i'th ddwylaw Tadol, mewn dio-
gelobaith o swynhau y bywyd tragwyd-
dol gyd â thi yn dy deyrnas nefol, yr hon **Mat. 25.**
addirperaist i'th Seintiau etholedig, y rhai 34.
a garant yr Aeglwedd Jésu, ac a ddilgwy-
liant am ei ddyfodiad.

Yn y cysamser (o nesol Dâd) yr wyf
yn attolwg, i'th lân Yspryd weithredu
ynof y cyfryw edifeirwch disrisol, fel y
byddwyf, trwy wylofain yn galaru am
sy mhechodau a aethant heibio, trwy
efid calon yn osyngedig am sy mhecho-
dau presennol, ac am holl egni yn gwrth-
wynebu y cyfryw bechodau budron o hyn
allan. A gât i'th vrhyw Yspryd glân,
fynghadw hefyd yn vndeb yr Eglwys, sy
nyhwys yngwirionedd dy air, am yna-
dreffyn nad ysgogwyf byth oddiwrtho
i *Babeidd-dra*, neu i ryw amryfusedd
gwrthun arall, o gau addoliad. Agored
dy yspryd sy llygaid ledlêd, *i weled pe-*
thau rhyfedd allan o'th gyfraith di. Ac a-
gor syngwefusau, fel y byddo fyngebau **Psa. 119.**
beunydd yn ymddiffyn dy wirionedd, ac 18.
yn gofod allan dy Foliant. Chiwanega yn of-

yn syngwobrwyo, yn ol dy gyflawnder di, am haeddedigaeth innau, mi gawn wradwydd a damnedigaeth yn dragwydd. Eithr gan weled, mai o'th trugaredd anfeidrolei gwaredaist fi hyd yn hyn, ac wyt beunydd yn gwilio am sy edifeirwch: yr wyf yn ostyngedig yn deisifarnat, (er mwyn y dirfawr Angau,

- Ze. 13 1.** ar Dioddefaint gwaedlyd, a ddioddefodd Iesu Crist drosof) faddeu a phardynu i mi fy holl bechodau am hanwireddau: ac agoryd i miffynnen rydegog gwaed Crist, fel yr addewaist ei hagori tan y Testament Newydd i'r edifeirist o dŷ Dafydd: mal y byddo fy holl bechodañ am hafnendid wedi eu trochi yn ei waed, eu claddu yn ei farwolaeth, a'i cuddio yn ei friwiau, fel na ddelent byth i gael eu gweled mwyach, i'm cywilyddio yn y byd hwn, nac i'm heueg farnu ger bron dy orseddfaingc yn y byd sydd i ddysfed. Ac yn gymaint o Argiwydd ac y gwyddost nad oes ym meddiant dŷn doci ei galon, oni hydd i ti yn gynraf roddi iddo râs i ymchwelyd: a chan wled fed cyn hawfed i ti syngweurhur yn gyfion, ac yn sanctaidd, ac erchi i mi fod yn gyfryw ac ydwyl: O fy Nuw dyro i mi râs i wneuthur â orchymynnaist, ac yno gorchymmyn a fynnych di, ac ti am cei yn barod i wneuthur dy orchymmyn sandtaidd. Ac er mwyn hyn dyro i mi dy Yspryd glân, yr hyn a addewaist ei roi (hyd ddi-wedd y byd) i'th holl etholedigion bobl; A gât i'th vnrhyw Yspryd glân bureiddo synghalon,
- Mat. 28.**
- 20.**

fynghalon, iachau sy llygredigaeth , san-
steiddio sy anian , a chyssegru sy enaid
am corph , megis y byddont yn demlau yr
Yspryd glân, *ith wasanaethu di mewn san-*
llieiddrwydd a chyflawnder holl ddyddiau sy Tim. 4.
mynyd: fel pan orphennwyf (trwy gyn- 7.
northwy dy Yspryd sanctaidd di) fyngyrfa
yn y lywyd darfod dig hwn : y gallwyf yn
llawen adael y byd yma, a gorchymmyn
sy enaid i'th ddwylaw Tadol, mewn dio-
gel obaith o swynhau y bywyd tragwyd-
dol gyd â thi yn dy deyrnas nefol , yr hon Mat. 25.
addirperai st i'th Semtiau etholedig , y rhai 34.
a garant yr Aglwydd Jesu , ac a ddilgwya-
liant am ei ddyfodiad.

Yn y cysamser (o nesol Dâd) yr wyf
yn attolwg, i'th lân Yspryd weithredu
ynof y cyfryw edifeirwch difrifol , fel y
byddwyf , trwy wylfaim yn galaru am
sy mhechodau a aethant heibio , trwy
csid calon yn oslyngedig am sy mhecho-
dau presennol, ac am holl egni yn gwrth-
wynebu y cyfryw bechodau budron o hyn
allan. A gât i'th vnrhyw Yspryd glân,
fynghadw hefyd yn vndebyr Eglwys, sy
nhywys yngwirionedd dy air , am ynd-
deffyn nad ysgogwyf byth oddiwrtho
i Babeidd-dra , neu i ryw amryfusedd
gwrthun arall , o gau addoliad. Agored
dy yspryd sy llygaid ledlêd , i weled pe-
thau rhyfedd allan o'th gyfraith di. Ac a-
gor syngwefusau , fel y byddo syngewau
beunydd yn ymddiffyn dy wirionedd , ac
yn gofod allan dy foliant. Chwanega ynof

Psa. 119.
18.

yr holl ddoniau daionus , y rhai o'th tru-
 garedd a ganniadhauaist i mi yn barod , a
 dyro i mi yspryd dodddefgar , a chalon
 ddiwair , meddwl bodlonol , serch pur ,
 ymddygiad gweddol , ar holl radau eraill ,
 a wyddost ti fod yn anghenrhaid i mi , i
 lywodraethu fynghalon yn dy efn , ac i
 vnioli fy mywyd yn dy ffaf : fel pa vu
 bynnag , a'i byw a'i marw a wnelwyf , y
 gallwyf fyw a marw iti , yr hwn wyt fy
 Nnw am gwaredydd . Ac yma o Argl-
 wydd , yn ol fy rhymedig ddiled , y rho-
 ddafi't ddiolch tramawr oddiar Allor ca-
 lion ostyngedig , am dy holl ddoniau , a'th
 fendifithion , y rhai yn rasusol ac yn helaeth
 a dywelltaist ar fy enaid am corph , tu ac
 at y bywyd hwn , a'r bywyd sydd i ddy-
 fod : yn bendifaddeu am fy etholedigaeth ,
 creadigaeth , prynydigaeth , galwedigaeth ,
 i yfiawnhâd , sansteiddiad , am hymddiffynni-
 ud o'm heiuengtid hyd y dydd ar awr bre-
 sennol yma ac am y diogel o baith a rod-
 daist i mi o'm gogoneiddiad . Hefyd am fy
 iechyd , fynghyfoeth , fy ymborth , fynghy-
 wilcoedd , am dedwyddfyd : ac yn enwe-
 dig , am odarfod i ti fy ymddiffyn y dydd
 hwn aeth heibio , rhag pob peryglon a ni-
 weidiau , yn gystal synghorph , m'henaid ,
 gan fynghynyscaodd i ar hell bethau ydo-
 edd angenheidiol i mi . Ac fel yr ordeinaist
 y dydd i ddisn i lasurio ynddo , a nos i gym-
 meyd ei esmwythdra . Felly yr wyl yn ac-
 tolwg i'r grededd i mi gwsc ac esmwyth-
 dra . Fel y mwynhawys hydny

megis cyffur rhadlawn o'th fendithdi: mal
pan ddarfyddo im corph swrth , gael ei
lonni a'i ddisflind a chymedroldeb o gwsc
allonyddwch , y gallwyf a niwy nerth ro-
dio gyd â thy , gan wneuthur y cyfryw
weithredoedd da a orchymynnaist : pan
ryngo bodd i'th ddwywawl allu fy nefroi
y horau neffas. A thra bwys yn cyfus :

Bydd di Ceidwad Israel yr hwn i i huna, ac **Psa. 121.**
ni chwsc. o'th ragluniaeth sanctaidd i'm 4.

hymddiffyn rhag pob peryglon, fel na allo **Dad. 12.**

Satan nai angelion drwg , nac un gelyn **3.**

arall wneuthur i mi ddim drwg neu niweid.

Ac i'r perwyl yma , gorchymyn i'th
Angelion Sanctaidd Castellu o'm **hamgylch;**
i'm cadw a'm gwaredu : fel yr addewaist **Psa. 34.5**

y perit iddynt wneuthur o amgylch y rhai
a ofnant dy enw. A chan wybod fod dy

enw yn dŵr cadarn , diogel i'r rhai a redant
atto ; yr wyfyma yn syngorchymyn fy

hûn (a chwbl a berthyn i mi) ith sancta-
idd gadwraeth a'th ymddiffynnaid. Os

dy ewyllys bendigedig fydd alw am dan-
af om cwsc: O Arglwydd , er mwyn **10.**

su Grist cymmer drugaredd arnaf, a der-
byn fy enaid i'th deyrnas nefol. Ac o

rhynga bodd i't, chwanegu dyddiau at fy-
mywyd , o Arglwydd , chwanega well-
hâd at fy nyddiau ; a diddyfna fy meddwl,

oddiwrth serch i'r byd , ac i oferedd **by dol**
a phâr i mi gymmwys o ymarwediad

at y nef a phethau nefol. A pherfformia
ynof beunydd y gorchwyl da a ddechre-
uaist , i bgoniant dy enw , ac i iechy-

Diha. 13.

10.

yr holl ddoniau daionus , y rhai o'th tru-garedd a ganniadhauaist i mi yn barod, a dyro i mi yspryd daoddefgar , a chalon diiwair, meddwl bodlonol , serch pur, ymddygiad gweddol , ar holl radau eraill, a wyddost ti fod yn anghenrhaid i mi , i lywodraethu fynghalon yn dy osn , ac i vniioni fy mywyd yn dy flaft : fel pa yn bynnag, a'i byw a'i marw a wnelwysf , y gallwys fyw a marw iti, yr hwn wyt fy

Nnw am gwaredydd. Ac yma o Arglwydd, yn ol fy i hymedig ddilied , y rho-ddaf i't diiolch tramawr oddiar *Allor* ca-ion ostyngedig , am dy holl ddoniau, a'th fendithion, y rhai yn rasusol ac yn helaeth a dywelltaist ar fy enaid am corph, tu ac at y bywyd hwn , a'r bywyd sydd i ddy-fod : yn bendifaddeu am fy etholedigaeth, eredigaeth , prynydigaeid, galwedigaeth, i yfiawr hâd, sancteiddiad, am hymddiffynnid o'm heuengtid hyd y dydd ar awr brennol yma : ac am y diogel o baith a rod-raistaif i mi o'm egeneddaiad. Hefyd am fy iechyd, fynghyfoeth , fy ymborth , fynghwilcoedd, am edar-fod i ti fy ymddiffyn y dydd hwn aeth heibio, rhag pob peryglon a ni-weisiau , yn gysyl fynghorph, am henaid, gan fynghynyscaoddu i ar holl bethau ydo-edd angenrhedioli i mi. Ac fel y ordeinaist y dydd i ddysn i lasurio ynddo , a'ros i gym-meyd ei esmwythdra. Felly yr wyl yu at-tolwg i sancteiddio i mi gwsc ac esmwyth-dien a chon fel y mwynhawys hydny

megis cyffur rhadlawn o'th fendithdi: mal
pan ddarfyddo im corph swrth, gael ei
lonni a'i ddislind a chymedroldeb o gwsc
a llonyddwch, y gallwyfa mwy nerth ro-
dio gyd â thy, gan wneuthur y cyfryw
weithredoedd da a orchymynnaist: pan
ryngô bodd i'th ddwyawl allu fy nefros
yboraus neissaf. A thra bwyf yn cycsu:
Bydd di Ceidwad Isræl yr hwn iâ hunia, ac **Psa. 128.**
ni chwsc. o'th ragluniaeth sanctaidd i'm 4.
hymddiffyn rhag pob peryglon, fel na allo **Dad. 12.**
Satan nai angelion drwg, nac yn gelyn 3.
arall wneuthur i mi ddim drwg neu niweid.
Ac i'r perwyl yma, gorchymmyn i'th
Angelion Sanctaidd *Gastellu o'm hamgylch,*
i'm cadw a'm gwaredu: fel yr addewaist **Psa. 24.5**
y perit iddynt wneuthur o amgylch y rhai
a ofnant dy enw. A chan wybod fod dy
enw yn dŵr cadarn, diogel i'r rhai a redant
ato; yr wyfyma yn syngorchymmyn fy
hûn (a chwbl a berthyn i mi) i'th sancta-
idd gadwraeth a'th ymddifftymaid. Os
Diba. 13.10.
dy ewyllys bendigedig fydd alw am dan-
afom cwsc: O Arglwydd, er mwyn Je-
su Grist cymmer drugaredd arnaf, a der-
byn fy enaid i'th deyrnas nefol. Ac o
rhyngâ bodd i't, chwanegu dyddiau at fy-
mywyd, o Arglwydd, chwanega well-
hâd at fy nyddiau; a diddyfna fy meddwl
oddiwith serch i'r byd, ac i oferedd *bydel*
a phâr i mi gymmwyso fy ymarwediad
at y nef a phethau nefol. A pherfseithia
ynof beunydd y gorchwyl da a ddechre-
uaist, i'gconiant dy enw, ac i iechy-

dwriaeth fy enaid pechadurus. O Argiwydd yr wyf yn erfyn arnat, am ymddifynn, a chadw rhag pob neweid drwg neu berigl, dy holl Eglwys, mawrhydi y Brenin ar Frenhines, a'r Tywysog Palatin, a'i rinweddol Arglwyddes Elizabeth, ei wraig ef: Cadw hwynt ym mhurdeb dy wirionedd, a llwydda hwynt â phob grâs, a dedwyddwych. Bendithia yr holl Fonedd Gweinidogion a Swyddogion o'r, Eglwysi ar Teyrnasau hyn: Bawb o honynt â rhadau anghenrhaid i wlecoedd a'i galwedigaethu. A bydd di o Arglwydd, yn ddiddanwch ac yn gyflus i'th holl bobl, y rhai a welaist ti yn dda eu gofwoyo ag vn mât ar glefyd, gwrthwyneb, neu gyfudd. Pryffura, o Dad, ddyfodiad ein *Haiglydd ni Iesu Crist*.

Dad. 6. Gwna i mi fod ollawr yn seddylgar am fy niwedd, ac am y cyfrif sydd rai i mi ei wneuthur i ti y pryd hynny: yn y cyfamser i ganlyn Crist yn yr adenedigaeth, mal y caffwyf gyd â Christ gyfran yn

Iat. 16. adcyfodiad y rhai cyflawn, gwedi dibenno y bywyd marwol hwn. Y doniau hyn, a'r

28. holl fendithiau eraill a wyddost ti (O Dâd) fod yn ddiffygol ynof, ac yn angenrheidiol i mi, yr wyf yn osyngedig yn ymbil,

Luc. 14. ac yn deifyfu eu cael ar dy ddwylaw, yn enw a chyfryngdod *Iesu Crist*, dy Fab, yn y ffurfar weddi a ddylscodd ef ei hunan i mi iw ddywedyd wrthit.

Ein Tâd yr hwn wyt: &c.

Pryd.

Prydnawnol weddi arall sydd ferrach:

Onion bai fy addyscu am sicrhau trwy addewi dion dy Efengyl, ac esamplau Peter Magdaleo^{Lu. 23}, y Pwbllican^{61.}, y Mâb afradlon^a llawer eraill o bechaduriad ediferiol, dy fod ti yn llawn o drugarogrwydd, ac yn bârod i faddeu i'r pechaduriad trymmaf, en beichiau o bechod, pa bryd bynnac y dychwelant attat ti, â chalonnau edifeiriol, gan ymosidio am eu pechodau, a deisysfu dy râs: Mai syddwn gwedi anobeithio om rhan fy hûn, heb ronyn cyffur ynof, i ryfygu dysod o'th flaen di: wrth ystyried caledwch fynghalon, afreoledigaeth sy serch, aflendid sy ymarweddiad, o herwydd pa ham y troseddais dy holl gyfreithian, ac yr haeddais dy felldith, yr hyn a allai beri i'm corph gael ei gysuddio a rhyw haint echryslon, am henaidei ny-chu gan farwolaeth pechod, am enw da, gael eu foddi gan warth gwradwyddus, am cyflwr yn agored i bôb mât ar withwy-nebion a damweiniau. Yr wyf yn cysadef Galat.³ 22. O Arglwydd, Mai dy drugatedd diyw'r achos na ddarfu am danaf. Eithr O fy Nuw, megis y darfu i'th trugaredd yn vniq anal dy farnedigaeth rhag descyn arnaf hyd yn hyu; selly yr wyf yn ostyngedig yn awol-

dwriaeth fy enaid pechadurus. O Argi.
 wydd yr wyf yn erbyn arnat, am ymddi-
 ffyn, a chadw rhag pob neweid drwg neu
 berigl, dy holl Eglwys, mawrhydi y
 Brenin ar Frenhines, a'r Tywysog Palat-
 tin, a'i rinweddol Arglwyddes Elizabeth,
 ei wraig ef: Cadw hwynt ym mhurdeb
 dy wirionedd, a llwydda hwynt â phob
 grâs, a dedwyddwych. Bendithia yr
 holl Fonedd Gweinidogion a Swyddo-
 gion o'r, Eglwysi ar Teyrnasau hyn:
 Bawb o honynt â rhadau anghenrhaid iw
 lleoedd a'i galwedigaethu. A bydd di o
 Arglwydd, yn ddiddanwch ac yn gysur
 i'th holl bobl, y rhai a welaist ti yn dda
 eu gofwo ag un math ar glefyd, gwrth-
 wyneb, neu gystudd. Pryffura, o Dad,
 ddyfodiad ein *Hawlwydd ni Iesu Crist*.
 Gwna i mi fod ollawr yn feddylgar am
 fy niwedd, ac am y cyfrif sydd rai i mi
 ei wneuthur i ti y pryd hynny: yn y cy-
 famsor i ganlyn *Crist yn yr adenedigaeth*,
 mal y caffwyf gyd â Christ gyfran yn
 adcyfodiad y rhai cyflawn, gwedi dibenno
 y bywyd marwol hwn. Y doniau hyn, a'r
 holl fendithiau eraill a wyddol ti (O Dâd)
 fod yn ddiffygol ynof, ac yn angenrhedi-
 ol i mi, yr wyf yn osyngedig yn ymbil,
 ac yn deisysu eu cael ar dy ddwylaw, yn
 enw a chyfryngdod *Iesu Crist dy Fab*, yn
 y ffurfar weddi a ddyfscodd ef ei human i
 mi iw ddywedyd wrthit.

Ein Tâd yr hynny wyt: &c.

Dad. 6.

9. 12.

Mat. 16.

28.

Luc. 14.

24.

Pryd.

Prydnawnol weddi arall sydd ferrach:

O Dragwyddol Dduw a nefol Dâd
oni bai fy addyscu am sicrhau trwy
addewi dion dy Efengyl, ac esamplau Peter Lu. 23.
Magdalev, y Pwblican, y Mâb afradlon^a a 61.
llawer eraill o bechaduriad ediferiol, dy Luc. 7.
fod ti yn llawn o drugaogrwydd, ac yn ba- 47.
rod i faddeu i'r pechaduriad trymnaf, en
beichiau o bechod, pa bryd bynnac y dych-
welant attat ti, â chalonnau edifeiriol,
gan ymofidio am eu pechodaau, a deisysfu
dy râs: mi fyddwn gwedi anobeithio om
rhan fy hûn, heb ronyn cyffur ynof, i ry-
sygu dysod o'th flaen di: wrth ystyried
caledwch fynghalon, afreoledigaeth fy
serch, astendid fy ymarweddriad, o her-
wydd pa ham y troeddais dy holl gyfre-
thiau, ac yr haeddais dy felldith, yr hyn
allai beri i'm corph gael ei gystuddio
rhyw haint echryslon, am henaidei ny-
chu gan farwolaeth pechod, am enw da,
gael eu foddi gan warth gwradwyddus, am
cyflwr yn agored i bôb mâth ar wrthwy- Galat. 3.
nebion a damweiniau. Yr wyf yn cysadef 22.
O Arglwydd, Mai dy drugatedd di yw'r Mat. 3.1.
achos na ddarfu am danaf. Eithr O fy Nuw,
megis y darsu i'th trugaredd yn unig atât
dy farnedigaeth rhag descyn arnaf hyd yn
hyu; felly yr wyf yn ostyngedig yn atoli-

- Col. 3. 12 wg i ſi, yn ymyſcaroedd trugareddau
 Mat. 3. Jesu Grifft, (yn yr hwn yn vniq i'th fodlonir:) na thål i mi yn êl fy haeddedigaeth, eithr maddau yn rhwydd ac yn rhâd i mi, fy holl bechodau, a'm hanwireddu: a golch fi yn lân oddiwrthynt â rhinwedd y gwerthfawroccaf waed, yr hwn a gollodd Jesu Grifft, troſof. Canys efe yw'r vniq physygrwr, a'i waed ef yw'r vniq feddiginiaeth a ddichon iachau fy nolur. Ac efe yw'r wir Sarph brês: a all fyngwneuthur yn iach oddiwrth y gwenwyn, a'r hwn y darfu ei Sarph danllyd fy mhechodau frathu a gwenwyno fy mriwedig am clwyfedig enaid. Dyro i mi (yr wyf yn attolwgù i't) dy Yspryd glân, i'm sicrhau o'm mabwysiad, ac i gryfhau ffydd, i chiwanegu fy edifeirwch, i oleuo fy neall, i buro fynghalon, i vniioni fy ewyllys a'm deifyfiadau, i'm sancteiddio trwof, fely cadwerg wholl om hyspryd, fy enaid am corph, yn ddiargyoedd yn nyfodiad ein Har-glywydd Jesu Grifft. Ac yr awr hon O Arglwydd yr Wyf yn rhoddi i't ddiolch a moliant ewyllyscar, a'm ddarfod i ti fyngwaredu y dydd hwn, oddiwrth bob peryglion a niweidiau, er dryced i'r haeddwn, ac er maint fy anwiredd. Yr wyf yn at-Pet. 5. tolwg i ti hefyd fynghadw y nos hon, rhag " y lllew rhwadwy, yr hwn ddydd " a nos sy'n rhodi oddi amgylch gan gei- " sio fy llyngcu. Gwilia di O Arglwydd troſof y nos hon, i'm gwared rhag ei greulondeb a'i broſedigatthau: a gât i'th trugaredd

garedd fod yn achles a tharian i mi , rhag
 ei augymmodol lid a'i aruthrol ddigofaint .
 Ac er mwyn hyn , yr wyf yn syngorchym-
 myn fy hûn i'th ddwylaw a'i gadwedi-
 gaeth di : gan attolygu i ti o fy Arglwydd
 a'm Daw , na chynhwysach i Satan , nac i'r
 mno'i aelodau diffaith allu gwneuthur i mi
 ddim dirdra neu niweid drwg y nos hen.
 Achniadha o Arglwydd daionis : ya
 cyfeu ac yn effro , yn byw , ac yn marw ,
 i mi gyfeu , a deff o byw , a marw i ti , ac i'
 ogoniant dy enw , ac i iechydwriaeth fy-
 eniid . Arglwydd bendithia a chadw dy
 etholedigion bobl ym mhb llo . Canni-
 adha i'n Brenin hir a dedwyddol lywo-
 draeth arnom ; bendithia y frenhines Mari ,
 y Tywyfog Palatin a'i riaweddwl Ar-
 glwyddes Elizabeth ei wraig , a'i twyf-
 gawl heppil , a'r holl Swyddogion , a Gwe-
 nidogion dy Air . Cyflura bawb a'r y sydd
 mewn trueni , angen , neu glesyd : o
 Arglwydd daionus dyro i mi râs i fod yn
 mo'r " morwynion call felly paratô-
 wyffynghalon megis lamp yn llawn o olew
 " ffydd , a dyscleirdeb gweithredoedd da
 igysarfod yr Arglwydd Iesu , hyfryd
 briod fab fy enaid , ar ei ail ddyfodiad d-
 symmwth , yn ei ogoniant . Canniadha
 hyn o Dâd nefol , er mwyn Crist Iesu , sy
 vniq Iachawdwr am Cyfryngwr , yn yr
 hwn Enw bendigedig , ac ya ey hynod
 erian ei hunan y galwaf arnat fel i'm dys-
 codd . Ein tâd yr hwn wyt yn y nefoedd .
 &c .

- Col. 3. 12 wg i ti, yn ymscaroedd trugareddau
 Mat. 3. Jelu Grist, (yn yr hwn yn vnig i'th fodlonin:) na thal i mi yn il fy haeddedigaeth, eithr maddau yn rhwydd ac yn rhad i mi, fy holl bechodau, a'm hanwireddau: a golch fi yn lân oddiwrthynt â rhinwedd y gwerthfawroccaf waed, yr hwn a golloedd Jesu Grist, trofot. Canys efe yw'r vnig physgwr, a'i waed ef yw'r vnig feddiginiaeth a ddichon iachau sy nolur. Ac efe yw'r wir Sarph brës'a all syngwneuthur yn iach oddiwrth y gwenwyn, a'r hwn y darfu ei sarph darllyd sy mhechodau frathu a gwenwyno sy mriwedig am clwyfedig enaid. Dyro i mi (yr wyf yn attolwg i't) dy Yspryd glân, i'm sicrhau o'm mabwysiad, ac i gryfhau fflydd, i chwanegu sy edifeirwch, i oleuo fy neall, i buro synghalon, i vnioni fy ewyllys a'm deifyfiadau, i'm sancteiddio trwof, fely cadwergawholl o'm hyspryd, fy enaid an corph, yn ddiargyreddyn nyfodiad ein Har-glwyydd Jesu Grist. Ac yr awr hon O Arglwydd yr Wyf yn rhoddi i't ddiolch a meliant ewyllyscar, a'm ddarfod i ti syngwaredu y dydd hwn, oddiwrth bob peryglon a niweidiau, er dryced i'r haeddwn, ac er maint fy anwiredd. Yr wyf yn at-Pet. 5. tolwg i ti hefyd synghadw y nos hon, rhag " y lllew rhwadwy, yr hwn ddydd " a nôs sy'n rhiodio oddi amgylch gan geisio fy llyngcu. Gwilia di O Arglwydd trofot y nos hon, i'm gwared rhag ei greu-londeb a'i brosedigaethau: a gad i'th trûgaredd

garedd fod yn achles a tharian i mi , rhag ei angymyddol lid a'i aruthrol ddigofaint. Ac er mwyn hyn, yr wyl yn fngorchym- myn fy hwn i th ddwylaw a'i gadwedi- gaeth di : gan attolygu i ti o sy Arglwydd a'm Dow, na chlynhwysach i Saran, nac i'r mo'i aelodau diffaith allu gwneuthur i mi ddim di: dda neu niweid drwg vnoš heno. Achan i ddha o Arglwydd daionus : ya cyelu ac yn esfu , yn byw , ac yn marw , i mi gyelu , a deff o byw , a marw i ti , ac i'r ogoniant dy enw , ac i'r iechydwriaeth sy eniud. Arglwydd bendithia a chaidw dy etholedigion bool ym mhib lle. Canniadha i'n Brenin tir a dedwyd lollywo- draeth arnom; bendithia y frenhines Mari, y Tywyfog Palatin a'i riaweddwl Ar- glwyddes Elizabeth ei wraig , a'i twyf- gawl heppil,a'r holl Swyddogion, a Gwe- midogion dy Air. Cyflura bawb a'r y sydd mewn trueni , angen , neunglesyd : o Arglwydd daionus dyro i mi râs i fod yn yn o'r " morwynion call fell y paratô- wyffsynghalon megis lamp yn llawn o olew " ffydd, a dyscieirdeb gweithredoedd da igysarfod yr Arglwydd Iesu , hysryd biiodfah sy enaid, ar ei ail ddaysodiad d- summwth , yn ei ogoniant. Canniadha hyn o Dâd nefol, er mwyn Crist Iesu, sy vniq Iachawdwr am Cyfryngwr , yn yr hwn Enw bendigedig , ac ya ey hynod erian ei hunan y galwaf arnat fel i'm dys- codd. Ein tad yr hwn wyt yn y nefoedd. &c.

Yn ol bynnu dywaid:

DY'r ad O Arglwdd Iesu Crist,
dy serch e nesol Dâd, dy gymdei-
sibas a' th ddiddanwch, o fendigedig
a sancteiddlan Tspryd, a fo gyda
myfi ac a gyfanneddo yn fynghalon, y
nos hon, ac yn dragwydd. Amen.

Yno dan ymgodiy trwy anhydedd
sancteiddiol, myfyria wrth
dynnu dy ddillad oddi am
danat.

Pethau i fysyrio arnynt pan fyddych
yn diosc oddi am danat.

1. **F**od y dydd yn dyfod, pryd i' th
ddinoether mor * noeth oddiwrth
y cwbl a seddi di yn y byd, ac wyt ti yr
aw'r rhon oddiwrth dy ddillad: Nid oes
gennitti gan hynny yma ond benthyg yr
holl bethau dros amser, megis gorchwy-
liwr, a hynny i roddi cyfrif. Am hynny
tra yr ymddirieder i ti am yr orchwyliaeth
hon bydd gall a ffyddlon. Luc. 16.8

Meddwl yr hen odl hon:

* Nudus in hunc mundum veni, quoque
nudus abibo.

ses:

J'r byd dros ennyd draws anian dae-
thym

I ditbia'n noeth aflen,
Hefyd o fyd yn y fan
Felly yr af fi allan.

2. Pan ganfyddych dy wely, pared
hynny i ti feddwl am dy feedd: yr hwn Mat. 24.
fydd awrhon yn wely Crist. Canys Crist 2.
(gan roddi ei gorff sanctaidd dridiau a Job 17.
theirnos i orwedd yn y beed) ai sanctei- 13.

Tn ol bynnu dywaid:

DY'r âd O Arglwdd Iesu Crist,
dy serch e nesol Dâd, dy gymdei-
thas a'tb ddiddanwch, o fendigedig
a sancteiddlan Ispryd, a fo gyda
myfi ac a gyfanneddo yn fynghalon,
nos hon, ac yn dragwydd. Amen.

**Yno dan ymgfodiy trwy anrhedd
sancteiddiol, myfyria wrth
dynnu dy ddillad oddi am
danat.**

Petkau i fyfyrion arnynt pan fyddych
yn diosc oddi am danat.

1. **F**od y dydd yn dyfod, pryd i' th
ddinoether mor * noeth oddiwrth
y cwbl a seddi di yn y byd, ac wyt ti yr
aw'r rhon oddiwrth dy ddillad: Nid oes
genniti gan hynny yma ond benthyg yr
holl bethau dros amser, megis gorchwy-
liwr, a hynny i roddi cyfrif. Am hynny
tra yr ymddirieder i ti am yr orchwyliaeth
hon bydd gall a ffyddlon. Luc.16.2

Meddwl yr hen odl hon:

* Nudus in hunc mundum veni, quoque
nudus abibo.

sef:

J'r byd dros ennyd draws anian dae-
thym

I ditbio'n noeth astan,
Hefyd o fyd yn y fan
Felly yr af fi allan.

2. Pan ganfyddych dy wely, pared
hynny i ti feddwl am dy fedd: yr hwn Mat. 24.
sydd awrhon yn wely Crist. Canys Crist 2.
(gan roddi ei gorff sanctaidd dridiau a Job 17.
their nos i orwedd yn y beed) ai sanctei- 13.

L 4 ddiodd..

ddiodd, ac (megis) a'i twymnodd ef i
gyrphi ei Seint, i orphywys, a humo-
ynny, hyd foreuddydd yr Adcysodiad:
felly yr aw'rhon nid yw marwolaeth i'r
ffyddloニアid, ond hân esniwyth, a'r
bedd ond gwely Crist, lle y mae eu cyrph
yn gorphywys ac yn cyscu mewn tangne-
dddyf: hyd oni lewyrchô hyfryd foren-
dyd yr Adcysodiad iddynt.
Ezay 26. 20.

Cestia wrth weled dy wely.
Ut somnus mortis, sic lectus imago sepul-
chri.

Cf:

Bydded ewsc sydd gyffar maeb
Tn ail marwolaeth cennyd:
A'r gwely gwelyn ail i'r bedd
Lle rhaid et orwedd besyd.

Bydded gan hynny dillad dy wely, ym
arwyddocau i'ti bridd y ddaiar, yr hwn
a'th oruwchguddia: a'th cynfasau dy
amdo: dy gwsc dy farwolaeth: dy dde-
ffroad dy adgyfodiad. Aphan orweddych
yn dy wely a deall o honot fod * cyscu yn
resau: Dymaid, mewn heddwch y gwrwed-
daf ac i'r hufen, canys ti Arglwydd yn unig
am cyfleai st mewn diogelwch: Fal hyn gan
agoryd dy galon bob horau yn grefyddol,
a'i chau drachefn bob nos a gair Duw ac
a gweddi, megis â chlo ag egoriad: Ac
felly gan ddechrau y dydd ac addoliant

Duw

Psal. 4.8.

Duw, a myned rhagot yn ei ofn, a'i ddiweddu yn ei ffafr, di a fyddi sicr o gael bendith Dduw ar dy holl orchwylion, a' th amcannion y dydd hwnnw : a'r noson, ti a ell i dy firthau dy hûn, y cci gyscu ya ddiogel, ac yn hyfryd yma mrechhau i hag-lunieth dy Dâd nefol.

Hyd yn hyn am y Duwioldeb, yr hwn a ddylai bob Cristion ei arferu beunydd yn neulluol. Y ma y canlyn yr hyn fydd rai id i Berchen tyaeth ci ymarfer gyd a'i deulu.

*Mysyrdodau am dduwioldeb
teuluaid.*

OS dy alwedigaeth yw, cadw tŷ a thylwyth, na thybia fod yn ddi-gonabl i ti dy hûn weddio a gwasanaethu Duw yn unio'n, eithr rhaid i ti beri i bawb a tyddio tan dy lywodraeth wneuthur yr unrhyw gyd â thi. A'm gyflawni hyn o ddled, yr oedd Duw yn ymfodloni cyfistal yn Abraham, na chelai ef yr hyn a wna'i rhagddo : *Canys* (medd Daw mi a'i Gen. hadwaen ef, y gorchymmyn ef iw blant, 17. ac iw dylwyth ar ei ôl, gadw o hoanynt ffôrdd yr Arglywydd, gan wneuthur cyfiawnder a barn, fel y dygo'r Arglywydd ar Abraham, yr hyn a lefarodd efe am ddnaw. Ac yr oedd gan Abraham ddeunaw a thrychant o hyferruddus weision, a aiesidi :

yn ei dŷ ef; trwy nerth y rhai yr achubodd ef Lot ei nai o ddwylaw ei elynion.

Gen. 14. Ac y mae *Iosuah* dduwiolwych yn tystiolaethu ger bron yr holl bohl, er syrthio o honynnt oll oddiwrth wir addoli Duw, eto efe a'i dylwyth a wasanaethent yr Arglwydd. **I 4.**

Josh. 24. Ac y mae Duw ei hûn yn gorchymyn yn neillduol bob perchen tyaeth i athrawiaethu ei teulu yn ei Air, a'i dwyn eu fynu yn ei ofn a'i wasanaeth. **15.**

Deu. 6.7 “Bydded y geiriau hyn yr ydwyf yn eu gorchymyn i ti heddyw, yn dy galon. Ac hyspyssa hwynt i’th plant, a chrybwyll am danynt pan eisteddych yn dŷ a phan gerddych ar y ffordd, a phan orweddych i lawr, a phan gyfodych i fynu, &c. Ofna yr Arglwydd dy Dduw a gwasanaetha ef.

Psal. 101 Yr oedd *Dafydd* gwedi trefnu ei dŷ yn ôl y gyfraith hon, fel na chai ddyn twyllo-drus drigo yn ei dŷ, eithr y cyfryw a wasanaethai Dduw ac a rodiai mewn ffordd berffaith. **6.7.** Yr oedd *Hesher* dduwicel yn dysgu eillancesau i wasanaethu Duw mewna gweddi ac ympryd. Ac (er mwyn hyfforddi dy deulu mewn zêl wresog i grefydd Hesher. **4.**) hoffa yn swyaf y rhai a welych yn ymroi yn orau i wir dduwioldeb. Hynny a fydd buddiol i ti o herwydd dwy achos.

Heb. 4. 16. **vnion** Yn gyntaf, fe a fendithia Duw yn hytrach, ac alwyddianna, lafur, a gorchwyl dwylaw y cyfryw weision duwiol: Canys yr oedd *Laban* yn gweled fod Duw yn ei fendithio oblegit *Jacob*: Ac yr oedd *Putiphær* yn deall: Fod yr Arglwydd gyd â *Joseph*

Joseph yn llwyddo cwbl oedd tan ei law ef : ie pan daflwyd *Joseph* yn wirion i'r carchar yr oedd penneth y carchardŷ yn gweled pa beth hynnac a'i wnai ef ei fod yn llwyddo : Ac am hynny y rhodes penneth y carchardŷ yr holl garcharorion tan law *Joseph*. Yn ail , pa vniornat y gwasanaetho dŷn Dduw, ffyddlonaf sydd ei wasanaeth i tithau.

Gen. 39
32.

2. Pe bai bob perchen teulu , fel hya yn ofalus (yn ôl ei twymedig ddilêd) i ddwyn i synu ei blant a'i dylwyth yn osi Duw , a'i wasanaeth , yn ei dŷ ei hûn , yno y llenwid Tŷ Dduw yn well , ac i'r ymwelid a Bwrdd yr Arglwydd yn synyachach ar y dydd Sabbath ; a llasur a phregerthaid , y Bigeliad a ddygai ffwrwyth yn well , nac y mae . Ni byddai strydoedd y trefi , a'r dinafoedd , cyn llawned , o rai meddwen , anudonwyr , puteinwyr , a gwatworwyr halogedig , gair Duw , a'i grefydd sanctaidd , ni byddai lys Westminster , mor llawn o ymrysonau gwirthwynebus , holism cecrus , ac amryfuseddau anghristianogawl ; ac ni byddai 'r carchardai bob Sessiun mor llawn o ladron , spelwyr ffyrdd iawr , bradwyr a llofruddion .

Eithr (och ysy waeth) ni wna y than fwyaf o berchien iai fwyl y cyfrif o'i gweision naec o'i hanifeiliaid ; amysy caffont hwy eu cyrph i wneuthur eu gwasanaeth , ni waeth ganddynt er i'w heneidiau wasanaethu 'r cythraul . Etto yr achwynn cyffredinol yw , fod gweision da a ffyddlon yn anhawdd ac yn anaml i w cael . Gwirzeithri

yr achos yw, fod cyn amled anuwiol ac halogedig Feistred: Canys esampl ac a-thrawiaeth duwiol, a bucheddol feistr a wna was da a ffyddlon, fel y rystiolaetha esamplau o Abraham, Iosuah, Dafydd, Cornelius, &c. Y rhai oedd ganddynt weision da o herwydd eu bod yn feistred duwiol, a chyfryw rai oeddynt ofalus i wneuthur eu gweision yn weision i Dduw.

Prif lafur a gofal llawer ydyw, codi ac ardderchafu eu tai; ac etto codant yn forau, ac ânt yn hwyr i gyscu, a bwyrânt fara gofaltwcb: fe a'r cwbl yn ofer, canys es yr Arglwydd nad adeilada y ty, (hyunny yw codi y teuluoedd i ofer y llafuria ei adeiladwyr wrtho. Canys duw a feliodd hwn yn gyfammod digyfnewidiol, y ty-

Psal. 127 I. walit ei lid ar y teuluoedd ni alwasant ar

25. ei enw es: ie Duw a dynn y drygionus

Psal. 52. allan o'i babell, ac a'i diwreiddia o dir y

5. rhai byw. Je pan gyflawner eu hanwiredd y gwna es i'r wlad chwdi allan ei holl Canaanitaid. Am hyunny gwir gresydd, a gwasanaethu Duw ymhlih teulu, ydyw

Levit. 18 25. 'r adeilad orau ar scrifenadau diogelasi sicrhau ty a thir ar ddyn a'i etifeddon.

Canys y cyflawn a etifedda y ddaiar, aca breslywlia ynddi yn dragwydd.

Os dymuni gan hyunny gael bendith Dduw arnat dy hûn, a'th teulu, naill ai cynt a'i gwedi dy neillduol weddi dy hûn, galw ynghyd bob borau i ryw stafell gyfleus, dy holl deulu; ac yu gyntaf, naill, a'i darllain dy hunan iddynt bennod yngait

Duw,

Psa. 37.

29.

Duw , neu hair i vn arall a fedro ddarllain yn llawnllythyr . O chei ennyd di ell i ddeongli iddynt brif adnодau daionus, a e yno gan fyned i lawr ar dy ddeulin gyd â hwynt , mewn modd anhydeddus fel y dywetpwyd or blaen , cyd-weddiwch yn y modd hyn .

Boreuol meddi tros y teulu.

O Arglwydd eia Duw a'n Tâd nesol , yr hwa wyt vniig creawdwr, a liywiawdwr, nef a daiar, a phob peth sydd o'i mewn : yr ydym ni yn cyfaddef , ein bod yn anheilwng i ymddangos ger dy froni , gan ystyried yr aml bechodau a wnaethom yn erbyn y nefoedd , ac o'r flaen di , ac fel i'n ganwyd mewn pechod , ac heuaydd yn torri dy gyfreithiau a'th orchymynnion sanctaidd , yngwrthwyneb yn gwybodaeth a'n cydwylod ; er i niwybod mai ty di yw'r creadwr yr hwo a'n gwnaeth , y gwaredydd , yr hwn a'n prynaiſt , a gwaed dy vniig anedig fab ; a'n diddanodd , yr hwn wyt yn rhoddi i ni yr holi ddaioni a rhâdau sanctaidd a feddiannonn yn cin heneidiau , a'n cyrph . A pha gwneit ti a nyni mal y mae ein hanwiredd a'n haniolchgarwch yn haeddus , pa beth arall O Arglwydd , a allwn ni ei ddis , gwl oddiwrthit , ond cywilydd , a gwarth yn y byd hwn , ac yn y byd a ddaw di , gofaint

yr achos yw, fod cyn amled anuwiol ac halogedig Feistred: Canys esampl ac athrawiaeth duwiol a bucheddol feisir a wna was da a ffyddlon, fel y tystiolaetha esamplau o Abraham, Iosuah, Llafydd, Cornelius, &c. Y rhai oedd ganddynt weision da o herwydd eu bod yn feistred duwiol, a chyfryw rai oedd ynt ofalus i wneuthur eu gweision yn weision i Dduw.

Prif lasur a goсал llawer ydyw, codi ac ardderchafu eu tai; ac etto codant yn forau, ac ânt yn hwyr i gyscu, a bwyta nt

Psal. 127 fara goſalwch: fe a'r cwbl yn ofer, canys es
I. yr Arglwydd nid adeilada y ty, (hynny yw codi y teuluoedd) ofer y llafuria ei adeiladwyr wrtho. Canys duw a feliodd hwn yn gyfammod digyfnewidiol, y ty-

Jer. 10. wallt ei lid ar y teuluoedd ni alwasant ar
25. ei enw ef : ie Duw a dynn y drygionus

Psal. 52. allan o'i babell, ac a'i diwreiddia o dir y
5. rhai byw. Je pan gyflawnner eu hanwiredd

y gwna ef i'r wlad chwdi allan ei holl Canaanitaid. Am hynny gwir grefydd, a gwasanaethu Duw ymhli th teulu, ydyw

Levit. 18 'r adeilad orau ar scrifennadau diogelasi
25. sicrhau ty a thir ar ddyn a'i etiseddion. Canys y cyflawn a etisedda y ddaiar, ac a breslywlia ynddi yn dragwydd.

Os dymuni gan hynny gael bendith Dduw arnat dy hûn, a' th teulu, naill ai cynt a'i gwedi dy neillduol weddi dy hûn, galw ynghyd bob borau i ryw staseil gyfleus, dy holl deulu ; ac yn gyntaf, naill, a'i darllain dy hunan iddynt bennod yngair Duw,

Psa. 37.
29.

Duw , neu hait i yn arall a fedro ddarllain yn llawnllythyr. O chei ennyd di ellâ ddeongli iddynt brif adnodau daonus, aë vno gan fyned i lawr ar dy ddeulin gyd â liwynt , mewn modd anhydeddus fel y dywetpwyd or blaen , cyd-weddiwch yn y modd hyn.

Boreuol weddi trös y teulu.

O Arglywydd eia Duw a'n Tâd nesol, yr hwa wyt ynig creawdwr, a liywiawdwr, nef a daiar, a phob peth sydd o'i mewn : yr ydym ni yn cyfaddef, ein bod yn anhieflwng i ymddangos ger dy fren di , gan ystyried yr aml bechodaun a wnaethom yn erbyn y nefoedd , ac o'r flaen di , ac fel i'n ganwyd mewn pechod, ac heurydd yn torri dy gyfricthiau a'th orchymynnion sanctaidd , yngwrthwyneb yn gwylbodaeth a'n cydwybod ; er i ni wŷbod mai ty di yw'r creadwr yr hwa a'n gwnaeth, y gwaredydd , yr hwn a'n prynai st , â gwaed dy ynig anedig fâb; a'n diddanedd , yr hwn wyt yn rhoddi i ni yr holl ddaioni a rhâdau sanctaidd a feddiau noma yn ein heneidion , a'n cyrph. A phagwneit ti a nyni mal y mae ein han-wiredd a'n haniolchgarwch yn haeddus pa beth i arall O Arglywydd, a aliwn ni ei ddis, gwl oddiwrthiit, ond cywiliydd, a gwarch yn y byd hwn , ac yn y byd a ddaw di- gofaint

gofaint a damnedigaeth dragwyddol. Etto
 o Arglwydd, yn vfydddod dy orchymyn,
 ac yn y diogel hyder sydd genym yn an-
 rhaethol ac anherfynol drugaredd dy Fâb
Iesu Crist, ein Iachawdwr : Nyñi dy wei-
 sion truain, gan chwennych yñwrthod a
 gorseddfaingc dy gyfiawnder, (lle yr
 ydym yn gyfawn gwedi ein euogsarnu) a
 dyfod ger bron gorieddfaingc dy râd, (lle
 y mae trugaredd yn llywodraethu i sad-
 dau pechod cynmyrchiol :) ydym ô eigi-
 on ein calonau yn ostyngedig yn attolwg
 i ti ollwng heibio, a maddeu i ni ein holl
 sebau a'n hanwiredau : fel trwy rinwedd
 gwerthsawroccaf waed *Iesu Crist*, dy oen
 gwirion, (yr hwn a dywalltodd yn dra
 helaeth er mwyn tynnau ymmaith techodau
 y byd). y gallo ein holl bechodau yn gy-
 llal gwreddidol, a gwneuthurol, gael felly
 eu glanhau a'i golchi ymmaith, fel na byd-
 dont byth yn fauch arnom, ac na chyfo-
 dont yn y farn i'n herbry. Ac nyni atto-
 lygwn i ti O Dâd daionus, er mwyn dir-
 fawr Angau a dioddefaint *Crist* : Na
 chynnwys i'r felldith ofnadwy ar dial
 echrys, yr hyn y mae' dy gyfraith yn ei
 sygwthi, a'n pechodau ninnau yn ei gyfion
 haeddu, syrthio arno. Ac yd gyaint
 O Arglwydd, ac i'n dyscir gan dy air di,
 na chaiff delw-addolwyr, meddwyr, glo-
 thinebwyr, ar cyfryw fywolion didrefn
 eriseddu teyrnas nefoedd : Tywallt râd
 dy sanctaidd Yspryd ynom, fel y goleuo ein
 calonau i ddirnadaflendid. ein pechodau

iw ffieiddio hwynt : Megis i'n cynhyrser
 fwyswy i fyw mewn newydd-deb buchedd
 a chariad i'th Fawrhydi ; fel y chwanego
 ynom beunydd , vfydd-dod i'th ait a g-
 fal cydwybodus , a'm garw dy orchymynion .
 Ac yr a w'rhon o Arglwydd ni roddwn i't
 dramawr ddioloh & ddyfnder calonnau,
 a'in ddarfod i ti yn hethol , yn creu , yn
 gwaredu , yn galw , yn cyflawnhau , a'n
 fainteiddio mewn rhyw felur yn y bywyd
 hwn , ac am roddi i ni ddiogel obaith o
 egoniant , yn dy deyrnas nesol pan ddiwe-
 ddo'r bywyd marwol hwn . Yr ydym yn
 diolch i't hesyd am'ein bywyd , ein hie-
 chyd , ein golud , ein rhydd-did , ein llwy-
 ddiant a'n heddwch ; yn enwedig o Ar-
 glwydd am barhaus gymmorth dy Efengyl
 sanctaidd i'n plith , am ein harbed hyd yn
 hyn , a chaniadrau i ni y cyfryw amser
 graffusol i edifarkau . Ni a'th folianwn un-
 agwedd , am yr holl drugareddau eraill a
 dywelltaist arnom , yn bendisaddeu am
 ein cadw a'n gwared y nos hon a aeth
 heibio , oddiwrth bob niweid a allai
 ddigwyddo i'n Cyrph a'n heneidau . A
 chan i ti ein dywn yu ddiogel hyd deckrau
 y ddyd heddyw , ni attolygwn i ti ein
 hymddiffyn a'n hyfforddi ni ynddo . Ben-
 diehia a chadw ni yn ein mynediad allan
 a'n dyfediad i mewn y dydd heddyw , ac
 yn dragywydd . Cysgoda nyni o Arglwydd
 rhag holl brosedigaethu y fall , a chan-
 niadha i ni , sod dy Angelion sanctaidd i'n
 cadw a'n gwaredu yn ein holl lwybrau .

Ac er mwyn hyn, yr ydym ni yn ein gorchymwyn ein hunain, a chwbl oll a byrthynant inni, ac sydd oddiwrthym, i'th ddwylaw di a'ch gadwedigaeth galluoccaf. Arglwydd cadw hwyat rhag pob drwg, llwyddha hwyat â pho'r rhadau, a llanw hwynt a'ch ddaioni. Ymddiffyn nyai hefyd y dydd hwn, rhag cwympo i fewn un gorthrwm bechod: yn enwedig i'r rhai y mae ein naturiaeth ni yn hylithri du-eddu attynt. Gosod wiliadwriaeth oflaen drws ein gwefusau, fal na ddigiom moth Pawrhydi a g yn mât ar ffeilision neu am-hwyllog lysau, neu â rhyw fâth ar ymadeddodd diffaith neu gelwyddog: Dyro i ni feddyliau dioddefgar, pur a diwair galonnan, a holl radau eraill dylâa Yspryd, a wyddost ti eu bod yn anghenrhaid i ni, fel y gallom dy wasanaethu di, mewn fânsteiddrwydd a chyflawnder. A chanweled fod yn ofer holl lafur dŷn, heb dy fendith di: Eendiffia bob un o honom yn ei lleodd a'n galwedigaethau ne lltuol, Uniona di weithrededd ein dwylaw arnom ni, ie llwyddha ein gorchwylion; Cariys oddeithi i ti ein hærwain a'ch râd, ni eill ein hancannion ddibennu'n dda. A darpara i ni O Dâd, yr holl bethau a wyddost ti fod arnom eu heisiau, i'n heneidiau, a'n cyrph y dydd heddyw. A channiadtha i ni sefur mayned trwy bererindod y bywyd byrr hwn, fel gan fod heb osod ein calonnau ar ddim darfodedig, a gyfarfyddom yn y ffôrdd: y gallo ein heneidiau hiraethu.

am

am ein cartref yn dy deyrnas dragwyddol.

Ymddiffyn (hefyd O Arglwydd) holl flât yr eglwys, a phob aelod neilltuol o honi; yn enwedig ni a attoiygwn i ti barhan tengneddys a liwyddiant yr Eglwyfi o'r teyrnasau hyn lle yr ydym yn byw. cadw a gwared rhag pob drygau a pheryglon, ein grasusol Frenin *Charles*, y Frenhines *Mari*, y Tywysog *Palatin*, a'i trinweddol gywely *Elisabeth*, a'i tywysogaawl heppil. Amlhâ eu dyddiau mewn hyfrydwch a hawddfyd: ac yn y diwedd corona hwynt, a górfoledd a gogeniant yn dragwydd. Bendithia holl weini-digion dy air, a Swyddogion, a'r holl radau angentheidiol i'w lleodd, a llywodraetha di hwynt fel y llywodraethont hywthau arnom ni, mewn *heddlwrch a du wioldeb*. Ac o'th trugaredd Arglwydd, cynnorthwya bawb o'n brodyr sydd yn gystudioſ, yn glwyfus, neu yn rhyw fodd arall yn ddigynnorthwy, yn enwedig y rhai a boenir, naill, a'iâ chydwybod ddrwg, o blegit iddynt bechu yn erbyn dy Air, neu am eu cydwybod dda, O herwydd na phechant yn erbyn dy wirionedd. Pâr i'r rhai cystaf wybod, nad oedd yn defnyn o waed Crist, yn ddefnyn o ddialedd, eithr oll yn ddefnynnau o'r âd gymmiol i beri maddeuant pechodau, i'r troseiddwyr mwyaf yn yr hell fyd. Ac am y lleill O Arglwydd, na âd i'th hit *dâiddefgarwch*, nai rhai hwynt allan o gyssur yn rhybell, na llawenychu gormod ar eu gelyn-

gelynnion, eithr canniadha iddynt ammyneddi oddef, a grasuol a buan ymwaried, y ffordd y byddych yn ei gweled yn orau i'w cynnorthwy hwynt, ac i'th ogniant dîthau.

Dôd râs i bob un o honom i fod bob amser yn gofgar am ei ddiben dyweddaf, ac i fod wedi ymbaratoi â ffydd ac a'g edifeirwch megis â gwisc beriodas, erbyn yr amser y gelwych arnom allan o'r byd pechadurus hwn. Ac yn y cysfamser y gallom ni ym mhob peth, ac o flaen pob peth geisio dy ogoiant, fel pan ddarfyddo y bywyd marwal hwn, y byddom gyfrannogion o anfarwoldeb yn dy fendigedig a'th traogoneddus deyrnas.

Ydoniau hya, a chwbl eraill O nesol Dâd, a wyddost eu bod yn anghenraidi ni, ac i'th holl Eglwys, yr ydym ni yn oslyngedig yn eu deisysu a'i herfyn ar dy ddwylaw, gan derfynuein amherffaith weddi yn yr odiaethol fodd ar weddi, yr hon a ddyscodd Crist ei hunan i ni, gan ddywedyd:

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd Grc.

Ar ôl gweddio aed pob un o'r teulu ym-maith (gwedi iddynt yn ofn Duw gymmeryd bwyd a'r boreuol ymborth a drefnodd Duw iddynt:) y plant i'r yscol, y gweision at eu gwaith, pob un at ei swydd, A Meistr a Meistres y teulu at eu galwedigaethau, neu at ryw ymarfer buddiol i w difyrrn, fel y gweont yn gymhesur.

Trymarfer o dduwioldeb ar brydian,
a tbresn yr ymborth.

CYn ciniaw a Swpper, pan fyddo'r
Bwrdd gwedi ei hilio, meddylia wr-
thit dy hunan am y Myfyrdodau hyn; I
weithredu bl dyfnach yn dy galon o da-
dol ragluniaeth Duw, a'i ddaioni tu ac at-
fat.

*Myfyrdod a flaen ciniaw neu
Swpper.*

MYfyria fod newyn yn debyg i'r
clefyd â elwir y Blaidd, yr hwn
oni phorthi di ef, fe a'th fwyty di ei gyd:
Ac nad yw bwyd a diod ond *Physygwria-*
eth neu foddion a drefnodd Duw i ddidd-
anu, ac i iachau dy lygredigaeth anianol.
Arfer gan hynny o fwyta, ac yfed, o ran
cynnal a chyffuro gwendid dy anian; yn
hytrach nac i gyflawni dymniadau a
a thrachwantau dy gnawd. Ewyta gan
hynny i fyw, eithr na fydd syw i fwyta.
Arloeswr yr hwn sydd a'i fywiolaeth i gar-
thu, sydd well na'r hwn sy'n byw yn vnig
i lenwi* geudai. Nid oes wasanaeth yn y * Cach-
byd dai.

byd mor wael i ddŷn, a bod yn aill caeth i w fol ei hân, y mae'r Apóstol Paul, yn eu galw hwynt *Bwl-dduwiau Phil. 3. 19.* Am hyony ny allwn yn hyf eu cyfenwi, fel y mae'r scrythyran yn galw delwau eraill *Gullulim Tomdduwiau. Heb. 2.18.19*

2. *Brenhin. 17. 12.* Ac fel nad oes yn weithred (heb sôn am ordeinhad Duw) yn gwneuthur dŷn yn debuccach i anifail, nac ydyw bwyta ac yfed: Felly camerfer neu ormodedd o fwyta neu yfed, megis meddwi, neu chwydu a wnaiff ddŷn yn waelach nac anifail.

2. Myfyria am *ollalluogrwydd* y goruchaf Dduw, yr hwn a wnaeth y creaduriaid hyn o *daym*: am ei ddoethineb, yr hwn sydd yn porthi aneiris o greaduriaid trwy'r holl fydd, gan roddi *cynheliaeth* i bob perch: n enioes ar a greawdd: yr hyn sydd yn rhagori ar doethineb yr holl Anghelyon or nef ac am ei *rywiogrwydd* a'i *ddioni*, yn porthi ei wir elynion.

3. Myfyria pa nifer o rywiogaethau ar grevduriaid, sef bwystfiloedd, pyscod, adar, a goliasant eu bywyd, i fod yn llyniaeth i' th porthi di; ac fel y mae rhagddpariad Duw o fannau anghysbell, yn trebau i ti y pethau hyn, ynghyd ar dy fwrrd i' th ymborth: Ac fel y mae et a'r creaduriaid meirwon yma, yn dy gynnal di yn fyw mewn iechyd.

4. Myfyria, gen fod i ti gynnifer o wylt. I ono dadol haelioni Duw, o's ddaioni, a'i drugaredd, tu ac attad, ac sydd o seigiau o fwydydd

o swydydd ar dy fwrdd : oh na chynnwys
dithau yn y cyfryw le , y cyfryw Dduw
grasfisol i gael ei amherchi trwy watwor-
gerdd , fertheadd , neu dyngu : na 'th gyd-
strawd , trwy absen , anair , neu enllib .

Tr. scrifen ar fwrdd St. Awstin oedd hon:

*Quisquis amat dictis absentum rodere fa-
(mam,*

Hanc mensam vetitam noverit esse sibi.

ses:

*T neb a ddwedo air o'i ben
Drwg absen i'w gymydः
Tmadawed ar bwrdd hwn
Enllibiwr twn celwyddः*

5. Myfyria , modd na fwytai dy Arglwydd *Iesu Crist* , ddim ymborth yn amser, nes iddo yn gyntaf fendigo y creaduriaid, a rhoddi diolch i'w Dâd nefol am danynt. Ac yn ôlei swpper diweddaf , yr ydynam yn darllain iddo ef ganu Psalm. Canys hyn oedd orchymyn Duw : *Pan fwyttcych, a i h d digoni, yna y bendithi'r Arglwydd dy Dduw* , &c. hynny oedd arfer y Prophwydi : canys ni fwytai y bobl ar eu gwleiddedd , nes ei Samuel yn gyntaf fenthithio eu hywd. Ac y mae Joel yn dywedyd wrth bobl Dduw. *Ina y bwytteweh gan fwyta a ymddigoni, ac y moliennewch enw'r Arglwydd eich Duw*. Hyn hefyd a ymarferai

Luc. 22.

19.

Mat. 14.

16.

1 Sam. 9.

13.

Joel 2:26

Act. 27.

yr

byd mor wael i ddŷn, a bod yn aill caeth i w fol ei hûn , y mae'r Apostol *Paul*, yn eu galw hwynt *Bwl-dduwiau Phil.* 3. 19. Am hyunny ny allwn yn hyf eu cyfenwi , fel y mae'r scrythyrau yn galw delwau eraill *Gullulim Tomdduwiau. Heb.* 2.18.19

2. *Brenhin.* 17. 12. Ac fel nad oes va weithred (heb sôn am ordeinhad Duw) yn gwneuthur dŷn yn debycach i anifail, nac ydyw bwyta ac yfed: Feily camfer neu ormodedd o fwyta neu yfed , megis meddwi , neu chwydu a wnaiff ddŷn yn waelach nac anifail.

2. Mysyria am *ollalluogrwydd* y goruchaf Dduw , yr hwn a wnaeth y creaduriaid hyn o dâym: am ei ddoethineb, yr hwn sydd yn porthi aneiris o greaduriaid trwy'r holl syd , gan roddi cynheliaeth i bob perchennioes ar a greawdd : yr hyn sydd yn rhagori ar doethineb yr holl Anghelyon or nef ac am ei *rywiogrwydd* a'i *ddioni* , yn porthi ei wir elynnion.

3. Mylyria pa nifer o rywiogaethau ar grevduriaid , sef bwystfiloedd , pyscod , adar, a goliasant eu bywyd,i fod yn llyniaeth i' th porthi di ; ac fel y mae rhagddpariad Duw o fannau anghysbell , yn trefnu i ti y pethau hyn, ynghyd ar dy fwredd i' th ymborth. Ac fel y mae ef a'r creaduriaid meirwon yma , yn dy gynnal di yn syw mewn iechyd.

4. Mysyria, gen fod i ti gynnifer o wylt-
on o dadol haclioni Duw, o's ddaioni, a'i
drugaredd , tu ac attad, ac sydd o seigiau
o fwydydd

o swydydd ar dy fwredd : oh na chynnwys
dithau yn y cyfryw le , y cyfryw Dduw
grasfol i gael ei amherchi trwy matwor-
gerdd , fertheadd , neu dyngu : na th gyd-
strawd , trwy absen , anair , neu enllib .

Transcriben ar fwredd St. Awstini oedd hon:

Quisquis amat dictis absentum rodere fa-
(mam,
Hanc mensam vetitam noverit esse sibi.

scf:

T neb a ddwedo air o'i ben
Drwg absen i'w gymydog :
Tmadawed ar bwredd hwn
Enllibiwr twn celwyddog.

5. Mysyria , modd na fwytai dy Arglywydd Iesu Crist , ddim ymborth yn amser ,
nes iddo yn gyntaf fendigo y creaduriaid ,
a rhuddi diolch i'w Dâd nefol am danynt .
Ac yn ôl ei swpper diweddaf , yr ydym
yn darllain iddo ef ganu Psalm . Canys
hyn oedd orchymyn Duw : Pan fwyttach ,
ath adigoni , yna y bendithi'r Arglwydd dy
Dduw , dyc. hynny oedd arfer y Proph-
wydi : canys ni fwytai y bobl ar eu gwle-
ddedd , nes ei Samuelyn gyntaf fendithio eu **1 Sam. 9.**
hwyd . Ac y mae Joel yn dywedyd wrth **13.**
bobl Dduw . Inq y bwyttewch gan fwyta **Joel 2.26**
a ymddigoni , ac y moliennewch enw'r Ar-
glwydd eich Duw . Hyn hefyd a ymarferai
yr **Act. 27.**

Luc. 22.

19.

Mat. 14.

16.

1 Sam. 9.

13.

Joel 2.26

yr Apostolion : Canys yr oedd St. Paul yn y llong yn rhoddi diolch cyn bwyd yn eu gwydd hwynt oll. Gwna gan hynny yn y fâth sanctaidd weithred , ar ôl y fâth Feistr bendigedig , a dilyn y cyfryw nifer o athrawon teilwng, a'i canlynodd ef , ac a aethant o'th flaen di. Fe allai o herwydd nad arferaist erioed o dalu diolch ar brydiau, am hynny y bydd cywilydd gennit yr awrhon syned i ddechrau. Na thybia yn gywilydd it wneuthur y peth a wnaeth Crist ; eithr yn hytrach bydded cywilydd gennit ddarsod i ti esceuluso cyhyd y cyfryw ddyledus orchwyl Cristianogawl. Ac os rhoddodd Mâb Duw y fâth eddiolch i'w Dâd nefol, am y ciniaw o farhaidd ac ychydig byscod ; pa fâth ddiolch a ddilai y fâth ddyn pechadurus ac wyt ti, dalu i Dduw am y cyfryw amlader o ddanteithion moethus ? pa gynaifer o wir christianogion, a lawenent gael llenwi eu boliau a'r tammeidiau yr wyt ti yn eu gwirthod, ac sydd arnynt eisiau yr hyn wyt ti yn ei weddill ? mae galed y mae rhai eraill yn gweithio , am eu hymborth , a thithau yn cael dy lyniaeth gwedi ei baratoi i't , heb arnat na phoen na gofal ? i ddibennu, os oedd delw-addolwyr Paganiaidd yn eu gwleddcoedd , an arfer o foliannu eu gau dduwiau : Pa gywilydd ydyw i grifion, na folianna y Gwir Dduw (ar ei giniaw neu ei swpper) yn yr hwnn ydym ni yn byw, yn symudac yn bod :

Act. I7.
18.

G. Myfyr, mai rhaid i'r corph , yr hwn

hwn yr wyt ti yr awrhon mor foethus yn
ei borthi, fod (ni wyddost pa cyn gynted)
yn swyd i bryfed; lle y gelli ddywedyd Job. 17.
wrth lygredigaeth, ty di yw fy nhâd: ac 14.
wrth y pryf, ty diyw fy mam a'm chwaer.

7. Myfyria, fel y mae bwrdd llawer
dyn wedi ei wneuthur yn fagl iddo, megis
trwy angymmedroldeb, neu aniolchgar
wch, y mae y bwyd yr hwn a ddylai-
faethu ei gorff, yn ei ladd â gormodedd:
yn gymaint, a bod mwy yn cael eu di-
fetha gan y fagl hon, na chan y cleddyf. Levit. 26
A chan weled wedi 'r felldith, fod yr arfer o 26.
fwyd a diod (ac o'r holl greaduriaid yn
agwedd) yn astan i ni nes ei sancteiddio
trwy air Duw a gweddi, ac nad yw dŷn yn
byw yn unig trwy fara, ond trwy bob gair a
ddaw allan o enau Duw, a'i fendith yr hyn
a elwir ffon y bara: Nac eistedd gan hynny Mat. 4.4.
i lawr i fwyta heb weddio, ac na chyfod,
cyn i ti roddi diolch i Dduw. Yn bortha
i ddigoni dy anian, a chyfyd â chwant ar-
nat, a cofia dy gritianogawl frodyr tlodi-
on; sy'n goddef newyn, ac arnynt eisiau y
pethau sydd i ti amlder o honynt. 1 Sam. 9.

Gwedi i ti fyfyrlo ar y pethau hyn, neu 'r 13.
cyfryw, oni bydd yn Samuel yn bresennol yn y Gwr egl-
lle, derchafa dy galon, dy ddwylaw, a' th wylfig.
olygon, trwy barch a' anrheddedd dyledus,
at y Creawdr mawr, a phorthwr yr holl
greaduriaid: a chyn bwyd gweddia atto fal
byn.

yr Apostolion : Canys yr oedd St. Paul yn y llong yn rhoddi diolch cyn bwyd yn eu gwydd hwynt oll. Gwna gan hymny yn y fâth sandtaidd weithred , ar ôl y fâth Feistr bendigedig , a dilyn y cyfryw nifer o athrawon teilwng, a'i canlynodd ef, ac aethant o'th flaen di. Fe allai o herwydd nad arferaist erioed o dalu diolch ar brydiau, am hymny y bydd cywilydd gennit yr awr hon fyned i ddechrau. Na thybia yn gywilydd it wneuthur y peth a wnaeth Crist ; eithr yn hytrach bydded cywilydd gennit ddarsod i ti esceuluso cyhyd y cyfryw ddyledus orchwyl Cristianogawl. Ac os rhoddodd Mâb Duw y fâth ddiolch i'w Dâd nefol, am y ciniaw o farhaidd ac ychydig byscod ; pa fâth ddiolch a ddilai y fâth ddyn pechadurus ac wyt ti, dalu i Dduw am y cyfryw amlter o ddanteithion moethus ? pa gynnafer o wir christianigion, a lawenent gael llenwi eu bo-liau a'r tammeidiau yr wyt ti yn eu gwthod, ac sydd arnynt eisiau yr hyn wyt ni yn ei weddill ? mor galed y mae rhai eraill yn gweithio , am eu hymborth , a thithau yn cael dy lyniaeth gwedi ei barztoi i't , heb arnat na phoen na gofali ddibennu, os oedd delw-addolwyr Paganiaidd yn eu gwleddcedd , an arfer o foliannu eu gau dduwiau : Pa gywilydd ydyw i grifftion, na folianna y Gwir Dduw (ar ei giniaw neu ei swpper) yn yr hwnny ydym ni yn byw, yn symudac yn bod :

6. Nyffia, mai rhaid i'r corph , yr hwnn

hwn yr wyt ti yr awrhon mor foethus yn
ei borthi, fod (ni wyddost pa cyn gynted)
yn swyd i bryfed; lle y gelli ddywedyd Job. 17.
wrth lygredigaeth, ty di yw fy nhâd: ac 14.
wrth y pryf, ty diyw fy mam a'm chwaer.

7. Myfyria, fel y mae bwrdd llawer
dyn wedi ei wneuthur yn fagl iddo, megis
trwy angymmedroldeb, neu aniolchgar
wch, y mae y bwyd yr hwn a ddylai-
faethu ei gorff, yn ei ladd â gormodedd:
yn gymaint, a bod mwy yn cael eu di-
fetha gan y fagl hon, na chan y cleddyf. Levit. 26
A chan weled wedi 'r felladith, fod yr arfero 26.
fwyd a diod (ac o'r holl greaduriaid yn
agwedd) yn atlan i ni nes ei sancteiddio
trwy air Duw a gweddi, ac nad yw dŷn yn
byw yn unig trwy fara, ond trwy bob gair a
ddaw allan o erau Duw, a'i fendith yr hyn
a elwir ffon y bara: Nac eistedd gan hynny Mat. 4.4.
i lawr i fwyta heb weddio, ac na chyfod,
cyn i ti roddi diolch i Dduw. Yn bortha
i ddigoni dy anian, a chyfyd â chwant ar-
nat, a cofia dy gritianogawl frodyr tlodi-
on, sy'n goddef newynt, ac arnynt eisiau y
pethau sydd i ti amlader o honynt. 1 Sam. 9.

Gwedi i ti ffyfrio ar y pethau hyn, neu 'r 13.
cyfryw, oni bydd yn Samuel yn bresennolyn y Gwr egl-
lle, derchafa dy galon, dy ddwylaw, a'th wysig.
lygon, trwy barch a'r anrhwydedd dyledus,
ar y Creawdr mawr, a phorthwr yr holl
greaduriaid: a chyn bwyd gweddia atto fal
byn.

Gras cyn bwyd.

O Dragrasusel Dduw ac anwyl Dâd,
 yr hwn wyt yn porthi yr holl greaduriaid bydol, y rhai fydd a'i goglyd ar dý
 dduwiol ragddarparwch : ni atrolygwn
 i ti sancteiddio y creadur iaid hyn, y rhai a
 dresnaist i ni: dyro iddynt rinwedd i sae-
 thu ein cyrph, mewn bywyd, ac iechyd:
 a dyro i ninnau'r âd iw derbyn yn llariaidd
 ddiolchgar, megis oth ddwylaw di, fel
 trwy nerth y rhai hyn, ac eraill o'th feni-
 dithion, y gallom rodio mewn vniōndeb
 o'n calonnau, o flaen dy wyneb y dydd
 heddyw, a holl ddyddiau ein henioes
 trwy Iesu Crist ein Harglwydd. Amen.

Nefal kyn.

TRAGRASUSCL Dduw a thrugarog Dâd,
 ni a attrolygwn i ti sancteiddio y crea-
 duriaid hyn, i'n hymborth: gwna hwynq
 yn llynaieth iachus i'n cyrph, a ninnau
 yn ddiolchgar am dy holl fendifithiau, trwy
 Crist ein Harglwydd an hunig waredwr.
 Amen.

Gras arall cyn bwyd.

O Dragwyddol Dduw, yn yr hwn,
yr ydym ni yn byw, yn symmud ac yn
bod, ni attolygwn i ti fendithio dy grea-
duriaid hyn i'th weision, megis trwy eu
nerth hwynt y gallom fywi osod allan
dy foliant a'th ogoniant, trwy Iesu Crist,
ein Harglwydd a'n huni Iachawdr:
Amen.

Arol dy * ymborth, bydd mor ofalus am
danat dy hûn a'th teula, ac oedd Job am da-
no ei hun a'z blant, Job. 1. 4. rhag pan fyd-
dych yn llon wrth fwyta, neu yfed, ei ryw
ymadrodd lithro allan oth enau, a allo ddigio
Duw, neu wneuthur cam a dŷn. Ac am
hynny, trwy'r unrhyw fatb ymddygiad ac
anrhydedd gweddol, dyro ddiolch i Dduw
agweddiamal hyn.

B Endigedig fyddo dy enw di, O Ar-
glwydd ein Duw, am dy ddoniau
caionus hyn, a'r rhai y darfu i ti gyffuro
a dadebru ein cyrph: O Arglwydd byd-
dedd gwiw gennit yn agwedd borthi ein
eneidiau, ag ysprydel ymborth dy air. a'th
Yspryd sanetaidd i fywyd tragwyddol. Ar-
glwydd cadw ac ymddeffyn dy holl Eg-

Gras cyn bwyd.

O Dragrasusol Dduw ac anwyl Dâd,
 yr hwn wyt yn porthi yr holl greaduriaid bydol, y rhai fydd a'i goglyd ar dy
 dduwiol ragddarparwch: ni atrolygwn
 i ti sansteiddio y creadur iaid hyn, y rhai a
 dresnaist i ni: dyro iddynt rinwedd i sae-
 thu ein cyrph, mewn bywyd, ac iechyd:
 a dyro i ninnau râd iw derbyn yn llariaidd
 ddiolchgar, megis oth ddwylaw di, fel
 trwy nerth y rhai hyn, ac eraill o'th feni-
 dithion, y gallom rodio mewn vniowdeb
 o'n calonnau, o flaen dy wyneb y dydd
 heddyw, a holl ddyddiau ein henios
 trwy Iesu Crist ein Harglwydd. Amen.

Niufal kyn.

Tragrasusel Dduw a thrugarog Dâd,
 ni a attolygwn i ti sansteiddio y crea-
 duriaid hyn, i'n hymborth: gwna hwyng
 yn llynaieth iachus i'n cyrph, a ninnau
 yn ddiolchgar am dy holl fendifithiau, trwy
 Crist ein Harglwydd an hunig waredwt.
 Amen.

Gras arall cyn bwyd.

O Dragwyddol Dduw, yn yr hwn,
Yr ydym ni yn byw, yn symmud ac yn
bod, ni attolygwn i ti fendithio dy grea-
duriaid hyn i' th weision, megis trwy eu
nerth hwynt y gallom fywi osod allan
dy foliant a' th ogoniant, trwy Iesu Crist,
ein Harglwydd a'n huni Iachawdr:
Amen.

*Ar ol dy * ymborth, bydd mor ofalus am
danat dy hun a' th teula, ac oedd Job am da-
no ei hun a' z blant, Job. 1. 4. rhag pan fyd-
dych yn llon wrth fwyt a, neu yfed, ei ryw
ymadrodd lithro allan othenau, a allo ddigio
Duw, neu wneuthur cam a dŷn. Ac am
hynny, trwy'r unrhyw fâtb ymddygiad ac
anrhŷdedd gweddol, dyro ddiolch i Dduw
agweddiamal hyn.*

B Endigedig fyddo dy enw di, O Ar-
glwydd ein Duw, am dy ddoniau
caionus hyn, a'r rhai y darsu i ti gyffuro
a dadebru ein cyrph: O Arglwydd byd-
dedd gwiw gennit un agwedd borthi ein
eneidiau, ag yspryddol ymborth dy air. a' th
Ispyd sanfhaidd i fywyd tragwyddol. Ar-
glwydd cadw ac ymddeffyn dy holl Eg-

Iwys: ein gralusol Frenin a'n Brenhines, y Tywyfog Palatin, a'r Arglwyddes Elsa-beth ei wraig a'i tywyfogawl heppil. Maddeu i ni ein holl bechodau, a'n han-olchgarwch, na chraffa ar ein hanianol aneirif lygredigaethu, pâr i ni oll feddwl am ein diwedd, y pryd hynny. Yn y cy-famser canniadha i ni iechyd, tanghneddys, a gwirionedd, trwy Icsu Grist ein Harglwydd, a'n hunig Iachawdwyr. Amen.

Neu fel hyn,

BEndigedig a fyddo dy enw sanctaidd. Oh Arglwydd am y 'doniau yma a'r rhai y darfu i ti ein lloymi a'n llawenu y pryd hyn. Arglwydd maddeu i ni ein holl bechodau, a'n esceulusdra: cadwa gwared yr holl Eglwys, y Brenin, y Brenhines, ar holl rywogaeth frenhinol, a Dôd i ni iechyd, heddwch a gwirionedd trwy Grist ein hunig Iachawdwyr. Amen.

Neu mal blyn.

NI roddwn i ti ddiolch (O Dâd nefol) am borthi ein cyrph mor rasusol, a'i th creaduriaid daionus, i'r bywyd amserol hwn, ni attolygwn i ti yn ffunyd borthi ei.

ein heneidiau a' th air sanctaidd , i fywyd
tragwyddol. Cadw O Arglwydd dy holl
Eglwys y Brenin, y Frenhines a'r hilioga-
eth frenhinol. Apharhâ dy râd a' th
trugaredd tu ac attom Yng-Hrist yn hunig
Iachawdwr. Amen.

Arseriad Duwiolder yn yr
H W Y R.

In yr Hwyf pan fo 'n amser cyfaddas
i ddyfod i gyfannedd ac esmwyth-
dra, galw ynghyd drachefn dy holl
deulu. Darllain bennod yn yr un
modd ac yr adroddwyd i't yny Bar-
râu. Yn oher mwyn dilyn arfer san-
ctaidd ein Harglwydd a'i ddiscyb-
lion) can Psalm. Eithr wrth
ganu Psalmau naill, a'i ar ol Swp-
per, neu ryw amser arall, cadw
y rheoledigaeth hon, sydd yn canlyn:

Dosparth neu rheoledigaeth iw syn-
nied, ai gadw, wrth ganu
Psalmau.

I. **G**ochel gan u y Psalmau bendigedig,
o ran difyrwch cyffredinol; megis
M 2 y bydd

Y bydd rhai dyrion o ysprydau afaen, yrhai a ganant y *Psalmau sanctaidd* ynglymmysc a dirifau halogedig. Geiriau Duw ydynt, na chymmer mo honynt yn dy enau yn ofer.

Mat. 22. 2. Cofia ganu *Psalmau Dafydd*, ac Yspryd *Dafydd*.

43

1 Cor.

14. 15.

3. Meddwl am Ddosparth St. *Paul*, sef, *mi ganaf a'r yspryd, ond mi ganaf a'r deall hefyd.*

Eol. 3.

16.

ph. 5. 16.

4. Tra fyddoch yn canu, byddwch oll yn bennoethion, ac ymddygwch chwi eich hunein, mewn ymarweddias an-rhydeddus, megis o flaen Duw, gan ganu i Dduw yn ei eiriau ei hun eithr byddwch ddiogel i'r peth hyn wneuthur mwy o ddiddanwch yn eich *calonnae*: Canys y canu yn y galon trwy râs, ydyw'r hyn y mae'r *Arglwydd* yn ymhoffi ynddo, yn ôl yr hên odl yma.

Non vox, sed uatum, non musica chordula, sed cor.

Non clamans, sed amans, psallit in aure Dei.

Nid peraidd lais eerddwriaeth crêd
Ond yr adduned hylwydd.

A chalon bur garedig ion,
Yw'r gân ger bron yr Arglwydd.

5. Ty di a elli o gweli di fod yn dda,
ganu yr holl *Psalmau trolynt* mewn trefn:
o ran y maent eu gyd, yn dra hyfryd a
chysurus

chyffurus. Eithr o mynni di ddewis rhyw
Psalmau neilltuol cyfaddas i ryw amserau,
 ac achosion : a'r cyfryw / wrth eu mynch
 arfer / y gallo dy ddynion yn hawsaf eu
 dal i'w cof.

Yn o can.

Yn y borau. *Psal. 3:5.16.22.144.*

Yn yr hwyr, *Psal. 4.127.141.*

Am drugaredd yn ôl gwneuthur peched
Psal. 51.103.

Mewn clefyd neu orthrymder *Psal. 91.*
 137.146.

Ar ôl myned yn iach o glesyd, neu o be-
 chod i'r iawn : *Psal. 30.32.*

Ar y dydd Sabbath, *Psal. 18.92.95.*

Yn amser llawenypd *Psal. 80.98.107.*
 136.145.

O flaen Pregeth *Psal. 1.12.147.* y rhan
 gyntaf, a'r pummed, o'r 119.

Ar ôl Pregeth , y *Psal. a* synnir ar a fy-
 ddo yn perthyn i destyn neu ragyma-
 drodd y bregeth.

Wrth dderbyn y Cymmun *Psal. 22.23.*
 103.111.113.

Am ddiddanwch ysprydol, *Psal. 15.19.*
 25.46:67:112:116.

Yn ôl cael cani neu wradwydd *Psal. 42:*
 6:70:140:144:

Ar oly Psalm ymstynged pawb ar eu gleniau
mewn modd anrhydeddus, fel yr adrodd.
wyd or blaen, ac aed y pen teulu (neu y
pennaf yno yn ei absen) i weddio mal hyn:

Prydnawnol weddi tros y
Teulu.

O Dragwyddol Dduw a thrugaroccaf
Dâd, Nnyi dy weision anheilwng a
ymdarostyngwn ein hunain i lawr o flaen
troedtaingc dy rad, gan gydnabod ein bod
ni yn etiseddu llygredigaeth ein *Tadau*
a thorri o honom yn weithredol dy holl
orchymynnion sanctaidd, ar feddwl, gair,
a gweithred, fel nad oes dim daioni yn
naturiol o gyfanneddu o'n mewnw: Canys
y mae ein calonnau ni yn llawn o falch-
der dirgeledig, anoddefgarwch, rhagirth,
celwydd, trachwant, gwagedd, haloge-
digrwydd, anhyder, gormod cariad i ni
ein hunain, ac i'r byd, rhy fychan o gariad
i ti ac i' th Teyrnas, ac yn wag heb ddim
ffydd, cariad, dioddefgarwch a'r cyfryw
râd ysprydol. Pe bait ti gan hynny yn my-
ned a nnyi i'r Farn, ac yn chwilio ein ani-
anol *lygredigaeth*, a dal fulw ar y ffrwy-
thau ar effeithiau melldigedig a dyfodd o
hono: Fe allai Satan ein cyfrif, a'n nodi
yn vniawn yn ei eiddo ei hûn, ni allem
ni ddisgwil dim arall oddiwrth dy Faw-
rhy-

rhydion, ddy ddigofaint ti a'n damnedigaeth ninnau, yr hyn er ys hir o amser a haeddasm.

Eithr o Dâd daionus, er mwyn Iesu Grist dy anwyl fab, yn yr hwn yn unig i'th fodlonir, ac er mwyn haeddegaethau yr angau chwerwdost, a'r dioddefaint gwaedlyd, yr hyn yr ydym yn ei gredua oddefodd trofom ni: trugarha wrthym, maddau a deleua ein holl bechedau, a rhyddhâ ni oddiwrth y gwarth a'r cywil-ydd sydd ddyledus i ni am danynt, fel na allont fych gyffwrdd a nyni, i'n gwradwyddo yn y byd hwn, nac i'n heuogfarnu yn y byd sydd i ddyfod. Ac megis y creaist ni i'th wasanaethu di, a'r holl greaduriaid eraill i'n gwasanaethu ninnau: felly ni attolygwn i ti anfon dy Yspryd glân i'n calonnau, fel trwy ei lewyrch a'i weithrediad ffrwythlon, y gwelom ac yr ymwr Randawom a'n pechodaû, ac a'n llygredigaethau anianol, megis na byddom gwedi ein dallu ynddynt, trwy ymarfer, fel y mae y colledigion: eithr bod o honom ni fwyfwy yn eu ffieiddio hwynt, ac o'n calonnau yn dra-ofidus am danynt, gan ymeginio i ymarfer pob moddion da i w gorchfygu, ac i syned allan o honynt. Oh pât i ni glywed gallu marwolaeth Crist yn lladd pechod yn ein cyrph marwol; a rhinwedd ei adgyfodiad yn cysodi ein heneidiau i newydd-deb buchedd. Ynghwel yin calonnau, gostwng ein trachwantau, adnewyddia ein meddyliau, glanhâ

*Ar oly Psalm ymystynged pawb ar eu gleniau
mewn modd anrhydeddus, fel yr adrodd.
wyd or blaen, ac aed y pen teulu (neu y
pennaf ym yn ei absen) i weddio mal hyn:*

*Prydnawnol weddi trys y
Teulu.*

O Dragwyddol Dduw a thrugaroccaf Dâd, Nnyi dy weision anheilwng a ymdarostyngwn ein hunain i lawr o flaen troedtaingc *dy rad*, gan gydnabod ein bod ni yn etiseddu llygredigaeth ein *Tadau a thorri o honom ym weithredol* dy holl orchymynnion sanctaidd, ar seddwl, gair, a gweithred, fel nad 'oes dim daioni yn naturiol o gyfanneddu o'n mewn: Canys y mae ein calonnau ni yn llawn o falchder dirgeledig, anoddefgarwch, rhagirth, celwydd, trachwant, gwagedd, halodgegrwydd, anhyder, gormod cariad i ni ein hunain, ac i'r byd, rhy fychan o gariad i ti ac i'th Teyrnas, ac yn wag heb ddim ffydd, cariad, dioddefgarwch a'r cyfryw râd ysprydol. Pe baît ti gan hynny yn myned a nnyi i'r Farn, ac yn chwilio ein animal *lygredigaeth*, a dal fulw ar y ffrwythau ar effeithiau melldigedig a dyfodd o hono: Fe allai Satan ein cyflis, a'n nodi yn vniawn yn ei eiddo ei hûn, ni allem ni ddisgwil dim arall oddiwrth dy Fawrhy-

rhydion, ddy ddigofaint ti a'n damned-gaeth ninnau, yr hyn er ys hit o amser a haeddasm.

Eithr o Dâd daionus, er mwyn Iesu Crist dy anwyl fab, yn yr hwn yn anig i' th fod-luir, ac er mwyn haedledigaethau yr angau chwerwdost, a'r dioddefaint gwaedlyd, yr hyn yr ydym yn ei gredua o ddefodd trofom ni: trugarha wrthym, madlau a deleua ein holl bechedau, a rhyddhiâ ni oddiwrth y gwarth a'r ewil-vdd sydd ddyledus i ni am danynt, fel na allont fyth gyffwrdd a nyni, i'n gwradwyddo yn y byd hwn, nac i'n heuogiarnu yn y byd sydd i ddyfod. Ac megis y creuafist ni i' th wasanaethu di, a'r hell greaduriaid eraill i'n gwafanaethu ninnau: felly ni attolygwn i ti anfon dy Yspryd glân i'n calonnau, fel trwy ei lewyrch a'i weithrediad ffirwythlon, y gwelom ac yr ymwrandawom a'n pechedau, ac a'n llygredigaethau anianol, megis na byddom g wedi ein dallu ynddynt, trwy ymarfer, fel y mae y colledigion: eithr bod o honom ni fwyfwy yn eu ffieiddio hwynt, ac o'n calonnau yn dra-ōfidus am danynt, gan ymeginio i ymarfer pob moddion da i wgorchfygu, ac i syned allan o honynt. Oh par i ni glywed gallu marwolaeth Crist yn lladd pechod yn ein cyrph marwol; a rhinwedd ei adgyfodiad yn cyfodi ein heneidiau i newydd-deb buchedd. Ynchwel yin calonnau, gostwng ein trachwantau, adnewydd ein meddyliau, glanhâ

* Naturia^c ein * hanian ; ac na chynnwys mo honom
eth. i foddi ya ein hanwireddau budron, ac ya
 nifyrrwch pechodlawn yr oes hon, yr hyn
 beth a ddygodd filoedd bendra-mwnwgl
 i ddestryw tragwyddol : Eithr tresna eia
 deunydd beunydd swyfwy at agwedd a chy-
 ffelybiaeth dy Fâb Iesu Grist, fel y gallom
 mewn cyflawnder, a sancteiddrwydd, dy
 wasanaethu a' th ogoneddu, megis gan fwy
 yn dy osn, a marw yn dy safr, y caffom
 (yn yr amser a osodaist) gyfran o adgy-
 fodiad y cyflawn, i fywyd tragwyddol. Yn
 y cysfamser O Arglwydd, chwanega ynom
 ffydd yn addewidion hyfryd dy Efengyl,
 edifeirwch oddiwrth weithredoedd me-
 irwon, diogelwch o'n gobaith yn dy ad-
 dewidion, osn dy enw, casneb ein pecho-
 dâu, a chariad tu ac ar dy blant di : yn
 enwedig y thai y gwyddom fod ar
 nynt eisiau ein cymmorth a'n didda-
 nwch : megis trwy ffrwythau duwioldeb
 a bywyd cyflawn, y byddom sicr o fod dy
 Yspryd sancta idd yn aros ynom, a'n bod
 yn blant i ti trwy fabwys a rhâd. A chan-
 niadhâ i ni o Dâd daionus , lwyddiant o
 iechyd, tanghneddif, a chynhaliaeth, a'r
 holl bethau eraill oddiallan, cyn belled, ac
 y gwelo ny Ddwywawl Ddoethineb fodyn
 addas, ac yn anghenrhaid, i bob un ohonom.

Ac yma O Arglwydd , yn ôl ein rhw-
 ymedig ddilêd , yr ydym yn cyfaddef â dy
 fod yn dra-thrugarog writhym, mewn holl
 bethau y bywyd hwn: eithr yn drugarog
 anfeidrol, mewn pethau o fywyd gwell,

ac am hynny yr ydym o eigion ein henêdi-
au yn rhoddi i ti holl ddioc'h ewyllyscar o
galonnau gofyngedig, am yr holl fendi-
thiau a doniau a dywelltaist ar ein hene-
dian, a'n cyrph : gan gyduabod mai tydi
yw Tâdy goleuni oddiwrth ba yn y discyn pob
rhoddaiad daionus, a phob rhodd beffaith;
ac i ti yn vning, y traddodwn oll ogoni-
ant, anghydedd, a moliant am danynt, yr
awr hon ac yn dragwydd. Eithr yn ben-
disaddeu yr ydym ni yn cledfori dy ddu-
wiol Fawrhydi, am ein cadw y dyad hwn
yn ddiangol oddiwrth bob peryglon, a
neweidiau : mai na ddarsu i'r un o'r bar-
nedigaethau (y rhai yr oedd ein pecho-
dau yn eu haeddu) ddigwyddo i'r un o
honom. O Arglwydd daionus, maddeu i
ni y phchodau a wnaethom y dydd hwn,
yn erbyn dy dduwiol Fawrhydi, ac yn
erbyn ein cydsrodyr : ac er mwyn Jésus
Grist, dyro ein cynimed i ni am danynt.
Ac yr ydym yn attolygu i ti yn agwedd,
ethi unrhyw anfeidrol ddaieni a'i rhu-
gatedd, ein cadw a'n ymddifynn, a chwbl
aberthynant i ni y nos hon, i hag pob
perigl tân yspail, dychryn Angelion drwg
neuryw osn neu niwaid arall, yr hyn o
herwydd ein pechodau â allai yn gyfion
ddigwyddo i ni. Ac fel y gallom fod yn
gadwedig dan gyscoed dy a'cell a'i, yr ydym
ni yma yn gorchymyn ein cyrph, a'n he-
neidiau, a chwbl oll ac a feddwm, i'� o
lalluog gadwedigaeth. Arglwydd bend-
isia ac ymddifynn, yn gystal hwy a rimbau.

Iac. I. 17

Psa. 9:4

* Naturia^e ein * hanian ; ac na chynnwys mo honom
eith. i foddi ya ein hanwireddau budron, ac ya
nifyrrwch pechodlawn yr oes hon, yr hyn
beth a ddygodd filoedd bendra-mwnwg i
ddestryw tragwyddol : Eithr tresna eia
deunydd beunydd swyfswy at agwedd a chy-
ffelybiaeth dy Fâb Iesu Crist, fel y gallom
mewn cyflawnder, a sancteiddrwydd, dy
wasanaethu a' th ogoneddu, megis gan svw
vn dy osn, a marw yn dy safr, y caffom
(yn yr amser a osodaist) gyfran o adgy-
fodiad y cyflawn, i fywyd tragwyddol. Yn
y cymarser O Arglwydd, chwanega ynom
ffydd yn addewidion hyfryd dy Efengyl,
ediscirwch oddiwrth weithredoedd me-
irwen, diogelwch o'n gobaith yn dy ad-
dewidion, osn dy enw, casneb ein pecho-
dau, a' chariad tu ac ar dy blant di : yn
enwedig y thai y gwyddom fod ar
nynt eisiau ein cymmorth a'n didda-
nwch : megis trwy ffrwythau duwioldeb
a bywyd cyflawn, y byddom sicr o fod dy
Yspryd sancta idd yn aros ynom, a'n bod
yn blant i ti trwy fabwys a rhâd. A chan-
niadhâ i nio Dâd daionus, lwyddiant o
iechyd, tanghneddys, a chynhaliaeth, a'r
holl bethau eraill oddiallan, cyn belled, ac
y gwelo ny Ddwywawl Ddoethineb fodyn
addas, ac yn anghenrhaid, i bob vn ohonom.

Ac yma O Arglwydd, yn ôl ein rhw-
ymedig ddllêd, yr ydym yn cyfaddef âv
fod yn dra-thrugarog writhym, mewn holl
bethau y bywyd hwn: eithr yn drugarog
anfeidrol, mewn pethau o fywyd gwell,
ac

ac am hynny yr ydym o cigion ein henêdi-
au yn rhoddi i ti holl ddiogel ewyllyscar o
galonau gofyngedig, am yr holl fendi-
thiau a doniau a dywelltaist ar ein hencie-
diau, a'n cyrph : gan gyduabod mai tydi
yw *Tâdy goleuni oddiwrth ba un y discyn pob*
rhoddaiad daionus, a phob rhodd beffaith;
ac i ti yn vnig, y traddodwn oll ogoni-
ant, anghydedd, a moliant am danynt, yr
awr hon ac yn dragwydd. Eithr yn ben-
disaddeu yr ydym ni yn cledfori dy ddu-
wiol Fawrhydi, am ein cadw y dyad hwn
yn ddiangol oddiwrth bob peryglon, a
neweidiau : mai na ddarsu i'r un o'r bar-
nedigaethau (y rhai yr oedd ein pecho-
dau yn eu haeddu) ddigwyddo i'r un o
honom. O Arglwydd daionus, maddeu i
ni y phchodau a wnaethom y dydd hwn,
yn erbyn dy dduwiol Fawrhydi, ac yn
erbyn ein cydsrodyr : ac er mwyn *Iesu*
Grist, dyro ein cymmed i ni am danynt.
Ac yr ydym yn attolygo i ti un agwedd,
ethi unrhwy anfeidrol ddaieni a th tru-
gatedd, ein cadw a'n ymdiffyn, a chwbl
aberthynant i ni y nos hon, thag pob
perigl tan yspail, dychryn Angelion drwg,
neuryw osi neu niwaid arall, yr hyn o
herwydd ein pechodau a'allai yn gyflen-
ddigwyddo i ni. Ac fel y gallom fod yn
gadwedig dan gyfeill dy a i cell ai, yr ydym
ni yma yn gorchymyn ein cyrph, a'n he-
neidiau, a chwbl oll ac a feddwm, i' th ob-
laliog gadwedigaeth. Arglwydd bend-
thia ac ymddiffyn, yn gyflas hwy a ninnau,

Iac. I. 17

Psa. 9: 4

oddiwrth bôb drwg. A thra syddom yn
cysgu bydd di o Dâd, yr hwn nid *wyt yn
cysgu nac yn huno* yn gwiliad dros dy blant,
a dyro orchymmyn i'th Angelion sanctaidd
i *werfyllo o amgylch* ein rŷ a'n trigfa, i'n
ymdiffyn rhag pôb niweidiau: megis gan
gyfalu gyd â thi, y gallom y horau nessaf
gael ein deffro gennit i, ac felly gwedi ein
cyffuro a'n dadebru â chymedroldeb o
gwsc, y byddom yn gymmesurach i osod
allandy ogyniant fel y pyrthynai i'n gal-
wedigaethau.

Ac hefyd ny ni a attolygwn i't (o Arg-
lwydd) fod yn drugarog wrth dy holl
Eglwys, a channiadhâ dy byrhau dan-
gheneddyf i'r teyrnasau yma lle yr ydym
ni yn byw, gan droi oddiwrthym yr holl
gystuddiau, y rhai y mae *pechodau* y gened-
laeth hon yn *llefain* am danynt.

Ymddiffyn ein bucheddol Frenin *Charls*
rhag pob bradwriaeth a niwaid, bendithia
ein Brenhines Mari, y Tywyfog Palsgrafo
Rhên a'i rinweddol Dywyfoges Elisabeth ei
anwyl wraig, a'i tywyfogawl hepj il. Bendithia
ein holl swyddogion a gweinidogion
dy air a'r holl rai a'th ofnant di ac â alw aet
ar dy enw, a'n holl frodyr, a'n chwaio-
rydd Cristianogawl, a'r y sydd yn glwy-
sus, neu mewn rhyw fodd arall yn or-
thrymedig : yn ynwedig y rhai sydd yn
dioddef adsyd er mwyn dy Efengyl sanctaidd,
Canniadhâ iddynt ammynedd i
eddef dy gerydd, ac ymwared y pryd ar
~~modd~~ y gwelo dy dduwiol ddoethineb
fod

fod yn orau. Ac na chynnwys i ni byth o Arglwydd anghofio ein diben diwaethaf ar cyfrif sydd raid i ni ei roeddi y ſi yd hynny. Yn ein hiechyd a'n hawddfyd, pâr i ni feddwl am glefyd ac adfyd, fel na allo y pethau hyn ddyfod ar ein gwartha.^{ue . 21.}
 Llethr bod o honom (mewn mesur da me-^{35.}
 gis morwynion call, wedi ein paratoi ein humain erbyn dysodiad Crist anwyl briod-
 fab ein heneiau. Ac yr awr hon o Argl-
 wydd tra-chyflawn a sanctaidd, yr ydym
 yn cyfaddef, nad oes yn achos y dylit ti Mat. 22,
 (yr hwn sydd yn caffau pechod gymma-^{3. &c.}
 int) wrando eirchion pechaduriaid; ond
 yn vniig er ei fwyn ef, yr hwn a ddiodde-
 fodd am bechod ac ni phiechodd. Gan
 hynny yn vniig gyfryndod dy dragwyddol
Fab Iesu Crist, ein Harglwydd, a'n Hiz-
 chawdwr, yr ydym yn ostyngedig yn
 ymbil am y rhai hyn, a'r holl ddoniau era-
 ill â wyddost ti eu bod yn angenrheidiol i
 ni, gan glas ein erfynniau amherfaith
 hyn, yn y wir sanctaidd weddi a ddys-
 codd Crist ei hunan i ni iddywedyd wr-
 thit. *Ein Tad Gc.*

Dy râd O Arglwydd Jesu Crist, dy serch
 e nefol Dâd, dy gymdeithas â th ddiddanwch,
 O sanctaidd a bendigedig lân Yspryd, a fyddo
 gyd â ryni ac a drigo yn ein plith y nos hon,^{ac}
 yn drwywydd. Amer.

Yn wedi yangysarch y naill y llall, fel
y perthyn i Gristianogion, y rhai ydynt
lesti i y grâs a themlau yr Yspryd glân,
ymadawant yn osn Duw, bob un i w esm-
wythdra: gan arfer peth o'r myfyrdod
neilltuol a osodwyd o'r blaen, am bryd-
nawn.

Hyn yma am gyhoeddus Arfer O Ddu-
wioldeb perchen tyaeth, efo a'i deulu bob
dydd, weithian y canlyn ei Arfer ef o Ddu-
wioldeb gyda'r Eglwys ar y dydd Sabbath.

*Myfyrdod am yr union fod o Arfer
Dduwioldeb, ar y dydd
Sabbath.*

Fafn yr hollalltogi Dduw gael ei
addoli, nid yn unig mewn modd
neilltuol, gan ddynion a theulu neilltuol:
eithr hefyd mewn trefn swy cyhoeddus,
gan yr holl rai duwiol wedi eu hymgyn-
nill yngyd mewn Eglwys weledig: megis
trwy y moddion hyn yr adnabydder ef,
nid yn unig i fod yn dduw ac Arglwydd i
bob neilltuol ddy'n; eithr hefyd i grëaduri-
aid yr holl syd cyffredinol.

Question.

Holi. Eithr pa ham nad ydym ni Gristi-
anogion tan y Testament newydd, yn cadw
y Sabbath ar yr un leithfed dydd ac yr
oedd yd yn ei gadw tan yr hen?

Astebl.

Mi artebaf: O blegit i'n Harglwydd
Iesu

Iesu, yr hwn yw Arglwydd y Sabbath,
 (a'r hwn y mae y gyfraith ei hun yn gor-
 chymyn i ni ei wrando) ei newid o'r
 seithfed dydd, i'r dydd cyntaf o'r wy-
 thnos, ar yr hwn yr ydym ni yn 'cadw
 ein Sabbath. Canys y mae'r Efengylwr
 Sanctaidd yn rhici ar lawr: ddyfod o'n
Harglwydd i ganol y gynnwiliadfa sandla-
 idd, ar y ddau ddydd cyntaf o'r ddwy
 wythnos gyntaf yn ôl ei Adeyfodiad, ac
 yno y bendigodd ef yr Eglwys, ac yr a-
 nadlodd ef yr Yspryd glân ar ei Aposto-
 lion, ac a rodde iddynt yr *agriadau gwe-*
inidogawl, a'r gallu i rwymo ac i ryddhau
 pechoda. Acy mae yn eglur iw goelio,
 ddarfod iddo ef mewn defod barchedig
 wneuthur felly, bob dydd cyntaf o'r wyth-
 nos, tros y deugain niwrnod y bu ef ar y
 ddaiar, rhwng ei adeyfodiad ai ddercha-
 siad (Carays y degfed diwrnod a deugain
 ar ôl hi any, yr hwn oedd y dydd cyntaf
 o'r wythnos, yr ymgynnulodd yr Apo-
 stolian yngliyd) yn yr hwn amser, y rho-
 ddes orchymynnen iw Apostolian, ac y
 dywedodd iddynt y pethau a berthynent i dey-
 nas Dduw, hynny yw, efe a roes athra-
 wiaeth iddynt y modd y dylent hwy trwy
 'r holl Eglwysi (y rhai oedd ynt iw troi)
 newidio y Sabbath yn ddydd yr *Arglwydd*:
 a chor phorol aberchau o anifeiliaid, i
 Ysprydol aberth o folian, gweddi, a cha-
 lonnau ediferiol, offiriadaeth *Lefi tan y*
 ddeddf, i grifianogawl wênidogaeth yr
 Efengyl: temlau a Synagogau yr Iude-
 wyr,

Ioa. 20.

22

Act. 1. 32

Darllein

Crylar

Joa. llyfr

12 pen. 58

won, i Eglwys i thai gweddi : Yr hén Sacramentau sef enwaediad a'r oén pasc, i sedydd a Swpper yr Arglwydd &c. Fel yr ymddengys wrth yr unrhwyd ymadrodd, *A&T. 19. 8. A&T. 28. 23. Col. 4. 11.* Wedi ei roddi ar lawr am yr holl gwbl o athrawiaeth *Paul*, trwy'r hon y gweithredwyd yr holl gyfnewyd yr holl gyfnewidiau hyu, lle y dygai ffrwyth, felly megis y bu *Grist*, ddeugain nniwrnod yn athrawiaethu *Moses* ym mwnydd *Sinai*, ac yn dangos iddo y modd y dyscái, ac y llywodraethai yr Eglwystan y ddeddf: felly ef â arhosodd ddeugain niwrnod i ddyscu ei ddiscyblion yn *Sion*, pa beth a bregethent, a pha fodd y rheolent yr Eglwys tan yr Efengyl. A chan weled fod yn dra eglur, mai o fewn y deugain niwrnod hynny, yr hyspysodd *Crist*, beth a ddylei gweinidogion y gair ei athrawiaethu, a pha wedd y

Eph. 4.1. 11,12. Pylent *lywodraethu* yr Eglwys hyd ddi-wedd y byd; nid rhaid ammeu, na ddarfu iddo ef, o fewn y deugain nniwrnod hynny hefyd, osod ar lawr ar ba ddiwrnod y dylent gadw eu Sabbath, a gwneuthur cyffredinol orchwyl eu gwenidogaeth, yn enwedig, gan weled fod Duw tan yr hén *Desfament*, yn ei ymddangos ei hûn mor o-falus yn ei ddeddf *Dd. fidil*, ai ddeddf *Ceremoniaidd*, i lunio yn gystal yr amser a'r modd iw addoli ef. Nid ydyw hefyd beth i w anghofio, fel y darfu i'r Arglwydd (yr hwn sydd a'r amseroedd a'r prydianau ya ei feddiant ei hûn) y dydd cynaf o'r wythnos, ddanso'n i lawr o'r nef

yr Yspryd glân, ar yr Apostolion, ac mal
y dechreuasant yn gyntaf ar y dydd hwn-
nw, ac y parhausant byth yn ôl hynny, i
arfer ar gyhoedd eu gweinidogaeth
i bregethu y gair, a chyfrannu y Sacra-
mentau, ac i roi gollyngdod o'i pechodau
i'r pechadurid edifeiriol. Ar y sail hon
a'r cyffelyb, y mae *Athanafius* yn tystiola
ethu ddarfod i'r Arglwydd ei hun gyne-
wid y dydd Sabbath.

Act. 2.1.
4.3.8. 42
31.36.

Megis gan hynny y gelwir y Cymruⁿ
swpper yr Hrglydd, o herwydd i'r Ar-
glwydd ei * ordeinio yn goffadwriaeth
o'i Anghau: felly Sabbath Cristianegion, a
gyfenwir dydd yr Arglwydd, o herwydd
i'r Arglwydd ei ordeinio, er coffadwriaeth
o'i Adyfodiai. Ac megis y mae enw yr
Arglwydd yn anrhudeäd i'r naill, felly y
mae yn agwedd i'r llall. Megis hefyd yr
oedd Arglwydd y Sabbath o herwydd ei
ragorfaint ardderchawg, a'i awdurdod
goruchel yn galliel; felly yr oedd iddo
achos hefyd i newid y Sabbath sanctaidd
o'r seithfed dydd, i'r dydd ar yr hwn yr
ydwm ni yn ei gadw. Canys, am y Sab-
bath hwnnw oedd yn canlyn y ehwe'
diwrnod y bu Dduw yn gorphen y Crea-
digaeth, nid oedd mor cyfryw ddi-ail o-
sodiad, neq achos reidiol iw sancteiddio
yn dragwyddol, na allai yr un awdurdod
(mewn achosion mwŷ, neu reswm
a saf well) ei gysnewid a'i droi i'r ryw.
ddydd seithfed arall. Canys nid yw'r
gorchymwyn

* Drefn.

Swpper
yr Argl-
wydd,
yn lle oen
Fas, a
Sabbath
yr Arg.
yn lle sab.
yr Jdde-
won.

won, i Eglwysi a thai gweddi : Yr hên
 Sacramentau sef enwaediad a'r oen pasc, i
 sedydd a Swpper yr Arglwydd &c. Fel yr
 ymddengys wrth yr vnrhiyw ymadrodd,
Act. 19. 8. Ag. 28. 23. Col. 4. 11. Wedi ei
 roddi ar lawr am yr holl gwbl o athra-
 wiaeth *Paul*, trwy'r hon y gweithredwyd
 yr holl gynnewyd yr holl gynnewidiau hyu,
 lle y dygai ffrwyth, felly megis y bu *Grist*,
 ddengain nniwrnod yn athrawiaethu
Moses ym mynydd *Sinai*, ac yn dangos
 iddo y modd y dyfeini, ac y llywedraethai
 yr Eglwys tan y ddeddf: felly ef a arho-
 sodd ddeugain niwrnod i ddysgu ei ddiscy-
 blion yn *Sion*, pa beth a bregethent,
 a pha fodd y rheolent yr Eglwys tan yr
 Efengyl. A chan weled fod yn dra eglur,
 mai o fewn y deugain niwrnod hynny, yr
 hyspyfodd *Crist*, beth a ddylei gweinido-
 gion y gair ei athrawiaethu, a pha wedd y
Eph. 4.1. pylent *lywodraethu* yr Eglwys hyd ddi-
11,12. wedd y byd; nid rhaid ammeiu, na ddarsu
 iddo ef, o fewn y deugain nniwrnod hyn-
 ny hefyd, cfod ar lawr ar ba ddiwrnod y
 dylent gadw eu Sabbath, a gwneuthur
 cyffredinol orchwyl eu gwenidogaeth, yn
 enwedig, gan weled fod Duw tan yr hên
Des�ament, yn ei ymddangos ei hûn mor o-
 felus yn ei ddeddf *Dd. ffdil*, ai ddeddf
Ceremoniaidd, i lunio yn gystal yr amser a'r
 modd iw addoli ef. Nid ydyw hefyd beth
 iw anghofio, fel y darfu i'r Arglwydd
 (yr hwn sydd a'r amseroedd a'r pryd-
 au ya ei feddiant ei hûn) y dydd cyn-
 taf o'r wythnos, ddanfon i lawr o'r nef

yr Yspryd glân, ar yr Apostolion, ac mal y dechreñafant yn gyntaf ar y dydd hwnnw, ac y parhausant byth yn ôl hymny, i arfer ar gyhoedd eu gweinidogaeth i bregethu y gair, a chyfrannu y Sacramentau, ac i roi gollyngdod o'i pechoda'u i'r pechadurid edifeiriol. Ar y sail hon a'r cyffelyb, y mae *Athanafus* yn tystiolaethu ddarfod i'r Arglwydd ei hun gysnewid y dydd Sabbath.

Act. 2.1.
4.3.8. 42
31.35.

Megis gan hymny y gelwir y Cynmiⁿ Swpper yr Hrglwydd, o herwydd i'r Arglwydd ei * ordeinio yn goffadwriaeth o'i Angau: felly Sabbath Cristianegion, a gyfeawir dydd yr Arglwydd, o herwydd i'r Arglwydd ei ordeinio, er coffadwriaeth o'i Adcyfodfa. Ac megis y mae enw yr Arglwydd yn anrhudeäd i'r mill, felly y mae yn agwedd i'r Hell. Megis hefyd yr oedd Arglwydd y Sabbath o herwydd ei ragorfaint ardderchiawg, a'i awdurdod goruchelyn gallic; felly yr oedd iddo achos hefyd i newid y Sabbath sanctaidd o'r seithfed dydd, i'r dydd ar yr hwn yr ydym ni yn ei gadw. Canys, am y Sabbath hwnnw oedd yn canlyn y ehwe diwrnod y bu Dduw yn gorphen y Creagigaeth, nid oedd mor cyfryw ddi-ail o-fodiad, neu achos reidiol iw sancteiddio yn dragwyddol, na allai yr yn awdurdod (mewn achosion mwŷ, neu reswm a saf well) ei gysaewid a'i droi i'r ryw ddydd seithfed arall. Canys nid yw'r gorchymwyn

* D'esna
Swpper
yr Argl-
wydd,
yn lle oen
Fasc, a
Sabbath
yr Arg.
yn llê Sab.
yr Fidde-
won.

gorchymmyn yn dywedyd : Cofia gadw y seithfed dydd nessaf yn ebrwydd yn canlyn ychweched dydd or Creadigaeth , neu'r seithfed yma neu'r seithfed accw : Eithr yn * anhynod , cofia gadw seithfed dydd yn sanctaipd. Ac i ddywedyd yn * briodol megis yr ydymni yn cymmeryd y diwrnod

* Anher-fynol.

* Union.

Ios. 10. 1

2. 13.

* Hanner dydd.

* Bagoniaeth.

i fod yn wahanrediad yr amser , sef : yr hwn a elwir naill , a'i dydd naturiol yn cynnwys 24. o orriau, neu ddydd celfyddydol yn cynnwys 12. o orriau, sef o godiad haul hyd ei fachludiad : a chyd â hynny ystyried, sesyll o'r haul a'r brydnawngwaith yn amser Yishua , tros ddiwrnod cyfan: a myned o'r haul yn ei ôl ddeg o raddau (sef pam' awr, agos i hanner diwrnod celfyddydol) yn amser Ezechias : ni allai yr Iddewon eu hunain gadw eu Sabbath ar yr amser pennodol , a gwanharedol, a elwid yn y cyntaf y seithfed dydd oddiwrth y creadigaeth.

A chyd â hynny, o herwydd amryw brydrannau, neu meridianau , a rhagoriaeth yr amser o godiad neu fachludiad yr haul yn y nail i fan rhagor y llall, megis mewn rhyw fan y bydd pedwaredd ran, mewn man arall yr hanner , mewn man arall y dydd cysano * ymrafael rhygddyn : Am hynny seithfed dydd yr Iddewon, ni ellir moi gadw yn ollawl yr unrhwyd amser ym mhob man yn y byd.

Tyt awthon ein Harglwydd Iesu Crist gan fod iddo ef Awdurdod megis i'r Arglwydd ar y Sabbath, yr oedd iddo ef yr swi hon

awr hon yn egwedd fwy rhewsm ac achos i droi y Sabbath o feithfed dydd yr Iddewen, i'r feithfed dydd, ar yr hwn y mae y Cristianogion yn cadw eu Sabbath.

1. O herwydd bod ei Adcysodiad ef oddiwrth y meirw, yno yn gweithredu newydd greadigaeth ysprypolo'r bŷd: heb yr hwn y buasai holl hiliogaeth *Adda* yn cefn eu taflu i'r dinistr tragwyddol. Ac ni buasai holi orchestol orchwyl y creadigaeth yn diwygio mo'n drygau, nac yn peri dim liddanwch i ni.

2. Ac o herwydd y newydd greadigaeth ysprydol hwn, y mae'r scrythur yn *In ail. dywedyd, yr hên bethau a aethant heibio, 2 Cor. 5. wele gwnaeth pwyd pob peth yn newydd: 17.* Creaduriaid newydd pobl newydd, Testament i pet. 10. newydd, gorchymwyn newydd, henwau ne- Eph.4. wyddion, ffôrdd newydd, caniad newydd, gwîsc 24. Gal. 6 newydd, gwin newydd, costielau newyddion, 15. Ierusalêm newydd, nef newydd a dair ne- 1 petr. 2. wydd. Ac am hynny anghenrhaid yw, fod 10. dydd Sabbath newydd yn lle'r hên, i an- Eph.4. rheddu a molianu ein Gwaredydd, i 24. syfyrio ar orchwyl ein iechydwriliaeth, ac i Col. 3. ddangos newydd gysnewid yr hên Desta- 10. ment. 3. O herwydd mai ar y dydd hwn Mat. 26. y gorphywysodd Crist oddiwrth holl boe- 28 nau ei ddioddefaint, ac y gorphenodd an- rhydeddus weithred ein prynedigaeth. Os oedd gan hynny dibenniad gwaith y creadigaeth cyntaf, trwy'r hyn yr oedd Duw yn ei ymdeangos ei hûn yn ollalluog iw greaduriaid, yn haeddu Sabbath i ddwyr

ddw yn coffadwriaeth am y cyfryw or-
 chwyl , er anrhydedd i'r gweithredydd,
Efay 58. ac am hynny y mae yn ei alw fy
 f3. Nydd *sancetaidd*: gwell o lawer y mae
Rhu. 1.4. *creadigaeth newydd y byd* , a wnaed
 trwy adcysodiad Crist (yn yr hyn yr eglur-
 wydei fod yn fab Duw)yn haeddu Sabbath
 er mwyn tragwyddol goffadwriaeth i an-
 rhydeddu Crist , am hynny y gelwir yn
 deilwng *Dydd yr Arglwydd* : Canys megis
Dat. 1.10 yr oedd yr ymwared allan o gaethiwed
Ier. 27. *Babylon*, gan ei fod yn fwyaf , yn tynnu
7,8. ymmaith enw yr ymwared allan o wlad
 yr *Aipht* : felly y dydd ar yr hwn y dar-
 fu i Crist orphen prynedigaeth y byd , a
 haeddodd yn deilyngach , gael Sabbath
 iw gadw arno , na'r dydd ar yr hwn y
 gorphywysodd Duw yn ôl *creadigaeth* y
 byd. Megis gan hynny yn y *creadigaeth* , y
 dydd cyntaf ar yr hwn y gorphenwyd , a
 gyssegrwyd yn Sabbath: felly yn amser
 y *Prynedigaeth* , y dydd cyntaf ar yr hwn
 y perffeithiwyd , sydd raid ei gadw yn or-
 phywysfa *sancetaidd* : fel y cadwer y seith-
 fed yn oestad yn ôl *Meddol orchymyn*
 Duw. Yr oedd yr Iddewon yn cadw y
 dydd olaf o'r wythnos , gan ddechrau eu
 Sabbath gyd a'r nos y gorphywysodd Duw
 eithr y mae Cristianogion yn anrhydeddu
 'r Arglwydd yn well , gan ddechrau eu
 Sabbath a'r y dydd cyntaf o'r wythnos , sef
 ar y dydd y cyfododd yr Arglwydd. Yr oe-
 ddynt hwy yn cynnal eu Sabbath , er
 dw yn coffadwriaeth o greadigaeth y byd:
 eithr y mae Cristianogion yn ei gadwi

ddwyn ar gôf brynedigaeth y byd : iē ,
 dydd yr Arglwydd, ganeisod yn gyntaf
 or Creadigaeth a'r Prynédigaeth, a bâr
 ini gofio yn gystal am wneuthur yr hen ac
 am waredu'r byd *nemydd*. Megis ganhymy
 yr oedd Duw tan yr hên Testament yn
 dangos ei ogoniant yn y faith o ganhwyl-
 trennau , a'r chwech o geingciau &c. gan eu
 rhoi i seddwl am greadigaeth y goleuni, a
 gorphywysfa y Sabbath : felly tan y Te-
 stament newydd y mae Crist gwir oleuni
 y byd, yn dysod ynghenol y faith gan-
 hwylbren aur, i beri i ni seddwl am anrh-
 ydeddu ein gwaredydd ac am orphywysfa
 feithsed dydd yr Arglwydd , yngoleuni yr
 Efengyl. A chan weled fod y prynediga-
 eth, yn gystal oran gallu a thrugaredd yn
 rhagori ar y Creadigaeth cyn beilled; yr
 oedd yn sefyll gyd â rhefwm da , mai 'r
 gwaith mwyaf * a ddygai anrhyydedd y * *A?ga?*
 diwrnod. Ac nid yw yr anrhyydeddus *enw*: , *r enw*.
dyddyrr Arglwydd, yn lleihau gogoniant y
 Sabbath : eithr yn hytrach wedi ei roddi
 atto, y mae yn chwanegu ei vrddiniant:
 megis y mae'r enw Israel wedi ei roi at
 Jacob, yn peri y Patriarch yn swy anrhyyde-
 ddus. Y Rheswm, agymmerir o esampl gor-
 phywysfa Duw oddiwrth weithred crea-
 digaeth y byd, a byrhodd mewn ffrwyth
 hyd oni orphywysfodd Mâb Duw oddi-
 wrth weithred prynedigaeth y byd , ac
 yno y cyntaf a roddes le i'r olaf.

*Tn bed-*4. O herwydd fe ragddywedpwyd yn *werydd*.
 yr hen Deskament y cedwid y Sabbath *Psa. 110*

(tan 3.)

(tan y Testament newydd) ar y dydd cyn-taf, yn y 110. *Psalm*, yr hwn sydd bro-phwydoliaeth am Crist, ai deyrnas; yr ydis yn adrodd yn eglur y byddai ymgyl-sarfod, yn yr hwn y byddai bobl Crist yn enyllyscar yn dysod ynghyd mewn hardi-wch sanctei drwydd, yn gymaint, ac na byddai ddim glaw tanghneddyf, ar y sawl o deuluodd y ddaiar nid elai i fynu i Jerusal-lem (set i'r Egllys) i addoli y Brenin, Arglywydd y lluoedd. Yr awr hon, ar ba ddi-wrond y mae cadw y Gwyl sanctaidd a'r cyfarfed hwn, y mae Dafydd yn dangos yn oleu yn y *Psalm* 118. Yr hon oedd brophwydoliath am Crist, fel yr ymdden-gysyn *Mat. 21.24. Act. 4.11. Eph. 2.20*. Hefyd trwy gyfundeb yr holl Iddewon, megis y mae *Hierom* yn tystiolaethu. Gan ddangos ym mlaen llaw trwy farwolaeth gywilwyddus Crist, y byddai y maen a wrthododd yr adeiladwyr, (sef, prif lywo-draethwyr Judea) trwy ei adcysodiad go-goneddus, yn ben i'r gongl: y mae ef yn deisyf i'r holl Eglwys gadw yn sanctaidd y dydd, ar yr hwn y gorphenhodd Crist, y dyd: Dyma'r dydd nwnaeth yr Arglywyd gofoleddwn, a !!avenychwn yndds. A chan weled mai ar y dydd hwn y mae yn eg, llofod yn wir, yr hyn a ddywedodd Per-ann Crist: sef, ddarfod ei Dduw ei wneuthur yn Arglywyd ac yn Crist, *Act. 2.36*. Ac am hynny y mae 'n rhaid i'r holl Eglwys tan y Testament newydd gadw yn sanctaidd ddydd adcysodiad Crist. Yr oedd

Zac. 23.

27.

Psa. 118.

24.

Rabbi

Rabbi Bachay yn gweled hefyd trwy Zohar
 gwympr Addaf a'r y chweched dydd, mai Gen.
 ar y dydd hwnnw, y gorffennai y Messias Dalen.
 weithred pynedigaeth dyn. A chan fwrw 21.
 at ymadrodd Boaz wrth Ruth, cwsig hyd
 y borau, y gorphywysai y Messias yn
 ei sedd tros eu holl Sabbath hwynt. Y
 mae yn casclu oddiwrth yr ymadrodd yn
 Gen. 1. sef. ar y dydd cyntaf bydded goleu-
 ni, y cysodai y Messias ar y dydd cyntaf o'r
 wythnos o farwolaeth i fywyd, ac
 y gwnai efe i oleuni yspryol yr Efengyl,
 oleuo'i'r býd, yr hwn oedd yn sefyll mewn
 tywyllwch a chyfgod angau. Yr Awdur o'r
 llyfr Hebre-aeca elwir. Sedar, Olam, Rab-
 ba, pennod. 7. a gofia lawer o bethau
 anrhyydeddus a wnaethpwyd ar y dydd
 cyntaf o'r wythnos, megis cynifer o ar-
 wyddion, neu frudiau y hyddai addoliad
 Duw (tan y Testament newydd) iwgy-
 ssegru ar y dydd hwn. Megis ar y dydd
 hwn y bu gwmwl Mawrhydi Duw yn goru- * Sef ar y
 rhwguddio ei bobl * Aaron ai feibion a dde- dydd hwn
 chreuasant wasanaethu swydd eu hoffei i-
 adaeth. Y darsu i Dduw yn gyntaf sen-
 ditio ei bobl. " Tywysogion y bobl a
 "aberthasant yn gyntaf i Dduw. Y dydd Levit.9.
 "cyntaf ar yr hwn y discynnodd tan o'r
 "nef. Y dydd cyntaf o'r byd, o'r twy-
 "ddyn, o'r mabedd, o'r wythnos &c.
 Ar cwbl oll yn pennodi y hyddai ef yn
 ddydd cyntaf, ac yn brifwyl sanctaidd o'r
 Testament newydd. Y mae St. Augustin
 yn profi allan o amryw fannau, a rheini-
 "mau, o'r Scrythur sanctaidd fod y Tadau

“ a'r holl brophwydi , yn rhagweled , ac
 “ yn gwybod fod yr wythfed dydd o En-
 “ waediad tan y Testament hên , yn ar-
 “ wyddocau dydd yr Arglwydd. Ac y
 “ cyfnewidid y Sabbath o'r seithfed dydd
 “ i'r wythfed , neu i'r dydd cyntaf o'r
 “ wythnos. Ac y mae Iunies allan o Cy-
 “ prian yn dywedyd , fod yr Enwaediad
 “ wedi ei orchymmyn ar yr wythfed dydd
 “ ar yr hwn ddydd y cyfodai Grifft , od.
 “ iwrth y meirw. Y mae gymanfa Foro-
 “ Iuliense yn mynegi fod Esay yn pro-
 “ phwydo y cedwid y Sabbath ar y dydd
 “ cyntaf o'r wythnos.

Osoedd y dirgelwch hwn i'w weled
 mor amlwg , gan y Tadau , tan gysgodau
 yr hên Testament : diogel ddarfod ei
 Dduw y byd hwn , ddallu yn dôst feddy-
 liau y rhai ni allant weled y gwirionedd o
 hynny , tan oleuddisclaer lewyrch yr E-
 fengyl . Am hynny y cyfnewid hwn ar y
 dydd Sabbath tan y Newydd , nid ydodd
 dim ond cyflawni yr hyn oedd wedi ei
 ffurfio a'i rag-brophwydo tan yr hen De-
 stament.

5. Yr oedd yr Apostolion yn yr holl
 Eglwysi Cristianogawl , (y rhai a blannan-
 sent hwy) yn ôl meddwl a gorchymmyn ei
 Harglwydd , ac hyfforddiant yr Yspryd
glān , yr hwn oedd bob amser yn ei cyn-
 northiwyd : yn ordeinio , i'r Cristiano-
 gion gadw y Sabbath sanctaidd , ary
 seithfed dydd hwnnw , sef , y cyntaf o'r
 wychnos ; Hefyd am y gaigl i'r Sainct ,
 megis

megis yr ordeiniaisia i Eglwys Galatia, selly
gwnewch chwithau. Pob dydd cyntaf i Cor.
o'r wythnos &c. Pan ddeloch yngyd 16.1,2.
vn yr Eglwys (ar ddydd yr Arglwydd) i
fwyta Supper yr Arglwydd, i ddangos ac
i ddwyn ar gôf marwolneth yr Arglwydd
hyd oni ddel &c. Yn yr rhain ciriau
gwelwch:

1. Ddarfod i'r Apostolion ordeinio y
dydd hwn iw gadw yn sanctaidd: am
hynny ordeinhâd ddwywawl adefod oru-
chel.

2. Foâ y dydd hwnnw yn cael ei enwi
y dydd cyntaf o'r wythnos, am hynny
nid seithfed yr Iuddewon, nac vn arall.

3. Pob dydd cyntaf o'r wythnos: yr hyn
sydd yn dangos tragwyddoldeb.

4. Ddarfod ei ordeinio yn holl Eglwys Galatia, yn gyffal ac ayn Corinth a gosod o hono ef holl eglwys y Sainet yn vndresfn 1. Cor. mewn tangneddys: am hynny yr oedd 14.33. yn gyffredinol.

5. Mai gorchwylion y dydd hwn, ydoredd casglu i'r tlawd (yr hyn sydd eglur yn Act. 2.42. A cyn nhystiolaeth Justin Martyr Apolog. 2.) gan y rhai a fyddant wedi ymgynnll yngyd yn y gynnulleidfa sanctaidd, a'r ôl Gweddiau, Pregethiad y gair, a chyfrannu y Sacramentau: am hynny yr oedd yn Ysprydol

6. Y mynnai ef symmud y pryd i gasglu (er ei fod yn anghenraeid) erbyn ei ddyfodiad ef, rhag i hynny rwyfstro ei waith ef yn pregethu: eithr nid symmud eu cysfardod

cysardod sanctaidd hwy ar ddydd yr Arglwydd ; O herwydd hwnnw oedd yr amser gosodedig i addoli'r Arglwydd yn gyhoeddus , yr hyn sydd yn dangos angenhcidrwydd.

Ac yn yr vnrhyw Epistol y mae St Paul yn rhag-distiolaethu , na roddes e^r iddynt hwy yn ordeinhâd nac athrawiafeth arall , ond yr hyn a dderbyniodd ef gan ar.15.12 yr Arglwydd.

Yn gymaint ac y mae ef yn eu gorchymwynnion hwy fel hyn , os oes neb yn tybied ei fod ei hûn yn brophwyd , neu yn ysprydol , cydnabydded y pethau yr wyf yn eu serifennu attoch , mai gorchymwynnion yr Arglwydd y dynt . Eithr efe a scrifennodd attynt hwy , ac a ordeiniodd yn eu plith , gadw'r Sabbath ar y dydd cyntaf o'r wythnos : am hynny cadw y Sabbath a'r y dydd hwnnw ydyw gwir orchymwyn yr Arglwydd . A pha fodd y dichon ef fod , naill , a'i yn wir brophwyd , neu fod iddo ddim o'r âd yspryd Duw yn ei galon , yr hwn gan weled mor eglur , fod dydd yr Arglwydd wedi ei drefnu a'i ordeinio gan yr Apostolion , na chydnebydd , mai gorchymwyn yr Arglwydd ydyw , cadw yn sanctaidd ddydd yr Arglwydd ? Y mae'r Iddewon yn cysaddef mai yr Apostolion a wnaeth y gysnewid hon ar y Sabbath , *Alphon, in Dialog. contra Iudeos. Tit. 12.* Y maent hwy gan hynny yn ddallach , ac yn waeth nac Iddewon , y rai a wadant hynny yn halogedig .

Yn Troas yr un agwedd yr oedd Se-
Paul gyd â saith o brif Efangylwyr yr
Eglwys, sef, *Sopater*, *Aristarchus*, *Secun-*
dus, *Gaius*, *Timotheus*, â *Throphinus* a'r *Act. 20.5*
 holl Gristianogion oedd yno, yn cadw y 6.
 Sabbath Sanctaiddar y dydd cyntaf o'r
 wythnos, yn gweddio, yn pregethu, ac
 yn derbyn y Cymwm.

Ac fel y mae yn berîn i'w ddyfal synnied
 nad yw *Luc* yn aywedyd, fod y discyblion
 wedi eu hanfon i wrando ar *Paul* yn
 pregethn, eithr wedi i'r Discyblion addfydd
 ynghyd i dorri baras dydd cyntaf o'r wythnos,
 hynny yw, i fod yn gyfreannogion o'r Cym-
 mun sanctaidd, ar yr amser y danghosid
 marwolaeth yr Arglwydd, trwy brege-
 thiad y gair, *1. Cor. 11.26*. *Paul* a
 bregethodd iddynt hwy, &c. Ac nid oedd neb
 yn cadw y cyfarfod hwnnw ond y Cristia-
 nogion, y rhai yn unig a elwir yn ddiscyb-
 lion. *Act. 11.26*. Eithr yn *Philippi* lle * *Y pried*,
 nid ydcedd * etto yr un discybl, yr ydis
 yn dywedyd i *Paul* fyned a'r eu dydd
 Sabbath hwy i'r fan lle'r oedd yr Iddewon
 a'i *Preselitiaid* yn acfer o weddio, ac
 yno y pregethodd ef iddynt. *Act. 16.12,*
13. felly y mae mor olau a'r Haul, mai
 defod ac arfer y Cristianogion ydoedd, a
 dael heibio seithfed dydd yr Iddewon, a
 chadw y Sabbath, a'i hymgysarfod sancta-
 idd ar y dydd cyntaf o'r wythnos. A pha-
 ham y mae St *Ioan* yn galw hwn yn ddydd
 yr Arglwydd, ond o herwydd ei fod yn
 ddwydd hysbys ym mhllith pawb i w sanctei-

ddio yn gyhoeddus, er anrhydedd i'r Arglwydd Jesu, (yr hwn a gyfododd i fywyd o farwolaeth ar y dydd hwnnw) trwy'r holl Eglwyisia blannasai yr Apostolion? yr hwn y mae St. Ioan yn ei alw dydd yr Arglwydd; er mwyn cynhyrsu Cristianogion yn hytrach i roi coffadwriaeth diolchgar am eu prynedigaeth, trwy adcyfodiad Crist oddiwrthym eiwrw. A chyd a'r dydd, y trôed hefyd fendifith y Sabboth, i ddydd yr Arglwydd, o blegid bod yr holl Sansteiddrwydd perthynol i'r byd newydd hwn, yng-Hrist, ac oddiwrtho ef yn llifeirio i Cristianogion. Ac o herwydd na ddichon ddyfod Awdurdod mwy na'r Awdurdod honno oedd gen Crist a'i Apostolion; nac achos debyg i greadigaeth newydd y byd: Am hynny ni ellir byth enyewidio'r dîdd hwn i ddydd arall, tra byddo'r bîd yn sefyll. Ychwanega at hyn, fel y mae'r Scrythur yn dangos na wnaethpwyd dim wrth osod a phlanâu yr Eglwys yn y cyntaf, ond trwy vniq drefti ac hyfforddiad neillduol yr Apostolion, 1. Cor. 11.34. 1. Cor. 14.36,37. Titus 1.5. Act. 15.6.24. Ac ni wnaeth yr Apostolion ddim, heb eu harddal oddiwrth Crist, 1 Cor. 11.23:

Sansteiddio'r Sabboth ar y seithfed dydd nid yw yn diddymmu y Ddeddf remonitaidd, eithr yn cyflawni a pherffethio y gyfraith[†] Ddefodol yn dragwydol, yr hwn oedd yn rhwymo yr Iddewon i gadw y Sabboth ar y seithfed dydd hwnnw,

*Forsol.

hwnnw, er mwyn fanfaidd anrhodedd i greadigaeth y byd, sydd yn rhwymo Cristianogion i gadw yn hybarchi y Sabboth ar y feithedd dydd, er cosidwriaeth o brynedigaeith y byd: canys y pedwerydd orchymwyn, yr hwn sydd gyfraith *ddefodol*, sydd yn erchi cadw y feithedd dydd yn sanctaidd yn dragwydd. A chyffredinrhwydd y gorchymwyn hwn, megis am y lleill eu gyd, a ddylem nici arferai yn fwy crefyddol tan yr Efengyl, nac yr arferai yr Iddev'on tan y gyfraith, yn gymaint a darsod i ni (yn y Bedydd) wneuthur *cyfamnod hynodol* â Duw i gadw ei orchymynnion: a darsod i Dduw wneuthur ammod a ninnau, i'n rhyddhau oddiwrth y *fledith*, a'ncynnorhwyd i *Tsfryd*, i gadw ei gyfreithiau. A bod y gorchymwyn hwn am y Sabbath, yn gyntal a'r naw eraill yn gyffredin wrth gyfraith foesau, ac yn dragwyddol, fe ymddengys yn eglur wrth y thesymmau hya sydd yn canlyn:

•

Deg o resymmau yn dangos fod gorchymwyn y Sabbath yn ddefodol.

I: **O** Herwydd iod yr hell resymmau am y gorchymwyn hwn yn deuluaid ac yn dragwyddol: a darsod ei Dduw ein rhwymo ni i vfydddod y *Gorchymwyn hwn*, â thesymmau ffirwythlonach,

N 2.

nac

ddio yn gyhoeddus, er anrhydedd i'r Arglwydd Jesu, (yr hwn a gyfododd i fywyd o farwolaeth ar y dydd hwnnw) trwy'r holl Eglwysia blannasai yr Apostolion? yr hwn y mae St. Ioan yn ei alw dydd yr Arglwydd; er mwyn cynhyrsu Cristianogion yn hytrach i roi coffadwriaeth diolchgar am eu prynedigaeth, trwy adcyfodiad Crist oddiwrthym eiwr. A chyd a'r dydd, y trôed hefyd fendifith y Sabbath, i ddydd yr Arglwydd, o blegid bod yr holl Sansteiddrwydd perthynol i'r byd newydd hwn, yng-Hrist, ac oddiwrtho ef yn llifeirio i Gristianogion. Ac o herwydd nad dichon ddyfod Awdurdod mwy na'r Awdurdod honno oedd gen Crist a'i Apostolion; nac achos debyg i greadigaeth newydd y byd: Am hynny ni ellir byth enyewidio'r dîdd hwn i ddydd arall, tra byddo'r bîd yn sefyll. Ychwanega at hyn, fel y mae'r Scrythur yn dangos na wnaethpwyd dim wrth osod a phlanâu yr Eglwys yn y cyntaf, ond trwy vniq drefti ac hyfforddiad neillduol yr Apostolion, 1. Cor. 11.34. 1. Cor. 14.36,37. Titus 1.5. Act. 15.6.24. Ac ni wnaeth yr Apostolion ddim, heb eu harddal oddiwrth Crist, 1 Cor. 11.23:

**Forsol.* Sansteiddio'r Sabbath ar y seithfed dydd nid yw yn diddymmu y Ddeddf cemoniaidd, eithr yn cyflawni a pherfformio y gyfraith. Ddefodol yn dragwydol, yr hwn oedd yn rhwymo yr Iddewon i gadw y Sabbath ar y seithfed dydd hwnnw,

hwnnw, er mwyn fanfaidd anrhyydedd i greadigaeth y byd, sydd yn rhwymo Cristianogion i gadw yn hybarch y Sabbath ar y feithiad dydd, er cofadauriaeth o brynedigaeth y byd: canys y pedwerydd orchymwyn, yr hwn sydd gyfraith ddefodol, sydd yn erchi cadw y feithiad dydd yn tanctaiad ya dragwydd. A chyffredinlhydd y gorchymwyn hwn, megis am y lleill eu gyd, a ddylem ni ci arferu yn fwy crefyddol tan yr Efengyl, nac yr arferai yr Iddev'on tan y gyfraith, yn gymmaint a darfod i ni (ya y Bedydd) wneuthur cyfamnod hynod. a Duw i gadw ei orchymynnion: a darfod i Dduw wneuthur ammod a ninnau, i'n rhyddhau oddiwrth y feldith, a'ncynnorhwyo. a'i Tsfryd, i gadw ei gyfreithiau. A bod y gorchymwyn hwn am y Sabbath, yn gystal a'r naw eraill yn gyffredin wrth gyfraith foesau, ac yn dragwyddol, fe ymddengys yn eglur wrth y thesymmau hyn sydd ya canlyn:

Deg o resymmau yn dangos fod gorchymwyn y Sabbath yn ddefodol.

I: **O** Herwydd bod yr hell resymmau am y gorchymwyn hwn yn deuluaidd ac yn dragwyddol: a darfod ei Dduw ein rhwymo ni i vfyddod y Gorchymwyn hwn, a thesymmau ffirwythlonach,

nac i'r vn o'r lleill. Yn gyntaf, am ei fod ef yn rhagweled, naill, a'i yr esceu-lusai ddynion anghrefyddol, megis o ddirosalwch, neu eu torrent hwy y gorch-ymmyn hwn, yn hyfach nac yr vn o'r lleill. Yn ail, o blegid mai, yn ymarfer a chy-flawni y gorchymwyn hwn, y mae cadw yr holl rhai eraill yn sefyll: yr hyn sydd yn peri ei Dduw achwyn cyn fynyched, fod ei addoliad efwedi ei esceuluso, neu ei roi i lawr: pan fyddo'r Sabbath, naill, a'i gwedi ei esceuluso, a'i ei dro seddu. Fe allai beri i ddŷn synnu (medd Mr. *Calvin*) Ystyried, mor fynych, mor gresyddol, ac mor ddifrif y mae Duw yn erchi (i'r rhai a fynnant fod yn bobl iddo ef) sancteiddio y seithfed dydd. Ac fel y mae Daw'r drugaredd, yn anrhugarog yn cospi â marwolaeth erwin y fawl a dorro y gorchymwyn hwn, megis pe bai hyn yn gwbl oll o'i gyfan anrhydedd a'i wasanaeth.

Ac y mae yn ddiogel, am yr hwn ni wnêl gydwybod o dorri'r Sabbath, na wna ef (i wasanaethu ei dro) gydwybud o dorri yr vn o'r gorchymwynion craill, am y gallo ef wneuthur hynny heb am-harch iw gorff, na chwmwyl i w eirda, ac allan o berygl cyfraith dŷn. Am hynny y gysododd Duw y gorchymwyn hwn yng-hanoly ddwy * lêch, O herwydd fod ei

* *Y ddau* gadw ef yr gynnorthwy mawr i gadw'r dabl. lleill eu gyd. Anrhydedd cydwybodus i'r Sabbath, ydyw Mam yr hol gresydd a'r athrawiaeth

athrawiaeth dda yn yr Eglwys. Tynn-wch ymmaith y Sabbath, a gwasanaethed pob dŷn Dduw pan, fynno, a pha beth a ddaw ar fyrr o grefydd, a thangneddyf, ac o'r dresn yr hon a fyn Duw ei gadw yn ^{1 Cor. 14:33:} ei Eglwys? Y dydd Sabbath ydyw dydd ^{33:} marchnad Duw am barodrwydd yr wyt-hnos, yn yr hwn y myn efi ni ddyfod atto, a phrynu ganddo heb aur nac arian, Far a yr Angelion a Dwfr y bywyd, Gwin y Sa-crémentau, a llæth y Gair, i borthi em heneidau aur wedi ei buro, i gyfoethogi ^{Esa. 55:1} em ffydd: gwerthfawr eli llygaid, i iu-chau em dallineb ysprydol: a gwisco dillad ^{Dad. 3:1} gwynion, o gyflawnder Crist, fel na l ym-adango so gwarth ein metbder ni. Nid yw ef bell oddiwrth wir Dduwioldeb, yr hwn a wnel gydwybod o gadw y dydd Sabbath: eithr yr hwn sydd yn cyddwaju ai gydwybod, i dorri y Sabbath er mwyn ei elw a'i ddifyrrwch ei hûn, ni ystyriodd ac ni wybu ei galon ef erioed, pa beth yr oedd ofn Duw, neu wir Grefydd yn ei feddwl. Canys, am y Gorchymmyn hwn y gellir gwirio ymadrodd St. Iaco: yr ^{Iac. 2:10.} hwn a ballt mewn un, sydd yn euog o'r cwbl. Am hynny gan weled ddarfod ei Dduw, gau o amgylth y gorchymmyn hwn, a chynifer o rysymmau defodawl, y mae yn dta eglar fod y gorchymmyn ei hûn yn ddefodawl.

2. O Herwydd gorchymmyn o Dduwi
Adda yn ei ddineweidiwydd: (pryd yr oedd ef yn dal ei ddedwyllyddwch, nid

trwy ffydd yn haeddedigaethau Crist, ond trwy fydd-dod i gyfraith Dduw) heb arno eisiau yn Ceremoni, i arwyddocau y Prynédigaeth a wnai Crist. Ni eill gan hynny Sabbath o'r seithsed dydd fod yn Ceremoni syml, eithr yn rhan hanfodol o addoliad Duw, gorchymynniedig i ddŷn, pryd nad oedd ond yn cyflwr i ddynion.

Gen.2.8. Ac os oedd yn anghenrhaid i'n cyntedian gael dydd Sabbath i wasanaethu Duw, yn ei perffeithrwydd, rheittiach o lawer iw hiliogaeth hwy gadw Sabbath, ynghyflwr eu llygredigaeth. A chanweled ei Dduw ei hûn, gadw y dydd hwn yn sanctaidd, pa fod y dichon y dŷn hwnnw fod yn sanctaidd, a fyddo o wirfodd ei galon yn ei halogi ef?

3 O blegid ei fod yn yn o'r Gorchymynnion a lefarodd Duw o'i enau ei hûn, ac a scrifennodd ddwywaith a'i fysedd ei hûn ar Lechau o gerrig, i ddangos eu haw. **34.1.&c.** durdod, a'i parhâd. Yr holl orchymynnion a scrifennod. *Duw oedd ynt * ddefodol a thragwyddol, a'r rheini a gyfrifir yn hûn ar Lechau o gerrig, i ddangos eu haw.*

*** Ieufsol.** ddeg: Pe byddai hon yn Ceremoni iw Ben.4.13 diddymmu, yno ni byddai. ond naw o Orchymynnion. Y Ceremoniaidd orchymynnion oedd iw diddymmu trwy Crist, a

Deut.4.4 scrifennasit eu gyd o waith Moeses: eithr hwn o'r Sabbath, gyda'r naw eraill, oedd wedi ei scrifennu a llaw Dduw ei hûn, ac

1 Bren.8 a roddasid yn yr Arch, lle na roddefid dim

9. o'r gyfraith Ceremoniaidd: I ddangos y

Heb.9.3. byddent yn rheoledigaeth tragwyddol i'r

Eglwys

Eglwys, eto y cyfryw na allai neb yn
ollawil eu cyflawni a'i cadw, ond Crist; yn
 vniq.⁴ O blegid fod Crist, yn tystiolaethu
 na ddaeth ef i dorri y gyfraith ddefodod: ac Rhu. 5.
 na ddiddymmid y lleiaf o honynyt yn ei ^{17.}
 deyrnas ef, tan y *Testament newydd*. Yn
 gymaint: a bod pwys bynnag a dorro yn
 o'r gorchymynion lleiaf hyn, ac a ddysco i
 ddynion felly: lleiaf y gelwir ef yn nheyras
 nefoedd: hynny yw, ni chai ef ddim lle
 yn ei Eglwys. Yr awrhon y mae y gy-
 fraith *ddefodol* yn gorchymwyn yn dydd
 o'r saith i w gadw yn sanctaidd yn dragy-
 wydd: Ac y mae Crist, ei hûn yn coffbau
 yn eglur gadw *Sabbath* ym mhlið ei Gristianogion,
 wrth ddinistriad *Ierusalem*,
 ynghylch ^{42.} o flynyddoedd yn ôl ei ad-
 cyfodiad: Yr amser yr oedd holl Ceremoniæ
 Moeses (oddieithr hwyta gwaed a phethau
 a degid) trwy * osodiad cyhoeddus a chy- * Farn.
 fundeb yr holl Apostolion, wedi eu rheini
 heibio a'i diddymmu yn yr Eglwysi Cri- A&t. 15.
 stianogawl. Ac am hynny yr oedd Crist, 20. 21. 24.
 yn cynghori ei ddisgyblion i weddio, na
 byddai eu ffoedigaeth hwy yn y gauaf, nac 28.
 ar y dydd Sabbath. Nid yn y gauaf; am y Mat. 24.
 byddai (o herwydd brynti y ffyrdd a'r 21.
 ywydd) eu ffoedigaeth hwy yn fwy poe-
 nnus a thrfferthus iddynt: Nid ar y dydd
 Sabbath, o herwydd y hyddai hynny yn
 fwy gofidus i w calonnau, treilio y dydd
 hwnnw yn gweini i achub ei bywyd, yr
 hwn a orchymynnasai Dduw ei dreisio
 mewr gorchwylion ac arferion sanctaidd; i

ddiddanu eu heneidiau: Yr awrhon pe hyddai sancteiddiad y Sabbath ar y dydd hwn, heb fod ond Ceremoni; ni buasai ddim gofid iddynt orfod ffo ar y dydd hwn, mwy nac ar ddydd arall o'r wythnos: Eithr lle y mae Crist, yn gweled ei fod yn beth osnadwy, a gofidus, orfod iddynt ffo ar y dydd Sabbath: ac am hynny y mae yn dynuno, ar ei eddo ef weddio at Dduw, na byddai y cyfryw achos: y mae'n eglur yn dangos, nad ydyw cadw y Sabbath yn Ceremoni wedi ei diddymmu, eithr yn orchynnwyr Defodol, wedi ei Grist ei osod a'r lawr a'i gydffurfio ym mhliith Cristianogion: O Mynnwch chwi wybod y diwrond, ar yr hwn yr ordeiniodd Crist, i Cristianogion gadw y Sabbath; ef a ddywed St Jean i chwi mai ar ddydd yr Arglydd, Dade. 1:

10. O mynnwch chwi wybod pa ryw ddydd o'r wythnos oedd hwnnw, St Paul a ddywed i chwi mai pob dydd cyntaf o'r wythnos ydoedd. i Cor. 16.2.

Megis y cynghorodd Crist felly y mae Cristianogion yn gweddio, ac yn ôl eu gweddiau ſe ddariu ei Dduw (y chydig cyn dechrau y rhyfel) trwy arraith ddeweiniol, rybuddio yr holl Cristianogion yn Jerusalém i vmael oddiyno ac i fynd i Pela, tref fechan tu hwntir Irddonen: ac felly i ochel dugofaint Duw, yr hwn a ddilcynnai ar y ddinas a'r geanhedlaeth. Gan na ddichen Cristion (felly) heb oñd salon ddiang i achub ei fywyd ar y dydd Sab-

Euseb.
hist.l:3.
cap.5.

Sabbath : pa fâth orfoledd a diddanwch, a eill fod i wir Gristion a esceuluso orch-wylion sanctaidd o addoliad Duw yn yr Eglwys , i dreilio y rhan fwyaf o ddydd yr Arglwydd, mewn chwaryddiath gna-wdol, neu drafferthion halogedig? A chan weled fod dinistriad *Ierusalem*, yn gystal yn arwyddocau, ac yn sicrhau , dinistriad y byd : pwy ni wyl fod yn rhaid i'r Sabbath sanctaidd barhau mewn anrhyydedd, hyd ddiwedd y byd ?

5. O blegid bod yr holl gyfraith * ce. * Dedsf.
remoniaidd wedi ei gorchymwyn i'r Idde-won yn vnig, ac nid i'r Cenedloedd: eithr y gorchymwyn hwn o'r Sabbath sanctaidd (megis periodas) a ordeiniodd Duw yng-hytlwr *diniweidrwydd*, pryd nad oedd ond yn cyflwr i ddynion oll , ac am hynny wedi ei orchymwyn i'r Cenedloedd, yn gystal ac i'r Iddewon. Fel yr oedd yr holl swyddogion, a pherchen tai tan orchymwyn i beri i'r holl ddieithriaid (yn gystal a'l teuluoedd , a'i deiliaid eu hunan) gadw y Sabbath sanctaidd , megis yr ymddengys wrth y pedwerydd gorchymwyn, ac ymarfer *Nehemiah*. Yr holl Ceremoniau oedd ganolfur o wahanieth Neh. 13 rhwng yr *Iddewon* ar Cenedloedd. Eithr 13 gan weled fod y Cenedloedd yn gystal a'r Eph. 14 Iddewon, yn rhwym i gadw y gorchymwyn hwn, y mae yn eglur nad yw ef Ceremoni Jddewaidd. A chan weled fod yr unrhyw awdurdod am y Sabbath, ac sydd am briodas : fe ddichon dŷn ddywedyl

Moyses.

nad yw peiodas oad cyfraith Ceremoniaidd, yngystal a'r Sabbath. Achofia , lle nad ydis yn galw periodas ond vnwaith yn gyfammod Duw, o herwydd ei Dduw ei hordeinio yn y dechreuad : felly y gelwir y Sabbath ym mhob lle, Sabbath yr Arglwydd dy Dduw o ran ei Dduw ei ordeinio, yn yr vn dechreuad , vn amser, vn râdd, ac vnryhw dragwyddoldeb, Am hynny nid Ceremoniaidd ydyw:

Y mae llygredigaeth ein hanian , yr hyn a ganfyddir yngwrthwynebiad cyhoeddus dynion drwg, ac mewn cyfrinachol anewyllscarwch dynion da, i sancteiddio y Sabbath yn bur , yn dangos yn ddigon eglur fod gorchymwyn y Sabbath yn Yspryaol ac yn Ddefodol.

7. O blegid , megis y darf u ei Dduw wrwy ddeddf dragwyddol , wneuthur yr Haul, ar lleuad, a'r goleuadau yn y ffurfasen, nid yn vnig i wahanu rhwng y dydd a'r nos, eithr i fod hefyd yn arwyddion, am dymmorau, am ddyddiau, ac am flynyddoedd : felly yr ordeiniodd efe yn yr Eglwys a'r y ddair , y Sabbath sanctaidd i fod, nid yn vnig yn dymmor gosodedig i'w addoli ef yn barchedig : ond hefyd yn ddosparth dragwyddol, a mesur ar yr amser megis y mae saith ddiwrond yn gwneuthur wythnos, pedair wythnos mis, a deudengmis yn gwnenthur blwyddyn : felly saith o flynyddoedd a wna Sabbath o flynyddoedd, saith Sabbathau o flynyddodd, a wna * Iubili , neu 80. Iubili, neu 4000. o flyn.

o flynyddoedd, neu ar ôl *Ezechiel*, 4000.
 o gusuddau, sef holl amser y *Testament ben*,
 hyd oni ddaeth Crist trwy ei fedydd a'i *Blwy-
 bregethiad, i ddechrau cyflwr y Testament
 newydd. Ni allai chwaith fyned ym
 mlaen yma heb ryseddu, fel y parhâodd
Sacrament yr Enwaediad yn yr Eglwys 37.
 o *Iubiliau* sef, o amser *Abraham*, ir hwn y
 rhoddasid yn gyntaf, hyd *Bedydd Crist* yn
 yr *Irddonen*: yr hyn oedd yn union gyn-
 nifer o *Iubiliau* (yn ôl cyfrif *Bucholcerus*) ac
 a barhausai y byd o *Adda* i enedigaeth
Abraham. *Moses* a ddechreuodd ei wein-
 idogaeth yn yr 80. flwyddyn o'i enioes.
 Crist a gymmerai ei swydd yn llaw, yn y
 80. *Iubili* o edran y byd. Yr oedd *Joseph*
 yn ddêg a'r hugain, pan ddechreuodd ef
 lywodraethu ar yr *Aipht*, Gen.41.49.
 A'r *Leuitiaid* a ddechreucent wasanaethu
 yn y *babell*, pan syddent ddêg a'r hugain
 oed: felly *Crist* yn agwedd, i gysatteb y
 dull ar arwyddion hynny, a ddechreuodd
 ei *Weinidogaeth* yn y degfed a'r hngain Ju-
 bili a'r ôl *Moses*, a'r pryd yr oedd ef yn
 cerdded ar ei ddêg ar hugain oed, *Luc.* 2.
 23. ynghanol wythnos ddiwaethaf *Daniel*:
 ac felly (gan barhau yn ei weinidogaeth
 ar y ddaiar três dair blynedd a hanner) a
 orphennodd ein prynedigaeth, a thrang-
 cedigaeth *Daniel*, trwy ei farwolaeth wirion,
 ar y Groes. Y rhan swyafo'r holl
 gynnewidiau mawrion, a'r digwyddiadau
 dieithrol, yr rhai a gwympodd allan yn
 yr Eglwys, a ddigwyddodd naill a'i yn y
 flwyddyn

flwyddyn Sabbathaid, a'i yn y flwyddyn Iubili : Megis i ddwyn esampl : Deg wythnos a thrugain Daniel oeddynt yn dechrau yn y flwyddyn gyntaf ei cirus, a'r 3439. flwyddyn o oedran y bŷd , a gynhwysant ynddynt yr vnrhif o flynyddoedd ac yr oedd y byd yn ei gynnwys o wythnosau o flynyddoedd , hyd y pryd hynny: a chynifer o wythnosau o flynyddoedd ; ac a barhausai y byd o Jubiliau. Dêg wythnos a thrugrin o flynyddoedd Daniel , a gynhwysant bedwar canē a dêg a phedwar vagin o flynyddoedd aethient or blaen; 490. wythnosau, neu Sabbathau o flynyddoedd. Diwedd 70. withnosau Daniel oedd 70. Iubili a'r byd : felly i gyffuro'r Eglwys am 70. o flynyddoedd o gaethiwed, yr hyn a ddarfuasai iddynt eu dioddef yn Babilon megis y phophwydodd Ierimi, y mae Gabriel yn dywedyd i Daniel, mai yn niwedd 70. o wythnosau, neu Sabbathau o flynyddoedd, hynny yw, dêg a thrugenwaith faith-waith o flynyddoedd, neu bumcant onid dêg o flynyddoedd, y gweithredid eu hymwarediad tragicwyddol, trwyfa: wolaeth Crist, cyn * gypled ac eu cawfent yr awrhon , eu gwaredu allan o gaethiwed Babilon. Y Diben terfynedig hwan gan Daniel , oedd yn cynnwys 70. o Sabbathau neu 10. Iubilio flynyddoedd , yw dechrau yn y rhydd-did cyntaf a ganniadaodd Cirus i'r Juddewon , y flwyddyn gyntaf o'i deyrnasiad ef a'r y Babiloniaid, yr hyn a grybwyllir yn Hez. I. 1. ac yn djiweddu yn union yr amser y bu farw Crist

Jer: 15

Dau: 9:
37:

Crifst ar y groes. O farwolaeth Crifst, neu
 ddiwedd olaf wythnosau Daniel, hyd yr
 vnsed ar ddêg a thrugain ei Grifst, y mesu-
 r'r y byd wrth y saith sei, neu saith Sab-
 both o flynyddoedd, yn gwneathur yn Iu-
 biliyfan. Ar ôl diwedd y saith selau Dad 5:
Dad 8 2:
9 ac 1.
 hynny, y mesurir y byd hyd ei ddiwedd
 wrth y saith o vdeyrn, pob yn yn cynnwys,
 245: o flynyddoedd (megis y mae rhai yn
 tybied, ynghylch pen 4 c. o flynyddoedd
 i'r ymddengys y gwirionedd:) Enoch y
 seithfed yn ôl Addas, gwedi iddo syw gy-
 nifer o flynyddoed ac sydd o ddyddiau yn
 y flwyddyn sef, 365. a gafas ei gysnewi-
 diad gan DDVV yn y flwyddyn Sabbatho-
 aidd, Moeses y seithfed oddiwrch Abra-
 ham, megis ail Enoch, a gladdwyd gan
 Dduw, ac a enesid yn y flwyddyn Sabbo-
 thaidd o'r byd, sef, 2373. ac yn 777. ar
 ôl y diluw (ar ol cyfrif Broughton) a wa-
 reded, megis Noah newydd mewn Arch o
 gyrs, ac a fu syw yn adeiladydd i'r Eglwys
 cyhyd ac ei bu Noah yn adeliadu'r Arch sef
 120. o flynyddoedd. Yr addewid i Abra-
 ham, a wnaethpwyd yn y flwyddyn Sabbo-
 thaidd, y hon oedd, 2023. o'r byd.
 Ychweched flwyddyn ei Iesauh yr hon
 oedd 2500. o flynyddoedd yn ôl creadi-
 gaeth y byd, yn yr hon y meddiannwyd,
 ac eirhannwyd y tir rhwng meibion Israel,
 cedd flwyddyn Sabbathoedd, a'r 50. Jubili
 yn ôl creadigaeth y byd. A'r y flwyd-
 dyn hon, y dechreuodd Moeses ei Jubili,
 trwy'r hon (megis a chadwyn o ddêg
 a'r hugain o ddarnau) y rhwymodd ef
 ranniad

* Dull.

ranniad meddiant Gwlad Canaan i'r Israe-
liaid, trwy Iosuah, ac agori teyrnas nefoedd
i bawb a gredai, trwy Iesu. Ac felly, y
mae'n dwyn Eglwys yr Juddewon, megis
gyd â ffrwd hyfryd o Jubiliau, oddiwrth
yr * arwyddocâd i'r sylwedd, o Canaan i'r
nefodd, O Iosuah i'r Iesu: Canys Crist a'r
ddiwedd y degfed ar hugain Jubili ei
Moeses, aë ar ddechreuad y degfed ar
hugain flwyddyn o'i oedran, wrth ei Fe-
dydd, a agorodd deyrnas nefoedd, ac a
roddes y weledigaeth egluraf o'r Diindod
fendigedig, ar a welsid er dechreuad y
byd. A thrwy arianllais udcorn ei Efengyl

Esa. 61. y mae yn eyhoeddi, yn 81 prophwydolia-
Luc. 4. eth Esay, iechydwriaeth tragicw yddol i
bawb a edifarhant, ac a gredant ynddo ef.

A blwyddyn genedigaeth ein Jacha-
wdwr Crist, yr hon oedd y 3948, o edran
y byd, oedd a'r ddiweddf blwyddyn Sab-
thaidd: ar 564 seithwei hiad o'r byd: y mae

* Pont ar Moeses yn gwneuthur oedran cyffrediniol
yr oes olaf pob dŷn, i fod yn ddeg saith, Psalm 60.
or 'byd ac yn gyffredinol o fewn pob saith mhly-
darfode- nedd, y digwydd rhyw gysnewid neu
dig pag. dramgwydd hynodol i gorff dŷn; Ac
12.13. ll. nid rhyfedd, canys fel y mae Hippocrates

yn mynegi, fod i'r plentyn yn y groth, ar
y seithfed dydd ar ôl ei * ymddwyn, ei
holl aelodau gwedi eu gorphen, ac o'r
dydd hwnnw allan, yn cynnyddu iw ber-

* Innill ffaith enedigaeth: yr hyn a fydd yn oe-
neu euha- stadol, naill a'i yn y nawfed, a'i yn y seith-
eL fed Fis. Yn ei seithmlwydd oed, y mae'r
plentyn

plentyñ yn bwrw ei ddannedd, a rhai newydd yn tyfu yn ei lle. A phob saith mhlynedd yn ôl hymny, y mae thyw gyfnewid, neu ddigwyddiad, ym mywyd dŷn; yn enwedig yn naw-gwaith saith, sef y flwyddyn *climacteric*, yr hon a weler yn dynghedfan drangcedig, i lawer o'r gwyr dyscedig, a fuont yn llewyrch i'r byd. Ac os hwynnt hwy a ddiangent rhag y flwyddyn honno, etto y rhan fwyaf o honynt a ymadawsant a'r byd hwn yn ei seithweithflwydd. *Lamech* a fu farw yn y 777 o'i seniores. *Methusalem* yr oeswr hwyaf o eibion dynion, a fu farw yn nechreuað ei 900 a.70 o flynyddoedd. *Abraham* a fu farw, gwedi iddo syw bum ar hugeinwaith saith o flynyddoedd: *Jacob* gwedi iddo syw yn a'r hugeinwaith saith o flynyddoedd. *Dafyddd* gwedi iddo syw * *Hi fu ddengwaith* saith o flynyddoedd, felly y gynt y gwnaeth *Galen*, felly y gwnaeth *Petrarch*, mae ihi yr hwn (megis y mae *Bodlin* yn scrifennu) *awrbon*, a fu farw ar yr un dydd o'r flwyddyn, ac (dyna y ganesid. Felly y gwnaeth * *Elizabeth* ddwedyd forwynaidd *Frenhines*, o fendigedig an-*iehw* farwol goffadwriaeth, yr hon a ddaeth i'r ddigon:) byd hwn noswyl genedigaeth y *Fair Forwyn*, ary ddaiacaeth o'r hyd a'r noswyl Cennadwri ar hon ym *Mair Forwyn*. *Hippocrates* a fu farw yn *mblaenaf* y 15. seithweithflwydd. *Hierom* ac *Isecreas* a'r ail ires yn y 13. *Plini*, *Bartolus*, a *Cesar* yn yr *Forwyn* 8. seithweithflwydd. A *Iohannes de tempore* o'r nef ribus, yr hwn a fu syw 361. o flynyddoedd, a fu farw yn y 53 seithweithflwydd o'i *Bodlin*, enices *Bnchol*.

enioues. Y cyffelyb a ellid ei ddeongl, a'i adrodd, am aneirif o rai eraill. Ac mewn gwirionedd, y mae holl fywyd dŷn wedi ei fesur wrth y Sabbath: Canys pa nifer bynnag a fyddo dŷn fyw yma o flynyddoedd, etto nid yw ei fywyd, ond bywyd o saith o ddiddian, gwedi eu hamlhau: felly yn y rhif saith y mae cyflawnder dir-gelaidd, yr hyn ni ddichon ein dealltwri moi amgyffred.

Yr holl ragluniaethau goruchel o'r pe-thau rhyfeddol hyn, digwyddedig cyn fynyched bob saith, a'n rhybuddia ni, i ddyfal ffyrio am y seithfed dydd Sabbath bendigedig, i adnabod ac i addoli Duw yn y bywyd hwn: megis o Sabbath i Sabbath, y gallom ni gael ein cysnewidio i'r tragwyddol Sabbath gogoneddus o hysrydwch a dedwyddwch, yn y bywyd sydd i ddyfod.

Wrth ystyriaeth yr hyn beth, hawdd y dichon un dŷn ar a cdrycho yn yr *Histori Sanllaidd*, ddeall fod holl yrfa a rhôd y byd, yn cael eilywedraethu, a'i ddarparu, megis mewn cadwyn o raglûniaeth Daw, yr hwn sydd yn trefnu pob peth mewn rhif, mesur, a phwys. Yr holl amseroedd gan hynny, a fesurir wrth y Sabbath: mal na eill amser a'r Sabbath byth gael moi gwahanu, na'i neillduo: Ac y mae'r Angel yn tyngu y caiffy mesur hwn or amser byrhau, hyd na byddo amser mwyach. Ac

Dad. 10. megis y cafas y Sabbath ei osodiad cyntaf, yn 6. y llyfr cyntaf o'r Scrythyrau, felly-y cafas ei

ei ffurfiad yn yr olaf: ac megis y mae y * Gwran:
 llyfr hwn yn * awdur o'r dydd; felly y tu'r.
 mae'r dydd hwn yn vrddo y llyfr: yn
 gymaint, a dadcuddio yr achos o hono
 a'r ddiwrnod mor sanctaidd, dadcuddiad
 yr Arglwydd ar ddydd yr Arglwydd. Cyn
 hawsed iddynt gan hynny, dynnu'r Haul Dad. I.
 neu'r lleuad, a'r fer allan o'r nefoedd, 10.
 a deleu Sabbath sanctaidd yr Arglwydd
 allan o'r Eglwys: gan weled ordeinio y
 Sabbath yn yr Eglwys (yn gystal ar haul
 ar llenad yn y ffurfaen) er mwyn gwa-
 hanieth yr amset.

8. O blegid i'r holl Eglwys trwy gy-
 muneddeb cyhoeddus, er yn amser yr Apo-
 stolian, yn gyfan gadw gorchymru y
 Sabbath i fod yn Ddefodol ac yn dragwy-
 ddol gyfraith Dduw, a bod cadw y Sab-
 both ar y dydd cyntaf o'r wythnos yn o-
 sodiad Crist a'i Apostolian.

Y Gymrafa a elwyd *Synodus Coloniensis*
 sy'n mynigi, fod dydd yr Arglwydd yn
 barchedig yn yr Eglwys ollawr er amser
 yr Apostolian. *Ignatius Escob Antioch* (yr
 hwn oedd yn byw yn amser St. Fan) a
 ddywed: *Cadwed pob un ar a garo Crist,*
ddydd sanctaidd yr Arglwydd, yr hwn tydd
 ogoneddus o herwydd ei adeyfodiad es,
 brenin y dyddiau, yn yr hwn y gorchfy-
 gwyd Angau, ac i'r adeyfododd bywyd i
 ni yng-Hirst. *Justin Martin*, yr hwn oedd
 yn byw ychydig ar ei ôl yntau, sydd yn
 dangos fod Crisianogion yn cadw en Sab-
 bath, ar ddydd yr Arglwydd, megis yr y-
 dym

Orig:
Homi.
7.super
Exo.

Aug:de
tem.sermon.

251.

Psal. 87.
3:

dym ninnau: *Origen*, yr hwn oedd yn byw 180.ar ôl *Grist*, sydd yn daugos yr achos y cyfnewidiwyd y *Sabboth i ddydd yr Arglwydd*: Y mae *Augustin* yn dywed dyd, draddodi dydd yr Arglwydd trwy adcyfodiad yr Arglwydd ar y dydd hwnnw. *Et ex illo capit habere festivitatem suam*, sef o hynny y dechreuodd gael bod yn wyl,a *Christ* a ordeiniodd yn gynaf, ei gadw yn sandtaidd. Ac mewn “man arall, y mae'r Apostolion yn erchi “cadw dydd yr Arglwydd , trwy barch, “ac anrhyydedd crefyddol, o blegid ar y “dydd hwnnw , y cyfododd ein Jacha-“ wdwr oddiwrth y meirw, yr hwn hefyd o'r achos honno , a elwir dydd yr Arglwydd.

Megis gan hynny ei dywed *Dafydd am ddinas Duw*, felly y gallaf finnau ddywed y ddydd am ddydd yr Arglwydd, *Gogoneddus bethau a ddywedir am danat tio ddydd yr Arglwydd*. Canys yr oedd yn ddydd genedig aeth y byd , y dydd cyntaf yn yr hwn y dechreuodd creaduriaid gael eu bod. Ynddy ef, ei tynnwyd y *Goleuni* allan o dywyllwch. Ynddy ef , ei rhoddwyd y gyfraith ar fynyddd *Sinai*. Ynddy ef , y cyfododd yr Arglwydd o farwolaeth i fywyd. Ynddy ef , y cododd y seintiau allan ou beddau, gan sicrhau, mai arno ef, y cyfodai Cristianogion i newydd-deb buchedd. Ynddy ef y discynnodd yr Yspryd glân , ar yr Apostolion. Ac y mae yn ddi-gon cyffelybus , mai ar y seithfed dydd,

pan

pan vdcano'r saith vdcorn, y cwympha
Jericho felldigedig y byd hwn, ac a rhydd
ein gwir Jesu i ni, y meddiant addewidiol
o wlad Canaan nefol.

Y neb a synno weled cysundeb yr hen
amseroedd; ag arfer yr Eglwyr o'r cynfyd
yn hyn o beth, darlenned Histori eglwy-
fig Eusebius Lib. 4. cap. 14. Tertul. Lib. de
Idollatria cap. 14. Cryf. serm. 5. de resur-
rectione. Constituit. Apostol. Lib. 7. cap. 37
Cyril in Iohan: lib. 12 chp. 58: o'r meddwl
hwn y mae'r hell scrifennyddion newyddion,
naddiadel buraſ: Edrych Fox ar Apoc. 1:
10: Bucer in Mat. 12. 11. Ghalt. in Malach. 3:
Hom: 23: Fulk ar Testament Rhem Apoc. 1:
10. Chem Exam. Con. Trid. Par. 4. De die-
bus festis. Wolph, Chronol. lib. 2. cap. 2. Ar-
min. Theſ in 4. præcept.

Ac aneiriso rai eraill. Junius ddyscedig
a gaiff ddywedyd tros y cwbl. Quamobrem
cum Dies Dominicus. Gc. Am hynny gan
weled fod dydd yr Arglwydd yn gystal
trwy waith Crist, (sef trwy ei adcyfodi-
ad, a'i synych ymddanghosiad iw ddiscyb-
lion ar y dydd hwnnw) trwy esampl a
gosodiad yr Apostolion, a thrwy arfer
bennyddiol yr Scrythyrau, wedi ei gadw.
a'i osod yn lle'r Sabbath Juddewaidd, in-
epite faciunt, y maent hwy yn gwneuthur-
yngfyd, y rhai a ddywedant mai o dra-
ddodiad yr ydis yn cynnal dydd yr Argl-
wydd, ac nid or Scrithur, megis y gallont
hwy yn y modd hwnnw, osod ar lawr a
ffurfio traddodiadau dynion: Ac eilwaith
aches

achos y cyfnewid hwn, oedd adcyfodiad Crist, a dawn adseru 'r Eglwys trwy Crist. Coffadwriaeth yr hwn ddawn a ddaeth yn lle coffadwriaeth y ccreadigaeth Non humana traditione, sed Christi ipsius observatione & instituto : nid trwy draddodiad dŷn, ond trwy osodiad ac archiad Crist, yr hwn yn gystal, ar ddydd ei adcyfodiad, ac ar bob wythfed dydd ar ol hynny, hyd oni dderchafodd i'r nef, a ymâdanghosod â i'w ddiscyblion ac a ddaeth ym mhlið eu torfeydd.

9. O blegid fod yr Arglwydd ei hûn yn * deongli fod y diben neu'r archos o'r Sabbath yn arwydd ac yn athrawiaeth dragwyddol rhyngddo ef a'i bobl, mai efe yw'r Ieborah trwy'r hwn y Sancteiddir hwynt, ac am hynny rhaid iddo ef yn vñig, gael ei addoli ganddynt: a than boen cospedigaeth marwolaeth, y mae'n gorchymwyn ei bobl yn dragwydd, i gadw hyn o goffadwriaeth yn ddi-halog. Eithr y defnydd, a'r diwedd hwn fydd ddefodol a thragwyddol: Am hynny y mae'r Sabbath yn ddefodol ac yn dragwydd. y peth a sancteiddiodd: Duw ya dragwyddol, na ryfged vñ dŷn ei wneuthur yn gyffredin, neu yn halogedig. Ar y sail hon, y mae'r gorchymwyn yn galwyd y dydd hwn, Sabbath yr Arglwydd dy Dduw, ac y mae Duw ei hûn yn ei alw ei ddydd sanctaidd. Ac ar yr yn rhwng sail hefyd, y cyslegorodd yr hên Desfament ei holl Sabbathau, a'i ddyddiau gwylion, i addoli, ac anrhwydeddu Duw yn vñig. I

I ofod Sabbath gan hynny er anrhydedd i nebryw greadur, sydd bechod gorthrwm a ffiaidd ddelwaddoliad Canys y mae'r llech gyntaf yn ei wneuthur yn rhan o addoliad Duw, fod Sabbath i'w anrhydeddu ef: Felly yn Lexit. 23.3. 37. 38. &c. Ac yn Eze. 20.20. Neh. 9.14. Y Sabbath a roddir ar lawr am addoliad Duw. Ac y mae ein Iachaawdwr yn dyscu fod yn rhaid i ni addoli yr Arglwydd Dduw yn vnig, Mat. 4. Am hynny cadw Sabbath er anrhydedd ei Dduw yn vnig. Y mae'r Yfpryd glân yn adrodd ei fed yn un o bechodaau mwyaaf Jereboam: ddarfod iddo orchymwyn uchelwyl yn ol dychymyg ei galon ei hun. 1. Bren. 12.33. Ac y mae Duw yn bygwth ymweled ag Israel a'm gadw dyddiau Baalim: hynny yw, Arglwyddi, megis y papistiaid am eu Seinftiau, Hos. 2. 13. Ac yn fy anghofio i medd yr Arglwydd. Ac mewn Gwirionedd nid oes neb lai ei gofal i gadw Sabbath yr Arglwydd: a'r rhai sydd fwyaf eu hofergoelion i gadw gwyliau a dyddiau dynion. Am hynny mai Eglwys Rufain yn arferu gorthrwm ddelw, addoliad.

Yn gynraf, yn cymmeryd arni ordeinio Sabbath, yr hyn sydd yn perthyn yn vnig i Arglwydd y Sabbath, ei wneuthur.

Yn ail, yn gotod ar lawr y dyddiau gwylion hynny, i anrhydeddu creaduriaid yr hyn sydd gymemainr a'i gwneuthur hwy yn dduwiau sanedliddedig.

Yn drydydd, yn rhwymo wrth y dyddiau

ddiau hynny, addoliad Duw, gweddiau, ympryd, a haeddedigaeth.

Yn bedwerydd, yn casglu ac yn pentyrri am ben y dyddiau hynny a ddychymygod dŷn, fesur my o barch, ac anrhymedd, nac ar ddydd yr Arglwydd, y rhwn a orchymynnod Dduw, yr hyn beth sydd o un effaith a chlodfori *Angbris* oflaen *Crist*. Ein Heglwys ni a ddaidiymodd, ac a rodd heibio yn gyfawn, holl ddelwaddolaidd ac ofergoelaidd wyliau: ac y mae hi yn vniq yn cadw ychyeig ddyddiau Gwylion, er anrhymedd i Dduw ei hŷn, ac o ran esmythydher i wasanaethyddion. Deut. 5.24. Er bod defod er ys hir amser, yn ein trechiu ni i arser yr hen henwau er mwyn gwahaniaeth dinasol? megis yr arferodd St *Luc* o enwau halogedig *Castor* a *Phollux*, Ag. 28.11. a'r *Christianogiono Fortunatus* i Cor: 16. 17. *Mercurius*, Rhuf. 16. 14. a'r Iuddewon o ddydd *Mordicheus* 2 Macab. 15:17.

10 Yn ddiwaethaf, esamplau o farne-digaethau Duw ar drawfeddwyr y Sabboth, â allai yn ollawl felio, a dwyn ar ddeall i'r rhai sydd a'i calonnau heb galendu, mor greulon y mae yr holl Alluog Dduw yn digio wrth yr rhai a halogant ddydd yr Arglwydd yn ewyllyslawn.

Yr Arglwydd (yr hwn sydd hefyd yn
N. m. 52 Dduw i'r drugaredd) a orchymynnodd labyddio i farwolaeth, yr hwn (o'i feddwl *rhyffygus*) oedd yn cynnutta ar y dydd Sabboth:

Nid

Nid oedd y weithred ond bechan; gwir,
ond yr oedd ei bechod yn fwy, am iddo
(ar achos cyn lleied) ryfgyu torri y fath
orchymmyn tramawr.

Nicanor am iddo ryfgyu ymladd yn erbyn yr Iuddewon, ar y dydd *Sabbath*, a laddwyd ei hûn a 35000: o'i wyr:

* Llafurwr wrth falu ei ŷd ar ddydd yr Arglwydd, a gafas ei flawd wedi ei losci yn vlw. **Husmon.* *Cent mag. del. 12.ca.6.*

Un arall, yn dwyn ei ŷd ar y dydd hwn, a gafas ei yscubor a'r holl ŷd oedd ynddi, wedi ei llosci gan dân o'r nefoedd, y nosson nessaf ar ol hynny. *Disp. de tempore sermo. 1:17. Thom. cantibra lib. 2.*

Hefyd rhyw wr ardderchawg, (yr hwn oedd yn halogi y *Sabbath* yn arfer helwriaeth) a gafas fabio'i wraig, ac iddo ben yn debyg i ben ci, ac â chlustiau â gwefflau, yn vdo fel bytheiad:

Gwraig chwannog i'r byd, yn nyddu llin yn Cingstat, yn Ffrainge, oedran *Grifft*, 1559. wrth arfer gyd a'i morwynion ei chylfyddyd o weithio ar ddydd yr Arglwydd, se a ymddanghosodd megis tân iddynt yn ennyn yn y llin, eithr heb wneuthur dim niweid : yr ail *Sabbath*, ei llin a gymmerodd dân, ond fe a'i diffoddwyd yn hawdd : eithr y hi, heb gymmeryd rhybudd er hynny, y trydydd *Sabbath* ei cymmerodd dân am y da, ac

ac a loscodd y tŷ , a'r wraig chwannog a
dau o'i phlant, fel y buont feirw dranno-
eth : eithr trwy drugaredd yr Arglwydd,
vn plentyn a achubwydd yn ei grŷd , ac a
dynnwyd allan o'r tân heb losci.

Ar y 13. o Ionawr, oedran yr Arglwydd
1582, ar ddydd yr Arglwydd ym *Mharis Garden* yn llundain, yr yscaffaldiau a gwym-
podd dan y gynnulleidfa, wrth ymarthly-
gu a'r Arth , fel eu lladdwyd wylh yn
ddisymmwth, ac aneirif a friwyd aca an-
afwyd. Rhybudd i'r cyfryw rai , a fyddo
'n cymmeryd mwy difyrrwch ar ddydd yr
Arglwydd, o fod mewn chwaryddsfâu , yn
gweled digrifwch cnawdol , na bod ya
yr Eglwys yn gwasanaethu Duw ag yspry-
del weithredoedd Duwioldeb.

Llawr o esamplau oinadwy o farne-
digaethau Duw o waith tân , yn ein dy-
ddiau ni , a ddigwyddodd i lawer o drefi
lle'r ydoedd halogedigaeth dydd yr Argl-
wydd yn cael ei groesawu.

Stratffordd ar Avon a ddifawyd gan
mwyaf, ddwywaith gan dân ; bob gwaith
ar ddydd yr Arglwydd, sef ar y naill sul,
fel pettau heddyw, ac ar gyfeiniwr va dydd
ym mhen y flwyddyn drachefn , ar brif-
achos oedd ; halogidydd yr Arglwyd, a
diystyr ei Air yngenanu ei weinidogion.

Teverton tref yn *Devorsir* (coffadwriaeth
yr hon a bair im calon wyloo dosbarthi)
oedd yn cael ei rhybuddio yn sych gan
ei. Bigail bucheddol , y danfonai Dduw
trwy ddialedd trwm arni , am ffieiddiadau
halogi

halogi dydd yr Arglwydd, yr hyn a ddig-wyddai yn bendant o achos bod ei marchnad ar y dydd oedd yn canlyn. Cyn penhir o amser ar ol ei farwolaeth ef, ar y trydydd dydd o Ebrill, yn oedran yr Arglwyd 1598 y darsu ei Dduw, (mewn llai na hanner awr) ddifa â thân disymmwth dychrynadwy, yr holl dref ond yr Eglwys, y Dadleudy a'r Elusendai, neu y-chydig o annedau tlodion, lle gallafai ddŷn weled pedwarcant o dai cyfanned-dol, ar unwaith yn llosci, a mwyl na dêg a deugain o ddynion wedi i'r flam eu difa. Ac ar awr hon eilwaith gwedi rhoi y flyfr hwn allan gyntaf, ar y pumed dydd o fis Awst, 1612. (pedair blynedd ar ddêg ar ôl y waith gyntaf) yr enynnodd tân yn yr holl dref eilwaith, ac ei disawyd, oddieithr dêg ar hugain o dai rhai tlodion, yr ysgol ar elusendai. Y maent hwy yn waeth na deillion, y rhai ni chanfyddant fod bŷs Duw yn hyn o beth. Canniadhaed Duw iddynt ei râs y pryd yr adeiladont hi nessaf i newid ei dydd marchnad, ac i symmad pob achosion o halogi dydd yr Arglwydd. Cofied trefi eraill dŵr Siloe: *Luc: 13: 4*: a chymmerant rybudd wrth weled cospe-digaeth eu cymmydogion: *Ofnant fygy thiau Duw Ier: 17: 17*. a choeliant bro-phwydi Duw os mynnant lwyddo. 2 *Chro-* 20. llawer o esemplau eraill o farnedigaethau Duw, a ellir eu hadrodd, eithr onid yw hyn yn ddigon, i ddychrynu dy galon-rhag halogi yn ewillyscar ddydd yr Argl

ac a loscodd y tŷ , a'r wraig chwannog a
dau o'i phlant, fel y buont feirw dranno-
eth : eithr trwy drugaredd yr Arglwydd,
vn plentyn a achubwydd yn ei grŷd , ac a
dynnwyd allan o'r tân heb losci.

Ar y 13. o Ionawr, oedran yr Arglwydd
1582, ar ddydd yr Arglwydd ym *Mharis Garden* yn llundain, yr ysccaffaldiaa a gwym-
podd dan y gynnulleidfa, wrth ymarthly-
gu a'r Arth , fel eu lladdwyd wylh yn
ddisymmwth, ac aneirif a friwyd aca an-
afwyd. Rhybudd i'r cyfryw rai , a fyddo
n cymeryd mwy difyrrwch ar ddydd yr
Arglwydd, o fod mewn chwaryddfâu , yn
gweled digrifwch enawdol , na bod yn
yr Eglwys yn gwasanaethu Duw ag yspry-
dol weithredoedd Duwioldeb.

Llawr o esamplau o nadwy o farne-
digaethau Duw o waith Tân , yn ein dy-
ddiau ni , a ddigwyddodd i lawer o drefi
lle'r ydoedd halogedigaeth dyddy'r Argl-
wydd yn cael ei groesawu.

Stratffordd ar Avon a ddifawyd gan
mwyaf , ddwywaith gan dân ; bob gwaith
ar ddydd yr Arglwydd, sef ar y naill sul,
fel pettau heddyw, ac ar gyseim ir vn dydd
ym mhen y flwyddyn drachefn , ar brif-
achos oedd ; halogid yd yr Arglwyd, a
diystyr ei Air yngenan ei weinidogion.

Teverton tref yn *Devonshire* (coffadwriaeth
yr hon a bair im calon wyllo o dolfur) oedd
yn cael ei rhybuddio yn syaych gan
ei Bigail bucheddol , y danfonai Dduw
ryw ddialedd trwm arui , am ffeiddfud
halogi

halogi dydd yr Arglwydd, yr hyn a ddigwyddai yn bendant o achos bode ei marchnad ar y dydd oedd yn canlyn. Cyn penhir o amser ar ol ei farwolaeth ef, ar y trydydd dydd o Ebrill, yn oedran yr Arglwyd 1598 y darsfu ei Dduw, (mewn llai na hanner awr) ddifa i thân disymmwth dychrynadwy, yr holl dref ond yr Eglwys, y Dadleudy a'r Elusendai, neu ychydig o annedau tlodion, lle gallai ddŷn weled pedwarcant o dai cysannedol, ar unwaith yn lloesi, a mwya na dêg a deugain o ddynion wedi i'r flam eu difa. Ac ar awrhon eilwaith gwedi rhoi y flyfr hwn allan gyntaf, ar y pumed dydd o fis Awst, 1612. (pedair blynedd ar ddêg ar ôl y waith gyntaf) yr enynnodd tân yn yr holl dref eilwaith, ac ei disawyd, oddicithr dêg ar hugain o dai rhai tlodion, yr ysgol ar elusendai. Y maent hwy yn waeth na deillion, y rhai ni chanfyddant fod býs Duw yn hyn o beth. Canniadhaed Duw iddynt ei râs y pryd yr adeiladont hi nesaf i newid ei dydd marchnad, ac i symmud pob achosion o halogi dydd yr Arglwydd. Cofied trefi eraill dŵr Siloe: *Luc: 13: 4:* a chymmerant rybudd wrth weled cospe-digaeth eu cymmydogion: *Ofrant fygythiau Duw Ier: 17: 17.* a choeliant bro-phwydi Duw os mynnant lwyddo. 2 *Chron: 20:* llawer o esemplau eraill o farnedigaethau Duw, a ellir eu hadrodd, eithyr onid yw hyn yn ddigon, i ddychrynu dy galon-thag halogi yn ewyllygar ddydd yr Arglwydd

wydd, dos rhagot yn dy halogedigaeth, se a allai ei gwnaiff yr Arglwydd dydi yn esampl nessaf, i ddyscu eraill i gadw y Sabbath yn well. Y mae ef yn cəsphi rhai yn y bywyd hwn, i ddangos ei rhydd ef ei ddialedd yn y dydd diweddaf ar yr holl rai a drawseddo ei Sabbath yn ewylly flawn: Fel hyn y dangosafom yn eglur, fod gorchymmyn y Sabbath yn ddefodol, a bod ei newid ef, o'r seithfyd dydd i'r dydd cyntaf o'r wythnos, wedi ei osod trwy awdurdod Crist a'i Apostolian: Eithr wrth gyhoeddi, r gyfrairth, lle'r ydoedd llawer o Ceremoniau, gofodedig i'r Iuddewon yn neilltuol, i beri i'r bobl hynny fod yn fwy gofalus i gyflawni'r gyfraith: megis wrth y gorchymmyn cyntaf, eu gwarediad o'r Aipht, yn arwyddocau eu gwaredid hwy o vffern: at y pumed gorchymmyn, hŷd y dyddiau Yng-Hanaan: yn argoel o fywyd tragwyddol yn y nefoedd: at y chewechyd gorchymmyn: dirwest oddiwrth waed a phe-thau a dagwyd: yn ddull i fod yn ofalus i ymgadw oddiwrth bob mât ar losrudiath: ac at y gyfraith ei gyd; Ceremoni y bleth o sidan glâs, iw rhoi i feddwl ymgadw o fewn ymylau'r gyfraith. Felly yn agwedd at y pedwerydd gorchymmyn, y chwanegwyd rhai Ceremoniau y rhai a berthynent i'r Iuddewon yn briodol, ac nid i bobl eraill: megis yn gyntaf y ddau offrwm gorchymynnedid iddynt ar y Sabbath, yn ddull i ddangos fel y mynnai Dduw ei wafanaethu, â mwya anrhydedd

Num. 15.
38.

Num. 28
9, 10.

ar y *Sabbath*, nac ar ddyddiau'r wythnos:
 yn ail, y gorchymmyn caeth, na chynneuer
 tan ar y dydd *Sabbath*, peidio a thrwsio
 bwyd, a phob llafur corphorol, y ddau Exod. 35
 beth i ddwyn ar gof iddynt, eu gwaredi- 2.7.
 gaeth o'r ffwrn dân, a'i caethiwed yn yr Exod. 16
Aiph, trwy waith *Moses* iw harwain ar 21.
 y dydd hwnnw: a hefyd arwyddocau
 iddynt ymwared rragwyddol eu henei-
 diau o dân vffern trwy farwolaeth *Crist*.
 Yn drydydd, cadw y *Sabbath* ar y seith-
 fed dydd unien, yn ôl trosi y creadigaeth,
 gan arwyddocau i'r Iaddewon, y deuai
Crist, trwy ei farwolaeth (gan o phywys
 ar eu *Sabbath* hwynt yn y ledd) i beri
 iddynt lonyddwch a garphywysdra oddiwrth
 fauch ac iau y Ceremoni gyfreithiol
 yr hon ni allodd ein tadau ei, na nimau
 ei dwyn, Act. 15.10. Col. 2. 16.17.

A pha ddelw bynnac yni mharadwys
 cyn cwmp dŷn, nad ydoedd cadw y
Sabbath, ar y seithfed dydd o'r creadigaeth
 yn Ceremoni, eithr yn achlysur o ber-
 ffeithirwydd: etto yn ôl y cwmp efa
 aeth, yn ceremoniaidd, ac iw gyfliewid
 o herwydd ein hadfern trwy *Crist*; megis
 bywyd dŷn yr hwn o flaen y cwmp oedd
 anfarwol, a ddaeth ar ol hynny, i fod yn
 farwol, a noethni yr hwn ym mlaen llaw
 oedd yn harddwch; a ddaeth yn gywilydd
 drachefn: a *Pheriodas*, a ddaeth yn ar-
 wydd o'r dirgeledig vndebydd sydd rhwng
Crist a'i Eglwys, Ephes. 5. Ac i gyflawni
 y Ceremoniau, (y rhai er mwyn yr Indde-

won a chiwanegesid at y Sabbath) fe ddar, fu ei Grift yn ôl ei farwolacth orphywys yn ei fedd holl ddydd Sabbath yr Iudde-won, ac wrth orphywys felly, y cyflawnodd yr holl Ceremoniau angenrheidiol.

Yr awrhon, er nad oedd peidio a'r ceremoniau cysylltedig at i, 5, ar 6 gorchymynnion, ac at beriodas, yn deleu na diddymmu y gorchymynnion hynny, na pheriadas, mal na byddent yn ddosparthau tragywyddol o addoliad Duw a chyflawnhâd dŷn: ni ddarf u chwaith, er tynnu ymmaith y ceremoniau gosodedig at y Sabbath, ddiddymmu gweddeidd-dra y gorchymyn am y Sabbath: felly er bod y ceremoniau wedi eu rhoi heibio, wrth ddyfodiad y Sylwedd; ar cyscod wedi cilio (o ran ei gorff Crist ei guddio:) etto yr orphywysfa sanctaidd Cyr hon a orchymynnwyd ac a gadwyd, cyn bod na'r Iudde-won yn bobl, na'r cerewonianu wedi eu cysylltu at y Sabbath) a barhâodd yn dragywyddol gyfraith Dduw, trwy 'r hon y mae holl hiliogaeth Addaf yn rhwymedig i orphywys oddiwrth eu gorchwylion cyffredinol, mal y gallont gwbl dreulio pob seithfed dydd mewn vnig anrhyydedd a gwafanaeth yr vnig Dduw, eu Creawdwr a'i Gwaredydd: eithr yn sylwedd y pedwerydd gorchymyn, ni chrybwyllir am vn math ar ceremoni.

Y Dadleuon pennaf; yn erbyn defod y Sabbath ydynt dri,

I. Geiriau

1. Geiriau St. Paul at y *Galatiad*, sef,
 eiswyr yr Idyeon ddiwrnodau a misedd, ac
 amseroedd a blynnyddedd, &c. Eithr nid
 yw yr Apostol yno yn *condemni* neu yn
bio ar y Sabbath Defodol, (yr hwn a alwn
 ni dydd yr Aglwydd: a'r hwn a ordeinias-
 fai ef ei hun, yn ol gorchymyn y Crist, yn
 yr Eglwys i heny o Gaiatia, a Chorinth,
 ac gadwafai ei hun mewn Eglwys eraill)
 eithr y mae ef yn dywedyd, am ddyddiau
 am amseroedd, a blynnyddoedd yr Iudde-
 won, ac am gadw y Sabbath ar y scithfed
 dydd, yn ol y creadigaeth, yr hyn y mae
 ef yn ei alw i ysgodaun pethau i diyfed, gwe-
 di eu diddymini yn awr trwy *Grist y*
Ciwb; ac yn y gyfraith hwynt a elwir *Col. 2.17*
Sabbathau, eithr gwedi eu gwahanredu *Levit. 23*
 oddiwrth y Sabbath Defodol.

2. Geirian S. Paul at y *Colossaid* sef
 "Am hynny na sarned neb arnoch chiwi
 "am fwyd: neu am diod, neu o ran dydd
 "gwyl, neu newydd-loer, neu Sabbathau:
 eithr yma y mae'r Apostol yn *T'r ail*
 meddwl Sabbathau Seremoniaidd yr *ddadl.*
Iuddewon, megis o'r blaen. *Col. 2.16*

3. Yr hyn a scrifennodd yr unhyw A-
 postol at y Rhufeiniaid, sef, y mae un yn *T'r ddydydd*
barnu diwrnod uwch! aw diwrnod, ac arall yn *ddadl.*
barnu pob diwrnod yn ogystal, &c. *Rhuf. 14.*

Eithr nia' yw St. Paul yn gwnenthur
 dim o' fath gyfrif: canys nid yw y ddadl
 yno rhwng yr Iuddewon, a'r cenedloedd,
 eithr rhwng y Cristianogion cryfion a'r
 gweiniaid. Y rhai cryfion oedd ynt yn cy-

&rif y naill ddydd vwchlaw'r llall, megis
 y mae yn ymddangos fod dydd wedi ei
 orchymwyn, a'i gadw yn yr Eglwys, ym
 mhob man yn anrhodeddus, ac iw adna-
 bod wrth yr enw hwn sef, dydd yr Argl-
 wydd. Ac am hynny mai St. Paul yn dy-
 wedyd: *yr hwn sydd yn ystyried diwrnod,*
i'r Arglwyddy mae yn ystyried. Ystyried yr
 hyn beth, oherwydd cyfnewid seithfed
 dydd yr Iuddewon, y mae rhai Cristiano-
 gion gweinion eu pennau (megis y
 mae llawer heddyw) yn tybied nad yw
 beti angenrheidiol: felly onis myn gwyr
 (o achos diddymmu dydd yr Iuddewon)
 anrhodeddu a chadw yn sanctaidd ddydd
 yr Arglwydd; eithr gwneuthur yr un
 barch iddo, ac i diwrnod arall: y mae
 hyn (medd yr Apostol) yn argoel o'i
 gwendid hwy, a hynny sydd raid ~~cyd-~~
 ddwyn ag efo, nes eu caffont hwy, amser i
 gael cu hathrawiaethu ymmhellach yn
 yr iawn. Pob dadl arall a wrthwynebo y
 gorchymwyn hwn nid yw ond ofer, ac ni
 thâl moi hatteb.

*Tyr union fodd o gadw yn sanctaidd,
ddydd yr Arglwydd.*

YR awr hon sancteiddiad y Sabbath sydd yn sefyll mewn dau beth. Yn gyntaf, yn gorphywys oddiwrth bob gwaith a gorchwyl cyffredinol, ar a berthyno i'n bywyd arianol ni.

Yn ail, yn cysegru yr orphywysfa honno yn gwbl ollawol i wasanaethu Duw, ac i arfer y moddion sanctaidd, y rhai a berthynant i'r hywyd yspriol.

Amy cyntaf.

Ygweithiau, a'r gorchwylion sydd raid i ni ymgadw oddiwrthynt, ydynt yn gyffredin ddinasol a gwledig drafferthion, o'r lleiaf Exod. 31
hydy mwyaf. 29.30.
Exod. 31

I hysbysu yn eglurach :

12,13.

Yn gyntaf, oddiwrth holl weithredoedd ein galwedigaeth, megis pe bai hynnny medi amser cynhaiaf.

Yn ail, oddiwrth ddwyn heichiau, a * *Carmyr* phynnau, megis y mae'r careiswyr, neu farchogaeth o hyd o ran elw neu ddifyrwrch : fe a orchymynnodd Duw eu eai yr anifeiliad orphywys ar y dydd Sabbath. Canys selly y torrid ymmaith bob achos o ymdeithio

Deut.5. 14. deithio ac o lafurio gyd â hwynt, o ran dŷn. Y mae Dduw yn cennadu iddynt hwy lonyddwch a,r y dydd hwnnw, a'r sawl (heb fod yn anghenrhaid) sydd yn dwyn eu llowyddwch oddi arnynt ar ddydd yr Arglwydd, fe fydd gruddfanau yr anifeiliaid lludeddig truein, yn cody yn y farn yn nydd yr Arglwydd yn eu herblyn. Un agwedd yw y rhai sydd yn treilio y rhan fwyaf or dydd hwn, yn eu heillio, trwsio, a'i taclu eu hunain, megis Iesabel, gan wneuthur gwaith y cythraul ar ddydd Dduw.

Yn drydydd, oddiwrth gadw ffeiriau a marchnadoedd, yr hyn beth yn amlaf y mae Dow yn ei gospi â phlâ heintus, tân, neu llfeiriant aruthrol

Ya bedwerydd, oddiwrth fyfyrion ar lyfrau, neu gylfyddyd, oddieithr ar yr Scrifyrau Sanctaidd, neu Dduwioldeb. Canys y mae 'n rhaid i'n myfyrdod ni fod wedi ei gorymddwyn yn yr yspryd yn nydd yr Arglwydd. I fod yn fyrr, y mae 'n rhaid i ti y dydd hwnnw adael ymmaith bob gorchwyl yn dy alwedigaeth, megis ei gallo yr Arglwydd wrth ei alwadef wneuthur ei waith ef ynot. Canys ni fendiffia'r Arglwydd ddim ar a ynnillir wrth orchwyl cyffredin y dydd hwn: eithr fe briodia megis aur Achan, yr hwn o herwydd ei gael yng-wrthwyneb gorchymmyn yr Arglwydd, a ddug felldith Dduw ar y cwbl arall a gasclesid yn gyfreithlawn. Ac os darfu ei Grist fflangella ymmaith megis lladro

lladron, y rhai oedd ynt yn gwerthu ac yn prynu yn y Deml (yr hon nid oedd ond ceremoni iw diddymmu ar syrr :) a ellir tybied y cynnwys ef y rhai hynny i ddriangc yn ddigerydd, a syddo yng-wrthw yn eb ei orchymlyn, yn prynu, ac yn gwerthu ar y Sabbath , yr hon yw ei gyfraith dragwyddol ? Crist sy'n galw'r cyfryw yn gyssegr-yspeilwyr, ac hwy a allant yn gystal ledratta y Caregl oddiar Fwrdd yr Arglwydd , a dwyn oddiar , Dduw y than fwyaf o ddydd yr Arglwydd iw dreilio, a'i fwrv heibio , yn eu trachwantau eu hunain . Fe gaiff y cyfryw rai rwy ddydd weled , fod Barnedigaethau Daw yn drymmach nac y mae dynion yn meddwl eu bod .

Yn bumed, oddiwrth bob difyrrwch , a digrifwch y rhai ydynt gyfreithlawn amser arall : Canys oni ddylid gwneuthur gorsis-rylion cyfreithlawn ar y dydd hwnnw , hytrach o lawer y dylem ymgadw oddiwrth ein difyrrwch eyfreithlawn , yr hwn sydd yn dwyn ymmaith ein serch , a'n hewyllys eddiwrth fyfyrlo perthau nefol , yn gyat nac yn weithred neu lafur corphorol . Canys ni all fod i ddŷn (sydd yn ymddigifio yn yr Arglwydd) yn difyrrwch nac hyfrydwch mwy , na fandteiddio dydd yr Arglwydd . Canys a ddichon t od mwy gorfoledd i ddŷn a syddai wedi ei euogfarnu , na chael dyfod i lys ei Dywysog i gael ei bardwm e'i faddennant yn felidig neu i yn a syddai glwysus anescorol .

Psal. 37.

na chael dyfod at y *Physygwr* a allai ei iachau ef? neu i fab afradlon a fuasai yn ym'orthi ar y mês gyd a'r Môch, na chael ei gynnwys i ddyfod i fwyta bara y Bywyd, ar Fwrdd ei Dâd? neu i'r hwn(oherwydd ei bechod) sydd yn ofni clywed sôn na chrybwyl am farwolaeth, na chael clywed diogelwch oddiwrth Dduw, amfywyd tragicwyddol? Os wyt yn cannihad-hau difyrrwch i't dy hûn, neu i'th was, *canniad'hâ* hynny yn vn o'r chwe' diwrnod, y rhai sydd eiddot ti, nid ar ddydd yr Arglwydd, yr hwn nid yw eiddo i ti nac iddynt hwythau. Nid oes gan hynny, yn difyrrwch corphorol i'w arferu, oddieithr yr hyn a allo ddiddanu'r enaid i wneuthur gwasanaeth yr Arglwydd yn fwy cyflarus.

Eph. 5.

18.

Deut. 28.

47.

Ecc. 58.

33.

Yn chweched, *oddiwrth fwyta yn drwm*, neu ysed gormodedd o win, neu ddiod gref, yr hyn a ddichon ein gwneuthur ni yn syfrdanllyd, ac yn anghymmwys i wasanaethu Duw a'n calonnau, ac a'n meddyliau.

Yn seithfed, oddiwrth bob siarad anbethau bydol, yr hyn a luddies sancteiddio'r Sabbath, yn fwy na gweithio, garweled ei gall dŷn weithio ei hûn, eithri allsiarad ond gyd a'g vn arall.

Yr hwn sydd yn cadw y Sabbath yr unig wrth orphywys, sydd yn ei gadw ei eithri megis *anifail*, Canys gorphywysfa a lydydd hwn, a orchymwynwyd i Grisiaegion cyn belled, ac y byddo yn gynnwys hw.

thwy i *sancleiddrwydd*: ac yr ydis yn gwa-hardd neu erchi peidio a *gwaith*: megis y mae yn rhwystr i anrhyydedd Duw oddi-fewn ac oddiallan.

Os ydyw gan hynny pob arferion o *ddifyrwch*, y rhai ydynt gyfreithlawn amser arall, heb fod i'w *cynnwys* ar y Sabboth; hytrach o lawer y mae pob rhai ydynt anghyfreithlawn bob amser arall, yn ollawl yn waharddedig. Pwy yn ddialaeth a ddichon oddef gweled Cristiano-gion yn cadw dydd yr *Arglywydd*, megis pe baent yn cynnal digwyl ac yn arlwoyo Gwledd *Bacchus*, ac nid i anrhyydedd yr *Arglywydd Iesu, Iachawdwr a Phynwr y byd*? O blegid wedi eu gwafanaethant *Dduw dim ond un awr fâch, trwy wneuthur llun i ymddangos yn dêg oddiallan*, y maent hwy yn treulio y darn atall o ddydd yr *Arglywydd, yneistedd i lawr i fwyta ac i yfed* 1 Cor. 10
Exo. 32. 6.
18. 19.
ac yn cyfodi i chwareu: Yn gyntaf, ymdor-lwytho â bwyd a diod; ac yno porthi eu trachwantau a chwaryddiaeth ac a dawnfiau. y mae'r holl Athrawon Sandtaidd, yn gyffal yr rhai hên a'r newydd, yn tystiolaethu ac yn beio yn dra chwerw: yn gymaint a bod *Augustin* yn gwirio mai gwell yw aredig na dawnfio ar y dydd Sabboth.

Yr awr hon yn enw yr Hollallueg Dduw (yr hwn a orphywyfodd yn ol creu nesoedd a daiar:) ac yn enw ei dragwyddol Fab Iesu, ymddiffynniwr ei Eglewys, yr hwn ar fyrr a farna yr holl ddy-

nion, yn ôl yr anrhydedd a'r vfydd-dod a
ddangosafont i'w orchymynniон ef: yr
wyf yn erchi i ti (yr hwn wyt yn darllain
y geiriau hyn, megis y byddo i ti atreb gen
bron wynepryd Crist a'i holl Angelien
sanctaidd y dydd hwnnw) gyd bwysô,
ac ystyried, pa yn a wna, *dawnfio*, *chwa-*
ran interlud, *chwareu mwm*, *cardiau*, *tabler*,
towlbwrrdd, Bowlio, seuthy chwareu
renis, arthlygu'r Arth, *cwmniaeth*, *caro-*
wfio, a'r cyfryw arferion vnsyd, megis
gwilio bedwen, dwyn yr haf i mewn, a'r
cyffelyb: a'i bod yn erchwylion i Dduw
i roi ei fendift arnynt, ac iw cynnwys, a'i
nad ydynt. Achan weled na ddylid
gwneuthur yn weithred ar y dydd hwn,
oddieithr y cyfryw a fyddo yn molianau
Duw, neu'r cyfryw y gallom ddisgwyl
bendift Dduw arni. Fa fodd y beiddi
di wneuthur y pethau hynny ar y dydd
bendigedig hwnnw, ar y rhai ni feiddi di
erchi ei Dduw ganiadhu ai fendift iw
mwynhau, Clyw hyn a dychryn o hanc
halogedig o'r oes halogedig.

O galon rewlyd-gwbl ddi-ystr, wag o
râs Duw: yr hon gan fod, bob dydd o
chwech, bob awr ym mhob dydd, bob
munyd ym mhob awr, yn cael archwae-
thu trugaredd dy Dduw yng-Hirst, heb yr
hwn, bob munyd y buafit yn disflannu. Etto
ni chlywi di yn dy galon ewyllys i allael
treilio yr un diwrnod hwnnw o'r wyth-
nos, yngwasanaeth dy Feistr, yr hwn a
gadwodd efiw addoliant a'i foliant ei hua.

Rhodded

Rhodded dynion ar lawr yr escusion a
fynnont, er mwyn ymddiffyn eu haloge-
digaeth; ac atebent beth bynnac a rod-
do'r cythraul yn eu pennau; etto mi-
ddymauwn arnynt gofio, gan weled mae
hen draddodiad yn yr Eglwys ydyw y bydd *Lactan.*
ail ddyfodiad yr Arglwydd ar ddydd yr Argl- lib. 7. c. 2.
wydd, ietied gorfoledd iddynt gael eu god-
diwes yn arseru cnawdol ddifyrwch i
ryngu bodd iddynt eu henain: pryd y
byddo eu Meistr hwy yn disgwil cu cael
yn ei wasanaethu ef, mewn gorchwylion
ac arserion ysprydol. Fe ddymunai'r
truan mwyaf halogedig y pryd hynny, gael
ei ddal ar ei liniau yn gweddio yn yr Egl-
wys o flaen cael ei ddal megis gafr yn
cryschnellio yn y dawns. Oni ddichon
hyn eu cynhyrsi, middymauwn etto ar
ein rhai gwychion ammur, seiddwl, pan
syddont yn dawnfio ar ddydd yr Argl-
wydd (yngwrth wyneb gorchymyn yr
Arglwydd) nad ydynt ond dawnfio ar
sin y pwll; ac na wyddant pa'n gyntaf o
honynt a sylrh i mewn. I'r hwn, yn ôl
iddyt gwympernwaith, heb edisciau weith,
ni all maw redd yn y byd eu hachub oddi-
with ddial y Duw mawr, gorchymyn yr
hwn (yngwrthwyneb yn gwybodaeth a
cydwylod) yr oeddint hwy mor rhyfyl-
gus yn ei drawfeddu. — Oni ail (gan hynny)
gorchymyn Duw moth ddychrynu dijna Dad. 22.
gair Duw moth cynggori di: Ni ddywe-
das fi ddimond y perha ddywedodd St.
Iwan om blaen i yr hwn sydd frwnt bydded
frwnt etto.

Am

Am yr ail.

CYssegriad gorphywysfa 'r Sabbath sydd
Cyn sefyll, i gyflawni tri mât ar ddyle-
dion: yn gyntaf, cyn: yn ail, ar: yn
drydydd, gwedi gorchwylion cyffredin
yr Eglwys.

Y dyledion i'w cyflawni cyn y gwasanaeth
cyffredin, ydynt;

1. *Noswyliau mewn pryd y noson o'r blaen,*
megis y byddo dy gorff yn siriolach ac
yn gymmwysach i sancteiddio 'r Sabbath
drannoeth. Canys o ddiffyg y parod-
wydd hwn, tydi dy hûn a'th weision, pan
fyddoch lludeddig gan lafur a gwilio, y
nos o'r blaen, a fyddwch mor bendrym-
mion, megis y pryd y dylech fod yn gwa-
sanaethu Duw, ac yn gwrando beth a
ddywaid ei Yspryd ef wrth yr Eglwys o
ran athrawiaeth i'ch eneidiau; na bydd-
wch yn gallael dal mo'ch pennau i fynu
gan gyscu: i ddianrhodeddu Duw, gwne-
uthur cam a'r Eglwys, a gwradwydd i
chwi eich hunain: Am hynny lle mae'r
Arglwydd yn gorchymwyn i ni, nid yn
vnig gadw yn sanctaidd; eithr cofio he-
fyd ym mlaen llaw y dydd Sabbath i'w
gadw yn sanctaidd, gan barotoi ein calon-
nau, a rhoi heibio bob peth a'n twystro-
ni i'w gadw ef, yn ddydd gogoneddus i'r
Arglwydd

Arglwydd. Am hynny lle mae'r Arglwydd yn y gorchymynnion eraill, naill ai yn erchi gwneuthur, neu beidio a gwneuthur: y mae ef yn rhoi y dda ar lawr yn y gorchymmyn hwn, a hynny trwy * * *coffhad.*
Memorandum hynodol: Megis pe bai Feistr yn rhoi siars a gorchymmyn i'w was, am edrych yn dda ac yn fanwl am ddêg o berthau mawrion; eithr i fod yn fwy gofalus i gofio yn o'r dêg hyn yn enwedig, er mwyn amaryw i esymmau dyfnion: Oni ddylai was ffydlon a garai ei feistr, ddangos mwy gofalu hynod am y peth hwnnw, n: eam yr holl orchwylion eraill?

Fel hyn yr oedd *Moses* yn dysgu y bobl dros nôs i gofio 'r *Sabbath*: ac yr oedd hi Exod. 16 yn ddefod ac arser sanctaidd ym mhliith 23. ein henafiaid, pan genid y gloch osber ar y noswyl o'r blaen, fe a ymadawai'r lla-furiwr a'i orchwyl yn y maes, a'r *Crefiwr* a'i gylfydd yd yn ei fwth, ac aent i'r Eglwys i wrando gwafanacth, i baratoi eu heneidiau; megis y gallai eu meddylian fod yn burach, ac yn gyffurach i addoli Duw ar ei ddydd *Sabbath*.

2. I feddiannu y noson honno dy lestr dy hûn mewn sancteiddwydd ac anrhymeddedd i Cer. 7. megis y gellych di roi dy enaid yn anrhedeg 5. burach yng-olwg Duw y borau drannoeth.

3. I godi yn blygeiniol y boreu ddydd *Sabbath*. Bydd ofalus gan hynny i godi yn foreuach ar y dydd hwn, nac ar y dyddiau eraill: yn gymaint ac y mae gwafanaeth.

eth Duw iw roi o flaen trafferthion hydol
Oherwydd nad oes yn Meistr iw wasanae-
thu cystal a Duw; ac yn y diweddl, nid oes
well cyflog yn y byd iw gael, nac am ei
wasanaeth ef.

4. Pan syddych gwedi codi, ystyria;
wrthit dy hûn pa ryw bechadur a夫an wyt
ac i ba gyfryw le sanctaidd yr ydwyd yn
myned i ymddangos, sef ger bron y gwir
Dduw sanctaidd, yr hwn sydd yn gweled
y galon, ac yn casiù pob amhuredd a
rhagrith. ymhola â thydi dy hûn gan hyn-
ny cyn i ti gychwyn i'r Eglwys, pa be-
chodau trymmion a wnaethost yr wythnos
a aeth heibio; cysaddeflhynt oll o flaen
Duw, ac yn ddisrifol gweddia am gael
maddeuant am danyn, ac felly gwna dy
gymmod dy hun â Duw yng-Holst. Ad-
newydd a dy addunedau i fyw yn fwy cyd-
wybodus, a gweddia am ychwanegu y d-
niau a roddwyd i ti, ac am roddi i ti y
rhai sydd armat ti eu heisiau. Eithr yn en-
wedig gweddia am râs i wrando gair Duw
yn fuddiol wrth glywaid ei ddarllen a'i
bregethu, a galiaeło honot dderbyn y
Sacrament sanctaidd yn gyffurus (os dydd
i gymmuno a fydd:) a gweddia ar ei
Dduw a'i Yspryd glân gynnwrthwyo y
pregethwr, i adrodd rhywbeth i ladd dy
bechod, ac i gyffuro dy enaid : yr hyn a
elli di ei wneuthur yn y modd hyn, neu'r
cyfryw.

Boreuol weddi ar y ddydd Salboth.

O Arglydd goruchaf, O Dduw
tragwyddol, yr hwn sydd a'i holl
weith edoedd yn ogoneddus, a'i
Fedlyliau yn ddyfnion : Ni ddi-
chon bod dim well na moliau'n dy enw, a
daican dy drugareddau ynyborau, ar y san-
taidd a'r bendigedig ddydd Sabbath. Canys
dy ewillys a'th orchymwyn yw, i ni san-
ctiadio y dydd hwn yn dy foli a'th wa-
sunaethu: ac i ddwyn ar gôfyn ddiolch-
gar, yn g;stal am greadigaeth y byd trwy
allu dy Air: a gwaredigeth dynawl ryw
trwy farwolaeth dy Fab.

"I ti Arglydd (yr wyf yn cysfaddef)
"y mae Mawredd, a gallu a gogenianr, a
"goruwchafiaeth, a harddwch : Canys y
"cwbl yn y nesoedd, ac yn y ddaiar sydd
"eiddot ti ; y deyrnas sydd eiddo ti Argly-
"wydd, yr hwn hefyd a ymdderchfaist
"yn ben ar bob peth. Cyfoeth hefyd ac
"anhydedd a eddeuant oddi wrthiti , a
"thi sydd yn arglyddiaethu ar bob perth,
"ac yn dy law di y mae ne rh, a chader-
"nid; yndy law di hefyd y mae mawrhan
"a nerthu pob dim.

Yr awr hon ani hynny o fy Nau; y
moliannaf dy enw sanctaid; lle yr oed-
dwn i bechadur truan gwedi a: nog dy
ansodlonrhwydd a th ddigofaint cyn i syn-
ched, a thithau er hynny o'th râd a'th
ddaior(heb ddal fulw ar fy halogediga-
eth

eth Duw i w roi o flaen træfferthion bydol
Oherwydd nad oes yn Meistr i w wasanae-
thu cystal a Duw; ac yn y diweddf, nid oes
well cyflog yn y byd i w gael, nac am ei
wasanaeth ef.

4. Pan syddych gwedi codi, ystyria;
wrthit dy hûn pa ryw bechadur affan wyt
ac i bagyfryw le sanctaidd yr ydwyd yn
myned i ymddangos, sef ger bron y gwir
Dduw sanctaidd, yr hwn sydd yn gweled
y galon, ac yn casiu pob amhuredd a
rhagrith. ymhola â thydi dy hûn gan hyn-
ny cyn i ti gychwyn i'r Eglwys, pa be-
chodau trymmion a wnaethost yr wythnos
a aeth heibio; cyfaddefi hwynt olli o flaen
Duw, ac yn ddifrifol gweddia am gael
maddeuant am danyn, ac felly gwna dy
gymmod dy hun â Duw yng-Hrist. Ad-
newydda dy addunedau i fyw yn fwy cyd-
wybodus, a gweddia am ychwanegu y d-
niau a roddwyd i ti, ac am roddi i ti y
thai sydd arnat ti eu heisiau. Eithr yn en-
wedig gweddia am râs i wrando gair Duw
yn fuddiol wrth glywaid ei ddarllen a'i
bregethu, a gallaelo honot dderbyn y
Sacrament sanctaidd yn gyffurus (os dydd
i gymmuno a fydd:) a gweddia ar ei
Dduw a'i Yspryd glân gynnorthwyo y
pregethwr, i adrodd rhywbeth i ladd dy
bechod, ac i gyfisuro dy enaid: yr hyn a
elli di ei wneuthur yn y modd hyn, neu's
cyfryw.

Boreuol weddi ar y ddydd Salboth.

O Arglydd goruchaf, O Dduw tragwyddol, yr hwn sydd a'i hysbwrith edoedd yn egeneddus, a'i Feddyliau yn ddysfniol : Ni ddi-chen bod cym well na moliannu dy enw, a eacan dy drugareddau ynydorau, ar y san- bliau a'r bendigedig ddydd Sabbath. Canys dy ewyllys a' th orchynnyn yw, i ni san- gediadu y dydd hwn yn dy foli a' th wa- linaethu : ac i adwyn ar gofyn ddiolch- gar, yn gystal am greadigaeth y byd trwy aliud y Air : a gwaredigeth dynawl ryw trwy farwolaeth dy lab.

"I ti Arglydd (yr wyf yn cysaddes) "y mae Mawredd, a gallu a gogenianr, a "gornwchafiaeth, a harddwch : Canys y "cwbl yn y nesoedd, ac yn y ddaiar sydd "eiddot ti ; y deyrnas sydd eiddo ti Argly- "wydd, yr hwa hefyd a ymdderchfaist "yn ben ar bob peth. Cyfoeth hefyd ac "anhydedd a ddeuant oddi wrthi ti, a "thi sydd yn arglyddiaerhu ar bob perh, "ac yn dy law di y mae ne'r rhwng a chader- "nid; yndy law di hefyd y mae mawrhan "anerthu pob dim.

Yr awr hon am hynny o fy Nau ; y moliannaf dy enw sanctai Ed; lle yr oed- dwn i bechadur triuan gwedi a'i nog dy anfodlonrhwydd a' th ddigofaint cyn i jyng- ched, a thithau er hynny o'th râd a' th ddaioni (heb ddal fulw ar fy halogediga- eth

eth a'm gwendid) gwedi rhynghu bodd i't
ychwanegu'y Sabbath hwn at rif fy nyd-
diau. Rhynghed bodd i't hesyd, (O Dâd
nefol) er mwyn haeddediaethau Iesu
Grist dy Fab, (adcyfodiad gogoneddus yr
hwn y mae'r holl Eglwys heddyw yn ei
Sancteiddio) faddau a gollwng dros gof,
fy holl bechodau am camweddau. Yn en-

* Yma y wedig O Arglwydd * glanhâ sy enaid
gelli gyfa- oddiwrth e pechodau bryntion hynny, â
ddef pa gwaed dy bur oen gwirion di-frycheulyd,
bechod o'r yr hwn sydd yn tynnu ymماith bechodau
wythnos a y byd. A phâr i'th Yspryd sanctaidd, far-
aeth hei. whau fwyfwy fy llygredigaethau , megis
bio sy'n i'm adnewydder ar lun dy ddelw di, i'th
gwasgu waftaethu di mewn newydd-deb bu-
ar dy gy- ched a sancteiddrwydd o ymarweddadiad.
dwybod. Ac megis y darsu i ti o'th trugaredd fym-
ghadw i yn ddiangol hyd ddechreu y

dydd bendigedig hwn : felly yr wyf yn
attolwg i't , ei wneuthur yn ddydd cym-
mod rhwng fy enaid pechadurus a'th
ddwywawl Fawrhydi. Dôd i mi râs i'w
wneuthur yn ddydd o edifeirwch ger dy
fron di, fel y byddd dy ddaioni yn ei
selio ef yn ddydd o faddeuant i mi : ac sel
y gallwyf gofio mai cadw yn sanctaidd y
dydd hwn, yw'r gorchymwyn a scif-
modd dy fys dy hûn : Megis ei gallwni
ar y dydd hwn syfyrio ar weithredoedd
gogoneddus ein creadigaeth a'n prynedi-
gaeth ; a dyscu y modd i adnabod ac i
gadw, y cwbl eraill o'th cyfreithiau a'th
orchymynnion sanctaidd. Ac yn y man, pan
fyddwys

fyddwys ym mhllith dy gynulleidfa sancta-
 idd, yn ymddangos yn dy dŷ ger bron dy
 wyneb, i offrwm i't ein boreuol aberth o
 foliant a diolch; ac i wrando beth a lefara
 yr yspryd (ym mhregethaid dy air) .wrth
 dy was; O na âd i'm pechodau setyll me-
 gis cwmmwl i attal syngweddiau, rhag
 derchafu atiat ti; neu i gadw yn ôl dy
 râd rhag descyn trwy dy air yn sy-nghalon
 My fi a wñ O Arglwydd, ac yr wyf yn
 crynu wrth feddylied, fod tair rhan o'r
 hâd da yn syrthio mewn tir drwg. O na âd
 i'm calon i fod yn debyg i'r ffordd sawr,
 yr hon trwy galedwch ac eisiau gwir dde-
 alltwriaeth, nid yw yn derbyn mor hâd
 nes dyfod yr yn drwg a'i ddwyn ymmaith
 nac yn debyg i'r tir * creigiog, yr hwn
 sydd yn gwrando yn llawen tros amser, * Neu
 eithr yn cilio cyn gynted ac y codo, na caregog.
 phrofedigaeth nac erlid er mwyn dy E-
 fengyl di: nac yn debyg i'r tir dreiniog, yr
 " hwn gan ofalon y hyd a melyswedd
 bachedd a daga yr hâd megis nas gallo
 ddwyn ffrwyth i berfffeithrwydd: Eithr
 yn debyg i'r tir da, y byddwys â chalon
 hawddgar gydwybodns, yn gwrando dy
 air ac yn ei gadw, ac yn dwyn ffrwyth Matth. 13
 trwy ammynedd, yn y mesur y gwelo dy 1. &c.
 ddoethineb fod yn gymhesur er mwyn dy Luc. 8.
 ogoniant di a'm diddanwch tragwyddol
 innau. Agor hefyd yr wyf yn attolwg i't
 O Arglwydd ddrws yr ymadrodd ith
 was, yr hwn a anfonaist attom ni i agoryd
 ein llygaid, ac i'n troi o dywyllwch i
 oleuni,

oleuni, ac o feddaint Satan at Dduw; fel
derbynion saddeuant pechoda u a chyfran

Col 4.8. ym mysc y rhai a sancteiddiwyd trwy

Act. 26.1 ffydd yng-Hirst. A dyro i mi râs i ymos-
wng fy hûnan at ei Weinidogaeth ef, yn-
gystal pryd y byddo yn fy nychrynu i a
Barnedigaciaw, a phan fyddo yn fwy-
northwyo i a'th Trugareddau di. Ac fel y
byddwyf yn rhoi syn rhwsech arno et

1 Thes. 5 mwyn ei orchwyl; O blegid ei fod yn

32. gwilio tros fy enaid, megis un a fydd ei

Heb. 13. raid iddo roddi cyfrif am dano i'w Argly-
wydd. Dyro i mi râs i'm ymddwyn fy

17. hûn ym mhllith y gynulleidfa sanctaidd
mewn gweddleiddra, ac anhydedd,
megis yn dy wydd di, ac yng-olwg dy

Angelion sanctaidd. Cadw fi rhag syrthni
a chyscu, ac rhag holl feddyliau gwib-
grwydrus a bwriadau bydol: sancteiddia
fyng hof megis y byddo yn gymmwysi
dderbyn, ac yn hyddi i gofio, yr holl-
thrâwiaethau buddiol daionus, a ddyfusr
i ni allan o'th Air di. Ac fel y gallwys
(trwy gynnorthwy dy Yspryd glân) ar-
feru yr addysg ar moddion hynny, i'm hy-
fforddi mewn hawddsyd, am cyfluro
mewu cystudd, ac er mwyn gwellhau fy
mucheddl, a rhoi gogoniant i'th env.

A bod y dydd heddyw, yr hwn y mae
dynion anuwiol halogedig yn ei dreilio yn
eu difyrrwch a'i trachwantau eu hunain, i
mi (megis un oth wasanaethwyr ffydd-
lon) i allael ei wuenthur yn brif ewyllsi
mi, i'th anhydeddau, a'th ogoneddu,
heb

heb wneuthur sy ffyrdd sy hun, na cheisio
sy ewylys sy hun, na dywadyd syng-eiriau Esay 58.
sy hûn. Eithr gan roi heibio , yn gystal 13.
gweithredoedd pechod , a gweithredo-
edd syngalwedigaeth gyffredinol, y gall-
wystrwy dy râs di , glywed yn syng ha-
lon ddechreuad y Sabbath tragicyddol,
yr hwn mewn llawenydd a gorfoledd an-
taethadwy a gaf si ei gyssegru gyd a'th Esay 56.
Seincau a'th Angelion, i'th soli a'th ad-
doli yn dy deyrnas nefol yn dragwydd. 33.
Yr holl bethau hyn, yr wysyn dra-gostyn-
gedig yn ymbil am danynt, er mwyn
reilyngdod ein Harglwydd Iesu, yn enw yr
hwn, ac yn y ffurf ar weddi a ddyscodd
ei ni , gan ddywedyd.

Ein Tad yr hwn wyt &c.

GWedi i ti fel hyn baratoi dy enaid d'y
hnn or neilldu , os oes efa'i ty a
thylwyth, i ti galw dy deulu yng-hyd;
darllan bennod , a gweddia megis yn
ndyddiau yr wythnos : Eithr cof a ddi-
bennu yr barotoad ar dyledyon neilltuol
hynny, fel y gellych di a'th Deulu fod yn
yr Eglwys cyn cechreu y gwasanaeth:
Onid è te ddichen cich neillduol arferion
fod yn rhwystri ac nyd yn barotoad. A thra
iyddydych di (a'th teulu) mewn holl anrh-
ydedd yn myned tu ar Eglwys, myfyried
pob un fel hyn 'wrtho ei hnnan:

Pethau

oleuni, ac o feddaint Satan at Dduw; fel derbynion saddeuant pechodau a chyfra:

Col 4.8. ym mysc y rhai a sancteiddiwyd trwy

Act.26.1 ffydd yng-Hirst. A dyro i mirâs i ymos-

wng fy hûnan at ei Weinidogaeth ef, yngystal pryd y byddo yn fy nychrynu i Barnedigacibau, a phan syddo yn synagon-

northwyd i a'th Trugareddau di. Ac ebyddwyf yn rhoi syn rhais erch arno et

1 Thes.5 mwyn ei orchwyl; O blegid ei fod yn

32. gwilio tros fy enaid, megis yn a fydd ei

Heb.13. raid iddo roddi cyfrif am dano i'w Arg-

wydd. Dyro i mi râs i'm ymddwyn fy

hûn ym mhllith y gynulleidfa sanctaidd

mewn gweddeiddra, ac anhydedd, megis yn dy wydd di, ac yng-olwg dy

Angelion sanctaidd. Cadw fi rhag iyrthai a chyscu, ac rhag hell feddyliau gwib-

grwydrus a bwria law bydol: sancteiddia

fyng hof megis y byddo yn gymmwysi

dderbyn, ac yn hyddi i gofio, yr hell-

thrawiaethau buddiol daionus, a ddyscir

i ni allan o'th Air di. Ac fel y gallwyf

(trwy gynnorthwy dy Yspryd glân) ar-

feru yr addysg ar moddion hynny, i'm hy-

fforddi mewn hawddsyd, am cyffuro

mewu cystudd, ac er mwyn gwellhau fy

muchedol, a rhoi gogoniant i'th enw.

A bod y dydd heddyw, yr hwn y mae

dynion anuwiol halogedig yn ei dreilio yn

eu difyrrwch a'i trachwantrau eu hunain, i

mi (megis yn oth wasanaethwyr ffydd-

lon) i allael ei wuenthur yn brif ewyllys i

mi, a'th anrhyydeddu, a'th ogoneddu,

heb

ieb wneuthur sy ffyrdd sy hun, na cheisio
sy ewyls sy hun, na dywadyd syng-eiriau Esay 58.
sy hûn. Eithr gan roi heibio , yn gystal 15.
gweithredoedd pechod , a gweithredo-
edd syngalwedigaeth gyffredinol, y gall-
wyfrwyd y râs di , glywed yn syng ha-
lon ddechreuaad y Sabbath tragwyddol,
yr hwn mewn llawenydd a gorfoedd an-
taethadwy a gaf si ei gyslegru gyd a'th Esay 95.
Seinbiau a'r Angelion, i'th foli a'th ad-
doli yn dy deyrnas nesol yn dragwydd.
Yr holl bethau hyn , yr wyfyn dra-gostyn-
gedig yn ymbil am danynt, er mwyn
zeiliyngdod ein Harglwydd Iesu , yn enw yr
hwn , ac yn y ffurf ar weddi a ddyscodd
efini , gan ddywedyd.

Ein Tad yr han wyt C. c.

GWedi i ti fel hyn baratoi dy enaid el^v
hnn or neilldu , os oes efa'i tv a
chylwyth, i ti galw dy deulu yng-hyd
darlla'n bennod , a gweddia megis yn
ndyddiau yr wythnos : Eithr cof a ddi-
bennu yr barotoad ar dyledyon neilltuol
hynny, fel y gellych di a'th Deulu fod yn
yr Eglwys . cyn echwreu y gwasanaeth:
Onid è te ddichen cich neillduol arserion
iod yn rhwysti ac nyd yn ta'otoad. A thra
ydych di (a'th teulu) mewn holl anrh-
ydded ym myned tu ar Eglwys , myfyried
yob yn fel hyn wrthio ei hnnan:

Pethau

Pethau i'w myfyrio wrth fyned
i'r Eglwys.

I. **D**Y fod yn myned i lŷs yr Arglwydd, ac i lefaru wrth y Duw Mawr, mewn gweddi; ac i glywed ei Fawrhydi yn llefaru wrthit titheu ynei Air, ac i dderbyn ei râd a'i fendith ar dy enaid, a'th lafur onest, yr hyn a wnaethost yn y chwe diwrnod a aethant heibio.

Psal. 43.
10.

2. Dywed wrthit dy hûn hyd y ffordd;
“ Fel y bresa'r hŷdd am yr afonydd dy-
“ froedd: felly 'r hiraetha sy enaid am
“ danat ti ô Dduw. Sychedig yw sy enaid
“ am Dduw, am y Duw byw: pa bryd y
“ deuaf, ac yr ymddangosaf ger bron Duw?

Psal. 48.
10.

“ Canys gwell yw diwrnod yn dy gynted-
“ dau di, na mil yn lle arall: dewiswn ei
“ sledd wrth y rhiniog yn nhŷ sy Nuw,
“ o flaen trigo ym-mhebyll annuwioldeb.

Psal. 57:

“ amlder dy drugaredd: ac a addolaf
“ a'th Deml sanctaidd yn dy ofn di.

3. Ar dy fynediad i mewn i'r Eglwys,
dywed, mor ofnadwy yw y lle hwn nid

Gen. 28.
37.

oes yma onid iŷ ei Dduw, ac dymma
borth y nesoedd, diau fod Duw yn y fan-
hon, y mae 'r Arglwydd yn ddiammau
gyd a'r bobl yma. Achan ymostwng a'th
wyneb tu ar llawr wedi y deilch i'th le, dy-
wed: O Arglwydd hoffais drigfan dy dŷ,

a lle

a lle prcswylfa dy egontant: Vn peth Psal. 26.
gan hynny a ddeisyfais i gan yr Arglwydd, 8.
hynny a geisiaf, sef caffel trigo yn nhŷ'r Psal. 27.6
 Arglwydd holl ddyddiau sy mywyd: i edrych ar brydferthwch yr Arglwydd, ac i ymosyn yn ei Deml: am hynny 'r aberthaf yn ei babell ef ebyrth gorfoedd: canaf ie canmolaf yr Arglwydd. *Clywo Arglwydd sy llyferydd trugarhâ hesyd wrthif, gwrando arnaf, pan lefwyfarnat. Daioni,*
a thrugaredd yn ddiau am canlynant, oll ddyddiaufy mywyd, a phresswyliaf yn hŷ'r Arglwydd yn dragwydd. Ac fel dyma y parodrwydd ar gwilio ar ein traed yr oedd Salomon yn ei gynghori i ni ei wneuthur, cyn myned i'r Eglwys.

Psal. 23.6
Dih. 4.26

*Trailbeth dy ledus i w gyflawni
 ym mblith y gynnulleidfa
 Sanctaidd.*

PAn ddechreuo 'r gwasanaeth gât ym-maith dy neillduol fyfyriadau, a gât i'r calon vno ar *Gweinidog*, ac a'r holl Eglwys, o ran eich bod megis yn *un corph* yng Hrist, ac o hefydd bod Duw yn *Dduw'r drefn*, efe a fyn wneuthur pob peth yn yr Eglwys o *un fryd ag un galon*: Gans y mae gorchwylion yr Eglwys yn gohoeddus

*Pethau i'w myfyrio wrth syned
i'r Eglwys.*

I. **D**Y fod yn myned i lŷs yr Arglwydd, ac i lefaru wrth y Dduw Mawr, mewn gwedi; ac i glywed ei Fawrhydi yn llefaru wrthit titheu yn ei Air, ac i dderbyn ei râd a'i fendith ar dy enaid, a'th *lafur onef*, yr hyn a wnaethost yn y chiwe' diwrnod a aethant heibio.

Psal. 43. 10. 2. Dywed wrthit dy hûn hyd y ffordd;

“ Fel y bresa'r hŷdd am yr afonydd dy-froedd: felly'r hiraetha fy enaid am danat ti ô Dduw. Sychedig yw fy enaid am Dduw, am y Duw byw: pa bryd y deuaf, ac yr ymddangosaf ger bron Duw?

Psal. 48. 10. “ Canys gwell yw diwrnod yn dy gynted-

“ dau di, na mil yn lle a'all: dewiswn ei-
“ stedd wrth y rhiniog yn nhŷ fy Nuw,
“ o flaen trigo ym-mhedyll annuwioldeb.

Psal. 5. 7. “ Am hynny minneu a ddeuafi'th dŷ di yn
“ amlder dy drugaredd: ac a addolaf u-

“ a'th Deml sanctaidd yn dy ofn di.

3. Ar dy fynediad i mewn i'r Eglwys,
dywed, mor ofnadwy yw y lle hwn nid

Gen. 28. 17. oes yma onid tŷ ei Dduw, ac dyma:
borth y nefoedd, *dian fod Duw yn y fan-*

*hen, y mae'r Arglwydd yn ddiammau
gyd a'r bobl yma. Achan ymosgwng a'th
wyneb tu ar llawr wedi y deiych i'th le, dy-
wed:* O Arglwydd hoffais drigfan dy dŷ,

a lle prcesswylfa dy eganiant: Vn peth Psal. 26.
 gan hynny a ddeisifiais i gan yr Arglwydd, 8.
 hynny a geisiaf, sef caffel trigo yn nhŷ'r Psal. 27.6
 Arglwydd holl ddyddiau fy mywyd: i
 edrych ar brydserthwch yr Arglwydd, ac
 i ymosyn yn ei Deml: am hynny'r aber-
 thaf yn ei babell ef ebyrth gorfoedd: canaf
 ie canmolaf yr Arglwydd: Clywo Argl-
 wydd fy llyferydd trugarhâ hesyd wrthif,
 gwrando arnaf, pan lefwyf arnat. Daioni, Psal. 23.6
 a thrugaredd yn ddiau am canlynant, oll Dih. 4.26
 ddyddiaufy mywyd, a phresswyliaf yn
 hŷ'r Arglwydd yn dragwydd. Ac fel
 dyna y parodrwydd ar gwilio ar ein traed
 yr oedd Salomon yn ei gynghori i ni ei
 wneuthur, cyn myned i'r Eglwys.

*Tra il beth dyledus i w gyflawni
 ym mhlith y gynnulleidfa
 Sanctaidd.*

Pan ddechreuo'r gwasanaeth gât ym-
 maith dy neillduol fyfyriadau, a gât
 i'w calon vno ar Gweinidog, ac a'r holl
 Eglwys, o ran eich bod megis yn un corph
 yng Hrist, ac o hefydd bod Duw yn
 Duw'r drefn, efe a syn wneuthur pob
 peth yn yr Eglwys o un fryd ag un galon:
 Ganys y mae gorchwylion yr Eglwys yn
 gohoeddus

1 Cor. 13 gohoeddus ac yn gyffredinol: Am hynny
 12. balchder i anhydyn yw i ddŷn dybied fod
 Act. 2.2. ei weddiau neil duol ei hŷn, yn ffrwyth-
 4.32. 44.6. ionach na gweddiau cyffredin, yr holl
 Eglwys. *Salomon* gan hynny sydd yn cyng-
 Pre.5. 1: hori dŷn i beidio a bod yn brusur i draethu
 dim yn yr Eglwys ger bron Duw. Gweddiau
 gan hynny pan fyddo'r Eglwys yn gwed-
 diau, can pan ganont hwythiù, ac yn
 nihob gweithred megis myned ar limiau,
 sefyll, eistedd, a'r cyfryw drefn arferol,
 a Ceremonieu dineweid (i gael bod heb
 ogan a chadw cariad perffaith a thystiola-
 eth o'th vfydd-dod) ymosod dy hŷn at
 agwedd yr Eglwys, yr hon y byddych yn
 byw ynddi.

Tra byddo'r Pregethwr yn dosparthu,
 deongli ac egluro gair yr Arglwydd,
 edrych arno; canys y mae hynny yn
 gymmorth mawr i'th annog di i wrando,
 ac i'th cadw rhag sylfeddyliau crwydrus
 felly yr oedd llygaid pawb oll yn y Synagog yn
 craffu ar Crist tra yr ydoedd yn pregethu:
 ar holl bobl oedd ynglyna wrtho i wran-
 Luc.4.20 do arno. Cofia dy fod yno megis yn o
 Luc.19. ddifyblion Crist, i ddysgu gwybodaeth
 45. iechydwriaeth er maddewant pechodau
 trwy diriondeb trugaredd ein Duw, Luc.
 1. 77.

Na fydd gan hynny yn ysgol Crist, megis
 bachgen ofer mewn ysgol Gramadeg, yr
 hwn er clywed yn fynych, sydd byth heb
 ddysgu ei wers: ac yn myned i'r ysgol yn
 oesdad heb ddysgu yn twm da: yr wytti

yn

yn cashau hyn mewn bachgen , y mae
Crist yn ei ffieiddio ynot tithau,Gan hynny
er mwyn cael o honot swy budd a llés
wrth wrando ,eurglyw yn ddysfal:

1. Gysundeb , a chyffelybiaeth y testyn, neu'r text.
2. Beth yw prif amcan neu fwriad yr yspryd glân yn y Testyn.
3. Ddêsparthiad a rkannau y Testyn.
4. Yr athrawiaethau ; ac ym mhob athrawiaeth , y prawfiau , y rhesymmau, a'r defnyddiau o honaw.

Y ffordd ar dull hawsaf o bob ffordd arall i w dirnad , ac i'r bobl i gofio 'r bregeth (a io cynefin â gwrand o pregeth) yw honno : ac am hynny angen rheitias ei chael yn arferedig gan Figeiliaid ffydd-lawn, y rhai ydynt wyllyscar i athrawiaethu ei defaid yngwybodaeth Duw a'i wir Gresydd.

Os bydd arraith neu ddosparth y Pregethwr yn sanyaidd neu yn blethedig, yno gwna dy orau ar gofio :

1. Pa gyfryw berthau a ddyfcaist ti, ar na wyddit ti o'r blaen, a bydd ddiolchgar.
2. Pa ryw bechodausr oedd ef yn eu hargoeddi , o'r rhai y mae dy gydwytod yn dywedyd i ti , dy fod ti yn euog ; ac am hynny rhaid i ti wellhau.
3. I ba rinweddau y mae ef yn ein hanner, yrbai nid ydynt berffaith yr ot ti , ac am hynny ymegisia i w harfenn â mwy awch ac ewyllysgarwch.

Eithr wrth wramdo , bwrw fod pob
 ymadrodd megis attat dy hûn , ac fel pe
 bai Duw yn dywedyd wrthit ac nid dŷn:
Esa. 2: 2. ac na fydded cymaint gennit am glywed
A&T. 10. geiriau y Pregethwr yn melus-seinio yn dy
 33. glust, ac am ymwrando â ffrwyth yr Ys-
 pryd yn gweithredu yn dy galon. Am
 hynny y dywedir cyn synyehed , yr hwn
 sydd ganddo glust , gwrandawed pa beth
Dad. 2: 7. y mae'r Yspryd yn ei ddywedyd wrth yr
 Eglwys: Ac, Onid oedd ein calonnau ni
 yn llosci ynom tra'r ydoedd efe yn ym-
 ddiddan â ni ar y ffordd, a thra'r ydoedd
 efe yn agor yd i ni 'r Scrythyrau ? Ac fel
Lue. 24. hyn y mae'r fendith wedi ei haddaw ir
 32. rhai a wrandawant y Gair. Dyns ein a-
Luc. 11. berthu ein hunain yn gymmeradwy i
 28. Dduw. Dyna'r argoel hynnotaf ar Sein-
 aiau Crist : y nôd hawlfaf i adnabod de-
 faid Crist : y sein egluraf o etholedigion
Ioa. 10: 1. Duw : y gwir waed, yr hwn sydd megis yn
 27. ein cysfathrachu ni a'r genedlaeth yspry.
Ioa. 8: 12 dol , yn frodyr ac yn chwaiorydd i Fab
 Duw. Dyma'r gelfyddyd orau i ddal côf
Luc. 8. i wrandawr dysal. Pan ddarfyddo'r bie-
 12. geth.

1. Gochel ymadel mal y naw gwahan. glwyfus , nes darsod i ti dalu diolch a moliant i Dduw trwy weddi am dy athra. wiaeth ysprydol , a chanu *Psalm*. Aphan fyddir yn adrodd , y fendith , saf i sylfa i dderbyn dy gyfran o honi , a gwrandeo hi megis pe bai Griftei hûn (Gweinidog yr hwn yw efe) yna adrodd y cyfryw wrthit:

O blegit

O blegit yn yr achos hon y mae 'n wir :
y neb sydd yn eich gŵrando chwi, sydd yn **Luc. 10.**
fyng wrando i : Ac y mae'r dydd Sabbath **16.**

yn fendifedig, oherwydd mai ar yr hwn,
trwy' enau ei Weinidogion, y bendiga
 Duw ei hebli y rhai a wrandawnt ei Air,
 ac a ogoneddant ei enw. Canys er nad
 yw y dydd Sabbath ynddo ei hun, ynfwy
 bendigedig na'r chwe diwrnod eraill,
 (etto o herwydd i'r Arglwydd ei ordeinio
 i arferion sanctaidd wchlaw eraill) y mae
 yn rhagori cymhelled ar ddyddiau e-
 traill, ac y mae bara a cysefledig yr hwn
 yr ydym ni yn ei dderbyn, ar Fwrdd yr
 Arglwydd, yn rhagori ar y bara cyffredinol,
 yr hwn yr ydym ni yn eiswyta ar
 ein byrddau ein lannain.

2. Os dydd i Gymmuno a fydd, pwysa
 i sENU at Fwrdd yr Arglwydd, mewn
 gwisc periodas o galon ffyddlon edifeiriol,
 ifod yn gyfrannog o'r cyfryw wledd fan-
 steiddiol.

Ar pryd y byddont yn bedyddio, aros i
 wrando mewn holl ddisdawrwydd an-
 rhydeddus, megis y gellych di selly : yn
 gynraf, ddangos dy anrheddedd i ordein-
 hâd Duw : yn ail, fel y gellych ystyried
 yn well dy impiad dy hûn yng-horff
 gweledig Eglwys Crist, a pha ddelw y
 cyflawniaist addunedau dy gysammod ne-
 wydd : yn drydydd, megis y gellych dalu
 yn ôl, y dyledion, yn gweddio tros y
 plentyn a fedyddir (megis y darfu eu
 Cristianogion eraill yn yr un achos trofoc

tithau) ar ei Dduw roddi iddo ef y moddion, ar ffrwythau ysprydol o'i Fedydd, trwy ei waed 'ai aspyryd.

Yn bedwerydd, fel y byddych yn cynnorthwyo'r Eglwys ym molianu Duw, am iddo impio aelod arall ynti *gorph dirgeledig*.

Yn bumed, fel y gellych di wybod a fyddo effeithiau marwolaeth Crist yn lladd pechod ynot ti, ac a ydwyd ti wedi ymgysodi i newydd -deb buchedd trwy rinwedd ei adcyfodiad ef: ac felly i fod yn oslyngedig o achos dy ddiffygion, ac yn ddiolchgar am ei râd ef.

Yn chweched, i ddangos dy fod dy hunan yn wr rhydd o gynulleidfa Griff: **Lediwn* ac yn gallael rhoi dy * laferydd a'th gyfundeb i ethol eraill ir gymdeithas sanctaidd honno.

3. Os bydd yno un gascl i'r tlawd, dod dy elusen yn rhwydd, ac yn ddirwgnach, megis y bendithiodd Duw dy allu.

A hyn am y dyledion sydd i'w cyflawni yn y gynnulleidfa sanctaidd.

Trawron an y trydodd math ar
ddyledion yn ol dyfod o'r gynnillie-
idfa sanctaidd.

WRTH ddychwelyd tu ag a-
dref, neu wedi yr elych i' th
tŷ, myfyria ychydig ar y
pethau a glywaist. Ac megis Levit. 11
yr anifail glân yr hwn sydd yn euoi ei gil, 3.
felly rhaid ei titbau ddwyn i' th côn dra-
chefn, yr hyn a glywaist ti'lyn yr Eglwys:
Ac yno gan fyned i lawr ar dy liniau, trô
'r cwbl yn weddi, gan attolygu ei Dduw
roddi y cysryw fendith ar y pethau a
glywaist, fel y byddont yn gysfarwyddyd
i' th fywyd, ac yn ddiddanwch i' th enaid,
1. Canys nes i'r Gair fal hyn fod wedi ei Psal. 119.
wneuthur yn eiddom ni, ac megis yn 11.
guddiedig yn ein calonnau, yr ydym
mewn pergl ithag ei Satan ei ledratta ef
ymmaith, ac na chaffom ni na budd na llês
oddiwrtho. A phan fyddych yn myned
i' th ciniaw yn y modd diolchgar anrhy-
deddus a adroddwyd o'r blaen, cofia yn ol
dy allu fod gyd â thi yn neu ychwaneg o
dlodion Cristianogawl yn derbyn gennit
ymborth i' w coluddion newynog: Gan Job 31.
wneuthur ar ôl Job yr hwn sydd yn myne- 17. 18.
gi na fwytiodd ef erioed moi fwyd yn unig,
beb fod yr ymddfifad, a'r tlawd yn bryta o

bonaw, Dyna orchymmyn Crist ein Harglwydd, *Luc. 14,13.* Neu o'r hyn lleiaf danfon beth o'th ciniaw i'r tlawd, yr hwn sydd yn yn gorwedd yn glas yn un o'r bythod yn dy ymyl, heb ddim llyniaeth yn ei seddiant. O blegid hyn a ddwg fendith ar dy holl lasur a'th weithredon, ac a wnaist mwy o orfoledd i'th enaid tiriw ddydd, nac y mae yr awrhon yn ei wneuthur o lês cyffurol iw gorff ef, y pryd y byddo Crist yn dywedyd wrthit: O fendedigedig blentyn ei Dduw, Canys bum ne

Matt: 25. wynog a chwi a roesoch i mi fwyd: bu arnaffyched a chwi a roesoch i mi ddiod, &c. Yn gymaint a'i wneuthur i un o'r rhai hyn fy nirodyr lleiaf, i mi y gwnaethoch: sef yr hyn a wnaethoch er sy mwy i, yr wyf yn ei gymmeryd un ag-wedd a pha gwnaethech i mi syhûn, medd yr Arglwydd Iesu.

Pan ddarfyddo ciniaw, a molianu 'r Arglwydd, galw dy deuleu ynghyd hola a hwynt pa beth a ddysasant yn y bregeth: canmola y rhai sydd yn gwneuthur yn dda, ac na ddigalonna mor rhai sydd a'i cof, neu a'i dealltwriæth yn wannach, eithr yn hytrach hyffordda hwynt; canys fe ddichon eu hewyllys a'i meddyliau fod yn gystal a'r lleill. Dospartha y deongliadau yr oedd y pregethwr yn eu hadrodd, a chura hynny yn eu pennau drachefn. Yno cân *Psalm*, neu ychwaneg. Os bydd yr amser yn cynnwys di elli eu haddysgu, a holi mewn rhyw fannau o'i *Catechism*,

gan gydsynnied pob dosparth ac athrawi-aeth yr Scrythur sanctaidd. Hyn a chwanegea hefyd ein gwybodaeth ninnau, ac a flaenlynnau ein coffadwriaeth. gan wled beunydd mai y rhai sydd fynychaf arserol ym mhob celfyddyd, sydd fwyaf hyfedr, ac odiaethol, Eithr er dim cofia osod trefn a llywodraeth ar dy arferion reiliduol, megis y gellych di fod yn y gofber gyd â rhai cyntaf, lle y mae yn rhaid i ti dy ymddwyn dy hûn yn yr unrhyw anrhyydedd, a duwiol fuchedd ac a adroddwyd i ti yn Foreuol Orchiwylwaith sanctaidd.

Ar ol * prydawnol weddi ar dy
 * Swpper ymddwg dy hûn yn yr unrhyw
 sanctaidd a chrefyddol ymarfer ac a
 draddiodwyd o'r blaen. A'r naill a'i o flaen,
 ai a'r ôl Swpper, os bydd yr amser ar
 y flwyddyn a'r tymor yn gwafanaethu.

1. Rhodia i'r *cauau a mysyrria ar weithredoedd Duw: Canys ym mhob creatur y gelli di ddarllain megis mewn llyfr agroed, ddoethineb, gallu, rhagluniaeth, libet a daioni yr holl Aluog Dduw. Ac fel na herba ddichon neb wneuthur yr holl bethau Deum. hyn mewn amryw ddull o rinwedd, Yny mae glendid, bywyd, cynhyrsaid, a'r cyfryw es mae gynnedfau, oddieithr ein Duw ni yn pob llysi vuig.

2. Ystyria mor rasusawlyw efe, yr hwn dangos a wnaeth yr holl bethau hyn i'n gwasa-naethau ni.

3. Bydded hyn yn achos i' th annog. a' th ferbyn.

hōnaw, Dyna orchymmyn Crist ein Harglwydd, *Luc. 14,13.* Neu o'r hyn lleiaf danfon beth o'th ciniaw i'r tlawd, yr hwn sydd yn yn gorwedd yn glas yn un o'r bythod yn dy ymyl, heb ddim llyniaeth yn ei feddiant. O blegid hyn a ddwg fendith ar dy holl lasur a'th weithredon, ac a wnaist mwy o orfoledd i'th enaid ti ryw ddydd, nac y mae yr awrhon yn ei wneuthur o lês cyffurol iw gorff ef, y pryd y byddo Crist yn dywedyd wrthit: O fendigedig blentyn ei Dduw, Canys bum ne

Matt: 25. wynog a chwi a roesoch i mi swyd: bu
35.40. arnaffsyched a chwi a roesoch i mi ddiod.
Etc. Yn gymaint a'i wneuthur i un o'r rhai hyn fy nirodyr lleiaf, i mi y gwnaethoch: sef yr hyn a wnaethoch er sy mwy i, yr wyf yn ei gymmeryd yn agwedd a pha gwnaethoch i mi syhün, medd yr Arglwydd Iesu.

Pan ddarfyddo ciniaw, a molianu i'r Arglwydd, galw dy deuleu ynghyd hola â hwynt pa beth a ddyscasant yu y bregeth: canmola y rhai sydd yn gwneuthur yn dda, ac na ddigalonna mor rhai sydd a'i cof, neu a'i dealltwriæth yn wannach, eithr yn hytrach hyffordda hwynt; canys fe ddichon eu hewyllys a'i meddyliau fod yn gystal a'r lleill. Dospartha y deongliadau yr oedd y pregethwr yn eu hadrodd, a chura hynny yn eu pennau drachefn. Yno cân *Psalm*, neu ychwaneg. Os hydd yr amser yn cynnwys di elli eu haddysgu, a holi mewn rhyw fannau o'i *Catechism*,

gan gydsynnied pob dosparth ac athrawi-aeth yr Scrythur sanctaidd. Hyn a chwangenega hefyd ein gwybodaeth ninnau, ac a flaenllynau ein coffadwriaeth. gan wled heunydd mai y rhai sydd fynychaf arferol ym mhob celfyddyd, sydd fwyaf hyfedr, ac o diaethol, Eithr er dim cofia osod trefn a llywodraeth ar dy arferion reilidol, megis y gellych di fod yn y golber gyd â thai cyntaf, lle y mae yn rhaid i ti dy ymddwyn dy hûn yn yr unrhwyd anhydedd, a duwiol tuchedd ac a atroddwyd i ti yn Foreuol Orchywlaich sanctaidd.

Ar ol * prydawnol weddi ar dy * Swpper ymddwg dy hûn yn yr unrhwyd sanctaidd a chrefyddol ymarfer 'ac a draddiodwyd o'r blaen. A'r naill a'i o flaen, ai a'r ôl Swpper, os bydd yr amser ar y flwyddyn a'r tymor yn gwasanaethu.

1. Rhodia i'r * cauau a mysfyrria ar weithredoedd Duw : Canys ym mhob creatur y gelli di ddarllain megis mewn llyfr agroed, ddoethineb, gallu, rhagluniaeth, a daioni yr holl Alluog Dduw. Ac fel na ddichon neb wneuthur yr holl bethau hyn mewn amryw ddull o rinwedd, Yny ma glendid, bywyd, cynnwrfaid, a'r cyfryw es mae gynnedfau, oddieithr ein Duw ni yn pob llysi ynig.

2. Ystyria mor gasusawlyw efe, yr hwn a wnaeth yr holl beth a hyn i'n gwasa-naethau ni.

3. Bydded hyn yn achos i th annog, a' th ferbyn,

cynhyrifu di ac eraill , i ryfeddu , ac i an-rhydeddu ei allu, ei ddoethineb, a'i ddai-oni, ac i feddwl y fâth drueiniaid anniol-chgar ydym ni, oddieithr i ni / mewn oll vfydd-dod ei wasanaethu a'i addoli ef.

4. Os bydd yn cymmydog yn glaf , neu mewn nebryw orthrymder, dôs i ymwe-led ag ef : O bydd rhai gwedi ymrafaelio, gwna di dy orau ar wneuthur vndeb rhygddynt.

I ddiweddu, tri môth ar wetthredoedd a ellir eu gwneuthur yn gyfreithlawn ar y dydd Sabbath.

1. Gweithredoedd Duwioldeb, y rhai sydd, naill ai yn vniōn yn perthynu at wasanaeth Duw , er eu bod i'w gwneuthur trwy lafur corphorol; megis tan y gyfraith , yr oedd yr offeiriadau yn cymmeryd poen i lâdd ac i baratoi yr aberthau, ai llosci hwynt ar yr allor. A Christianogion tan yr Efengyl pan ymdeithient i bell fan-nau i addoli Duw , eithr nid yw hyn ond

Matt. 12.

5.

Act. 1.12

2. Bren. 4

Mat. 23.

17. 19.

taith diwrnod Sabbath, megis y gwnaeth y Sunamites, yr hon a drasaeliodd oddicar-tref i wrando gwr Duw ar y dydd Sabbath , am nod oedd iddi ddim addysc iw gael yn agos at ei thrigfa. Ar Pregether

er ei fod yn poeni ar chwys am y tâl, ac yn blino ei gorff, etto nid yw yn gwneu-thur ond taith diwrnod Sabbath. Canys y diweddu sanctaidd sydd yn sandeiddio y

weithred, megis yr ocll y Deml yn sandeidi-dio yr aur , a'r allor yr offrwm a roddid arni. Neu y cyfryw lafur corphorol trwy , r

'r hwn yr ymgynnnulla pobl Dduw yng-yhyd, i'w addoli ef: Megis canu yr vd-cyrn tan y Ddeddf neu ganu y clych tan yr Ef engy'. 2. Gweithredoedd cariad perffaith, Num. 10. megis achub hoedl dŷn, neu anifail, potthi, rhoi dwfr, neu drin anifeiliad: gwneuthur arwy gweddaidd o fwyd neu ddiod, i faethu ein cyrph ein hunain, rhoi elusen i'r tlawd, a'r cyfryw bethau.

3. Gweithredoedd anghenrhaid, nid escusol, eithr y cyfryw sydd raid eu gwneuthur yn bresennol, ac ni ellid moi gwneuthur o'r blaen, neu eu hoedi hyd amser arall. Megis ymdrech yn erbyn y gelynnion, sefyll yn erbyn cà o ryfelwyr, neu yspaill lladron, diffoddi tan trachinebas: Physygwyr i attal neu ellwng gwaed, iachau vnrhyw ddolur heintus neu farwol arall, Mydwragedd i gynnorthwio gwraig wrth escor: Mordwrywyr allant fyned i'w helynt: Milwyr a gwilwyr o cynyygir gofod arnynt allant ymliadd: cennadau a allant farchogaeth er mwya daioni cyffredinol, a'r cyffelb. Yn y cyfryw achos a hyn y geill dŷn weithio yn gyfrithlawn; le a phryd y gelwia hwynt, hwy a allant ar y fath achesion a hyn fyned allan o'r Eglwys, ac oddi'an arferion sanctaidd Gair Duw a'i Sacramentau: eithr ymddarparant bob amser isod yn ddarostynedig, o ran i'r cyfryw achesion ddigwyddo ar diwrnod hwneur a'r amser; ac na chymmerant ddim arian am cu poen, oddicithr am eu cyffyriau, a

Neu er- hynny yn osn yr Arglwydd trwy wneuthur cydwybod o'i orchymwyn ef.
migion.

Pan fyddo amser gorphywys yn nesau, tyn o'r neilldu i ryw fangre gyfleus: a chan ystyried na ddichon vn dŷn byw mewn cyflwr llygredigol, sancteiddio y Sabbath yn y modd ysprydol y dylai, eithr ei fod yn ei droseddu ac yn ei doiri mewn amryw fodau, sef yn ei feddyliau, geiriau, a gweithredoedd; ersyn yn ostyngedig faddeuant am dy wendid a' th ddiffygion, a gwna dy vndeb dy hŷn â Duw, fel hyn, neu a'r cyfryw aberth brydnawnol.

*Prydnawnol weddi neilltuol ar ddydd
yr Arglwydd.*

Esa. 6. 3.

Gen. 18. 1.
27.

Heb. 12.
18.

Job. 21.
18.

O Sanet, Sanet, Sanet, Arglwydd Dduw 'r Sabbath. Cynnwys i mi er nad wyf ond llwch a lludw lefaru wrth dy Fawrhydi tra-gogoneddus. Mi a wn dy fod ti yn dân yssol, yr wyf yn cydnabod nad wyf fi ond fel sofl o flaen gwynt, y mae fy mhechodau o' th flaen di, ac y mae Satanyn sefyll ar fy llaw ddehau i'm cyhuddo i am danynt. Nid wyf yn dy-fod i'm hescusodi, eithr i'm barnu fy hân yn euog o'r holl farnedigaethau, yr hyn a allai dy gyflawnder di yn drachyfawd roddi yn gof a rnaff i bechadur truan, am sy

fy mhechoda am hanwiredau. Eu rhif
 hwynt sydd mor aneirif, eu *naturæth* sydd
 mor orthymmedig, fel y maent yn peri i
 mi yniddangos yn *wael* yn syngolwg fy
 hûn, pa faint mwy ffiadd yn dy olwg di?
 Yr wyf yn cyffeslu eu bod hwy yn syn-
 gwneuthur i cyn belled oddiwrth fod yn
 deilwng i'm galw yn Fab i ti; megis yr
 ydwyf ollawl yn anheilwng i gael enw o
 fod yn *wasanaethydd* dihiraf itti. A pha-
 relit ti i mi yn ôl fy haeddedigaeth, fe
 ddylai y ddaiar (megis yn blino yn dwyn
 y fâth fauch pechadurus) agori ei safn am-
 llyngcu iddi megis un o dylwyth *Dathan*, i
 waelodion vffern. Canys gan na ddarsfu i
 ti arhed y canghennau naturiol, &c. yr
 Angelion gogoneddus eu godidawgrwydd
 eithr eu hergydio hwynt allan o'th trigfa-
 nefol, i boenau y *tywyllwch uffernol*, i'w
 cystudio yn dragwydd, pryd na phe-
 chasent ond *unwaith* yn erbyn dy *Faw-*
rhydi, ac a aethwladaist ein *barafaid cyn-*
tat allan o beradwys am droeddum un o'th
 gyfreithiau: och fi, pa ddial a ddylwn i
 ei ddisgwyl, yr hwn ni throeddais mewn
 un pechod yn unig, eithr pentyrro pechod
 ar bechod, heb ddim gwir edifeirwch,
 ond yfed anwiredd fel dwfr, bob amser
 yn bwrw i mewn, heb smrw dim badre-
 ddi allan un amser: A chwedi troeddum
 nfd mewn un, eithr yn dy *holl gyfreithiau*
 a'th orchymynnion sanctaidd? Je ydyd
 presennol, yr hwn a orchymynnastr i mi
 yn ddysal ei gadw yn sanctaidd i'th foli-

Neu er- hynny yn osn yr Arglwydd trwy wneuthur cydwybod o'i orchymwyn ef.

Pan fyddo amser gorphywys yn nesau, tyn o'r neilldu i ryw fangre gyfleus: a chan ystyried na ddichon vn dŷn byw mewn cyflwr llygredigol, sancteiddio y Sabbath yn y modd ysprydol y dylai, eithr ei fod yn ei droseddu ac yn ei doiri mewn amryw fodau, sef yn ei seddyliau, geiriau, a gweithredoedd; erfyn yn ostyngedig faddeuant am dy wendid a' th ddiffygion, a gwna dy vndebyd hŷn â Duw, fel hyn, neu a'r cysryw aberth brydnawnol.

Prydnawnol weddi neilltuol ar ddydd yr Arglwydd.

Esa. 6. 3.

Gen. 18. 27.

Heb. 12. 18.

Ioh. 21. 18.

O Sanet, Sanet, Sanet, Arglwydd Dduw 'r Sabbath. Cynnwys i mi er nad wyf ond llwch a lludw lefaru wrth dy Fawrhydi tra-gogoneddus. Mi a wn dy fod ti yn dâñ yssol, yr wyf yn cydnabod nad wyf fi ond fel soft o flaen gwynt, y mae fy mhechodau o'th flaen di, ac y mae Satanyn sefyll ar fy llaw ddehau i'm cyhuuddo i am danynt. Nid wyf yn dy-fod i'm hescusodi, eithr i'm barnu fy hŷn yn euog o'r holl farnedigaethau, yr hyn a allai dy gyflawnder di yn drachyfawb roddi yn gosp arnaffi bechadur truan, am sy

fy mhechoda am hanwiredau. Eu rhif hwynt sydd mor aneirif, eu *naturiaeth* sydd mor orthymmedig, fel y maent yn peri i mi yniddangos yn **wael** yn syngolwg fy hûn, pa faint mwy ffiadd yn dy olwg di? Yr wyf yn cyffeslu eu bod hwy yn sylgwneuthur i cyn belled oddiwrth fod yn deilwng i'm galw yn Fab i ti; megis yr ydwys ollawl yn anheilwng i gael enw o fod yn wasanaethydd dihiraf itti. A pha telit ti i mi yn ôl fy haeddedigaeth, fe ddylai y ddaiar (megis yn blino yn dwyn y fâth fauch pechadurus) agori ei safn am llyngcu iddi megis vn o dylwyth *Dathan*, i waelodion vffern. Canys gan na ddarsfu i ti arbed y canghennau naturiol, scf. yr Angelion gogoneddus eu godidawgrwydd eithr eu hergydio hwynt allan o'th trigfa nefol, i boenau y *tywryllwch vffernol*, i'w cyfluddio yn dragwydd, pryd na phechafent ond *wnwaith* yn erbyn dy *Fawrhydi*, ac a aethwladaist ein *harafaid* cynfaf allan o beradwys am drofeddu vn o'th gyfreithiau: ech fi, pa ddial a ddylwn i ei ddisgwyl, yr hwn ni throfedaist mewn vn pechod yn vnig, eithr pentyrру pechod ar becioed, heb ddim gwir ediseirwch, ond yfed anwiredd fel dwîr, bob amser yn bwrw i mewn, heb fmîr w dim budreddi allan vn amser: A chwedi *trofedd* afd mewn *vn*, eithr yn dy *holl* gyfreithiau a'th orchymynnion sanctaidd? Je y dydd presennol, yr hwn a orchymynnaist i mi yn ddyfal ei gadw yn sanctaidd i'th foli

a'th addoli, ni ddarsu i mi moi gadw , a'i gynnal mor grefyddol, napharatoi fy enaid yn y fâth sancteiddrwydd adiweirdeb ac oedd *ddyledus* i wasanaethu dy Fawrhydi bendigedig ynghyunulleidfa dy Seinctiau sanctaidd. Ni ddarsu i mi mor ddyfal wrando, a dal fulw ar bregethiad dy air, ac ar gyfrannu dy *Sacramentau*, a'r cyfryw ostyng eiddrwydd, ac anrhyydedd crefyddol, fel y dylaswn. Canys er bod syngorff yn bresennol wrth wneuthur yr arferion sanctaidd hynny , etto o Arglywydd fe ddarsu ei lawer o syrthni syngoddiwes : ac er fy mod yn effro , yr oedd fy meddwl yn gwibio yma athraw, yn llawn o wagedd a syrnfeddyliau bydol , fel yr oedd fy enaid megis yn absennol ac heb fod yn yr Eglwys . Ni ddarsu i mi (fel y dylaswn) tyfyrio wrthis sy human, na sôn, na chrybwyll wrth sy nheulu, am yr addysg dda a glyswn, ac a dderbyniwswn ni allan o'th Air sanctaidd, gan dy wenidog ffyddlawn . O hei wydd hynny, fe darfu ei Satan ledratta y rhan swyaf o'r athrawiæthau hynny allan o'm calon, a minnau greadur truan a'i gollyngais tros gôf, megis pe buaswn erioed heb eu clywed. Ac nid yw fynhylwyth yn myned rhagddynt mewn gwybodaeth , a sancteiddrwydd sel y dylent. Ac er i mi wybod lle mae lawer o'm brodyr tlodian yn byw mewn eisiau, a rhai mewn ing, a chledi , yn ddi-gynnorthwy : etto ni chofiais i synnied ar y naill am helusenau , ac a'r y lleill am cyffurau

cyslurau: eithr ymwledda sy hûn a phorthi sy nhrachwantau. Mi dreiliais y rhan fwyaf o'r diwrnod, mewn siarad ofer, chwaryddiaeth ddiles, ac arferion coeglyd. Ie Arglwydd fe ddarsu, &c. Ac am *Tma* y yr holl bechodau hyn, y mae synghydwy-gelli gybod yn llesain sy mod yn euog; dy gyfra-faddef paith yn fygondeninio; ac yr wyf yn sesyll fai bynn i catan dy law i dderbyn y farn, a'r felldith a wnaedd yledus am dorri yn ewyllyscar y fâth *the styr* orchymmyn sanctaidd. Eithr beth er sy dyrthwn mod gwedi sy euog farnu wrth dy gyfra-hwnaw, ith? Etto Arglwydd y mae dy Efengyl acathrom i'm sierhau fod dy drugaredd uwchlaw dy ochenaid holl weithredoedd: a bod dy râs yn myned dywelyd. tu hwnt i'r gyfraith, a bod dy ddaioni yn hoffi aros i lywodraethu, lle yr oedd pechodau yn amlhau. Gan hynny yn aml der dy drugareddau, ac yn haeddedigae- Rhu. 5. thau *Iesu Grist*, sy Iachawdwr, yr wyf yn 20. attolwg i ti O Arglwydd(yr hwn nid wyt yn diystyru calon orthrymedig, nac yn deisysfu marwolaeth pechaclur ediferiol) sad- Eze. 33. dau, a gollwng tros gôf, sy holl bechodaui am beiau y dydd hwn, a phob dydd o'm bywyd; a rhyddhau sy enaid oddi wrth y farn a'r felldith sydd ddyledus i mi ana danynt. Ty di yr hwn a gyfawn- Luc. 18 heuaist y *Publcian*, am chwe gair o gyffes, 3. ac a dderbynniaist y *Mab aftradlon*, (wedi darfod iddo ddifa ei holl gynhysgaeth o'r râd ti) i' th saftr drachesn, ar ei edifeitwch: madden sy mhechodau i minnau un ag-wedd, O Arglwydd, ac na chynnwys i

mi fod yn golledig am fy anwireddau.
O h arbed fi , a derbyn fi i' th drugaredd
drachefn. A wrthodi di fi o Arglwydd

Mat. 21.

31.32.

yr hwn wyt yn derbyn yr holl Bublicanod,
Puteinaid, a pechaduriaid, ar a edifarhao
ac a erfynnio nawddiar dylaw di ? A'i fi
yn vniq a geuir ac a drosclwyddir allan
oddiwrth dy drugaredd ? Bydded ym
mhell oddiwrthif fi dybied hynny, Canys
yr un Duw 'r drugaredd ydwyt i mi ac a
fuost iddynt hwythau , a' th trugareddau

byth ni phallant. Am hynny na thâl i mi

Galar. 3.

22.

yn ol fy haeddiant , eithr yn ôl dy dra-
mawr drugaredd di. Na ddangos mo' th
cyflawnder tôst yn fy erbyn i bechadur:
eithr ymarfer a' th hir ymaros i gyddwyn
a myfi greadur truan o' th eiddaw di. Nid
oes gennif ddim i' w anrhegi i ti , yn iawn
trofes , ond yn vniq yr *archollion gwaed-*
lyd, y chwerw angau , ar *dioddefaint*, yr
hyn a ddarsu i' th Fab bendigedig, fy
Iachawdwr vniq ei oddef. Efe (*yn yr*
hwn yn vniq i' th fodlonir) yr wyf yn ei a-

Heb. 12.

24.

berthu i ti tros sy holl bechodau, yn y rhai
i' th ansfodlonir. Efe synghyfryngwr,
erfynniad gwaed yr hwn sydd yn dywe-
dyd pethau gwell na'r eiddo Abel, ni ddichon
dy drugaredd byth moi necau. Goleua sy
nealltwriaeth , a sancteiddia fynghalon.
a' th Yspryd glân, fel y dêl i'm cof yr holl
athrawiaeth , a'r pethau daionus addys-
cwyd i mi allan o' th air sanctaidd megis
y gallwyf gofio dy *orchymynion* i' w cadw,
dy far nedigaethau i' w gochelyd , a' th
addewidion

addewidion hyfryd, i roi sy hyder am
goglyd arnynt, yn amser trallod a thrueni.
Ac yr awr hon O Arglwydd yr wyf yn sy
yñroi sy hûn i' th ewyllys tra-bendigedig,
o'i derbyn fi i' th ferch a' th ffaer, a dena
fi felly trwy dy râd attad dy hun, megis y
gallwyf fod yn eiddo ti, yn gystal trwy
ferch a chyffelyb ymarweddiaid, a thrwy
alwedigaeth a chreadigaeth. A dôd i mi
râd felly i gadw yn sanctaidd dy Sabbo-
thau yn y bywyd hwn fel y gallwyf (pan
ddiwedd o y bywyd hwn) gadw yn an-
rhyde ddus y Sabbath trwyddol, foliant a
gorfoledd, ym mhllith dy Seintiau a' th
Angelion, i glodfo, i dy enw bendigedig,
yn dy deyrnas nesol yn dragwydd.
Amen.

Ac ym gan alw dy déulu ynglyd, gor-
phen y Sabbath, a'r myfyriadau ac a'r gwe-
ddiau a adroddwyd o'r blaen tros y teulu. Ac
fe rydd yr Arglwydd y nos honno i ti hûn
felysach ac esmwythaeh nac amser a'all, ac
a lwyddia yn well i ti dy hell orchwylion a' th
amcanion yn yr wythnos yn ôl hynny.

Mat. 21.

31.32.

Galar. 3.

22.

Heb. 12.

24.

mi fod yn golledig am fy anwireddau. Oh arbed fi, a derbyn fi i'th drugaredd drachefn. A wrthodi di fi o Arglwydd yr hwn wyt yn derbyn yr holl Bublicanod, Puteinaid, a pechaduriaid, ar a edifarhao ac a erfynnio nawdd ar dylaw di? A'i fi yn vnig a geuir ac a drosclywyddir allan oddiwrth dy drugaredd? Bydded ym mhell oddiwrthif fi dybied hynny, Canys yr un Duw'r drugaredd ydwyt i mi ac a fuost iddynt hwyrthau, a'th trugareddau byth ni phallant. Am hynny na thâl i mi yn ol fy haeddiant, eithr yn ôl dy dramawr drugaredd di. Na ddangos mo'th cyflawnnder tôst yn fy erbyn i bechadur: eithr ymarfer a'th hir ymaros i gyddwyn â myfi greadur truan o'th eiddaw di. Nid oes gennif ddim i'w anrhegi i ti, yn iawn trofes, ond yn vnig yr archollion gwaed-lyd, y chwerw angau, ar dioddefaint, yr hyn a ddarsfu i'th Fab bendigedig, sy Iachawdwr vnig ei oddef. Efe (yn yr hwn yn vnig i'th fodlonir) yr wyf yn ei aberthu i ti tros sy holl bechodau, yn y rhai i'th ansodlonir. Efe fynghyfryngwr, erfynniad gwaed yr hwn sydd yn dywed-dyd pethau gwell na'r eiddi Abel, ni ddichon dy drugaredd byth moi necau. Goleua sy nealltwriaeth, a sancteiddia fynghalon, a'th Yspryd glân, fel y dêl i'm cof yr holl athrawiaeth, a'r pethau daionus a ddys-cwyd i mi allan o'th air sanctaidd inegis y gallwyf gofio dy orchymynion i'w cadw, dy far nedigaethau i'w gochelyd, a'th addewidion

addewidion hyfryd i roi sy hyder am
goglyd arnynt, yn amser trallod a thrueni.
Ac yr awr hon O Arglwydd yr wyf yn sy
yntoci sy hün i' th ewillys tra-bendigedig,
oli derbyn fi i' th ferch a' th ffaer, a dena
fi felly trwy dy râd attad dy hun, megis y
gallwyf fod yn eiddo ti, yn gystal trwy
ferch a chyffelyb ymarweddiaid, a thrwy
alwedigaeth a chreadigaeth. A dôd i mi
râd felly i gadw yn sandaidd dy Sabbo-
thau yn y bywyd hwn fel y gallwyf (pan
ddiwedd o y bywyd hwn) gadw yn an-
rhyde ddus y Sabbath trawgyddol, foliant a
gorfoledd, ym mhliith dy Seintiau a' th
Angelion, i glodfo, i dy enw bêndigedig,
yn dy deyrnas nesol yn dragwydd.
Amen.

Ac ym gan alw dy deulu yngyllys, gor-
ben y Sabbath, a myfyriadau ac a'r gwe-
ddiau a adroddwyd o'r blaen tros y teulu. Ac
fe rydd yr Arglwydd y nos honno i ti hün
felysfach ac esmwythaeh nac amser a'all, ac
a lwydd a yn well i ti dy hell orchwylion a' th
amcanion yn yr wythnos yn ôl hynny.

*Hyd yn hyn am gyffredinol ymarfer
Dduwioldeb, yn gystal yn neill-
tuol ac yn gyhoeddus.*

*Tma y canlyn yr ymarfer anghyffre-
din, ac anaml o Dduwioldeb trwy
'r hyn y gogoneddir Duw yn ein
bywyd.*

YR arfer anghyffredin ar Dduwiodeb, sydd yn sesyll, naill a'i yn ymprydi, a'i yn rhoci a' prydian.

- * Neu wleddan. 1. Am arfer o Dduwioldeb yn ymprydi: Y mae amryw fâth ar ymprydi: yn gyntaf ymprydi o anfodd, naill a'i pryd na byddo gan ddynion ddim i w fwyta, megis y newin yn Samaria: neu er bod llyniacth ganddynt, heb allael ei fwyta gan glefyd neu gystudd, megis y digwyd.
- 2. Bren. 6 dodd i'r rhai oedd gyd â St. Paul yn y 24. iliong. Newyn yn hytrach nac ympryd yw AH. 27. hymny.
- 33. 2. Yn ail, ympryd naturiol, yr hwn yr ydym ni yn ei gadw o physygwriaeth, neu iechyd i'n cyrph.
- 3. Yn drydydd, ympryd * dinasol, yr hwn y mae y swyddog yn ei osod o ran llywodraethu ei oror a'i wlad; megis i arfer pyscod en gystal a chig, fel y gallo fod newy llawader o'r ddau.

Yn

4. Yn bedwerydd, ympryd rhyseddol, megis v deugain nniwrnod ympryd *Moses* ac *Elias*, sef yr *arwyddion*, a *Crist* v sylwedd. Hwn sydd yn hytrach iw ryseddu nac i'w wneuthur drachesn.

5. Yn hurned, ympryd beunyddiol, pan fyddo dŷn yn ofalus i arfer o ysborthi ar greaduriad Duw yn gymmedrol, megis na byddo hynny yn ei wneuthur yn drymmach, eithr yn fwy hyfforddus i wasanaethu, Duw, ac i wneuthur y pethau a berthyn iw alwedigaeth. Hwn yn enwedig a ddylai Weinidogion gair a Barnwyr ei gadw yn ddyfal.

6. Yn chweched, ympryd duwiol neu grefyddol, yr hwn y mae dŷn yn ei gadw yn ewyllyscar, i wneuthur ei gorff a'i enaid yn gymhestirach ac yn fwy awchus i weddiat Dduw, o ran rhyw achos hynod. Ac am yr ympryd hwn yn unig i'r adroddwn.

Ympryd *Duwiol* sydd o dduau fâth, naill a'i neilltuol, a'i cyffredinol.

I. Am ympryd neilltuol.

Megis y gallom ni yn unioñ gyflawni ympryd neilltuol, y mae i ni bedwar peth iw ystyried; yn gyntaf, yr Awdur; yn ail, yr amser a'r achos; yn drydydd, y modd: yn bedwerydd, y diben, sef i ba ddefnydd y mae ympryd neilltuol:

II. Am yr Awdur.

YCyntaf a ordeiniodd ac a drefnodd ympryd, oedd Dduw ei hûn ymharadwys: a'r gyfraith gyntaf ar a wnaeth Duw ydoedd hi, sef gorchymwyn i Adda ymgadw oddiwrth y ffrwyth gwa-harddedig. Ni adroddai, ac ni scrifennai Dduw ei gyfraith heb ymprydio, ac yn ei gyfraith y mae ef yn gorchymwyn iw holl bobl ymprydio: felly y mae ein Iachadwr Crist tan y Testament newydd yn athrawiaethu ei holl ddiscyblion yntau va-agwedd. ymprydio yn dduwiol ydyw'n modd nessaf a hair ei ddŷn ymddangos yn debyg i Angelion, a gwneuthur ewyllys Duw ar ddair, megis y gwneir yn y nefoedd. Ie y mae natur megis yn dyscu i ddŷn y ddled

déléd hon, gan roddi iddo *safn bychan a gwddf cyfyngach*: o ran se fodlonir natur a gýchydig, a grás â llai. Ac nid yw natur a grás yn cyttuno yn well mewn un weithred nac yn ymarfer o ympryd duwiol: canys ei mae yn cryi hau y côf, yn goleuo y meddwl, yn llewyrchu y dealltwriaeth, yu ffrawno trachwantau, yn marwhau y cnawd, yn ymddiffyn diweirdeb, yn achaub un rhag clefyd, yn cynnal yr iechyd, yn gwaredu rhag drygau, ac yn peri pob mât ar fendiffiwn.

*Quam dia ieunauit, Adam in Paradiso
fuit, comedit, & eieetus est. Hierom.*

Tra'r ymprydiodd yr hên *Adda*
Ymheradwys'r oedd ei drigfa
Ond panlaeth i fwyt i'r berllan
Tros, y drws y bwriwyd allan.

Torri 'r ympryd hwn a wnaeth i'r Sarph gael y llaw'n vchaf ar *Adda* gyntaf, hyd oni cholledd ef ei le ym mberadwys: eithr wrth gadw ympryd y darfu i'r Ail Adda orchfygu'r Sarph a'n * hadseru ni * *Tn:hi* i'r nefoedd. Ympryd, oedd yn cuddio'n ôl.
Noah yn ddiogel yn yr Arch, pryd y darfuasai ei anghymmedroldeb a gormedd ef anghuddia, , a'i ado o'i noeth lîmyn yn y winllan. Twy ympryd y darfu ei Lot ddiffoddi y ffiw yn Sodom, yr hon y darfuasai ei feddwdod ei berwi â rhân ymlo scach.

ymlofach. Ympryd crefyddol ac ymddiddan â Duw, a wnaeth ei wyneb Moeses ddiscleirio o flaen dynion, pryd yr oedd bwyta ac yfed yn addelw addolaidd, yn peri i'r Israeliaid ymddangos yn ffaidd yngolwg Duw. Dyma'r peth a gippiodd Elias yn ei gerbyd *Angelaidd i'r nefoedd*, pryd yr oedd Ahab drachwantus wedi ei rosi mewn cerbyd *gwa:dyl i uffern*. Dyma'r peth a barodd ei Herod gredu y hyddai *Ioan fedyddiwr* fyw yn ôl marwolaeth trwy adyfodiad bendigedig; pryd, (yn ôl iddo fyw mewn bywioliaeth anhymmoraidd) na allai ej addo iddo ei hûn ddini, ond dinistrac angau tragicwyddol. *O Dduwiol ordeinhâd dduwiol Awdur?*

2. Am yr amser.

Ndyw'r Scrythur sanctaidd yn penodi yn amser i ymprydio tan y Testament dewydd: eithr gadael hynny i Gristianogion yn ei dewis ei huncein, *Rhuf 14. 3. 1, Cor. 7. 5.* I ymprydio pan fyddo'r achos, *Math. 9. 15.* Megis pan ddelo dyn yn ymbiliwr tar a gostynedig at Dduw, am gael maddeuant am ryw bechod gorthwm; neu o ran ymgadw oddiwrth ryw bechod, i'r hwn y mae dŷn yn gwybod fod Satan yn ei' ddenu: neu et mwyn cael meddiannu rhyw fendith hy-nodol, yr hon sydd ddiffygol iddo: neu droi

droi heibio ryw farn, yr hon y mae dŷn yn o'i osni, neu tydd wedi digwyddo yn bared iddo ef neu eraill : neu yn ddi-weddaf i ostwng ei gorff at yr yspryd, megis y'gallo ef yn fwy cyffurus oſcd allan ei enaid ger bron Duw mewn gweddi. Ar yr achosfion hyn y geill dŷn ymprydia diwrnod neu hwy, megis y byddo'r achos yn gofyn, a chadernid ei gorff, ac an-genrheidiau eraill yn rhoi cennad.

3. *Amy modd i arfer ympryd neillduol.*

Yr union fod i gyflawni ympryd neillduol, sydd yn sefyll mewn gweithredoedd oddiallan, a gweithredoed oddifewn.

Y gweithredoedd oddiallan ydynt, dir-west, neu ymgadw tros yr amser yr ym-prydiom : yn gyntaf, oddiwrth bob trafferth a gorchwyl by dol, gan wneuthur y dydd ympryd, megis yn ddydd Sabbath, Luc. 23.
Levit. 23.28. Canys y mae masnach sy-
dol yn dwyn ymmraith ein meddyliau od-
diwrth fuchedd sanet aidd. 28.56.
Ioc. 1.

Yn a l; oddiwrth bob mât ar ymborth, ie oddiwrth fara a jdwsr, cyn belled ac y byddo iechyd yn cynnwys :

1. Fel y byddom felly yn cydnabod yn anheilyngdod ein hunain, megis na haeddem na'n bywyd na'r moddion o'i gynhaliaeth.

2. Megis trwy gystudio y corph y gallo'r enaid, (yr hwn sydd yn dilyd ei ym-wediad ef) fod yn iwy gostyngedig.

3. Megis y byddom ni felly yn dial yn
dduwiol

dduwiol arnom ein hunain, am gamarferu
ein rhydd-ddyn arfer o greaduriad Duw.

4. Megis wrth beri i'n cyrph newynu
o eisiau daiarol bethau, y gallo ein eneidi-
au ddyscu newynu ac hiraethu am y-
sprydol a nefol borthiant.

5. I beri i ni feddwl, mai megis yr
ydyrn ni yn ymgadw oddiwrth fwyd, yr
hwn sydd gyfreithlawn, y dylem ni yn
hytrach ymgadw oddiwrth bechod, yr
hnu sydd yn ollawl yn anghyfreithlawn.

*Quid prodest uicare corpus ab escis,
et animum replere peccatis. Aug. de Temp.*

Beth a dâl i'r corphyn swrth
Ymgadw oddiwrth ei lyniaeth,
A gado'r enaid bach i fod
Yn llawn o bechod diffaeth.

Yn drydydd oddiwrth bob gwisc drwy-
ndl a dillad gwychion : Canys megis y
mae camarfer o'r rhain yn ein chwyddon i
â balchder, felly bwrw heibio ei harfer
cyfeithlawn sydd yn tystiolaethu ein gof-
yngeiddrwydd. Ac i'r defnydd hwn yr

Exod. 23 arferent yn yr hên amser (yn enwedig
5.2: mewn ymprydianu cyhoeddus) o wisco

Hest. 4.1, sach-lian, neu ryw wisc fâlw-fras arall.
2.

Arfer a ddylid ei harfar i'r coefdadol; yn
enwedig mewn ymprydianu cyffredinol: o
ran dyfod ar y pryd hwnnw i'r gynnulle-
idsa â cholerau gwedi ei dysal siatso, a
gwalt gwedi ei grychu â haiarn gosod,

â gwisc brydferth, gwedi ei addurno â
lystbau ac â pher arogl, sydd yn arwy-
doccau enaid nid yw na gostyngedig ger
bron Duw, nac erioed yn adnabod yr
mion arfer o'r cyfryw orchwyl sanctaidd.

2 Sam.

12.16:

Joel 1.13

Hest.4.3:

Yn bedwerydd, oddiwrth gyflawn fe-
fur o gynefin gwsc. Fely gellych di y ffordd
bonno hefyd oſt^{wng} dy gorff: ac megis y * *Si sola*
gallo dy enaid *wilio a gweddio*, i fod yn *gula* pec-
barod erbyn dyfodiad Crist. Ac o thorri *cavit sola*
di yn synych ar dy gwsc, o ran *budd bydol ieunet* &
neu *ddifyrrwch*, pa faint mwy y dylit ti sufficit. *Si*
wneuthur hynny o ran gwasanaeth i *vero peca-*
Dduw? Ac o darfu ei *Ahab* (yn gwneu- verunt &
thur llûn o dduwioldeb) yn ei ympryd, *cetera*
orwedd mewn sachliain, i dorri ei gwsc *membra*,
gyd a'r nos: beth a dybiwn ni am y rhai *cur non*
aymroant eu hunain i gyscu ar ddydd ym *ieinuent*
pryd yn yr Eglwys? & ipsa?

Yn bumed ac yn olaf, *oddiwrth ddifyrr-* Bern. *Os*
wch i'n synwyrau oddiallan. Canys megis y *gwddf*
nad y * *gwddf* yn vnig oedd yn pechu, *ei hûn sy*
felly nid y *gwddf* yn vnig sydd i'w gosbi: 'n pechu:
Ac am hynny y mae yn rhaid i ni ymeginio *ympryded*
i beri i'n polygon (megis ar bob amser, ef mai 'n
felly) yn enwedig ar y dydd hwnnw, *ddigon*
ymprydio rhag cansod oseredd; a'n clu- hynny,
siâu rhag clywed music neu gerddwria- ond os
eth, oddit i'r y cyfryw a wnelo i ni ala- peha'r
tu: ein ffloenau rhag pêr arogl, ein taso- *holl aelo-*
dau, rhag celwydd, gweniaith, neu en- *dau*, pan
llib; ie rhoi hiebiau arfer y *gwely priodas*, na chyd
er crefyddol anhydedd i't *Mawredd ga-* *ymprydi-*
lluoccaf: megis na byddo felly dim yn *ant hwy-*
rhwystro thau?

dduwiol arnom ein hunain, am gamar feru
ein rhydd-ddyn arfer o greaduriad Duw.

4. Megis wrth beri i'n cyrph newynu
o eisiau daiarol bethau, y gallo ein enei-
diau ddyscu newynu ac hiraethu am y-
sprydol a nefol borthiant.

5. I beri i ni feddwl, mai megis yr
ydym ni yn ymgadw oddiwrth fwyd, yr
hwn sydd gyfreithlawn, y dylem ni yn
hytrach ymgadw oddiwrth bechod, yr
hwu sydd yn ollawl yn anghyfreithlawn.

*Quid prodest vacare corpus ab escis,
animum replere peccatis. Aug. de Temp.*

Beth a dâl i'r corphyn swrth
Ymgadw oddiwrth ei lyniaeth,
A gado'r enaid bach i fod
Yn llawn o bechod diffaeth.

Yn drydydd oddiwrth bob gwîsc drw-
yndl a dillad gwychion : Canys megis y
mae camarfer o'r rhain yn ein chwyddon ni
â balchder, felly bwrw heibio ei harfer
cyfeithlawn sydd yn tystiolaethu ein gof-
yngeiddrwydd. Ac i'r defnydd hwn yr

Exod. 23 arferent yn yr hên amser (yn enwedig
5.2: mewn ymddydiau cyhoeddus) o wisco
Hest. 4.1, *sach-lian*, neu ryw wîsc fâlw-fras arall.
2.

Arfer a ddylid ei harfar yn oefdadol; ya
enwedig mewn ymddydiau cyffredinol : o
ran dyfod ar y pryd hwylmw i'r gynnulle-
idfa â cholerau gweidi ei dyfal *startfio*, a
gwaliit gwedi ei grychu â hajarn gosod,

tâgwisc brydferth, gwedi ei addurno â
lyshau ac â pher arogl, sydd yn arwy-
doccau enaid nid yw na gostyngedig ger
bron Duw, nac erioed yn adnabod yr
mion arser o'r cyfryw orchwyl sanctaidd.

2 Sam.

12.16:

Ioel 1.13

Hest.4.3:

Yn bedwerydd, oddiwrth gyflawn fe-
fur o gynefin gwsc. Fely gellych di y ffordd
heno hefyd oſt wng dy gorff: ac megis y * Si sola
gallo dy enaid wilio a gweddio, i fod yn gula pec-
barod erbyn dysodiad Crist. Ac o thorri cavit sola
di yn fynych ar dy gwsc, o ran budd bydol ieinuet &
neu ddifyrrwch, pa faint mwy y dylit ti sufficit. Si
wneuthur hynny o ran gwafanaeth i vero peca-
Dduw? Ac o darfu ei Akab (yn gwneu- verunt &
ther llun o dduwioldeb) yn ei ympryd, cætera
orwedd mewn sachliain, i dorri ei gwsc membra,
gyd a'r nos: beth a dybiwn ni am y rhai cur non
aymroant eu hunain i gyscu ar ddydd ym ieinuent
pryd yn yr Eglwys? & ipsa?

Yn bumed ac yn olaf, oddiwrth ddifyrr- Bern. Os
wch i'n synwyrau oddiallan. Canys megis y gwddf
nad y * gwddf yn vniq oedd yn pechu, ei hun sy
felly nid y gwddf yn vniq sydd i'w gosbi: 'n pechu:
Ac am hynny y mae yn rhaid i ni ymeginio ympryded
i beri i'n golygon (megis ar bob amser, ef mai 'n
felly) yn enwedig ar y dydd hwnnw, ddigon
ymprydio rhag cansod oferedd; a'n clu-hynny,
llau rhag clywed music neu gerddwria- ond os
eth, oddiwrth y cyfryw a wnelo i ni ala- peha'r
tu: ein ffloenau rhag pêr arogl, ein tafo-holl aelo-
dau, rhag celwydd, gweniaith, neu en-dau, pan
lib, ie rhoi hirisia arser y gwely priodas, na chyd
er crefyddol anrhydedd i't Mawredd ga- ymprydi-
lluoccaf: megis na byddo felly dim yn ant hwy-
rhwystro thau?

dduwiol arnom ein hunain, am gamar feru
ein rhydd-ddyn arfer o greaduriad Duw.

4. Megis wrth beri i'n cyrph newynu
o eisiau daiarol bethau, y gallo ein eneidi-
au ddyscu newynu ac hiraethu am y-
sprydol a nefol borthiant.

5. I beri i ni feddwl, mai megis yr
ydyml ni yn ymgadw oddiwrth fwyd, yr
hwn sydd gyfreithlawn, y dylem ni yn
hytrach ymgadw oddiwrth bechod, yr
hnu sydd yn ollawl yn anghyfreithlawn.

*Quid prodest ut caret corpus ab escis, &
animum replere peccatis. Aug. de Temp.*

Beth a dâl i'r corphyn swrth
Ymgadw oddiwrth ei lyniaeth,
A gado'r enaid bach i'od
Yn llawn o bechod diffaeth.

Yn drydydd oddiwrth bob gwisc drw-
yndl a dillad gwychion : Canys megis y
mae camarfer o'r rhain yn ein chwyddon i
â balchder, fel y bwrw heibio ei harfer
cyfi eithlawn sydd yn tyfio laethu ein gof-
yngeiddiwydd. Ac i'r defnydd lwn yr

Exod. 23 5.22 mferent yn yr hên amser (yn enwedig
mewn ymprydian cyhoeddus) o wisco

Hest. 4.1, sach-lian, neu ryw wisc sâlw-fras arall.
2.

Arfer a ddylid ei harfar o noefdadol; yn
enwedig mewn ymprydian cyffredinol : o
ran dysfed ar y pryd hwunw i'r gynnulle-
idfa â cholerau gwedi ei dysal statfio, a
gwalt gwedi ei grychu â hajarn gosod,

càgwisc brydferth, gwedi ei addurno à
lyshau ac à pher arogl, sydd yn arwy-
doccau enaid nid yw na gostyngedig ger
bron Duw, nac erioed yn adnabod yr
mion arfer o'r cyfryw orchwyl sanctaidd.

2 Sam.

12.16:

Joel 1.13

Hest. 4.3:

Yn bedwerydd, oddiwrth gyflawn fer-
fur o gynefin gwic. Fely gellych di y ffôrdd
hefyd oſt wng dy gorff: ac megis y * Si sola
gallo dy enaid wilio a gweddio, i fod yn gula pec-
carod erbyn dyfodiad Crist. Ac o thorri cavit sola
di yn sych ar dy gwsc, o ran budd bydol ieiunet &
neu ddifyrrwch, pa faint mwy y dylit ti sufficit. Si
wneuthur hynny o ran gwafanaeth i vero peca-
Dduw? Ac o darfu ei Ahab (yn gwneu- verunt &
thur llùn o dduwioldeb) yn ei ympryd, catera
orwedd mewn sachliain, i dorri ei gwsc membra,
gyd a'r nos: beth a dybiwn ni am y rhai cur non
aymroant eu hunain i gyscu ar ddydd ym ieiunent
pryd yn yr Eglwys?

& ipsa?

Yn bumed ac yn olaf, oddiwrth ddifyrr- Bern. Os
web i'n synwyrau oddiallan. Canys megis y gwddf
nad y * gwddf yn vniq oedd yn pechu, ei han sy
felly nid y gwddf yn vniq sydd i'w gosbi: 'n pechu:
Ac am hynny y mae yn rhaid i ni ymeginio ympryded
i beri i'n golygon (megis ar bob amser, ef mai 'n
felly) yn enwedig ar y dydd hwaniw, ddigon
ymprydio rhag cansod oferedd; a'n clu- hynny,
stiau rhag eleywed music neu gerddwria- ondos
eth, oddiwrth y cyfryw a wnelo i ni ala- peha'r
tu: ein ffi oenau rhag pêr arogl, ein tafon- holl aeleg-
dau, rhag celwydd, gweniaith, neu endau, pan
lib; ie rhoi licibio arfer y gwely priodas, na chyd
er crefyddol anhydedd ite Mawredd ga- ymprydi-
lluoccaf: megis na byddo felly dim yn an hwy-
rhwystro than?

rhwystro ein gwir cstyngleiddrwydd, eithr bod o'r cwbl yn argelion ein bod yn ddifrifol ostyngedig. A hyn am y modd oddiallan.

2 Y modd ar ynprydio oddifewn sydd yn sefyll mewn dau beth.

1. Edifeirwch.

2. Gweddi.

Edifeirwch sydd a dwy ran iddi.

1. *Gresyndon* am bechodau a aethant heibio.

2. *Gwelhâd buchædd* o'r amser hynny allan.

Y *Gresyndod* hwn, sydd yn sefyll mewn tri pheth. Yn gyntaf, yn cymmeryd golwg ar dy bechod oddifewn, ac yn ymwrando a' th trueni. Yn ail, yn ymosidio, am dy gyflwr gwael. Yn drydydd, yn gwneuthur gostyngedig neillduol gyffes o' th holl bechodau adnabyddus.

1. *Am gymmeryd golwg a'r bechod oddifewn, ac ymwrandaw a thruni.*

Yr ymwrandiad ar golygiad hwn a weithredit ynot: Yn gyntaf, wrth ystyried dy bechodau, yn enwedig, dy bechodau mawrion, a chyfenni y pryd ar amser, y fan a'r lie, y dull a'r modd, a chydâ phwy, neu yn erbyn pwyl y trofleddwyd. Yn ail, Mawrhydi DUW yn erbyn yr hwn eu gwnaethpwyd hwy; ac yn hytrach am i ti wneuthur y pethau hyn ei

ei erbyn ef, ac yntau wedi rhynghu bodd
 iddo fod yn Dâd i ti, a charniadha i ti
 gynifer o fendiffio'n diddaredd, a rhau-
 daionus. Yn drydydd, wrth yst-
 yried y melldithion a sygythiodd Duw
 am dy bechod: ac mor greulon y dia-
 lodd Duw ar rai eraill, am yr vrhyw fai,
 ac fel nad ces vrhyw foddion yn y nef,
 na'r ddaiar i'th achub di rhag bod yn gol-
 ledig dragwyddol, oni buasai ei Fab Duw
 mor garedig farw drosot. Yn olaf, meddwl
 os ydyw Duw yn dy garu, sed yn rhaid
 iddo ef dy geryddu cyn bo hit â rhyw
 gyfluddiau *dwyfor*, oddieithr i ti achub y
 blaen arno yn brysur â distiol edfeirwch.
 Gad i'r thai hyn a'r cyfryw ystyriaeth,
 bigo dy galon â gefid, megis gan doddi
 ynet o wir resynded, y gallo hi ymollwng
 a meirioli i fod yn ffynnon o ddagrau
 heilidion, i ffrydio i lawr rhyd dy red-
 diau alatus. Y galar hwn ydyw dechr- Matt.9:
 evad gwir ympryd; ac am hynny yn 15:
 synych wedi ei roi ar lawr am ympryd, sef Psal.6.22
 y than gyntaf neu'r briw ran am yr holl 38,39.
 weithred.

loel.2.12

17-

2. Am resynu dy gyflwr o' y hun.

Gresynu neu alaru, ydyw ocheneidio allan
 ruddfan y galon, trwy waith y lleferydd
 eddiallan, â dagrau y llygaid.

A'r cyfryw ddifrifol ymbil a thaerni ei Jer.32:
 blant mewn gweddi, y bedlonir eñ Tâd 18,19,20
 nefol. Na, pryd y byddent yn ffiwythau

Q . ei

rhwystro ein gwir cflungeiddrwydd, eithr bod o'r cwbl yn argelion ein bod yn ddirifol olyngedig. A hyn am y modd oddiwallan.

2 Y modd ar ynprydio oddifewn sydd yn sefyll mewn dau beth.

1. *Edifeirwch.*

2. *Gweddi.*

Edifeirwch sydd a dwy ran iddi.

1. *Gresyndon* am bechodau a aethant heibio.

2. *Gwelbad buchaedd* o'r amser hynny allan.

Y Gresyndod hwn, sydd yn sefyll mewn tri pheth. Yn gyntaf, yn cymmeryd golwg ar dy bechod oddifewn, ac yn ymwrando a' th trueni. Yn ail, yn ymosidio, am dy gyflwr gwael. Yn drydydd, yn gwneuthur goftyngedig neillduol gyffes o' th holl bechodau adnabyddus.

1. *Am gymmeryd golwg a'r bechod oddifewn, ac ymwrando a thrueni.*

Yr ymwrandiad ar golygiad hwn a weithredir ynot: Yn gyntaf, wrth ystyried dy bechodau, yn erwedig, dy bechodau mawrion, a chyfenni y pryd ar amser, y fan a'r tie, y dull a'r modd, a chyd a phwy, neu yn erbyn pwy y trosglwyd. Yn ail, Mawrhydi DUW yn erbyn yr hwn eu gwnaethpwyd hwy; ac yn hytrach am i ti wneuthur y pethau hyn yn ei

ei erbyn ef, ac yntau wedi rhynghu bodd
 iddo fod yn Dâd i ti, a channiad hau i ti
 gynifer o ferdithion diddar aidd, a tha-
 dau daionus. Yn drydydd, wrth yst-
 ryed y melldithion a sgythiodd Duw
 am dy bechod: ac mor giculen y dia-
 lodd Duw ar rai eraill, an: yr vnrhyw fai,
 ac fel nad oes vnrhyw foddion yn y nef,
 na'r ddaiar i'th achub di rhag bod yn gol-
 ledig dragwyddol, oni huasai ei Fab Duw
 mor garedig farw drosot. Yn olaf, meddwl
 os ydyw Duw yn dy garu, sed yn thaid
 iddo ef dy geryddu cyn bo hit â rhyw
 gyfluddiau *amysior*, oddieithr i ti *achub* y
 blaen arno yn brysur â difrifol eisfeirwch.
 Gât i'r thai hyn a'r cyfryw ystyriaeth,
 bigo cy galon â gefid, megis gan doddi
 ynet o wir resynded, y gallo hi ymollwng
 a meirioli i fod yn ffynnen o ddagrau
 heilldion, i ffrydio i lawr rhyd dy red-
 diau alarus. Y galar Lwn ydyw dechr- Matt. 9:
 euad gwir ympryd; ac am hymny yn 15:
 synych wedi ei roi ar lawr am ympryd, sef Psal. 6. 22
 y than gyntaf neu i'r hif ran am yr holl 38, 39.
 weithred.

Ioel. 2. 12

17-

2. Am resynu dy gyflwr cŷ hun.

Gresyru neu alaru, ydyw echenneidio allan
 ruddfan y galon, trai waith y lleferydd
 eddiallan, a dagrau y llygaid.

A'r cyfryw ddisi isoi ymbil a thaerni ei Jer. 32:
 blant mewn gweddi, y bedlonir ein Tâd 18, 19, 20
 nesol. Na, pryd y byddent yn ffiwythau

Q . . ei

ei Yspryd ef, ac yn effeithiau o'n ffydd ni, ni ellir moi anfodloni ef ynddynt. Canys o chlybu'ef gwynfan *Ismael a Hagar* yr hyn a barasai ing a gorthrymder iddynt ei adrodd; ac os clyw ef lais y *cigfrein ieueingc*, a rhuad ey llewod; pa faint hytrach y gwrendy ef y galarnad tosturus, yr hyn y mae ei blant ei hûn yn ei wneuthur atto ef, yn eu gorthrwmdei?

3. Am yr ostyngedig gyffes o bechodaau:

I.Sam.7. Yn y weithred hon y mae'n rhaid i ti chwarau yn vniōn ac yn ddi-hoccedion â Duw, a chysaddef yr holl bechodaau a wyddoſt ti, nid vñ vñig yn *giffredinol*, eithr yn neillduol hefyd, sef pob vñ erfydd ei ben. Hyn oedd arfer holl blant Duw yn eu hymprydiau: yn gyntaf, o herwydd heb gyffesu nid oes i ti vñ addewid o drugaredd, neu saddeuant am dy bechodaau. Yn ail, megis y byddych di felly yn cydnabod fod Duw yn gyfawn, a thithau dy hûn ynanghyfawn. Yn drydydd, megis wrth rifo dy bechodaau, y gellych di dynnu dy galon i lawr yn fwy gostyngedig. Yn bedwerydd, fel yr ymddanghoſo dy fod di yn wir *edifeiriol*: Canys nes ei Dudw roddi i ti râd i wellhau, fe fydd arna t fwy o gywilydd yn cyfaddef dy fai nac yn gwneuthur y pechod. Pa deccaf

**I.Ioa. 1. ac vñionaf y chwareuych di â Duw yn
7.9. hyn o beth, teccaf a thrugaroccaf ychwery Duw a thithau: canys os cyfaddefi dy bechodaau, ffyddlon yw Duw, a chyfawn fely madden o i ti dy bechodaau: a gwaed Iesu**

Grist

Grist ei Fab ef a'ib lanhâ di oddiwrth bob
pechod.

I'ch cynnorthwyo di'n well i gyflawni
y tri môth hyn ar edifeirwch, ti a ellî
ddarllen yn ddyfal gyfryw fannau a rhan-
nau o'r Scrythur sanctaidd a syddo yn
crybwylly pechodau cyffelyb i'ch rhai neill-
duol dithau: Megis y gellych di weled
melldith Duw ai farnedigaethau ar rai
eraill, am yr unrhyw bechodau, ac wrth
hynny dy wneudbar dy hûn yn swy go-
slyn gedig.

Hynyma am y rhan gyntaf o edifeirwch,
yr hwn yw gresyndd am y pechodau a acthant
heibio.

Yr han arall, yr hwn yw *Gwellhâd*
buckedd, sydd yn sefyll: yn gyntaf,
mewn gweddi grefyddol: yn ail, mewna
gwili: predoedd buckeddol.

Y weddi gresyddol, yr hon yr ydym ni
yn ei wneathur yn amser ymddyd, ydyw,
naill a'i i wrthwynebu y drwg, neu i ym-
bil am bethau daionns angem heidiol.

Gwrthwynebiad y drwg, yw, Pan syd-
dych di yn ersyn ar DDVW, er mwyn * Meldi-
Iesu Grist ây gyfryngwr, am faddcu i ti
di holl bechodau y rhai a ddarsu i ti eu
cyfaddef; ac am dre i heibio oddiwrthit
y barnedigaethau hynny sydd ddyledus i
ti am danynt. Ac fel Benhadad pan glyhu
ef fod brenin Israel yn drugarog a ymostyn-
godd ei hûn iddo ef, wedi ei ymregysu 1. Eren
â sachliain, ac â rhaff am ei ben: felly gan 20-31.
dy fod ti yn gwybod fod Brenin Nêf yn
32.

drugarog, tafl dydi dy hûn i lawr oi flaen ef, mewn amryw argoelion ac arwyddion o ostyng eiddrwydd (yn enwedig gan ei fod ef yn galw arnat yn nydd dy drallod:) a diamrau y cai di ef yn dra-thrugarog.

Pla. 50.
15.

Timbil am bethau daionus angenrheidiol yn yn gyntaf, deisysu yn ffyddlawn ac ya wresog gan Dduw sicrhau yn dy galon di, trwy ei Yspryd sanctaidd, faddeuant am dy holl bechodau. Yn ail, i adnewyddu dy galon trwy ,r Yspryd glân,fel y byddo pechod beunydd yn disflannu, a chyflawnder fwyfwy yn cynnyddu ynot. Yn olaf, gan ddymuno cyfran o ffydd, amynnedd a diweirdeb, a'r holl ddoniau eraill sydd arnat eu hei-siau a rhâd, a chynnydd ar yr holl ddoaniau a' ddarsu ei Dduw, o'i drugaredd eu canniadhau i ti yn barod.

A hyn am weddi mewn ympryd.

Tgweithredoedd crefyddol mewn ympryd ydynt ddwy Yn gyntaff, gochel drwg . Yn ail , gwneuthur da.

I. Am ochelyd drwg.

Y Dirwest , neu yr ymgadw oddiwrth ddrwg, ydyw yr hyn a arwyddoceir yn bennaf wrth y dirwest odaiwrth fwyd, &c. Ac ydyw y prif ddiben er mwyn yr hyn i'r ymprydir , megis y gwyddai y.

Iona 3. **Ninifeiaid** yn dda. Dydd o ympryd, ac heb ympryddio oddiwrth bechod y mae'r Arglwydd yn ei ffieiddio. Nid cylla gwag eithr calon bur , sydd mewn cymmeriad ger bron Duw : Os mynni di gan hynny ei

7,8.

ei Dduw droi oddiwrthit ddrwg cystudd; rhaid i ti yn gyntaf droi oddiwrthit dy hwn ddrwg camwedd. Ac heb yr ympryd hwn oddiwrth ddrwg y mae dy vmpryd yn aroglu yn * ddiffcithiach o * Non flaen Duw nac yw dy anaidl o flaen dŷn. fwy d. w Hynny a wnaeth ei Dduw cyn synyched llyd. wrthod ympryd yr Iddewon. Ac ntegig y mae yn rhaid i ti ymeginio i ochel pob thyw bechod, felly yn enwedig y pechad hwnnw, a'r hwn y darfu i ti ennyn eligofaint Duw, naill a'i ysewyd ei nialen arnat, neu i osod ei law i'r ceryddu di eusys. A gwna hyn trwy ymroad (gyd â chyn-northwy rhâd Duw) na wnelychi di byth mor pechodau hynny drachefn. Canys pa les i ddyn ymosgwng ei gorff trwy ddirwest, os bydd ei feddwl esyn chwyddo gan falchder? neu i heidio a gŵin ac â diod gref, ac i seddwi gan lid a eligofaint?

* neu i luddies i ddim cig fyned i'r hol, * Vis orga-
pryd y byddo celwyddau, enllib, a thre- tienem
bestod (yr hyn sydd waeth na bwyd yn y tuam u-
byd) yn dysod allan o'th enau? ymgadw lare ad
oddiwrth fwyd a gwneuthur mawrddrwg cœlum?
ydyw ympryd y cythraul, yr hwn sydd yn Fac illi
gwneuthur drwg, ac yn newynog bob duas illos
amser.

Ieiumum

¶ Ele-

melyniam. Aug. A fynd di i th weddi hedeg draw, i'r nef uwchlaw ffurfafen? Dod diwy adenydd ynghyd,
ympryd n'th, onesen.

2. Am wneuthur gweithredoedd
da.

YGweithredoedd da, y rhai fel yr wyd yn Cristion sydd raid i ti eu gwneuthur bob dydd, eithr yn enwedig ar dy ddydd ympryd, ydynt naill, a i ag at gweithredoedd o dduwioldeb tu Dduw, neu weithredoedd cariad perffaith tu ag at dy gyd-frodyr.

Yn gyntaf, gweithredoedd o dduwioldeb tu ag at Dduw, ydynt yr ymarfer o'r holl ddyledion rhagddywedig, ym mhurdeb cydwybod dda, ac yngolwg Dduw.

Yn ail, y gweithredoedd o gariad perffaith tu ac at ein brodyr, ydynt, maddeu cammau, a dyledion i'r rhai tlodion ni allo dalu : yn enwedig rhoddi eluseni i'r tlodion a fyddont mewn prinder ac ei ŵau: onidê wrth wneuthur lliw odduwioldeb, ni fyddwn yn arseru cybydd-dra; megis y rhai a wascant ar eu boliau eu hunain, i dwyllo eu gweision, a'i llafurwyr, am eu llyniaeth dyledus. Megis y darsu (gan hynny ei Crist gyfylltu ympryd, gweiddi, ac elusen, ynghyd yn yr un gorchynnynn; felly y rhaid ei rithau eu plethu hwynt ynghyd, megis yr y marferodd Cornelius: Ac am hynny bydd sicr o roddi a'r tlawd ar dy ddydd ympryd or hyn lleiaf gym-

maint ac a dreiliast ti yn dy ymborth dy hun pe buasit heb ympryddio y dwthwn hwnnw. A chofia mai'r hwn sydd yn hau yn helaeth, a fêd yn helaeth, ac mai prif ddiwrnod i hau yw hwn. Bydded dy ympryd felly yn dy gystuddio di, megis y ^{z Cor. 6.}
byddo yn llonni Criition tlaw. l arall : a gorfoledda ddarfod i ti giniawa a swp-
numewn yn arall. ne u yn hytrach ddar-
fed i ti borthi Crist newynog yn ei aelo-
dan tlodion.

Wrth roddi Elusenau, meddwl am
ddau beth , yn gyntaf, *Rheoledigaethau;*
yn ail, *taledigaethau.*

1. *Rheoledigaethau wrth roddi elusenau*
a gwneuthur gweithredoedd da.

1. Rhaidyw eu gwneuthur yn vfydd-
dod *Gorchymwyn Duw* : Nid o herwydd
ein bod ni yn tybied eu bed yn dda, eithr
o herwydd fod Duw yn gofyn y fâth wei-
thredoedd da ar ein dwylaw : a'r cyfryw
vfydd-dod (1. Sam. 15.22.) gan y gwei-
thredydd, y mae Duw yn ei gymmeryd o
flian pob ebyrth , a'r gweithredoedd go-
didoccaf.

2. Rhaid iddynt fod yn deilliau ac ya
ty'u oddiwrth ffydd , onidê ni ryngant
fodd Duw : nag è , heb ffydd nid yw y
gweithredoedd gwerthfawroccaf ond
pechodau disclaer ac elusenau Phari-
saidd.

3. Ni wasanaetha i ti dybied y gelji di
haeddu y nefoedd o herwydd dy wei-
thredoedd da a'th elusenau ; Canys se

Rhu. 6.
at olaf.

ddarfusai ei Fab Duw dywalld ei waed yn ofer, pe gallesid prynu y nefoedd am fwyd neu arian. Y mae 'n raid i ti gan hynny geisio meddiant ar y nefoedd, trwy werth gwaed Crist, ac nid trwy haedde-digaeth dy weithredoedd dy hun, Canys dawn Duw yw bywyd tragwyddol trwy Jesu Crist ein Harglwydd: etto y mae 'n rhaid i bob gwir Gristion, sydd yn credu ei fod ei hun yn gadwedig, ac yn gobei-thio myned i'r nefoedd wneuthur gwei-thredoedd da (megis y dywaid yr Apostol) o ran arferion anghearhaid, er mwya pedair achos:

Yn gyntaf, fel y gogonedder Duw. Yn ail, fel y byddych yn ymddangos yn ddiolchgar am dy Brynedigaeth: Yn drydydd, fel y gwnelych dy etholedigaeth yn ddiogel: Yn bedwerydd, fel y byddych yn ynni ll eraill wrth weled dy seddwl da i dybied yn well o'th crefydd Gristianogawl, Ac er mwyn yr arferion hyn y gelwir ni yn waith Duw, wedi ein creu yn Grist Iesu i weithredoedd da y

Ephe. 2. rhai a rag-ddarparodd Duw, fel y rhodiem 10. ni ynddynt.

4. Ni wasana etha i ti roi mo'th elusen i fedlemmod cryfion, neu westenwyr digywilydd, y rhai ydynt yn byw mewn otredd a diffeithwch yn ewyllyscar, eithri i'r tlodion crefyddol onest, y rhai a fydon naill a' yn glaf, a'i 'n hên heb allael mor gweithio: neu i'r cyfryw rai a weithio, a'i gwaith heb allael moi cadw: cais

cais asael ar yr rhain y * tu cefn i'r hwyl-feydd, a dod, gymmorth iddynt. Eithr o chyfarfyddi di ag yn a synno gardod er mwyn Iesu, a thi heb wybod ei fod yn anheilwng, na naghâ mo hono ef: canys gwell i ti roddi i ddêg o Dwyllwyr na chynnwys ei Grist fyned yn ddiymwared, yn yn o Seintiau tlodion. Nac edrych i bâ ddŷn, eithr dôd ti dy elusen megis pe bait yn ei rhoi i Grist ei hunain:

2. *Am daledigaeth Elusenau, a gweithredoedd da.*

1. Elusenau ydyw'r moddion rhagorol i beri i Dduw yn ei drugaredd droi ei far nedigaethau amserol oddiwrthym: pan fyddom ni trwy wir ffydd (yr hon a'i dengys) ei hêir wrth y cyfryw firwythau) yn dychwelyd atto ef.

2. Trugarog roddwyr echwyn ac Elu-Luc. 6.35
senan a fyddant blant i'r goruchaf; ac yn 39.
debyg i Dduw eu Tâd, yr hwn yw Tâd 2 Cor. 1,
y Trugareddau. Hwy a gât fod yn oru-3.
wchwilwyr i gyfrannu ei dda; a'i ddwy-Luc. 16.
law i roddi ei Elusenau: Ac os ydyw 1.
gymaint goruwchafiaeth fod yn oru-
wchwilwr i'r Brenin; pa faint mwy
ydyw bod yn oruwchwilwr, neu yn
rhannwr Elusenau'ros Frenin y Brenhî-
noedd?

3. Pan fyddo'r hell fyd yn ein gadach
ni, yno yn vniig gweithredoedd da, ac
Angelion da a'n canlynant, y nai! a

Luc. 16. dderbyn eu gwobr, a'r lleill, i gyflawni y
21. gorchymmyn a roddwyd arnynt.

4. Haelioni mewn Elusenau, ydyw y
sail gadarnaf er mwyn meddiannu bywyd tra-
gwyddol. gwobr tra helaeth, trwy dru-
garedd a haeddedigaethau Crist.

Psa. 91.

11.

Heb. I. 14

Dih. 19.

17.

Yn ddiweddaf, wrth roi Elusenau yr
ydym ni yn rhoi ymwared, ac yn porthi
Crist yn ei aelodau; ac yn y dydd olaf se
gyduebydd *Crist* a'n cariad ni tu ag atto,
ac a'n gwobrwya o'i drugaredd. Ac yno
yr ymddengys yn eglur, ana yr hyna
roddom ni i'r tlawd, nad ydym ni yn ei
golli, eithr yn ei roi yn echwyn i'r Argl-
wydd. Pa resymmau gwell i gynhyrsu
Cristion, i agoryd ei galon i fod yn hael
i roddi Elusenau?

Hyd ya hyn am y modd i ymprydio.
Yma y canlyn y diben ar defnydd o ym-
prydio.

3. *Amy diben neu 'r defnydd o ympryd.*

• Y gwir ddiben neu 'r defnydd er mwyn
yr hyn i'r ymprydir, nid yw i haeddu ca-
riad Duw, neu fywyd tragwyddol, canys
hynny a gawn ni yn vnig o Ddawn Duw,
trwy Grist: nac i o'od crefydd mewn
dirwest corphorol, (canys nid yw ympryd
honaw ei hun yn anthydedd i Dduw, eithr
yn gymorth i'n hyfferddi ni i anrhyde-
ddu Duw.) Yr union ddefnyddiau o
ympryd gan hynny ydynt dri.

Yn gyntaf, i ddarostwng y cnawd ar
yr yspryd: eithr nid i wanhychu ein cyrph
fel

fel yr elom yn anghymmesur i wneuthur
dyledus orchwylion ein galwedigaeth. Y
cyfawn medd Salomon a fydd ofalus am
fywyd ei anifail, Dihar. 12. 10. mwy o
lawer am ei gorff ei hûn.

Yn ail, fel y gallom ni yn swy des-
isionol synnied bendigedig ewyllys Duw, a
bwrw allan ocheneidiau ysprydol mewn
gweddi wresog ger ei fron ef : canys fel y
mae rhyw fâth ar Gythreuliaid, selly
hesyd y mae rhyw fâth ar bechodau, ni
ellir moi gorescyn, ond trwy ympryd a
gweddi gysylldedig. Mat. 17. 21.

Yn drydydd, megis trwy ein goslyng-
iddrywydd disrifol a thrwy ein barnu ein
hunain, y gallon ochelyd barn yr Argly-
wydd : nid o ran haeddidaeth ein hym-
pryd (yr hyn nid yw ddim) eithr o ran
trugaredd Dduw, yr hwn a addawodd
symud ei Farnedigaethau oddiwrthym,
pan syddom ni trwy ympryd yn ddiffuant
yn ein ymoslwg ein hunain ger ei fron
ei. Ac mewn gwyrionedd ni a:ferodd un
plentyn ei Ectiw, y gorchwyl sanctaidd
hwn yn gydwybodus, nec cai ef yn y di-
wedd gwplhae ei ddynuniad gan Dduw:
yn gystal yn derbyn y rhadau a fyddent
ddifffygfol iddo, megis y mae 'n eglur, yn
esamplau Iacobah, Iehosaphat, Nohemiah,
Dafydd, Esdias, Hester : Ac yn troi ym-
maith y Barnedigaethau bygythiol, neu
ddigwyddedig arno ef, megis y gellir
gweled yn esamplau yr Israeliaid, Ninive-
iaid, Roboboam, Ahab, Ezechias, Manasses.

1 Sam. 7. .

2. Chr. 20

Nehe. 1.

Dan. 6.

Esd. 8.

23.

Hest. 2.

Efe yr hwn a rodde ei anwyl Fab o'r
nef i farwolaeth, yn bridwerth tri oiom,
pryd yr oeddem ni yn elynion iddo; ni thy-
bia fod dim ar y ddaiar yn rhy anwyl i'w
ganniadhau i ni, pan syddom gwedi ein
ymddarostwng ein hunain a'n cymmodi
ag efo, megis yn blant ac yn gyseillion
iddo.

A hyn am yr ymddyriad neillduol.

2. Am yr ymddyriad cyhoeddus.

YMddyriad cyhoeddus ydyw, pan syddo
i'r trwy Awdur aod Swyddog, naill
a'i'r holl Eglwys tan ei lywodraeth ef,
neu ryw gynnulleidfa hynod (i'r hon ei
perthyn) yn eu hymgynnull eu hunain yng-
hyd, i gyflawni y rhagddywedig ddyle-
dion o Ostyng-eiddrwydd, naill a'i er mwyn
cael eu gwared oddiwrth ryw gyfudd
cyffredin a fyddo yn nesau, megis y cle-
ddyf, dinistr, newyn, haint, neu ryw
fath arall ar glefyd ofnadwy: neu er
mwyn cael derbyn rhyw fendith gyffredinol,
o ran daioni i'r Eglwys; megis i ym-
bil am gynnorthwy ei Yspryd glân ef, wrth
Eitholedigaeth neu drefnuedigaeth Eugei-
siad cymhesur arnom &c. Neu o ran
chwilio am y Gwirionedd allan, a chael
Cyflawnder mewn achosion amheus an-
hawdd.

hawdd eu deongli, ac anghenrhaid eu gwybod &c.

Pan fyddo rhyw ddrygioni iw symud, y *Bigeiliaid* a ddylai gyhoeddi i'r bobl, trwy dystiolaeth Gair Duw pa bechoda oedd achos y gorthrymder hwnnw: a galw arnynt i edifarhau, a dangos yn eglur iddynt drugareddau Duw. Yng Hrist oed edifarhant. Y mae'n rhaid i'r bobl wrando llaferydd Cenadau yr Arglwydd t. wy dristwch difrifol am eu pechoda; ac erfyn nawdd yn ewyillys car Yng-Hrist, ac addo yn ddi-dwyollo drus wellhâd ou bucheddau. Pan fyddo rhyw fendith i'w heifn, y mae yn anghenrhaid i'r *Bigeiliaid* ddangos ar goedd i'r bobl, reittied wrth y fendith honno, a Daion i Duw yr hwn sydd yn rhoddi y cyfryw râdau er daioni dynion. Y mae'n rhaid i'r bobl weddio yn ddyfall-astud at Dduw, am ganniad hau y cyfryw râd iddynt, ac am fendltho ei feddion ei hua i'w ogoniant ei hunan, ac i ddaioni ei *Eglays*. A phian ddarfyddo y Gorchwyl sanctaidd, cymmered pob Cristion yn ôl ei allu brif ofal am gofio'r tlawd. A phwy bynnag (pan fyddo'r achos yn erchi) nid arsero y gorchwyl sanctaldd hwn o ymddygio, efe a ddichon ammeu yn gyfrannachlybu ef erioed nerth Cristianogaeth yn ei galon.

Hynny am ymddygiau, yma y canlyn y gorchwyl sanctaidd o'r i *Prydiau*.

Ams.

***Am yr Arser sanctaidd o Dduwioldeb yn Gwleidda neu roi
Prydiau.***

GWLEDD SANCTAIDD YW DIOLCHGARWCH
Arseredig (gosodedig trwy Awdurdod) iw chyssegru i Dduw ar ryw ddydd arbennig, yn ôl derbyn rhyw fendithion, neu ymwaredu o diaethol: y cyfryw oedd wledd yr oen *Pasc* yn mhlith yr *Iuddewon*, i ddwyn ar gôf foliannu DVW
Exod. 12 am eu gwared hwy o gaethiwed yr *Aipht*,
15. neu wledd *Purim*, i dalu diolch am eu
Hest. 9. gwared hwy o *fradwriaeth Haman*. Y cyfryw yn ein plith ni ydyw y pumed o *Ansi* i glodiori Duw am waredu ein diweddar Frenin *James* oddiwrth fradwriaeth *Gowri*. Ar pumed o *Dachwedd am* waredu y Brenin a'r holl deyrnas oddiwrth ffieastrâd greulon-dwyll y Powdr Papaidd. Y cyfryw wleddoedd a ddylent gael en eyssegru, i egluro yn gyhoeddus yr hynydol ddoniau hynny, mewn *Psalmau ysp rydol*: a dawniau; gan wahodd y naill y llall, a danfon anrhegion pob yn i'w gymmydog: ac yn enwedig danfon cadodau i'r tlodion.

Eithr yn gymaint ac mai dawn ein Prynedigaeth oedd y peth angenheidiol i ddŷn ei gael ar law Dduw; neu ar a ganniodhâodd Duw i ddŷn; a gadael

o'n Hiechawdwr ei Swppr sanctaidd, yn
buif goffadwriaeth o'n prynedigaeth: se
ddylai pob Cristion gyfrif y Swpper san-
ctaidd hwn yn wledd bennaf ac yn hyfry-
daf yn y byd yma. Ac megis y mae yn
gwethredu yn y cyfrannegion teilwng y
diogelwch mwyaf sydd iddynt ou hiech-
ydwraith: felly y mae yn tynnu barnedi-
gaeth amserol ar y cyrph, (ac oni bydd
edifeirwch) cospedigaeth tragicyddol
ar eneidiau y rhai a'i cymmerant yn an-
heilwng: Gadewch i ni weled pa foddy
mae ei Cristion ei daclu a'i gyweirio ei
hun, i fod yn gyfrannog o'r cystyw wledd
sanctaidd; ac yn wahoddwr haeddedi-
gol i'r fâth Swppr bendigedig.

*Mysyr dodau yn dangos yr unien fod
oymarfer Duwioldeb wrth dder-
byn Cymmunyr Arglwydd.*

ER na ddiclon yn dŷn byw o hono ei * Neu
hun fod yn wahoddwr teilwng i'r wledd.
cyfryw * Arlwy sanctaidd; etto se ryn. 2.Th.
god bodd i Dduw o'i râs, ei gymmeryd 11.
esam dderbynniwr teilwng, scf yr hwn a Col. 1.22
ymegnio i dderbyn y Dirgeledigaeth san- Luc. 10.
ctaidd hwnnw, a'r cyfryw fesur dynu- 35.
nol ar anrhyydedd, ac â adroddodd ef yn ei
Aif.

Yr hwn a fynnô dderbyn y Sacrament sanctaidd hon trwy barch anrhymeddedus, rhaid iddo yn gydwybodus gwplhâu tri mât ar ddyledion, Yn gyntaf, y pethau sydd raid iddo eu gwneuthur cyn Cymmuno: Yn ail, y pethau sydd i'w gwneuthur wrth Gymmuno: Yn drydydd, y pethau sydd i'w gwneuthur gwedi Cymmuno. Y cyntaf a elwir *Paratoad*, yr ail Myfyrdod, y trydydd *Gweithrediaid* neu *ymarfer*.

I. *Am Baratoad.*

BOd yn angenhaid i Gristion ei baratoi ei hûn, cyn iddo ryfgyu bod yn gyfrannog o'r Cymmun sanctaidd, a ymddengys yn eglur o herwydd pumchos:

Yn gyntaf, o herwydd ei fod yn orchymyn DUW: Canys os gorchymyønodd ef tan boen marwolaeth, na chai yr yn di-enwaededig fwyta o'r oen *Pase*; nac Exod. 12: yr yn enwaededig, nes iddynt fod bedwar Diwrnod yn *ymbaratoi*: pa faint mwy parodrwydd y mae ef yn ei ddisgwyl gan yr hwn sydd yn dyfod i dderbyn y Sacrament o'i gorff a'i waed? Yr hwn megis y mae yn dyfod yn lle 'r llall, felly mewn llawer gradd y mae yn rhagori ar Sacrameyt yr oen *Pase*.

Yn ail, o herwydd bod esampl Crist, Ioa.13.5; yn dyscu i ni hynny : Canys efe a olchodd draed ei ddiscyblion, cyn iddo gynnwys iddynt fwyta o'i Swpper ef. Gan arwyd docau y dylit ti roi heibio holl amhuredd calon, ac aflenid buchedd, i'lh addurno dy hûn â Goliyng eiddrwydd, ac â chariad perfaith, cyn i ti'r yngwod i archwaethau o'i Swpper sanctaidd.

Yn drydydd, am ei fod yn gyngor yr 1. Cat. 11
Yspryd Glân : Eithr holed dŷn ef ei hunn,
ac felly bwytaed o'r bara, ac ysed o'r
ewppan &c. Ac os rhaid ei ddŷn, Pan
eisteddo i fwyta gyd â Thywysog daiarol
ystyrio yn ddyfal pa beth sydd o'i flaen,
abôd yn well iddo osod cyllell ar ei gêg
na bod yn hyll neu yn rhy flyfig : Pa faint Diha. 23.
mwy y dylit ti baratoi dy enaid, fel y 1.
gellych dy ymddwyn dy hûn mewn holl
ofn ac anrhyydedd, pan fyddych i gael
gwledd sanctaidd ar Fwrdd Tywysog y
tywyfogion?

Yn bedwerydd, o herwydd ei fod yn
ddefod erioed ym mhllith holl Seintiau
Duw, arfer o barodrwydd Sanctaidd cyn
ytrinient y Dirgeledigaethau nefol. Nid
â'i Ddafydd yn agos at Allor Duw, nes
iddo ef yn gyntaf olchi ei ddwylaw mewn Psal. 25.
diniweidrwydd! : Am hynny mwy rhy-
feddol i ti heb ymbaratoi, tybygu myned
yn agos at Fwrdd yr Argwydd. Ni red-
dai Abimelech, ac ni fwytaid Ddafydd a'i
wyr mor bara gosod, ond tan ammod fod
eu llestri yn sanctaidd; pa faint llai y dylit 1. Sam.
ti 21.4.

Iosh. 5.

15.

gwedianu.

* Ntu'r

Dad. 19.

7.

tîr sygu bwyta *bara yr Arglwydd*, neu yn hytrach y *bara yr hwn* yw'r *Arglwydd*, heb ei lestr dy galon di yn gyntaf, gaelei lan-hau gan ediseirwch? Ac os archodd Duw i *Ihsua* (fel y parasai i *Moses* o'r blaen) ddattod ei escidiau oddiam ei draed, o ran anrhyydedd i'w sancteiddarwydd ef, yr hwn oedd bresennol yn y lle hwnnw, lle yr ymddangosodd ef â chleddyf yn ei law ieddinistrio ei elynion: Pa faint hytrach y dylit ti fwrrw ymmaith dy holl serch i'th yma'i weddiad bydol, pan fyddych yn dyfod i nesau at y fan lle mai *Crist*, yn ymddangos i olwg dy ffydd, a'r J^x briwiau yn ei ddwylaw a'i ystlys, y rhai a ddug ef tros ei gyfellion? Ac er mwyn yr achos hon y dywedir ddyfod priodas yr oen,, abod ei wraig ef wedi ei pharatoi ei hûn. Paratoa gan hynny dydi dy hûn, os mynni yn y byd hwn dy roddi â Christ trwy râs Sacramentaidd; neu yn y nefoedd dy briodi agef, trwy ogoniant tragwyddol.

Yn bumed, o blegid ei Dduw bob amser daro â Barñedigaethau osnadwy, y rhai a feiddient arienu ei sanctaidd Drefnedigaethau ef, heb osni a pharodrwydd gweddol. Efe a osododd Duw gledyf tanllyd yn llaw *Cherubini* daro ein *Henafaid*, os amcinent hwy syned i Beradwys i fwyta y Sacrement o *Bren y bywyd*: osna dit hau gan hynny gael dy daro a chledd dialedd Duw os rhyfygi di syned i'r Egwyws â chalon ddi-ediseiriol i fwyta Sacrament

ment Arglwydd y bywyd. Ese a darawodd Duw ddengmil a deugain o'r Beth-shemitaidd, am iddynt hwy edrych yn amharclus yn ei Arches; ac a laddodd Uzza â marwolaeth ddisymmwth am iddo gyfrudd vñwaith ar Arch; ac a darawodd Uzziah a gwahanglwys, am fyned i dîn swydd yr offeiriad, yr hyn nid oedd yn perthynu iddo. Ofn y fath ddyinod a wnaeth i Ezechiah yn ei weddi ddisrifol ddeisysuar Dduw na thatawai ese moe bobl y rhai oedd arnynt eisiau amser i ymbaratôi, fel y perthyrat iddynt cyn bayta yr oen Pas. ac yr ydis yn dywedyd i'r Arglwydd wrando ar Ezechiah ac iachau'r bobl, ac oni buasai weddi Ezechiah fe darawsai'r Arglwydd y boblo ran bod eu parodrwydd angenheidiol yn niffig: ar dŷn a ddaeth i'r neithior heb ei wîsc priodas am dano, neu heb ei holi ei hûn a gafas ei holi gan arall, ac yno rhwymo ei ddwylaw a'i draed, a'i daslu i'r twyliwch eithaf, Mat. 22.23. Ac y mae St. Paul yn dywedyd i'r Corinthiaidd, mai o herwydd eisiau y parodrwydd hwn yn eu holi a i barnu eu hunain, cyn iddynt fwyta Swper yr Arglwydd, y datfuasai ei Dduw ddanfon y clefyd ofn adwy hwnnw yn eu plith, o'r hwn yr oedd llawer o honynnt y pîyd hynny yn glaf, eraill yn weiniaid, a llawer wedi myned i hano; hy'n yw, wedi ei Angau amserol eu cyrhaeddyd. Yngymaint a bod yr Apostol yn dyweddyd, fod pob un sydd yn bwyta ac yn yfed ei farnedi-

1 Sam. 6.

farnedigaeth ei hûn : amserol os edifarha,
tragwyddol os ef nid edifarhâ ; a hynny
mewn modd dwys , megis pc bai yn eu ego
wir gorff a gwaed yr Arglwydd, o'r hyn y
mae y Sacrement hon yn sêl ac yn arwydd
santaidd. Felly y cospa Tywyfogion y cam
a wnelef a'i Sêl fawr hwynt , yn yr yn
ffondyd a pha gwneid iw cyrph hwynt eu
hunain , yr hyn y mae eu Sêl hwy yn
ef arwyddoccau. Mor drwm echryslon
yw bod yn euog o waed Crist , y mae 'n
ymddangos yn eglur wrth drueni cystu-
ddiol yr Iuddewon byth ar ôl iddynt
ddymuned ei waed ef i fod arnynt hwy ac
ar eu plant. Eithr yno di a ddywedi , mai
diogelaf yw ymgadw a pheidio a dyfod
vn amser i fod yn gyfrannog o'r Cym-
mun Sanctaidd. Nid felly ; canys y mae
DVW yn addo tragwyddol gospedigaeth
corff acenaid, ar yr rhai ou llawnfryd a
a wrthodant ei Sacramentau. A gorchy-
mwyn Crist ydyw , Cymmerwch , bwy-
treuch gwnewch hyn er coffa am danaf :
ac efe a syn i bawb vfyddhau iw orchym.

2 Cor. 11 myn ef tan boen cospedigaeth ei felldith.

24. 'A chan weled mai y Sacrement hon oedd
yr arwydd mwyaf o gariad Crist ar a ada,
wodd ef yn ei ddydd diwedd iw gymdei-
thion, y rhai a garodd ef hyd y diwedd,
gan hynny esceuluso a gwrthod ei Sacra-
ment , sydd raid iddo fod yn argoel o
wrthod ac esceuluso ei gariad, a'i waed.
tywalltedig : ac ni ddichon bod pechod
gorthrym mach ger bron Duw na hwnnw.

Nid

Nid oes dim a eill dy rwystro di i ddyfod yn rhwydd i Fwrdd yr Arglydd; ond o ran bod yn well gennit ymado a chariad Duw, nac ymado a th' pechodaud budron. O tyred, eithr tyred yn wahoddwr parod i Fwrdd yr Arglwydd, gan weled eu bod hwy yn fendigedig y rhai a elwir i Swpper neithior yr oen. O tyred, eithr tyred wedi dy ymbaratoi, canys nerth y Sacrament hon a dderbynnyd yn ôl cyfran ffydd y Derbynniwr.

Dad. 19.

Y Parodrwydd hwn sydd yn sesyll, yn dysal ystyried tri pheth: yn gynraf *Telyngdod y Sacrament*, yr hyn a elwir ystyried corph yr Arglwydd, yn ail, dy anheilyngdod dy hûn, yr hyn yw dy farnu dy hunan. Yn drydydd, y moddion, trwy'r cyfryw y gelli ddyfod yn Dderbynniwr teilwng; sef *Cymru o gerbyd yr Arglwydd*.

1. Am deilyngdod y Sacrament.

TEILYNGDOD Y SACRAMENT HON A YSTYRIR MENN TAIR FFORDD: yn gyntaf, ystur Mawrhydi yr Awdur a'i hordeiniodd. Yn ail, gweithfawredd ei rhannau o'r rkai y defnyddiwyd. Indrydydd, Godidawgrwydd y Diben er mwyn yr hyn ei trefnwyd.

1. Am

1. Am Awdury Sacrament.

Nid oedd yr Awdur na Sand nac Angel, eithr yr Arglwydd IESV, trwyddol Fab Duw, canys i Crist yn unig tan y Testament newydd y perthyn or, deinio Sacrament; oherwydd efe yn unig a ddichon addo a chyflawni, y gras y mae hi i'w arwyddocâu. Ac yr ydis yn gor-chymmyn i ni na wrandawomar laferydd neb ond ei laferydd ef yn ei Eglwys. Oh mor sancteiddiol y dylem ni gmmeryd yr ordeinhâd a ddaeth oddiwrth y cysryw Awdur gorvchel.

2. Am y rhannau o'r Sacrament.

YR rhannau o'r Sacrament bendigedig ydynt tri: yn gyntaf, yr arwyddion daiarol yn arwyddocau: yn ail, y gair dwywawl yn sancteiddio: yn drydydd, y rhadau nefol a arwyddocir.

Yn gyntaf, yr arwyddion daiarol ydynt fara a gwin i Cor. II. 23. &c. Dithar. 9.5. dau mewn rhif, eithr un mewn arfer. Yn ail, y gair dwywawl ydyw'r gair a osodol Crist, adroddedig gyd â g weddiau a ben-dithion gan Eglwyswr cyfreithlawn; (Heb.

5.4. Num. 15. 40. 1. Cor. 10. 16.) Y Bara ar
 gwin heb y gair nid yw ddim, ond megis
 yr oeddyn o'r blaen; eithr pan ddêl y
 Gair at yr * Elementau hynny, yno y
 gwneir yn Sacrement, ac y mae Duw * Neu y
 yn bresennol gyda a'i Ordeinhâd, ac yn defryddi-
 barod i gyflawni pa beth bynnac a adda-
 au.
 woef. Nid yw y geiriau dwywawl o
 fendith yn cyfnewid neu yn diddymmu
 sylwydd y bara ar gwin: o blegid oni bai
 fod y sylwedd yn aros, nid allai hi
 fod yn Sacrement:) eithr y mae yn
 cyfnewyd ei arfer a'i enw. Canys, yr hwn
 nid ydoedd o'r blaen ond bara a Gwin cy-
 ffrelinol, i faethu cyrph dynion, sydd, yn
 bl y fendith, wedi ei dlarparu i arfer san-
 taidd, sef i borthi eneidiau Cristianogion.
 Ac lle yr oeddid or blaen yn eu galw yn
 sara a gwin; fe gelwir hwynt yr awr hon
 wrth enw y pethau sanctaidd a arwyddo-
 cant, sef *Corph a gwaed Crist*: yn hy-
 trach i dynnu ein meddyliau oddiwrth yr
 Elementau hynny oddiallan, ar y rhadau
 nesol, yr rhai trwy olygon ein cyrph y * Neu
 maent yn eu * hanrhegu i ysprydot oly-
 gon ein ffydd. Ni ddarsu chwaith ei arwydd. 2
Grist adroddi y geiriou hyn, sef Hwn yw
syngorff, Hwn yw sygwaed, wrth y bara
ar gwin, eithr wrth ei ddiscyblion
megis y mae yn eglur yn y geiriau aethant
o'r blaen, cymerwch, bwytewch chwi.
Nid yw y bara yn gorff iddo ef chwaith
ond yn yr un agwedd ac y mae y cwpan
yn Destament newydd, sef trwy ddull a
elwir

elwir,* trawfenwad. Ac y mae Marc yn dangos yn eglur, na ddarfu i'n Iachadwr adrodd y geiriau hyn, sef hwn yw syng-horph nes darfod ir holl ddiscyblion yfed o'r cwppan : *Marc. 14:3. 24.* Ac yn ol hyd y herwydd y sylwedd naturiol sydd ynddo, y mae ef yn ei alw ffrwyth y wim-wydden yr hwn o herwydd yr ysprydol arwyddocâd oedd ynddo, a alwasai ef o'r blaen ei waed, adnod, 25. megis y gelwir pob Sacrement. Ac nid yw Crist yn erchi i ni ei wneuthur ef, ond gwneuthur hyn er coffa am dano; ac nid yw ese yn erchi i ni i'w yra ei gorff yn syml, neu yn ollawl, eithr ei gorff megis ei torrwyd, a'i waed megis y twalltwyd; yr hyn y mae St. *Paul* yn ei ddeongli i fod yn *Gymmun o goiph* Crist ac yn *Gymmun o iwaed ef*, hynny yw, gwyfyl ffrwythlon ein bod ni yn gyfrannogion o Grist, ac o holl haeddedigaethau ei gorff a'i waed.

I Cor. 10 A thrwy synych ymarfer a'r Cymmun hwn y myn St. *Paul* i ni ddangos marwolaeth yr Arglwydd nes ei ddyfod o'r nef, ac hyd oni chymmerer ni i synu i'w gyfarfod ef yn yr awyr, yr hwn yw bendigedig gelain ac enioes ein heneidiau ni.

Yn drydydd, y rhadau ysprydol ydynt ddwy hefyd; corph Crist megis yr oedd yn dioddef digofaint Duw dyledus i ni, yn groeshoeliedig : A'i waed megis yr oedd (yn yr un agwedd) wedi ei dywallt trwm er niadtieuant o'n pechodau. Y maent hwy hefyd yn ddau mewn rhif, eithr yn mewn

* Metoni-
mia.

mewn arfer, sef Crist gyfan, a'i holl ddoniau wedi ei ymgynnyg i bawb oll, eithr gwedi ei roi mewn gwirionedd i'r ffyddlonaid. Y rhai hyn ydyw y tair than gyfan o'r Sacrament fendigedig hon, sef yr Arwydd, y Gair a'r Grâs. Yr Arwydd heb y Gair, neu 'r Gair heb yr arwydd, ni ddichon ddim: a'r ddau wedi eu cysylltir ydynt ansuddiol heb y Grâs a arwyddoceil: eithr y tri ynghyd a wnant Sacrament ffirwythol i'r Derbynnywr teilwng. Y mae rhai yn derbyn yr arwydd oddiellan heby grâs ysprydol, megis *Judas*, yr hwn (fel y dywaid St. *Amstlin*) a dderbyniodd fara yr Arglwydd, eithr nid y bara yr hwn oedd yr Arglwydd. Y mae rhai yn derbyn y grâs ysprydol heb y grâs oddiellan, megis y lleidr-Sanct ar y groes: ac aneiris o'r ffyddloniaid, y cyfryw wrth farwa fyddo yn dymuned ei gael, eithr heb allael ei dderbyn o waith rhyw rwystrau a thraniwyddiadau bydol; eithr y mae y derbynnywr teilwng i'w diddanwch yn derbyn y ddau yn Swpper yr Arglwydd.

Fe ddevisodd Crist Fara a Gwîn (o flaen defnyddiau eraill) i fod yn arwyddi, on oddiellan yn y Sacrament fendigedig hon: yn gyntaf, o ran eu hod yn hawsaf i bob math i'w cael: yn ail, i ddysgu i ni mai megis y mae enioes amserol dŷn yn cael ei faethu yn bennaf trwy Fara, a'i gorff ei gyfluro gan win, feli y mae ein heneidiau ni, gan ei gorff a'i waed ef yn cael eu bywhau au porthi i fywyd tragwyddol. Fe ddarparodd Crist wîn gyd â

bara i fod yn arwydd oddiallan yn' y Sa-
crament hon, i ddysgu i ni; yn gyntaf,
mai megis y mae bwyd a diod yn borthi.
ant perfffeithlawn i gorff dŷn: felly y
mae Crist i'w enaid, nid mewn rhan, eithri
mewn perfffeithrwydd, yn gystal yn iech.
ydwriaeth ac yn borthiant. Yn ail, wrth
weled y Gwin Sacamentaidd o'r neilltu
oddiwrth y bara, ni ddylem gofio y modd
y tywalltwyd ei waed gwerthfawroedd
ef allan o'i gorff bendigedig, er caelo
bonom ni faddeuant o'n pechodaau. Yr arwy-
ddion oddiallan y mae'r Bugail yn eu rho-
ddi yn yr Eglwys, a thithau sydd yn bwy-
ta â genau dy gorff: Y Grâs ysprydol y
mae Crist yn ei esdyn or nesoedd, ac y
mae'n rhaid i ti ei swyta ef â genau dy
ffydd.

*3° Am y Diben neu'r densydd
mwyn yr hyn y trefnwyd y Sa-
crament hon.*

Y Godidog a'r trarhyfeddol Ddibenniau
neu'r ffrwythau o herwydd yr hyn y
trefnwyd y Sacrament fendigedig hon, y dyn
saith.

Am y diben cyntaf o Swpper yr
Argwydd.

I Ddwyn a'r gôf i Grifianogion yn Loesdadol yr aberth * fywiol, yr hon a offrymmodd Crist vnwaith am y cwbl, * New fodlongar niwy ei farwolaeth ar y groes, i'n cymmodi ni â Duw, Gwnnewch hyn (medd Crist) er coffa am danaf. (Ac medd yr Apostol) cynnifer gwaith bynnac y bwytâoch y bara hwn, ac yr yfoch y cwppan hwn, y dangoswch farwolaeth yr Argwydd hyd oni iddelo. Ac y mae ef yn dywedyd, mai (trwy y Sacrament hon, a phregethiad y gair) y datsuasai portreio Iesu Crist o flaen llygaid y Galatiaid megis pe croeshoeliasid yn eu plith : Canys y mae'r gwbl weithred yn dangos marwolaeth Crist, torriad y bara bendigedig, croeshoeliad ei fencigedig gorff; a bwrw allan y Gwin sancteiddiedig, tywallt y ei fendigedig waed. Fe aberthodd Crist ese ei hûn vnwaith yn gerphorol: eithr cyn synched ac y cyssegrir y Sacrament hon, cynfynched a hynny i'r aberthir ef i'r ffyddloniaid yn ysprydol.

Gal. 3:1.

Oddyma y gelwir Swpper yr Argwydd yn * aberth bywiol, nid yn briodol, neu yn gorphorol, eithr trwy ddullar ymadrodd, aberth i fod o herwydd ei fod yn goffadwriaeth fodloni.

o'r aberth bywiol a off ymmodd *Crist* ar y Groes. Ac i ddangos rhagoriaeth rhynghddi a'r aberth gorphorol honno y mae y Tadau yn ei galw yn aberth ddi-waedlyd. Fe a'i gelwir hefyd *Eucharist*, o ran yr Eglwys yn y weithred hon yn offrwm i Dduw aberth o foliant a diolch am ei Gwaredigeth; yr hyn a weithreded trwy 'r vniq Aberth lesol o Grist ar y Groes. Os darfu ei olwg Brenin *Moab* pryd yr oedd ef yn offrwm ei fab ar y mur i gynhyrfu ei holl dduwiau i ddyfod i'w achub. 2. *Bren:* 3. 27. beri ir Brenin oedd yn gosod arno, dosfurio wrtho cym mhelded, fel y gadawodd ymmaith ryfela, ac a dychwelodd i'w wlad: Pa fodd y dylai y golwg ysprydol ar Dduw Dâd, yn aberthu ei vniq-anedig Fab ar y Groes, i waredu dy enaid ti, dy gynhyrfui garu Daw dy Brynwr aci ado pechod, yr hwn ni wasanaethai pridwerth llai mewn cyflawnder am dano?

2. Am yr ail Ddiben o Swpper yr Arglwydd.

2. **I** Gryfhau ein ffydd: Canys y mae Duw wrth y Sacrament hon yn arwyddocau, ac yn felio i ni o'r nef, mai yn ol yr addewid ar cyfammod newydd a wnaeth efc a nyni Yng-Hrist, y derbyn ei

ef yn ddīngel i'w rād ai drugaredd yr holl
 ddynion credadwy edifeiriol, ar a dderby-
 nnio ei Sacrament sanctaidd : ef yn
 ddyledus : Ac er mwyn marwolaeth a
 dioddefaist Crist , ef a faddau iddynt eu
 holl bechodau , mor ddiammau ac y ma-
 cent yn gyfrannogion o'r Sacrament san-
 taidd Sēl y cyfammod, a rhyddhād o be-
 chodau . Yn ein amheuon mwyaf gan hyn-
 ny, yn 6l derbyn y Sacrament hon ni allwa
 dyweddyd ya ddiau megis y dywedodd
 Mam Sampson : Pe mynnesi'r Arglwydd Eren. 13.
 ein lladd̄ni , ni dderbynnafei efe y poeth 23.
 offiwm, ar bwyd offiwm o'n llaw ni, ac
 ni ddangosafei efe i ni 'r holl bethau hyn:
 ac ni pharasei efe i ni y pryd hyn gly-
 wed y fath bethau.

*Am y trydydd Diben o Swpper yr
 Arglwydd.*

3. **I**fod yn wyfsl ac yn arwydd-am-
 mod o'r *Cymmun* ffrwythlawn cy-
 fagos , yr hwn sydd rhwng Cristianogion **I Cor. 10**
 â Christ. Phiol y fendith yr hon a fendi-
 gwn onid *Cymmun* gwaed Crist ydyw ?
 y bara yr ydym yn ei dorri, onid cymmun
 corph Crist yw? dyna 'r arwydd a'r gwystl
 ffrwythlawnaf o'n *Cymmun* ni a Christ.
 Am yr undeb hon y dywedir : Yr erva-
 gyda â ni , ein cysylltir ar Arglwydd, a'i
 fod yn trigo trwy ffydd yn ein calonnaū:

A

A chwedi ei gosod allan yn yr Scrythur
Sanctaidd mewn llawer o gyffelybiaethau.

Ephie. 2. Yn gyntaf, trwy gyffelbiaeth o'r winwydden a'r canghennau: yn ail, o'r pen a'r corph, yn drydydd, o'r sail ar adeilad, yn bedwerydd o'r dorth a wnaethid o amryw ronynnau o'yd, yn bureed, o'r vndebyrniau sydd rhwng gŵr a'i wraig, a'r cyfryw. Ac y mae tri-máth ar vndebyrniau Crist â Christianogion. Y gyntaf sydd anianol, rhwng ein dynawl anian ni, a dwyawl anian Crist ym mherson y gair: yr ail sydd Ddiergeledig oddiwrth yr Arglwydd, a pherson Crist Duw a Dŷn, yn un corph dirgeledig. Y trydydd sydd nesol, rhwng ein personau ni yn bresennol gyd a'r Arglwydd, a pherson Crist mewn corph gogoneiddus; y tri o gysylltiadau hyn sydd a i goglyd y naill ar y llall. Oni buasai ein hanain ni yn gyntaf gael ei uno megis yn un-sylweddol ag Anian Duw yn yr ail person; ni allasem ni fyth gael ein uno â Christ mewn corph dirgeledig. Ac om byddwn ni yn y bywyd hwn (er bod yn absennol) gwedi ein uno at Crist trwy vndebyrniau dirgeledig, ni chawn ni fyth gymmun o ogoniad gyd ag ef yu ei gyfannedd nefol. Y Cymmun dirgelidig (a grybwylir yma yn bennaf) a weithredir rhwng Crist â nyni, trwy Yspryd Crist yn ein hymgyffred ni: A thrwy ein ffydd ni (cynhyrfiedig trwy'r unrhyw Yspryd) yn yma flyd yng-Hrist hefyd. Y ddauberth L2.

Hypostra-
sicè.

Phil. 3. hyn y mae St. Paul yn ei osod ar law yn
sywiol

f̄ wiol, eithr dilyn yr wyf fel y gallwyf ymfflyd [yn] y peth hwn hefyd yr ymaflwyd ynof gan Crist Iesu. Pa fodd y dichon ef gwympo yr hwn sydd yn ymafflyd ac a gynhelir mor nerthol? Yr vndeb hon a geiff ef ei deall yn orau yn ei *Feddwl* yr hwn a i ciywo yn ei *Galon*. Eithr yn anad anfer, gorau y cawn ni deimlau a chryfaau yr vndeb hon ynom pan syddom yn derbyn Swppet yr Arglwydd fel y dylem. Canys yno y cawn ni glynwed ein calonau yn bywiol ymglymmu â Christ, a deisfyiaðau ein encidiau yn ymddylioso trwy ffydd a'r Yspryd glân, megis trwy raffia cariad nes-nes at ei Sancteiddrwydd et.

Oddiwrth y Cymmun hwn â Christ y mae yn digwyddo i'r ffyddloniaid lawer oddoniau a'r haethadwy.

Megis yn gyntaf, fe gymmerodd Crist ein holl bechodaun i arno ef i fodloni cyflawnder Duw am danynt: ac y mae ef yn rhoddi i ni yn rhâd megis yn eiddom, ei holl gyflawnder yn y bywyd hwn a'i Zec. 2.8. etiseiddiaeth yn y bywyd tragicwyddol Mat. 25. pan ddarwyddo hwn: ac y mae ef yn cy- 35. trif yr holl dda neu'r drwg a wneler i ni, megis pe gwneuthid iddo ei human.

Yn ail, y mae oddiwrth natur Crist yn llifeirio i'n natur ni, gwedi ein vno ag eso, yspryd bywiol ac anadlu grâs, yr hyn a'n hadnewyddai sywyd ysprydol: Ac a sancteiddia ein meddyliau, ein haencannion a'n serch, megis y byddom beunydd yn

Ephe. 4. cynnyddu at agwedd *Delw Grist.*

23.

Yn drydydd, y mae ef yn canniadhau iddynt holl radau cadwedigol ar sydd angenrhaid er mwyn cael mwynhau bywyd tragicydol; megis ffrwyth o gariad Duw, diogelwch o'n Etholedigaeth, ein adgenedliad, a'n cyfiau nhâd, â grâs i wneuthur gweithredoedd da: oni dde-

18.

lom i wladychu gyd ag ef yn ei deyrnas nefol. Hyn a ddylai ddyscu holl wir

5.

Ioa 1.16

Gristianogion i'w cadw eu hunein megisaelodau dihalogedig o sanctaidd gorff Crist, ac i ochelyd pob afledid a budreddi: gan wybod cu bod yn byw Yng-Hrist, neu yn hytrach fod Crist yn byw ynddynt hwy. Oddiwrth yr yndeb hon â Christ (seliedig i ni yn Swpper yr Arglwydd) y mae St. Paul yn dwyn ar ddeall i'r Corinthiaid ymadel a'i heulyn-addoliaeth budr. 1: *Corin. 10. 14.* Ac a'i godineb 1. *Corinth. 10. 14.* Ac a'i godineb, 1. *Corinth. 10. 8.*

Yn ddiweddaf, oddiwrth y Cymmun rhag-ddywdedig rhwng Crist â Christianogion, y mae Cymmun arall yn lli-feirio rhwng Cristianogion yn eu plith eu hunein. Yr hwn hesyd a ddanghosir yn fywiol wrth gyfranniad Sacrement Swpper yr Arglwydd, sef hêd o'r holl Eglwys, er eu bod yn llawer, yn cymmuno oll o'r un bara yn y weithred sanctaidd honno. O blegid nyni yn llawer ydym

1 Cor. 10

17.

vn bara ac vn corph; canys yr ydym ni oll yn gyfrannogion or. vn bara. O blegid megis

megis nad yw'r bara yr hwn a fwytawn
 ni yn y Sacrement, ond un, er ei wneu-
 thur o lawer o dwysennau; felly yr holl
 ffyddloniaid, er eu bod yn llawer, etto
 nid ydynt ond un corph dirgeledig, tan yr
 un pen yr hwn yw Crist. Fe a weddiodd
 ein Iachawdwr bum gwaith yn y weddi
 yr hon a wnaeth yn ôl ei Swpper diwed-
 das, ar fod o'i ddilicyblion ef yn un: i ddy-
 scu i ni ar unwaith fel y mae yr undeb hon
 rhwng y ffyddloniaid mor ehang, nad ces-
 na chyffiniau na rhiniau mangre yn y byd
 i'w therfynu; mor gadarn, na eill marwe-
 laeth moi gwahanu hi; mor barhaus na
 ddichon amser moi gwisco hi allan; mor
 ffwythlawn ac y maga gariad twynn
 rhwng rhai ni welsant wynebau eu gilydd
 erioed. A'r cysylliad hwn ar encidiau
 a gyfenwyr Cymmun y Sain, yr hyn y mae
 Crist yn ei weithredu trwy faith o fodola'n
 hynodol. Yn gyntaf, wrth eu ilywodra-
 ethu hwynt oll ag un yspryd. Yn ail, Eph.4.5.
 trwy eu cynnylcaeddu hwynt a'r un ffydd.
 Yn drydydd trwy dywallid ei gariad ei
 hun i'w holl galonnau hwynt. Yn bed-
 werydd, trwy eu hadgenedlu hwynt ag
 un Bedydd. Yn bumed, trwy eu porti
 hwynt a'r un ymboeth ysprydol. Yn chwe-
 ched, trwy fod yn ben corph i'r Eglwys, Col.1.13
 yr hon a goflwyuodd ef i Dduw ynggorffhi
 eignawd ef. O hyn y digwydd fod y
 lliaws o'r rhai a gredasant yn yr Eglwys Act.4.35
 or cynfyd, o un galon, ac un enaid, mewn
 gwirionedd, serch a thrugaredd. A hyn

Ioa.17.2

11.21,22

26.

Col.1.13

22.

Act.4.35

a ddylai ddyscu i Cristianogion garu y naill y llall gan weled eu bod oll yn aelodau o'r un sanctaidd a'r dirgeledig gorff o'r hwn y mae Crist yn ben. Ac am hymny se ddylai fod rhynghdynt oll gysonddeb Cristianogawl, a chyd-ymddid danwch i orfoleddu y naill tros y llall, i gyd. ddwyn y naill â gwendid y llall, ac yn gyfniewidiol y naill i borthi angen y llall.

Am y pedwerydd Diben o Swpper yr Arglwydd.

4. *T. Birthi eniediau y ffyddl miad yn niogel
Tobaith o fywyd tragywyddol.*

Canyd y Sacrament hon sydd yn wylt ac yn ammod i gynnifer ac a'i derbynno yn ôl gosodiad Crist: y portha ef (yn ôl ei addewid, trwy rinwedd ei gorff croe shoeliedig ai waed tywalldedig) ein heniediau i fywyd tragwyddol, cyn gypled ac ymaethir e in cyrph gan Fara a Gwinni fywyd anferol. Ac i'r diben hwn y mae Crist yngweithred y Sacramant, yn rhoddi

**Yn han-fodol.* ei wir gorff a'i waed * yngwirionedd i bob * Derbynniwr ffyddlawn. Am

**Cym-munnwr.* hymny y gelwir y Sacrament Cymraeg corff Calvin. ar ddichon fodo bethau absennol, eithro bethau

1 Cor. 11 presennol; ac ni byddai yn Swpper yr Arglwydd oni bai fod corff a gwaed yn

25. Arglwydyd yno. Y mae Crist yn wit bre-sennol

sennol yn y Sacrament, trwy vndeb ddeublyg : y gyntaf sydd ysprydol rhwng Crist a'r Derbynnywr teilwng. Yr ail sydd *Sacamentaidd* rhwng corph a gwaed Crist, ai awyddion oddiallan yn y Sacrament. Y gyntaf, a weithredit trwy waith yr Yspryd glân yn cyfanneddu Yng-Hrist ac yn y ffyddlo mniaid, yn eu corpheliethu megis yn aelodau i Grist eu Pen, ac felly eu gwneur hur yn un â Christ, ac yn gyfrannogion o'i holl *Radau*, *Sanæteiddrwydd* a'r Gogoniant tragwyddol y rhai ydynt ynddo ef : mor ddiogel a sicr ac y maent yn dywed geiriau yr addewid, ac yn gyfrannogion o'r awyddion oddiallan yn y *Sacrament* fendigedig. Ir testyn hyn y mae e-wyllys gwir Gristion : a bywyd Cristion ydyw Crist, yr hwn sydd yn byw ynddo. Gal. 1.20. Os edrychwrch chwi ar y pe-thau a unir, yr vndeb hon sydd *banfod* I: os at wirionedd yr vndeb hon, y mae'n gorfforol. Os ar y modd y gweithredir, y mae'n ysprydol. Nid ein ffydd ni sydd yn peri i gorff a gwaed Crist, fod yn bresennol, eithr Yspryd Crist yr hwn sydd yn trigo ynddo ef a ninnau. Nid yw ein ffydd ni ond derbyn a gofod ar e-neidiau, y rhadau nefol hyunny a gyenygit i ni yn y *Sacrament* hon.

Yr vndeb arall, sef, *Sacamentaidd* nid yw beth llæfel neu naturiol meän cyfl, Non efi eithr cysyll diad ysprydol rhwng yr awyd- phisicedion daiarol, y rhai ydynt Fara a Gwin, vel loca- ar rhadau nefol, y rhai ydynt Gorff a licer.

Gwaed

Gwaed Crist, wrth ei dderbyn: megis trwy gyfatteb cyfnewidiol na byddent ond yr un ar vnrhyw beth. O hyn y digwydd, pryd y byddo, r Derbynnwr teilwng yn bwyta a'i enau faraa gwin yr Arglwydd; ei fod ef hefyd ar yr un amser ynbwyta â genauei ffydd wir **Gorff a Gwaed Crist**: Nid o ran fod Crist yn dyfod i lawr o'r nesoedd i'r Sacrament, eithr o ran bod yr Yspryd glân, trwy y Sacrament yn derchafu ei seddwl ef at Crist nid trwy gyfnewidiad lleawl, eithr trwy serch-defosionol: Megis yngolwg ei ffydd, y mae ef yn bresennol y pryd hwnnw gyd â Christ, a Christ gyd a'g ef. Ac fel hyn gan fyfyrion, a chredu croeshoelio corph Crist, a thywalld ei werthfawroccaf waeder maddeuant o'i bechodau ef, ac er mwyn cymmodi ei enaid ef â Duw: y mae ei enaid ef wrth hyn yn cael ei faethau yn ffrwythlonach, â diogelwch o fywyd tragwyddol, nac a cillybara ar gwin borthi ei gorff i fywyd amserol. Y mae 'n anghenrhaid fod yn y Sacrament gan hynny, yn gystal yr arwyddion oddiallan i'w canfod yn *amlwg â llygaid y corph; a Chorff a Gwaed Crist, i'w canfod yn y sprydol â golwg y ffydd. Eithr y modd padderl w y mae'r Yspryd glân yn gwneuthur i gorff Crist, (gan ei fod mewn lle a-sennol oddiwrthym) i fod yn bresennol gyd â nynt trwy ein undeb: y mae St. Paul yn ei alw yn ddirgelwch mawr, y cyfryw

na ddichon ein dealltwri moi ddirnad. Nid arwyddion noethion yn arwyddoccâu gan hynny ydyw y Bara a'r Gwin, eithr y cyfryw ac ymae Crist yn rhoddi, ac yn trefnu ag hwynthwy, i bob derbynniwr teilwng, nid yn vniig ei rinwedd a'i ner'th dwyawl, eithr hefyd ei wir Corph a'i waed, cyn wiried ac y rhoddes ef i'w ddiscyblion ei Yspryd glân wrth arwydd ei anadl bendigedig; neu iechyd i'r clwyfes a gair o' enau, neu wrth gyfarudd a'i law neu a'i wisc. Ac ymae ffydd yn nertholach i ymgyffred ei golygyn, nac a ddichon mynyldra synwyr a rhefwm ei ddirnad. I ddiweddu'r pwnc hwn: y Sa-
crament sanctaidd ydyw'r bara bendigedig
hwnnw yr hwn wedi ei fwyta a agorodd
lygaid y discyblion oedd ynt yn myned i
Emmaus fel yr adnabuont Grif: Dyma y
cwppan Arderchawg a'r hwnny diodwyd ni
oll i'n Tspryd. Dyma'r Graig honno sydd
yn lliseirio ofêl, yr hon sydd yn bywhaa
enaid blinedig pob gwir Jonathan a'i harch-
waetho â genau ffydd. Dyma y dorth o
sara haidd a ymdreigloedd odduchodi daro i
lawr bebyll y Mediainiaid, o'r tywyliwch
rifernol.

Luc. 24:
30,31.I Bren:
19.6.7.

Y Deisen Angelaid ar dwfr hyfryd
a borthodd Elias ddeugain niwrnod
ym mynydd Horeb y Manna (Ilyniaeth
Angelion) a borthodd yr Israeliaid ddeu-
gân niwrnod yn yr anialwch: eithr hwn
yw'r gwir fara y bywyd a'r manna nefol,
yr hwn os bwytawn fel y dylem, a bor-
tha

tha ein eneidiau i fywyd tragwyddol. Pa
fodd gan hynny y dylai ein heneidiau ni
wneuthur eu herfynniau en chwant yspry-
dol at Crist, megis y gwnaeth gwyr
Capernaum o'i trachwant cnaudol : Argl-
wydd dyre i ni y bara hwn yn oesfadol.

Ioa. 6. ar
olaf.

T pumed Diben o Swpper yr
Arglwydd.

s. **I**Fod yn wylt diogel i ni o'n adcyfo-
diad. Ar adcyfodiad sydd o ddau
fath : yn gyntaf ysprydol adcyfodiad ein
heneidiau yn y bywyd hwn o farwolaeth
pechod, hyn a elwir yr adgyfodiad cyntaf:
Oblegit oddiwrth udeorn laferydd Crist,
Dad. 20: ym inhregethiad yr Efengyl y côdir ni o
6. sa molae th pechod i fywydy grâs : Bendig-
gedig a sanctaidd yw ef (medd St. Ioan)
yr hwn sydd ar han idd yn y cyfodiad cyntaf
Canys nîl oes gan yr ail farwolaethawdurdod
ar y cyfryw. Y mae Swpper yr Arglwydd
yn gyfist yn ymwared moddol ac yn wylt
i ni, o'r ysbrydol gyfodiad cyntaf yma: yr
hwn am bwytu i yntau fydd byw trwoffi.
Ioa. 6. 57 Ag yno y byddwn ni gwahoddwyr gweddil
Ioa. 12. 2 i eistedd ar y bwrdd gyd â Christ, pan
fôm ni (fel Lazarus) wedi ein cysodi o
farwolaeth pechod i newydddeb buchedd.
Eglurhâd y cyfodiad hwn a ymdden-
gas yn y deisyfiadau cynnryfiedig o'i mewn

can
cre
lon
far
wee
hal
het
ddi
pec
raf
gw
vnc
fir
rha
iw
&c
o se
we
nic
yg
yn
yr
ys
gh
tra
me
yn
Gr
ni
bv
hy
ey
la

canys pan sydd'r yn gosyn i ti ddyledion
crefydd, ac arferion duwioldeb, os dy ga-
lon a' th ettyb gyda Samuel : *Dyma fi lle-*
sara Arglwydd, carys y mae dy was yn cly-
wed. Achyd â Dafydd, o Dduw mae syng-
halon yn barod. A chyd â Phaul, *Arglwydd*
beth a fynni di i mi wneuthur? Yno yn
ddiau se a' th cyfodwyd ti o farwolaeth
pechod, ac y mae i ti ran yny cyfodiad cyn-
raf: eithr os wyt ti etto yn anhysbys mewn I.
gwir seiliau crefydd dda, ac wyt yn deall A&g. 6.
vnor dy hun ryw fâh ar wrthwyneb cy-
frinachol i arferion duwiol ffydd, ac yn
rhaid dy dynnu megis yn erbyn dy seddwl
iwnenthur gweithredoedd duwioldeb,
&c. yno yn ddiamau nid oes i ti ond enw
o fod yn fyw, eithr yr wyt yn farw fel y dy-
wedodd Crist i Angel Eglwys Sardis, ac
nid yw dy enaid ond megis halen i gadw
y gorff rhag drewi.

Yn ail, *adyfodiad corphorol ein cyrph ni*
yn y dydd ciwethaf, sef yr ail gyfodiad,
yr hon sydd yn ein rhyddhau ni oddiwrth
y farwolaeth gyntaf: *yr hwn a fwytâo syn-*
gbnawd, ac a yfo synzwaed, a geiff sywyd Ioa. 6.51
tragwyddol; ac mi a'i cyfodaef yn y dydd di-
weddaf. Canys y mae y Sacrement hon
yn felio ac yn ariwyddocâu i ni, farw o
Crist a chôdi o hono ef drachen trofom
ni, a bode ei gnawd ef, yn ein maethu a'n
bywhau ni i fywyd tragwyddol, ac am
hynny y caiff ein cyrph ni yn ddiogel eu
cyfodi i fywyd tragwyddol yn y dydd o-
laif. Canys gan weled cyfodi ein pen, hell
aelodau

I Sam. 3:
10.

Psal. 108

aelodau y corph a godant yn ffenyd ynddiannau. Oblegit pa fodd y geill y cyrph hynny gan eu bod yn arfau cyflawnder, Rhuf. 6.19. temlau i'r Yspryd glân, I. Cor. 6.19. ac aelodau o Crist y rhai a gawsant eu maethu a'i porthi, a chorff a gwæd Arglywydd y bywyd : na chant eu cyfodi drachefn yn y dydd diwaethaf ? Ac fel dyma 'r achos y byddis yn claddu cyrph y Sainct yn ol eu marw mor anrhyydeddus, ai rhoi hwynt i huno yn yr Arglwydd. Au bedrod hwy a elwir gwelau a phreswylsa y Sain-

6:
dy
bet
iw
laet
ym
bu
yma
ar
gan
gwy
dde
men
yne
hwn
yr h
aro

Esay 26. 8iau. Y colledigion a godant yn y dydd diwethaf, eithr trwy alluog nerth Crist, fel y mae yn farnwr yn eu dwyn hwynt megis drwg weithredwyr allan o'r carchar, i dderbyn eu barn a'i gwobr haeddedigol : eithr yr Etholedigion a godant trwy rinwedd Cyfodiad Crist, a'r Cymun sydd ynt agef, sef a'i Pen-hwynt. A'i adcyfodiad ef ydyw 'r achlos o hysbysrwydd i ni on un ein hunain. Cyfodiad Crist, ydyw ffydd neilltuol, Cristion : adcyfodiad y meirw ydyw pris obaith plentyn Duw. Am hynny y byddai y Cristnogion yn y brif Eglwys, yn arfer o gysarch eu gylydd yn y horau a'r ymadroddion hyn, so gyfododd yr Arglwydd, ar llall a atebai, zwir, fe gyfododd yr Arglwydd yn ddian.

Tchwa

*Tchwech wed Diben o Supper yr
Arglwydd.*

6: *S elio i ni ddiogelrhwydd o'r bywyd
tragwyddol. Oh pa beth sydd fwy
dymunol neu gariadol na bywyd? a pha
beth y mae yr holl ddynion yn naturiol
iw ofni, neu iw gasâu, yn fwy na marwo-
laeth? etto nid yw y farwolaeth gynraf
yma ddim i sôn am dani wrth ei chyffely-
bu i'r ail farwolaeth, ac ni thal y bywyd
yma ddim chwaith o herwydd ei gyfadlu
ar bywyd sydd i ddyfod. Os dymani di
gan hynny, fod yn ddiogel or hywyd tra-
gwyddol, ymbaratoa dy hûn i fod yn
dderbynniwr teilwng or fendigedig Sacra-
ment yma. Canys y mae ein iachawdwyr
yn ein sicrhau ni, Os bwyta neb or bara
hwn, efe a fydd byw yn dragwydd: ar bara
yr hwn a roddaf si yw, fyngnawd i, yr hwn
a roddaf tros fywyd y byd.*

Yr hwn gan hynny sydd yn bwyta y
Sacrament sanctaidd hon yn ddyledus a eill
ddywed yd, mewn gwirionedd di-ddadl:
nid yn vniq *credo vitam aeternam* yr wif yn
credu yn y bywyd tragwyddol: on i
hefyd. *Ebo vitam aeternam* yr wif yn
bwyta y bywyd tragwyddol. Ac mewa-
gwirionedd dyma *bur bren y bywyd*, yr Dad 2.7.
hwn a blannodd Duw ynghanol *Paradwys*
yr Eglwys: Ac o'r hwn, y mae ef yn addô
thoi i hib gorchfygwr, i w fwyta. Ar pren
hwa

* Neu
ailroddi.
Dad. 22.

hwn or bywyd, mewn aneirif raddau fydd yn rhagori ar bren y bywyd oedd yn tysi uymheradwys Eden; Canys yr oedd hwnnw a'i wreiddin o'r ddaiar, hwn o'r nesoedd: hwnnw ni roddai ond bywyd i'r corph, hwn a rydd sywyd ir enaid, nid oedd hwnnw ond ymddiffyn, neu gynnal bywyd y rhai byw, y mae hwn yn * seru bywyd i'r rhai meirwon. *Dai!* y p'en hwn a iachay Cenedloedd credadwy, ac y mae yn dwyn ffrwyth newydd bob mis, yr hwn sydd yn eu porti hwynt i sywyd tragwyddol. Oh Bendegedig ydynt hwy y rhai fydd yn bwyta yn fynych o'r Sacrament hon: o'r lleiaf ydd *vnwaith bibmis*, yn archwaethu o newydd, o'r ffrwyth adnewyddedig, yr hwn a baratodd Crist i ni ar ei Fwrdd e'i hun i iachau ein gwendid, ac i gryshau ein crediniaeth i sywyd tragwyddol.

*T seithfed Dilen o Swpper
yr Arglwydd.*

7. **I**RWYMO holl Grislianogion, megis tiwy! wi o ffyddlondeb, i-wasanaethu yr un vniq Dduw, ag heb gynnwys yr un aberth bywiol arall am bechodau, ond yr un gorfforol aberth, yr hen trwy ei farwolaeth, a offrymmodd Crist unwaith, a thrwy yr hon y gorphenrodd ef Aberthau y ddedds,

yddeddf, ac ei gweithredo id iechydwr -
 a thiragwyddol, a chynfawnder i'r holl
 rai credadwy. Ac felly i fod fyth yn bîr.
 Nôd rhwng Cristianogion, a Seffau eraill o
 gau grif yd. A chan weled fod yn yr
 hêa o pherchen bapisiaid, ryw ddicithr fâth
 ar Grist yn cael ei addoli, ni d. yr hwn a
 aned o'r Fair Forwyn; eithr yn a wnaid
 o'r deisen astllad: a bod yr aberthiad o'r
 bara-dduw hwn wedi ei wthio ar yr Egl-
 wys megis a berth bywiol, dros y byw ar
 marw: y mae holl wir gristianogion (dan
 boen a pherigl anudon ewyllysgar ger bron
 yr Arglwydd, pris Farnwr nef a daiar, ji
 ffleiddio'r opheren megis de: w y digofaint
 yr hon sydd yn diddymniu ac yn tynnau
 ymaith oll-alluogrwydd haeddeditaethau
 marwolaeth a dioddefaint Iachawdwr y
 hyd. Cauys wrth dderbyn y Sacrement
 o Swpper yr Arglwydd, yr ydym ni oll yn
 tyngu fod yr holl aberthau bodedigol neu
 gorfforol, wedi terfynu ym marwolaeth
 ein Hargiwydd, a bod ei gorff es a'i lwaed
 ynwaith gwedi ei groeshorlio a'i dywalld,
 yn dragwyddol faeth ac ymborth i'n he-
 neidiau ni.

T. Modd

I modd i ystyried dy anheilyngdod
dy bunan.

Gorau modd i ddŷn i ddeall ei anheilyngdod ei hŷn, ydyw holi ei fuchedd ei hun, yn ol dêg gorchymwyn yr holl-Alluog Dduw; chwilia gan hyany parwyd ddyledion a adewaist di heb wneuthur, a pha gamweddau a wnaethost di, yn erbyn pob un o'r Gorchymynnion: gan gofio, os byddi heb edifeirwch a thru-garedd Dduw Yng-Hrist fod melldith Dduw (yr hwn sydd yn cynnwys oll drueni y bywyd hwn, ar poenau tragwyddol yn nhân vffern pan ddarfyddo hwn) yn ddyledus am dorri y lleiaf o orchymynnon Duw. A chwedi cymmeryd cyflawn olygiad, yn gystal ar dy bechodaau, a' th trueni, dychwel i ryw le dirgel, ac yno gan dy osod dy hun yngolwg y Barnwr megis drwg weithredwr euog, yn sefyll o flaen yr orseddfaingc, i dderbyn ei wobr, a'i sarnedigaeth, gan blygu dy liniau hyd y ddaiaaren, a churo dy ddwyfron a' th ddyrnau, a mawydo dy ddeurydd a' th ddagrâu, cyfaddef dy bechodaû ac yn ostyngedig erfyn ei nawdd a'i drugaredd yn y geriau hyn neu'r cyfryw.

Cyffes ostyngedig am bechodau, i w gwneuthur at Dduw o flaen derbyn y Cymroyn sanctaidd.

ODduw dâd nefol, pan ystyriwyf y daioni a d dangosaist di i mi beu-nydd, ar anwiredd a wneuthym yn erbyn ynefoedd ac o'th flaen di, y mae arnaf fi gywilydd om plegit fy hun, a gwarth sy'n cuddio fy wyneb megis llen: Canys pa yn o'th Orchymynion na thorrais? O Arglywydd yr wyf yn sefyll yma yn euog o dro-
seddu dy holl gysfreithiau sanctaidd: Ca-
nys ni bu serch sylhalon mor awyddus yn glynw wrth dy Fawrhydi di, megis Deut. 6.
wrth ofer a bydol bêthau: Nid ofnais i
mor farnedigaethau di, i'm dychrynu od-
diwrth bechodau, ni choeliais ith addewid, Mat. 12.
i'm cadw rhag ammau o'm amferol, neu Levit. 9.
rhag anobeithio on *tragwyddol* gyflwr. Mi 14.
wneuthum reoledigaeth dy anrhymeddedd Psal. 22.
gorvchel, i fod fel y gwaelai sy meddwl Psal. 38.
fod yn gymhesur, nid fel y gofododd dy 5.6.
air di ar lawr: gan fod yn haws gan syl-
halon gofio fy Iechawdwr bendigedig, Psal. 8.
mewn llun cerfiedig o waith dŷn: nae Yr 2. or-
edrych arno ef yn groeshoeliedig yn ei air chymyn.
a'i Sacramentau, ar ol ei drefnedigaeth ei Deut. 12.
hŷn. Lle ni ddylaswn i erioed arseru dy 32.
enw (yn yr hwn enw y mae pob glin yn Mat. 15
plygu Gal. 3:1.

Y 3 or-
 chymyn. plygu) oddieithr ag anrhyydedd crefyddol,
 Phi.2.10 nac yn rhan o'th addoliad heb zēl a pha-
 Ecle. 4. rodrwydd dyledus se ddarsfu i mi gablu a
 17. chamarferu dy enw sanctaidd mewn arse.
 L.Brnn. rol lysau i'th enw bendige dig, megis yn
 19.10. fantellau i guddio sy mechodau bryntion:
 lère. 5.2. Ac mi fua yn fynych yn bresennol yn dy
 wasanaeth, mwy o ran desod ac arfer, nac
 o ran cydwybod, a mwy o ran rhynghu
 bodd dynion, nac o ran rhynghu bodd i ti,
 fy Nuw gralusol!

Lle dylaswn i sanctciddio dy ddydd
 Sabbath, trwy fod yn gyd edrychiol wrth
 gyhoeddys orchwylien yr Eglwys, a thr-
 wy fyfyrion yn ddirlgel ar air a gweithred-
 edd Duw, a thrwy ofwyo y claf, a rhoi
 ymwared i'r brodyr tlodion: Och f, yr
 ceddwn ni yn tybied y gorchwylion san-
 ctaidd hynny yn fauch gorinod, o herwydd
 eu bod yn rhwystro sy nifyrwch oscr: le
 fe ddarsfu i mi dreilio llawer o'th Sabbo-
 thau yn sy nrachwantau halgedig sy hu-
 nan, heb fod yn bresennol wrth yn rhan

Y 4 Gor- o'th addoliad gogoneddus.
 chymyn: ii

Lle dylaswn ei roi pob dyledus anrhy-
 dedd im Naturiol, Eglwysig, a llygol
 Tma'cy. dadau, ni ddarsfu i mi ddangos mor fāh
 faddau dy ddyledus barcha thraserch, fel y ddoedd
 dryfaelio ei gofal a'i mwyneiddra hwynt yn ha-
 ar y Sab. eddu.

both ath
 fynediad i chweryddiaeth s. gorchymyn.

Nid oeddwn i yn hoffi mo'th Wenidogion di fel y dylaswn er mwyn eu llafur, eithr yr ceddwyn yn heio ar eu buchedd, ac yn eu cashâu am iddynt fy argyoeddi i yn gyflawn. Ac fe ddarsu i mi fy ymddwyn fy hunan yn wrthnysig ac yn ddiy- Yma cy-flur yn erbyn dy Swyddogion a'th weni-faddef'r dogion, er i mi wybod ei fod yn vfyddgar anfvyddiddyn. dod i'th
benafaid,

i'r gwenidognion o'th athrawon.

Y6. gorhymyn. Diha. 19. Eph. 4. 31.

Lle y dylaswn fod yn hwyrfrydig i lid, ac yn costuriol i faddau camweddau, heb gynnwys i'r haul fyned i lawr ar fy rigofaint: Eithr i wneuthur da dros ddrwg, ac i ga-ru syngelyniol er dy swyn di: fy fi, och Yma cy-fi, am un gair diffaith, a dorrais allan fyfadd yn mewn llid, gan achlesu a llettyfa chwer-ef dy bo-wedd a digofair. t yn fynghalon, fel y de-ethineb, ar wisiais i ymborthi ar fy malais fy hûn o drwg a flaen bwyta dy Swpper sanctaidd. wnaithost
o hynny.

Y.7. gorhymyn. 1. Th: 4. 3. Rhuf. 6. 13.

Yma cyfaddef i th Dduw dy odineeb, a th fudreddi dirgeledig.

Lle dylaswn ei gadw fy meddwl oddi-with drachwantau budron, am corph oddi-with bob astendid: O Arglwydd, mi halogais, ac a ddiwnais y ddaus, gan wneuthur fynghalon yn ystafell i feddyliau diffaith, a'm meddylsryd yn gorlan i'r ysbryd aflan

Y 3 or.
chymyn.

Phi. 2. 10

Ecle. 4.

17.

I.Brnn.

19.10.

Iere. 5.2.

plygu) oddieithr ag anrhyydedd crefyddol, nac yn rhan o'th addoliad heb zêl a pharodtwydd dyledus fe ddarsu i mi gablu a chamarferu dy enw sanctaidd mewn arse, rol lysau i'th enw bendigedig, megis yn fantellau i guddio sy mechodau bryntion. Ac mi suan yn synych yn bresennol yn dy wasanaeth, mwy o ran desod ac arfer, nac o ran cydwybod, a mwy o ran rhynghu bodd dynion, nac o ran rhynghu bodd i ti, fy Nuw grasfusol.

Lle dylaswn i sanctiiddio dy ddydd Sabbath, trwy fod yn gyd edrychiol wrth gyhoeddys orchwylion yr Eglwys, a thrwy fyfyrio yn ddirgel ar air a gweithredoedd Duw, a thrwy ofwyo y claf, a rhoi ymwared i'r brodyr tlodion: Och f, yr eeddwn ni yn tybied y gorchwylion sanctaidd hynny yn fauch gormod, o herwydd eu bod yn rhwystro sy nifyrwch ofer: le fe ddarsu i mi dreilio llawer o'th Sabbo, thau yn fy nrachwantau halgedig fy hunan, heb fod yn bresennol wrth yn rhan o'th addoliad gogoneiddus.

Y 4 Gor-
chymyn:

Lle dylaswn ei roi pob dyledus anrhyydedd im Naturiol, Eglwysig, a llygol dadau, ni ddarsu i mi ddangos mor fâh faddau dy ddyledus barch a thraserch, fel y ddoedd dryfaelio ei gofal a'i mwyneiddra hwynt yn har y Sab. eddu.

both ath

fynediad i chweryddiaeth s. gorchymyn.

Nid oeddwn i yn hoffi mo'th Wenido-gion di fel y dylaswn er mwyn eu llafur,
eithr yr eeddwn yn teio ar eu buchedd,
ac yn eu caishâu am iddynt fy argyoeddi i
yn gyfawn. Ac fe ddarfu i mi fy ymdd-wyn fy hunan yn wrthnyfig ac yn ddiy-Yma cy-flur yn erbyn dy Swyddogion a'th weni-faddefr dogion, er i mi wybod ei fod yn vfyddgar anufydd-iddyn. dod i'th benafaid,

i'r gwenidogni o'th athrawon.

T6. gorhymyn. Dih. 19. Ephe. 4. 31.

Lle y dylaswn fod yn hwyrfrydig i lid,
ac yn costuriol i faddau camweddau, heb
gynnwys i'r haul fyned i lawr ar fy rigofaint:
Eithr i wneuthur da dros ddrwg, ac i ga-
ru syngelyniol er dy swyn di: fy fi, och Yma cy-
fi, am un gair diffaith, a dorrais allan fyfadd yn
mewn llid, gan achletu a llettyfa chiwer-ef dy bo-
wedd a digofair t yn synghalon, fel y de-ethineb, ar
wisiais i ymborthi ar fy malais fy hûn o ddrwg a
flaen bwyta dy Swpper sanctaidd. wnaithost o hynny.

Y.7. gorhymyn. 1. Th: 4. 3. Rhus. 6. 12.

Yma cyfaddef i th Dduw dy odineeb, ath fudreddi dirgeledig.

Lle dylaswn ei gadw fy meddwl oddi-with drachw antau badron, am corph oddi-with bob astendid: O Arglwydd, mi halogais, ac a ddiwnais y ddau, gan wneuthur synghalon yn ystafell i feddyliau diffaith, a'm meddylsryd yn gorlan i'r ysbryd aflan

aflan: Je yr ynwared ar cynnorthwy, yr hyn a roddais ti (Arglwydd) er mwyn ymgadw o drachwant, ni allai mom cadw i o fewn terfynau Diweirdeb: Canys gan flysio, ac ewyllycio glendid, sail yr hwn nid yw ond pridd, fe ddarfu ei Satan roi swyn gyfaredd i'm cnawd i drachwantu ar ol cnawd dieithr.

Lle y dylaswn fyw mewn vniōndeb, gan roddi i bawb ei eiddo: a bod yn fod ion i'm cyflwr fy hun: a chan fyw y gydwybodus yn yngalwedigaeth gyfreith-lawn, lle dylaswn fod yn barod(yn ol fyn-gallu) i gyfrannu ac i roi echwyn i'r anghenog : O Arglwydd se ddarfu i mi trwy orthrymmu, gwascu, a thynnw gwbobrâu, ym-gecrai, a'r cyfryw gamgymyreh, trwy liw o'm Galwedigaeth am Swydd, yspeilio a llindagu sýnghyd Gristianogion : Je se ddarfu i mi sommi a chynnwys Crist lawer amser yn ei aelodau tlodian, i sefyll yn newynog, yn anwydog, ac yn noeth wrth fy nrws: ac yn newynog noeth-lwm i fyned ymaith yn ddi ymwared fel y daeth: ar pryd yr oedd culni ei ruddiau yn erfyn am drugaredd, ni adawai galed-wch sýnghal on i mi ddangos dim tosfuri.

Lle y dylaswn ei wneuthur cydwybodi ddywedyd y gwirioneedd mewn dinwei-drwydd, yn ddi-dwyll, gan fod yn ddi-chlyn i farnu yn vniōn, ac mewn cariad perffaith i gymmeryd pob peth ar y gorau: a lle y dylaswn i ymddiffyn enw da a geir-da sýnghymydog: och si(wael-ddyn eruan)

mi enllibiais ac a wradwyddais syngyd-
frawd, a chyn gynted ac y clywn chwedl
diffaith mi wneuthum fynhafod yn offeryn
i'r Cythraul iw hau allan i eraill, cyn
gwybod y gwirionedd o hono sy hun. Yr
oeddwn cyn belled oddiwrth ddywedyd
vn gair da, er ymddiffyn ei enw da et, me-
gis yr oedd yn ddirgel chwerthiniad yn
fynghalon glywed anair i vn yr oeddwn
yn ei gynfigennu, er i mi wybod heb law
hynny fod rhâdeu Duw yn llewyrchu yn-
do ef mewn mesur cyflawn : Mi wneu-
thum ddigrifwch o gau gymwynas, a budd
o ddrygfawr gelwyddau, yn hyn o beth
yn fy nangos sy hun yn vn o'i Crediaduni.
on ac nid yn wir Gristion.

Tit. I. 15

Ac yn ddiwethaf (O Arglwydd) lle y
dylawن i fod yn gwbl fedlon i'r cyfran a Y 10. ge-
genniadhaodd dy fawrhydi i mi yn y pere. chymyr-
i'r cod hwn ; a gorfoleddu mewn daioni Heb. 13.
vn arall megis yn sy yn sy henan : och, 5.
ni wnenhwm i swydd ond chwannychu a Tit. 1 Tim 6
blysio ty y cymmydeg yn a, a thir y cym. 6.
mydog draw : le gan ddymuned y cyrryw Phil. 4.
ddŷn yn farw, fei y gallwn i gael ei lwydd 11. 12.
neu ei etifeddiaeth; gan chwennychu yn
hynach y pethau a ganniadhaist di i rai
etall, o flaen bod yn ddiolchgar am y
pethau a roddhaist di i mi sy hunan: Fel
hyn y darfu i mi, (O Arglwydd yr hwn
wyfodchadur, enawdel gwedi yngwerthu
tan bechyd droleddu dy holl ianfaidd a' th
ysbi ydol orchymyrienion, o'r cyntaf i'r olaf
o'r mwyaf i'r lleiaf, ac yma yr wyf yn sesyllt.

S yn

aflan: Je yr ynwared ar cynnorthwy, yr hyn a roddais ti (Arglwydd) er mwyn ymgadw o drachwant, ni allai mom cadw i o fewn terfynau Diweirdeb: Canys gan flysio, ac ewyllyfio glendid, sail yr hwn nid yw ond pridd, fe ddarfu ei Satan roi swyn gyfaredd i'm cnawd i drachwantu ar ol cnawd dieithr.

Lle y dylaswn fyw mewn vniiondeb, gan roddi i bawb ei eiddo: a bod yn fodlon i'm cyflwr fy hun: a chan fyw yn gydwybodus yn yngalwedigaeth gyfreithlawn, lle dylaswn fod yn barod (yn ol sylgallu) i gyfrannu ac i roi echwyn i'r anghenog: O Arglwydd se ddarfu i mi trwy orthrymmu, gwascu, a thynnau gwobrau, ymgeccri, a'r cyfryw gamgymreth, trwy liw o'm Galwedigaeth am Swydd, yspeilio a llindagu synghyd Cristianogion: Je se ddarfu i mi sommi a chynnwys Crist lawer amser yn ei aelodau tlodian, i sefyll yn newynog, yn anwydog, ac yn noethlwym i fyned ymaith yn ddi ymwared fel y daeth: ar pryd yr oedd culni ei ruddiau yn erfyn am drugaredd, ni adawai galed: wch synghal on i mi ddangos dim tosluri.

Lle y dylaswn ei wneuthur cydwybod i ddywedyd y gwirionedd mewn diniweidwydd, yn ddi-dwyll, gan fod yn ddi-chlyn i farnu yn vniion, ac mewn cariad perffaith i gymmeryd pob peth ar y gerau: a lle y dylaswn i ymddiffyn enw da a geir da syng hymydog: ech fi (wael-ddyn truan)

mi enlibiais ac a wradwyddais synghyd frawd, a chyn gynted ac y clywn chwedl diffaith mi wneuthum fynhafod yn offeryn i'r Cythrael iw hau allan i traill, cyn gwybod y gwirionedd o honof sy hun. Yr eeddwn cyn belled oddiwrth ddywedyd yn gair da, er ymddiffyn ei enw da et, megis yr oedd yn ddirgel chwerthiniad ynglywedd anair i'n yr eeddwn yn ei gynfigennu, er i mi wybod heb law hymny fod rhâdeu Duw yn llewyrchu ynddo ef mewn mesur cyflawn : Ni wneuthum ddigrifwch o gau gymwynas, a budd oddrygfa wr gelwyddau, yn hyn o beth yn fy naengos sy hun yn yn o'i Crediad, vni. onacnid yn wir Griffien.

Tit. I. 12

Ac yn ddiwethaf (O Arglwydd) lle y dylawن i fod yn gwbl fedloв i'r cyfran a Y 10. genni adhaodd dy fawrhyd i ni yn y pere. chymry. i'r eidd hwn; a gorfoleddu mewn daioni Heb. 13. yn arall megis yn sy yn sy hunan: och, 5. ni wnen them i (wydd ond chwannychu a i Tim. 6 blyfio tŷ y cynameog yna, a thir y cym. 6. mydog draw : ie gan ddymuned y cyrrw Phil. 4. ddyn yn farw, fel y gallwn i gael ei twydd 11. 12. neu ei etifeddiaeth; gan chwannychu yn hyrach y pethau a ganniadhaift di i rai eiddil, o flaen bod yn ddiolchgar am y pethau a roddaf st di i mi sy hunan. Fel hyn y darlu . mi, (O Arglwydd yr hwn wyt bechadur, enawdol gwedi yngwerthu tarbechyd droeddu dy holl ianttaidd a' th ysbaidol orchymyriuen. 'r yntaf i'r claf o'r mwyaf i'r lleiaf, ac yn a yr wyf yn fesyll.

yn euog o flaen dy Orseddfamge di , am dorri dy holl gwbl gyfreithiau , ac am hynny yn haeddu dy felldigl , ar holl drueni a eill cyflawnder ei . Osod allan ar y fath greadur melldig edig . Ac i ba le yr affi am ymwared , rhag y truem hyn ? Y mae Angelion yn cywilyddio wrth weled sy meädyliau gwrthryfelogar , ac ni wnaneddym ymwared i mi . Y mae gwyr , yn euog o'r vnrhyw droseddau , ac ni allant eddim cynorthwy i mi . Am hynny a anobaithiaf si gyd â Chain , neu wneuthur am dñaf sy hun gyd â Iudas ? Na wnae Arglwydd , Canys ni byddai hynny ond dibennu trueni y bywyd hwn , a dechrau poenau didrangledig usfern : mi appeliaf yn hytrach at Oifeddfaise dy radlle y mae trugeredd yn rheoli i faddau aml bechodau a throseddau , ac allan o

Heb. 4. Psal. 130. ddyfnder fy 'n rhueni , ni lefas gyd â Dafydd

I. Job. 3. ti fi â blinderau etto my fi mal Ioba ymddiriedaf ynot ti . Pe rhôn ac i ti fy moddi

ynghanol cefnfor dy anfodlon rhwydd , gyda Ionas , etto ni ddaliaf y fâth afael yn dy drugaredd , fel y gellir sylhodi i synu ya farw , yn plethu fy nwy ddwy law am da-

Ionas 2. ni hi . A pha teflit ti fi i waelodion usfern mal Ionas i fol y Pyfodyn : Etto oddiyno y llefwn arnat ti : O Dduw Tâdo'r nef , O

Iesu Grist Prynwr y byd , o ysbryd glân fy Sancteiddiwr , tri pherson ac yn Duw trwyddol , trugarhâ wrthif bechadur truan A chan weled mai daioni dy anian dy hun a ba-

barodd i ti ddansfon dy vnig-anedig Fab
i farw drós fy mhechodaui, fel trwy ei far-
wolaeth, ~~cry~~ gallwn gael syllogymmod
gan dy Fawrhydi: O Nathaf ymaith ac
na wrthod fy enaid edifeiriol, yr hwn
gan ei fod yn anfodlon iddo ei hûn am
bechod, sydd yn ewyllysto dychwelyd i'th
wasanaethu, a'th fodloni, mewn newydd-
deb buchedd: Ac estyn dy law ymware-
dol o'r nef i achub dy was tlawd yr hwn
sydd (megis Petr) yn barod i foddi yng-
hefnior pechodaui a thrueni. Golch ymaith
liaws fy anwiredau a haeddeditaethau
ygwaed, yr hwn yr wyf fi yn ei Gredu
ddarfod i ti ei dywallt yn helaeth tros
bechaduriaid edifeiriol.

Ac yn awr gan fy mod i dderbyn y
dydd hwn, y Sacrement fendigedig o'th
werthfawroccaf gorff a gwaed: O Argl-
wydd, yr wyf yn attolygu iti, gad i'th ys-
bryd glân fod yn dy Sacrement, selia i'm
henaid, fod o'm holl bechodaui, trwy dy
farwolaeth a'th ddioddefaint yn cael eu
cyflawn faddau a'i gollwng dros gof, megis
na ddêl y melldithiau ar Barnedigaethau,
y rhai y mae fy mechodaui yn eu haeddu,
syth i'm gwriadwyddo yn y byd hwn, nac
i'm heuog farnu yn y byd sydd i ddyfod.
Canys fy ffydd ddisigl yw, ddarfod i ti
farw dros fy mhechodaui a chyfodi eilwa- Rhuf. 4:
ith er mwyn fynghyd. Hyn yr wyf ~~ar~~ olaf.
yneigrededu, O Arglwydd cynorthwya
fy angrediniaeth. Gweithreda ynof hefyd
yr wyf yn atreiwg i ti edifeirwch difrifol,

yn euog o flaen dy Orseddfainge di , am dorri dy holl gwbl gyfreithiau , ac am hynny yn haeddu dy felldâl , ar holl drueni a eill cyflawnder ei osod allan ar y fath greadur niell dig edig . Ac i ba le yr affi am ymwared , rhag y truenni hyn ? Y mae Angelion yn cywilyddio wrth weled sy meddyliau gwrthryselgar , ac ni wnat ddim ymwared i mi . Y mae gwyr , yn euog o'r vnrhyw droseddau , ac ni allant ddim cynorthwy i mi . Am hynny a anobaithiaf fi gyd â Chain , neu wneuthur am danaf sy hun gyd â Iudas ? Na wnaf Arglwydd , Canys ni byddai hynny ond dibennu truenni y bywyd hwn , a dechrau poenau didrangledig usfern : mi appeliaf yn hytrach at Oifeddfainge dy rad lle y mae trugeredd yn rheoli i faddau aml bechodau a throseddau , ac allan o Psal. 130. ddyfnder fy'n rhueni , milesaf gyd â Dafydd am ddyfnder d y drugareddau . Pe lleddit Job. 3. ti fi â blinderau etto my fi mal Ioba ymddiriedaf ynot ti . Pe rhôd ac i ti fy moddi ynghanol cefnfor dy anfadlonrhwydd , gydâ Jonas , etto mi ddaliaf y fâth afael yn dy drugaredd , fel y gellir synghodi i senu ya farw , yn plethu fy nwy ddwyllaw am dani hi . A pha teflit ti fi i waelodion usfern mal Jonas i fol y Pyfodyn : Etto oddi yno y lleswn arnat ti : O Dduw Tâd a'r wff , O Iesu Grist Prynwr y byd , o ysbryd glân sy Sancteiddiwr , tri pherson ac yn Duw trwyddol , trugarhâ wrthif bechadur truani . A chan weled mai daioni dy anian dy hun a ba-

barodd i ti ddansfon dy vning-anedig Fab farw drós fy mhechodaui, fel trwy ei farwolaeth, ~~ef~~ y gallwn gael fynghymmoed gan dy Fawrhydi: O Nathaf! ymaith ac na writhed fy enaid edifeiriol, yr hwn gan ei fod yn anfodlon iddo ei hūn am bechod, sydd yn ewyllysto dychwelyd i'th walanaethu, a'th fodloni, mewn newydddeb buchedd: Ac estyn dy law ynwaredol o'r nef i achub dy was tlawd yr hwn sydd (megis Petr) yn barod i foddi yng-hefnor pechodaui a thrueni. Golch ymaith liaws fy anwiredau a haeddedigaethau y gwaed, yr hwn yr wyf fi yn ei Gredu ddarsod i ti ei dywallt yn helaeth tros bechaduriaid edifeiriol.

Ac yn awr gan fy mod i dderbyn y dydd hwn, y Sacrament fendigedig o'th wernisawroccaf gorff a gwaed: O Arglwydd, yr wyf yn attolygu i ti, gâd i'th ysbyry glân fod yn dy Sacrament, selia i'm henaid, fod o'm holl bechodaui, trwy dy farwolaeth a'th ddioddefaint yn cael eu cyflawn saddau a'i gollwng dros gof, megis na ddêl y melldithiau ar Barnedigaethau, y rhai y mae fy mechodaui yn eu haeddu, fyth i'm gwriadwyddo yn y byd hwn, nac i'm heuog farnu yn y byd sydd i ddyfod. Canys fy ffydd ddisigl yw, ddarsod i ti farw dros fy mhechodaui a chyfodi eilwa-
Rhuf.4:
ish er mwyn fynghyf ar ymddyad. Hyn yr wyf ar olaf.
yneigrediu, O Arglwydd cynorthwya
fy angrediniaeth. Gweithreda ynof hesyd
yr wyf yn atreiwg i ti edifeirwch dirrifol,

megis y gallwys o eigiawn calon , osidies
tio sy mhechoda u a aethant heibio , ai
ffieiddio , a th wafanaethu o hyn allan
a ewn newydd-deb barchedd , a mwy me-
fur o sansteiddrwyd crwyddol , na adim
henaid ei fyth anghofio aneirif gariad y
cyfryw Iachawdwr anwyl , yr hwn a rod-
des i lawr ei fywyd i waredu pechadur
cyn waled . A channiadha , O Arglwydd,
yn ol i mi dderbyn y selau ar arwyddion
hyn o m Cymmun i rhynhof a thi , i ti fod
o hyn allan yn anneddu tiwy dy ysbryd
glân o m mewn , a minnau felly i fyw mewn
ffydd ynot ti , fel y gallwys rodio holl
ddyddiau sy mywyd mewn duw ioldeb a
diweirdeb tu ag atrat ti , Ac mewn braw-
dol gariad Peisiaith tu ag at fynghymyd-
gion : megis gan fyw yn dy ofn , y gallwys
farw yn dy ffafn , ac ar ol marwolaeth , bod
yn gyfrannog o fywyd tragwyddol trwy
Iesu Grist sy Arglwydd am hunig Iacha-
wdwr Amen .

*Amy moddion trwy ba rai y ge-
lli di ddyfodyn Dderbyn-
mwr teilung.*

YModdion hyn ydynt ddyledion o
ddau lath : y cyntaf , parch ddyleus
tu ag at Dduw ; yr olaf , perch i ein cymodog .
Y rhai ydynt tu ag at Dduw ydynt dri . yn
gyntaf ,

gyntaf, gwybodeth ffrwythawn, yn ail,
gwi ffydd, yn drydydd. edifeirwch difrifol,
vr hyn tu ag at ein cymydog, nid yw ord
vn, lsf, i lannur ga iaâ peffaith.

2. An wyliau eth ffrywllawn yr Ijn
adlygiol fel mewr Cymru
telang.

Gwybodaeth llawn y byd dealltwisi-
gaeth tanhildiedig am brif sefau
crefydd.. Megis yn gyntaf, an Diindod
y personau y arnedd y Duw dad. Yn ail,
am greadigaeth dyn a'i gremp. Yn drydydd,
am felldith a'r taueni dyledus i bechyd. Yn
bedwerydd, am naturau a Swyddau
Crist, ac am brynedigaeth y byd trwy ffydd yn
eifarwolaeth ef: yn enwedig, trwy ath-
wiaeth y Sacramentau yr hyn sydd yn
sichau ac yn felio y prynedigaeth hwnnw
iri. Canys fel na ellir adeiladu tŷ, oni
tbir y sail ar lawr yn gyntaf; felly ni eill
crefydd chiwaith mor sefyll, oni bydd hi
gwedi ei scilio ar wybodaeth, diogel o ait
Duw. Yn ail, o ni wyddom ni ewyllys
Duw, ni allwn ni, nai gredu, nai wneu-
thir. Canys megis na ddichon neb wneu-
thir gorchwylion byadol: ond y rhai sydd
agwybodaeth celsyddgar genthynt i'w
gwneuthur: felly heb wybodaeth, rhaid
yw eu ddynion fod yn fwy aneallgar ac

anwybyddus mewn ysbrydol a goruchel bethau. Ac eto mewn pethau *amserol* se ddichon dyn wneuthur llawer trwy goleuni naturiaeth: Eithr mewn *dirgeledigaethau crefyddol*, pa fwyaf y hōm ni yn hydern mewn rheswm naturiol, bell-bell y byddwn ni oddiwrth ddiennad yr ysbrydol wirionedd. Yr hyn beth sydd yn eglur-hāu fod cyflwr osnadwy i'r rhai sydd yn derbyn heb *gwybodaeth*, a chyflwr mwy osnadwy, i'r Eigeiliaid hynny, y rhai yd-
 7 Cor. 2. 14
 Rhu 3. 7. ynt yn gwenidogaethu iddynt eu *Care-
*ceisio** nai hathrawiaethau.

2. Am wir ffydd yr hon a ddylai fod mewn Cymunwr teilwng.

NId y gwybodaeth noeth or Scrythyrau, ar scilau syntaf o grefydd, ydyw gwis ffydd, (Canys mae y cythreuliaid, ar gwrthoddedigion mewn mesur tragedidawg, ya credu ac yn crynu) eithr union ffydd yw, "yn gystal credu yr oll bethau, ar a ddar-fu i'r Arglwydd eu dadcuddio, a'i heglero "yn ei Air: ac hefyd neillduol yttor o "ddyn er mwyn ei enaid ei hun, yr holl "addewidion o drugaredd, yr rhai a wnaeth Duw yng Hrist i bechaduriaid credadwy. A o herwydd hynny yn ddi-gwyddedig, fod Crist a'i holl haeddedi-gaethau, yn perthyn iddo ef yn gystal ac i

vn arall. Canys yn gyntaf, oni bydd Rhof. 4.
 gennym ni intel cysiaawnder y ffydd, nid 11.
 yw y Sacrement yn felio dim i ni; Ac y
 mae pob dŷn yn Swpper yr Arglwydd
 yn derbyn cynmaint ac y mae yn ei gredu.
 Yn ail, O biegid heb ffydd na allwn ni y Eph. 5.
 thai vdym yn Cymuno ar y ddiaiar ymgy-
 fred Crist yn y nesoedd. Canys fel y mae 17.
 yn trigo yn o'm ni trwy ffydd, fel i trwy ffydd
 na agwedd y rhaid i ni ei fwyta ef. Yn Heb. 11.
 drydwydd, ohlegid heb ifydd ni allwn ni 5.
 fasilai neu beriwaadio eim evdwebod eim
 bod yn Cymanno yn y mae abay ger blm. 19.
 bron Duw. 23.

3. Amediseirwch dîrifol yrlyn a ddylaisfo a mewn Gymminnar teitwng.

Gwir edifeirwch y dyw sancteidiolgyf- Esa. 55:1
 newid meddwl, pan fyddo dŷn yn ol 7.
 iddo ya ystyriol gymnieryd golwg ar dru- Eze. 33.
 garred Duw, ac ar ei drueni ei hun, yn II.
 troi oddiwrth ei hollddirgeledig ac an- Act. 26.
 nirgeledig hechodau; i wasanaethu Duw 29.
 mewn sancteiddrwydd a chyflawnder yr Act. 3:19
 holl ddarn arall o'i enioes. Canys fel y
 mae yn glwth a fyddo wedi ei ymlenwi a
 hwyd, yn anghymiesur i fwyta bara: Luc. 1.
 felly yr hwn fydd a'i gonglau yn llawn o 74-75.
 hechodau, nid yw weddaidd i dderbyn

Crist. A chydwybod gweidi ei ymddyfwno gan fudreddi ewillysgar, sydd yn gwneuthur yr arfer or holl bethau sanctaidd yn ansanctaiddiol i ni. Ni ellir bwytra mor offrymedig di-frycheulyd oen Pasc, gyda lefain malis a drygioni, medd *Paal*, 1. Cor. 5. 8. Ac ni eill hén gestrelau ein llygredig a'n anhur gvdwybod ni; gadw y gwin newydd o wyrthfawr waed Crist, fel y dywaid ein lachaawdwr. *Marc.* 2. 22. Y mae 'n rhaid i ni gan hynny wir eddarhau, os mynnwn ni fod yn gyfrannogion teilwng.

*2. Y dyled fydd raid i ni ei gyflawni na
ag at ein cymydog ydyw cariad
perffaith.*

Cariad perffaith ydyw maddeu yn ewillysgar i rai eraill a wnaethant i'n herbyn ac ar ôl cyfundeb, tystiolaethu hynny yn ddiffuant gyhoeddus o eigion traserch ein calonnau, trwy ddull geiriau, a gweithredoedd, cyn synched ac ir ymgysarfyyddom ni, neu y byddo yr achos yn gofyn. Canys yn gyntaf, heb gariad eu ac at ein cymydog nid oes yn abeith yn gymeradwy gan Dduw. Yn ail, oherwydd mai yn brifachos neu'r diben, et Mat. 5. 23 mwyn yr hyn yr ordeiniwyd Swpper yr 24. Arglwydd, drwy cryfhau cariad Cristianogion

nogion y naill tu ag at y llall. Yn drydydd Ioa.13:
 ni eill yn dyn moi sicrhau ei hun o fod we- 14.36,35
 di cael maddeuant am ei bechoda u gan
 Dduw, oni bydd ei galon ef yn ymroi i
 faddau i ddynion y beiau a wnaethant yn
 ei erbyn ef. Hyn yma am y dyledion cyn-
 taf, sydd raid i ni en cyflawni cyn dysod i
 Fwrdd yr Arglwydd, yr hyn a elwir *Pas-*
rad wydd neu ymbawdod.

2. Am yr ail farh ar dyledion yr hawl
 sydd raid i Gymmunwr teilwng eu
 eflawni wrth dderbyn Swpper yr
 Arglwydd, sef Mytyrddau.

YCorchwyl hwn o fyfyrnod y frys-
 dol sydd yn ymgymwys mewn
 llawer o byngciau.

Yn gyntaf, pa fyddo y bregeth gwedi Mat.22:
 dariod, a gwleddo Swpper yr Arglwydd i Pet. 1.
 iddechrau ei chylsegru: myfyria wrthi
 dy huan fel y mae Ciwt yn dy wahodd ei
 isod yn wahoddwr ar ei ffordd a sanllai. Isa.55.1.
 ac mor gatedig y mae yn dy wahodd i ddi 2,
 "O deuwch i'r dysroed i bob yn y mae
 "i yched arno &c. deuwch prynwch wi'r
 "a llaeli heb arian, ac heb wrth, bwyte-
 "wch yr hyn syd i dda, ac ym hysyded
 "tchenaid mewn brasder. Cymmerwch
 "owystewch chwi hwn iyw syngorff yr

" hwn a dorrwyd trofach , yfwch o hwn
"eu gyd; Canys hwn yw fyngwaed yr hwn

Mat. 26. " a dywalitwyd er mwyn maddeuant o'ch
26, 27. " pechodau chwi.

Pa fwy o anhydedd a ellir ei ganiadhaun a chael cynhwysiad i eistedd ar fwrdd yr Arglwydd ei hun ? pa well llyniaeth a ellir ei roi, nac ymborthio gorff a gwaed yr Arglwydd ei hunan ? Os oedd Sam. 19 Dafydd yn tybied mai mwyaf ffaf a allai ef ei wneuthur i Barzilai ddaionus am yr holl garedigrwydd a ddangosafai ef iddo yntau, yn ei orthrymderau, oedd gynnig iddo, y cai ef swyra ar ei fwrdd ei hun gydag ef yn Ierusalem , Pa taint mwy o ffaf ac o gariad y dylem ni gyfrif hyn sef, pan fyddo Crist mewn gwirionedd yn ein porthi ni yn ei Eglwys ar ei fwrdd ei hun, a hynny a idra-sandtaidd gorff a'i waed ei hunan ?

2. Fel y darsu ei Abram pan aethi ef i Gen. 22. fynu i'r mynydd i aberthau Isaac ei fab, adel ei weision i wared yn y gwaftaded i; felly pan ddeulych di at ysbrydol aberthiad Swpper yr Arglwydd, gosod heibio holl feddyliau ac amcaniau bydal : fel y gellych di yn gwbl feddylio, a myfyrio am Crist, ac aberthu i fynu dy enaid iddo ef, yr hwn a aberthodd enaid ai gorff drofach.

Yn drydydd, myfyria wrthit dy hwn, mor werthfawr ac anrhyoeddus yw corff a gwaed Mâb Duw, yr hwn yw llywodraethwr nef a daiau : Yr Arglwydd, wrth amnaid yr hwn ymae yr Angelion yn crynly,

crenū, a chan yr hwn y caiff y byw ar marw eu bāmau yn y dydd diwethaf, a thithau yn eu plith. Ac mai hwn yw ef, yr hwn gwedi ei groeshielio am dy bechodaū, sydd yr awrhon yn ymgynnyg i'ch enaid i'w dderbyn trwy ffydd. Or tu a-rall, ystyria pa fath greadu pechadurus ydwyt ti: ac fel yr wyt ti yn haeddu archwaethau y fath ymborth bendigedig? Gwedi dy gael mewn budreddi, abyth o hyunny allan yn ymdrobaeddu mewn budi byllau a thyllau anwiredd; yn dwyn enw Cristion eithr yn gwneuthur gweithredoedd y cythraul; yn addoli Crist gan ddwywedyd * Ave rex a-th enau, eithr poeri Henf. ffych well frenni.

Yn bewerydd, eydsynnian gan hyunny, a meddwl a pha wynepryd y beiddi di gynnwg cyfwrdd corph mor fanfaidd a dwylaw mor anlan? neu i yfed y fath wethfawr waed, a'r fath enau celwyddeg drygfawr? Neu i groesawu y fath fendi gedig lettywr i stasell mor sudr? Canys os lladowyd y Bethshemitaidd, am edrych yn anhydeddus yn Arch yr hen Testament, pa samedigaeth a cili di ei ddingwyl yn gyfion, yr hwn a'r cyfryw amhur olygon. a chalon wyt wedi dysod i edrych a derbyn Arch y Testament newydd, yn yr hon, y mae eyflawnder y Duwdod yn preiswyllo yn Cel. 2. 3. gorfforol?

Os trawyd uz zahâ marwolaeth deisym a san. 5, mwth, am gyfwidd Arch y cysammod? 7.

Pa farn oruchel a ddylit ti ei osni? Yr hwn sydd mor hy a hull, â dwylaw astan yn rhysegu teimlaw Arch y Testament
“tragwyddol, yn yr hon y ciddiwyd holl “dryssorau doethineb a gwybodaeth?

Osoedd *Ioan* sedyddiwr (y gwr duwi-
olaf ar a aned o wraig erioed) yn ei dy-
bed ei hun yn anheilwng i ddwyn ei e-
diâu ei: O Arglywydd mor anheilwng y w-
r fath briddyn halogedig ac wyt ti, i
fwyta ei gnawd sanctaidd, ac i ysed ei
werthfawroccaf waed?

Os oedd y bendigedig Apostol St. Peter,
wrth weled dim ond llewyrch ollalluo-
nerth Crist, yn ei dybed ei hun yn au-
heilwng i sefyll yn yr un cafn ag eto; on,
mor anheilwng wyt ti i eistedd gyd â
Christ, ar yr un bwrdd, lle y gelli digan-
fod ei aneirif râd a'i drugaredd yn te-
wynnu?

Mat. 8.8. Os oedd y Canwriad yn tybied nad o-
edd cronglwyd ei dŷ ef, yn deilwng i
groesawu y fath lettrywr gogoneiddus; pa-
le a ddichon fod yn gymmwys dan dy a-
sennau di, i sancteiddrwydd Crist i anned-
du ynddo?

Os oedd y wraig glwyfus o'r diserlif
gwaed, yn osni cyfrwdd ag ymyl ei wife-
fis, pa fodd y dylit ti grynu wrth fwyta ei
gnawd ac ysed ei oll iachusawl waed ef.

Etto os ydwyt ti yn dyfod yn osfynge-
dig mewn ffydd, ediseirwch, a chariad
perffaith, gan ffieiddio dy bechodau a ae-
thant heibio, a bwriadu yn ddi-ffuant
wellhau dy fuchedd o hyn-allan: Na-

sydded dy bechodau aerhant or blaen i'th
osai, o ran ni roddit mo honynt syth yn
dy tauch di; ac se fydd v Sacrement hon
yn felio i'th enaid ti, fod dy holl bechodau
ar barnedigaethau dyledus iddynt wedi
cael eu cylawn faddau au golchi ymara-
ih yn lân trwy waed Crist. Canys nid
orddiniwyd mor Sacrement hon i'r rhai
oedd ynt berfaith, ond i gynnorthwyo
pechaduriaid ediseiriol i ediseirwch: Ni
ddaeth Crist i alw y rhai cyfion onid pe-
chaduriaid i ediseirwch. Ac y mae ef yn
dywedyd nad rhaid ir iach wrth phylly
gwr ond i'r clwysus, y rheini a alwoda
Crist a phan ddeuont, y rheini erioed a
gynnorthwyai ef. Eid yr hell Efengyl yn
dysliolaeth na ddaeth yr yn pechadur e-
rioed at Crist am drugaredd, a niyned ym-
maith heb ei neges. Trocha di yn agwedd
dy enaid ciwysus ya y fynnon hon o waed
Crist: ac yna olei addewid ef yn ddi am-
maw, Zach. 13.1. di a gai dy iachau o'th
hell bechodau a'th atlendid. Nid pecha-
duriaid gan hynny ond y rhai sydd yn
zaewylligat i ediferhau am eu pechodau
a waherdair oddiwrth y Sacrement hon.

Yn benned, myfyria ddarfod ei Crist
adael y Sacrement hon i ni yn brif Arwydd
agwystl o'i gariad ef: nid pan oedd ynt
ya ameanu ei wneuthur ef yn frenin Iwan.
6.15. (yr hyn a aliasai fod megis yn dál
am ei hewyllys da) ond pan oedd Iudas
a'r Arch offeiriad yn gwneuthur ei frad-
ef. (am hynny yn 'gwbl o'i wir gariad.)

Pryd

Mat. 9.

12.13.

Mat. 11.

28.

Pa farn oruchel a ddylit ti ei ofni? Yr hwn sydd mor hy a hull, â dwylaw astan yn rhysegu teimlaw Arch y Testament " tragwyddol, yn yr hon y cuddiwyd holl " dryfforau doethineb a gwybodaeth?

Os oedd *Ioan* sedyddiwr (y gwr duwiolaf ar a aned o wraig erioed) yn ei dybed ei hun yn anheilwng i ddwyn ei eiddiau ei: O Argwydd mor anheilwng yw'r fath briddyn halogedig ac wyt ti, i swyta ei gnawd sanctaidd, ac i ysed ei werthfawrocaf waed?

Os oedd y bendigedig Apostol St. Peter, wrth weled dim ond llewrech ollallueg nerth Crist, yn ei dybed ei hun yn anheilwng i sefyll yn yr yn cafn a y eto; oh, mor anheilwng wyt ti i eistedd gyd â Christ, ar yr un bwrdd, lle y gelli di gan fod ei aneirif râd a'i drugaredd yn tewynnu?

Os oedd y Canwriad yn tybied nad oedd cronglwyd ei dŷ ef, yn deilwng i groesawu y fath lettywr gogoneddus; pa le a ddichon fod yn gymmwys dan dy a-fennau di, i sancteiddrwydd Crist i anneddu ynddo?

Os oedd y wraig glwyfus o'r diserflif gwaed, yn ofni cyfwrdd ag ymyl ei wilef, pa foddy y dylit ti gynnw wrth swytra ei gnawd ac ysed ei oll iachusawl waed ei.

Etto os ydwyt ti yn dyfod yn ofstynedig mewn ffydd, ediseirwch, a chariad perffaith, gan ffieiddio dy bechodau a aethant heibio, a bwriadu yn ddi-fluant wellhau dy fuchedd o hyn allen. Na-

fydded dy bechodau aethant or blaen i' th
osai, o rag ni roddie mo honynt syth yn
ev fauch di; ac fe fydd y Sacrament hon
yn felio i' th eni id ti, fod dy holl bechedau
ar barnedigaeth tu dyledus iddynt wedi
cield eu cylawn faddau au golchi ymima-
ihym lari trwy waed Crist. Canys nid
orddiniwyd mor Sacrament hon i'r rhai
oedd ynt berfaith, odi i gynnorthwyo
pechaduriaid ediscriol i edisewch: Ni
edaeth Crist i alw y rhai cyfion onid pe-
chaduriaid i edisewch. Ac y mae ei yn
dywedyd nad rhaid ir iach wrth phylly
gwr ond i'r clwysus, y rhaini a alwodd
Crist a phan ddeuon, y rhaini eriod a
gynnorthwyai ef. Eid yr holl Efengyl yn
diliolzech na ddaetir yr yn pechadur e-
noed et Grist am drugaredd, a nyned ym-
maith heb ei neges. Trocha di yn agwedd
dy eraid ciwysus yn y *synanon hyn o wriad*
Crist: ac yaolei addewid ef yn deu am-
maw, Zach. 13.1. dia a gai dy iachau o'i h
hell bechodau a'i atienid. Nid pechaduriaid
gan hynny ond y rhai sydd yn
cwewillygar i edisewhau am eu pechodau
a waherdair oddiwrth y Sacrament hon.

Yn bumed, myfyria ddarfod ei Crist
ael y Sacrament hon i ni yn brif Arwydd
agwysti o'i gariad ef: id p'n oedd ynt
ia amcanu ei wneuthur ef yn Frecin I. 2.
c.15. (yr hyn a allaisai fed megis yu dal
am ei hewyllws da) ond pan oedd *Iudas*
a'r Arch officiaid yn gwecuthur ei frad
ff (am hynny yn gwbl o'i wir gariad.)

Yr yd

Mat. 9.

12.15.

Mat. 11.

28.

Pryd yr oedd *Nathan* yn dangos i Ddaffydd ddaed cedd gan y dŷn tlawd ei oenig fechan a laddasai y gwr cyfoethog: Yr oedd ef yn rhoi iddi meddai ef, o'i dammaid ei han i swyta, ac o'i gwppan ei hun i ysed 2. Sam. 12. 3. ac onid yw cariad Crist gan hynny iw Eglwys yn anhaethadwy pan fyddo ef yn rhoddi iddi ei gnawd ei hun iw swyta ai waed ei hun iw ysed, yn borthiant y sprydol a thragwyddol iddi? Os oes gan hynny ddim cariad yn dy galon di, cymmer phiol iechyd-wriaeth yn dy law, a pharcha ei gariad ef a cha-iad an-dano, Psal. 115. 11.

Yn chiweched, pan fyddo y Gwenidog yn dechrau cysegru y Sacrament sanctaidd, yno dod heibio dy holl weddiau, dy ddatllain, ath oll syfyrdodau eraill pa rai bynnac: a gosod dy feddylfryd yn unig ar y gweithredon, a'r arserion sanctaidd hynny, y rhai yn ol trefnedigaeth Crist a arserir o fewn ac ynglyrch y Sacrament sanctaidd: Canys se ryngodd bodd i Dduw (gan ystyried (m) gwendid u) osod y trefnedigaethau hynny yn gyfryngau i gysodi ein meddyliau i ddyfrifol syfyrio ar ei radau nesol.

Pan sych di gan hynny yn gweled y Gwenidog yn gosod oddiwrtho y bara ar gwin ar Fwrdd yr Arglwydd, ac yn eu cysegru hwynt trwy weddi a thrwy ordeiahad Crist, i fod yn Sacrament sanctaidd o fendigedig corph a gwaed Crist, yno mysyria, fel y darsu ei Dduw Dad o'i

wir gariad i ddynol ryw, esod oddiwrtho,
a felio ei vniq-anedig Fâb i fod yn foddi-
on oll ddigonol, ac vniq gyfryngwr, i'n
gwaredu ni oddiwrth bechod ac i'n cymmo-
di ni a'i râd et, ac i'n dwyn ni i'w ogoniar.

Pan fyddych di yn gweled y Gweni-
dog yn torri v bara wedi ei fendigo, v
mae 'n rhaid i ti fyfyrif, ddarfod rhoi ehi
Griffragwyddol fab Duw iw sarwolaeth,
a'i fendigedig Enaid a Chorph (gan oddef
digosaint Duw) wedi eu torri a'i gwahen-
am dy bechodaau di, chyn wirtied ac y
gweli di yr awr hon dorri y Sacrament
sanctaidd o flaen dy lygaid : a chyd a
hynny galw i'th gôr greulondeb dy becho-
dau, a maintiolaeth digosaint Duw i'w
herbyn hwynt, gan weled na fodlonid
cyflawnder Duw, ond a'r cyfryw aberth.

Pan fyddo y Gwenidog gwedi bendigo a
therri y Sacrament, ac yn ei ymbaratoi ci
hunan i'w chyfrannu; uno myfyria, fod y
brenin (yr hwn fydd feistr o'r wledd) yn M.t. 22.
teiyl wrth y bwrdd i weled ei wahod 11.
dedigion, ac yn edrych, arnati a yw dy Dad. 19.
wîsc briodas am danat ; Tybia hesyd fod 3.
yr holl Aengelion sanctaidd, y rhai ydynt i Cor.
yn gwilio ar yr etholedigion yn yr Eglwys 11.10.
ac ydynt yn chwennych gweled arferu y Eph.1 ar
dirgeledigaethau sanctaidd hynny, yn dal olaf.
sylw ar dy oslyngeiddiwydd a'th ym- i Pet. 1.
ddygiad : gât i'th enaid gan hynny, yn y 12.
cyfanser y bydde'r Gwenidog yn dwyn y
Sacrament attar ti, aberthu hen, neu'r
cyfryw vniq-adroddiad at Griffr.

Nellduo! draethawd ddiddanaidd
i w hadrodd yn ol cysegriad a chn
derbyn y Sacrament.

A I gwir yw y presswylia Duw ar y
ddaier? weley nesoedd, a nesoedd
y nesoedd ni aliant dy gynhwys di pa
“faint llai y dichon enaid y faith dywar-
“chen bechadurus ac wyf fi dy dderbyñ
“di.

Eithr gan weled fod dy ewyllys bendi-
gedig i ddyfed fel hyn i Swppero gyd â mi
Psal. 144. 3.
ac i breslylio ynos: ni allaf o wir la-
wenydd na ddywedwyf beth yw dyn pan
gydnabyddit ag ef? neu fab dyn pan
wnait gyris o honaw? Pa ca: iud bynnec a
fu gwyw gennit ti ddangos i mi o gyflawr-
der, dyras, yr wyf yn cysaddef yn rhwydd
pa beth ydwys yn rhrueni fy natur.

Rhu. 7.
24.

Yr wyf (i ddywedyd ar vnuwaith) yu
greadur cnaw dol am henaid wedi ei wet-
thu tan bechod: dyn truan gwedi ei am-
gylchu â corph marwolaeth. Etio, Argi-
wydd gan dy fod ti yn galw; welef i yn
dyfod, a chan dy fod ti yn galw pechadu-
riaid, se ddarsu i mi syngwthio sy hunan
i mewn yn ymhlið eraill, a chan weled
dy fod ti yn galw yr holl rai sydd yn fla-
derog ac yn llwytheg; ni welai ddin-
chos

chos i mi i aros yn ol. O Arglwydd yr wylfi yn glaf, ac i ba le yr af ond attad ti physigwr sy enaid? Ty di a iachau i fawer, ond erioed ni threwi i fawer wrth yr un mor drefnai glwysas: Canys yr wylfi yn swy gwahangl wylfus nac oedd Gehazi, yn swy astan na Magdal'en. yn ddallacti yd fy enaid nac oedd *Bartimaeus* ya ei gorph; Canys myn a sumfyw hyd yn hyn, ac erioed, heb weled gwic lewyrch dy air. Y mae sy enaid yn rhedeg gyd â mwya llifo bechiod, nac oedd diserhiwaed yr *Hemoris*. Nid oedd *Mephibosheth* yn gloffach i gerdded, nac yw fy enaid i rodio ar dy ôl di mewn cariad. Ni bu frauch *Ieroboam* yn swy gwywedig i daro y prophwyd, nac yw fy llaw anafus i, i roi ymwared i'r tlawd. Iacha si o Arglw dd, ac ti a w nai cymaint gweithred a'i iachau hwynt ell. Ac er bod ynof si eu holl bechodaau a'i hanafau hwynt eto Arglwydd, mor gyfoethog yw dy râd ni, mor fawr yw 'dy gelfyddyd, megis os mynni, y gelli di ag yn gair, faddau y naill, ac iachau'r liall. A pha ham y dylwn i ammuu dy ew y llyss da di; pryd na chysti ti yr awr hon er syngwaredu, ond va wna gariadus, yr hwn a ymddangosafst dy lun mor ewyllysgar i'm prynu, er ei ti gelli holl waed dy gaion: Ac yr awr hon wyt yn cynnyg mor rasuol i mi arwydd diegel om prynedigaeth, a'rh waed: Pwy wylfi o Arglwydd Ddu? a pha haedde-digaeth sydd ynof, i'm prynu ar fath bris gwerth

1 Sam.
57.

Mat. 28.5

Luc. 2.
43-44.

Mat 8.8.

gwerthfawr? Nid yw ond dy wir drugareddi, ac nid wylf (o Arglwydd) deiliwng or lleiaf o'r holl drugareddau di: llai o lawer i fod yn gy rannog o'r Sacrament sanctaidd hon , yr arwydd mwyaf ar a ganniadheuaist i feibion dynion y rhai a geri : Pa fodd y dylwn i o herwydd sy anheilyngdod sy hun, Iesain allan rhag osni, wrth weled dy Sacrament sanctaidd; megis y darsu ir philiitiaid pan wellant Arch yr Arglwydd ya dyfod ir gynnulleidfa ; gwaes fi yr awrhon bechnadur. Oni bai fod dy Angel di ya rhoi cyffur yn ofni yn y gwragedd : nac osniwch, canys mi wn ma: ceisio yr ydych yr Iesu. yr hwn a groeshoeliwyd. Ty di yngwirionedd y mae sy enaid yn ei geisio. Ac yma yr wyt ti yn dy Sacrament fendigedig. Os oedd Elizabeth gan hynny yn ei thybied ei hun mor anrhydeddus wrth fod, yn dy wydd di, pryd yr oeddiit yngroth dy fendigedig fam , fel y llammodd y plentyn yn ei chroth hi o lawenydd ; pa fodd y dylais y enaid i neidio yn ofni o lawenydd , gan dy fod ti yr awrhon ti wy dy Sacrament sanctaidd , yn dyfod i drigo yn fynghalon yn dragwyddol ? Oh pa fath anrhydedd yw hwn, nid bod mam sy Arglwydd , eitht bod sy Arglwydd ei hunan yn dyfod fel hyn i ymweled â myni ? Mewn gwirionedd Arglwydd yr ydwylf yn cyfaddef gyda'r Canwriad ffydlawn, nad wylf deiliwng ddyfod o honor dan fy nghronganwyd: ac fel nad rhaid i ti ond dywedyd y gaer

y gair yn vnig, am henaid a fydd cadweddig : Etto gan rhynghu bodd i luosawgrwydd dy râd, er mwyn cryfhau yn hytrach syngwendid i, felio dy drugaredd i mi trwy yr arwydd gweledig, yn gystal at'irwy y gair gweledig ; mewn holl olyngeiddiwydd diolehgari mae fy enaid ya treuthu wrthit gyd âr Forwyn fendedig: welewasan aethyddes yr Arglwydd bydded i mi yn ol dy air. Cura di Arglwydd a th air ath Sacramentau wrth dde: synghalon, a minnau megis y Pwblcan a gura fy nwyfron am daud lwrn, cyn gynned ac y darfyddo i mi , fel y gellych diddyfod i mewn : Ac onid egyr y ddor yn ddigon buan, tor hii lawr o Arglwydd a th nerth ollalluog, ac yno tyred i mewn a phresswylia ynof yn gyfannedd, fel y cawsywfachos gyda *Zachens* i gydnabod, heddyw y daeth iechydwrriaeth i fewn sŵn hŷ A thafl o henof fi allan bob peth a fyddo yn wrthwyncbys i ti : Canys yr wyf yn rhoddi v cwbl seddiant o'm calon i'th Fawrhydai bendigedig, gan ymbil na byddwys byw o hyn allan, hebot ti yn rhodio ynof, ac felly i'm liywodraethu a th lân ysbryd, megis na byddo dim i'm bodloni ond y peth a fyddo cymerady ger dy frenni. Megis gan ddibennu yrfa sy mywyd, yn dy râd, y gallwys yn ol hynny syw gyd â thi yn dragwyddol yn dy deyrnas o goonian. Cennada hynny o Arglwydd Iesu, er mwyn haeddedigaethau dy farwolaeth a th waed tywalltedig. Amen.

Luc. 1.58

Dad. 3.

20.

Luc. 18.

23.

Luc. 18.

23.

Luc. 19.9

Pen

gwerthfawr? Nid yw ond dy wir drugareddi, ac nid wylf (o Arglwydd) deiliwng or lleiafoeth holl drugareddau di: llai o lawer i fod yn gy rannog o'r Sacrament sanctaidd hon, yr awydd mwyvat ar a ganniadheuaist i feibion dynion y rheia geri: Pa fodd y dylwa i o'r herwydd fe anheilyngdod sy hun, Iesain allan rhug osi, wrth weled dy Sacrament sanctaidd, megis y darsu i'r philistiaid paa weliant Aich yr Arglwydd yn dysod i'r gynnulleidfa; gwae fi yr awrhaon bechnadur. Oai bai fod dy Angel di ya rhoi cyssur ynof Mat. 28.5 megis yn y gwragedd: nac oswchi, canys mi wrn ma' ceisio yr ydych yr Iesu. yr hwn a groeshoeliwyd. Ty di yngwirionedd y mae fy enaid yn ei geisio. Ac yma yr wyt ti yn dy Sacrament fendigedig. Os oedd Elizabeth gan hynny yn ei thybied ei hun mor anrhydeddus wrth fod, yn dy wydd di, pryd yr oeddir yngroth dy fendifig fam, fel y llammodd y plentyn yn ei chiroth hi o lawenydd; pa fodd y dylais fy enaid i neidio ynof o lawenydd, gan dy fod ti yr awrhaon tiwy dy Sacrament sanctaidd, yn dyfod i drigo yn fynghalon yn dragwyddol? Oh pa fath anrhydedd yw hwn, nid bod mam sy Arglwydd, eithr bod fy Arglwydd ei hunan yn dyfod fel hyn i ymweled â myn? Mewn gwirionedd Arglwydd yr ydwyf yn cyfaddes gyda'r Canwriad ffydlawn, nad wyf deiliwng i ddysfod o honet dan fy nghironglwyd: ac fel nad rhaid i ni ond dywedyd
y gair

3 Sam.

57.

Mat. 28.5

Luc. 2.

43-44.

Mat. 8.8.

vgar yn vning, am henoiaid a fydd cadweddig : Etto gap rhynghu bodd i luosawgrwydd dy râd , er mwyn cryfau yn hytrach syngwendid i, felio dy drugaredd i mî trwy yr arwydd gweledig , yn gysial atirwî y gair gweledig ; mewn holl olyngeiddrwydd diolchgar y mae fy enaid ya treuthu wrthit gvd ar Forwyn fendi gedig: welewasan i ethyddes yr Argi wvdd bydded i mi yn ol dy air . Cura di Arglwydd a th aith aith Sacramentau wrth ddb: fynghalon, a minnau megis y Publican a gura fy nwyfron am daudwrn, cyn gyn ted ac y darfyddo i mi , fel y gellych di ddyfod i mewn : A conid egyr y dder yn ddigon buan , tor hii lawr o Arglwydd ath nerth ollalluog, ac yno tyred i mewn a phresswylia ynof yn gyfannedd, fel y cawsyf achos gyda *Zacheus* i gydnabod, hed dyw y daeth iechydwrriaeth i fewn swn hŷ A thafl o henof si allan bob peth a fyddo yn wrthwyncbys i ti : Canys yr wyl yn rhoddi y cwbl seddiant o'm calen i'r Fawrhyci bendigedig, gan ymbil na byddwv byw o hyn allan , hebot ti yn rhodio ynof , ac felly i m . Iywodraethu ath lân ysbryd, megis na byddo dim i'm bodloni ond y peth a fyddo cymerady ger dy fren di . Megis gan ddibennu yrlfa fy mywyd, yn dy râd , y gallwyd yn ei hynny syw gyd â thi yn dragwyddol yn dy deyrnas o goorianiant . Cennada hynny o Argwydd Jesu , er mwyn haeddedigaethan dy farwolaeth a th waed tywalltedig . Amen .

Pan

Luc. 1. 38

Pad. 3.

20.

Luc. 18.

23.

Luc. 18.

23.

Luc. 15. 9

Pan syddo y Gwenidog yn dwynt
bara tu ag attat ti wedi ei fendigo a'i dor-
ri, ac yn ei gynnyg i ti, gan erchi i ti
Cymmer bwyta &c. Yno myfyria fod
Crist ei hunan yn dyfed attat ti: ac yn
gystal yn cynnyg ac yn rhoi ei hun mewa-
gwirionedd i'w ffydd, ei wit gorff a'i
wac, gyd â holl haed fedigaethau ei far-
wolaeth a'i ddioddetai: i borthi dy ena-
id i fywyd tragwyddol: Cyn gypled a
bod y Gwenidog yn cynnyg ac yn rhoi yr
arwyddion oddialian i borthi dy gorff i
fywyd amserol. Bara yr Arglwydd y mae
y Gwenidog yn ei roddi, eithr y bara yr
hwn yw'r Arglwydd y mae Crist ei hun
yn ei reddi.

Pan fyddych di yn Cymmeryd y bara o
law y Gwenidog i'w fwyta, yno cyff d
dy enaid i amgyfref ac i ymeulyd am
Crist trwy ffydd: ac i osod ei haeddedi-
gaethau ef i iachau dy drueni di. Co-
ffleidia ef mor gynnes a'i ffydd yn y Sa-
crament, ac y daftu ei Simeon hêa ei wal-
eu a'i gofleid o yn ei freuchiau pan ydo-
edd yn eirw ymyn.

Pan fyddych yu bwyta y bara, tybia
fod yn gweled Crist yn crogi ar y groes, a
thrwy ei boenau anrhaethadwy, yn cy-
flawn fodloni cyflawnder Duw am dy be-
chodau di, ac ymeginia i fod yn wir gyfran-
nog o'r rhâd ysbrydol, megis o'r arwyd-
dion defnyddiol. Canys nid yw'r Gwir
yn absennol oddiwrth yr arwydd, ac nid
yw Crist chwaith yn sommi pan yw ef yn
dywedyd,

dywedyd, hwn yw syrphorff, eithr y mae ef yn ei reddi ei hun mewn gwirionedd i bob enaid a'i derbynno ef yn ysbrydol trwy ffydd. Canys megis y mae y swpper a arferodd neu a wenidogaethodd Crist, yn eiddom ni; felly y mae yr unrhwi Crist yn wir bresennol yn ei Swpper ei hun, nid trwy drawfylweddiad pabaidd, eithr trwy barthgymheriad sacramentaidd, trwy'r hyn y mae ef yn gwir bo thi y ffyddloniaid i fywyd tragiciddol: Nid gan ddysod i lawr o'r nesoedd attat ti, eithr trwy dy dderchafu di oddiar y ddaiar y ddaiar atto ef, yn ol yr hen ymadroedd; *sursum corda: dercheswch eidi calonau:* Canys pale bynnac y byddo y gelain yno i'r ymgascl yr etyred. Mat. 24.28.

Pan fych di yn canfod y Gwin i ddysod attat, o'r neilltu oddiwith y Bara: yngafia fod gwaed *Iesu Crist*, wedi ei holldeuo mewn gwirionedd *eddwrnib ei gerph ar y groes*, er mwyn cael o honet u faddeuant am dy bechodau: Acmai hwn i w sel y cysannod newydd, yr hwn a wnaeth Duw o ran maddeu holl bechodau oll bechaduriaid eddiciiel, ar a gredent yn haeddedigaethau ei wâed tywalltedig. Canys nid yw y Gwin yn Sacramento waed Crist cynnwysledig yn ei wi-thi, eithr megis y darsu i dywallt o'i gerph ar y groes er maddeuant o'i pechodaui ir rhai a gredent ynddo ef.

Pan fyddych yn yfed y Gwin a phiryd y bwrz

Pan syddo y Gwenidog yn dwyrry bara tu ag attat ti wedi ei fendigo a'i dorri, ac yn ei gynnyg i ti, gan erchi i ti Cymmer bwyta &c. Yno myfuria fod Crist ei huan yn dysfed attat ti: ac yn gyflal yn cynnyg ac yn rhoi ei huan mewna gwirionedd i'r ffodol, ei wit gorff a'i waed, gyd â holl haed iedigaethau i fawolaeth a'i ddiodderdarol, i borthi dy enaid i siwyd tragwyddol: Cyna gypled a bod y Gwenidog yn cynnyg ac yn rhoi ym arwyddion eiddolian i borthi dy gorff i siwyd amserol. Bara yr Arglwydd y mae y Gwenidog yn ei roddi, eithr y bara yc hwn yw'r Arglwydd y mae *Crist ei hun yn ei reddi*.

Pan syddych di yn Cymmeryd y bara o law y Gwenidog i'w swyta, yno cyff ddy enaid i amgyssred ac i ymeulyd am Crist trwy ffydd: ac i osod ei haeddedigaethau ef i iachau dy drueni di. Coffleidia ef mor gynnes a'i ffydd yn y Sacrament, ac y dastu ei Simeon hēn ei walcu a'i gofleid o yn ei freuchiau pan ydodd yn eirw ymha.

Pan syddych yn bwyta y bara, rybia fod yn gweled Crist yn crogi ar y groes a thrwy ei boenau anrhaethadwy, yn cyflawn fodloni cyflawnnder Duw am dy bechodaui, ac ymegenia i fod yn wir gyfranneg o'r rhâd ysbyryadol, megis o'r arwyddion defnyddiol. Canys nid yw'r Gwir yn absennol oddiwrth yr arwydd; ac nid yw Crist chwaith yn sommi pan yw ef yn dywedyd,

dywedyd, hwn yw syrghorff, eithr y mae ef yn ei reddi ei hun, mewn gwirionedd i bob enaid a'i derbynno ef yn vi-hyddol trwy ffydd. Canys megis y mae y swrper a arferodd neu a wenidogaethodd Crist, yn eiddom ni: seily y mae yr un- ihiw Crist yn wir bresennol yn ei Swrper ei hun, nid trwy drawfylweddiau pabaidd, eithr trwy bartigymrieriad sacramentaidd, trwy'r hyn y mae ef yn gwir le thi y ffyddloniaid i fywyd tragyddol. Nid gan ddyfod i lawr o'r nesoedd attatt, eithr trwy dy dderchafu di oddiar y ddaiar y ddaiar atto ef, yn ol yr hen madrodd; *sursum corda*: derchieswch eich calonau: Canys pa le bynae a y hyddeglam yno i'r ymgascl yr eryrod. Mat. 24.28.

Pan fych di yn canfod y Gwin i eddysiod attat, o'r neilltu oddiwrth y Bara: ym- cefn fod gwaed Iesu Crist, wedi ei neillduo mewn gwirionedd oddiwrth ei gorff ar y groes, er mwyn cael o honet i faddeuant am dy bechodaun: Ac mai hwn i wnaeth Duw o ran madden hell bechodaun oll bechaduriaid eddysiod, at a gredent yn haeddedigaethau ei waed iwalltedig. Canys nid yw y Gwin yn Sacrament o waed Crist cynnwysledig, yn ei wi-thi, eithr megis y darsu ei dywairt i grifff ar y groes er maddenant o'i peddau i'r rhai a gredent ynddo ef.

Pan syddych yn yfed y Gwin a phryd
vby, riz

y hwrir cfallan o'r Caregl i'th Ddwyfion,
 myfyria a choelia mai trwy haeddedigae-
 rhau y gwaed yr hwn a dywalldodd Crist
 ar y groes, y cai di faddeuant o'th holl
 bechodau cyn gypled ac a darfu i ti yfed
 yr awrhon y Gwin sacramentaidd, yr hwn
 fydd ofewn dy ddwyfron. Ar pryd y by-
 ddych yn yfed, gosod yn gryno dy holl
 feddylfrid ar Crist, megis yr oedd ef yn
 crogi ar y groes; fespe bait ti megis Mair
 ac Ioan, yn ei weled ef yn hoeliedig a'i
 waed yn lli erio i lawr rhyd ei ysilys ben-
 digedig, allan o'r briw erchill, yr hwn
 a wnaethai y waiwstion yn ei Galon ddini-
 weid: gan ddymuned fod dy enau yn dynn
 wrth ei ysilys ef, megis y gellit ti dder-
 byn y gwerthfa roccat waed hwnnw
 cyn ei syrthio ir ddaieren briddlyd. Ac et-
 to yfed y gwaed hwnnw yn gorphorol a' th
 enau, ni byddai elsydd mor ffrwythlon, ac
 yfed y Sacrament hon o'r gwaed hwnnw
 yn ysbrydol, trwy ffydd. Canys fe allasai
 yn o'r Milwyr yfed hwnnw, a bod yn
 golledig er hynny: eithir pwy hynnac a'i
 hyfo yn ysprydol trwy ffydd, yn y Sa-
 crament, a ffydd diogel o gael maddeuant
 am ei bechodau, a bywyd tragwyddol.
 Fel y byddych di yn ymrandaŵ ar
 fod y chiw gwin sacramentaidd yr hwn a yfaist, yn
 wedd yn cynhesu dy ddwyfron, felly ymeginiai
 credimia- glywed yr Yspryd glân yn cyfluro dy e-
 erbi i dy- naid â gobaith hyfryd o faddeuant o'th
 walliaid hwaed Crist. Ac i'r diben hwn, y mae
 ef. v

Dw y

Duw yn rhoi i bob enaid ffyddlon yr Y-² Cor. 13
 spryd glân ynghyd ar gwaed sacramenta-¹³-
 iddiw y fed, ac ni 'a ddiodwyd, oll i 1nys-
 pyd, ac sell y i adcysodi dy seddwl i senu
 oddiwrth syfyrio am Grist fel y croeshoeli-
 wydef ar y groes?, i ystyried fel y mae ef
 yn eistedd mewn gogoniad ar ddeheulaw ei Rhu.⁸
 Dâd, i wneuthur cyfryngdod drosot ti, gan
 anhegi ei Dâd ag anrhæthadny haeddedi-³⁴-
 gaethau ei farwolaeth, yr hon aoddefodd ef Heb.⁷.
 inwaith drosot ti i fodloni ei gyflawnder²⁵.
 ef, am y pechoda u a wnaethost ti beuny-^{Heb. 9.24}
 diol yn ei erbyn.

Yn oli ti fwyta ac yfed y Bara ar Gwin,
 gwna dy orau, i fod megis y mae yr ar-
 wyddion Sacramentaidd hynny yn troi yn
 faeth i' th corph, a thrwy ddygymmod y
 gwres yn dyfod yn unath sylwedd di:
 sell y trwy weithrediad ffydd a'r Yspryd
 glân, y gellych di fod yn un â Christ,
 a Christ â thithau: ac sell y cei di gry-¹ Cor. 10
 shau a ch.yanyddu dy Gymuned Christ fwy-¹⁵.
 fwy. Ac megis y mae yn amhosibl gwa-
 hanu, y Bara ar Gwin aeth yn faeth dy-
 gymmoded g yn dy waed neu sylwedd dy
 corph: sell y mae yn fwy amhosibl ty-
 nnau Crist oddiwrth dy enaid ti, neu dy
 enaid oddiwrth Grist.

Yn ddiweddaf megis nad yw bara y Sa-
 crament, er ei wneuthur o lawer o ron-
 unau yd, ond un bara: sell y rhaid i
 ti gefio, er bod yr hell ffyddloniaid yn
 llawer, etto nid ydynt ond un corph dir-
 gledig, o'r hwn y mae Crist yn ben.

Ac

Ac am hynny y mae'n rhaid i ti garu bob Cristion fel dydi dy hun, ac megis aelod oth corph.

Hyd yn hyn am y dyledien sydd iw cyflawni wrth dderbyn y Sacrement sanctaidd, yr hyn a elwir rhagfysyrdod.

3. *Any dyledion sydd raid i ni eu cyflawni yn o deibyn y Cymuned sanctaidd, yr hyn a elwir gweithreuiad neu ymarfer.*

YDdyléd yr hon sydd raid eichy, flawni yn ol derbyn. Swpper yr Argiwydd, a elwir *gweithrediad* neu Arferiad heb yr hyn nid yw yr holl beithau eraill yn gwneuthur i ni ronyn llies na chyffar.

Y gweithrediad hwn syddi gyflawni dau fath ar ddyledion: Yn gyntaf y, pethau sydd raid i ni eu cyflawni yn yr Eglwys neu ar ôl i ni fyned adref.

Y nälltecl ddyledion y rhai sydd raid i ti eu cyflawni o'r enaid dy hun ydynt dri: yn gyntaf rhaid i ti fed yn dfulus (yn gymaint a bod Crist yn trigo ynot ti yr awd hon) iw groeshawu ef gan hymni â chalon lân, ac â ferch par: canys y mae yn rhaid i'r tra-santaidd fod yn *Santiaidd* gyda'r *Santiaidd*: canys os darfu ei Ioseph o Arimathea pan gafodd ef ei gorff maiw ef

ef gan Pilat iw gladdu , ei dro i a'i amdoi ef mewn llian main ag aroglau pêr , a'i osod mewn bedd newydd : pa faint mwy y dylit ti lettyfa Crist mewn calon newydd , a phesiiddio ei stafelloedd ef a phêr aroglarth gweddiau , 'ag oll bur drasorch ? Os darfu ei Dduw orchymmyn i Moeses geisio llestr o aur pur i gadw y manna a syrthiodd yn yr anialwch ? pa fath galon bur a ddylit ti ei pharatoi idderbyn y Manna sanctaidd , yr hwn a ddaeth i lawr o'r nesoedd .

Ac megis y daethost di tan alaru sel Joseph a Mair i geisio Cristir deml , felly yr awr hon wedi ei ti gael ef ynghanol ei air a'i *Sacramentau* , bydd ofalus trwy orfeledd iw ddwyn ef adref gyd â thydi fel y gwnaethont hwythau .

Ac os darfu ir dyn , yr hwn a gafodd ei ddfasad golledig orfo leddu cymaint , pa fodd y gelli di wedi i ti gael *Iachawdwyr y byd* , na orfoleddydych fwy o lawer ?

Yn ail , y mae yn rhaid i ti offrymmu aberth o neillduol ddiolch i Dduw am ei rád a'i drugaredd anthaethadwy : Canys fel y mae y weithred hon yn gyffredin ir holl Eglwys , fe ellir ei chyfrif yn neillduol i bob un or ffyddlonniaid yn yr Eglwys , ac am y neillduol drugaredd hwn , y mae 'n rhaid i bob enaid offrwm i synu yn llawen , neillduol aberth o roddi diolch . Canys os darfu i'r doethision lawenychu cymaint pan welsant y Seren yr hon oedd yn eu tywys hwynt at Crist , ac a'i haddolant ef mor grefyddol , pryd yr oedd ef yn

Ac am hynny y mae'n rhaid i ti gaw
bob Cristion fel dydi dy hun, ac megis ae-
lod oth corph.

Hyd yn hyn am y dyledien sydd i w
cyflawni wrth dderbyn y Sacrement sancta-
idd, yr hyn a elwir rhagfysyrdod.

3. An y dyledion sydd raid i ni eu
cyflawni yn o deib, ny Cymra
fanfaidd, yr hyn a elwir gweithre-
u iad neu ymarfer.

YDdylid yr hon sydd raid eichy.
Cyflawni yn el derbyn Swpper yr
Argiwydd, a elwir gweithrediau neu
Arferiau heb yr hyn nid yw yb holl be-
chau eraill yn gwneuthur i ni ronyn lles na
chissar.

Y gweithrediad hwn syddi gyflawni
dau fath ar ddyledion: Yn gynraf y,
pethau sydd raid i ti eu cyflawni yn ym-
wys neu ar ôl i ni syched adref.

Y nesilltedd dyledion y rhai sydd raid
i ti eu cyflawni o'r enaid dy hun ydynt
dri: yn gynraf rhaid i ci fed yn ofalus (ya
gymaniar a bod Crist yn trigo ynot ti yr
awduron) iw groesbau cef gan hynny a
chalon iâns, ac â iercia par: canys y mae
yn rhaid i'r tra-fanfaidd fod yn Sandaidd
gyda'r Sandaidd: canys os darfu ei Ioseb
o Arimathea pan gefodd ef ei gerph maiw
ei

ei gan Pilat iw gladdu , ei dro i a'i amdoi ef mewn llian main ag aroglau pêr , a'i osod mewn bedd newydd : pa faint mwy y dylit ti lettyfa Crist mewn calon newydd , a pherfeiddio ei stafelloedd ef a phêr arogl darth gweddiau , a goll bur drasorch ? Os darfu ei Dduw orchymmyn i Moeses geisio llestr o aur pur i gadw y manna a syrthiodd yn yr anialwch ? pa fath galon bur a ddylit ti ei pharatoi idderbyn y Manna sanctaidd , yr hwn a ddaeth i lawr o'r nefoedd .

Ac megis y daethost di tan alaru fel Ioseph a Mair i geisio Crist ir derml , felly yr awr hon wedi ei ti gael ef ynganholei air a'i Sacramenta , bydd ofalus trwy orfeodd iw ddwyn ef adref gyd â thyâi sel y gwnaethont hwythau .

Ac os darfu ir dyn , yr hwn a gafodd ei ddafad golledig orfo leddu cymaint , pa fodd y gelli di wedi i ti gael Iachawdwr y byd , na orfoleddyfch fwy o lawer ?

Yn ail , y mae yn rhaid i ti offrymmu aber h o nei l duol cdiolch i Dduw am ei râd a'i drugaredd anhaethadwy : Canys fel y mae y weithred hon yn gyffredin ir holl Eglwys , fe ellir ei chyfrif yn neillduol i bob un or ffyddloniaid yn yr Eglwys , ac am y neillduol drugaredd hwn , y mae 'n rhaid i bob enaid offrwm i senu yn llawen , neillduol abeith o roddi diolch . Canys os darfu i'r doethion lawenychu cymaint pan welsant y Seren yr hen oedd yn eu tywys hwynt at Crist , ac a'i haddola sant ei mor grefyddol , pryd yr oedd ef yn blentyn

blentyn yn gorwedd yn y preseb, ac a offr mmyffant iddo ef aur; myrh, a thus; pa faint mwy y dyltyd ti orfoleddu yr awr hon ddarsod i ti yn gystal weled, a derbyn y Sacrament hon, yr hon sydd yn arwain dy enaid di atto ef, lle mai yn eistedd ar ddeheulaw ei Dâd mewn gogoniant? A chan adgyfodi dy galen hyd yno, addola ef, ac abertha iddo ef yr aur o wir bur ffydd, a myrrh calon farweiddiol, a hwn neu y cyfryw felus thus neu arogldarth o weddi a diolch.

*Greddi i'w dywedyd yn ol derbyn
y Cymmun sanctaidd.*

PA beth a roddaf i ti (O Iachawdwr bendigedig) am yr holl fendithiau, yrhai mor rasufol a dywelldaist di ar fyneaid? Pa foddyd y gallaf fi roi diolch cymhesur i ti, pryd na allaf fi ond prin eu mynegi? Lle gallesit ti syngwneuthur i yn anisail, ti am gwnaethost i yn ddŷn ar dy lun dy human hefyd: di adnewyddaisit dy lun trwy dy lân Yspryd ynof, ac a waredaist sy enaid trwy dy waed drachefn: ac yn awr di roddaisit i mi dy sêl a' th arwydd o'm prynedigaeth: ie di a' th roddaisit dy hûn i mi O Iachawdwr bendigedig; Oh pa fath drysor o gyfoeth anrhaethadwy, affynon lawnlifeirio'r radau ynnillodd yr hwn a' th ynnillodd d-

Ni chyffyrddodd yn dyn â thi trwy ffydd,
 nas darlu i ti ei iachau ef trwy râs, o ble-
 gid ty di yw Awdur iechydwriaeth, yr ym-
 ddiffynfa rhag pob drwg, meddiginiaeth
 y claf, bywyd y rhai byw, ac adcysfodiad
 y meirw. Oedd ond matter bychan gennit
 ti orchymyn i'th Angelion sanctaidd wilio
 ar greadur mor wael ac wyf fi, eithr my-
 ned o honot ti dy hun i fewn i'm henaid,
 yno i'm ymddiffyn, i'm maethu, i'm cyffuro
 i fywyd tragwyddol? O galloedd corphi- 2 Bren.
 lyn y prophwyd marw fywhau dyn marw a 13.21.
 mesid i gyfwrdd ag ef, Pa faint mwy y
 geill corph bywiol. Arglwydd y prophwydi,
 fywhau y ffyddlon, ynghalon yr hwn y
 mae ef yn presswylio? Ac os cyfedi di syn-
 ghorph i yn y dydd olaf allan o'r pridd; pa
 faint mwy y bywhei di sy enaid yr awrhon
 yr hwn a sancteiddiaist di a'th lân Tsrryd,
 ac a bureiddiaist di ath waed? O Arglwydd
 pa beth mwy a allaswm i, ei ddymuno,
 neu pa beth mwy a allasit ti ei ganiad.
 hau i mi, na rhoddi dy gorff i mi yn fwyd
 ath waed yn ddiod, a rhoi dy enaid ar
 lawr yn bridwerth o'm gwaredigaeth?
 Ty di Arglwydd a ddioddefaist y been,
 a minnau a gefais y bydd, my fi a gefais
 faddeuant, a thithau su yn goddef cospedi-
 gaeth: dy wylofain di oedd fy ymolchiad i,
 dy archollion di fd iechyd i, ar anghyfiawn-
 der a wnaethpwyd i ti, oedd yn bodloni
 am y far nedigaerh gyfiawn i mi. Fel hyn
 o herwydd dy enedigaeth, di a ddeuaist yn
 frawd i mi, o herwydd dy farwolaeth y

blentyn yn gorwedd yn y preseb, ac a offr mmyffant iddo ef aur; my, h, a thus; pa faint mwy y dylt ti orfoleddu yr awr hon ddarsod i ti yn gystal weled, a derbyn y Sacrament hon, yr hon sydd yn arwain dy enaid di atto ef, lle mai yn eistedd ar ddeheulaw ei Dâd mewn gogoniant? A chan adgyfodi dy galen hyd yno, addola ef, ac abertha iddo ef yr aur o wir bur ffydd, a myrrh calon farweiddiol, a hwn neu y cyfryw felus thus neu arogldarth o weddi a diolch.

*Gweddi i'w dŷ wedyd yn ol dertyn
y Cymru'n sanctaidd.*

PA beth a roddaf i ti (O Iachawdwr bendigedig) am yr holl fendithiau, yr rhai mor rasuol a dywelldaist di at fye-naid? Pa fodd y gallaf fi roi diolch cymhesur i ti, pryd na allaf fi ond prin eu mynegi? Lle gallesit ti syngwneuthur i yn anifail, ti am gwnaethoſt i yn ddyn ar dy lun dy hunan hefyd: di adnewydddaist dy lun trwy dy lân Yspryd ynof, ac a waredaist fy enaid trwy dy waed drachefn: ac yn awr di roddais i mi dy fel a' th arwydd o'm prynedigaeth: ie di a' th roddais dy hûn i mi O Iachawdwr bendigedig; Oh pa fath dryfor o gyfoeth anrhaethadwy, affynon lawnlifeiriol o radau ynnillodd yr hwn a' th ynnillodd d.

Ni chyffyrddodd yn dyn a thi trwy ffydd,
 nas darlu i ti ei iachau ef trwy râs , o ble-
 gied ty di yw Awdur iechydwriaeth, yr ym-
 ddifffynfa rhag pob drwg , meddiginiaeth
 y claf, bywyd y rhai byw, ac adcysfodiad
 y meirw. Oedd ond matter bychan gennit
 ti orchymyn i'th Angelion sanctaidd wilio
 ar greadur mor wael ac wyf fi, eithr my-
 ned o honot ti dy hun i fewn i'm henaid,
 yno i'm ymddiffyn, i'm maethu, i'm cyffuro
 i sywyd tragwyddol? O gallodd corphi- 2 Bren.
 syn y prophwyd marw fywhau dyn marw a 13.21.
 misid i gyfwrdd ag ef, Pa faint mwy y
 geill corph bywiol. Arglwydd y prophwydi,
 tywhau y ffyddlon , ynghalon yr hwn y
 mae ef yn presswyllo ? A cos cyfcidi di s yn-
 gorph i yn y dydd olaf allan o'r pridd; pa
 faint mwy y bywhei di sy enaid yr awr hon
 yr hwn a sancteiddiaist di a'th lân Ysryd,
 ac a bureiddiaist di ath waed ? O Arglwydd
 pa beth mwy a allaswm i , ei ddymuno,
 neu pa beth mwy a allasit ti ei ganniad.
 hau i mi, na rhoddi dy gorff i mi yn fwyt
 ath waed yn ddiod , a rhoi dy enaid ar
 lawr yn bridwerth o'm gwaredigaeth ?
 Ty di Arglwydd a ddioddefaist y been,
 a minnau a gefais y bydd , my fi a gefais
 faddeuant, a thithau su yn goddef cospedi-
 gaeth: dy wylofain di oedd sy ymolchiad i,
 dy archollion di fd iechyd i, ar anghyflawn-
 der a wnaethpwyd i ti , oedd yn bodloni
 am y farnedigaerh gyflawn i mi. Fel hyn
 o herwydd dy enedigaeth, di a ddeuaist yn
 strawd i mi , o herwydd dy farwolaeth ya
 bridwerth

bridwerth i mi, o herwydd dy Drugaredd
 yn wobr, ac o herwydd dy Sacrament, yn
 ymboith i mi. O lynniaeth nesol, trwy'r
 hwn y cyfnewidir meibion dynion yn feibion
 i Dduw, megis y byddo anian ddynol yn
 marwhau ac anian Duw yn bywhau ac yn
 rheoli ynom. Mewn gwirionedd yr oedd
 i'r holl greaduriaid le i ryfeddu, synnu o'r
 creawdr ei gau naw mis yngroth y
 Forwyn (er yw chroth hi yn ôl ei llenwi
 o'r Yspryd glân, fod yn fwy disclaer na
 ffurfaen olau serennog.) Eichr darsod i ti
 fel hyn yma dy ymostwng dy hun i fyw
 yn ynyhalon yn oestadol, yr hon a gefa-
 ist di yn fwy aflen na thommen; hyn a
 ddichon beri i holl greaduriaid nef a daiaf
 sefyll yn syn ac ya fud. Ond, gan weled
 mai dy wir ewyllys a'th râd nesol yw,
 ddyfod i gysanneddu yn sylgualon, m
 ddymunwn ar Dduw fod genif galon mor
 bnr, ac y dymunai sylgualon ei bod, i'th
 croeshawu di : a phwy sydd weddoli
 groesawu Crist? A phwy er cael ei wa-
 hodd, ni ddewisai, gyd â Mair, yn hy-
 trach fyned ar ei liniau wrth dy draed,
 o flaen rhyfygu eistedd gyd â thi ar dy
 Fwrdd? Er bod arnaf si eisiau calon huri
 ti i aros o'i mewn, etto ni bydd byth ar-
 naf eisiau llygaid llawn o ddagrau i olchi
 dy fendigedig draed: ac i alaru o herwydd
 sylgualon weddau budron. Ac er na allaf
 fi wylo cynifer o ddeigrâu ac a wasanaeg
 thai i olchi dy fendigedig draed, etto fe
 wasanaetha ddarsod i ti dywalid digon o
 waed

waed i lanbau fy enaid pechadurus. Ac
 yr wyf o Arglwydd yn ffuddio yn ollawi,
 na allai yr holl ddanteithion melyswedd,
 a'r rhai y darsu ir *Pharisead coegfalch* dy
 grcesawu, ryngu bodd i ti gystal, a'r dei-
 gtan hynny, a ddarsu ei Fair edifarnus eu
 tywallt tan dy fwredd. Mi fyrenwn gan
 hynny gvd â *Jeremi* pe bai fy nihen yn ffy-
 mnau o wylfaam, megis gan weled na allaf
 fi mewn yn modd dalu ewbl ddiolch am
 dy gariad i mi, etto fel y gallwn trwy
 wylfaain bennyyddiol d'effolaethu syng-
 hariad i ti; ac er nad oes neb yn deilwng
 or fath râd ancirif, etto hyn yw synghy-
 fur, ei fâs ef yn deilwng, yr hen yr myt i i
 o'th cariad ym ei gyffrif yn deilwng. A chan
 i ti yn awr oth wir râd, synghyrif (ym-
 hlið dewisedigion eraill) yn deilwng othi
 anthaethadwy ffâst yma, a sclio trwy dy
 Sacrament, hysyrwydd oth cariad, a ma-
 ddeuant o'm pechodaau: O Arglwydd sîrhâ
 dy gariad ith was, a dywaid am danaf si
 megis y dywaid *Isaac* am *Jacob*, my si a'i
 bendithiais ef, am bunnys bendigdig yw ef.
 Ac fel y gallwyf fi ddywedyd wrthit ti
 gyd â *Dafydd*; Ti di O Arglwydd, yn
 awr a fendigaist dŷ dy was, i fod yn fen
 digedig ger ay fron di yn dragywydd: A ^{1 Chr. 17}
 chan weled ryngu bodd i ti fendigo, *Obed*²⁷.
Edom a'i holl dŷ, trayr oedd Arch yr Argl-
 wyddyn aros yn ei dŷ: Nid wyf yn ammau ^{2 Sam. 6}
 na fendithi dy fy enaid i am corph yn fwy ^{II. 125}
 o lawer, a chwbl sydd yn perthyn i mi,
 gan ryngu bodd i th fawrhydi o'th wir

Gen. 32.
24.

bidwreith i mi, o herwydd dy Drugaredd yn wobr, ac o herwydd dy **Sacrament**, yn ymboeth i mi. O lynniaeth nefol, trwy'r hwn y cysnewidir *meibion dynion* yn feibion i Dduw, megis y hyddo anian ddynol yn marwhau ac anian Duw yn bywhau ac ysheoli ynom. **Mewngwirionedd** yr oedd i'r holl greaduriaid le i rysfeddu, fynnu o'creawdr ei gau naw mis yngroth y Forwyn (er yw chroth hi yn ôl ei llenw o'r Yspryd glân, fod yn fwy disclær na'n turfafen olau serennog.) Eithr darsod i ti fel hyn yma dy ymostwng dy hun i fwy yn ynyhalon yn oestadol, yr hon a gefaist di yn fwy aflan na thommen; hyn addichon beri i holl greaduriaid nef a daia sefyll yn syn ac yn fud. Ond, gan weled mai dy wir ewyllys a'th râd nefol yw ddyfod i gysanneddu yn synghalon, ni ddymunwn ar Dduw fod genif galon mor bnt, ac y dymunai synghalon ei bod, i'th croeshawu di : a phwy sydd weddoli groesawu Crist? A phwy er cael ei wrhodd, ni ddewisai, gyd â Mair, yn hytrach fyned ar ei liniau wrth dy draed, o flaen rhysygu eistedd gyd a thi ar dy Fwrdd? Er bod arnaffi eisiau calon huri ei i aros o'i mewn, etto ni bydd byth arnaf eisiau llygaid llawn o ddagau i olchi dy fendigedig draed : ac i alaru o herwydd synghamweddau budron. Ac er na allai fi wylo cynifer o ddeigrâu ac a wasanaethai i olchi dy fendigedig draed, etto se wasanaethia ddarsod i ti dywallid digon o waed

wæd i lanbau sy enaid pechadaru. Ac
 yr wyf o Arglwydd yn ffyddio yn ollawi,
 na allai yr holl ddanteithion melyswedd,
 ac rhai y daifur i'r Phantau coegfach dy
 grecsawu, ryngu bodd i ti gystal, a'r der-
 grau hynny, a ddarsfu ei fair edifarus eu
 twallid ian dy swrdd. Ni fyddwn gan
 hi eny gvd â Jeromé pe baif sy'n hñen yn ffy-
 ddio a wylfam, megis gan weled na allaf
 ni mewn yn modd dali ewbl ddiolch ian
 dy cariad i i na, eto fel y gallwù trwy
 wylfain bennyyddiol ddiolaethu syng-
 hariad i ti, ac er nad oes neb yn deilwng
 er fath râd a morff, euo hyn yw synghy-
 llus, ei fys o'r ddiolwg, y bur ymest i
 oth cariad yna a gyfeill yn deilwng. A chda
 i ti yn awr oth wir râd, synghyrif (ym-
 hîth dewisedigion eraill) yn deilwng oth
 anthaethadwy fiastr yma, a felio trwy dy
 Sacrement, hy syrwydd oth cariad, a ma-
 ddeuant o'm pechodau: O Arglwydd sîr hâ
 dy gariad ith was, adywaid am danaf fi
 megis y dywaid Isaac am Jacob, my si a'i Gen. 32.
bendithiai ef, am bynn y bendigdig yw ef. 24.
 Ac fel y gallwys fi ddywedyd wrthit ti
 gyd â Dafydd; Ti di O Arglwydd, yn
 wrt a fendigaist dý dy was, i fod yn sen
 digedig ger ay fro'n di yn dragywydd: A Chr. 17
 chanweled ryngu bodd i ti fendifo, Obed
 Edom a'i holl dý, trayroedd Arch yr Argl-
 wydd yn aros yn ei dý: Nid wyf yn ammau 2 Sam. 6.
 na fendithi 'dy sy enaid i am corph yn fwy
 o lawer, a chwbl sydd yn perthyn i mi,
 gan ryngu bodd i'th sawrhydi o'th wir
 cwyllys

ewyllys da dy hun , syned tan y gronglwyd i aros yn gyfannedd yn sy mythan
 tlawd i : Bendiga fi o Arglywydd, fel y
 Gen. 32. byddo i'm pechodan gael cwbl faddennant
 24. trwy dy waed , am cydwbybod gael ei san-
 steiddio trwy dy lân Yspryd, a'm medd-
 wl gael ei oleuo trwy dy wirionedd , am-
 calon gael ei rhagflaenu gan dy Yspryd, am
 ewyllys ymhob peth fod wedi e'i ostwng
 i wneuthur yn ol dy fendigedig air a'th
 ewyllys di : Bendithia fi a'i holl radau
 fydd yn ddiffygol i mi, a chwanega ynof
 yr holi ddoniau a'r rhai y darsu i ti fyg-
 nynscaeddu yn barod. A chan weled fy
 mod yn dy ddal di , nid wrth sôn brauch
 fel Jacob yn ymdrechu oddi allan , eithr
 oddisewn i'th cael i gyfanneddu ynof : Yn
 ddian Arglywydd , ni adawai i ti fyth fyned
 ymaith, oddieithr i ti fy mendith, a rhoi i
 mienw newydd , calon newydd , ac Yspryd
 newydd , a nerth trwy allu Duw i orchfy-
 gu y byd , y cnawd , ar cythraul. Ac yr
 wif yn deisyfu arnat ti o Arglywydd, na
 chais mor ymadel â myfi fel y ceisiaist di
 oddiwrth Jacob , o ran bod y dydd yn nes-
 sau , a'th râd dithau yn dechrau gwawrio
 ac ymddangos. Canys yr wif fi o eigion
 sy enaid, yn ostlyngedig yn ymbil gyd a'r
 Emmauit arnat ti , O Iesu gwyn am drigo
 gyd â myfi o ran bod y nos yn tynnu yn agos.
 Canys y mae nos profedigaeth , nos gorthr-
 ymder , ie sy hirnos olaf o farwolaeth, yn
 neshau.

Osfendigedig Iachawdr aros gyd â myfi

vi awr hon ac yn dragwydd. A conid'aiff Esod.
 ây wyneb dy gyd â myfi, arwain fi i senu
 oddiyma. Tyred gyd â myfi a bydd syw
 gyd â myfi a nâd nac i angau, nac i fywyd
 sy neillduo i oddiwrthit. Gyr fi oddi-
 wrthyf sy hunan a thynn fi attat ti. Gad i
 mi fod yn glaf, eithr yn bur ynot ti, ac ym-
 ddanghosed dy nerthi di yn syngwendiaid.
 Gad i mi fod i'm gweled megis yn farw,
 eithr fel y byddych di yn vniig i'ch weled
 yn byw ynof fi, fel na byddo sy holl ael-
 dau ddim oad off rau i weithredu ac i
 ddangos dy gynbyrjiadau li. *Gesaf fi maeis*
fel ar y Galon, a gad i'ch Zel di'r od wedi ei
 gelsdar sy'n innau, megis y bwyf allan o
 gariad â phawb, fely gallwyf yn vniig fod
 mewn cariad â thydi. A chaniadâ
 o Arglwydd, iel y rhungodd bodd
 iti yn awr ddangos y ffastr hon i mi, i gael
 eistedd ar dy Fwrdd i dderbyn y Sacra-
 ment hon yn dy Dŷ orâd: allael o honof
 yn ôl hyn trwy dy drugaredd, gael fy ner-
 byn i fwyt a i yfed ar dy Fwrdd yn dy
 deyrnas o gogniant. Ac am dy drugaredd,
 yr wyf fi yma gyd a'r pedwar anifail ar 24
 o henuriaid yn syrthio ger bron dy Orseddja-
 ing o'r râd: gan gydnabod mai tydi a'm
 gwareddodd a'th waes, a bod icchydwriaeth
 yn vniig yn dyfod oddiwrthit ti. Ac am
 hynny i ti yr wyf yn rhoddi y fendith a'r
 gogniant, a doethineb a diolch, a'r anrhodedd
 a'r gallu a nerth a Miwrhydi Ofy Arglwydd
 am Duw yn dragwydd. Amen.

Yn drydyd, gan weled fod Crist wedi

ei aberthu ei hunan drofot ti (a bod y cwbl ar a ellych di ei roddi yn rhy fychan) am hynny mae 'n rhaid i ti dy offrymmu dy hûn i fod yn aberth bywiol, sanctaidd, a chymmeradwy gan Dduw , gan ei wasanaethu ef mewn cyflawnder a sancteiddrwydd yn dy holl ddyddiau. Fal hyn y mae Tertullian yn tylliolaethu , yr adwaenid Cristion rhagor dyn arall yn ei amser ef , yn vniig wrth ei sancteiddrwydd a'i ymarweddliad bucheddol.

2. An y dyldion rheiddiol i w gweubur yn ol y Cymmun yn gysylltedig ar gynulleidfa.

YDyldion iw cyflawni yn gysylltedig a'r Eglwys ydynt dri. Yn gynaf, diolch cyhoeddus , yn gystal trwy weddian a chanu Psalmau: fel hyn y gwnaeth Crist ei hunan a'i Apostolian. Yn ail, uno a'r Eglwys , i roddi (pawb yn ol i allu) elusen i'r tlawd. Hyn oedd ddefod ac arfer y brif Eglwys, sef , gwneuthur calglau, a gwleddau o gariad, yn ol derbyn Swper yr Arglwydd , i borthi angen eu cydfrodyr clodion. Yn drydydd, pan ddiweddir rhoddi diolch a moliant, yno fasi fynu gyd a'g oll anrhyydedd, i dderbyn tanghneddyf Dduw o enau ei Wenidog es, ac iw derbyn yn yr un modd a pha bait ti

yn clywed Duw ei hnn or nefoedd yn ei hadrodd wrthit. Canys trwy eu bendith hwynt y mae Duw yn hendithio ei · bobl.

Hyn am y dyledion sydd i'w hymarferu yn yr Eglwys.

Y Dyledion y rhai sydd raid i ti eu hymarfer yn ol dy fynediad adref, ydynt dri : yn gyntaf, ystyried yn ddyfal a ddarsai i ti dderbyn Crist yn ynion yn y Sacrament : yr hyn a ell i di yn y modd yma ei ddeall yn hawdd ; canys gan weled fod ei gnawd ef yn wir fwyd, ai waed yn wir ddiod, a'i fod ef mor llawn o râs, na chyffyrddodd neb ag ef erioed drwy ffydd ond a dderbynniodd rinwedd oddiwrthio, nid possibl fod amgen, os darfui i ti fwyta ei gnawd ac yfed ei waed, nas derbyn ni di râd a nerth i'm lanhâu oddi wrth i dy holl bechodau a thî sudreddi. Canys os darfai'r wraig ni chyffyrddodd ond a'i wisc ef, yn y man gael gan ei diferliwgwaed Nuan. 16, fychu : ^{23.} faint mwyl y fych differliwgwaed dy bechod di, os byddi di yno Ioa. 6.56 gweidi gwir fwyta ac yfed gwir gnawd a Marc. 5, gwaed Crist ? Ond os bydd dy ddiferliwgwaed Crist ? On y thedeg yn gyfan, y mae i ti le i dybier i'n ynion, na wir gyffyrddaisf di erioed a Crist.

O Yn ail, gan weled ddarsol i ti dylgymodi dy hun a Duw, ac adnewyddau dy gylchymod, ac addurnedu gwell, hâd a newydd deb buchedd : y mae yn rhaid i n gan hynny gymmeryd pris ofal, nad yw roddych dir i wneuthur y cyfeiriad i'w choda.

chodau ond hynny : gan wybod am yr yspryd astan , o chaiff ef byth fynedi

2 Pet. 12. sevn ith enaid ti drachefn , yn ol ei lanhâu
22. ai yscub , ef a aiff i mewn i gymmeryd med

diant cadarngrif a saith o gythreuliaid eraill gwaeth nag ef ei hun gyd a'g eso , ac yn diwedd y dyn hwnnw a fydd gwaeth nai ddechreud . Na fydd gan hynny yn debyg ir ci a ddychwelodâ at ei chwy-

Cen. 3.3. dion , ei hûn , neu i'r hwch wedi ei golchi ,

yr hon a yndreigla yn y dom . Acna ymchwel at dy lid mal y wiber , yr hon sydd yn rhoi ei gwenwyn heibio tra byddo yn yfed , ac ai cymmer ei fynu drachefn pan ddarffo iddi . Eithr pan fyddo , naill a'i diaawl a'i dy gnawd yn cynnyg dy hudo , neu roi codwm i't yn dy bechodau arfere dig : Atreb hwynt mal y mae 'r eglwys yngbaniadau Salomon , dioscais fy mbais (o'm Ilygredigaeth arferol) pa foddy gwiscas hi , golchais fynhraed pa fidd y diwynaf hwynt ?

Psal. 45. Yn olaf , o cesaist di erioed na gorfoedd
7.

Heb. 1.9. na chyffur wrth dderbyn y Sacrament

Can. 1.3. sanctaidd , ymddanghosed hynny yn dy

Psal. 3.4. ddeisyfiad chwannog i'w derbyn drachefn
8.

Canys eisph Crist , fel yr eneiniwyd a g olew llawenydd yn fax nai gyfeillion , selly y mae 'n rhoddi arogl pereiddiach na'r holl ennaint yn y byd : Y mae ei a rogl melys ber ya dêau yr holl eneidiau ar a'i harch-

Can. 7.3. waethodd , byth ar ol hynny i ddymuno yn fynychach broñ ei felysdra drachefn .

O herwydd arogl dy ennau i daionus , a d hynny y llangeles a'ch carant . O Profebach gwelewr gan hynny yn fynych mor dda yw 'r Arglywydd

Arglwydd medd Dafydd : Dyma orchymyn Crist ei hun, Gwnewch hyn er coffa am danaf, ac wrth wneuthur hyn di fyddi, yn dy ddangos dy hun yn fwy meddylgar a diolchgar am ei farwolaeth ef. Canys cyn fynyched ac y bwytaoch y bara, ac yr yfoeb y cweppan hwn, y dangoswch farwolaeth yr Arglwydd nes ei ddyfod. A bydded hyn yn brif ddiben o'th Cymmun, ac o'th sywioliaeth : fel y gellych di fod yn Griftois sanctaidd, yn awyddus i weithredoedd da, wedi ymlanhau oddiwith bechyd, i fw yn Tit. 2. 32. f. b; ac yn gyflawn, ac yn dduwiol yn y byd sydd yr awr hon; fel y bych cymmeradwy i Dduw, buddiol i'th frodyr, ac yn ddi-danaidd ith enaid dy hun. hyn yma am y modd i ogoneddu Duw yn dy fywyd.

*Tma y canlyn yr arfer o dduwioldib i
ogoneddu Duw yn anser clefyd,
i pryd y galwer arnai ti i
farw yn yr Arglwydd.*

CYn gynted ac y deal i'ych ti fod i rhyw glefyd yn ymweled â thydi, myfyria wrthir dy human.

1. *Na ddaw cystudl ailan o'r pridd, ac na flagura gofid ailan o'r ddiari. Nid yw clefyd yn digwyddo o ddamwain neu draingwydd, (megis yr ceddy Philistiaid Job. §. 6. yn tybed fed eu lŷgod neu glwydi y mar- 1. Sam. 6. chogion 9,*

chogion yn dysod) eithr oddiwith an-wiredd dŷn, yr hyn a ennyn fel gwre-ichionen. Y mae dŷn (medd Ieremi) yn ym-fisio am ei bechsd. Infydion (medd Dafydd) • blegit eu camweddau, ac o herwydd eu han-wireddau a gystuddir. Megis gan hynny y mae Salomon yn cynggori gŵr i'w ymdd-wyn ei hun tu ag at dywysog daiarol: Pan gyfodo y spryd pennadur yn dy erbyn, aac ymâd a'ch le; canys ymostwng a oste-ga bechodau mawrion : felly yr wyf fi yn dy gynghori dî i wasanaethau Tywysog y

Pre. 10.4 rywysogion. Os bydd yipryd yr hwn fydd yn llywodraethu nef a daiar, yn cyfodi yn dy erbyn, na an-obeithied dy galon; Canys y mae edifeirwch, yn heddychu am be-chodau mawrion. A phwy bynnac a ddy-chwelo yn ei gyfngdra at Arglwydd Duw Israel ac a'i ceisio ef efe ai caiff.

2 Cro. 35.4 Cau cŵrws dy stasell, osna yn dy galon ar dy wely ac na phecha, praw a chwilia dy ffyrdd. Chwilia mor ddyfal am dy be-chod marwol, ac y chwiliodd Iosua am Achan hynny yw, nes iddo ei gael. Canys er bod Duw pan fyddo yn ceryddu ei blant yn craffu ar eu holl an-wiredd, etto y mae ef yn cymmeryd achos yn bennaf i'w ceryddu, ac i snyder ag hwynt i'r farn, am ryw achos arbennig, yn yr hon y buont fyw heb edifyirwch.

Psal. 4.3.3 Pan fyddych di fel hyn wedi ystyried dy holl bechodau, ymcsod dy hun ger bron Gerseddfaingc Duw, megis lleidr neu losfrudd yn sefydlo fluen Earnwr daiar-

ol, a thrwy gur a gofid calon, cyfaddef wrth Dduw dy holl bechodau adnabyddus, yn enwedig dy feiau marwol, yr rhai sydd fwyaf yn anfodioni Duw. Hyspyll hwynt yn eglw, a dangos y pryd y lle ac modd y gwnaethpwyd, megis y perthyn datcan creulonrhwydd dy bechodau, a maint yw dy edifeirwch am danynt. Cyfod dy ddwylaw a chydanbydda (ger bron Barnwr cyflawn nes a daiar) dy fod yn euog o farwolaeth, a damnedigaeth dragwyddol, am yr echrysiion bechodau a'r anwireddau hynni. A chwedi i ti fel hyn dy gylhuddo a'th farou dy hunan; ymddlarostwng dy hun ger brongorsefeddfaingc ei râd, gan dy sierhau ây hûn pâ wedd lynnac yw brenhinoedd *Israël*, etto fod Duw *Israël* yn *Ddaw trugarog*: a llefain wrtho efo galon ffyddlawn edisciriol, am drugaredd a mdeuant mor daer a harllyg ac y clywaiſt ti ddrwg-weithredwr a fai paod i dderbyn ci faru yn llefain wrth yr isâs am iâs a thiugaredd; gan addumedu gwellhâd buchedd, (a thrwy gynnethhiwyd ci râd) i ochel byth wneuthur ycy: wr bechodau ond hynni, yr hyn olli a illi i i wneuthur yn y geiriau a ganlyn, neu i cyf. yw.

Gredd:

Gweddi pan ddychreu o'r
syned yn glaf.

Job. 3.25

Hab. 3. 2.

O Farnwr tra-chyfion yn enw Iesu Christ, sy nhad gralusol : myfi bechadur truan ydwyf yma yn dychwelyd attat ti , (er bod dygn boen a gofid yn sangullu) megis y Mab a fradlon, trwynewyn ac eisiau: Yr wyf yn cydnabod nad yw y dolur ar penyd hwn yn digwyddo oddamwein neu o dynged , eithr trwy dragymweliad nefol, a th pris ragluni aeth pwys dy law ydyw yr hyn y mae fy mhechod yn ei gyfion haeddu: a'i hyn a awsyd iais a ddigwyddodd i mi : etto yr wyf yn deall dy fod ti yn dy lid yn cefio trugaredd, pan ystyriwyf nifer gorthrynder sy mhechodau, ac mor anamlac esmwych yw dy gospedigaethau di : Di a allasit f'nharo i â thyw farwolaeth osnadwy ddilysmwyth, megis na allaswn i gael nac ennyd nac amser , i alw arnat am râs a thregaredd ; Ac felly y buaswn yn disflannu yn fy mhechodau, ac yn cael cospedigach dragwyddol yn vifern am danynt.

Eithr yr wyt ti o Arglwydd yn ymweled â myfi a'r cyfryw gerydd tadol, ac a'r eraist i ymweled a' th plant anwyliaf gan roddi i mi (trwy'r clefyd hwn) yn gystadlhybydd ac amser i eddarthau, ac i ymbi â thydi am râd ; a maddenant. Nad wyd

yo

yn cymeryd gan hynny o Arglwydd nōth
ymweliad hyn, yn arwydd o ddigofaint
na chafineb, eithr megis yn ddiogelaf ar-
goel ac arwydd o't ffafra a'th rywiogr-
wydd cariadol, trwy'r hyn yr ydwyt ti
a'th Farnedigaethau amserol i'm tynnau
i'm barnu fy hunan, ac i ediferhau o'm bu-
chedd anwireddus, megis na byddwn

I Cor. 11.
13.

gwedi fy mwrw heibio i ddamnedigaeth
gyd a'r styfnig annuwiol gynnulleidfa.

Canys y mae dy air sanctaidd yn sysicethau
m.i'r hwn a geri, yr wyt ti fel hynny ei
gospî : ath fod yn fflangellu pob mab a dder.

Heb. 12.

hynni : ac os goddefas fi dy gosp , dy fod

6,7.

yn ymgynnyg dy hûn i mi megis ith Fâb, a bôd
yr holl rai a barhant i bechu, ac er hynny yn

diangc yn ddi-gerydd (o'r hyn y mae dy
holl blant yn gyfrannegion) yn ordder-
chiaid, ac nid yn feibion : ath fod ti yn

syngheyddu o ran sy llês, megis y gall-
wn fod yn gyfrannog o'th sancteiaid wyddon.

Arglwydd mor llawn o ddaioni yw dy
aniae, mor rasusol y gwnaethost di a myfri
yn amser y iechyd am helaethrwydd ? ac
yr awr hon gwedi dy gyffroi o herwydd sy
mhechdan am anniolchgarwch , yn tre-
suwy cytryw dadol a buddiol gerydd, a
hwn er mwyn ni si ddiiben i mi?

Yr wyl ym cyfaddef, Arglwydd , dy
fod ti yn dra chlydion ym cyfluddio syng. Eze: 19.
horph i a chileid : Canys yr oedd sy ena. 19.
id yn glaf o'r blaen gan hir hawdd i yd, ac
yn rhylawn o elianw y thdra tanghneddys,
helaethrwydd, a dig mnedd bata. Ac yr
awr hon

Gweddi pan ddychreu o'n
syned yn glaf.

O Farnwr tra-chyfion yn enw Iesu
Grist, sy nhad gralusol : myfi becha-
dur truan ydwyf yma yn dychwelyd at-
tat ti , (er bod dygn boen a gofid yn syn-
gyrru) megis y Mab a fradlon, trwy ne-
wyn ac eisiau: Yr wyf yn cydnabod nad
yw y dolur ar penyd hwn yn digwyddo o
ddamwein neu o dynged , eithr trwy cym-
ragymweliad nefol, a' th prif ragluni arth:
pwys dy law ydyw yr hyn y mae fy mhe-
chod yn ei gyfion haeddu: a'r hyn a awsy-
dais a ddigwyddodd i mi : etto yr wylfa
deall dy fod ti yn dy lid yn cofio truga-
redd, pan ystyriwyf nifer gorthrynder fy
mhechodaau, ac mor anamlac esmwyth yw
dy gospedigaethau di : Di a allasit f'nhard
i â thyw farwolaeth osnadwy ddisym-
wth, megis na allaswn i gael nac ennyd
nac amser , i alw arnat am râs a threge-
redd ; Ac felly y buaswn yn diflannu yn
fy mhechodaau, ac yn cael cospedigach
dragwyddol yn vifern am danynt.

Eithr yr wyt ti o Arglwydd yn ymwe-
led â myfi a'r cyfryw gerydd tadol, ac a
arferai i ymweled a' th plant anwyliau gan
roddi i mi (trwy'r clefyd hwn) yn gyfla-
rhybydd ac amser i eddarhau, ac i ym-
â thydi am râd ; a maddenant. Nad wyl-

Job. 3.25

Hab. 3.2.

yn cymeryd gan hymny o Arglwydd noth
 ymweliad hyn, yn arwydd o ddigofaint
 na chafineb, eithr megis yn ddiogelaf ar-
 goel ac arwydd o'th ffafir a'th rywiogr-
 wydd cariadol, trwy'r hyn yr ydwyt ti
 a'th Farnedigaethau amserol i'm tynnau
i'm barnu fy hunan, ac i ediferhau o'm bu-
 chedd anwireddus, megis na byddwn
 gwedi fy mwrw heibio i ddamnedigaeth
 gyd a'r ftyfnig annuwiol gynnulleidfa.
 Canys y mae dy air sanctaidd yn sysicrhau
m.i'r hwn a geri, yr wyt ti fel hyn yn ei
 goffgi : ath fod yn fflangellu pob mab a dder-
bynni : ac os goddefas si dy gosp , dy fod ^{6,7}
yn ymgynnyg dy hwn i mi megis ith Fâb, a bod
yr holl rai a barhant i bechu, ac er hynny yn
diangwyn ddi-geyydd (o'r hyn y mae dy
 holl blant yn gyfrannegion) yn ordder-
 chiaid, ac nid yn feision : ath fod ti yn
 syngheyydu o ran sy llês , megis y gall-
 wn fod yn gyfrannog o'th sancteidiwydd. O
 Arglwydd mor llawn o ddaioni yw dy
 aniae, mor rasus y gwnaethost di a myfyr
 yn amser y iechyd am helaeltrwydd ? ac
 yr awr hon gwedi dy gysfre i oherwydd sy
 mhecheddau am anniolchgarwch , yn tre-
 snewy cyrryw dedol a buddiol geydd , a
 hwn er mwyn nes i ddiben i mi?

Yr wyf ya cy addef, Arglwydd , dy
 fed ti yn dia clydion y cyhoeddio syng. Eze: 79.
 horph i a chleu d: Cawy sy roedd sy ena. 19.
 id yn glaf o'r blaen gan hir hawddu yd, ac
 yn i hylawn o eliw y thra tangneddys,
 helaeltrwydd, a dig nedd bata. Ac yr
 awchoa

I Cor. 1x

13.

Heb. 12.

awrhon O Arglwydd, yr wyf yn alaru ac yn alaethu am fy mhechodaus; yr wyf yn cydnabed fy anwiredd am pechodaus sydd yn oesfod ger fy mren. Oh pa fath bechadur truan wyf ni, gwag o bob daioni o herwydd fy natur, a llawn o bob drygioni o herwydd ymarfer pechadurus. Oh pa âth aneiris liaws o bechodaus a wnenthum yn derbyn di, tra'r oedd dy hir ymaros yn disgwyl wrth syn road, a'th fendithiau yn fy hudo i edifirwch. Etto o fy Nowgan weled fod yn briodoldeb i ti, edrych yn fwy ar dy anian dy hun, nac ar haeddedi-gaethau pechaduriaid; yr wyf yn attolygi ti o Dàd, er mwyn dŷ fab Jesu Crist, ac er mwyn haedde digaethau ei oll iachufawl farwolaeth, yr hon yn ewillysgar a oddesodd ef tros bawb a gredent ynddo.

Psal. 51. Trugarha wrthyf yn ol liaws dy drugared-dau, tro dy wyneb heibio oddiwrth fy mhechodaus, a deieua fy holl anwiredau, na swrw fi ymماith oddiger dy fron a'i, ac

Psal. 25. Iaithál i mi yn el fy haeddedi-gaethau. Canys os gwrethodi di fi pwy am derbyn? Neu pwy a rydd i mi achles os bwri di fi ymماith? eithr ty di o Arglwydd ydyw ym-waredy di-ymwared, canys ynot ti y caiff yr ymadaif ad dragaredd. O blegit er bod fy mhechodaus yn an-gerddol, etto y mae dy drugaredd o Arglwydd yn fwy nac hwyn toll.

Ac ni allaf fi droseddu cymaint ac a fill dy râd ti ei gyd-ddwyn a'i faddau, giniwedd!

Gelb gan hynny, o Crist, sy mhechodaui
 rinwedd dy werthfawroccaf waed, yn
 enwedig y pechodaui y rhai o galon edisei-
 riol a gysfaddeais wrthir. Yn bendifaddau
 o Arglwydd er mwyn Iesu Crist maddau
 i mi * A chan weled mai o'th cariad y
 dodaist i lawr dy einioes yn bridwerth
 drosof, pryd yr eeddwn yn clyn i ti :
 Ogwared yn awr wert hdy waed dy hum,
 o ran ni chyst i ti ddim ond yn wén garia-
 dus i edrych arnaf, nen ynddangos yn
 rasuol vngolwg dy Dâd trof fi Cwna
 sy vndebi i vnwaith drachein, at dy dad,
 gyfringwr trug arog, canys er nad oes dim
 yn oes fi a cill ryngu bedd iddo ef, etro mi
 wa mai ynet ti, ac er dy fwya di, y bydd
 ef bodlon i bawbar a dderbynnych ac a
 gerych di. Ac os dy ewyllys bendigedig
 yw, symmud y clefyd hwn oddiwrthif,
 ac adfera fi im hiechyd cynefin drachein; Tma hen-
 fel y gallwys syw yn hwy i osod allan dy
 ogoniait di, ac i fod yn ddiddanwch im
 cynseisiaid, y rhai sydd a'i goglyd arnaf:
 ac i ynnill i mi sy hnnan fwy diogelrh-
 wydd am gael meddianu yr etiseddiaeth
 nefol, yr hon a bagatoist di i mi. Ac yno,
 Arglwydd, y cai di weled mor gall a
 chresyddol y gwaredaf fi'r amser, yr hon
 or biaen a ddarsu ei mi dreilio mor ddiffa-
 eth ac mor halogaidd. Acer iowyn caff-
 ael o honof fi yn gynt ac yn haws ymadel
 ar pennyd, ac ar clefyd hwn, cyfarwydda
 fi O Arglwydd, yr wyf yn attelwg it oth
 graluniaeth goruchel, at y fach physigwr,

neu

wadr pe-
 codsydd
 yn pwys
 fryaf ar
 dy gydaw
 bed.

awrhon O Arglywydd, yr wyf yn alaruac yn alaethu am fy mhechodaau, yr iwyf yn cydnabed fy amwrededd am pechodaau sy'n i'w oesfaed ger fy man. Oh pa fath bechadur eruan wylfîn, gwag o bob daioni o herwydd fy natur, a llawn o bob drygioni o herwydd ymarfer pechadurus. Oh pa âth aneirif haws o bechodaau a wnenhum yn derbyn di, tra'r oedd dy hir ymaros yn disgwyl wrth *syn road*, a'th fendithiau yn fy hudo i ediseirwch. Etto o fy Naw, gan weled fod yn briodoldeb i ti, edrych yn fwy ar dy anian dî hen, nac ar haeddedig aethau pechaduriaid; yr wyf yn attolygu i ti o Dâd, er mwyn dî f sb Jesu Crist, ac er mwyn haedde digaethau ei oll iachusawl farwelâeth, yr hon yn ewillygar a oddefodd ef tres bawb a gredent ynddo.

Psal. 51. *Trugarha wrthyf yn olli haws dî drugaredau, tro dî wyneb heibio eiddin i'r fy mhechodaau, a deleua sy bell amwrediau, na swrw fi unmaith oddiger dy fron at, a*

Psal. 25. *oathâl i mi yn i'r fy haedde digaethau. Cenys os gwrti hodi di ni pwy am derbyn? Nêu pwy a rydd i mi achles os bwriad i ni ym maith? eithri ty di o Arglywydd ydyw ym wared ym ymwaredu, cenys ynot ti y caiff i ymadiod dragaiodd. O blegir er bod i mhechodaau yn an-gerddol etto y mae'n drugaredu o Arglywydd yn iwyf nad iwynt oll.*

Ae ni allai ni drofodd a cymaint ac a'i fill dy'r ddi ci gyd ddwyn a'i faddau, i gnewedu,

Grist gan hynny, o Crist, fy mhechodaui
rinwedd dy werthfawroccaf waed, yn
enwedig y pechodaui yrhai o galon edifer-
riol a gysaddetais wrthit. Yn bendithaddau
o Arglwydd et mwyn Iesu Crist maddau
i mi. * A chan weled mai o'th cariad y
dodaisti lawr dy cinoes yn bridwerth
drosof, pryd yr ceddwa yn cyn i ti.
O gwared yn awr werthdy waed a y him,
o ran ni chyfl i ti ddim ond yn wen garia-
dus i edrych amai. nol ymddyngos yn
rasafol yngol yg dy'r dud trof si. Cwna
fyndeb i enwau'r drachefn, ac i ymddyng
yng ngwyl ynglŷn â'r dud i es dim
yaof si a dill i ynglŷn bedd i do ef, etro ni
wn mai ynot si, ac er dy fwy di, y bydd
ef bodlon i bawb ar a dderbynnych ac a
gerych di. Ac os dy evyllys henedigedig
yw, symmud y clefyd hwn oddiwrthif,
ac adfera si i mhi hiechyd cynefin drachefn;
fel y gallwys fyw yn hwy i ofod allan dy
ogoniant di, ac i fod yn ddiddanwch i m
cynseifiad, yr rhai sydd a i gogiyd arnas;
ac i yanill i mi fy hnnan fwy diogelrh-
wydd am gael meddianu yr etifeddiaeth
nefol, yr hon a baratolit di i mi. Ac yno,
Arglwydd, y cai di weled mor gall a
chrefyddol y gwaredaf fi'r amser, yr hon
or biaen a ddarsu ei ni dreflio mor ddiffa-
eth ac mor halogaidd. Acer iowyn caff-
aeo honof si yn gynt ac yn haws ymael
ar pennyd, ac ar clefyd hwn, cyfarwyddia
si O Arglwydd, yr wyl yn attolwg it oth
gralumiach goruchel, at y sâch physigwr,

Tm i her-
nade pe-
adysiad
yn twys
fysut ac
dy gyda
bed.

neu

neu feddig, megis y gallwyf (o herwydd dy waith yn bendithio dy foddion, gael sylw ynglyn iechyd am esmwythder drachebs megis or blaen. A chennadha Arglywydd daionus, megis y danfonais y clwyf hwn attaf, felly ryngu bodd i't ddantton dy Yspryd glân im calon, trwy'r liwn y gallo y clefyd hwn fod wedi ei sanftciddio i mi: fel y gallwyf ei arser megis dy yscol di, yn yr hon y gallwyf ddyfci adnabod mawredd sylhrueni, a galluogrwydd dy drugaredd, fel y hyddwyf mor ostyngedig o ran y nail, megis na anobeithiwyfo'r llall: ac fel y gallwyf felly wadu a ffieiddio ell obaith o gyfarthwy a ddichon fod ynof sy han, neu mewn nebryw greadur arall, fel y gallwyf yn vniq osod yr holl gwbl hyder o'm hiachydwriaeth yn dy oll haedddegol haeddedigaethau. Ac yn gymaint a'th fod i yn gwybod o Arglywydd, y fâth lestr gwanwyf si, llawn o lesfrwydd ac amherffetkrwydd, am bodo herwydd sy natur ya ddigus, ac yn amliwyllig i oddef gwrthwyneb a chystudd. O Arglywydd yr hwn wyt roddwr pob dawn daionus, gwisefi ag ammynedd i oddef ac i dderbyn dy fendigedig ewyllys a'th ymwelliad, ac o'th drugaredd na esod fwy arnaf, nag a allwyf si ei oddef a'i gynnwys, Dod i mi râs i'm ymddwyn sy hun mewn oil ammynedd, cariad, a gweddeidd dra, tu ag at bob rhai a ddelant i ymweled a myf, fel y gallwyf dderbyn yn ddiolehgar, ac yn ewyllysgar

Iag. I. 17

Joa. 3. 27

1 Cor. 10

23.

ewyllsgar goflio idio yr holl gynghorion, ar
 cyflurau daionus a ddêl oddiwrhynt : ac
 megis y gallont hwy yn agwedd weled
 yoſ fi , y cyfriw siamplau daionus o ddi-
 oddefgarwch, a chlywed gennif y cyfryw
 addysc dduwiol o ddiddanwch, ac a sytho
 yn dysiolaeth , neu hysbysiwyd egler
 o'm ffydd am crefydd grifianogawl : Ac
 yn athrawiaeth iddynt hwy i w hymdd-
 wyn eu humain , pan ryngo bodd i't ym-
 weled ag hwynt ar cyfryw orchrymder a
 chlefyd. Mi wn o Arglwydd sy mod yn
 haeddu marwolaeth , ac nid wyf yn dy-
 muned byw ddim hwy, nac y byddwyl i
 wellhau sy maeedd anwaeddus , ac
 mewn mesur gwell i fedd Allan ly egeni-
 ant. Can hynny o Arglwydd , os dy
 sendigedig ewyllys yw , dyro i mi syng-
 kynefin iechyd drachefn , a chaniadhâ Psa. 31.5
 imi hoedl hwy Ond os dasfu i'r ynol
 dy ragluniacth dragwyddol , benneai y
 defyd hwn i'ngalw allan o'r bywyd dar-
 fodedig yma: yr wy yn fy ntoi i y hanan
 i'r law di: bydded dy ewyllys bendige-
 dig , pa yn hynnae a'i bywyd a'i marwe-
 laeth : yn vniq yr wyf yn arolwg i't o'r
 drugaredd saddeu i mi fy holl bechodaun,a
 pharatoi sy enaid truan , megis trwy wir
 ffydd a diffuant edifeirwch , y gaillo esfod
 yn barod erbyn yr amser y gelwych di
 arno allan o'm corph clwyfedig pechadu-
 rus.

O Arglwydd Dâd, yr hwn a wranderi Psal. 65.2
 weddi, clyw yn y nesoedd y weddi hon a
 wneuthum

Ioa. 15.
23.

wneuthum, ac yn y cyfyngder hyn cannadha i mi fy nymuniad, nid er mwyn vrhiw deilyngdod sydd ynof si, ond er mwyn haeddedigæthau dy anwyl Fab Iesu, fy vnig Iachawdr am cyfryngwr, er mwyn yr hwn i'r addewaist di wrando arnom, a chanuiadhae i ni pa beth bynnac a osynnol yn ei enw es. Ya ei enw es gan hyeny, ac yn yn ei ciriau ei hua, y terfynaf si fy amherffaith weddi hon, gan ddywedyd.

Ein Tâd yr haw'nyt yn y wŷfedd, Gu.

Gwedi i ti fel hya dy gymrodi dy hua a Duw yng Hïst.

1. Bydded dy ofal nessaf di i'osod dy dî mewn trefn a llywodraeth, yn ôl cyngor Esai i'r Brenin Ezechias: gan gwethau dy ewyllys olaf a'th lythyr Cymmun (onis bydd gwedi ei wneuthur) os bydd wedi ei wneuthur, yno edrych yn fanwl a sicrhâ es, ac er mwyn cael gwared a gochelyd pob ammheuon ac ymrafaelion, cyhoedda ger bron tystion: megis pan alwo Duw arnat ti allan o'r byd hwn y gallosod mewn ffrwyth heb ei ail.gyfnewid, yn lle dy wir feddwl a'th ewyllys olaf: ac yno traddoda es gwedi cloi arno neu ei seilio mewn rhyw ffwch, i gadwraeth rhyw gefaill fyddlon, yngwydd tystion onest bucheddol.

2. Eithr wrth wneuthur dy lythyr Cymmun cymmer addysg Eglwyswr duwiol.

an

am y modd i gyfrannu dy eluseni; a chyn-
gor gwr o gyfraith vniawn-ddoeth, i w
dynnu yn ôl cyfraithi.

Pryssura i wneuthur hyn cyn i'th cle-
fid gynnyddu, a'th cof ddiflamu, rhag
i'th lythyr Cymmun brifio i fod yn gw'm-
brysfrwydd, ac felly i fed wrth fodd un a-
rall yn hytrach nae yn ewyllys i ti.

3. Idorri ymmaithiam ryw ymrafaelion,
mia ewyllysiwn i ti feddwl am ddau
beth.

1. Os bydd Duw wedi dy fendithio di
i golud bydol, gwna dy ewyilys yn anser
dy iechyd: ni wna hyn nath, pellbau di
oddiwrth dy dda, nath yrru ci yn'gynt i
farw; eithr fe fydd hyn yn fwy etniwyth-
der i'th feddwl, i'th ryddhau di oddiwrth
drasserth a blinder mawr, y pryd y byddo
arnat ti fwyaf eisiau llonyddwch. Canys
pan fyddo dy dŷ di wedi ei osod mewn
treft, di a fyddi yn gallael yn haws osod
dy enaid mewn treft, a darparu o'th lwy-
br, a'th taith tu ag at y Goruchaf.

2. Os bydd i ti Blant, dod i bob un o
honynt gyfran yn el dy *allu*, yn amser dy
fywyd; megis y byddo dy fywyd yn ym-
dangos yn esmwythder, ac nid yn iau neu
yn warcha arnynt: etto cŵd tellu, fel y
byddo dy blant yn oesfadol yn rhwymed-
ig i ti, ac nid tydi iddynt hwy. Eithr os
cedwi di y cwbl yn dy dŵylaw tra byd-
dych yn syw, hwynt hwy a allant ddiolch
i farwolaeth, ac nid i ti am y cyfran a
adewast ar dy ôl iddynt. Os hyddci ei yn
dewi

blant, a Duw wedi dy fendithio â chrynn
gyfoeth o'r byd hwn, ac o nieddyli di eu
roddi tu ag at elusenaidd neu dduwiol
weithred, na throslwydda mor gwaith
hwnnw i ymddiriad rhai eraill, gan we-
led cynifer sydd o secutorion dynion yn
prifio i fod yn fradwyr. Ac os yw cyfei-
llion mor anffyddlon ymwyd dŷn, pa faint
mwy o achos sydd i ti i anghoelio ei ffy-
dlondeb hwynt ar ôl dy farwolaeth?

Y mae *siamplau* galarus yn dangos pa
gynifer o *ewillysiâu* 'r meirwon, yn hwyr
o amser, naill a'i a guddiwyd neu a swri-
wyd i lawr, nen trwy ddichellion ac at-
castrwydd cyfraith a drowyd yn ôl, neu
a ddifuddiwyd. Ile na ddylid wrth gyfra-
ith Dduw torriar *ewyllys y marw*: ond
bod ei holl amcanion duwiol gwedi eu
gwneuthur i ben, a'i cyflawni yn gydwym-
bodu, megis yngolwg Duw, yr hwn yn
nydd yr *adcyfodiad*, a fydd *Farnwr cyfon*
i'r byw a'r marw. Ac os digwyddia i ddim
yn ei cwyllys ef fod yn *frysaid neu yn*
amheus, fe ddyli'd ei ddirnad y ffordd o-

- Gal. 3. 15 Heb. 9. 17. 2 Cor. 5. rau, megis y byddo yn dyfod nessaf at an-
10. rhydedd Duw, a meddwl gonesd y *testa-*
Rhuf. 2. *tor*, sef y marw. Eithr dicynned y dial
15. dyledusi'r cyfryw weithredoedd anghirst-
1 Cor. 4. nogawl, ar ben y rhai a'i gwnelant: ac
5. nid ar y deyrnas lle'r ydis yn cynnwys eu
Act. 7. 31 gwneuthur. Cymered gwyr cyfoethogion
32. eraill, rybydd oddiwrth y cyfryw siam-
plau gresynaid, i beidio a phriedi eu
meddyliau a'i harian fel na wnelont ddim
daioni

daioni a'i da , nes ei farwolaeth eu hysgar
hwynt.

*Matrimonium inter Aurum & Ar-
cam, diuortium tern Deum &
Animam. Aug.*

sef.

Priodas rhwng yr aur ar gift

Mae 'n chwedl trift go arw

Ifscar fydd, sydd ryw-ddydd raid,

Rhwng Duw ar enaid hwnnw.

WRth hynny gan ystyried fyrred
yw dy enioes, ac anhysbrwydd o
weithredoedd cyflawn rhai eraill ar ôl dy
farwolaeth , yn y dyddiau anghyflawn
hyn : gâd i mi dy gynghori di (yr hwn a
fendithiodd Duw â galluogrwydd , ac a
meddwl i wneuthur daioni) i fod yn dy
einios yn administrator neu yn weinido-
gaethydd i ti dy hunan , gan wneuthur dy
ddwylaw dy hun yn secutorion , ath ly-
gaid dy hunan yn olygwyr, pair i'th lusern
roi,goleuni o'th flaen, ac nid o'th ôl, dôd
i Dduw y gogoniant acti a gei gantho ef
mewn amser dyledus, dderbyn dy wobr
ath talesdigeth , yr hyn o'ras a'i druga-
redd

redd a addawodd ef i'th weithredoedd da.

4. Gwedi i ti fel hyn osod dy dŷ ath enaid mewn trefn, (o bydd rhif gosode dig, dy ddyddiau heb ragderfynu) naill a'i fe gymmer Duw drugaredd arnat ti ac a ddywaid : *O Angau angbeufolgollwugef rhag deseyn o honaw i'r clawdd, my fi a gefais iawn :* Neu oi dadol ragluniaeth ath

cyfarwydda di at y fâth physygwr , ac at y fâth foddion , megis trwy ei fendith ef ar ei waith , y cefydd gynefin iechyd dra chefn. Eithr mewn yn modd gochel di na neb trosor , ddanfon at swynwyr , dewini lloa. 6.7. aid , neu gonsurwyr , am ymwared : Canys hyn a fyddai adael Duw Israel , a my ned at Baalzebub Duw Ecron , am gyn northwy ; megis y gwnaeth Ahaziah fel k digedig a thorri yr adduned yr hon a wnaethoedd di a'r bendigedig Drindod yn dy Fedydd : a bydd ddiogel na rydd Duw ei fendith ar y moddion a felldigyodd ef : Ond os cynnwys ef Satan i iacbau dy gorff di , osna fod hynny yn tueddu at ddamne digaeth dy enaid. Yr wyt ti yn cael dy brofi; gochel.

Levit. 20 5. Pan fych di wedi danfon am y Physygwr , gochel roddi dy yr addiriad yn y Physygwr yn lytrach nac yn yr Arglwydd megis y gwnaeth Azab am yr hwn y dy wedir , nad oydd ef yn ymgeisio ar Arglwydd yn ei ddolur , sonid ac i hyfygwr: yr hyn sydd fath ar ddelw-addeliad , ac a ennyn lidiawgrwydd yr Arglwydd , ac a wnaiff

Dent. 13. 3

wnaiff y physygwriaeth a gymmerer yn anfuddiawl acynanffrwythlawn. Arfer gan hynny o physygwr megis o offeryn Duw, a physygwriaeth megis o foddion Duw. A chan weled nad yw gyfreithlon heb widdi dderbyn llyniaeth cyffredinol , 1. Tim. 4: 4. Ibai o lawer physygwriaeth anghyffredinol (ffrwyth daionus yr hyn sydd yn sefyll ar law Dduw : cyn cymeryd physygwriaeth , gweddia gan hynny yn galonnog at Dduw, am ei fendithio yn dda ar dy les , yn y geiriau hyn , neu'r cyfryw.

Gweiddi o flaen cymberyd physygwriaeth.

O Dad trugarog yr hwn wyt Arglwyd yr iechyd ar clefyd, y bywyd, a'r farwolaeth , yr hwn wyt yn lladd, ac yn gwneuthur yn fyw, yr hwn sydd yn dwyn i wared i'r heddlac yn dwyn i fynu.

Yr wyf yn dyfod attani , megis at yr vniq physygwr , yr hwn a ddi chon iachau fy enaid oddiwrth bechod, am corph oddiwrth glefyd. Nid wyf yn deisifu na bywyd na marwolaeth , ond fy ynri ci fy hun i'th ewyllys bendigedig. Canys er bod yn rhaid i ni farw , a chwedi ein meirw, bod o'n bywyd megis dwfr a denid ar y ddaiar , yr hwn ni ellir trwoi gasclu drashefn, etto fo ddarsu i'th rasusol rag-

redd a addawodd ef i'th weithredoedd da.

4. Gwedi i ti fel hyn osod dy dý ath enaid mewn tresn, (o bydd rhif gosode dig, dy ddyddiau heb ragdersynu) naill a'i fe gymmer Duw drugaredd arnat ti ac

Job 14.5

Job 33.

24.

2. Fren.

20.7.

2. Fren. 5

7, 8, 10.

Joa. 6.7.

2 Ere. 1.

23.

Levit. 20

9.

Deut. 13.

3

a ddywaid : **O Angau angbeufol gillwug ef rhag deseyn o honaw i'r clawdd, my fi a gefa is iawn :** Neu oi dadol ragluniaeth ath cyfarwydda di at y fath physygwr, ac at y fath foddien, megis trwy ei fendith ef ar ei waith, y ceflych gynefin iechyd drachefni. Eithr mewa yn modd gochel di na neb trosor, ddanfon at swynwyr, dewini aid, neu gonsurwyr, am ymwared : Canys hyn a fyddai adael **Duw Israel**, a myned at **Baalzebub Duw Ecron**, am gynnorthwy ; megis y gwnaeth **Abaziah** fel k digedig a thorri yr adduned yr hon a wnaethost di a'r bendigedig **Drindod** yn dy Fedydd : a bydd ddiogel na rydd Duw ei fendith ar y moddion a felldigodd ef : Ond os cynnwys ef **Satan i iachau dy gorff di**, osna fod hynny yn tueddu at ddammie digaeth dy enaid. Yr wyt ti yn cael dy bron; gochel.

5. Pan fych di wedi danfon am y **Physygwr**, gochel roddi dy yr adduedi yn y **Physygwr** yn lytrach nac yn yr **Arglydd** megis y gwnaeth **Azab** am yr hwn y dy wedir, nad oydd ef yn ymgeisio ar Arglydd yn ei ddolur, tonid ac i hyfygwr: yr hyn sydd fath ar ddelw-addeliad, aca enyn lidiawgrwydd yr Arglydd, ac a wnaif

wnaist y physygwriaeth a gymmerer yn anfuddiawl acynanffrwythlawn. Arfer gan hynny o physygwr megis o offeryn Duw, a physygwriaeth megis o foddion Duw. A chan weled nad yw gyfreithlon heb weddi dderbyn llynaeth cyffredinol , 1. Tim. 4: 4. Hai o lawer physygwriaeth anghyffredinol (ffirwyth daionus yr hyn sydd yn sefyll ar law Dduw : cyn cymeryd physygwriaeth , gweddia gan hynny yn galonnog at Dduw , am ei fendithio yndda ar dy les , yn y geiriau hyn , neu'r cyfryw.

Greddi o flaen cymberyd physygwriaeth.

O Dad trugarog yr hwn wyt Arglwyd yr iechyd ar clefyd, y bywyd, a'r farwolaeth , yr hwn wyt yn lladd, ac yn gwneuthur yn fyw, yr hwn sydd yn dwyn i wared i'r hedda ac yn dwyn i fynu.

Yr wyf yn dyfod attati , megis at yr ynig physygwr , yr hwn a ddi chon iachau sy enaid oddiwrth bechod, am corph oddiwrth glefyd. Nid wyf yn deisifu na bywyd na marwolaeth , ond sy ymreici sy hun i'th ewillys bendigedig. Canys er bod yn rhaid i ni farw , a o bwerdi ein meirw, bod o'n bywyd megis dwfr a denid ar y ddaiar , yr hwn ni ellir mo'i gasclu diachefn , etto fo ddarsu i'th rasusol rag-

ymweliad (tra byddo anadl yn gwasanaethu) ddarparua threfau moddion, y rhai a fynni di i'th plant eu harseru, a thrwy arfer cyfreithlon o honynt, i ddisgwyl dy fendith ar dy foddion dy hunan, er mwyn iachâd o'i clefydau., ac adferiad o'i hiechyd iddynt. Ac yr awrhol o Arglwydd yn fy angenoetid hyn, se ddarsu i mi ym ol dy drefnedigaeth ddanfon am dy wbs, (y physygwr) yr hwn a baratoadd i mi y physygwriaeth yma, yr hwn yr wyf yn ei dderbyn megis moddion gwedi eu danfon o'th radol a'th cariadol law: yr wyf ya attolwg i't gan hynny, megis trwy dy fendith ar y lwp o ffigus y meddiginiaethaist friw Ezeclias fel yr iachauwyd ef: A

Ioa. 9:6. 7.

* Chweigr thrwy ymolchi saithwaith yn ason Irddonenn y glanhaisf Naaman y Siriad c'i wahanglwysf: ac y rhoddaisf ei olwg i'r dŷn oedd ddall o'i enedigaeth, wrth iraw ei lygaid a'r clai ac a'r poer, a thrwy ei ddanfon ef i ymolchi i lyn Siloam: ac wrth gyffwrdd a'th law * a mam gwraig Petr, a'i iachauaisf hi o'r Crŷd: ac a iachauaisf wraig a gyffyrddodd ag ynyl dy wisc, oddiwrth y diserlif gwaed: fel y orhyngabodd i't o'th aneirif ddawn a thrugaredd; sancteiddia y physygwriaeth hyn i fod yn fuddiol i mi, dôd y cyfryw fendith arno fel y gallos dy ewyllys bendigedig yw) symmud y clefyd hwn a'r boen oddiwrthif, am hadseru, am rhoi i'm hicchyd am acriu drachefn. Ond os yw rhif y dyddian, y rhai a osodaist i mi i fyw yn y dyffryn

dysfryn hwn o drueni, yn tynnu at eu diben, a darfod i ti ddanfon y clefyd hwn negis yn gennad i'm galw i allan o'r bywyd marwol hwn, yno *Arglwydd bydded dy ewillys bendigedig*. Canys yr wyf yn fy ymddarostwng fy hunan i'th ragluniaeth bendigedig. Yn vnig yr wyf yn deisysa amat chwnaegu sy fflydd am hammynedd, ac na âd i'th râa a'th trugaredd fod hyth yn ddiffygol i mi, eithr ym mhlith sy hell gysyngderau, cynnorthwya fi a'th lân Yspryd, fel y gallwyf yn ewillysgar ac yn gysurlawn roddi i synu fy enaid (gwerth dy waed ti) i'th rasusol ddwy-law a'th gadwraeth. Canniadha hyn O Arglydd er mwyn *Iesu Crist*, i'r hwn gyd â thi a'r Yspryd glân, y byddo oll anrhymeddedd a gogoniant, yr awr hon ac yn oes oesedd. Amen.

Mysyrdod i'r ciaf.

TRa byddo dy glefyd yn parhan, arfer yn synych (er mwyn dy ddiddan-wch a'th cyflur) yr ychydig *Fyfyrddodau* hyn, y rhai a gymmerir allan o'r dibennau, o herwydd pa rai y mae Duw yn danfon cystuddiau i'w blant: sefy rhai hyn.

1. Megis trwy gystuddiau y gallo Duw nid yn vnig geryddu ein pechoda u a ethant heibio, eithr hefyd gweithredu y-

nom gafnch dyfnach i'n hanian llygredigel, ac felly yn rhagflaenu, ac achub y blaen ar nom ni, rhag eun i syrthio i lawer o bechodau eraill, i'r rhai oni bai hynny, y rhedem ni yn yngwrth: Megis tâd da yr hwn sydd yn cynnwys i'w blentyn los ei fys yn y garnwyll, fel y gallo es ya hytrach ddyicu gochelyd cwympo mewna tan a fyddo mwy. Felly y gall plentyn Duw ddywedyd gyd â Dafydd: da i mi fod wedi sy ngystudio, fel y gallwyf ddyicu dy gyfreithiau. Canys cyn fyngystudio mi gyfeiliornais, ond yr awron mi gadwraf y air. Ac medd St. Paul yr ydym ni yn cael ein cospi gan yr Arglwydd rhag ein damnio gyd ar byd. Ag un gosp y mae Duw yn gwneuthur dau feddyginaeth, cerydd am bechodau a aethant heibio, ac achub y blaen ar y pechyd sydd i ddyfed. Canys er bod tragwyddol go pedigaeth am bechod (fel y mae yn deilliaw oddiwrth gyflawnder) yn cael ei gyflawn saddeuant yn aberthiad Crist: etto nid ydym ni (heb ein dittifol farnu ein hnnain) wedi ein rhyddhau oddiwrth gariad Duw et daioni i ni. A hyn yw'r achos a'r rhefwm, y dywedodd Nathan i Dafydd (oddiwrth yr Arglwydd) fod ei bechod ef wedi ei dynnu ymmaith, etto na ymadawai cleddyf cospedigaeth a'i dî es: ac y cai ei fab ef farw yn ddiau. Canys Duw megis phsygwr celfyddgar, yn gweled yr enaid wedi ei wenwŷno gan anwiredd cyfanseddol, ac yn gwybod mai llywodraeth y cnawd a ddenai ddinistr, i'r yspryd,

Psal. 119
67.

J. Cor.
11.32.

fydd yn trefnu i ni chwerwaidd lynnau diau o orthrymder, trwy'r hyn y na gweddiillion peched yn cael ei buro; a'r enaid yn cael ei iachau yn bureiddio; yn awd i ei ymddarostwng, a'r yspryd ei lanfeiddio: 'O arcawwydd peched yc hwn fydd yn perni i Dduw geryddu ei blant mor drwm, yr rhai oni bai hynny, a garai ef yn anwyl.'

2. Y Mae Duw yn danfon gorthrymder isefio i ni ein mabwyriad: Canys yr heb y mae'r Arglwydd yn ei para y mae ei ym ei goipi: ac yd yw ond mil y cradur, yr hwn nid yw yn cael ei gerddu. *Paf niaid diammau yw,* He mai Duw yn gweled peched ac heb geryddu neu ffangello, yno y mae ei gâs, ac nid e'i gariad. Am hynny y dywedir, iddo ef gynnwys meibion anwireddus Eli i barhau yn eupechodau yn ddi-gosp: *am y mynnei yr Arglwydd eu lladd i wyrn;* O'i fili arall nid oes VII Arwydd nac argoel hynodach o dadol gariad Duw a'i ofal, na chael cerydd, neu ryw wrthwyneb, cyn fynyched ac y gwnelom ni yn bai pechadurus. Gorthrymder gan hynny ydyw sel o fabwyriad ac nid arwydd o felldigedigrwydd. Canys yr fd pura a nithir yn lanaf, yr aur glanaf amheuir yn synycaf, ar Cristion unionaf a wrthwynebir yn drymmaf.

3. Y mae Daw yn danfon gorthrymder, i ddiddysnu ein calonnau ni, oddiwrth ormodd serch i'r byd hwn a gwaged by dol; ac i beri i ni yn swy difrifol ddymu-

ned a hiraethu am fywyd tragwyddol:
 Canys *megis plant yr Israel* (oni buasai id-
 dynt gael caethi wed a drygfyd yn yr Ai-
 pht) ni buasent syth mor ewillyshar i
 fyned tu a gwlad *Canaan*: felly oni bai y
 gwrthwynebion ar gorthymderau yn y
 bywyd hwn , ni byddai blant Duw mor
 ewillysgar , yn dymano , ac yn hiraethu
 o eigiawn eu calonau , am deyrnas ufol.
 Canys yr ydym ni yn gweled llawero
Epicuriad (sef gloddestwyr neu wyr gly-
 thion) a fyddent fodlon i ado'r nefoedd,
 tan amniod y caent hwy yn oestad feddias-
 nnu eu difyrrwch bydol a'i trachwantau
 cnawdol , (ac o ran na ddarsfu iddynt ar-
 chwaethu gorf ledd gwell) mor anewylla-
 ysgar ac anhawdd yw genthynt ymadefr
 ar bywyd hwn ? Lle mai'r Apostol (yr
 hwn a welodd ogoniant y nef) yn dywe-
 dyd i ni nad oes mwy cyffelybiaeth rhwng
 gorfoledd y bywyd tragwyddol , a lly-
 wenydd y byd hwn , nac sydd rhwng y
 dom budraf , a'r bwyd blasusaf : neu
 rhwng y dommen fryntaf a'r ystafell dec-
 cas . Megis gan hynny y mae'r fammaeth
 gariadus yn rhoi werm aod neu fwldard
 ar ei mynwes , i beri i'r plentyn ya hy-
 trach gashau y fron : felly y mae Duw yn
 cymysgu gorthymder weithiau , ynglyd
 â llywenydd a hawddfyd y byd hwn , rhag
 yddynt (fel plant y genedlaeth hon ,)
 anghofio Duw , a syrrhio mewn gormod
 cariad i'r byd presennol anwireddus hwa:
 ac felly myned yn salch o ran eu cyfoeth

o ran,

o ran eu geirda yn ychel, o ran en rhudd dyd yn aphaethus: a gwingo eu fodlau yn erbyn yr Arglwydd pan elent yn freision. Ca'n ysbrydd plant Duw yn earu y bwd Deut. 32, hwn grifal, pan syddo ef (megis lluksam i., felldigedig) yn ein cyru a'n cerrydau, pa fodd y catem ni y Bat. i'n hion, y e byddai hi yn gwennu arnem, ac yn ein gorllyfrau ri megis y gwna hi a'i chywiau bydol? Fel hyn y mae duw (mal Tid cariadus tradoeth) yn cymmisco a chiwerwedd gwrdhwyncion, lawenydd y hywyd hwn i'w blant, megis Cymru weled nad oes dim gwir a thrigau o'r oileuada, yn y cyflwr bydol hwn) y gallont echenneidio: a (Fet. 7 hiraethu am sywyd tragwyddol; Lie mai diogel a gwasdadol dragwyddol orfledd i'w gael a'i feddianu.

4. Trwy orthymder cystudd a chlefyd, y mae Duw yn meithrin eiblant, a'r rhadau y mae ef yn eu gangiadhausr iddynt. Mae ef yn pureiddio ac yn profi eu ffydd hwynt, megis y mae y Gof aur am ei aer yn y ffwrn, i'w wneuthur i ddaiscleirio, yn loiwach ac yn olevach: y mae ef yn ein cynhyrfsu ni i weddio yn swy dysal a disrifol, i ddangos pa ammynedd a ddyfcasom yn ei yscol èf. Yr unrhwy brosedigaeth y mae ef yn ei wneuthur o'n ffydd ni, an cariad, a'r holl gwbl o'n rhinweddau cristianogawl: yr rhai heb eu brofi a'i hedrych, a rydai megis hanarn allan o waith; neu a lygrai fel dysroedd safedig, yr rhai vdynt naill a'i heb redf, neu heb eu tywallt o lestr i lestr: arch-

waeth y cyfryw, yd ynt vnmodd bob amser, a i harogl heb gysenewid. A phwy niddymunai gael ei gysnewid o gyflwr i gyflwr, trwy wrthwynebion a doluriati iechydwriaeth, o flaen cael ei iechyd i ddilyn ei anian llygredigol i ddamaedigaeth? Canys megis y mae y *Camomil* yr hwn a serhtrir yn tyfu yn orau, ac yn beriddiafei arogl: Neu fel y mae y pysodyn ya felysaf, yr hwn sydd yn hywyn y dwfr halldaf: felly yr eneidiau hynny ydynt fwyaf gwerchfa roccaf gan *Grist*, y thai a arferir ac a orthrymmir fwyaf a'i *Gystuddef*. 5 Y mae Duw yn danfon cystuddiau ddangos i'r byd ifyddiondeb cariad a gwasanaeth ei blaut ef. Pob rhagrithiwr a wasanaetha Dduw tra byddo yn llwyddo, ac

Job 1.9. ai bendithia ef, megis yr oedd Satan yn heuru ar gam fod *Job* yn gwneuthur: Eithr pwy (ond ei Fab anwyl) a'i car ac a'i gwasanaetha ef mewn adfyd, pan fyddo

Duw yn ymdangos megis yn ddigllon ac yn anfodlon wrtho? Ie a glynu wrtho ef yn dynn ac yn ddi-wahannol

Job. 13. byddai ef (yn cuchio yn erwinaf) yn gwirthod dyn, neu yn ei daflu allan o'i ffaf: ie pryd y byddai ef yn briwo ac yn lladd megis pe bai elyn: ie yao i ddywed yd gyd â *Job*; *Pe lleddit ti fi o Arglywydd mi a obeitiaf ynot ti?* Caru a gwasanaethu Daw a gobeitio yn ei drugaredi yn amser ein cerydd a'n trueni, ydyw y nôd hynodaf ar wasanaethydd, a phlentyn hyspysol i'r Arglywydd.

6. Cystudd sancteiddiedig sydd gyanorth-

wy neu gymmorth o diaethol, i ennyn ac i hyfforddi ein gwir droad, ac i'n gyrru ni ym mlaen trwy edifeirwch at ein Tâd nefol: yn eu hadsyd (medd yr Arglwydd) i'm borau geisiant. Beichiau yn yr Aifft oedd yn peri i *Israel*, seichio a'r Dduw. Exod. 3. Cyfngder oedd yn peri i *Daafydd* weddio 7. Cleiyd *Heczebias* a wnaeth iddo ef wylo. Psal. 25. Athrueni a wnaeth i'r *Mab afradlon* - ddychwelyd ac ymbil a'i Lâd am râs a Esa. 38. thrugaredd. Hesyd yr ydym ni yn darilain Luc. 15. am lawer yn yr *Efengyl* (trwy glefodau a 10. gefndiau) a yrrwyd i dayfed at Grist, y rhai, pe cawsent iechyd a hawddsyd (sal caill) a fuasent yn esceuluso, ac yn di-yhyru eu *Hiachawdar*, ac n: chciisaent-hyd gantho ef, nac iechyd, na rhâd ead-wedigol. Canys fel *Arch Nôl* pa vchaf y curid ef gan y llifeiriant, negosaf yr oedd ef yn ymgysodi tu ag at y nesedd: felly yr enaid iansteiddiedig, pa fwya i vcurid ef a gofod, negollach y mae yn ymdeedrafa fu tu ag at Ddewi.

Oh bendigedig ydys: y gofod neu'r gwirthwyneb hwnnw, yr hwn sydd yn denu pecthadur o eigion ei galon i ddyfod at Grist, i gyfeadd ef ei drudus ei hnn. ac i ddeisyfu ei drugaredd anherfynol ef: Oh bendigedig a fydd o'r Crist hwnnw, yr hwnnid yw yn amlet yn gwynod y pecthadur a ddilani ef, er ei fod yn difod swedi ei gurfa o gawodau gofod a tatu-eni ei yrr.

7. Ynne cyflawn ym gweithredol yr

nom ni drugaredd a thosturi tu ag at em
cyd fordyr, yr rhai sydd mewn ing a
thrueni : ac yn dysgu i ni feddwl a chyd

Heb: 13. ymwrando a,i gofisiau hwynt : ac i re-
synu eu cyflwr hwynt , megis pe hyddom

3.

Heb. 4.13 ni yn cyd ddioddef gyd ag hwynt. Ac er
mwyn yr achos hon y mynnai Crist ei
hun ddioddef, a chael ei demptio ymhob
peth fel ninnau, eithr heb pechad , fel y
gallai fod yn Archifeiriaid mawr, i dos-
rio wrth ein gwendid ni. Canys ni eill
neb mor galonng dofturio wrth drueni y
llail, ond yr hwn a ddioddefodd ei hun
yr unrhyw gyfudd. Yn hyn o berth y
geill pechadur yn ei drueni , yn hyf-
ddywedyd wrth Crist :

Non ignorare mali misericordias successum Christi.

*Nid yw ddeithr i ti gleid;
Arglywyd ymmeil a thrueni.*

3. **Y** Mae Duw yn arfer o'n clwyio ac
o'n cyfuddioni , megis yn foddi-
on a siAMPLAU i ddangos , ac i egluro i rai
eraill y ffydd a rhinweddau a ganniadhâ-
odd efe i ni; a hefyd i nerthu y rhai ni
dderbyniasant gymaint mesur o ffydd
ac a gawsom ni. O blegit ni eill fod mwy
cyffur i grifion gwan a llefc , na gweled
yrrunion ei grefydd, C ynhrymder llefr-
wydd

wydd ei gorff o yn cael ei ymgynnal trwy ammynedd a chyflur cynyddiol yn ei enaid. Ymadawiad bendigedig a chyflur y cyfryw ddŷn, a'i nertha ac a'i breichleda yn erbyn ofn Angeu, ac a'i sicerâ; fod gobaith y duwiol yn swy gwerthfawr o lawer nac y geill cig a gwaed ei ddeall, neu lygaid marwol ei weled, yn y dyffryn hwn o ddueni. Ac o ni buai weled o honom ni lawer, o'r rhai a wyddem ni fod yn blant i Dduw yn ddiannau, yn di-oddef y cyfryw gyfuddiau a gofidiau o'n blaen i'r gorthrymder y traeni ar gwrthwynebion yr ydym ni yn synnych yn eu dioddef, a wnae i ni ammaw pa'n a wnaawn ni a'i bod yn blant i Dduw, a'i nad ydym. Ac i'r defnydd hwn, y mae St. Iaco yn hywedyd: Duw a wnaeth *Ib* ar prophwydi yn nainplau o ddioddef blinder ac o hir ymaros.

9. Trwy gyfuddiau y mae Duw yn ei gwneuthuri yn debyg i ddelw *Grist* ei Fab, yr hwn gan ei fod yn flaenor o'n ieithyd-
vriath ni a bersfeithiwyd trwy ei 18.
ddioddefaint. Ac am hynny efe a idug i Pet. 4.
y groes yn gyntaf mewn cywilydd, cyn 14.
iddo ef gael ei goroni mewn gogoniant, Heb. 2.
efe a archwaethiodd y basti yn agoraf, cyn 10.
iddo ef twyra y dijan m'el Efe a watwod-
wydd yn gynaf, dan ei alw *Brenin yr Ia-
deang* m.y milwyr yn neuadd yr Arci-
officeriaid, o flaen iado gael ei gyfarchi
Brenin y gogoniant gan yr Angelion yn llyse'i
Dâd. A pha mwyaif bywiol y byddo ein

Tâd nefol yncanfod llun ei Fab anianol: yn ymddangos ynom ni, mwyaf oll y cár ef nyni; a phan fôm ni drôs amser gwedi dioddef ar ei agwedd ef yn ein dioddefaint, ac ymdrechu, a gorchfygu: nia gawn ein coroni gan Grist, ac eistedd gyd â Christ yn ei orseddfaingef, ac a gawn dderbyn gan Grist y werthfawr garreg wen, a seren y dydd, i beri i'ni lewyrchu yn debyg i Grist yn dragwydd yn ei o-goniant.

10. Yn olaf, fel y byddo y duwiol yn ymostwng o herwydd ei gyflwr a'i drueni: a chael o Dduw ei ogoneddu am eu waredu hwynt oi blinderau a'i cystuddiau, pryd y galwont arno am ei gynnorthwy a'i ymwared. Canys er nad oes yn dyn mor bur a difreg, ar nas caiff yr Aylewydd os craffa ef ar anwiredau, achos gyfion i'w gospi am ei bechod: etto nid yw yr Arglywydd bob amser ynghystudd ei blant yn edrych ar eu pechoda: eithr weithiau y mae ef yn trefnu blinderau a gwrthwynaebion arnynt er mwyn ei ogoiant ei hunan: fel hyn y dywedodd ein Iachawdwr Crist i'w ddisgyblion, na enesid mor dyn yn ddall am bechu hono ef nai rieni, eithr fel i'r amlygid gweithre doedd Duw yn ddo ef. Felly y dywedodd ef iddynt yn agwedd, nad oedd ciefyd Lazarus i farwolaeth, ond er gogoniant Duw. O Anrhæthadwy ddawn Duw, yr hwn sydd yn troi y cystuddiau (yrai ydynt warth a chospedigaeth dyledus i'n pechod

pechodaun i,) i fod yn sail o'i anhyd-
edd a'goniant.

Y rhai hyn yw't buddiol ar bendigedig
ddefnyddiau er mwyn yr hyn, y mae
Duw yn danfon clefyd a chyfudd ar ei
blant, wrth yr hyn, y mae yn eglur i'w
weled, nad yw cystuddiau yn arwyddion
nac o gasineb Duw, nac o'n colledigaeth
ninnau: Eithr yn hytrach argeelion neu
arwyddion o'i dadel serch i'w blant, y
rhai y mae ef yn eu garu; ac am hynny
yn eu ceryddu hwynt yn y bywyd hwn,
lle, ar eu hedifeirwch, y byddo iddynt
obaith o faddeuant; a hynny sydd well
iddynt nac oedi eu cospedigaeth i'r by-
wyd hwnnw, lle nad oes dim gobaith o
faddeuant, na diben ar boenedigaeth.
Canydam yr achos hon y byddai y Cristian
anegion yn y brifeglwys yn rhoi mawr
ddielch i Dduw, am eu cystuddio hwynt
yn y bywyd hwn. Felly yr oedd yr Ap-
ostoli'n yn gorfoledda am eu cyfrif hwynt yn
deitwng i dâwyn annarch o achos enw'r
Iesu. Act. 5.41. Ar Hebrewaid Cristiano-
gawl a gyminerasant yn liawen eu yspedit
am y pethau oedi gandaynt: gan wybod fod
iddynt eu hunain olwg well yn y nefoedd, ac
onfarchaus. Heb. 10.34. Ac oherwydol
y dibennau sanctaidd hyn, y mae'r Apostoli yn dywedyd, Na welir on cerydd trws
yr amser presennol yn hyfryd, eithr yn anhy-
fyd: ond gwedi hynny y mae yn rhoi bedd- Heb. 12:
jchil ffwrwyd cyflawnder ir rhai sy wedi eu 11.
cymrefigo aghaf. Gweddia gan hynny ya
ewyllgoat

cwyllyscar galonnog, ar ei Dduw fel yr anfonodd efy clefyd hwn attat ti ; fod yn wiw ganddo, ddyfod ei hvnan i ymweled â thydi yn dy ddolur . ac i'th ddyscu di i gymmeryd addysc a rhybudd sanctaidd oddiwrtho , er mwyn pa achos i'th cy-studdiwyd:

Myfryded i un a elo yn iach o glefyd.

OS darfu i Dduw o'i drugaread wrando dy weddiau, ath adseru di i'n iechyd drachefn; ystyria writhit dy hun.

1. Ðdarfod i ti yr awr hon ðderbyn gan Dduw, megis bywyd atall. Treilia es gan hymni i anrhyydedd duw, mewn newydddeb buchedd : gât i'th bechiod farw gyd a'th glefyd : eithr bydd di syw trwy râs i sancteiddrwydd.

2. Na fydd yn swy diofai ; o ran cael o honor dy iechyd, ac nac ymrosoledd ynot dy hun am ðdarfod i ti ddiange rhag marwolaeth : Eithr tyllia yn hytrach, ðdarfod i Dduw (gan weled mor amhared e-eddit) o'i drugaredd wrando dy weddi, a'th arbed, a rhoi i ti ychydig ysbaid hwy, fel y gellych di wellhau dy fuchedd, ath osod dy hun mewn trefn a pharodrwydd gwell, erbyn yr amser y galwo ef arnatti y ddi-ymaros allan or byd hwn. Canys

er darsod i ti ddiangc rhag hwn, se allai na ddiengi di rhag y clefyd nessaf.

3. Ystyriaf pa fath gyfrif ofnadwy a wnaethit ti ger bron gorseddfaingc Crist erbyn hyn o amser, pe bualit ti yn marw or clefyd hwn. Treilia gan hymn yr amser sydd yn ol, fel y gellvch di rei cyfri mwy cyflurus o'r fuchedd, erbyn yr amser y byddo rhaid i ti ymadel heb twymedi.

4. Na osod mo ddydd marwolaeth ymhell oddiwrthit: ni wyddost ti er hyn ei gyd, negosfed ydyw garllaw; (a chan i ti gael rhybudd gyn decced) bydd gallach. Canys os delir dydi yn amharod yr amser nessaf, se fydd i ti lai escus, ati farnedgaeth yn fwy.

5. Cofia ddarfod i ti addunedugwell-hada newydddeb buchedd. Ty di addunedaist adduned i Dduw na oeda ei Pre. 5.4. thalu; canys nid oes ganddo flas ar tai ynfyd, am hynny y peth a addunedaist, Mat. 22. tal: yr yst ryd atlant a daillwyd allan: Oh na ad iddo syned i mewni cilwaith a saith o rai gwaeth nac ef ei hun, gyd a'g efo. Ty di a ocheneidiaist i ddisanau tristwch, ti a wylant ddagrau ediseirwch: fe ath oichwyd ti yn llyn Bethesda, yr hwu oedd yn llifero o bum archo'll gwaediyd, nid o waith Angel gythryblas, eithr Angel cydrycholdeb Duw, cynhyrfiedig gan ddigofaint dyledus i'r pechodau: yr hwn a ddescynnodd i vffern er mwyn rhoddi i u y nefoedd ac iechydwriaeth cadwedigol

Io. 5. 2.

4.

Esa. 63.9

Luc. 16.

33.

Na

ewyllyscar galonnog, ar ei Dduw fel yr ast
fonoddef y clefyd hwn attat ti ; fod yn
wiw ganddo, ddyfod ei hvnan i ymwled
â thydi yn dy ddolur . ac i'th ddysgu di i
gymmeryd addysc a rhybudd sanctaidd
oddiwrtho , er mwyn pa achos i'th cy-
studdiwyd:

*Myfryded i un a elo yn iach o
glefyd.*

OS darfu i Dduw o'i drugaredd wrando
do dy weddiau, ath adseru di i'n
iechyd drachefn; ystyria wrthit dy hun.

1. Ódarfod i ti yr awelon dderbyna
gan Dduw, megis bywyd atail. Treilia ef
gan hynny i anrhyydedd duw, mewn ne-
wydd. deb buchedd : gât i'th bechod
farw gyd a'th glefyd : eithr bydd di syw
trwy râs i sancteiddrwydd.

2. Na fydd yn swy diofal ; o ran cael o
konot dy iechyd, ac nac ymrofoledd i y-
not dy hun am ðarfod i ti ddiangle rhag
marwolaeth : Eithr tyllia yn hytrach, ðar-
fod i Dduw (gan weled mor amhared e-
ddit) o'i drugaredd wrando dy weddi,
a'th arbed, a rhoi i ti ychydig ysbaid hwy,
fel y gellych di wellhau dy fuchedd, ath
osod dy hun mewn trefn a pharodrwydd
gwell, erbyn yr amser y galwo ef arnati
yn ddi-ymaros allan or byd hwn. Canys

er darsod i ti ddiangc rhag hwn, se allai na ddiengi di rhag y clefyd nessaf.

3. Ystyriaf pa fath gyfrif osnadwy a wnaethit ti ger bron gorseddfaingc Crist erbyn hyn o amser, pe buasit ti yn marw or clefyd hwn. Treilia gan hymny yr amser sydd yn ol, fel y gallvch di roi cyfri mwy cyflurus o'r fuchedd, erbyn yr amser y byddo rhaid i ti ymadel heb rwymedi.

4. Na osod mo ddy dd marwolaeth ymhell oddiwrthit: ni wyddost ti er hyn ei gyd, negosffed y dyw garllaw; (a chan i ti gael rhybudd gyn decced) bydd gallach. Canys os delir dydi yn amharod yr amser nessaf, se fydd i ti lai escus, ati farnedi gaeth yn fwy.

5. Cofia ddarfod i ti addunedugwell. hâd a newydddeb buchedd. Ty di addenedaist adduned i Duw na oeda ei Pre. 5.4. thalu; canys nid oes ganddo flâs ar rai ynfyd, am hymny y peth a addunededaist, Mat. 22. tal: yr ystyd atlan a dallwyd allan: Oh na âd iddo syned i mewni cilwaith a saith o rai gwaeth nac ef ei hun, gyda'g efo. Ty di a ocheneidiaist i iddefanau tristwch, tia wylant ddagrau edifeirwch: fe ath oichwyd ti yn lllyn Bethesda, yr hwu oedd yn llifeirio o bum archoll gwaedlyd, nid o waith Angel gythryblas, eithr Angel cydry- 4. choldeb Duw, cynhyrfiedig gan ddigo- Esa.63.9 faint dyledus i'r pechodau: yr hwn a ddescynnodd i wffern er mwyn rhoddi i 33. tu y nesfoedd ac iechydwr iaith cadwedigol Na

Na ddychwel yn awr, gyda ar ci, at dy chwydion dy hun, neu fal yr hwch newydd olchi, i ymdrobaeddu drachefn ym mudreddi dy hên bechodau, ath aflenid: rhag yn ôli ti gael dy rwystro ath orchfygu eilwaith gan frynti dy bechodau, (yr hyn yr awrhon a ddarsu i ti ei ochelyd) i' th ddiwedd di fod yn waeth nath dde-
 Pet. 2. chreuad. Dwywaith gan hynny, y mae ein Iachawdwr Crist yn rhoi dyfal ry-
 zo: 21. budd i bechaduriaid iachanol. Yn gyn-
 raf, i'r dŷn a fuasai yn glaf namyn dwy
 flynedd deugain: weleti a wnaethpwyd
 yn iach na phecha mwyach rhag digwyddo
 peth a fyddo gwaeth. Yn ail, i'r wraig a
 ddailiwyd mewn godinib: nid wyf fintau
 Isa. 5.14 yn dy gondemnio di dos ac na phecha
 mwyach: gan ddyscu i ni mor beryglus
 yw, ailgwymp neu syrthio drachefn ir yn-
 shyw ormod rhyseidd. Gochel gan hynny
 ar dy lwybrau, a gweddia am râs, fai y
 gellych osod dy galon at ddoethineb, tra
 parhao y rhif bychan o ddyddiau sydd
 etto yn annorphen. Ac am y trugareld
 presennol, ar iechyd a'dderbynbiait bydd
 gysfelyb ir gwahanglwyfus diolchgar, a
 dyro i Dduw hyn yma, neu'r cyfrwy
 diolchgarwch.

*Diolch i w adrold gan un a elyn
iach o glefyd.*

O Rasusol a thrugarog Dâd, yr hwn
wyt Arglwydd yr iechyd, y clefyd,
y bywyd ar farwolaeth; at hwn wyt yn
lladd, ac yn bywhau, yr hwn wyt yn dawyn
iwared ir bedd ac ; n dwyn i fynu, yr hwn
wyt vniq ymddiffynnwr pawb a ymddi-
riedo ynot: fyf i dy was tlawd ac anheil-
wng, yr awr hon (trwy gynefinod cle-
fyd poenus) wedi goddef trymder y trueni
dyledusi bechod, a gweled mawredd dy
drugaredd, yn rhoi maddeuant i becha-
duriaid: a chan ystyried a pharyw dadol
dosturi y gwrandewaist syngweddiau, ac
yr adferai st si i'm biechyd am nerth dra-
chesfn: ydwyf yma o eigiawn dysnder o-
flyngedig calon, yn dychwelyd (gyd ar
gwahanglwyfus dielchgar) i gydnabod,
mai tydi yn vniq ydyw Duw sy iechyd am
cadwedigaeth: ac i roi i ti foliant a go-
goniant am fy nerth am ymwared, oddi-
wrth y clefyd at [gofid gorthymddwys
hwennw: ac am droi fel hyn syngalar yna
llawenydd, syngħlesyd yn iechyd, ana
marwolaeth yn fywyd. Yroedd symhe-
chodaun haeddu cospedigaeth, a thydi
am ceryddaiſt, ac ni roddaiſt ti mo honof
si fynu i angau, my si oeddwn yn di-
gwyl

Efa 38.9 "gwyl oddydd hyd nos pa bryd y gwneit
 10. "ben am danaf : Yr oeddwn megis garan
 "neu wennol, yn trydar : griddfenais
 "megis clommen pan oedd chwerwder
 "y ciesyd im gorthrymmu : sy llygaid a
 "dderchelais ir vchelder attat ti o Argl-
 "wydd, a thi am diddara it : canys ti a
 "deflaist sy holl becheddu or tu ei i th-
 "cesn, ac a waredaist sy enaid o bwll
 "llygredigaeth : a phan ceddwa heb
 "gynnorthwy ynof sy hun, nac mewn
 "yn ercadur arall, (yn dywedyd : di-
 "fawyd fi o weddill sy mhlynnyddoedd;
 "ni chanfyddaf ddyn myrach ymysg trigo-
 "lion y byd) yno yr adseraift fi i icchyd
 "drachefn, ac a roddai i sywyd i mi: O
 "Arglwydd mi a'th gesais di yn barod
 "im gwaredu.

Ac y'r awr hon Arglwydd, yr wyf yn
 cysfaddef nad allai dalu mor *cyfryw* felur
 o ddiloch (am y dawn hwn) ac a haed-
 dit ar sy llaw. A (chan weled nad allaf
 fi byth dala i ti drachefn dy ddaioni, a
 gweithredoedd cymmeradwy.) Oh na
 allwn i gyd â *Mair fagdelen* dystiolaethu
 cariad a diolehgarwch tynghalon, ag aml
 ddagau.

Oh pa beth a allaf fi i roi i ti o Arglwydd
 am yr holl eddoniau a'r rhai y cynnylcae-
 ddaist sy enaid. Yn siccar megis yn fyngh-
 lefyd, pryd nad oedd gennif fi ddiwr arall
 i roi i ti, yr offrymais Grist a'i haeddedi-
 gaethau i ti, megis yn bridwerth dros y
 mhechodau: felly yr awr hon wedi sy ad-
 ferau

feru trwy dy râd i'm hiehyd a'n nerth, ac
heb fod gennif ddim gwell i w roddi; wele
o Arglywydd yr wyf yn offrymniau fy hun i
fyu i ti, gan attolygu i ti felly, synglyn-
nerchwyo a th lân Yspryd, megis y byddo
hynny fydd yn ol om henibes wedi ei
dreilio yn ollawl yn gofod allan dy feliaut
a th ogoniant.

O Arglywydd maddau fy ynsydiwydd
am haniolchgarwch o'm cynydd; am i na
bum va fwy gofalus i'th catu di ya of dy
eliazioni, nac i'th wasanaethu di yn eldy
ewyllys, nac i ddiolch i ti am dy reddion.

A chan weled dy sed ti yn gwybod ned
allaf o honof fy hun, gymaint a meddy-
liu yn oeddwl da, llai o lawer gwneu-
thuri peth sydd dda a chymmeradwy yn
dy olwg di: cynorthwya fia'th râd ac
a th lân Yspryd, fel y gallwyf yn fy haw-
dlefyd dreilio fy icthyd mor grefyddol,
yn dy wasanaeth, megis yr oeddwn yn
synglylefyd yn daerllyd i ymbil am dano
ar dy ddwylaw di. Ac na âd i mi syth ang-
hacio, nath drugaredd hyn, ya fy rhoi
yn fy iechyd drachefn, nar addunedau a'r
a'dewidion hynny, yrhai a wneuthum a
thydi yn synglefyd. Gyd a'm iechyd
newydd, adnewydda yn oif si O Arglywydd
yspryd unio: yr hwn am rhuddhâo i
oydiwrth gaethiwed pechyd, ac a ffurfi
singhalon yngwasanaeth dy râd. Gwei-
threda yn of fwy eafnied a glanastra i'r holl
bêchodau (y thai oedd ynt achosion o'r
bât ti, ac o'm clefyd manu:) A chwa-

uega sy fflydd yng Hrist Iesu, yr hwn yw'r
 Awdur o'm hiechyd ac am cadwedigaeth.
 Gad i thlan Tspryd sy nhywys am cynnal i
 yn y ffordd y dylwn i rodio : a dyfci mi wa-
 du bob annwyldeb a chwantau bydol, i fyw
 yn gyflawn, yn sobs, ac yn dduwisllyn y byd
 sydd yr awr hon : Fel y gallo eraill wrth
 gymmeryd siamplo oddiwrthif, dybio yn
 well o'th wirionedd di. A chan nad yw
 'r amser (sydd i mi etto i fyw) ond yspaid
 byrr, ac ychydig ris o ddyddiau, yr thai ni
 eill hir barhau : Dyfci mi o fy New fel y
 gysfrifffy nyddiau fel y dygwyf sylwachon i
 ddiethineb ysprydol, yr hwn sydd yn arwain
 i rechydwrriaeth. Ac er mwyn hyn gwna
 ii yn scytach, ac yn fwy tanbaid ya sy
 nghrefydd : yn fwy crefyddol yn syng-
 weddi : yn wresocach yn yr yspryd ; yn
 fwy gofalus i wrando, ac i gael budd od-
 diwrth bregethiad *dy Efengwl* : yn fwy
 ymwareadol i'm brodyr tlodion : ya fwy
 gwiliadwrys ar sy fflyrdd ; yn fwy fflydd.
 Ion yn syngalwedigaeth : ac ym mhob
 ffordd yn amlhau ym mhob gweithred
 da. Gad i mi (yn amser helaethrwydd
 hyfryd) osni y dydd drwg o gerydd, ya
 amser icchyd, feddwl am glefyd, yn am-
 ser clefyd, syngwneuthur sy hun yn barod
 i farwolaeth ; a phan syddo marwolaeth
 yn nesbau, sy mharatoi sy hun i'r farn. Eyi-
 dded sy hell sywyd yn ddio!chgarwch
 cyhoeddus i ti, am dy râd a'th drugaredd.
 Ac am hynny O Arglwydd, yr wyf yma o
 wir. ddyfnder sylwachon, ynghyd â mil

Milien

Miliwn o Angdlion, y pedwar anifail, ar pedwar henuriaid ar hugain, ar holl greaduriaid yn y nef ar ddaiar yn cydnabod fod yn deilwng i ti o Dâd, yr hwn sydd yn eistedd ar yr orseddfaingc, ac i'r oen dy Fab, yr hwn Dad. 5. Iydd yn eistedd ar dy ddeheulaw, ac i'r 11. Yspryd glan, yr hwn sydd yn deilliar oddiwrth y ddau, Trindod lân o bersonau mewn vndebyl sylwedd; holl foliant, ant-hydedd, gogoniant, a gallu, o'r pryd hyn, yn dragwywydd. Amen.

*Myfyrddod i un a fyddo ym miron
marw.*

OS bydd dy glefyd di yn debyg i gynyddu i farwolaeth; yno myfyrniaid at dri pheth: yn gyntaf mor rasusol y mae Duw yn gwneuthur â thydi; yn ail, codiwrth ba ddrygau y mae marwolaeth yn dyrhydau di; yn dryddydd, pa ddaioni y mae marwoleth yn ei ddwyn i ti.

Yn gyntaf, am drugatrog ymwelediad Duw â thydi.

1. Myfyrniaid nad yw Duw yn arser or gefredigaeth hon ar dy gorff, er mwyn dim ond o ran meddyginaeth i'th enaid, gan dy dynnu di, yr hwn wyt glaf mewn pêchyd, i ddyfod trwy ediseirwch ar Grist, (dy physygwr) i gael iachau dy enaid:

2. Nad

2. Nad yw y dclur trymmaf nar clefyd
tostaf, ar a eili di ei dioddef, ddim i'w
gyffelybu i'r gofidiau ar poenau, y rhai a
Luc. 22. ddarfu ei Crist Iesu, dy lachawdwr, eu
44. dioddef drosot ti: Pryd yr oedd ese
Psal. 88. mewn chwys gwaedlyd yn dioddef dig-
7. llonedd Duw, poenau vffern, ar farwola-
Esa. 53.4 eth felldigedig, yr hon oedd ddyledus i'th
Psal. 19.5 bechodau di. Am hynny fe a cill ese yn
Heb. 5.7 gyfawn arferu geiriau Ieremi: Edrych.
Gal. 3.13 wch, a gwelwch, a oes yn cystudd yn
debyg i'm cyfluddi, yr hwn a wnaid i mi,
a'r hwn y darsu i'r Aeglywydd fygorthr-
ymmu yn nydd ei ddigofaint tanbaid? A
ddarfu ei Fab Duw dioddef cymaint
er mwyn dy brynu di, ac oni dioddefi
di (ddyn pechadurus) ychydig, er mwyn
rhynghu bodd iddo ef, yn enwedig pan
syddo hynny er mwyn dy ddaioni di?

3. Pan tō dy glefyd a'th ddolur yn y
fan drymmaf, etto mae'n llai, ac yn esm-
wythach, nac y mae dy bechodau di
di yn ci haeddu. Gâd i'th gydwybod dy
hur sarnu gan hynny, o nad wyt ti yn ha-
eddai gwacth nac yr yr wyt yn ei diod-
def.

Na rwgnach gan hynny, cithr wedi
ti ystyried dy aml a'th orthrymmion be-
chodau, diolch i Dduw na chyfluddiwyd
mohnt ti a phoenedigaethau a safi try-
mmach o lawer. Meddylia mor, ewyllys-
gar y dioddefai yrhai fydd boenedig yn
vffern, dy boenan trymmaf di fil o flyny-
d doedd, dan ammod y caent obaith o fod

yn gadwedig, ac (yn o'i hynny o flynyd-dodd) gael cymwythder o'i pennydau dragwyddol. A chan weled mai trugaredd yr Argwlydd yw na ddarfu am danañti; pa foddy gelli di na ddioddefych yn amyneddgas ei gerydd amserol ef, gan weled mai y diben yw, dy waredu di oddiwrth ddamnedigaeth dragwyddol:

4. Nad oes dim yn digwyddo nac yn daniwain yn y cyflwr hwn i ti, ond y cyfryw beth ac a ddigwyddodd i eraill o'r frodor di yn gyffredinel, yrhai gan eu bod yn ddi-anheus garedig weision i Dduw (pan oedd ynt yn byw ar y ddaiar) ydynt yn awr yn ogoneiddus sendigedig Scineti-augyd â Christ, yn y nefoedd: mal Job, Dafydd, Lazarus, &c. Yr oedd ynt hwy yn griddfan dros amser dan yr unrhyw lathfauch, ond y maent hwy yr awr hon wedi cael eu gwaredu oddiwrth eu holl osidiau, eu trneni, a'i cysyngderau: Ac selly un agwedd cyn bohir (os arhosi di yn amyneddgas ar dymp ac ewyllys yr Arglwydd) y cai dithau hefyd dy waredu oddiwrth dy glefyd a'r boen: naill a'i trwy ddadebriad neu adferiad i'r gynefn iechyd, gyd â Job, neu (yr hyn sydd well o lawer) trwy gael dy dderbyn i'r orphwysfa nefol, gyd â Lazarus.

5. Yn olaf, Na roes Duw mo honot ti ifynu i ddwylaw dy elyn, i'r cospi a'r wradwyddo; eithr (gau fod yn Dâd caredig, ynae efe yn cy gospis dia'i law drugarog

- drugarog ei hun. Pan gafas Dafydd, ei ddymunaidd, i ddewis ei gofp ei hun, efe a ddewisodd gaci ei gosbi gan law Dduw, yn hytrach na thrwy vnrhyw fodd arall:
2. Sam. Bid i mi syrthio yn awrym llaw yr Arglwydd,
24. 14. (Canys aml yw ei drugareddau ef) ac na chwymppwyf yn llaw dyn. Pwy ni chymmer b o b cystudd mewn ffordd dda, pan fyfho yn dyfod oddiwrth law Dduw,
- Hch. 12:** oddiwrth yr hwn (ler nadoes un gofpedigaeth yn hyfryd dros yr amser pre-sennol) ni wyddom na ddaw dim ond sydd dda? ystyried yr hyn beth a wnaeth i Ddafydd, ddioddef melldigedig regaid Shemeis trwy fawr ammynedd: a'i gery-ddu ei hun amser arall am ei annioddef-garwch: Aethum yn fud ac nid agorais fynghenau canys ti a wnaeth hyn. A Job yn hybu ac yn argyoeddi ymadredd ynsyd ei wraig, lleferai fel y llefarei un o'r rhai ynfyaion: a dderbynniwn ni gan Dduw yr hyn sydd dda, ac oni dderbynniwn yr hyn sydd ddrwg? Ac er bod phiol digofaint Daw dyledus i'n pechodau ni, yn beth a'i swyodus i anian ddynol ein lechawdwr, fel y gweddiodd efe yn ddifrifol: arfyned o'r cwppan hwnnw heibio oddiwrtho: ento pan ystyriodd efe ei fod wedi ei estyn iddo trwy law ac ewyllys ei Dâd / efe a ymofystngodd ei hun yn ewillyscar i yfed y gwaelodion o honaw. Nid oes dim well i'ch cryfau di, ac i'ch nerthu yn dy glefyd, n i gweled ei fod yn dyfod oddiwrth law Dduw dy Dâd nefol: yr hwn
- Pial. 59. 9**
- Job 2. 10**
- Mat. 26. 36.**

ni ddanfonai mo honaw byth , oni bai ei
fod efe yn ei weled iyn fuddio! ac yn an-
genenrheidiol i ti.

I rail farh ar fy syrddodau ydyw , ysty-
ried oddiwrth ba ryw ddrygau y
mae marwolaeth yn dy rydd-
hau di.

Y Mae yn dy ryddhau di oddiwrth
gorph llygredig , yr hwn a ynnillw-
yd yn nhystiolaeth y cnawd ym mhoethi-
neb chwant , anafawd pechod , ac a aned
mewn gwaed budreddi : carchar bywiol
i th enaid, offer sywiol i bechod , sachlen
odom drewllyd ; ammhuredd ffroenau
yr hwn , ei glustiau , ei ymgorau
ai sannau eraill (wedi eu hystyried yn
edda) a ymddengys yn fryntach ac yn ffie-
ddiach , nar pwll bedraf , neu y gaudy
aflanaf. Yn gymaint a bod prennau a
phlinigion , yn dwyn dail , blodau , a ffrw-
thau , a pher arogiau , a chorff dyn heb
ddwyn dim ond llau , pizfed , pydredd , a
sawyr drewllyd . Ei enau sydd lawn o sce-
lerder' a loll fwriad meddylsyd ei galon
sydd yn unic yn ddrygionus bel anser . O hny
digwydd , na chaiff yr anuwiol syth ei Gen. 5.5.
eddigoni o gabledd , na'r afiaethus o dra-
chwant , na'r balch o fawredd , nar dich-
lyn o grynodeb , nar maleisys , o ddial , nar

drugarog ei hun. Pan gafas *Dafydd*, ei
dymunaidd, i ddewis ei gosp ei hun, efe a
ddewisodd gaei ei gosbi gan law Dduw,
yn hytrach na thrwy vnrhyw fodd arall:
Bid i mi syrthio yn awr yn llaw yr Arglwydd,
(*Canys aml yw ei drugareddau ef*) ac na
chwymppwyf yn llaw dyn. Pwy ni chymmer
b ob cystudd mewn ffordd dda, pan fyfho
yn dysod oddiwrth law Dduw,

2. Sam.
24. 14.

Heh. 12: oddiwrth yr hwn (*ær nadoes un
gospedigaeth yn hyfryd dros yr amser pre-
fennol*) ni wyddom na ddaw dim ond
sydd dda? ystyried yr hyn beth a wnaeth
i *Dafydd*, dioddef melldigedig regaid
Shameis trwy fawt ammynedd: a'i gery-
ddu ei hun amser arall am ei annioddef-
garwch: *Aethum yn fud ac nid agorais*
fyngebau canys ti a wnaeth o'r hyn. A *Iob* yn
hybu ac yn argyoeddi ymadrodd ynsyd ei
wraig, *lleferaiſt fel y llefarei un o'r rhai*
yngydion: a dderbynniwn ni gan Dduw yr hyn
sydd dda, ac oni dderbynniwn yr hyn
sydd ddrwg? Ac er bod *phist digofaint*
Daw dyledus i'n pechodau ni, yn beth
aifwydus i anian ddynol ein lechawdwr,
fel y gweddiodd efe yn ddisrifol: *arfy-*
ned o'r cwppan hwnn a heibio oddiwrtho: Etto
pan ystyriodd efe ei fod wedi ei estyn iddo
trwy law ac ewyllys ei Dâd / efe a ymo-
styngodd ei hun yn ewyllyscar i ysed
y gwaelodion o honaw. Nid oes dim
well i' th cryfau di, ac i' th nerthu yn dy-
glefyd, n i gweled ei fod yn dysod oddi-
wrth law *Dduw* dy Dâd nefol: yr hwn

Psal. 59. 9

Iob 2. 10

Mat. 26.

36.

ni ddanfonai mo honaw bythi, oni bai ei
fod efe yn ei weled yn fuddiol ac yn an-
genenrheidiol i ti.

Irail farib ar fyfyrddodau ydyw, yfry-
ried oddiwrth ba ryw dlygau y
mae marwolaeth yn dy rydd-
bau di.

Y Mae yn dy ryddbau di oddiwrth
gorph llygredig, yr hwn a ynnillw-
yd yn nhystiolaeth y cnawd ym mhoethi-
neb chwant, anafawd pechod, ac a aned
mewn gwaed budreddi: carchar bywiol
i th enaid, offer sywiol i bechod, sachlen
o dom drewllyd; ammhuredd ffroenau
yr hwn, ei glustiau, ei ymgorau
a'i sannau eraill (wedi eu hystyried yn
dda) a ymddengys yn fryntach ac yn ffie-
ddiach, nar pwll bedraf, neu y gaudy
atlanaf. Yn gymaint a bod prennau a
phlawnigion, yn dwyn dail, bledau, a ffrw-
ythau, a pher aroglaeu, a chorff dyn heb
dwyn dim ond llau, pifed, tydredd, a
sawyr drewllyd. Ei enau sydd lawn o sce-
lerder a bell swriad meddylf yd ei galon
sydd yn unig yn dlygionus leifer. O hyn y
digwydd, na chaiff yr ariwioi syth ei Gen. 5.5.
ddigoni o gabledd, na'r afiacthus o dra-
chwant, na'r balch o sawredd, nar dich-
lyn o grynodeb, nar maleisys, o ddial, nar

putteiniwr o astendid, nar cybydd o elw,
 nar meddwyn o yfed Arferau, digte-
 rau ac uchderau newyddion ydynt beu-
 nydd yn cynyddu: Ildiau a gofidiau
 ydynt yn cyfodi yn gysan: Yma y mae
 digofaint yn gorwedd ~~mewn~~ gwiliidwria-
 eth; accw y mae cocgni yn ddrwg wrth-
 ynt; yma y mae balchder yn cyfodi, draw
 y mae gwaredwydd yn bwrw i lawr, a
 phob yn gwilio pa yn a gaiff godi ban
 ostyngo'r llall. Yn awr y brethir dyn yn
 ddirgel gan hystingwyr ac enlibwyr, fel
 seirph tanllyd: yn y man y mae ef mewn
 periglo gael ei ddifa gan ei elynion, o
 sath llewod Daniel. A dyn duwiol ym-
 mha le bynnac y byddo syw a gaiff ei or-
 thrymmu yn oecstad, mal Lot gan astendid
 Sodom.

2. Y mae marwolaeth yn dwyn i'r du-
 wiol ddiben ar bechu, ac ar yr holl drue.

Rhef. 6.7

Esa:57.1

2 Bre. 22

29.

ni y rhai ydynt ddyledus i bechod: megis
 yn ôl marwolaeth, na byddo na
 thriftwch na llefain, na dim poen mwy:
 canys fe a ylch Duw y dagrau oddiwrth
 ein golygon. Ie trwy tarwolaeth yr ydym
 ni yn cael ein neillduo oddiwrth weithre-
 dwyr anwirydd. Y mae Duw yn dwyn
 ymmaith y gwyr cyfion trugarog oddi-

wrth y drwg sydd i ddyfod. Felly y
 gwnaeth efe â Iesiah, o herwydd, wele
 mi a' th gymmeraf di at dy dadau, a thi a
 ddygit ymaith i th fedd mewn heidiwrch,
 fel na welo dy lygaid yr hollddrwg yr
 ydwyf si yn ei ddwyn i'r faan hon. A Duw

a'i cuddia hwynt megis ennyd bach yn
y bedd, hyd onid elo y llid heibio. Felly Esa. 26.
20.
fely mae paradwys yn fangre o lawe-
nydd i'r eneidiau: felly y galwn y bedd
yn fangre neu yn bannwl o orphywysfa
i'r cyrph.

3: Lle y mae y corph anwireddus hwn
yn byw mewn byd o anwiredd, fel na eill
yr enaid truan edrych allan i'r llygaid, heb
gael ei glwyso, na gwrando trwy'r glust
heb'amharu, nac aroglu trwy'r ffroenau
heb gael ei luasu: nac 'archwaethu gyd
i'r tasod, heb gael ei hudo: na theimlaw
gyd a'r llaw, heb ymhalogi; a phob syn-
wyr ymhob profedigaeth sydd yn barod i-
fradychu yr enaid: eithr trwy farwolaeth
y caiff yr enaid ei ryddhau, a'i waredu
o'r rhwymedigaeth, a'r caethiwed hwn,
a'r corph llygradwy hwn a wisc anlygredi-
gaeth, ar marwol hwn anfarwolaeth. I Cor. 15.53. Oh bendigedig triphlyg tra-
bendigedig a syddo y farwolaeth honno
yn yr Arglwydd, yr hon sydd yn ein gwa-
redu ni allan or fâth syd drygionus, ac
sydd yn ein rhyddhau ni, oddiwrth y fâth
gorph o'r rhwymedigaeth a llygredigaeth
daiafol.

Y trydydd math ar fyfyrnod yw, ystyr
ried pa ddaioni y mae marwola-
eth yn ei ddrynniti.

Y Mae marwolaeth yn dwyn enaid
y duwiol i feddiannu digyrwng
gymmun a'r bendigedig Drindod, mewn
hyfrydwch a gogoniant tragwyddol.

2. Y mae yn troi yr enaid o drueni y
byd hwn, ac o ymlochlach â phechyd, ac o
gymdeithas pechaduriad, i ddinas y Ddu-
bw, i Jerusalem nefol, ac at syrddiwn
Angeision, i gymanfa a chynullidfa y rhai
cyntaf-anedig, y rhai a scrifennwyd yn y ne-
foedd, ac at Dduw lannwr pawb, ac at ysp-
rydoedd y cyflawn y rhai a beffeithiwyd, ac
at Iesu, cyfryngwr y Testameut newydd.

3. Y mae marwolaeth yn gosod yr ena-
id mewn cyflawn bresennol feddiant, o'r
holl etifeddiaeth ar dedwyddwch, yr hyn
a addawodd Crist i ti yn ei air, neu a bry-
nodd efe i ti trwy ei waed.

Hynny yw'r daioni ar dedwyddwch,
i'r hyn y mae marwolaeth fendigedig yn
dy ddwyn di, a pha wir dduwiol Gristion,
ar y sydd yn ieuangeni ddymunai ei hün
yn hên, fel y gallai ei amser gosodedig
nes'hau, i syned i mewn i baradwys nefol.
Ile y gelli di gyfnewid dy esydd am aur,
dy wageild ari happusrwydd; dy waelder,

Heb.12.
22,22,24

am anhydedd; dy gaethiwed; hm ryddid; byrr feddiant; am etifeddiaeth dragwyddol; cyflwr marwol, am anfarwol sywyd. Yr hwn nid yw beinuydd yn dynuno y dedwyddwch hyn, o flaen pob peth, o'r holl rhai eraill y mae efe yn anheilyngaf iw feddiannu.

Os darfu i *Cato Uticensis*, a *Chrembratus*, da ni wyddent oddiwrth Dduw, sef paganaid (wrth ddaillain llyfr *Plato* am anfarwoledeb yr enaid) yn ewillygar, y naill dorri ei wdds; ar llall redeg ar flaen ei gleddyf, fel y gallent (yn olleu tybygoliaeth hwynt) gael meddiannu y gorfoedd hwnnw. Pa gywilydd yw i Gristianogion (yr rhai sydd yn gwybod y pethau hynny mewn mesur mwy odiaethol, a modd cyflawnach, allan o lyfr Duw ei hun) na byddent ewillysgar i syned ir gorfoedd nesol hwnnw? Yn enwedig pan fo eu Harglwydd yn galw am danynt yno. Os bydd gan hynny ynot ti ddim cariad i Dduw, na dymuniad o gael dedwyddwch neu iechydwríaeth i't dy hûn: Pan fyddo amser dy ymadawiad yn nessau, yr amser hynny, meddaf, ar'modd ar farwolaeth yr hon a ddarsu ei Dduw, yn ei gyngor, digyfnewidiol ei raglunio, a i ragddarparu iu, er cyn dy eni; dyro a thraddoda i synu, (yn ewillyscar ac yn llawen) dy enaid, i law drugrog *Iesu Crist*, dy Iachawdwyr. Ac er mwyn y diben hyn, pan fyddo yr amser yn dyfod, (mal i'r ymderchiasodd yr Angel yngolwg *Manoah*

a'i wraig, oddiwrth yr allor i synu ir ne-
foedd yn fflam yr aberth,) felly ymeginia-
dithau fel y gallo dy enaid yngwydd dy
gyfneseisiaid ymdderchfu oddiar allor ca-
bon ddrylliedig yn y bêr arogldarth hon,
neu yn y cyfryw aberth ysprydol o we-
ddi.

*Gweddi i ddyn claf, wedi dywedyd
iddo nad yw e' e ddyn i'r byd hwn,
ond bod yn rhaid iddo ei baratoi ei
hun i fyned at Dduw.*

O Dad nesol, yr hwn wyt Dduw yr
ysprydion, a Duw pob cnaud, yr
hwn a wnaethost yr cneidiau hŷn i ni, ac
a ragluniaist i ni amser, megis i ddyfod i'r
byd hwn, felly gwedi gorphen ein ham-
mod) i fyned allan o honaw. Rhif y dyd-
diau a osodaist i mi ydynt yr awrhon ya
darfod, mi a ddaethym i'r diben diwae-
thaf a ordeniaist di i mi, tu hwnt i'r hwa-
niallaffi fyned. Mi a wn O Arglywydd,
Num. 16.
22.
Ier. 6. 38.
1.
Luc. 22:
15.
Psal. 143
3.

a'i di i'r farn nad byw un cnaud cyflawn ym-
dy olwg di. A my fi (O Arglywydd) o'r holl
rai eraill a ymddengys yn fwyaf am-mhur
ac anghyflawn; Canys nid ymleddais
mor ymladdiad da, er mwyn ymddiffyn
dy ffydd a'th grefydd, yn frwd ac yn
ddifigl fel y dylawfwn: ond rhag ofn an-
fodloni y byd, mi a roddais ffordd i be-
chodau

chodau a beiau; ac er mywn thyngu bodd i'm enawd, mi a dorriaus dy holl erchy-mynnion, mewn meddwl, gair, a gweithred. Fely mae sy mhechdau yn daly Psal. 41-fath afael y ues, rada wyl yn meidian mor 22. ed ych i fynu: ac y maent ynes yx o risedig, ac Psal. 130 yw gwylld sy mhen. Os ty ato Arglwydd a 3-greff, ar anwirreddau, fa le i statws. Os ty di am parysin yn y clorian fe ancairi yn rhys ystafn. Canys yr wyf yn wigo holl gyflawnder i ynnill dy drudared: Ac y gallw Dde. 3. ytheg o bob anwirredd, i gigion haeddu 27. dy ddiogfaint trwm i wys.

Ond o fy Arglwydd am Duw er mwyn^c. Iesu Grist o'r Fab, yn yr hen yn unig i' th feddwr gan ell eisfeiriol bechaduriaid credadwy: cymmer dailuri a thrugaredd ar-naf, yr hwn wyl ben pechadur. Bwrw sy holl bechodaus i allan o'r gof, a galch ymماith sy holl anwirreddau allan o'r olwg ddu, a gwerthfawroccaf waed dy Fab, yr hwn yt wyf yn ei gredu iddo ei dywallt (mal Oen disrychelyd) i lanhau y rhechodaus. Yn y ffydd hon y bum fyw, yn y ffydd hon y byddas farw. gan gredu i Iesu Grist farw dros sy mbecho'n au, a chyfodi drachefn er mwyn fynghynnewchad. Achan weled iddo ef ddiodderi y farwolaeth, a dwyn pwys y gospedigaeth, yr hon oedd ddyledus i'm pechodaui. O Dâd; er Rhu. 4. mwyn ei farwolaeth a'i ddioddefaint, lle 25. 'r (wyf yn awr yn dyfod i ymddangos ger bron dy orseddfainge di) rhyddhâ a gward si oddiwrth y farnedigaeth ofnadwy,

Mat. 3. 17

Eze. 18.

22.

Pet. 1.

19.

Cor. 15.

a'i wraig, oddiwrth yr allor i synu ir ne-
foedd yn fflam yr aberth,) felly ymeginia
dithau fel y gallo dy enaid yngwydd dy
gyfneseifiad ymdderchfu oddiar allor ca-
bon ddrylliedig yn y bêr arogidarth hon,
neu yn y cyfryw aberth ysprydol o we-
ddi.

Gweddi i ddyn claf, wedi dywed idd
o nad yw e i ddyn i'r byd hwn,
ond bod yn rhaid iddo ei baratoi ei
hun i fyned at Dduw.

O Dad nefol, yr hwn wyt Dduw yr
Num.16. ysprydion, a Duw pob cnawd, yr
22. hwn a wnaethost yr cneidiau hyn i ni, ac
Ier6.38. a ragluniaist i ni amser, megis i ddyfod it
1. byd hwn, felly gwedi gorphen ein ham-
mod) i fyned allan o honaw. Rhif y dyd-
diau a osodaist i mi ydynt yr awrhon yn
darfod, mi a ddaethym i'r diben diwaet-
thaf a ordeniaist di i mi, tu hwnt i'r hwa-
niallaffi fyned. Mi a wn O Arglwydd,
Luc.22: a'i di i'r farn nad byw un cnawd cyfannu
15. dy olwg di. A my fi (O Argwlydd) or hell
Psal:143 rai eraill a ymddengys yn fwyaf am-mhur
2. ac anghyfiawn; Canys nid ymleddaisi
mor ymladdiad da, er mwyn ymddiffyn
dy ffydd a'th grefydd, yn frwd ac yn
ddisfig fel y dylawswn: ond rhag ofn an-
fodloni y byd, mai a roddais ffordd i be-
choda!

chodus a bebau; ac er mwyn rhynghu bodd i'm enawd, mi a dorriais dy hell ercty-
mynion, mewn meddal gair, a gwer-
thied. Fel y mae fy mheis iau ymddyg
fathafael yr effaith, mawnyt y mewndau o'r 22.
eddy i syni: a y mae'n yn fwy a niteddar ac i fil. 13.
ya gallid fy mben. Os y tu? Aectawd 43.
gief, a amenehadur, ja leiu iau. Os ty
di an pwrffin yn y cysyllt i an eiddynrh
ysaf. Gansys yr wyf yn wledio hell sy-
nagader i sumil dy drudwys. Ac ymlaw Ddu. 5.
ything o bon anwreys a i genni haedd a
cyddesti fel ddebyus.

Os ydych yngan i llofruddi mwynt
Iesu Crist ym hanner ym mis i'r fed-
deud gan ell teitir iel bechduriad cred-
adwy i cynnar i ddal a thringaredd ar-
nas, yr hwn wylion pechadur. Ewru
sy hell becho iau i allan o'r gaf, a gliche
ymmaith fy hell siwred dan allan o'r olwg
di, a gwerthfawroccaf waed dy Iab, yr
hwn yr wyf yn ei gredu iiddo ei dywallt
smal Oen disrychent yd. 1 Lluniaus y mhe-
choda. Yn y ffydd hon y lwm fyw, yn y
ffydd hon y byddaf farw. gan greini i Iesu
Crist farw dros fy mbecho iau, a chyfoi
drachefn er mwyn fynghinau ebael. Achan
weled iiddo ef ddioddefi y farwolaeth, a
dwyn pwys y gespedigaeth, yr hon oedd
ddyledus i'm pechodaui. O Dâd; er Rhu. 4.
mwyn ei farwolaeth a'i ddioddefaint, lle 25.
'r (wyf yn awr yn dyfod i ymddangos ger 1 Cor. 15
bron dy orseddfainge di) rhyddha a gwa- 34.
red si oddiwrthi y farnedigaeth ofnadwy,

Mat. 3. 17

Eze. 18.

22.

1 Pet. 1.

19.

yr hon y mae sy mhechodaun yn ei gyflawn haeddu. A chyflawna â myfi y rafusol ar gyflurus addewid, yr hon a wnaethost yn dy Efengyl : sef pwysynnac a gredo ynot i a gaiff fywyd tragwyddol, ac ni ddaw i farn eithre efe a aiff trwodd o farwolaeth i fywyd. Cryfha (O Crist) sy ffydd, fel y gallwyf oedd oll hyder om iechydwríaeth yn haedigaethau dy vfydd-dod, a' th waed. Chwanega (O Yspryd glan) sy niodef-garwch ; Na osod fwya arnaffi nac a allwyf ei ddwyn, a gwnafi i allael dwyn cymmaint ac a ryngo bodd i'th fendigedig ewyllys di. O fendigedig Drindod yn vndod, Creawdwr, Iachawdwr, a Sancteiddiwr, canniadhâ fel y byddo fy'n oddiallan yn diflannu ; felly fod o'm dyn

Nu. 25. oddifewn swyfwytrwy dy'râd a' th ddi-
7. ddanwch yn cryfau a e yn cynnyddu. O
Iachawdwr, dod fy enaid i mewn par-
drwydd i fod (megis morwyn gall wedi cael

Psal. 12. y wisc briodas o'th gyflawnder a' th sanctei.
10. 21. ddrwydd yn barod i'th gysarfod di, ag
olew yn ei lu sern. Prioda di ef â thydi dy
hûn, fel y gallo ef fod yn un â thydi
mewn tragwyddol gariad a chymydeithas.
O Arglwydd argyoedda Satan ac ymlid
ef ymmaith : gwared fy enaid oddiwith allu
y ci; cadw fi rhag safn y llew. Yr wyf yn
diolch i ti o Arglwydd am dy holl fendi-
thion ; yn gystal bydol ac ysprydol, a gan-
niadheuaist ti i mi, yn enwedig am fy
mhrynedigaeth trwy farwolaeth sy Ia-
chawdwr Crist. Yr wyf yn diolch i ti am
ddarfod.

ddarfod i't fy ymddiffyn a'th Angelion
 Sanctaidd o'm ieuengtid hyd yr awr hon.
 Arglwydd yr wyf yn attolwg i ti, dod
 orchymmyn iddynt i wilio arnaf nes i ti Luc. 16.
 alw am fy enaid : ag yno ei ddwyn (fel ^{22.}
 y gwnaethant ac enaid Lazarus) i'th deyr.
 nas nefol.

Ac fel y byddo amser sy ymadawiad yn
 pwysonef nes attas: felly *canniattâ* o Dduw
 i'm henaid dynnu nesies attat ti : Ac fel y
 gallwyf yn llawen orchymmyn fy enaid
 i'th ddwylaw , megis i ddwylaw Tâd
 anwyl ac Iachawdwr trugarog: ac yn nro-
 ad yr amrantyn hwnyw, O Arglwydd gra Mat. 8.11
susol derbyn fy yspryd, fel y gallwyf wneu- Lnc. 13.
 thur hyn oll, cynorthwya fi a'th râd: a 18.
 gad i'th Yspryd glân fod gyd â mîst hyd
 y diwedd, ac yn y diwedd, er mwyn *Iesu*
Crist dy Fab, fy Arglwydd am vnig la-
 chawdwr. Yn enw yr hwn , yr wyf yn Act. 7.59
 rhoi i ti dy ogoniant, ac yn erfyn yr holl
 bethau hyn ar-dy law , yn y weddi yr hon
 a ddyfeodd *Crist* ci hum i mi gan ddywe.
 dyd:

Ei'r Tâd yr hwn wyt yn y refoedd. Etc.

*Mysyrdod: yn erbyn anobaith, neu rhag
amiau trugaredd Duw.*

YR ydis yn gweled trwy aml achy-nefin wybodaeth, pan fo plant Daw yn wannaf, yn agos i amser eu marwolaeth, mai yno y dengys *Satan* yr eglurdeb mwyaf o'i nerth: ac a esyd arnynt ei brofedigaethau cryfaf: Canys efe a wyr Mai'r awr hon y mae iddo gael y fuddy-goliaeth neu ni chaiff ef syth. Obliget os eu heneidiau a ânt i'r nesoedd ni cheiff efe moi gorthrymmu nai blino hwynt byth ond hymny. Ac am hymy efe a gymmer gymmaint ac a allo o boen, ac a ddengys o flaen eu polygon hwynt, yr holl fawri-on bechodau a wnaethant, a barnedigae-thau Duw dyledus am danynt: ac felly iwgyrra hwn (os efe a eill) i annobeithio: yr hwn sydd bechod gorthymmach na'r holl bechodau a wnaethent, neu ar a allai efe eu cyhuddo liwy o honyn.

*Dicholl
gyntaf
Satan yn gydwybod yn fyw tu ag at dy farwolaeth,
amser nac yn amser dy fywyd:*

marwolaeth. 1. Cyfaddef dy bechddau i Dduw, nid eth. 2. go- yn vniq yn gyffredinol eithr hefyd yn cwylyd. neillduol.

2. Gwna iawn a thâl i'g gwyr hymny y rhai y gwnaethost ti gamwedd â hwynt, os byddi yn gallael. Ac os wyt ti yn draws.

neu

neu yn dwyllodrns yn dai, neu yn cadw yn dy feddiant, na thiroedd, na da, y rhai sydd o gyflawnader yn perthynu i yn wraig weddw neu i blentyn ymddifad na rysiga fel yr wyt yn disgwyl am iechydwriaeth dy enaid, edrych yn wyneb Crist y barnwr cyflawn; nes i ti ei roi yn ôl i'r perchennog drachefn.

Canys y mae cyfraith Dduw dan boen ei tellidith [yn dy orchymlyn di, roddi yn siolpabetb bynnac a i odded attad ti i'w gadw, neu yr hyn y rhodaist di dy law "am dano, neu yr hyn trwy drawider a "ddygaist di, neu yr wyt ii yn ei ganiant tal oddiar dy gymydog, tâl hynny erbyn "ei ben, chwanegs ei hum ed ran atto, Ac oni roddi di yn ôl mal Zacheus y cyfryw dda a thiroedd. Ni cili di sy'n wir edifarthau, ac heb wir edifeirwch ni alli di sy'n fod yn gadwedig. Eithr er(irwy brosedigaeth y cythraul) i ti wneuthur trais a chanwedd, etro os wyt ti yngwir edifarthau, ac ynrhoddi yn ôl, o her-wydd dy allu, y mae'r Arglywydd gwedi addo bod yn drugareg wrthyt ti, a gwranddo ar weddiau ei wenidogion ffyddlon drofoti, i faddau, i ti dy ddyledion ati/pechoda, ac i dderbyn dy enaid yn haeddes-digaethau gwaed Crist megis oen perffaith gwbl.

3: Gofyn i Dduw nawdd a maddeusint er mwyn Crist. Ac yno nid yw y blunderau hyn o'r meddwl, ddim anghylue-deb, eithr yn hytrach yn gynnwys

arferedig ac nid yn cospedigaethau. Y maent yn hysbysrwydd i ti dy fod ar yr vnion ffordd: Canys y ffordd i'r nefoedd sydd heb law pyrth uffern: hynny yw: trwy ddioddef poenau yn dy gorff ar eyfryw amheus ddialedd yn dy feddylsryd Megistrwy fod dy gyflwr di yn y bywyd hwn, yn ehwerwach bob dydd nai gilydd y gallech di, archwaethu yn well ac yn felysach flas y bywyd tragwyddol.

“ Os bydd Satan yn dywedyd i ti nad oes gennit ti ddim ffydd, am nad oes

Ail rathr

Satan.

Derbyn

amd. y

Cristion.

Psal. 7.19

Marc. 9.

24.

Mat. 14.

31.

Job. 13.

35.1

Mat. 17.

20.

Dad. 2.6.

1. Fod y ffyyd vnionaf yn fynych ar cynn yrhiad lleiaf o honi, ar ammheuon mwyaf ynddi, eithr cyhyd ac y bîch yn cashau yr amheuon, ni roddir mo hynny yn dy faich: Canys y maent yn perthynu i'c cnawd oddiwrth yr hwn y darfuidy yscor. Pan ddiflanno dy gnawd, dy ddyn gwan oddisewn yr hwn sydd yn eu cashau hwynt, ac yn caru yr Arglwydd Iesu, a fydd cadwedig.

2. Ai bod yn well ffydd, gredu he'g ymglywed na thrwy ymglywed. Y ffydd leiaf cymaint a gronyn o had mwstard, neu gymaint ac sydd ddigon i gadw'r enaid, a garo Grifft ac a gredo ynddo ef.

3. Fod plentyn Duw yr hwn sydd yn dymuno teimlaw diogel hysbysrwydd o ffatr Duw, yn cael ei ddymuniad, pan welo Duw fod hynny yn ddaioni iddo: canys efe, a addawodd Duw roi dwfr y bywyd i'r sawl, a fychedant am dano. X

mae i ni siampl o vn Mr. Glouer Merthyr
sandaiedd, yr hwn ni allai gael dim ystyri-
aeth cysiurus o'i ffydd, nes ei ddyfod yn-
golwg y postiw losci, ac yno fe gurodd
ciddwylaw ynglyd o wir lawenydd, gan
ddyweudyd wrth ei gyfeiliion: O Aw-
stin, efe a ddaeth, efe a ddarsh, gan sedd-
wl am orfoleddus yllyriaethi ffydd a'r Y- Ps. 27.
spryd glân. Digrwyl gan hynn y wrth yr 14.
Arlwydd ymwiola ac es: a nerthady ga-
ben.

Os Satan a fanwl ddiengys i ti faint, T. ydydd
llaws, a gorthymaer dy becnodau, myfy- ddadl Sa-
tan.

1. Fod ar ol gwir ediseirwch mor ha-
wdd cael maddeuant gan Dduw am y pe-
choda mwyaf, ac am y rhai lleiaf, a i fod
efe mor ewyllyscar i faddeu llawer, ac i
hardynu vn. A bod ei drugaredd ef yn
discleirio mwy ac yn cleuach o faddeu i
bechaduriaid mawr, nac o faddeu i drosed-
dwyr bychain: fel y mae yn eglur yn si-
amplau, Mancses, Magdelen, Petr, Paul,
Gc. Ac lle yr anilhâwyd peched yno i'r aml-
haodd gras yn fwy o lawer,

2. Na wrthodedd Duw vn dyn erioed,
nes ei ddyn wrthod Duw yn gyntaf. me-
gis y mae yn eglur yn siamplau Cain, Saul,
Ackitephel, Abaziah, Judas, Gc.

3. Fod Duw yn galw pawb, ie y pecha-
duriaid y rhai ydynt drwm lwythog o be-
chod, ac nad yw ele yn naccâu moi dru-
garedd i vn pechadur ar a osynno ei dru-
garedd es â chalon ediseiriol. Hyn y mae
histori.

Attab.

Rhu. 5.

22.

Mat. 11.

28.

histori yr Efengyl yn ei dystiolaethu se ddaeth at Grift bob rhywogaeth o bechaduriaid clwyfus, dall, cloff, cloffe-frydd, gwahanglwyaifaid, a chyfryw oeddyn yn glaf o'r parlas, diferlif gwaed, ar cyfryw oeddyn loerig, neu gwedi, eu meddiannu ag ysprydion a夫an, neu gythraulaiad: etto or rhain eu gyd, nid aeth un ar a o-fynnodd ei drugaredd a', gynnorthwy, ymaith heb gael ei neges. Os trugaredd a ofynnai, trugaredd a gai, er maint a syddai ei bechod, er trymmed a syddai ei ddolur.

A hefyd efe a gynnygiodd, ac a roddes ei drugaredd i lawer or rhai ni osynnalant esioed mo honaw (gwedi ei gynhyrfa yn unig o eigion tosturi wrth weled eu trueni hwynt) mal i'r wraig o Samaria, i'r wraig weddwo Naim, ac i'r claf oedd yn gor-wedd wrth lynn Bethesda, yr hwn a iua-fai namyn dwy flynedd deugain yn glaf. Os darfu iddo ef yn ewyllyicar fel hyn roddi ei drugaredd iddynt hwy, y rhai

Ioa. 5.56. nid oeddyn yn gofyn, ac os caed ef (fel y

Lue. 7. dywaid y prophwyd) gan y rhai nis ceisi-

asiant mo hono ef, a rydd efe nagi o'i dru-garedd i ti; yr hwn wyt mor daer yn ymbil am dano trwy ddagau? ac wyt mal y publican truan yn curo mór ddifrifol a dyrnau ysig, ar galon ddrylliadig edifeiri ol.

Yn enwedig pan weddiech di at dy Dád yn enw ac yngyfrymgddod Iesu, er mwyn yr hwn y mae ef yn addaw camiattau pa beth

berth bynnac a osynnwm ni iddo ef: Cyn I o. 14
 wiried a bod Duw yn vniwn ni rydd efe 14.
 nagi ti. Er eu bechodau y Ninifeaid en-
 nylliad yr Arglwydd i roi y farn yn eu
 herbyn , etto ar eu hedifeirwch hwy , efe
 a'i galwodd hi yn ol drachesfn , ac a arbe-
 dodd y ddinas : pa faint mwy os ty di a
 edifarhei, yn agwedd i'r arbeda efe ty di,
 gan weled nad yw ei farn ef etto wedi ei
 hadrodd yn dy erbyn ? Os oedodd efe y
 farn oll ddyddiau Ahab. yn vnig er mwyn
 y llun, neu 'r ymddanghofiad oddiallan a
 wnaethai efe o ostyngeddrwydd, pa faine
 mwy y try efe yn lân heibio ei ddial , os
 tydi yn ddiffuant a edifarhai o'th bechod,
 a dychwelyd atto ef am râs a thrugeredd?

Efe a gynnygiodd ei drugaredd i Cain
 (yr hwn a laddasai ei frawd gwirion : Os
 gweini yn dda eni châi di: oruchafiaeth? Fel
 pe buasai efe yn dywedyd, os gadewi di dy
 lid a'th genfigen, ac aberthu i mi o galon
 syddlon edifeiriol : ty di a'th aberth a
 sydd cymnieradwy gennys. Ac i Judas(yr
 hwn ai bradychodd ef yn dwyllodrys)
 gan ei alw ef yn gysaill , enw cariadol ; a
 phan gynnygiodd Judas , efe yn ewyllys. Mat. 26.
 car a fu fodlon a'r genau (yn yr hwn ni 50.
 buasai dwyll erised ,) i gusanu y gweflau
 gwenhieithus, dan y rhai yr oedd gwen-
 wyn asp yn godechu. Pa buasai Judas , yn 1 Pet. 2.
 amgyffred y gair hwn cyfaill allan o enau 22.
 Crist , megis y gwnaeth Benhadad y gair Pial 140.
 Brawd o enau Achab , diamau y buasai 3.
 Judas , yn cael Duw Israel yn fwy truga- 1 Bren.
 rog, 33. 20,31,32

rog, nac y casas *Benhadad Frenin Israël*. Ond yr oedd Duw yn anfodlonach wrth *Cain* am anobeithio o'i drugaredd, nac am ladd ei frawd, ac wrth *Iudas* am ei grogi ei hun, nac am fradychu ei *Arglywydd*. Yn gymaint ac y mynnent hwy wneuthur pechodau dynion marwolaeth yn fwy nac anfeidrol ac anherfynol drugaredd y tragwyddol Dduw:) neu fel pe gallasant hwy fod yn llawnach o bechodaau, nac oedd Duw o drugaredd. Ei y desynn lleiaf o waed Crist, a mwy haeddledigaeth ynddo, i ynnill trugaredd Dduw er mwyn dy iechydwríaeth di, nac a eill yr holl bechodaus (ar a wnaethott) fod o nerth i ennyn ei ddigofaint, i' th fw̄w i *ddamnedigaeth*.

*Pedwerydd
Idadl.
Satan.*

" Os bydd Satan yn fisial, fod hyn yn " wir am drugaredd Dduw, eithr nad oes " mo hynny yn perthyn i ti, am fod dy " bechoda di yn fwy na phechodau dy- " nion eraill, megis yn bechoda o wybo. " dyeth, ac yn parhau er ystalm o flyny- ddoedd, a'r cyfryw yr anrhaithiwyd rhai " eraill o'i plegit: a chwbl ol! (gan mwy- " af) wedi eu gwneuthur o' th wirsodd, " ac yn rhyfygus yn erbyn Duw a th cyd- " wybed. Ac am hynny er iddo effod yn

Tr ateb. " drugarog wrthit ti, *myfyria*.

Fod llawer(o'r rhai ydynt yr awrion yn ogoneddus ac yn fendigedig Seintiau yn y nesoedd) wedi gwneuthur yn yr un flwyd (pan oeddynt yn byw ar y ddaiar) gymaint pechodau amwy nac a wnaethos pi erioed, ac a barhausant (eyn id-

dwt edifathau) yn y pechodau hynny
 cyhyd yn helaeth ac y gwnaethost dithau.
 Megis pan hynny na allai eu holl becho-
 dau hwy, a'r hanes yddydnt. Iaddies i
 drugared Dduw, ar eu hefseirwch
 hwynt, faddau iddynt eu pechodau, a'i
 derbyn i w râd drachefn: Ni dichon en-
 wain dy bechodau dithau a' th barhâd
 yddydnt, mae'r twystro ef, i fod yn druga-
 reg wrth it ti, os edifathci di fel y gwnae-
 thont hwythau: ie ar dy edifeirwein y
 mae hampi pob un o honynt hwy, yn ar-
 god y gwnaiff ef yr un perth i ti ac a wna-
 eth iddynt hwythau. Canys fel y mae y
 pechod lleiaf yngyflawnder Duw heb edi-
 feirwch, yn ddigon i beri un yn golledig,
 selly y pechod mwyaf ar edifeirwch, yn
 ei drugaredd ef, sydd i gael maddeuant.
 Dy bechodau mwyaf ac hynaf, nid ydynt
 ond pechodau dŷn: eithr y lleiaf o'i dru-
 gareddau ef ydyw trugaredd Duw. Am
 dy fod di yn adnabod dy bechodau dy
 hun, yr wyt ti yn amman na ellir eu ma-
 ëdau hwynt. Gwêl fel y mae Duw ei hu-
 nan yn gollwng yn rhudd y cwlwm am-
 heus hwn. Yr oedd llawer yn nyddiau
 Efyr yn tybied (fel yr wyt tithau) iddynt
 hwy barhau cyhyd mewn pechod, fel yr
 aethai yn rhywyr iddynt hwy geisio dy-
 chwelyd at Dduw, am râs a thrugaredd. Esa. 55.6
 Eithr y mae Duw yn eu hatteb hwynt: 7,8.
 leiswcb yr Arglydd, tra y gallwr ei gael ef,
 gelwch arm, tra fyddo yn agos. Fel pe dy-
 wedasai efc, tra hyddo y bywyd, neu chwy.

thod

thod yn parhau, am gair i w bregethu, y wyl yn agos i m cael gan bawb oll ar am celiant, ac a weddiant attaf. Y mae'r bobl yn ail-atteb: eithr nyni (O Arglwydd) ydym bechaduriaid anafus, ac am hynny ni feiddiwn ni ryfgyu galw ar ddiw, neu ddyfod yn agos i th sanc teid- rwydd. Y mae'r Arglwydd yn ateb hynny: *Gadawedy d'ygianus ei lwybr, a dŷn anwreiddus ei fwydyliau: a dychweledi affaifi, ac myni a gymneraf drugaredd a maf, a: a syddaf yn Dduw iddo ef, ac myni a roddas naodd iddo ef yn diaaml.* Eithr nyni a dybiem (meidd y bobl) pe buasai ein pechodaun i ond pechodaun cyffredinol y gallai yr addewid hon o drugaredd berthyn i ni. Ond gan fod ein pechodaun cymaint, ac yn parhau cyhyd, am hynny yr ydym ni yn ofni pân elom ni i ymddangos ger bron Duw, ei bwriad efe nyni heibio: Y mae DVW yn ateb i hyn drachefn: *Fymddyliau i (O d. ugaredd)nid meddyliau i chwi ydynt: nid ych ffyrdd chwi (o faddau)ydyw fy ffyrdd i: canys megisy mae'r nefoedd unchlaw'r diaiar, fwy mae fy ffyrdd i yn wrach na h ffyrdd chwi, am meddyliau i yn wrach nach meddyliau chwi.* Pe bai gan hynny bob pechacer y byd, yn filoedd o gyfryw bechaduriaid ac ydwyt ti: na wna di ddim ond (y peth y mae Duw yn ei erchi i ti) Iesef, edifarthau a chredu a gwael Iesu Grift, gan ei fod yn waed Duw a th lanhâ di g'n hwyltau, oddiwith eich hynl bechodau.

Act. 10.
28.
1 Ioa. [I.
7

2. Megis

2. Megis y rhagwelodd Duw yr holl bechodau ar a wna'r byd, ac etto na allai yr holl rai hynny ei rwystro ef rhag caru y byd, fel y rhoddes ef ei vniq-anedig Fab i farwolaeth, i waredu cynifer o'r byd ac a gredent ac a edifarhaent: Llai o lawer y geill dy bechodau di (gan eu bod yn bechodau yr aelod lleiaf o'r byd)iod o nerth i rwystro Duw rhag caru dy enaid, a maddau dy bechodau, os tydi a edifarha a chredu?

3. Os darsu iddo ef dy garu di (pryd yr oeddit ti yn elyn iddo ef) fel y talodd ef drosot ti bris mor werthfawr, a thywalliad gwaed ei galon; pa fodd y gall ef yr awr hon na byddo yn rasusol wrthit, pryd nad rhaid iddo er dy waredu, ond bwrw yn olwg yn rasusol arnat? Na cledrych di gan hynny ar anfeidroldeb ei drugaredd ef, yr hwn sydd felly yn fwy na mwy, fel perhoi ti dy oll orthrymmion bechodau ghyd, a rhoi attynt bechodau Cain a Iudas, a rhoi attynt hwythau holl bechodau yr holl rai melldigedigion o'r byd: (diammau y byddai yn bentwrr mawr) etto cyffelyba y pentwr mawr hwn, ag anhersynol drugaredd Dduw, ac ni bydd mwy cyffelybiaeth rhungddynt, na rhwng y twnpeth lleiaf o bridd y wadd, ar mynydd mwyaf Psa. 108. yn y wlad. Ni allai gwaedd y pêchodau 4. gorthrymmaf a'r a ddarsu i ni ddarliaim am danynt, gyrraedd ddim vwch nar nesoedd: ond trugaredd Duw (medd D. sy. 12)

Pumed
ddadl.

oddiar y nefoedd ac felly wchlaw ein holl
bechodau: Ac os yw ei drugaredd ef yr
fwy na holl weithrededd, y mae yn rhaid
iddo fod yn fwy nath holl bechodau di.
A thra bo ei drugaredd ef yn fwy na phe-
chodau yr holl fyf, na wna di ddim ond
edifarhau ac nid oes ammaw o faddeuant Os
bydd Satan yn haeru ddarfod i ti yn syn-
ych o amser wneuthur adduned o edife-
irwch, a gwneuthur llun o ediseirwch,
“ dros amser, ac etto cwympo ir vnrhyw
“ bechodau drachefn a thrachefn , ac nad
“ oedd dy holl ediseirwch ond rhith tw-
“ yllodrus a gwatwor Duw, a chan we-
“ led ddarfod i ti mor synych dorri dy ad-
“ duned, am hynny fe dynnodd Duw ym-
“ maith ei drugaredd, ac a newidiodd ei
“ gariad &c. myfyria.

1. Pa rhon a bed o hyn yn wir, (yr hyn
mewn gwirionedd sydd *anafus*) etto nid
yw achos gymhessur (o herwydd yr hon
y dylit, anobeithio; gan weled mai dyma
gyflwr cyffredin holl blant Duw yn y
bywyd hwn, y rhai sydd yn addunedu a
thynghedu cyn synyched, y gadawant ym-
maith ryw bechod, nes iddynt ddeallei
gwendid i gyflawni hynny, fel nad ydynt
yn addunedu mwyach. Y mae eu haddu-
nedau yn dangos deisfyiadau eu dyn ysp-
rydol ; eu gwaith yn ei dorri sy 'n dangos
gwendid eu chawd llygredig. Au myn-
ych lithro i'r vnrhyw bechodau yr ydo-
edd Duw yn ei ragweled, pan ddyfodd
efe

ese i ni weddio beunydd, O Dâd maddeu
i ni ein dyledion. A pha ham y mae Crist
 yngorchymmyn i ti, (yr hwn nid wyt
 ond dyn pechadurus) faddeu i'th frawd
 saithwaith yn y dydd, os dychwel effaith-
 waith yn y dydd, a dywedyd: Y mae
 'n edifar gennif? ond i'th sicrhau di, y
 maddeu ef (gan ei fod ef yn Dduw'r dru-
 garedd, ac yn ddaioni ei hùn) i ti dy
 ddengwaith a thrugain saithwaith o'th
 saith ddyblyg bechodau, yn y dydd, y
 thai a wnaethost yn ei erbyn ef, os dych-
 wel di atto ef trwy wir edifeirwch. Fe
 iachauwyd yr *Israeliad* wrth edrych (a
 golygon gweiniaid) ar y *Sarph-bîes*, cyn
 synched ac y brath ei y tarph danllyd
 hwynt yn yr anialwch: i'th sicrhau di,
 mai ar dy ddagrau o edifeirwch, y cai di
 dy iachau trwy ffydd yng-Hrist, cyn syn-
 ched ac i'th frethir di i farwolaeth gan
 bechod.

2. Fod dy iechydwriaeth gwedi ei seilio
 nid ar ddi-anwadalrwydd dy vfydd-dod,
 eithr ar nerth disigl cysammod Duw. Er
 dy fod di yn ymrashaolio neu yn neillduo
 oddiwrth Dduw, a bod y cysammod wedi
 ei dorri o'th du di, etto y mae yn gyfan
 o'i du ef, ac am hynny y mae pob peth yn
 ei le, os tydi a ddychwel: Canys nid oes na
 chyfnewidiad na chyscod o droedigaeth gyd
 a geif. Efe a glodd i synu dy iechydwria-
 eth, ac a'i gwnaeth ef yn ddiogel yn ei ar-
 faeth digyfnewidiol ei hun, ac a draddod-
 odd i'th **cadwraeth di**, **yr agoriadau**, **yr**
rhai

Rhai ydynt ffydd ac edifeirwch : a thra syd-
dont yn dy eiddo, di a elli dy berswadio
dy hun, fod dy iechydwriaeth yn sicr ac
yn ddiogel : Canys yr hwn y mae Duw
yn ei garu , y mae efe yn ei garu ef hyd y di-
wedd, ac nid ydifarha efe byth o herwydd
bwrw ei serchar yrhai a edirfarhant ac a
gredant.

Chweched ddadl Satan. “ Yn olaf , o bydd Satan yn dwyn ar
“ ddeall i ti dy fod ti yn ammau yn hir o
“ bryd, a bod yn orau i ti yr awrhon ano-
“ baitho, gan weled fod dy bechodau yn
“ cynnyddu, a’th farnedigaeth yn tynnu
“ yn agos : myfyria:

1. Na ddylai vn pechod (er maint a fâi)
fod yn achos i beri i Gristion anobeithio,
tra byddo trugaredd Dduw o lawer myr-
ddiwn o raddau yn fwy : a bod pob rhyw
bechadur edifeiriol credadwy yn cael
maddeuant o’i holl bechodau , ffurfiedig
trwy air a llwf Duw ; *dau beth di-anwadal*,
Heb.6.18 yn y rhai y mae yn amhosibl i Dduw fod yn
Eze. 18. gelwyddog. Ei air yw , pa bryd bynnac
y byddo pechadur , neu pwy bynnac a
edi arhâo o’i bechod , py beth bynnac,
(canys y ddau sefy pryd , y pechodau, ar
pechaduriaid, ydynt an nherfynedig) eigi-
on ei galon, efe aollwng Duw dros gofyr holl
anwireddar a wnaeth ef , fel na edliwr mo
honynt iddo cf mwyach . Oni chymmerwn ni
ei air ef (yr hwn na atto Duw i ni ei am-
mau) efe a roes ei Iwfi ni : fel yr wyf
byw nid wyf yn dymuno mo farwolaeth yr
annwsiol ond troi o’r annwsiolodd wrth ei
ffordd

ffordd a hyw. Fel pe dywedafai, oni chaeliwr i'm gair, yr wyf yn tyngu myn fy mywyd, nad wyf yn ymddigrifio yn rhoi yn pachadur yn y byd i farwolaeth, am ei bechodaau, ond yn hytrach yn chwennych ei waredu ar ei droad a'i edifeirwch.

Myfyrio yr hyn beth a barodd i Tertullian lefain: *O dedwyddol ydym, er mwyn y rhai y mae Duw yn tyngu, nad yw yn ewyllisio ein rhoi i farwolaeth. Oh pa fath druei. nisid enbydus ydym ni, oni chaeliwn i Ddwri pan fyda ef yn tyngu y gwirionedd hwn i ni.* Eurglyw o yspryd trwmbluog, enaid yr hwn a orthryblir gan donneu anobaith anffydawn; mor ddedwydd a syddai weled llawer o'th saeth di a Hezechias? (yr rhai ariddfarai megis clomennod gan orthrymder pechod, ac a syddai yn trydar megis garanod neu wenholiaid rhag ofn digofaint Duw, yn hytrach na gweled llawer o rai a syddent marw megis anifeiliaid, heb ddim ystyriaeth o'i cyflwr eu hunain, na dim osn digofaint Duw, neu'r Orseddfaingc, o flasen yr hon y maent i ymddangos? Siria a chyflura dy di dy hunan o enaid gofidus, canys os oes ar ddaiarhon yr yvny darfu i Grist dy walldfei waed trofdo arygroes, tydi yn dra-diogel ydwyt vn. Ymhifyrda gan hynny dy di dy hun yn yr oill-ddigonawl aberth o waed yr Oen, yr hwn sydd yn dywedyd pethau gwell na'r eiddo Abel. A gweddia tros y cyfryw ni chawsont'eroed etto ras, i ystyried a chashau pechod. Ty di yn wir ydwyt vn tros yr hwn y bu Grist farw

farw, Ac oddiwrth yr hwn y llefodd ys
pryd drylliedig, megis llef alarus ein
Harglywydd Crist: *sef, fy Nwpa ham im*
gwrthodaiſt? Ac na amniau cyn bohir na
chai di deyrnasu cyn sicred gyd a'g ef, ac
yr wyt ti yr awrion yn dioddef gyd ag
efo. Canys ie ac *Amen* a ddywedodd hyn-
ny. Nid oes yn pechod yn attal dyn rhag
iechydwriaeth, ond yn vniq anobaith, a
ddichon wneuthur y pechod yn erbyn yr
Yspryd glân yn ddifaddeuant ond esiau
edifeiriwch. Y mae dy ddeisfyfiad chw-
annog i edifarhau mor gymmeradwy gan
Dduw, ac yw yr edifeirwch perffethias
ac a ddymunit ti ei gyflawni ag eso.

Myfyria ar y cyflurau Efengylaidd hyn,
acti a gai weled mai yn y loes drangcedig
olaf wrth farw, y cynnorthwia Duw dydi
a'i lân yspryd', megis pan fyddo *Satan* ya
edrych am yr cruwchafiaeth fwyaf, y caiff
ef ei dwyllo yn bennaf; Ie pan fyddo
llinyddan dy lygaid gwedi torri, megis na
ellich weled mor goleuni, *Iesu Crist* a
ymddengys i ti i gyffuro dy enaid, a'i An-
gelion sanctaidd a' th ddygant di iw deyr-
nas nefol. Yno y caiff dy gyfeillion di dy
gansod, megis *Angel Manoah*, yn gwneu-
thur iawn ryfeddodau: *sef cael gweled*
dŷn diffrwyth yn ei wendid mwyaf (trwy
gynnorth o wyad Yspryd Duw) *yn gorch-*
tygu crysder pechod, chwérwder angau, a
holl egni a gallu Satan: ac ym mrwdamia-
eth ffydd, ac arogldarth gweddi, yn ym-
dderchafu i synu gyd a'g Angelion, trwy
cruwchafiacia i'r nefoedd.

Addysa

*Addysc i'r rhai a ddelont i ymweled
ar claf.*

Y Sawl a ddelant i ymweled a'r claf,
y mae 'u rhaid iddynt gymmeryd prif
ofal na sasant yn sud i lygaid rythu yn
wyneb y dyn clwyfus, i'w aflonyddu ef,
ac na siaradant yn oser, i osyn thesymmau
neu ofynnion anfuddiol, fel y gwna lla-
wer.

Os gwellant hwy gan hynny fod y dyn
clwyfus yn debyg i farw, mogelant et
dwyllo ef, eithr yn gariadol ac yn we-
ddus, rhybuddiant ef o'i wendid a'i les-
erwydd, a pharant iddo ymbarotoi i fy-
wyd tragwyddol. Un awr wedi ei threilio
yn dda, pan fyddo enioes dŷn agos we-
di ei threilio allan, a eill ynnill i ddymddi-
ogelrwydd o fywyd tragwyddol. Na
phortha ei chwedl ef, i'w sommi a gwag
hyder neu oser obaith o'r bywyd hwn, i
fradychu ei enaid i farwolaeth drâgwyr-
dol. Rhybuddia ef yn ddi-râgrith o'i
gyflwr, a gotyn iddo ar fyrr, yr rhai hyn,
neu'r cyfryw gwestiwnau.

Gofynion i holi 'r dyn claf a fyddo
telyg i farw.

WY ti yn credu mai 'r hollalluog Dduw, Trindod o bersonau mewn vndod o sylwedd, a wnaeth nefoedd a daiar, a chwbl oll ar sydd ynddynt trwy ei allu ei hunan? Ai fod ef yn cesdadol trwy ei dduwiol ragluniaeth yn eu llywodraethu hwynt? Fel nad oes dim yn digwiddio yn y byd, nac i tithau, ond yr hyn a ddarf i'w nerth goruchel a'i dduwiol ddoeihineb, ei lywiau a'i ragddarparu o'r blaen i wneuthyr?

2. Wyt ti yn cysaddef, ddarfod i ti droseddu a thorri sandtaidd orchymynnion yr ollalluog Dduw, mewn meddwl, gair, a gweithreda? A haeddu o honot am dorri ei gyfreithiau bendigedig, felldith Duw, yr hwn a gynnwys oll drueni y byd hwn, a phoenau tragwyddol yn nhân vffern, pan ddiweddo y bywyd hwn, pe gwnai Dduw â thydi yn ol dy haeddeditgaethau?

3. O nid yw yn ddrwg gennit yn dy galon, ddarfod i ti dorri ei gyfreithiau, ac esceuluso ei wasanaeth a'i addoliad, a chynllwyn y byd a'th trachwantau ofer dy hun mor ddyfal? Ac onid arweinit ti sywyd sancteiddiolach, pe hyddit i ddechrau byw drachefn?

4. Onid

4. Onid wyt ti o'th galon yn deisfyfu dy Rhu. 8.
 fod gwedi'dy vno â Duw yn Iesu Crist, ei ^{34.}
 Fabbendigedig, dy gyfryngwr, yr hwn
 sydd ar ddeheulaw Dduw yn y nesoedd,
 yn awr ynymddangos drosot yngolwg Duw,
 ac yn gwneuthur ei erfynniad atto ef dros dy
 enaid?

5. Wyt ti yn gwadu ac yn ffieiddio pob 1. Tim. 2:
 hyder a chrediniaeth mewn cyfryngwyr 5.
 neu ddadleuwyr eraill, sef Sainctiau neu
 Angelion, gan gredu fod Iesu Crist yr vnig
 gyfryngwr o'r Testament newydd, yn di-
 chon yn berstaith waredu y sawl a ddelant
 ar Ddew trwyddo ef, gan weled ei fod ef ^{Heb 7.25}
 yn byw yn oesladol i wneuthur cyfryng.
 dod trostynt? Ac a ddywedi di gyd â
 Dafydd wrth Crist: Pwy sydd gennif fi yn Psal. 73:
 ynefoedd ond ty di? ac ni ewyllysiais ar y ^{25.}
 ddair neb gyd â thydi?

6. Wyt, i yn hyderus yn credu, ac yn
 gobeithio bod yn gadwedig, trwy vnig
 haeddedigaethau y farwolaeth waedlyd,
 a ddiöddcfodd Iesu Crist trosol ti? heb o.
 fod dim hyder oth iechydwriaeth yn dy ^{A&t. 4.12}
 haeddedigaethau dy hun, nac mewn vnr- ^{A&t. 10.}
 hyw gyfryngau na chreaduriaid eraill? ^{43.}
 gan dy siccrhau dy hun yn ddiogel, nad
 oes iechydwriaeth yn neb arall: ac nad oes
 unenw arall dan y nef, drwy'r hwn y mae
 yn rhaid i't fod yn gadwedig.

7. Wydti yn ewyllyscar yn maddeu pob
 traist a chwmwedd ar a wnaethpwyd neu a
 gynnygiwyd i ti gan bob mât ar ddyn
 pwy bynnac? Ac wyt ti mor ewyllyscar

o' th calon, yn gofyn maddeuant gan bawb
ar y gwnaethoſt di gamwedd ag hwyn
hwyl mewn gair, neu weithred, ac wyr
yn taflu allan o' th calon bob *llid a chasineb*
oedd ynot ti? Fel y gellych di ymddango
ger bron wyneb Crist (tywyfog tanghnedd
yf) mewn gwisic o' faneleiddra yd a char
ad perffaith?

8. Ydyw dy gydwytod yn cyhuddo
ti ddwyn dim ar gam, neu fod yn daldin
wrth sôn brauch, oddiwrth, yn wrain
weddw, na phlentynt ymddifad, neu oddi
wrth neb arall pwy bynnac? Bydd sicr
diogel, onis teli di yn ôl mal *Zacheus*
da neu y tiroedd hynny, (o hyddi di y
gallaen) na elli di mor gwir edifarhau, a
heb wir edifeirwch, ni elli di mor bod y
gadwedig, nac edrych yn wyneb Crist pa
fyddych i ymddangos ger bron ei Orsedd
fainge ef.

9. Wyt ti o!awl yn credu, y cyfodir d
gorph di allan or bedd, ar lais yr vdcon
diweddaf? ac y caiff dy gorff ath enai
eu cysylltu yn un drachefn, yn nydd y
adcysodiad, i ateb ger bron yr *Arglwyd*
Iesu Crist; ac oddiyno i syned gyd a'g eſ
deyrnas nesoedd, i fyw mewn tragwydd
hyfrydwch a gogoniant?

Os y dyn clwysus a ettyb i'r holl ofynio
hynny, megis Cristion ffyddlawn, yno ga
dewch i bawb ar a fyddo yn bresennol yn
ynghyd i weddio trosto ef, fel hyn, na
mewn geiriau or cyffelyb.

Greddi mae i'w wedyd dros y claf, gan
y rkar a duelant i ymweled eg
16

On Drugirog Dad, yr hwn wyr Arglwydd a rhoddwr y bywyd, i'r hwn yperthyn ei wyon marwolaeth: Ni'n dyblant sydd i'w gweidi ein yn gynnull, vebm yn cydnabod, mai (o herwydd anildra ein pechoda) nad ydym ni dei waag i'w ynni. Un fendiff i ni ein hunain ar dy ddwylaw di: llai a lawer i fod yn nefflawr at dy Fawrhydi dros eraill: etro o herwydd i ti ein gorchymwyn i weddio y naill dros y llall, yn enwedig dros y claf, Iuc.5.16 ac a ddywedaist mai llawer a ddichon gweddi y cyflawn gyda thi: gan hynny yn ysydd-dod dy orchymwyn, ac mewn hyder o'r addewid gralusol, yr ydym ni mor hysa dyfod yn osiengedig ymhlwyd yr at dy dduwiol Fawrhydi, dros ein anwyll frawd (neu ein chwaer,) a'r hwn yr ym-welaist di a cherydd dy law dadol dy hun. Ni a ddymunem o ewyllys ein calonnaur iddo ef gael ei iechyd drachefn, a chael ei grifianogawl gymdeithas yn hwy, yn ein plith: Eithr yna gymaint ac yr ymdengys (fel yr ydym ni yn gweled) ddarfod i ti raglunio trwy yr ymwelliad hyn, i alw arno ef allan or bywyd marwol.

o'th calon, yn gofyn maddeuant gan bawb
ar y gwnaethost di gamwedd ag hwyn
hwyn mewn gair, neu weithred, ac wytt
yn taflu allan o'th calon bob *lid a chasineb*
oedd ynot ti? Fel y gellych di ymddango
ger bron wyneb Crist (tywyfog tanghnedd
yf) mewn gwisc *o sancteidárwydd a chaid*
ad perffaith?

8. Ydyw dy gydwybod yn cy huddo
ti ddwyn dim ar gam, neu fod yn dal din
wrth fôn brauch, oddiwrth, yn wrai
weddw, na phlentyн ymddifad, neu oddi
wrth neb arall pwy bynnac? Bydd sicr
diogel, onis teli di yn ôl mal *Zacheus*
da neu y tiroedd hynny, (o byddi diy
gallaes) na elli di mor gwir edifarhau, a
heb wir edifeirwch, ni elli di mor bod y
gadwedig, nac edrych yn wyneb Crist pa
fyddych i ymddangos ger bron ei Orsedd
sainge ef.

9. Wyt ti ollawl yn credu, y cyfodir d
gorph di allan or bedd, ar lais yr vdcom
diweddaf? ac y caiff dy gorph ath enai
eu cysylltu yn un drachefn, yn nydd y
adcysodiad, i ateb ger bron yr Arglwyd
Iesu Crist; ac oddiyno i fyned gyd a'g e
deyrnas nefoedd, i fyw mewn tragwyddo
hyfrydwch a gogoniant?

Os y dyn clwysus a ettyb i'r holl ofynio
hynny, megis Cristion ffyddlawn, yno ga
dewch i bawb ar a fyddo yn bresennol yn
ynghyd i weddio trosto ef, fel hyn, na
mewn geiriau or cyffelyb.

Greddi mae i ywedyd dros y claf, gan
y rhae u auelant i ymweled eg
eo

O Drugarog Dad, yr hwn wyt. Arglywydd a rhoddwr y bywyd, fel hwn yperthyn i dirwyon marwolaeth: Nyni dy blant sydd yma gwedi ein yn gynnull, ydym yn cydnabod, mai (o herwydd amldra ein pechoda) nad ydym ni deli wag i olyn. Un fendith i ni ein hunain ar cyddwylaw di: llai a lawer i fod yn neffwyr at dy Fawrhydi dros eraill: etro o herwydd i ti ein gorchymmyna i weddio y naill dros y llall, yn enwedig dros y claf, Iac. 5.16 ac a ddywedaist mai llawer a ddichon gweddi y cyflawn gyd â thi: gan hynny yn ysydd-dod dy orchymyn, ac mewn hyder o'th addewid grasuol, yr ydym ni mor hysa dyfod yn osiyngedig ymblwyr at dy dduwiol Fawrhydi, dros ein anwyl frawd (neu ein chwaer,) a'r hwn yr ym-welaist di a cherydd dy law dadol dy hun. Ni a ddymunem o ewyllys ein calonnau iddo ef gael ei iechyd drachefn, a chael ei gristianogawl gymdeithas yn hwy, yn ein plith: Eithr ym gymaint ac yr ymddengys (fel yr ydym ni yn gweled) ddarfod i ti raglunio trwy yr ymwelliad hyn, i alw arno ef allan or bywyd marwol.

hwn : yr ydym ni yn darostwng ein deisfyiadau i'th fendigedig ewyllys , ac yn ymbil yn ostyngedig er mwyn Iesu Crist, a haeddigaethau ei chwerw-angau a'i ddioddefaint(yr hon a ddioddefodd trostof) ar i ti faddeu a gollwng tros gôf ei holt bechodau : yn gystal y pechod yn yr ynnillwyd ac y gauwyd, a'r holl feiau ar trofeddau eraill hefyd, ar a wnaeth efe, o'r pryd hynny hyd y dydd ar awr hon, mewn meddwl, gair a gweithred, yn erbyn dy dduwiol Fawrhydi. Pellhâ hwynt y tu ôl i th cefn : symud hwynt cyn bellied o' th wydd di, ac yw y dŵyrain oddi wrthy gorllewin. Gollwng hwynt dros gof, na ddôd mo hynnynt yn ei fauch eis: golch hwynt ymmaith â Gwaed Crist, fel na byddo mwyach hanes am danynt , a gwared efe oddiwrth yr holl farnedigaethau, y rhai ydynt ddyledus iddo am ei bechodau, fel na allant syth bwyso ar ei gydwytod, na chysodi yn erbyn ei enaid Ddydd y Fân, a chyfrif iddo ef gyflawnnder Iesu Crist: Megis y byddo yn gyflawn yn dy olwg di. Ac yn ei gyfyngdra y pryd hyn , ni atolygwn i ti edrych i lawr o'r nefoedd arno ef ar cyfryw olygiad o râs a tho sturi , ac y byddi arfer o edrych ar dy blant yn eu gorthrynder ai trueni. Trugarhâ wrth dy was clwyfus , megis wrth y Samaritan da : Canys y mae yma enaid clwyfus ac eisiau cynnorthwy y fâth phsygwr nefol. O Arglywydd chwanega ei ffydd, fel y byddo 'n credu farw o Crist trosto

Psal. 103.
12.

trosto ef, a bod ei waed ef yn ei lanhau ef
 oddiwrth ei holl bechodau: ac naill a'i
 esmwytha ei boen, a'i chwanega ei am-
 mynedd i groesawu dy fendigedig ewyllys
 Ac na osod Arglwydd daionus, ddim mwy
 arno ef, nac a wnelych di iddo allael ei
 ddwyn: cyfyd ef i synu attat ti, gyd a'i
 ocheneidiau a'i riddfanau, y rhai ni ellir
 moi hadrodd. Gwna iddo ef yr awr hon
 glywed beth yw gobaith ei alwedigaeth,
 a pha beth yw tra-odidawg fawredd dy
 drugaredd a'thi alltu ag at y rhai a gre-
 dant ynot ti. Ac yn y gwendid hwn o
 Arglwydd, dangos di dy nerth, ymddifynn
 ef rhag oll *ruthrau a phrofedigaethau Satan*:
 yr hwn (megis y gwnaeth bob amser o
 fywyd) sydd yr awr hon yn enwedig yn
 ei wendid yn gosod arno, ac yn ceisio ei
 ddifa ef. Oh achub ei enaid, ac argyoedda
Satan, a gorchynamyn i'th Angelion San-
 taidd sod o'i amgylch iw ddiddanu, ac i
 ymlid ymaith holl ysprydion drygsawr
 maleufys ymhell oddiwrtho. Gwna iddo
 effwyfwy ffieiddio y byd hwn, a dymuno
 ei ymddartodiad a'i fod gyd â Christ. A
 phan ddelo yr awr dda a'r amser (yn yr
 hon y rhagluniaist ei alw ef allan or byd
 presenuol hwn) dôd iddo râs yn danghne-
 ddyfus, ac yn orfoleddus, i roddi ei synu
 ei enaid i'th ddwylaw trugarog di. Der-
 byn di ef i'th drugaredd, a gât i'th Ange-
 lion sanctaidd ei ddwyn i'th dragwyddol
 deyrnas. Gwna ei awr olaf, yn awr wro-
 laf, ei eiriau olaf, yn eiriau gorau, ei sedd-

Rhe. 8.26

yliau gweddolaf. A phan fyddo llewyrch ei lygaid yn methu, a'i datod yn pallu yn ei swydd : canniatâ (o Arglwydd) i w enaid allael (gyd â Stephen) ganfod Iesu Crist, yn y nefoedd yn barod i'w dderbyn ef : Ac fel y byddo dy yspryd di yn eisyn trosto ef ag ockeneidiau anrhaethadwy : Dyl ninnau ynddo efi weled ein diwedd em hunain, a'n marwoldeb. Ac am hynny i fod yn ofalus i'n paratoi ein hunain, erbyn ein dyddiau diweddaf, a'n gosod ein hunain mewn trefn a pharodrwydd, erbyn yr amsyr y gelwych di am danom yn 'yr un agwedd. Fel hyn o Arglwydd yr ydym ni yn gorchymwyn ein anwyl frawd (neu ein chwaer) dy wasanaethydd clwyfus, i'th dragwyddol râd a th drugaredd, yn'y weddi a ddyscodd Crist i ni gan ddywed dyd.

Ein Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, &c.

Dy Râd, o Arglwydd Iesu, dy scrch o nefol Dâd, dy gymdeithas a'th ddiddanwch o Ys pryd sanctaidd, a fyddo gyd â nyni oll, ac yn enwedig gyd a'th wasanaethydd clwyfus han hydy diweddd ac yn diwedd. Amen.

Darlennant yn fynych i'r claf rhai pennodau hynodol o'r Scrythyrau sanctaidd, megis.

Y tri phennod cyntaf o lyfr Job.

Y 14. ar 19 pennodau o Job.

Y 34. pennod o Deuteronomi.

Y Ddau benod olaf o Josuah:

Y 17. pennod o'r cyntaf o'r Brenhinoed.

Yr 2: 4. ar 12. pennodau, or ail llyfr
o'r Brenhinoedd.

Y 38. 40. ar 6. 5. pennodau o *Esay*.

Histori dioddefaint Crist.

Yr 8. pennod at y *Rhufeiniaid*.²

Y 15. pennod or llythyr cyntaf at y *Corinthiaid*.

Y 4. or llythyr at y *Theffloniaid*.

Y 5. pennod o ail llythyr *Paulat y Corinthiaid*.

Y cyntaf ar olaf o hennodau St. *Jaco*.

Yr 11. ar 12. yr *Hebreaid*.

Y llythyr cyntaf ei *Petr*.

Y tri phennod cyntaf neu y tri olaf o Dadcuiddiad *Ian*, neu rai o'r rhain.

Ac felly athrawiaethu a chyngor i y
dyn clwyfus i wilied ac i ddilgwyl wrth
Dduw trwy ffydd ac ammyneda, nes iddo
eife ddinfon am dano; a chan wedd i/o ar
yr Arglwydd, am roi iddynt gysarfod llâ-
wen yn nheyrnas nefoedd, ac adeyfodiad
hendigedig yn y dydd diweddaf: hwy'n
allant ymadael pan fynnont yn ehangline
ddyf Duw.

*Lloryw gyffur diddanaid i ysnewf
annioddefgarwch mewys.
clefyd.*

Os yn dy glesyd o hefydd trwm oedd
dy bennaf byddi yn am oldedgar
twyfuria:

1. Fod dy bechodau yn haeddu poenau vffern, am hynny di a elli trwy fwy ammynedd oddef y cospedigaethau tadol hyn.

2. Mai y rhain yw gwiaolenod iau dy Dad nesol, a bod y wiafen yn ei law ef. Os dioddefaist di trwy vfydd-dod gerydd dy Dâd neu 'th fam pan oeddir yn fachgen; pa faint mwy y dylit ti yr awr hon dy ddarostwng dy hun (a thithau yn blentyn i Dduw) i gosp dy Dâd nesol; gan wled fod hyn yn dragwyddol ddawn i ti?

Vir dole- 3. Ddarsfod ei Crist oddef yn ei enaid
tsym. a'i gorff, fwy dirmygus a gofidus boenau
Esay 53. drosot ti: am hynny ti a ddylit fod yn
3.

3. Ddarsfod ei Crist oddef yn ei enaid
a'i gorff, fwy dirmygus a gofidus boenau
Esay 53. drosot ti: am hynny ti a ddylit fod yn
fodlonach i ddioddet ei fendigedig ewy-
llys, er mwyn dy ddaioni dy hun. Am
hynny (medd Petr,) Crist a ddioddefodd
“drofoch chwi gan adel i chwi siampi,
3. Petr 2. “ fel y canlynechi ei ol ef. A gadewch i ni
24. “ (medd St. Paul) redeg mewn animynedd
Heb. 12. “ yr yrfa o osodwyd on blaen ni, gan ed-
1. 3. “ rych ar Iesu pen tywysog, a pherffeth-
ydd ein ffydd ni, yr hwn yn lle y llawen-
nydd a osodwyd iddo a ddioddefodd y
groes &c.

4. Nad yw y gofidiau yr ydych chwi yr
1. Petr. 5 awr hon yn eu dioddef, ddim ond y cyfrw
9. a gyflawnir yn eich brodyr, y rhai ydynt yn
y byd, fel y tyfliolaetha Petr: Ie cystuddiau
Job oeddynt o lawer yn fwy gofidus. Nid
oes yr un or Sainctiau, y rhai ydynt
yr awr hon yn yr orphywyssa
nesol, na oddefodd gymaint ac
yr

yr ydych chwi yn ei oddef, cyn iddynt sy-
ned yno : Ie llawer o honyn a ddiodde-
fodd yn ewyllyscar , 'r hell boenau ar di-
aleddau, ar a allai Ortrechwyr , neu wyr
creulon ei osod a nynt, fel y gallent syned
i'r llawenydd nefol , i'r hwn i'ch gelwir
chwi'r aworhon. Acy mae i chwi adde-
wid : sef, Duw prb grâs¹, wedi i chwi¹³
oddef ychydig ; ach perffeithia chwi, ach
cadarnhaearn chwi, a'ch cryfhaearn ac ach fesydlo. Profedi-
Ar Duw hwnnw o'i ffyddlondeb , ni âd eich gaeth.^{10.}
tentio u'wch-law yr hyn a alloch , eithr gyd
ar* temtaiswn y gwna efe ddiangfa fel y
galloch ei ddwyn.

5. Ddarfod i Dduw rag-ddarparu yr
amser y caiff dy glefyd ti ddiben yn gystal
ar amser e'i casodd daechreuaed. Namyn
dwy flynedd deugain oedd wedi ei or-
deinio i'r dŷn etwysus with lynn Bethesda.
Daeddeng mhyllodd i'r wraig ar difrif ioa. 5. 4.
gwael : Tri mis i Moses : dêg diwrond o Mat. 9. 20
gyiudd i'r Angel o Eglwys Smyrna ; Tridi- Exo. 2. 2.
au oblahaint i Ddafydd. Ie y mae rhif da- Dan. 10. 2
grau y Duwiol gwedi eu rhoi ar lawr yn 2Sam. 24
llys Duw , a chymaint sydd o hon nt, 13.
yn galwedig yn ei goftro lef. Amser ein
blinderau(medd Crist) nid yw ond ych-
ydig : Nid yw digofaint Duw (medd Da-
ydd) yn para ona tros amraestyn , ychydig Psal. 8.
amser medd yr Arglwydd , ac am hydny Dad. 6. 11
nid yw yn galw holl amser ein blinder, ond Ioa. 36.
awi o gyfudd. Dafydd sydd yn cyffelybu Psal. 119
ein cystudd i lif cornant , o ran ei chw-
yned : Ac Athanasius i gawod. Cyffely-
bwch

bwch y trueni hwyaf ar a ddioddefo dyn yn y byd hwn, i dragwyddoldeb y llaw-enydd nefol, ac nid yw ddim yn ei herwydd. Ac fel y mae y golwg ar Fab a enir yr iach ddianaf, yn peri i'r fam anghofio ei llafurus boen o'r blaen: felly y golwg ar Crist yn y nefoedd, yr hwn a aned er dy fwyn di, a wna i ti anghofio yr holl ofidiau angau hyn, fal pe buasent erioed heb fod: Megis Stephen, yr hwn cyn gysted ac y gwelodd efe Crist, a anghofiodd ei archoll on ei hun, dychryn y bedd, ac osn y cerrig: ac yn ddiddanus esmwythlan a orchymynnod ei enaid i ddwylaw i Iach-awdwr. Anghofia dy boen dy hun, meddwl am friwiau Crist: Bydd ffyddlawn hyd farwolaeth, ac efe a rydd i ti goren bywyd tragwyddol.

Act. 7.

Dad. 2.

10.

Feb 2. 10

Tulu. 3.

28.

6. Ych bod chwi yr awr hon wedi ych galw i'ch ail-holi i yscol Crist, i weled pa faint offydd, ammynedd, a dwyvildeb a ddyscaffoch chwi hyd yn hyn: a pha'n a wnewchi chwi mal llo b'al i galleb derbyn peth drwg ar law Ddaw, yn gystai ac y darsfu i chwi hyd yn hyn dderbyn llawer o ddaioni. Megis gan hynny y gweddias-och bob amser, bydded dy ewyllys, felly na fydd yn awr yn amhwyllog o herwydd yr hyn y mae ei ewyllys bendigedig yn ei wneuthur.

7. Fod pob perthyn cyd-weithio er daioni i'r rhai a garant Dduw, yn gymaint nad oes nac angen, nac einiowes nac Angelion, nac rhwysogaeithau nac meddianau &c. A eil

eingwahanu ni oddiwrth gariad Duw, yr hwn sydd Ing-Hrist Iesu ein Harglwydd. Byddwch chwi ddiogel fod pob gwaiwloes neu drymgur yn achub rhag poenau vffern; a phob yspaid esmwyth, yn argoel o'r orphywysfa nesol: a pha gynnifer o ffynnodiau a dybygech chwi a dâl y nefoedd? fel yr oedd ych bywyd yn ddiddanwch ac yn gyffur i eraill: felly rhochwch i'ch cyfeillion siampl grifianogawl i farw, a sommwch y cythraul fel y gwnaeth Job. Nid yw ond croes Crist wedi ei dafon o'r blaen i groeshoesio cariad y byd ynott ti: Megis y gellych difyned yn dragwyddol i fyw gyd â Christ yr hwn a groeshoeliwyd trofot ti. Fel yr wyd ti gan hynny yn wir Gristion cymmer i senu (ma! Simon o Cireñ) a'l ddwylaw, ei groes sanctaidd es, dŵg hi ar ei ol iddo es; dy boenau ar fyrr a ballant, dy lawenydd byth ni dderfydd.

Cyffurau yn erbyn osnus marwolaeth.

OS bydd di yn dy glefyd yn dy glywed dy hun yn osnus gennit farw aysfyria.

1. Fod hynny yn arwyddoccau meddwl llwfr aruthur, ofni y peth nid ydyw. Oblegit yn Eglwys Dduw nid oes yn fawroedd, Esay 25.7.8. A phwy bynnac sydd

yn fyw , ac yn credu yng-Hrist ni fydd
marw^gbyth^{Ioa.11. 26.} Gadewch i'r thai a
fyddo byw heb Grist ofni marwolaeth.

Nid yw Cristianogion yn marw ,
ond pan welo Duw fod yn dda , maent
hwy^(fel Enoch) yn cael eu cyfnewidio at
Dduw. Nid yw eu poenau ond cerbydau
tanliyd Elias , iw dwyn ir nefoedd : neu
megis cornwydydd *Lazarus* , i'w danfoni
fynwes *Abraham*. Ifed yn fyrr, os wyt
ti vn or rheini sydd mal *Lazarus* yn caru
Crist , nid yw dy glefyd hyd farwolaeth,
ond er gogoniant i Dduw : yr hwn o'i
gariad a gyfnewid dy farwolaeth fywioli
sywyd tragwyddol. Ac os darfui lawer
o'r gwyr anghristianogawl, sefyd y cenedlo-
edd, *Socrates*, *Curtius*, *Seneca* &c farw
yn ewyllyscar (pryd y gallasant syw)
mewn gobaith o anfarwoldeb yr enaid; a
fyddi di wedi cael dy ddygiad i fynu cy-
hyd yn yscoll Grist , (ac yr awr hon wedi
dy alw i wledd briodas y bendigedig *Owen*)
Dad. 19. 7. yn vn o'r gwahoddwyr hynny
a naccâodd o ddyfed ir wledd orfoeddus
bonno? Na atto Duw.

2. Cofia nad yw dy drigfa di yma , ond
ail radd o'th sywyd : o blegit wedi i ti
fyw yn gyntaf nawmis y nghroch dy fam,
yr oedd yn anghenrhaid dy yrru oddiyno
i fyw yma mewn ail-radd ar sywyd. A
phan ddarfyddo y rhif or misoedd , a obo-
dodd Duw i ti i fyw yn y bywyd hwn , y
mae'n rhaid i ti vn ffonyd adel hwn , a
myned i'r trydydd radd yn y byd arall , yr
hwn ni ddiwedda byth. Yr hwn , i'r thai.

Gen. 5.
24.

sydd yn byw, ac yn marw yn yr Arglwydd,
 sydd yn rhagori cyn belled ar y fâth fyda
 hwn, ac y mae hwn yn rhagori ar sywyd
 yn a fâi yn byw ynghroth ei fam. I'r by-
 wyd olaf ar godid occaf hwn, trwy y drws
 hwnnw yr aeth Crist ei hun, a'r holl
 Sanctiau a fuont o'th flaen di, ac felly yr
 aiff y cwbl o'r lleill ar eu hól hwynt a
 thithau. Pa ham y dylit ti ofni y peth
 sydd gyffredin i holl etholedigyn Duw? Pa
 ham y bydd hynny mor ansodlon gennie-
 ti, yr hyn oedd mor groesawgar gyd a'g
 hwynt oll? Nac ofna farwolaeth, canys
 fely mae hi yn Exodus o'r drwg, felly y
 mae hi yn Genesis o syd gwell:diwedd ar-
 ferol, ond dychreuad bywyd tragwyddol.

3. Ystyria nad oes ond tri pheth a eill
 beri marwolaeth mor ofnadwy i ti: yn
 gyntaf, y golled sydd i ti o'i phlegit: yn
 ail y boen sydd ynddi: yn drydydd, y
 digwyddiadau echryslon sydd yn canlyn
 ari hol. Nid yw y rhai hyn eu gyd, ond
 megis gwrechion o dân ellyll ac ofn dia-
 chos. Canys am y cyntaf, os wyt ti yn
 gadel vma, dda darfodedig, y rhai a eill
 lladro'n eu lledratta, di gai yn y nesoedd
 wr drysawr, yr hwn ni ellir byth moi
 ddwyn oddiarnat: nid oedd y rhai hyn
 ond benthyg i ti, megis i oruchwiliwr dan
 gyfrif. Y rhai hynny a roddir yn wobr
 tragwyddol i ti. Os wyt ti yn gadel gŵra-
 ig gariadus, di gai dy briodi â Crist, yr
 hwn sydd gariadusach. Os wyt ti yn gadel
 plant a chyfeillion, di gai weled yno dy
 holl

holl henafiaid duwiol, ar plant a ymawdasant: Ie Crist a'i holl Sainctiau a'i Angelion; a chynifer o'th plant ti ac ydynt blant i Dduw, a ddaw yno ar dy ol

Ioa. 14. 1. di: yr ydwyt ti yn gadel meddiant *datarol*, a *Thŷ oiglai*: a thi a gai feddu etifeddiaith nefol, ac eisteddie mewn gogoniant, yr hon a brynwyd, a baratowyd ac gadwyd i ti. A pha golled sydd i ti?
Na, onid yw marwolaeth yn elw i ti?
Dos adref, dos adref, a nyni a ganllynwn
ar dy ol di.

Yn ail, am y boen ym marwolaeth: y mae ofn marwolaeth yn poeni llawer, yn fwy na gloes angau: Canys y mae llawer Cristion yn marw heb na gloes na phoen. Pianna *Angor d'obaith ar y sail gadarn o Air Duw*, yr hwn a addawoddberfieithio ei nerth yn dy wendicoli, ac ni chynnwys dy demtio di' *wrachlaw yr hyn a ellychei ddwyn*.

7 Cor. 3. 10. Yn olaf, am y digwyddiadau echryslon
13. yr rhai a ganlynant ar ôl marwolaeth, nid ydynt yn perthynu i ti yr hwn wyt aelodo Crist: Canys fe ddarfu ei Crist trwy ei farwolaeth, dynnu ymmaith golyf Angau i'r ffyddloniaid. *Fel nad oes yr awr hon*

Rha. 3. 1. *ddim damnedigaeth ir rhai sydd yng-Hrist Iesu.* Ac y mae Crist yn rhag-dystiolaethu, fod yr hwn a gredo ynddo ef i gael bywyd

Ioa. 5. 24. tragwyddol, ac nad eiff i ddamnedigaeth, eithr myned trwedd o farwolaeth isfywyd. Ir perwyl hyn, y mae yr yspryd glân yn dywedyd: *Bendigedig yw'r meirw yr rhai sydd yn meirw iñ yr Arglwydd: A*

bod o hynny allan yn gorphywyso oddiwrth eu blinderau; a'i gweithredoedd a'i canlynant. Gan hynny er mwyn y ffyddloniaid y llyngewyd angau mewn buddugoliaeth, ai golyn, yr hwn yw perchod, ar cyflog am dano a dynnodd Crist ymmaith yn ollawl. Oddi yma y gelwir marwolaeth o herwydd ein cyrph ni, yn Dad. 14. hun gwsc, ac yn orphywyisia: O herwydd Esa. 2. c. ein eneidiau, ymadawiad mewn hedd-wch, a myned at ein Tâd nefol: symudiad oddiwrth y corph hwn, i snyder at yr Arglwydd: ymddattodiad yr enaid a'r corph i fod gyd â Christ. Eetha ddwedai? a Cor. 5. gwerthsawr yngolwg yr Arglwydd yw marwolaeth ei Sainctiau ef. Nid yw y poenau hyn, ond llafur a chlefyd i ti i escor ârwywyd tragwyddol. A phwy nid a'i trwy vffern i snyder i baradwys? chwathach trwy farwolaeth? Nid oes dim sydd raid i ti ei osni yn ôl marwolaeth: nid rhaid i ti osni moth hecbodau, oblegit i Grist dalu dy bridwerth, na'r Barnor, oblegit efe yw dy Frawd cariadol, na'r bedd, o blegit gwely yr Arglwydd yw, Nac vffern oblegit dy Iachawdwr sydd yn cadw yr agoriadau, nar cythraul, oblegit mae Angelion sanctaidd Duw yn gwersyllu o'th amgylch, ac nid ymadawant â rhysi es dy ddwyn i'r nefoedd. Ni buost erioed negoffach i fywyd tragwyddol; gan hynny gogonedda Grist yn dy farwolaeth fendigedig. Bywaid yn gyffsur-lawn, tyred Arglwydd Iesu, Canys y mae dy

dy was yn dyfod attar , yr wyf yn ewyll
yscar Arglwydd, Cynnorthwya fynghen-
did.

*Saith o feddyliau sancteiddiol, ac ecb-
enidiau galarus un claf lesc, yn
barod i farw.*

YR awrhon, yn gymaint a bod Duw
o'i anfeidrol drugaredd felly yn ty-
meru ein poen a'n clefyd , fel nad ydym
ni ym mron llewygu bob amser , mewn
eithafion trymder a gofid ; eithr weithiau
ynganol efn trymgur a'n cyfudd y mae
yn cennadu i ni beth esmwythder a llony-
ddwch , i'n cyffuro a'n dadebru ein hunan-
in : y mae 'n rhaid i ti gymmeryd pris(gan
ystyried mor syrrsyw'r amser sydd i ti, naill
a'i i ynnill, a'i i golli ylloeoedd yn dragw-
yddol) i wneuthur y gorau o'r amser tra
fo dy chwythod yn gwasanaethu , yr hyn
y mae Duw yn ei ganniadhau i ti : a thra
fo yr ychydig amser o esmwythder , i gal-
clun nerth yn erbyn gofidiau mwy o gy-
studd. Gan hynny tra byddo i ti amser
i ymdroi , a pheth llonyddwch , arser o
rai or meddyliau ar ocheneidiau byrion
sydd yn canlyn.

T meddwl Cyntaf.

Gan weled fod pob dŷn yn dyfod i'r byd hwn mewn dagrâu, yn myned trwyddo mewn chwys, ac yn ei derfynu mewn galar. Oh pa beth sydd ynddo: y dylai ddyn ddymuno byw yn hwy ynddo. Oh pa ynsfydrwydd yw, lle mae y Mordwywr, yn rhwyfo a'i holl nerth ifyned i'r hafn dymunol, neu lle mai i'r ymdeithydd byth heb orphywys nes myned i ben e'i daith; ein bod ni yn osni cael golwg ar yr hafn; ac am hynny yn chwennych bwrw ein llestr yn ol, i gael ei churo beunydd gan dymestloedd dryccinog? Yr ydym ni yn wylo wrth weled 'pen ein tiuth, ac am hynny yn dymenno ein siwrnai yn hwy, fel y gallem ni fod yn flimach wrth ymdeithio rhyd: coeglwybr cecrusrifwnt.

Trysprydol Ochenaid ar hynny.

OArglwydd nid yw y bywyd hwn ond pererindod trafferthus, ychydig ddyddiau, a llawn drygioni, ac yr wyf wedi blino arno o herwydd fy mhechodaau. Gâd i mi gan hynny (O Arglwydd) ddeisfyfu

ddeisysu er dy Fawrhydi yn syaghlaſ wely
 hwn, fel y gwnaeth Elias dan y ferywen
 z Ere. 19 4.
 ddarfod i' mi syw cyhyd a hyn, yn y dy-
 ffrym hwn o drenni : Cymmer fy enaid i'th
 law drugarog, canys nid wyf well na'm Ta-
 dan :

Tr ail Feddwl.

Rha. 7. 24. Iac. 4. 1. Gal. 5. 17

Meddwl â pha ryw fath gorffo
 bechod i'th amgylchwyd, pa fath
 ryfel dinesig ac amrafael cartrefol a gynn-
 wysir yn y byd bychan; y cnawd yn gw-
 thryfela yn erbyn yr yspryd : anwydau yn
 erbyn reswm : daiar yn erbyn y nefoedd,
 ar fath syd o'th fewn am y byd o'th am-
 gylch ; ac heb fod ond un modd yn vniig
 i ddibennu, yr ymryson hwn, sef marwo-
 laeth, yr hon (ya yr anifer y gwelo Duw
 fod yn dda) a neilldua dy yspryd oddiwrth
 dy gnawd, yr rhan bur adgenedledig o'th
 enaid, oddiwrth y rhan sydd amhur, a di
 adgenedledig.

Yr Ochenaid ysprydol ar yr ail
Feddwl.

Struan o ddyn wyffi : pwy am gwared
 oddiwrth gorff y farwolaeth hon ? O
 fy

fy anwyf Iachawdwr Iesu Crist, ti am
 prynaist i a'th werthfawr waed : • Aco
 blegit i ti achub fy enaid rhag pechod; fy
 llygaid rhag dagrau, am traed rhag llithro; I Petr. 2.
 yr ydwif yma o eigion fynghalon, yn rho. Dad. 5.9.
 ddi yr holl fawl a gogoniant o'm iechyd. Psal. 116
 wriaeth i'th vnig râs a'th drugaredd, gan 8.
 ddwywedyd (gyd a'r Apostol Sanctaidd)
 i Dduw i bo 'r diolch yr hwn a roddodd i 1 Cor. 15
 mi fuddugoliaeth trwy Iesu Crist ein Argl. 57.
 wydd. Psal. 145
 3.

Y Trydydd meddwl.

Meddwl fel y dylit ti fod yn ddiogel, mai eiddaw Crist yw dy e. naid: Canys y mae angau wedi cymeryd gwystlon digonol i'w siccnâu ei hunan o'th corph di, gan weled fod dy holl synhwyrâu yn dechrau marw yn barod, oddieithr yn vnig synwyr i glywed poen: eithr gan fod dychreuad dy sylweddiaid, yn dechrau mewn poen, rhyfedda, lai os dy ddiben a derfyna mewn griddfanau. Ond os yw y cystuddiau anferol hyn (yr rhai ydynt yn vnig yn dolurio dy gorff) mor hocnus: O Arglwydd, i wyl a ddichon oddesftân yffol? pwy a eill bresswyllo yn y noscfeidd trag. wyddol.

deisysu er dy Fawrhydi yn synglaf wely
 hwn, fel y gwnaeth Elias dan y ferywen
 yn ei gyfudd : digon yw O Arglwydd
 ddarford i mi syw cyhyd a hyn, yn y dy-
 ffrym hwn o ddueni : Cymmer fy enaid i th-
 law drugarog, eays ni d wyf well na'm Ta-
 òan :

Trail Feddwl.

Rha. 7.
24.

Meddwl â pha ryw fath gorffo
 bechod i'th amgylchwyd, pa fath
 ryfel dinesig ac amrafael cartrefol a gynn-
 wysir yn y byd bychan; y cnawd yn gw-
 thryfela yn erbyn yr yspryd : anwydau yn
 erbyn reswm : dair yn erbyn y nefoedd,
 Iac. 4. 1. ar fath fyd o'th fewn am y byd o'th am-
 Gal. 5. 17 gylch ; ac heb fod ond un modd yn unig
 i ddibeannu , yr ymryson hwn, sef marwo-
 laeth, yr hon (ya yr anifer y gwelo Duw
 fod yn dda) a neilldua dy yspryd oddiwrth
 dy grawd, yr rhan bur a dgenedledig o'th
 enaid, oddiwrth y rhan fydd amhur, a di
 adgenedledig.

Yr Ochenaid ysprydol ar yr ail
Feddwl.

YS truan o ddyn wylfi : pwys am gwared
 oddiwrth gorff y farwolaeth hon ? O
 sy

sy anwyf Iachawdwr Iesu Crist, ti am
prynaist i a'th werthfawr waed : • Aco
blegit i ti achub sy enaid rhag pechod ; sy
llygaid rhag dagrau, am traed rhag llithro; ^{1 Petr. 2.}
yr ydwysfyma o eigion fynghalon, yn rho. ^{Dad. 5. 9.}
ddi yr holl fawl a gogoniant o'm iechyd. ^{Psal. 116}
wriaeth i'th vning râs a'th drugaredd, gan ^{8.}
ddywedyd (gyd a'r Apostol Sanctaidd)
i Dduw i bo'r diolch yr hwn a roddodd i ^{1 Cor. 15}
mi fuddugoliaeth trwy Iesu Crist ein Argl. 57.
wydd. ^{Psal. 145}

3.

Y Trydydd meddwl.

MEddwl fel y dyli ti fod yn ddio-
gel, mai eiddaw Crist yw dy c-
naid : Canys y mae angau wedi cymeryd
gwystlen digonol i'w siccnâu ei hunan o'th
corph di, gan weled fod dy holl synhwyrau
yn dechrau marw yn barod, oddieithr yn
vning synwyr i glysweid poen : eithr gan fod
dychreuad dy sylweddiaid, yn dechrau
mewn poen, a nysedd, lais dy ddiben
a derfyna mewn griddfanau. Ond os yw
y cystudiau anferol hyn (yr rhai ydynt
yn vning yn dolurio dy gerbyd) mor hocetus:
O Arglwydd, i wy a Idiclon oddes tñ y sylw
pwys a eill bresywlio yn y llifes ydd traeg
wyddol.

*Tr Ochenaid y sprydel ar y trydydd
Meddwl.*

OArglwydd Iesu Grifft Mâb y Duw byw, yr hwn wyt yr unig physyg-wr a ddichon esmwythâu y dolur ar fyng-horph, a rhoi fy enaid i fywyd tragwyddol: gosod dy ddioddefaint, dy Groes, a’th Angau, rhwng fy enaid a’th Farnedi-gaethau di: a gad i haeddedigaethau dy vfydd.dod sesyll rhwng cyflawnder dy Dâd am anufyddod innau, aë oddiwrth y poeuau corphorol hyn, derbyn fy enaid i’th dragwyddol danghneddys: Canys yr wyf yn llesfain wrthit gyd â Stephen, Arglywydd Iesu de, byn fy yspryd.

Act. 7.59

Y pedwerydd Meddwl.

Meddwl nad yw yr hyn gwaethaf a eill marwolaeth ei’ wneuthur, ond anfon dy enaid yn gynt nac y mynnai dy gnawd, at Grifft a’i lawenydd nefol: cofia mai ’r hyn gwaethaf yw dy cbairli gorau: Y gwaethaf gan hyrny o farwolaeth, sydd yn gynnorthwy ac nid yn beth niweidiol.

Yr

*Ir Ockenaid ysprydol ar y pedwerydd
Meddwl.*

O Arglywydd Iesu Crist, Iachawdwr
pawb oll arâ ymddiriedant ynot ti:
na thro heibio mor hwn sydd yn rhedeg
yn ei drueni, at dy Râs, am ymwaredu a
thrugaredd. O datcau y lleferydd melys
ynglustiau fy enaid, yr hyn a adroddai
wrth y lleidr ediferiol ar y groes: *sef, y Lnc. 23.*
dydd hwn y byddi gyd â myfi ymharradwys. 43.
Canys yr wif fi (gyd a'r Apostol) om he- *Phil. 1:*
naid yn dywedyd wrthit ti, *yr wif yn a... 23.*
ffyf, fy ymddattodiad a bod gyd â Christ.

Y pummed Meddwl.

Meddwl (os wyt ti yn osni marw)
nadoes ym mynudd Sion un farw-
laeth: *Canys yr hwn sydd yn credu yng-Hrist Ioas 11.*
ni fydd marw byth, A phe bâit ti yn dy-
muno byw, yn ddi-anmau y mae y by-
wyd tragwyddol (i'r hwn y mae y farwo-
laeth hon yn dy adwya) yn rhagori ar bob
peth. Yno y mae yr hell ffyddleniaid a
ymadawsant (gwedi gwneuthur diben ar
eu trueni) gyd â Christ, yn byw mewn
hyfrydwch: ac yno yr a yr hell rai duwiol
y dynt

y dynt yn fyw wedi eu hymgasclu allan o'u
blinderau, i feddiannu yr orphywyssa drag.
wyddol gyda'g ef.

*Yr Ockenaid ysprydol ar y pummed
Meddwl.*

O Arglwydd, yr wyt ti yn gweled llid
a malis Satan, yr hwn (megis llew
rhuadwy yn rhodio oddiamgylch, gan
geisio y neb a allo ei lyngcu, ac yn ei
ddangos ei hun yn fwyaf trafferthus, pan
fo dy blant di yn wannaf ac yn tynnu yn
neslaf i'w diben. O Arglwydd argyoedda
ef, ac ymddiffyn fy enaid. Y mae ef yn
ceisio fy nychrynu i â marwolaeth, yr hon
y mae fy mhechedau yn ei gwbl haeddu.
Ond gât ti i'r Yspryd glan ddiddanu fy
enaid â diogeli wydd o fywydtragwyddol,
yr hwn a brynedd dy werthfawr waed.
Esmwythha ar fy mhoen, chwanega fy am-
mynedd, ac (os dy fendigedig ewyllys
yw) dibenna fy mlinderau : Canys y mae
fy enaid yn deisysfu gyd a'r hen Simeon fen-
digedig : yr awrhon Arglwydd gallwng fi
dy was i ymadel mewn tanghnedd yf yn ôl dy
air.

Luc.2.29

Y chweched Meddwl.

Meddylia wrthyd dy hun, pa fath
fendith a i oddodd Duw arrati,
wchlaw llawer miloedd o'r byd, megis
lle maent hwy naill ai yn baganiaid, yr
rhai nid ydynt yn addoli'r gwir Dduw,
neu yn'ddelw-addolwyr, y rhai ydynt yn
gau-addolwyr, y gwir Dduw. Ty di a
a fuost syw mewn Eglwys wir Gristiano- Act. 26. 6
gawl, ac a gesaist râd i farw yngwir ffydd 7.
Grist, ac i gael dy gladdu ym medd gwei- Luc. 14.
sion Duw, y rhai oll a wiliant am obaith 14.
Israelt, cyfodiad eu cnawd yn Adeysodiad
y cyflawn.

Trochenaid y sprydol ar y chweched meddwl.

OArglywydd Iesu Crist, yr hen wyt
yr adeysodiad ar bywyd, yr hen pwy Ioan. 11.
tynmac a gredo ynddo afydd bywer iddo farw, 25, 26.
yr wyf fi yn credu pwy bynnac sydd fyw, ac adnod 24
yn credu ynet ti, na fydd ef byth farw. My
fi a wnycaffi gysodi yn adcyfodiad y dydd Icb 19.
elaf: o ran yr wyf yn ddiogel dy fed dirfy 25, 26.
Mhrynnwr yn byw: ac er eu bryfed, yn bl mae-
wolaeth, ddifay corph hwn, eteun i a gaf

y dynt yn fyw wedi eu hymgasclu allan o'v
blinderau, i feddiannu yr orphywyssa drag.
wyddol gyda'g ef.

*Yr Oechnaid ysprydel ar y pummed
Meddwl.*

O Arglywydd, yr wyt ti yn gweled llid
a malis *Satan*, yr hwn (megis llew
rhuadwy yn rhodio oddiamgylch, gan
geisio y neb a allo ei lyngcu, ac yn ei
ddangos ei hun yn fwyaf trafferthus, pan
fo dy blant di yn wannaf ac yn tynnu yn
neblas i'w diben. O Arglywydd argyoedda
ef, ac ymddiffyn fy enaid. Y mae ef yn
ceisio fy nychrynu iâ marwolaeth, yr hon
y mae fy mhechedau yn ei gwbl haeddu.
Ond gât ti i' ti Yspryd glan ddiddanu fy
enaid â diogelwydd o fywydstragwyddol,
yr hwn a brynedd dy werthfawr waed.
Esmwytha ar fy mhoen, chwanega fy am-
mynedd, ac (os dy fendigedig ewyllys
yw) dibenna fy mlinderau : Canys y mae
fy enaid yn deisyfu gyd a'r hen *Simeon*-fen-
digedig : yr awrhon *Arglywydd gallwng si-
dy was i ymadel mewn langhnesddyf yn ôl dy
air.*

Pet. 5. 8

Luc. 2. 29

Y chwebedd Meddwl.

M Eddylia wrthyd dy hun, pa fath
fendith a i oddodd Duw ar at ti,
wchlaw llawer miloedd o'r byd, megis
lle maent hwy naill ai yn baganiaid, yr
rhai nid ydynt yn addoli'r gwir Dduw,
neu yn'ddelw-addolwyr, y rhai ydynt yn
gau-addolwyr, y gwir Dduw. Ty di a
a fuost syw mewn Eglwys wir Gristiano- Act. 26. 6
gawl, ac a gesaist rád i farw yngwir ffydd 7.
Gifft, ac i gael dy gladdu ym medd gwei- Luc. 14.
sion Duw, y rhai oll a wiliant am obaith 14.
Israelt, cyfodiad eu chawd yn Adeyfodiad
y cyflawn.

Trochenaid y sprydol ar y chwebedd meddwl.

O Arglywydd Iesu Grist, yr hæn wyt Ioan. 11.
yr adeyfodiad ar bywyd, yr hæn pwy 25, 26.
tynnac a gredo yrddo a fydd bywer iddo farw, adnod 24
yr wyf fi yn credu pwy bynnac sydd fyw, ac
yn credu ynet ti, na fyda ef byth farw. My
tawny eaf si gyfodi yn adeyfodiad y dydd Icb 19.
clas: o ran yr wyf yn ddiogel dy fed di fy 25, 26.
Mhrynnwr yn byw: ac er eu bryfed, yn bl marr-
wlaeth, ddifay corph hær, etom i a gaf

dy weled ti fy Arglwydd am Duw, yn
crawd hwn. Canniadha gan hynny o Crist,
er mwyn dy chwerw angau a'th diod.
defaint, i mi fod yn un or rheini, wrth ba-
Mat. 25. tai yr adroddi di y farn ar adnod hyfryd,
34. sef: Deuwch chwi fendigedig blant sy
nhad, meddiennwch y deyrnas a barat.
wyd i chwi er cyn seiliad ybyd.

T Seitbfed meddwl.

Meddylia wrthit dy hun, fel y diodde,
fodd Crist drosot ti farwolaeth fell
digedig, a digofaint Duw, yr hyn oedd
ddyledus i'th bechodau di, a pha fath boen
osnadwy, a dialeddau creulon, a ddiodde,
fodd yr Apostolion, ar Merthyrion yn ewy.
Ilysgar er mwyn ymddiffyn ffydd Crist,
pryd y gallasant gael byw pe buasent heb
gymmeryd arnynt neu yn ei wadu ef: pa-
saint mwy ewyllyscar y dylit ti fod i ym-
adel yn ffydd Crist, gan fod i ti lai oboenau
i'th pennydio, a th orthrymmu, a mwy o
foddion i'th cynorthwyo a th ddiddanu.

T scithfed ochenaid ysprydoly
y seitbfed meddwl.

Ioz. 1. 29.

Dad. 5. 1.

OArglwydd y mae fy mhechodaun yn
haeddu poenau vffern a marwolaeth
dragwyddo

dragwyddol; chwaithach y cospedigae-
thau tadol hyn, a'r rhai i'm cystuddiaist:
Eithr o fendigedig Oen Duw yr hwn wyt yn
tynnu ymmaith bechoda y byd, trugarha
"wrthis, a golch ymmaith fy holl anwi-
"redd, ath werthfawroccaf waed, a der-
"byu fy enaid i'th teyrnas nefol: canys
i'th law ni (o Dad) yr wyf yn gorchym-
"myn fy yspryd, a thydi am prynaist i,
"o Arglwydd, tydi Dduw y gwirionedd.

Psal. 31.3

*Tr awrhon fe ddylai y clwyfus
ddanfon am ryw Fugail
duwiol dyscedig.*

ER dim ar o fo cofia (os bydd i ti fodd
yn y byd) ddanfon am ryw Fugail
duwiol bucheddol, nid yn'vnig i weddio
drofit ti, "yn dy farwolaeth, (canys Duw
yn y cyfryw achos a addawodd wrando
gweddiau y prophwydi cyflawn ac Henu. Gen. 26
riaid yr Eglwys) eithr hefyd ar dy gyffes 7.
a'th edifeirwch disrifol, i'th rhyddhau di 18.20.
oddiwrth dy bechoda. Canys fel y rho-
dës Crist iddo ef alwedigaeth i'th sedy-
ddio di i edifeirwch, er mwyn maddeu- Mar:1.4
ant pechoda: felly y rhoes ef hefyd iddo Act.9.4.
ef alwedigaeth a gallu ac awdurdod ar I Cor.5.
dy edifeirwch: i'th rhyddhau di oddi. 4.
wrth dy bechoda: mi a rof i ti agoriadau
Teyrnas nefoedd, a pha beth bynnac a
twymach di ar y ddaiar, a fydd yn rhwym

- Mat. 16. yn y nesoedd: a pha beth bynnac a rydd.
 19. aech di ar y ddaiar, a ryddheuir yn y ne-
- Mat. 18. foedd. A thrachefn, yn wir meddafi chwi,
 18; y peth a rwymoch ar y ddaiar a rwymir
 yn y nesoedd, a pha beth bynnac a rydd-
 haoch ar y ddaiar a ryddheuir yn y neso-
 edd. Athrachefn, derbynniwch yr Ysp.
 tyd glân, pechodaau pwy bynnac a ollyn-
 goch a ollyngir, a phechodaau pwy bynnac
 10a. 20. a attalioch a attelir. Yr oedd yr athra-
 21. 23. wiaeth hon cyn hyned yn Eglwys Dduw,
 ac oedd Job, canys y mae Elihu yn dywe.
- Job. 33. dyd iddo pan fyddo Duw yn taro dyn a
 thrymigwsc ar ei wely, fel y byddo ei enaid
 ynnesbau i'r bedd, a'i fywyd ir dinistrwyr,
 os bydd gyd a'g ef gennad o ladmerydd,
 un o fil i ddangos i ddyn ei vniiondeb ef:
 yna efe a drigarhâ wrtho, &c. ac yn cy-
 datteb i hyn medd St. Iaco, Os gwraeth y
 claf bechodaun (ar ei edifeirwch a gweidi yr
 Henuriaid) hwy a faddeuir iddo. Y mae i'r
 rhain awdurdod i gau y nesoedd, aci
 draddodi(y pechader astan di.edifeiriol)
 Jac. 5.15. i Satan: Canys nid yw arfau eu gwenido.
 gaeth hwynt yn gnawdol, eithr, &c. ac i
 fod a dial mewn parodrwydd yn erbyn
 anfydd.dod. Y mae iddynt iyr agriad
- 1 Cor. 5. i ryddhau, am hynny y gallu.
- 2 Cor. 10 Nid yw yr Escobion a Bugeiliaid yr E-
 glwys yn maddeu pechod trwy vnrhyw
 allu ollawl neu gyflawn awdurdod o hon-
 ynt eu hunain, (canys felly yn vniig y mae
 eu Meistr Crist yn niaddau Pechodaun)
 eithr yn weinidogawi, megis gweision i
 Crist

Grist a'i oruchwiliwr, o herwydd ddarfod iw Harglwydd a'i Meistr orchymmyni yr agoriadau yn eu hymddiried ffyddlawn a hymy yw, pan fyddont yn mynegi netz yn adrodd, nill a'i yn gyhoeddus, a'i'n ddirgelefig, trwy air Duw, y peth a rwy-moneu y peth a ryddhâo a thrugareddau Duw i bechaduriaid edifeiriol, neu ei Farn i bechaduriaid ffyfniig di edifeiriol: ac felly yn gofod, ac yn adrodd yr addewidion cyffredinol, neu sygythian, i'r edifeiriol, neu i'r di-edifeiriol. Canys y mae Crist or nesoedd trwyddyt hwy (megis twy ei weinidogion daiarol) yn adrodd pwy y mae ef yn ei ryddhau a'i rwymo, ac i bwy i'r egyr ef byrth y nesfeidd, ac yn erbyn pa rai y cau efe hwynt: Ac am hynny nid ydis yn dywedyd: pechodau pa rai bynnac a arwyddocaccach chwi, neu a ddywedoch eu bod yn cael eu rhyddhau eithr pechodau yr hwn y ryddaoch chwi. Ymaent hwy gan hynny yn rhyddhau pechodau, oblegit bod Crist, trwy eu gweinidogaeth hwynt yn rhyddhau pechodau, megis y darsu ei Grist, trwy ei ddisgyblion ollwng Lazarus yn rhydd Ioa. 11. 44. Ac fel na allai yn dwfr arall olchi ymماith wahanglwyt Naaman, ond dwfr Jorddonen, (er bod aqnydd eraill mor loiwon) oblegit bod yr addewid wedi eisgylltu at ddwfr yr Jorddonen, ac nid at afonydd eraill, felly er gallael o ddŷn arall adrodd yr yn geiriau, eito nid oes iddynt mor cyffelib nerth a gallu, i wei-

Thio yn y cydwybod, megis y mae pan fŷ.
 ū dont wedi eu hadrodd o enau Gweinidog a Duw: oblegit bod yr addewid gwedi ei gysylltu at air Duw yn eu genau hwynt: Canys hwynt hwy a etholodd efe, a alwodd, ac a neillduodd efe i'r gorchwyl hwn, ac iddynt hwy y gorchymynnodd efe weinidogaeth y Cymmod. Trwy eu sanctaidd alwedigaeth, hwy a dderbyn niasant yr Yspryd glân, a'r gallu gweinidogaeth o'r rwyomo a rhyddhau. Hwynt hwy a ddanfonwyd allan gan yr Yspryd glân, i'r gorchwyl hwn, i'r cyfryw y galwyd hwynt.

A&t. I. 24. Rhu. I. 1. 2 Cor. 5. 28. 19. A&t. 13. 2.

Ac y mae Crist yn rhoi gallu iw weinidigion i saddeu pechodau i'r edifeiriol, yn yr unrhwyd eiriau ac y mae efe yn dysgu i ni yngwedi yr Arglwydd, ddymuno ar Dduw saddeu i ni ein pechodau, i sicrhau holl bechaduriaid edifeiriol, fod Duw trwy ryddhâd ei weinidigion, yn haeddegigaethu Crist yn cyflawn saddeu iddynt eu holl bechodau. Felly pa beth bynnac y mae Crist, yn ei osod ar lawr yn y nef, in *foro iudicii*, yr un peth y mae ef, yn ei adrodd ar y ddaiar, trwy ei weinidogion

Lnc. II 4. tanghnefeddus in foro pœnitentia: felly me 2. Cor. 5. gis y cymododd Duw y byd ag ef ei hun, 48. trwy Iesu Crist, felly y darfu iddo esf medd yr Apostol Jroddi i ni wenidogæth y cymod bwn: ses, i Fugeiliaid praid Crist.

Yr hwn a'i danfonodd hwynt i sedyddio gan ddewedyd: ewch a dysgwch bob aenadloedd: gan eu bydyddio hwynt dyc. A'i danfonodd

danfonodd hwynt hefyd i ryddhan pe chodau, gan ddywedyd, fel y danfonodd synhâd fi, felly yr wyl finnau yn eich danfon chwithau: pechodau pwybynag a ryddhaoch a ryddhauir iddynt. Megis gan hynny naddichon neb sedyddio Cer iddo arfer o'r yn dwfr ar geiriau Jond yn vniig y gweinidog cyfreithlawn, yr hwn a alwodd Crist ir swydd ddwywawl hon, ac y rhoddes iddo awdurdod ynddi: felly er gallu o'r craill gyffuro a geiriau da, ettoni oll yr yn ryddhau oddiwrth bechod, ond yn vniig yr rhai y gorchymvnodd Crist y Weinidogaeth sanctaidd, ai air o gymamod iddynt: Ac am ei *Absolution* hwynt, ymae Crist yn dywedyd, yr hwniach gwrandawchwi am gwrendy innau: mewn achos amheus, di a ofynni gyngor i gyfreithiwr Luc. 10. celfyddgar: ymherygl clefyd dy a ofynni 15. addysc dy physygwr discedig, ac onid oes dim perygl mewn ofn damnedigaeth, i fod yn farnwr iddo ei hun?

Calvin ddyfscedig sydd yn deongli y ddysceidiaerth hon yn dra-eglur: *Etsi omnes mutuo nos debeamus consolari &c.*

"Er bod yn ddyledusini gyffuro a ner-thu y naill y llall yn hyder trugaredd "Dduw (medd efe,) etto yr ydym ni yn "gweled fod y gweinidogion gwedi eu "gorchymmyn ai hordeinio, megis yn "dystion, ac yn feichiau i sicrhau eim cy-dwybodau o faddeuant pechodau: yn "gymaint ac y dywedir eu bod hwy yn "rhyddhau pechodau" ac yn gollwng e-

Io. 20.

32, 13

2 C.W. 3

13, 15

" eneidiau yn rhyddion. Cofied pob dŷn
 ffyddlawn gan hynny, y dylai efe (os bydd
 " efe oddifewn wedi ei orthrymmu a'i gy-
 " studdio gan bwys ei bechod) nad esglus
 " y cymmorth a'r ymwared y mae i
 " Arglwydd yn ei gynnyg iddo ef, sef yw
 " hynny, wneuthur o honaw (er mwyn
 " eimwythâu ei gydwybod) gyffes neill-
 " duol ei bechodau, wrth ei Fugail neu
 " ei Dâd enaid, a deifyfu ei neillduol gyn-
 " northwy ef, yn gyffur a diddanwch i w
 " enaid: swydd yr hwn yw (yn gyfystal
 " yn gyhoeddus ac yn neillduol, weinido-
 " gaethu diddanwch Efengylaidd i werin
 " Duw.

Y mae Beza yn mawr "gammol yr arfer hon, A Luther yn dywedyd, mai gwell oedd ganddo ef golli miloedd o fydoedd, na chynnwys tatlu cyffes neillduol allan or Eglwys. Yr oedd ein Eglwys ni érioed yn ymddiffyn, ac ymaentumio yn dynn y gwirionedd o'r athrawiaeth hon, ac yn dra-chyfion, yn diddymmu ac yn ymwrthod a'r Aughrisnogawl gamarser o'r ba-beiddglust gyffes, yr hon y maent hwy yn ei frathu a'i osod a'r eneidiau Cristianigion, megis yn aberth perthynassol, ac yn dâl haedddegigol am bechod: gan wascu eu cydwybodaui gyffestu, pryd y bydont heb gynnwrf o gledi, ac i rifo eu holl bechodaau, yr hyn sydd amhossibl, megis y gallenthwy yn y modd hyn feisio i waelod dirgelion yr holl bobl, yr hyn yn fynych sydd yn digwydd ei fod yn beryglus, nid

nid yn vnig i ddynion neillduol, eithr i bob graddau cyffredinol hefyd: Eithr gwirionedd gair Duw yw, na ddichon yn Mat. 2.7.
 dŷn a gafas yrddau yn *Eglwys Rufain* rhy-Luke 5.
 ddau pechadur yn union: Oblegit ago-21.
 riadau *rhyddhâd* neu *absolution*, ydynt Mat. 16.
 ddau: yn ydyw agoriad yr Awdurdod, a 19.
 hwnnw yn vnig sydd eiddaw Crist, y llall I Cor. 4.
 ydyw agoriad y weinidogaeth, a hwn y 2 Cor. 5.
 mae ef yn eiroddi iw weinidogion ei hun, y 20.
 rhai ydynt o'r achos hono yn weinidogion I Cor.
Crist Goruchwilwyr dirgeledigaethau Duw 12. 16.
cennadau y Cymnod, Escobion, Bugei liaid, 1 Ioa. 4:
Henu iaid &c. Eithr nid ordeiniodd Duw 1.
 erioed yn y Testament newydd, yn offei-Jer. 25.
 riadaeth i aberthu, ac nid yw yr enw *Ιησέας* 19.
 yr hyn yn briodol a arwyddocca *Sacerdos* 101. 20.
 sef offeiriad i aberthu, wedi ei roi ar yn Mat. 27.
 swyddog ei *Crist* yn yr holl Testament 4.
 Newydd. Ac nid ydym ni yn darllain am
 yr yn a gyffesiodd wrth offeiriad yn yr
 holl Testament Newydd, ond yn a hw-
 ntw oedd *Iudas*. Ac nid oedd yr yn gwir-
 offeiriad yn y Testament Newydd, ond
Crist yn vnig. Ac nid ces yn rhai o'i offei-Heb. 7.
 riadaeth esiw chwplau ar y ddaiar, ond yr
 hyn y mae esyn ei gyflawni yn y nesoedd
 wrwy wneuthur *cyfryngod* trofom ni. Heb. 8:4
 Heb. 7:12
 Wrth weled gan hymny nad ordeiniodd
Crist, yn dresn ar offeiriadau i aberthu: a-
 bod yr offeiriadau pabaid ym goeg gan-
 dynt gael eu galw yn weinidegion yr *Esen-*
gyl; i'r rhai yn vnig y gorchymynnodd
Crist ei agoriadau, y mae yn digwydd yn
 angenheidiol na eill yn offeiriad paliad.

nac esymune narbyddhau yn pechadar yn union, ac nad oes iddynt ddim cyflawn der cyfreithlawn i ymmyrryd ag agoridau Crist. Eithr nid y camarfer Anghrist-nogawl o'r ordeinhad oruchel hon, a ddy-lai fwrw i lawr yr arfer gyfreithlawn o honi, rhwng Cristianogion a'i Bugeiliaid mewn cyflwr o gyfyng gyngor, neu orth-rymder cydwybod, o herwydd yr hyn beth, yr ordeiniwyd yn bennaf.

Ac mewn gwirionedd nidd oes vnrhyw fodion mor odiaethol i ostwng calon falch neu i adeyfodi yspryd gostyngedig, ac ydyw yr ymddiddan ysprydol hwn rhwng y Bugeiliad a'r defaid gosodedig tan eu dwylaw hwynt. Os oes gan hynny, yn pechod yn pwysol ar dy gydwybod, cysfaddef wrth weinidog Duw: gofyn ei gyngor, ac os gwir edifarhei, derbyn ei rhyddhâd ef. Ac yno'nac ammau *in foro conscientiae* sef, yn llys dy gydwybod, na bydd dy bechodau wedi eu maddau yn ollawl ar y ddaiar, cystal a phe bait ti yn clywed Crist ei hun *in foro iudicii* sef yn llys y farn, yn adrodd maddenant am danynt yn y nefoedd. *Qui vos audit, me audit;* yr hwn ach gwrandawo chwi am gwändig. Prawf hyn, a dywaid i mi pa vnf a wnaid ai cael mwy o esmwythder yn dy gydwybod, nac a ellir ei adrodd mewn geiriau. Pe bai ddynion halogedig yn ystyried Teilyngdod y galwedigaeth tra-vchel hwn: hwynt hwy a barchent y galwedigaeth ymwy, ac a anrhyydeddent y gwyr sydd ynddaw,

Luc. 30.
16.

Be

Fe wna'i'r elwyfus yn dda (wedi esmwythbau ei gydwybod, a derbyn ei jryd-hâd) a chael rhif perthynassol o Cristiano-gion ffyddlawn i vno ag ef) dderbyn y Sacrament sanctaidd o Swpper yr Arglwyd iw gussuro ef, ac iw gesnu yn ei ffydd, ac iddigaloni y cythraul yn ei aruthrol am-canion. O herwydd hyn y mae y gymansfa O Nîs yn galw y Sacrament viaticum; set llyniaeth yr enaid iw daith. Ac er bod Swpper yr Arglwydd yn orchwyl eglwyfig, etto yn gymaint a darfod i'r Arglwydd (pan drefnodd, gyntaf) ei gyslegru Rhuf. 16. mewn ty neillduol, a bod St Paul yn 5. galw tai Cristianoigion yn Eglwysi i Crist: Phil. 5, a bod Crist ei hun wedi addo fôd ynglanol 2. y ffyddloniaid, lle byddo dau neu dri wedi Mat. 18. ymgynnull yn ei euw ef. Ni welaf si reswm, 20. pryd y byddo Cristianogion yn deisysfu (pan syddont mor glaf na allant ddyfod i'r Eglwys) Na allant ei dderbyn, ac na ddylai y Bugeiliaid weinidogaethu y Sacramentau iddynt gartref. Y mae ef yn dângos mwy o aneallgarwch na gwybodaeth, yr hwn sydd yn tybied tod hym yn tueddu at y Mas neu opheren neillduol: Canys yr opheren a elwir yn neillduol, nid o ran ei dywedyd mewn ty neillduol, ond o blegit (mal y mae Escob Jewel yr dysgu allan o Aquinas) bod yr offeiriad yn derbyn y Sacrament ei hun, heb e'i gyfrannu i eraill, ac yno y mae yn neillduol, er bod yr holl blwyfoliion yn bresennol, ac ya edrych arno. Y mae cymaint o ragoria-

eth rhwng y Cymmun hwn, ar llun Aaghristnofawl o'r opheren neillduol, ac sydd rhwng nêf ac vffern. Oblegit yn y Cymmun mewn neillduol deulu ar y cyfryw achos digwyddedig, yr ydis yn dilyn arfer Crist: y mae llawer o'r brodyr ffyddlawn yn ymgysarfod, yn aros y naill am y Hall.

Yr ydis yn cofio angau Crist, ac yn ei ddangos, ac y mae y Gweinidog gyd a'r ffyddloniaid ar dŷn clwyfus, yn Cymmuno. Mae yr athro Caluin yn dywedyd,

Epist. 5.6 ei fod efe o cwyllys ei galon yn caniatau
Epist. 36. rhoddi'r Cymmun ir rhai clwyfus pan fyddi'r

a:hos yn gofyn. Ac mewn arall man, y mae ef yn dywedyd, fod llawer o rysymmau trymmion yn ei orfod echu ef, fel na allai naccau, Swpp er Arglywd i'r claf. Etto mia ddymunwn ar yr holl Gristianogion ei dderbyn yn fynych (yn eu hiechyd) yn enwedig vñwaich bob mis efo'r holl Eglwys. Canys felly nid rhaid iddynt hwy mor boen yn casclu eu cyfeillion ar y fath achos, na chymaint gofid eisiau y Cymmun. Canys fel y mae'r Athro Perkins yn dywedyd yn rhagorol, nid yw ffrwyth a "nerth y Sacrement i'w synnied yn oso dedig at ryw amser pennodol i w derby: byn: eithr y mae mor helaeth ac y geill, " dyn ei chymmeryd yr amser a synno o'i enioes: nerth yr hon, pe bai ddynion yn ei gwbliddeall, nroyddai raid moi mynchyngħori hwynt i w derbyn.

Pastores omnes hic exoratos vellem, ut inquis controversiae statum penitus introspicies.

ne fideles ex hac vita migrantes, & panem
vitæ petentes, viatico suo fraudari finant, ne
lugubris in iis adimpleatur lamentatio: Pa-
riuli panem petunt, & non sit qui fran-
gat eis.

Yn gymraeg fal hyn: 'Mi a ddymunwn ar
yr holl fugciliaid edrych yn ystyrwl ar dull yr
ymraefl hon, ac na adawent i'r rhai ffy-
dilion a fyddo yn myned o'r bywyd hwn, ac yn
eisio baray bywyd, gael eu sommi am eu
lynnaeth, rhag ofn i'r galarnad trist hwnnw
gael ei gyflawni ynddynt hwy: sef y plant a
ofynnant fara ond nid oedd a dorrei idynt,
Galarn. 4.4.

Felly pan fyddo dŷn o fuchedd drygio-
nus yn marw, fe a eill ddywedyd wrth
Angau, mal y dywedoedd *Ahab* wrth ² *Bren,*
Eliab, *A gefaist ti fi o fygelyn?* Ac o'r tu ^{22.20.}
wall pan fyddis yn ddywedyd i'r pechadur
eddfirios fod Angau yn caro wrth ei
ddews, ac yn dechrau edrych yn ei wynelb-
ea a siâl ddywedyd am angau mal y dy-
wedodd *Dasydd* am *Abimaaz*. Deled a chro-
faw wrth, o blegit y mae ef yn wr da' ac yn
sod a newyddion da: efe yw cennad ² *Sam:*
Crist, ac sydd yn dwyn i mi newyddion
lawn o fywyd tragwyddol. Ac megis yr
tedd y mŵr coch yn sygn i llyngcu yr *Aiþt-*
yi ddinistraid, ac yn llwybr i'r *Israeliaid*
wtywys i feddiant gwalad *Canaan*. Felly
mae marwolaeth i'r drygionus yn sygn
eu geuffos, i fyned i vffern a damnediga-
th; ond i'r diuwiol yn borth i fywyd
tragwyddol, ac i iechydwríaeth. Ac yn
dydd

dydd i farrw yn fendigedig, a wna iawn
am holl flinderau y bywyd chwerwsiwn.

Pan fych di gan hynny yn deall fod dy
enaid yn ymadel a'th gorff, gweddia a'th
rafod os gelli, ac oni elli gweddia yn dy
galon a th feddwl, y geiriau hyn, gan bla-
nnu polygon dy enaid ar *Iesu Crist*, dy
Iachawdwr.

Gweddi wrth roddi yr Yspryd i fynu.

Io.1.29 Act.7.59 **O**en Duw yr hwn trwy dy waed a
dynaist ymماith bechodau y byd:
trugarha wrthyf bechadur Arglwydd Iesu
dyrbyn fy Yspryd. Amen.

Pan fydd o dyn clwyfus yn ymadel ar
byd, yno cled y ffyddlonniaid a fy-
ddo yn bresennol i lawr ar eu glini-
au, i orchymwyn ei enaid i Dduw
yn y geiriau byn, neu'r cyfryw.

Act.46.18 **O**Rafusol Dduw a thrugaroccaf Dâd,
yr hwn wyt yn noddfa a nerth i ni,
cymmotth hawd ei gaet mewn cyfyngder der-
chalewyrch dy lân wyneb yn gariadol yn
hyn o bryd, ar dy was, yr hwn sydd yn
gyfod yr awr hon i ymddangos yn dŷ
wydd.

wydd : Golch ymmaith Arglwydd daio
bus, ei holl bechodau ef trwy haeddedi-
gaethau gwaed Crist, fel nas rhodder
hwynt syth yn ei fauch. Chwanega ei
ffydd, ymddiffyn a chadw ei enaid yn
diogel rhag diafol ai holl Angelion diffa-
ith. Cynnorthwya ef a' th lân, y spryd, pâr
iddo ef yn awr ystyried a gwybod mai ty
di ydyw ei Dâd cariadol, ai fod efe yn
fab i ri trwy Fabwys a Rhâd. Gwared (o
Crist Iesu) werth dy waed dy hun, a nât
iddo efe fod yn golledig, yr hwn a bryna-
ist di mor werthfawr. Derbyn ei enaid,
fel y derbynnaist di y lleidr edifeiriol i'th
paradwys nesol. Gâd i'th Angelion sancta-
idd ei ddwyn ef yno, megis y dygalant e-
naid Lazarus : a channiadhâ iddo adcofy-
diad llawen yn y dydd diwaethaf. O Dâd,
eurglyw arnom trosto ef, a chlyw dy Fâb
dy hun ein vniq Gyfryngwr, yr hwn sydd
yn eistedd ar dy ddeheulaw, trosto ef a nin-
nau oll : le er mwyn haeddedigaethau y
chwerw angau a'r dioddefaint, yr hyn a
oddefodd efe drofom ni. Mewn diogel
obaith o'r hyn beth, ni ail orchymynnwyr
ei enaid ef i'th law dadol, yn y weddi sen-
digedig, yr hon a ddyscodd ein Iachawdwr
yn holl amser ein tralod a'n blinfd i ddy
wedyd wrthit.

Rhu 8.23

Ein Tâd yr hwn y c.

Hynyma am arfer dwrioddeb i farm yn yr
Arglwydd.

{Imas

Yma y eanlyn yr arfer o ddu wioldeb i farw tros yr Arglwydd, neu o acho yr Arglwydd.

YR Arfer o donwioldeb yn marw tros yr Arglwydd a gysenwir, Merthyrdod.

I Cor. 12 Me thyrdod ydyw y dystiolaeth, yr hony mae Cristion yn ei ddwyn i aethrianniaeth yr Efengyl, trwy ddioddef pob math ar farwolaeth: i wahodd llaweroedd, i nerhu a chyd-flurio pawb, i ymwaselu ac i ymgofleidio a'r gwirionedd hwnnw. I cryfryw fath a'r farwolaeth y mae Crist, ya addo coron: Bydd diffyddlon hydy dimed ac mi a roddaf i ti goron y hywyd. Yr addewid hon yr oedd yr Eglwys yn credu iddi gystal, megis y galwasant Fferthyrdd ei hun yn Goron. A Duw, i annog Cristiano-gion i syned yn galonnog i'r yrfa hon, a tynnai trwy ei ragwybodaeth, i Stephen y Meryhr cyntaf gael ei enw allan or gair Coron.

Y Mae tri rhywogaeth ar Fferthyrdd.

1. *Sola voluntate*, mewn ewillys yn vning, megis Ioan yr Efengylwr yr hwn (wedi ei ferwi mewn pair neu badell llawn o olew) a ddaeth allan wedi ei eneinio yn hytrach na'i ferwi, ac a fu farw o henaint yn Ephesus.

2. *Solo*

2. *Solo opere*, mewn gweithred yn vniq,
megis y gwirioniaid o Bethlehem.

3. *Voluntate & opere*, yn gystal mewn Mar. 2.
ewyllys a gweithred: Megis yn y Brif-Eglwys, *Stephen*, *Polycarpus*, *Ignatius*, *Laurentius*, *Romanus*, *Antiochanus*, a milo. Act. 7.

edd. Ac yn ein dyddiau ninnau *Cranmer*, *Latimer*, *Hooper*, *Ridley*, *Farrar*, *Bradford*, *Philpot*, *Sanders*, *Glover*, *Taylor*, ac aneirif orai eraill: traserch a ffydlondeb y rhai hynny i wirionedd Duw, a i dygodd i ei-nas-dan *Merthyrddod*, i seilio ei ffydd yng-Hrist. Nid creulondeb y farwolaeth ei-dr gwiriondeb, diniwaiddwydd, a san-deiddrwydd yr achos, sydd yn gwneuthur Merthyr. Ac nid yw gau gydwybod yn i Pet. 2:
ddigon o achos i oddef Merthyrddod: ob- 19.
legit gwybodaeth yng-Air Duw sydd raid ihyfforddi cydwybod yng halon dyn. **Ca-**
nys yr rhai a laddasant yr Apostolion, yn
eu cydwybodau cyfeiliornus, oedd ynt yn
ybied fod yn gwneuthur gwasanaeth da i
Dduw. A *Phaul* o frydaniaeth a serch i w-
ffodd, oedd yn chwythu bygythiau a chela-
neddyn erbyn *Seinbiau yr Arglwydd*. Yr
awr hon pa un a wna achos ein *Offeiriad*
a i Myneich *Rhufeiniaidd*, a'i bod mor
sanctaidd, vniol a diniweidiol, ac y gall
eddfosai hau a sicrhau eu cydwybodau, i
ddioddef marwolaeth ac i roddi pwys a
anglyd eu tragwyddol iechydwr iaeth arni:
Bydded Epistol St. *Paul* at yr hên Rhufein-
iaid (eithr yn erbyn ein Rhufeiniaid ne-
wyddion Anghristnogawl) yn farnwr. A o
fe

Fe ymddengys yn eglur, fod yr athrawiaeth, yr hon a ddyscodd St Paul ir hên Eglwys o Rufain, yn union yn y gwrthwyneb, mewn 26. O byngciau feliedig gwir grefydd, i'r hon y mae'r Eglwys newydd o Rufain yn ei ddyscu a'i maentumio: Canys yr oedd St Paul yn dylcuy brif Eglwys o Rufain.

1. Mai o'râs Duw y mae ein etholedigaeth ni, ac nid ex prauis operibus, sef, o'n gweithredoedd, rhagweledig Rhuf. 9.11. Rhuf. 11.5.6.

2. Ein bod ni yn cael ein cyflawnhau o flaen Duw trwy ffydd yn unig, heb weithredoedd da, Rhuf. 3.20.28. Rhuf. 4.2. Cyc. Rhuf. 1. 17.

3. Nad yw gweithredoedd da yr adgennedledig on teilyngdod eu hunain yn haeddledigol, sef yn gyfryw ac a ddichon haeddau y nefoedd Rhuf. 8.18: Rhuf. 11.6. Rhuf. 6.23.

4. Mai y llyfran hynny yn unig ydynt yma droddion Duw, a'r Scrythur ffrwythlawn o Awdurdod, yr rhai a draddodasid i gadwraeth ac i ymddiried yr Iuddewon Rhuf. 3.2. Rhuf. 1.2. Rhuf. 16.16. yr Apocrypha nid ydoedd o honyn.

5. Fod yr Scrythyrau Sanctaidd gyd a'g Awdurdod Duw Rhuf. 9.17. Rhuf. 3.4. Rhuf. 11.23. yn cyrano â Gal. 3. 21: Am hynny vwchlaw Awdurdod yr Eglwys.

6. Fod yn rhaid i bawb yn gyfystal gwyr llŷg a gwyr llên, a synno fod yn gadwedig, synych ddarllain a gwybod yr Sery.

Scrythyrau *Sanctaidd*, Rhuf. 15.4. Rbuf.
10.1.2.8 Rhuf. 16.

7. Fod holl *Luniau* y gwir Dduw, yn
ddelwau llygredig Rhuf. 1.23.a Rhuf. 2.22
iw gydsynnied.

8. Nad yw plygu y glin yn grefyddol,
o flaen deiw, neu addoli vn creadur, ond
gwir ddelw addoliaeth Rhuf. 11.4.a
gwasanaeth celwyddog, Rhu. 1.25.

9. Na ddylem ni weddio at neb ond
at Dduw yn lvnig, yn yr hwn yr vdym ni
yn Credu, Rhuf. 10.13. 14. Rhuf. 8. 15.27.
Am hynny nid at *Seinellian nac Angelion*.

10. Mai *Grist*, ydyw ein vnig Gyfryngwr
yn y nefoedd Rhuf. 8.34. Rhuf. 5.2. Ruf.
16.27.

11. Nad yw aberth Cristianogion, ddim
iarall, ond ysprydol aberthu eu heneidau
a'icyrph i wasanaethu Duw mewn sancte-
ddrwydd a chyflawnder Rhuf. 12.1. Rh. 15

16. Am hynny nid oes vn hanfodol neu
gorfforol aberthiad a'r *Grist*, yn yr O-
opheren.

12. Fod yr addoliad duwiol yr hwn a
elwir dulia yn gystal a *latria* yn perthynu
i Dduw yn vnig. Rbuf. 1.9. Rhuf. 12.11.
Rhuf. 16.18. iw cydsynniad.

13. Fod yr holl Cristianogion i weddio
at Ddnw yn eu Tafodiaith eu hwn, Rhuf.
14. 11:

14. Nad oes genym ni o honom ein hu-
nain mewn cyflwr llygredigaeth, ewyllys.
rhudd at ddaioni. Rhuf. 7.18. Cyc. Rhuf.

16.15. Fod trachwant yn yr adgenedle-
dig

dig yn bechod. Rhuf. 7. 7 8. 10.

16. Nad yw y Sacramentau yn dwy
neu roddi grâs ex opere operato, eithryna
wydd ac yn insel fod y grâs wedi ei dâwyd
a'i roddi yn bartod i ni Rhuf. 4. 11. 12.
Rhuf. 2. 28. 29.

17. Y dichon pob Cristion vniōn gredad-
wy, yn y byd hwn fod yn ddiōgel o'i ieich
ydwriaeth. Rhuf. 8. 9. 16. 35. ðrc.

18. Na ddichon yn dyn yn y bywyd
hwn yn ôl cwymïp Adda, berffuith gylla-
wni gorchymynnion Duw, Rhuf. 7. 10.
ðrc. Rhaf. 3. 19. ðrc. Rbuf. 11. 32.

19. Fod gofod crefydd wewn rhagori-
aeth a'r fwydydd neu ddyddiau, yn ddelw.
addoliaeth Rhuf. 14. 3. 5. 6. 17. 23.

20. Mai'r cyflawnder cyfrifol ei Crist,
vdyw yr vnig beth sydd yn ein gwneu-
i hyd ni yn gyflawn o flaen Duw. Rhuf. 4
9. 17. 23.

21. Fod cnawd Crist, wedi ei wneu-
thur o hâd Dafydd: nid o afarlladen trwy
drawsylweddiaid Rhuf. 1. 3.

22. Fod yr holl wir Gristianogion yn
Seintiau, ac nid yr rhai y mae'r Pâb
yn eu hurddo, au codi ar y prenniau duon.
Rhuf. 17. Rhuf. 8. 27. Rhuf. 15. 31. Rhuf.
16. 1. or 15. Rhuf. 15. 25.

23. Mai ipse Crist, Duw yr dangneddys:
ac nid itsa y Forwyn, a yssygai ben y Sarph
Rhuf. 16. 20.

24. Fod yn rhaid i bob enaid'ogyd-
wybod, fod yn ostyngedig a thalu tey-
raged i'r Awdurdodau goruchel, hynny

yw i'r iwyddogion yr rhai sydd yn dwyn
y cleddyf, Rhuf. 13.1.2. &c. Ac am hynny
mae'n rhaid ir Pâb, ac ir holl Breladiaid,
sod yn ostyngedig i'w *Emerodrwyd*, Brenhi-
nedd, ai Penneaethiad onis mynnant
dâwyn damnedigaeth ar eu heneidiau
megis *Bradychwyr*, y rhai a hybant Dduw.
ac a wrthwynebant ei Ordeinhâd ef Rhuf
13. 1.

25. Mai *Paul* (ac nid *Petr*) a ordeini
wyd trwy râs Duw i fod yn brif Apostol
i'r cenedloedd, ac felly yn ddigwyd-
dig o *Rufain* Dinas y cenedloedd, [Rhuf.
15. 15. 16. 19. 20. &c. Rhuf. 11. 14. 16. 4.]

26. Y dichon Eglwys *Rufain* gysellior.
ni, a chwympo ymmaith oddiwrth y
gwirionedd cystal a Eglwys *Ierusalem*, neu
yn Eglwys neillduol arall. Rhu. 11. 20. 21. 22.

A chan weled fod yr Eglwys newydd-
rith o *Rufain* yn yr rhain, ac mewn aneiris
o byngciau eraill, yn dysgu y gwrthwy-
neb yn union ir hyn a ddyscodd yr 'Apo-
stol, i'r Eglwys gyntaf o *Rufain*. Barned
Duw ar llythyr hwn rhygddynt hwy a
ninnau, pwy o honom sydd yn fesyll yn y
wir hên ffydd *Gatholic*, yr hon a ddyscodd
yr Apostol i'r hên *Rufainiaid*? Aconi
wnaethom ni yn dda ymadel ag hwyn
hwy, cyn belled ac y darfu iddyt hwy-
thau ymadel ac athrawiaeth yr Apostol?
A pha yn orau a'i dychwelyd at wirionedd
St. *Paul*, ai aros yn cesfdadol ym meiau
Rufain? A cos yw hyn yn wir, yna cym-
mered y mynachod ar cyfaint ofal, ac
arswydânt

arswydânt, rhag ofn nad yw hi ffydd, ond tynnach, na gwirionedd, ond bradwriaeth, na chrefydd, ond gwrthrysel, (yr dechrau wrth yr afon *Tiber*, ac yn diweddu wrth y pren teir caingc a elwir *Tibwm*) yr hyn yw achos eu marwolaeth hwynt.

A chwedi ei hanfon o ymrysongar fangor

**Apostatic*, yn hytrach nac o eisteddol, or *Apostolaidd tanghnedddefus*, o ran nas gal-

lant hwy gael eu cynnwys i ddwyn a ddeall i ddeiliaid dorri eu llyfau a thynnu eu hyfydd. dod oddiwrth eu llywydd, neu *Brenin*, i gyfodi gwrthrysel, i ennyn difrodiaeth, i frathu ac i wenwyno Brenhinesau, i ladd ac i losruddio Brenhinoedd, i chwythu i entrych awyr holl Bennaethiaid y deyrnas â *Phowdwr gwn*: Ymaent hwy yn taflu eu cyrph eu hunain, yn ddibris i w crogi, ac iw dihenyddio yn aelodau: a (heneidiau yn gadwedig, os perthynant i Duw), yr wyf yn dymuno y cyfryw an-rhydedd i holl Seintiau y neb sydd yn eu hanfon hwynt. Ac y mae i mi 'achos gyfiawn i ofni, na ddichon gwrthiau dwy Arglwyddes *Lypsius*, Bachgen *Blunston*, gwelld *Garnet*, a phedog danllyd y *Morwynion*, gadw mor gwyr hyn yn ddiantol, ac ynddie-uog ofod yr llosruddiaid iddyn eu hunain, yn hytrach nac yn Fertyroni Grifft.

A pha fâth ar gydwybod y gall un parbist alw *Garnet* yn Fertyr, pryd yr oedd ei gydwybod ei hun yn ei drechi efe i gysylldef, mai am trawriaeth ac nid am grefydd

sydd yr oedd efe yn marw? Ond os yw
offeiriadau Efengyl y Powdwr gwn yn
Ferrhyron, y mae yn rhyfedd gennys fi
pwy a ddichon fod yn llofruddion: Os y-
dynt hwy yn *Seintian*, pwy ydynt Sci-
thiaid? A pha rai ydynt *Ganibaliaid*, os
hwynt hwy ydynt *Gatholicciaid*.

Ond gan adael yr rhain, os mynnent fod
yn fadr, i aros yn ei budreddi yn oesda-
dol, (gadewch i ni, i ffyddlondeb yr rhai
y gorchymynnodd yr Arglwydd ei wir
ffydd, megis *depositum*, sef trysawr gwerth- I Tim. 6
fawr) weddio ar Dduw, ar allael o ho- 20.
nom ni arwain bywyd sanctaidd, cyfatbol
i'n ffydd sanctaidd, mewn *Duwioldeb* tu
ag at Crist, ac *wfydd-dod* at ein Brenin: Ac
os ein Iachawdwr a'n cyfrif ni fyth yn
deilwng o'r anhydedd honno, i ddio-
ddef *Merthyrdder* mwyn yr Efengyl, pa Dih. 24.
vn bynnac a'i llosci yn gyhoeddus, megis 21.
yn nyddiau y Frenhines Mari, a'i cael ein I Pet. 2.
llofruddia yn ddirgel, megis yn nhŷ'r * 17.
Inquisition: neu i oddef ein cifyddio yn
gelaneddau megis yn yr opheren osper ym * Neu
Mharis: neu i gael ein chwythau i fynu *holion*. :
gan bowdr gwn, megis i'r amcanwyd yn
llŷs y * *Parlement*: a wnel i ni gael y grâs
i weddio am gynnorthwy ei lân Yspryd, * Neu gy-
i nertha ein gwendid, ac i ymddiffyn ei manfa.
achos ef: megis y bom ni yn felio a'n mar-
wolaethau y gwirionedd Efengylaidd, yr
hwn yr ydym ni yn ei addef yn ein hei-
nioses; megis y byddom holl ddyddiau ein
bywyd yn sendigedig, trwy ei air ef, yn
nyddiau

Mat. 25. nyddiau ein marwolaeth yn fendigedig yr
 34. yr Arglwydd, ac y nydd y farn yn fendi
 Dad. 22. gedig gan ei Dâd ef Canniadâr hymn
 20: Arglwydd Iesu. Amen.

Tmddiddan byfryd rhwng yr enaid a
 Iachawdwr, yngylch kaeddedi-
 gaethau ffrytklawn ei dioddefaint
 cyfuddiol ef.

Yr Enaid.

ARGLWYDD PA HAM Y GOLCHAIST DI DRAED
 DY DDISCYBLION?

Crist. I ddyscu i ti pa foddy mae iti dy
 baratdi dy hun i ddyfod i'm Swpper i.

Ioa. 13. En. Arglwydd pa ham y golchit ti hwyn
 dy huran?

Cri. I ddyscu i ti ostyng eiddrwydd os
 mynni difod yn ddiscybl i mi.

Luc. 22. En. Arglwydd pa ham y darfu i ti o flaen
 dy farwolaeth, osod allan dy Swpper diwae-
 thaf?

Cri. Fel y gellit ti gofio yn well fy mar-
 wolaeth i, a bod yn ddiogel fod yr holl
 haeddedigaethau a darddodd o honi yn
 eiddot ti.

Ioa. 18.42 En. Arglwydd pa ham yr a'i ti i'r fath
 yll a gollai Iudas gael gafael arnat?

Cri. Fel y gellych ti wybod syned o honof fi, mor ewyllysgar i ddioddef am dy bechod di, ac yr aethost ti erioed i gyfle yn y byd i wneuthur pechod.

En. Arglwydd pa ham y dec breuaist ti Jao. 18:1
dy ddioddefaint mewn Gardd?

Cri. O Elegid mai mewn Gardd y casas Gen. 5:3:
dy bechod ti ei ddechreuad gyntaf.

En. Arglwydd pa ham y darfu i'th tri-
etholedig ddifybl gwymper yn eu trwm gwsc,
pan oeddit ti yn dechrau myned i'th lychwys Mat. 26:
ath boen?

Cri. I ddangos mai sy fi sy hunan a Esa. 63:5.
weithredoedd orchwyl dy Brynedigaeth
di.

En. O Arglwydd pa ham yr ydoedd cynifer Mat. 26:
oddichellion a go faglau wedi eu gosod am
danat ti? 4.

Cri. Fel y gallwn i dy waredu di o holl Psal. 92:3
faglau yr heliwr ysprydol.

En. Arglwydd pa ham y gydewi ti i Iudas
(oedd yn dyf adychu) dy gusani?

Cri. Megistrwy oddef geiriau gwesu-
sau twyllodus, y gallwn yn yr vnrhyw Gen. 4:5.
fan ddechrau talu iawn am bechod, o'r
cyfrw fan, y dygasai Satan ef gyntaf i'r
byd.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti a
werthu am 30 o ddarnau arian.

Cri. Fel y gallwn ni dy ryddhau di o
aethiwed tragwyddol.

En. Arglwydd pa ham y gweiddiaist ti
fryw y fath lefañ cryf a dagrau?

Cri. Felly gallwn i ddiffoddyd creulon-

- Mat. 25. nyddiau ein marwolaeth yn fendigedig yr
 34. yr Arglwydd, ac y nydd y farn yn fendi-
 Dad. 22. gedig gan ei Dâd ef Canniadha hynny
 20. Arglwydd Iesu. Amen.
-

Tmddiddan byfryd rhwng yr enaid a
 Iachawdwr, yngylch kaeddedi-
 gaethau ffrythlawn ei dioddefain
 o ystuddiol ef.

Yr Enaid.

A Rghwydd pa ham y golchaist di draed
 dy ddiscybllion?

Crist. I ddyscu i ti pa foddy mae iti dy
 baratdi dy hun i ddyfod i'm Swpper i.

Io. 13. En. Arglwydd pa ham y golchitt ti hwym
 14. dy hunan?

Crist. I ddyscu i ti ostyng eiddrwydd os
 mynni difod yn ddiscybl i mi.

Luc. 22. En. Arglwydd pa ham y darfus i ti o flaen
 19. dy farwolaeth, osod allan dy Swpper dimae-
 thaf?

Crist. Fel y gellid ti gofio yn well fy mar-
 wolaeth i, a bod yn ddiogel fod yr holl
 haeddedigaethau a dareddodd o honi yn
 eiddot ti.

Io. 18. 4. En. Arglwydd pa ham yr a'n ti i'r fab
 le ac y gallai Iudas gael gasfael arnat?

Cri. Fel y gellych ti wybod syned o honof fi, mor ewyllysgar i ddioddef am dy bechod di, ac yr aethost ti erioed i gytle'n y byd i wneuthur peched.

En. Arglwydd pa ham y decbreuaist ti Jao. 18.1
ty ddioddefaint mewn Gardd?

Cri. O Elegid mai mewn Gardd y casas
dy bechod ti ei ddechreuad gyntaf. Gen. 5.3:

En. Arglwydd pa ham y darsu i'th tiz-
itholedig ddifybl gwejmy yn eu trwm gwsc,
pan eddici yn dechrau myned i'th lychwys Mat. 26.
ab hoen? 40.

Cri. I ddangos mai fy fi fy human a
weithredoedd orchwyl dy Erynedigaeth
di. Esa. 63.5.

En. O Arglwydd pa ham yr ydredd cynifer
oddichellion aeo saglau wedi cu gesid am
danat ti? Mat. 26.4.

Cri. Fel y gallwn i dy waredu di o holl
saglau yr heliwr ysprydol. Psal. 92.3

En. Arglwydd pa ham y gydewi ti i Iudas
(eddlyn dy f. adybu) dy gusani?

Cri. N eisia'rwy oddef geirian gweisu-
sau twyllodrus, y gallwn yn yr unrhyw
fan ddechrau talu iawn am bechod, o'r
cyfeyw fan, y dygasai Satan ef gyntaf i'r
byd. Gen. 4.5.

En. Argifydd pa ham y mynnit ti a'y
wertybi an 30 o ddarnau arian.

Cri. Fel y gallwn ni dy ryddhau di o
gaethiwed tragwyddol.

En. Arglwydd pa ham y gweiddiaist ti
fwyf fath lefañ cryf a dagrau?

Cri. Felly gallwn i ddisfoddyd creulon-

A a deb

deb cyfiaunder Duw, yr hwn oedd mor tianbaid wedi ei ennynt yn derbyn di.

En. *O Arglwydd pa ham yr oedd y timewn ymdrech meddwl yn chwysu defnynnau gwaed*

Cri. Mal gan ddioddef y digofaint dy-ledus i'th pechodau di., y gellit ti fod yn fwy diosaf yn dy farwolaeth a chael mwy o gyffur yn dy wrthwynebion.

En. *Arglwydd pa ham y gweidiaist di mor fynych, ac mor ddifrifol, am fyned or cwppan hwnnw oddiwrthit?*

Cri. Fel y gellit ti ddeall echryslor rhwydd y fellbach honno ar digofaint, yr hon er ei bod yn ddyledus i'th bechodau di., yr oeddwn i y pryd hynny yn ei yfed, ac yn ei oddef trofot.

En. *Arglwydd pa ham y darfu i ti ar ol dy ddymuniad, oſtwng dy ewyllys dy bun at ewyllys dy Dad?*

Cri. I ddyscu i ti pa beth a ddylit ti ei wneuthur yn dy holl flinderau: ac mor fodlon y dylit ti ymroi i oddef trwy amynnedd y gwrthwyneb, yr hyn a weli di ei fod yn dysod oddiwrth law gyfawn

Luc. 22: dy Dâd nefol.

44. En. *O Arglwydd i ba beth y chwysais di ddagran a ddyfr a gwaed?*

Lue. 22. wrth dy feiau duon a'th anafau gwaedlyd.

25. En. *O Arglwydd pa ham y mynnit ti dy ddal, pryd y gallesit ti ddiangc gan dy elynion?*

Mat. 5.25 Cri. Fel na chai dy elynion ysprydot moth ddala di a'th taflu i garchar, i'rty-wyllych eithaf:

En.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti i' th
boll ddiscyblion dy adael, a ffoi ymaith?

Cri. Fel y gallwn ni dy gymmodi di â Mat. 26.
Dyw gan yr hwn yr ceddit tithau yn cael 56.
dy adael am dy bechod.

En. Arglwydd pa ham yr ceddyt ti yn se- Ioa. 18.8
fyll dy hunan i gael dy ddala?

Cri. I ddangos i ti fod ynghariad i i' th
iechydwriaeth di, yn fwy na chariad fy
holl ddiscyblion.

En. Arglwydd pa ham y cafas y gwr ie-
nangc ei ddal gan y milwyr, a'i ddiösc i w
dai fuddio o'i liain : yr hwn a ddaethai o'i
wely wrth glywed y trwst oedd wrth dy ddala Mar. 14:
a'i ddwyn at yr Archoffeiriad? 51,32.

Cri. I ddangos cu creulondeb hwy yn
syllindagu i, am gallu innau yn gwaredu
sy holl ddiscyblion allan o'i dwylaw ffiei-
ddgwbl hwynt, yr rhai o ni bufasai hynny,
agawsent eu trin yn waethi ganddynt hwy
nac y triniwyd y gwrieuangc hwnnnw.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy rwy- Mat. 27.2
no?

Cri. Fel y gallwn ddattod rhaffau dy
anwireddau di.

En. Arglwydd pa ham y gwadodd Petr dy
di?

Cri. Fel y gallwn dy gysaddef di o flaen
syn Nhâd, ac fel y gellit ti ddyscu nad oes Luc. 22.
dim ymddiried mewn dŷn, a bod iechyd- 57.
wriaeth yn deilliau yn vniig o'm truga-
redd i.

En. Arglwydd pa ham y dygafit di Petr
edifeiriwb, trwy ganiad y ceiling?

- Cri.* Fel na byddai i neb ddirmygwy
moddion a ordeiniwyd iw troad, er gwa-
eled y hyddont iw gweled.
- Luc. 22.** En. *Arglwydd pa ham y darfu i ti ar ga-*
16. *niad y ceiliog droi ac edrach ar Petr.*
- Cri.* Fel y gellychti wybod, heb gyn-
northwy sy-ngrâs i, na ddichon vnrhyw
foddion droi pechadur at Dduw, wedi
iddo ef vnwaith gwympo oddiwrtho ef.
- Ioa. 19.5** En. *Arglwydd pa ham yr oeddyt ti wedi*
dy ymrisco mewn gwisco borphor?
- Cri.* Fel y gellych ti ddeall mai [sy fi
ath lanhaodd di oddiwrth dy bechodau
gwaedlyd.
- Mat. 7.29** En. *Arglwydd pa ham y mynnit ti dy ge-*
roni â drain?
- Cri.* Mal gan wisco drain, ffrwythau
cyntaf y felldith, y byddai yn eglur, mae
sy fi sydd yn tynnu ymmaith y pechodau
ar felldith or byd, ac yn dy goroni diâ
choron y bywyd a'r gogoniant.
- 1 Pet. 5.** En. *Arglwydd pa ham y rhoddasid corsen*
yn dy law di:
- Mat. 27.** *Cri.* Fel y byddai yn eglur na ddaethim
29. i dorri y gorsen yffig.
- Mat. 12.** En. *Arglwydd pa ham y gwatworwyd*
20. *dydi gan yr lddewon?*
- Mat. 27.** *Cri.* Fel y gellit ti orfoleddu ar gyth-
29. reuliaid, y rhai oni bai hynny, a fuasent
Bara 16. yn dy watwor di, megis y darsu i'r Phi-
25. listiaid a Samson.
- Mat. 26.** En. *Arglwydd pa ham y mynnit ti halogi*
67. *dy fendigedig wyneb â phoer?*

Cri. Fel y gallwn lanhau dy wyneb di oddiwrth gywilydd pechod.

En. Arglwydd pa han y cuddiwyd dy wyneb di? Mat. 14.

Cri. Fel, gan ddw yn ymmaith dy ddal-^{65.}
neb y sprydol di, y gellit ti ganfed wneb sy Nhâd yn y nefoedd.

En. Arglwydd pa han i h. tanawfnt di a
ymar, ac i rh. pnyasart di i fynn?

Cri. Fel y gellit ti fod yn rhydd, oddi-
with edyrnodiau, a rhwysiadau yr y pny-^{Mat. 27.}
dion villernol. ^{30.}

En. Arglwydd pa han y mynnit ti dy

Cri. Fel y gallu Dduw a hodd tangh-
eddys wrthi ti trwy ei air ai y spryd. ^{Mat. 27.}

En. Arglwydd pa han y rhodded cleisina ^{39.}
dy wyneb a chernodian?

Cri. Fel y tywynnai dy wyneb di yn o-
unedd us, megis Angel yn y nefoedd. ^{Io. 19. 3}

En. Arglwydd pa han y mynnit ti dy
hangyllu mor greulon?

Cri. Fel y gellit ti fod yn rhydd oddi-^{Mat. 13.}
with bigiad neu frâth cydwybod, ac oddi-^{13.}
with flangellau poen dragwyddol.

En. Arglwydd pa han y mynnit ti dy
dryn yn rhwym ger bron Braville Pilat.

Cri. Fel y gellyt ti yn y dydd olaf gael ^{Mat. 14.}
tryddhau gêr bron fygorseddfaing i. ^{53.}
Luc. 22.2

En. Arglwydd pa han y mynnit ti dy gy-
ddi ar gam?

Cri. Fel na chaisit ti moth euog farnu yn ^{Mat. 27.2}
fawn.

En Arglwydd pa ham y traddodid tydi i' th
enog farnu gan Farnwr dieithr.

Cri. Fel y gellit ti wedi dy waredu

- Joa. 19. gigwien yr uffernol gigydd, gael dy roi yn
11. dli Dduw, eiddaw yr hwn ceddit o gy-
fiawnder:

En. Pa ham y darfu i ti gydnabod; fod
awdurdod i Pilat arnatti, wedi ei ddodi
ei oddi-uchyd?

- Rhuf. 13. Cri. Fel na chai yr Anghrist trwy liwo'i
1. Pet. 2. fod yn Ficar i mi, ei dderchafu ei hunan
13,14. vwechlaw pob gallu a thywysogaethau.

En. Arglwydd pa ham y dioddefaist didy
archillion dan Pontius Pilatus, yr hwn y
edd bennacth o Rufainiwr dan Cesar?

- Dad. 11. Cri. I ddangos mai dichellgar lywodra-
8. eth y Cesariai, a'r Escobion o Rufain, a bri-
erlident yr Eglwys, ac am croeshoelient i y-
fy aedolau.

- Joa. 19. En. Eithr. pa ham O Arglwydd y mynnit
16. dy gondemnio a' th farnu yn euog?

- Luc. 23. Cri. Megis y byddai y gyfraith wedie
chondemnio yn ofi na ellid mo'th cop-
demnio di trwyddi hi.

- Mat. 27. En. Ond pa ham y mynnit ti dy gondem-
pryd na allent brofi dim yn dy erbyn di?

24. Cri. Fel y gellit ti wybod nad am fy ma-
sy hun, eithr mai trosor ti y dioddefais i.

- Mat. 27. En. Arglwydd pa ham i' th arweiniwyd
33: allan o'r ddinas, i ddioddef?

- Cri. Fel y gallwn i dy ddwyn di i'r dd-
nas nefol i orphywys.

En. Arglwydd, pa ham y darfu ir Idde- Luc. 23.
won bei i i Simon o Cireñ, yr hwn oeddyn dy. 16.
fod o'r maez, ddwyn dy groes di?

Cri. I ddangos y gwendid i'r hwn y dar-
su eu bwys dy bechodaau di fy nhrofslwy-
ddo i: ac ym mha ryw gyflwr y mae pob
Cristion, yr hwn i'yyd yn myned i faes al-
lan or byd yma tu ag at Ierusalem nefol.

En. Arglwydd pa ham i'th ddinretbwyd Joan. 29.
i'th ddillad? 23.

Cri. Fel y gellych di weled fel y darsu i
mi ymadel ar cwbl i'th prynu di.

En. Arglwydd pa ham y mynait ti dy gedi
ar Groes?

Cri. Fel y gallwn dy gysodi di gydâ Luc. 23.
myfi i'r net.

En. Arglwydd pa ham y mynnyt ti dy
gregiar bren melldigedig?

Cri. Fel y gallwn dalu iawn am y pe-
chôd a wneuthid ti wrth fwyta ffîrwyth y
prengwaharddedig.

En. Arglwydd pa ham y mynnyt ti gregi
rhwng dau o ladron?

Cri. Fel y gellit ti (sy anwyl enaid) Luc. 23.
gael lle ym rhwlith yr Angelion suntai dd. 33.

En. Arglwydd pa ham yr hoeliwyd dy
daedath ddwylaw wrth y groes?

Cri. I roi thydd-did i'th ddwylaw di i
wneuthur gweithredoedd cyflawnder, ac Psal. 22.
iroi dy draed yn rhudd i radio mewn 16.
ffyrrdd tangluneddyf.

En. Arglwydd pa ham y darfu dy groeshoe- Mat. 27.
lis yn golgotha, lle'r oedd pen-glogau y gwyr 33.
meirmon.

- Cri.* Ith sicrhau di sod fy marwolaeth i yn fywyd ir marwol:
- Io. 19.** En. *Arglwydd pa ham na rannai y milwyr dy bais ddi-wniad?*
- Cri.* I ddangos mai yn yw fy Eglwys heb rwyg o gan grediniaeth.
- En. *Arglwydd pa ham y darf i ti arch-waethu finegr yn gymmeseedig a bust l?*
- Mat. 27.** *Cri.* Fel y gellit ti gael bwyta bara Angelion, ac yfed dwfr y bywyd.
- En. *Arglwydd pa ham y dywedaist ti ar y groes fe a'i gorphenwyd?*
- Joa. 19.** *Cri.* Fel y gellit ti wybod, fod y gyfraith wedi ei chyflawni trwy fy marwolaeth i, a' thiechydwriaeth dithau wedi ei weithredu.
- En: *Arglwydd pa ham y darf i ti lefain allan ar y groes, fy Nuw fy Nuw, pa ham i'm gwrthodaijt?*
- 2 Cor. 3.** *Cri.* Rhag i ti wedi cael dy wrthod gan
- Joa. 19.** Dduw, gael dy fwrtw allan i lefain ym mhoenau vffern: gwaec ac och yn dragwyddol.
- En. *Arglwydd pa ham yr oedd y fath dywyllwch mawr cyffredinol, pryd yr oedditi yn dioddefac yn llefain ar y groes?*
- Cri.* Fel y gellit ti weled cyffelybiaeth o'r poenau vffernol, a ddioddefais i' thwaredu di o boenau didrangedig vffern, ac o rwymedigaeth tywyllwch tragicwyddol.
- Joa. 19.** En: *Arglwydd pa ham y mynnit ti hael dy freichiau ar llêd?*
- Cri.* Fel y gallwn i dy gefleidio di yn garediccach, fy enaid anwyl.
- En:

En. Arglydd pa fod y darfu i'r lleidr
ni wnaethai ddaioni erivedd o'r blaen, ynnill Luc. 23.
paradwys ar y cyfryw odifeirwch byrr? 43.

Cri: Fei y gellych di weled gallu sy
marwolaeth i, yn maddau i'r rhai a edi-
fwrhao, megis na byddo rhaid i un pecha-
dur anobaithio.

En: Arglydd pa ham na chai y lleidr a- Luc. 23;
i all, yr hwn oedd yn crogi cyn negosiod ac 29.
yntau attau, feddiannu yr unikyw druga-
redd?

Cri. Am fy mod i yn gadael yr rhai a
syntwysf ni i w caledu eu hunain yn eu dry-
gioni, i ddinistr, fel y byddai bawbyn osni, Rhu. 9,
ac na ryfygai neb. 18.12.

En: Arglydd pa ham y darfu i ti lefain
ar fath lef uchel, yn rhoddi yr yspwyd i fy- Mat. 26
maw. 50.

Cri. Fei i'r ymddangos i - na ddygodd
neb mom hemoes i oddiarnaf, eithri rhoddi Joa. 10.8
ohonof ar lawr o honcf sy hunan.

En. Arglydd pa han y rhwygwyd lloeri
myn dy enaid i ddwyliau dy Dida? 46.

Cri: I ddyscu i titbau pa beth a ddylitti Joa. 13
wneuthur wrth y madel ar bywyd hwn?

En. Arglydd pa han y rhwygwyd lloeri
y demlyn ddwy wrth dy farwolaeth?

Cri. I ddangos na chai ddeddf y losgiaid
sod mwyach yn gano gae terfyn rhwng
yr Iddewon a'r cenedloedd: a bod y ffordd
ir nefoedd yr awr hon yn agored i bawb
agredant.

En. Arglwydd pa ham y crynodd y ddaiar ac ir holldodd y mein i with dy farwolaeth di?

Cri. O ddychryn dwyn ei Harglwydd i w farwolaeth, ac i dymeru caledwch a chreulondeb ynghalonnau pechaduriaid.

Exod. 12:46: En. Arglwydd pa ham na thorrai y mil-wyr dy e sgeiriau, fel y gwnaethant ir lladron
Psa 34:21. yr rhai oedd ynt yn crogi o'th ddeutu?

Cri. Fel y gellit ti wybod, nad oedd iddynt allu i wneuthur dim ychawneg i mi, nac a rag-ddywedasai yr Scrythur y gwnaent, ac a ddioddefn innau, i'th wa-redu di.

Joa. 19:34. En. Arglwydd pa ham y gwahanwyd dy ysflys â gwaiwffon?

Joa. 19:34. Cri. Fel y gellit ti gael ffordd i ddyfod yn negossach at sy nghalon.

En. Arglwydd i ba beth y rhedodd y dwfr ar gwaed a'llan othfendigedig ystlys?

Cri. I sicrhau i ti sy lladd i, mewn gwitionedd, gan fod gwaed synghalon yn ffrydio allan, a'r dwfr yr hwn oedd o amgylch synghalon yn pistyllio ar ei ol: i'r hwn y tywâlter vñwaith y mae 'n an-genhaid iddo farw.

En. Arglwydd, pa ham y rhedodd y gwaed o'r neilltu, ar dwfr a'r ol bynn y or neilltu yntau, allan o'th fendigedig ar eholi.

Cri.

Cri. I'ch sicrhau di o ddau beth : 1 mat
trwy dywalltiad syngwaed i, y gweith-
tedwyd cysiawnhâd a sancteiddiad i'th
waredu di. 2. mae fy yspryd i, trwy gyd-
wybodus arfer o'r dwfr yn y *Bedydd*, ar
gwaed yn y *Cymmun*, a weithreda ynot ti
gyfawnder a sancteiddrwydd, trwy yr
hyn y cai di syngogoneddu i.

En. Arglwydd pa ham y darfu i'r beddan Mat. 2.52
agori with dy farwolaeth?

Cri. I arwyddoccau, fod Angau trwy sy
angau i, wedi cael ei friw angau, ai orch-
lygu:

En. Arglwydd pa ham y mynnyt ti gael dy Mat. 27. 6.
gladdu ?

Cri. Fel na allai dy bechodau di syth
gyfodi i senu yn y farn, yn dy erbyn di

En. Arglwydd pa ham y mynnyt ti y fâth
dlau Henw iaid anrhydeddus, sef, Nicodemus, a Joseph o Arimathea, i th claddu ?

Cri. Fel y byddai y gwirionedd o'm
marwolaeth i (yt achoes oth sywyd di) yn
eglerach i ynddangos i hawboll. Jo. 19.40

En. Arglwydd pa ham i'th claddwyd
mewn bedd newydd yn yr hen m roddafid
dyn eioed or blaen?

Cri. Fel y byddai yn eglur, mai sy si a e
nid neb arall a gysfododd: ac mai trwy fy Jo. 19.41
merth sy hun, ac nid trwy rinwedd neb
arall, mal yt hwn a aeth i fyw wrth gyll
wrdd ag escyrn. *Elisfa.*

En. Arglwydd pa ham y darfu i it gyfodi
hygrph drachefn?

Bhu. 4.

25.

Cri. Fel y gellyt ti fod yn ddiogel o
fod dy bechodau gwedi eu rhyddhau, ath
fod dithau wedi dy gyflawnhau

En: Arglwydd pa han y darfu eu gynifer
o gyrph y Sainct yr rhai a hunassent, gyfodi
wrth dy adyfodiad di :

Mat. 27. I roddi hysbysyrwydd, yr adcyfoda
holl gyrph y Sainct, trwy rinwedd sy ad-

52.

cystodiad i yn y dydd diweddaf:

Act. 17.3 En: Arglwydd pa beth a roddaf i ti am dy
holl ddoniau hyn ?

Psa. 116.11. *Gri.* Câr dy Greadwdr, a bydd yn grea-

11.

dur newydd:

Gal. 6.15

Yr Enaid wrth fyfyrion ar ddioddefaint
ei Arglwydd yn tre nthu wrtho ei
hunant.

PA beth a wnaethost di, O sy Iach-
awdwr hyfryd, am tra-fendigedig wa-
redydd? pryd y bradychodd Iudas ty di,
ith werthwyd i'r Idewon, i'th ddal-
wyd, megis drwgweithredwr, ac ith ar-
weiniwyd, yn rhwym mal Oen i'r lladd-
fa? Pa ddrygioni a wnaethit ti y byddai
raid i ti fel hyn yn gyhoeddus gael dy-
farnu, ath cyhuddo ar gam, ath euog-
farnu i farw yn anghyflawn ger bron Annas
« Chaiphas », Offeiriadau Iddewaidd a cher
bron brawdle Pilat Pennaeth o Rufeinydd?
Pa beth oedd dy fai? neu i bwy ericed y
cynnygiaist di gaa? fel y byddai raid i ti
fel hyn yn dosturus gael dy guro â ffan-
gellau, dy gyroni â drain, dy fingammu â
gwatwogerdd, dy gablu, â geiriau, dy ger-
nadio, â dyrnau, dy bwyo â ffynn? O Argl-
wydd pa wedd yr haeddaist di gael dy
fendigedig wyneb wedi ei ddis-boiri tro-
slo, a chwedi ei guddio megis â chywil-
ydd? gael dy ddillad wedi eu rhannu,
ath ddwylaw a'th draed wedi eu hoelio
wrth y groes? ath cyfodi i synu ar y pren
mell digedig i'th croeshoelio ym mhli th
llâdron,

lladron , a gwneuthur i ti archwaethu
Finegr a bustl? ac yn dy angenoetid ath
 orthrymder marwol, i oddef y fath liseirian-
 ant anfeidrawl o ddiglonrhwydd Duw,
 yr hyn a wnaeth i ti lefain allau megis pe
 buafit ti ar wrthod gan Dduw? hefyd dy
 galon ddiniwaid yn cael ei goreithio â
 gwaiwfon felldigedig , a thywa llt allan
 dy werthfawr waed o flaen llygaid dy
Famfendigedig? Oh Iachawdwr anwyh,
 pa fath greulondeb ar gystudd a gefaist di
 yn goddef hyn oll, gan weled sy mod i yn
 synnu cyn belled wrth feddwl am dano. Yr
 wyf fi yn gofyn am dy fai , ac ni fedrai
 glywed sôn am yr un ynot ti, *na chymaint*
a chael twyll yn dy enau. Yr ydis yn holi
 dy elynnion, ac ni feiddiodd yr un o hon-
 ynt dy argyoeddi *di o becbod:* y cyhudd-
 wyr (a gyflogesid) nid oedd ynt yn medru
 cyttuno yn eu tystiolacth : y Barnwr oedd
 i'th fwrw, oedd yn egluro dy ddiniweidr-
 wydd yn agored : yr oedd ei wraig ef we-
 di danfon gaïr iddo, ei bod hi wedi cael
 ei rhybuddio mewn bryddwyd , o'th fod
 di yn wr unioñ; ac am hynny y dylai efe
 gymmeryd gofal, ac edrych rhag gwneu-
 thur anghyflawnnder â-thydi. Y Canwri-
 ad yr hwn oedd i'th ddihenyddio di oedd
 yn cysaddef am wirionedd dysod ti yn wr
 cyflawn, ac yn wir Fab i Dduw. Yr oedd
 y lleidr yr hwn oedd yn crogi gyd â-thydi,
 yn dy gyflawnhau di : gan ddywedyd na-
 wneuthit ti ddim ar fai.

Gan hynny o Arglwydd, pa beth ydyw

yr achos o'th wradwydd cruelon, a'th
 ddioddefaint arteithiol? Fy fi o Argl-
 wydd, sy fi ydyw yr achos o'th ofidiau
 hyn: sy mhechodaui a weithredoedd dy
 gwilydd, sy anwired i oedd yr achosion
 o'th gammau di, my fi a wneuthum y bai,
 thithau a bennydiwyd am y camwedd,
 sy fi ydwys euog, a thithau yn cael dy
 ddwyn ger bron i drafcisio, my fi a wneu-
 thum y pechod, a thithau a ddioddefaist y
 farwolaeth, my fi a wneuthum y bai, a
 thithau a grogwydar y Groes. O'i ddyfnder
 cariad Duw. O ymarwediadd nefol ryfel-
 dol râd. Oh anfesurol fesur o dravchel
 drugaredd. Y drygionus yn troseddu ar
 cyflawn yn cael ei gospî: yr euog yn
 diangc, ar gwirion yn cael ei swrw iw.
 farwolaeth. Y drwgweithredwr yn cael ci-
 ryddhau, ar di-niwaid ei gondennio: yr
 hyn yr ydoedd y dŷn drwg yn ei haeddu,
 roedd y dŷn da yn i ddioddefy gwas yn
 gwneuthur y camwedd, a'r Meistr yn cael
 i cerydd. Pa beth a ddywedai? Dŷn a be-
 choda a Duw a fu farw. O Fab Duw pwy-
 addichon gyflawn adrodd dy gariad? neu
 ganmel dy dduwioldeb? neu ddatcan pryd.
 ferthwch dy foliant? yr oeddwn i yn falch,
 thithau yn osyngedig, yr oeddwn i yn
 unysydd a thithau a fuost vlydd. My fi a
 fwyteiais o'r pren grŵberddedig a thithau a
 y gogodd ar y pren melldigedig. My fi a sum
 ddynglath, a thithau a ymprydiaitt. Chw-
 ar diffaith am arweiniodd i, i fwyta'r afaf
 melus, a chariad trapherphaith a'th tywy-
 fodd

sodd di i yfed o'r cwppan chwerw : my fi
 a brofais flasusaf ffrywyth yr aeron , dithau
 a archwaethaist chwerwdod y bufl. Efa
 ynsyd oedd yn gwenu, pryd yr oeddwn i
 yn chwerthin, eithr yr oedd Mair fendi
 gedig yn wylo, pryd yr oedd dy galon di
 yn gwaedu, ac yn marw. O fy Nuw, yma
 yr wyf yn gweled dy ddaioni di, am dry-
 gioni innau : anuwieldeb syngnawd i, a
 duwioldeb dy anian di. Ac yr awr hon o
 Arglwydd bendigedig gan ddarfod i ti
 ddioddef hyn oll er fy mwyn i ; pa beth a
 roddaf i ti a m yr holl ddniau a ganniadhe-
 uaist ei i mi enaid truans, mewn gwirionedd
 Arglwydd, yr wyf yn cysaddef fy modi
 yn dy ddledd ti yn barod am sylhreadiga-
 eth, yn swy nac yw boffibl i mi allael ei
 dalu : canys o herwydd hynny yr wyf yn
 rhwymedig a m holl allu, ewyllys, a thra-
 beth, i blgaru, a th anhydeddu di. Os
 wyf hi yn fy nylu fy llyrian i ti , am i ti fy
 rhoddi fy llyrian i mi , yn sylhreadi-
 gaeth pa beth yr awr hon a roddaf si i si,
 an dy roddi dy han trodoffi i i fath farw
 baeth ecrysion, er mwyn fy mb. ynedig a th
 Mawr oedd y dawa , oedd i ti sylgred-
 dim, ond pa dafod a ddilchon ddatcan yn
 miawa mawredd y rhad hwn : ddarfod i
 ti y mhrynu am bris mor werthfawr, pryd
 yr oeddwn i yn waeth na dim ? yn wit
 Arglwydd oni allaf fi dalu y diolch a ddyli-
 wni ti ; (a phwy a eill dalu i ti , yr hwn
 wyt yn rhoddi dy radau heb syniued ha-
 eddedig aeth nac edrych at faintio laeth :)

amder dy fendithiau sydd yn fygwneg
thur i mor druan-dlawd, megis yr aethum
cyn hested oddiwrth allael talu *corph yr
bawl*, mal nad yw bosibl i m dalu cym-
aint a'r llog o' th gariad.

Eithr o Arglwydd ty-di a wyddost er
pan gollais i dylun di(o waith codwm sy
henafaid anedwydd)na allaf fi moth garu
diam holl allu, ac am holl seddwl, fel y
dlwn: Am hynny megis y darsu i ti yn
gyntaf daflu dy serch arnaf fi, pryd yr
eddwn i yn blentyn y digofaint, ac yn
dywarchen or byd colledig: sell yr aw-
dion yr wyt yn attolygu i ti dywalld dy
gariad trwy dy lân yspryd, i'm holl seddy-
bau am amcanion, sel, er nas gallaf fi sylw
dalu i ti yn y fâth fesur ar gariad, ac a
baeddaist di: etto y gallwyf ymeginio i
bu i ti yn y cyfryw fodd, ac a fyddo yn
gymeradwy gennit ti yn dy drugaredd
fel y byddwyf mewn uniondeb calon, i
gru fynghymydog er dy fwyn di, a'th ca-
ndi wrchlaw pob dim er dy fwyn dy
mam. Na adi ddim fod yn ddifyr gennif,
adifyr hyn a fyddo yn ddifyr per dy trou
a heo lachawdwr auwyl, na chynnwys-
mali yd fod yn golledig, neu fy nhalu
ymmis hi yd hwn a brynaifi ti cyn ddnut,
ad a thwrchlawt waed dy lwm. O Argl-
wydd na ad i mi sylw anghofio dy anfei-
ol gariad hyn, a th ddown anthaethad-
wy o'm prynedig ieth i: lieb yr hyn beth,
le fuasai well: mi na buaawn eriod, na
chael hyn.

A chan

fodd di i yfed o'r cwppan chwerw : my fi
 a brofais flasusaf ffrwyth yr aeron , dithau
 a archwaethaist chwerwdod y bufl. Efa
 ynsfyd oedd yn gwenu, pryd yr oeddwn i
 yn chwerthim, eithr yr oedd Mair tendi
 gedig yn wylo, pryd yr oedd dy galon di
 yn gwaedu, ac yn marw. O sy Nuw, yma
 yr wyf yn gweled dy ddaioni di, am dry-
 gioni innau : anuwioldeb syngnawd i, a
 duwieldeb dy anian di. Ac yr awrhon o
 Arglwydd bendigedig gan ddarfod i ti
 ddiedddef hyn oll er fy mwyn i ; pa beth a
 roddaf i ti an yr holl ddoniau a ganiadhe-
 uaist si i mi enaid truans mewngwirionedd
 Arglwydd, yr wyf yn cyfaddef fy modi
 yn dy ddilod ti yn barod am synghreadiga-
 eth, yn fwynac yw bossibli mi allael ei
 dalu : canys o herwydd hynny yr wyf yn
 rhwymedig a'm holl allu, ewyllys, a thra-
 fereb, i'th garu, a'th anrhyydeddu di. Os
 wyf fi yn fy nylu fy human i ti , "am i ti fy
 rhoddi fyfi fy human i mi , yn synghreadi-
 gaeth : pa beth yr awrhon a roddaf fi i ,
 am dy roddi dy han trosof fi i'r fath farw.
 o taeth rechryilon, er mwynfy mh. ynedigaeth
 Mawr oedd y dawn , oedd i ti syngreu o
 ddim, ond pa dafod a ddichon ddatean yr
 vniawa mawredd yr rhâd hwn: ddarfod i
 tif y mhrynu am bris mor werthfawr, pryd
 yr oeddwn i yn waeth na dim? yn wis
 Arglwydd oni allaf fi dalu y diolch a ddyl-
 hn i ti; (a phwy a eill dalu i ti , yr hwn
 wyt yn rhoddi dy radau heb synnied ha-
 eddedigaeth nac edrych ar faintiolacth ;)

amider dy fendithiau sydd yn fygwnedur i mor druan-dlawd, megis yr aethum cyn hested oddiwrth allael talu *côr brysawl*, mal nad yw bosibl i m dalu cynaint ar llog o th gariad.

Eithr o Arglwydd ty-di a wyddost er pan gollais i dylun di(o waith codwm) sy henafnaid anedwydd na allaf si moth garu dram holl allu, ac am holl seddwl, fel y drwyn. Am hyunny megis y darsu i ti yn gyntaf daflu dy ferch aenaf si, pryd yr oeddwn i yn blentyn y digofaint, ac yn dywarchen or byd colledig: felly yr awthon yr wyt yn attolygu i ti dy walld dy gariad trwy dy lân y spryd, i'n holl feddyliau am amcanion, sel, er nas gallaf si fyth dalu i ti yn y fâth fesur ar gariad, ac a haeddaist di: etto y gallwyf ymeginio i dalu i ti yn y cyfryw fodd, ac a fyddo yn gymmeradwy gennit ti yn dy drugaredd; fel y byddwyf mewn uniondeb calon, i garu fynghymydog er dy fwyn di, a' th cau di vwchlaw pob dim er dy fwyn dy hunan. Na âd i ddim fod yn ddifyr gennif, ead yr hyn a fyddo yn ddifyr ger dy fron di. Aco Iachawdwr anwyl, na chynnwys imi fyth fod yn golledig, neu sy nhaflu synniaith: yr hwn a brynaist ti cyn ddrut, ead a' th werthfa wr waed dy hun. O Arglwydd na âd i mi fyth anghofio dy anfeidiol gariad hyn, a' th dìawn anthaethadwy o'm prynedigaeth i: heb yr hyn beth, se fuasai well: mi na buaefn erioed, na chael haf.

A chan

A chan weled dy fod ti yn canniadhan i mi gynnorthwy dy lân Yspryd; Dôd gen nad i mi o Dâd nefol (yr hwn wyt Dâd yr ysprydau) ynglyfr yngdod dy Fab i lefaru ychydig eiriau yngluestiau fy Arglwydd. Os ydwyt ti o Arglwydd yn iy nirmiygu am gwirthedd am fy anwiredau, fel yr haeddwn, etto bydd drugarog wrthi ffier mwyn haeddedigaethau dy Fab, yr hwn a ddiodefodd gymaint trofod fi. Beth er nad wyt ti yn gweled ynof fi ddim ond trueui, yr hyn a ddichon ennyn dy ddigter a' th ddisgofaint: etto edrych ar haeddedigaethau dy Fab, ac ti a gai weled digon i' th annog i drugaredd a thosturi: gwêl ddirgelwch ei gnawdoliaeth ef, a gollwng dros gôf drueni fy nrhoseddau i. A chan snyched ac y byddo archollion dy fab yn ymddangos yn dy olwg, gât ei rôcha gwaedd fy mhechodau i fod yn guddiedig oth wydd di. Cyn snyched ac y byddo cochni ei waed yn diskleirio yn dy olygon: Oh gât i euogrwydd a haeddedigaeth fy mhechodau, gael eu tynnu allan o' th lyfr di. Afaeth sy nghnawd i a enynnodd dy ddisgofaint ti: Oh gât ei ddiwairdehei gnawd ef ddwyn ar gof i ti drugarhau: megis yn y modd y darsu im cnawd i fy nrhoi i hechu, felly y gallo ei gnawd ef sy nhattro i' th ffafri di. Fy anysydd-dod i a haeddodd ddial mawr, ond ei vfydd-dod ef a haeddai ddau cymaint o drugaredd: canys pa gosp a ddichon dŷn ei haeddu, a nas dichon Duw yr hwn a wnaeth ddŷn haeddu

haeddu cael maddeuant am dani ? pan yst-
 yriwyf faintiolaeth dy ddioddefaint, yno yr
 wyf yn gweled wiried y dywedir: *Ddyfod*
o Iesu Crist i'r bydi iachau'r pechaduriaid
pennaf. A feiddi di gan hynny *O Cain*
ddywedyd fod dy bechodaun yn fwy nac a ellir
eu maddau? Yr wyt ti yn dywedyd cel-
 wydd fel **Llofruddiwr.** Trugareddau yn
Crist a ddichon faddau i lonaid yr hollfyd
o fâth Cain, os credant ac ediferhânt. Pe-
 chodau yr holl bechaduriaid ydynt ofewn
 this, trugareddau Duw ydynt aneiris. Am
 hynny *O Dâd er mwyn Angau chwerw a*
dioddefaint gwaedlyd dy fab Iesu; Crist,
yr hyn a ddioddefodd trôsor nî, y rhai a
gofais i yr awrhon wrthit. maddau a
 phardyna i mi fy holl bechodaun, a gwa-
 red si oddiwrth y felldith ar dial, y rhai y
 maent hwy yn ei gyflawn haeddu: a
 thrwy ei haeddeditaethau ef, gwna fi *O*
Arglwydd yn gyfrannog o'i drugaredd ef.
Dy drugaredd di ydyw y peti am yr hwn
yr ydwys fi mer ddisrifol yn curo an i dano.
Ac ni chaiff sy nhaerder ballu a galw, a
*churo megis y dŷn oedd yn ceisio y tor-*thau ym menthyg:* nes i ti godi ac agori*
pyrth dy râd i mi. Ac oni channiadhei di
i mi y bara, O Arglwydd na naccâ mo ho-
nol fi o friwslion o' th trugaredd, a hynny a
gaiff wasanaethu i' th lawforwyn newyn-
llyd.

A chan weled nad wyt ci yn gofyn dim
 am dy holl ddoniau, ond i mi dy garu yng-
 wirionedd sef, o eigion sylghalon odd-
 fewn

fewn (o'r hyn y mae Creadur newydd, yn vniōnaf tystiolaeth oddiallan,) a bod cyn hawsed gyd â thydi, syngwneuthur i yn greadur newydd; a pher i mi fod yn gyfryw ac wyf: *Creat galon lân yn o Grist ac adnewydd a yspryd union o'm mewn:* Ac yno y cei di weled mal (gan farwhau yr hên *Adda* ai drachwantau llygredig) y gwasanaethaf dydi mal *creadur newydd*, mewn buchedd newydd. rhyd llwybr newydd: â rhafod newydd, a moddion newydd, â geiriau newyddion, â gweithredoedd newyddion, er gogonniant i' th enw, ac i ynnill eueidianu pêchadurus craill, i' th ffydd di, trwy fy agwedd bucheddol.

Cadw fi yn dragwydd o fy Iachawdwr oddiwrth boenau vffern a chreulondeb y cythraul. A phan fyddwyfi ymadel ar hywyd hwn, danfon dy Angelion sanctaidd im dwyn i fel y dygasant enaid *Lazarus* i' th deyrnas netol. Derbyn fi y pryd hynny i' th hyfrydol baradwys, yr hwn a addewajist ti i'r lleidr edifeiriol, yr hwn ar ei ddiben diwaethaf ar y groes, oedd mor fucheddol ya erfyn dy drugaredd a lle yn dy deyrnas. Canniadadhâ hyn, o Crist, er mwyn dy'enw dy hun: I'r hwn megis y mae'n gyflawn ddyledus, y byddo holl ogoniant, ac anrhyydedd, mawl, a gorucha-faeth yr awr hon, ac yn oes oesoedd. *Athen.*

Galarnad Pechadur.

Iw gann mal y chweched
Psalms.

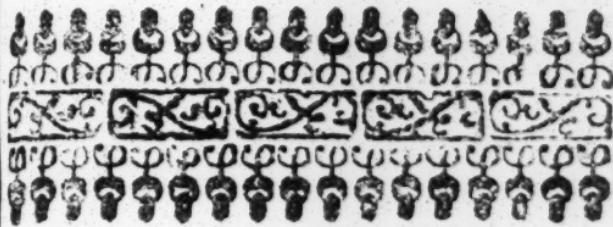
N A thro D' wyneb Arglwydd glan
oddiwrth yn truan agwedd
Sydd o flaen dy borth yn awr
mewn cyfudd mawr yn gorwedd
Yr wyf yn gorwedd wrth dy ddôr
atolwg egor imi
Er bod fym mhuchedd ynddî rôl
rwy'n edifeiriol gweki.

Na alw mono fi gar bron
i roddi vniōn gyfrif
Yr wy (n)cydnabod s yn nuw hael
y bywyd gwael oedd gennif
Nid rhaid i mi addef chwaith
bob enwir waith fu rydost
Ysutt ar modd yr oedd fynghlywyf
ac mal yr wyf ti wyddost.

sewn (o'r hyn y mae Creadur newydd, yn vniōnaf tystiolaeth oddiallan,) a hōd cyn hawsed gyd â thydi, syngwneuthur i yn greadur newydd; a pherii mi fod yn gyfryw ac wyf: *Crea galon lân yn o Grist ac adnewydd a yspryd union o'm mewn:* Ac yno y cei di weled mal (gan farwhau yr hēn *Adda* ai drachwantau llygredig) y gwasanaethaf dydi mal *creadur newydd*, mewn buchedd newydd. rhyd llwybr newydd: â thafod newydd, a moddion newydd, â geiriau newyddion, â gweithredoedd newyddion, er gogoniant i'ch enw, ac i ynnill e-neidian pechadurus eraill, i'ch ffydd di, ti wy fy agwedd bucheddol.

Cadw fi yn dragwyd o fy Iachawdwr oddiwrth boenau vffern a chreulondeb y cythraul. A phan fyddwyfi ymadel ar hywyd hwn, danfon dy Angelion sanctaidd im dwyn i fel y dygasant enaid *Lazarus* i'ch deyrnas netol. Derbyn fi y pryd hynny i'ch hyfrydol bāradwys, yr hwn a addewajist ti i'r lleidr edifeiriol, yr hwn ar ei ddiben diwaethaf ar y groes, oedd mor fucheddol ya ersyn dy drugaredd a lle yn dy deyrnas. Canniadadhā hyn, o Crist, er mwyn dy'enw dy hun: I'r hwn megis y mae'n gyflawn ddyledus, y byddo holl ogoiant, ac anrhyydedd, mawl, a goruchaflaeth yr awr hon, ac yn oes oesoedd. Amén.

T E R F Y N.

Galarnad Pechadur.

Iw gann mal y chweched
Psalms.

N Athro D' wyneb Arglwydd glan
oddiwrth yn truan agwedd
sydd o flaen dy borth yn awr
mewn cyfudd mawr yn gorwedd
Yr wyf yn gorwedd wrth dy ddôr
atolwg egor imi
Er bod fym mhuchedd yn ddi'r ôl
rwy'n edifeiriol gweli.

Na alw mono fi gar bron
i roddi vniion gyfrif
Yr wyf (n)cydnabod s yn nuw hael
y bywyd gwael oedd gennif
Nid rhaid i mi addef chwaith
bob enwir waith fu ryddest
Ysutt ar modd yr oedd synglwys
ac mal yr wyf ti wyddost.

Ti wyddost sydd yn awr dduon
ar hyn a fu yn fanwl
Ti wyddost hefyd beth a ddaw
mae at dy law di (r) cwbwl
Ti wnaethost nes oedd yn un man
a davar tan wybrennau
Ti wyddost beth fydd wedi hyn
a pheth oedd cyn y dechrau

Felly sy holl sebau i
• byth thagot ti ni chuddiwyd
Oh ti gwyddost hwynt eu gyd
y lle ar pryd y gwnaeth bwyd
Trwy ddeigr hallt y dof am hyn
i erfyn a dymuno
Megis bachgen a wnai ddrwg
yn ofni gwg iw guro.

Felly deuaf at dy borth
i ddisgwyl cymorth ddigon
Sef dy drugaredd i lanhau
sy holl weliau budron
Y peth a geisiaf sydd roedd wych
nid rhaid moi mynch henwi
Yr hon ti gwyddost fy nuw gwyn
cyn darfod gofyn itti.

Trugaredd f' Arglwydd heb ddim mwy
yw (r) cwbwl rwy (n) ei geisio
Trugaredd yw s yn newis lwydd
g' trugaredd f' Arglwydd dyro.

Y Fader

T Pader ar gân.

In rad nefol or vhelder
d' enw grafol a sancteiddier
Bidded d' ewyllys ar ddauren
fal y mae (n)y nefoedd lawen
Dyro heddiw wir Jobofa
inni ein beunyddiol fara
Dod faddeuant on dyledion
mal y rhawn in cyd grifinogion
Idemtaiswn paid an twyslo
gwared ni rhag drwg in hudo
Canys eiddor iw teirnafu
nerth gogoniant oll a gallu
Yn oes oesoedd wrth ystyrrio
yn dragwydd felly y byddo
Amen.

Dau

Ti wyddost sydd yn awr ddu cu
ar hyn a fu yn fanwl
Ti wyddoſt hefyd beth a dd aw
mae at dylaw di (r) cwbwl
Ti wnaethost nefoedd yn un man
a dauar tan wybrennau
Ti wyddost beth fydd wedi hyn
a pheth oedd cyn y dechrau

Felly fy holl feiau i
byth a thagot ti ni chuddiwyd
Oh ti gwyddost hwynt eu gyd
y lle ar pryd y gwnaeth bwyd
Trwy ddeigr hallt y dof am hyn
i erfyn a dymuno
Megis bachgen a wnai ddrwg
yn ofni gwg iw guro.

Felly deuaf at dy borth
i ddisgwyl cymorth ddigon
Sef dy drugaredd i lanhau
fy holl weliau budron
Y peth a geisiaf sydd roedd wych
nid rhaid moi mynuch henwi
Yr hon ti gwyddost fy nuw gwyn
cyn darfod gofyn itt i.

Trugaredd f' Arglwydd heb ddim mwy
yw (r) cwbwl rwy (n) ei geisio
Trugaredd yw fyn newis lwydd
trugaredd f' Arglwydd dyro.

Y Pader

Y Pader ar gân.

In tad nefol or vchelder
d' enw grasol a sancteiddier
Bydded d' ewyllys ar ddauaren
fal y mae (n)y nefoedd lawen
Dyro heddiw wir Johofa
inni ein beunyddiol fara
Dod faddeuant on dyledion
mal yr hown in cyd griflnogion
Idemtaiswn paid an twyso
gwared ni rhag drwg in hudo
Canys eiddor i w teirnafu
nerth gogoniant oll a gallu
Yn oes oesoedd wrth ystyrrio
yn dragwywydd felly y byddo
Amen.

Dau

Dau ddyri triban a adowfed allan
y waith gynraf, y mae yn dangos
lle deuant i fewn yn y llyfr.

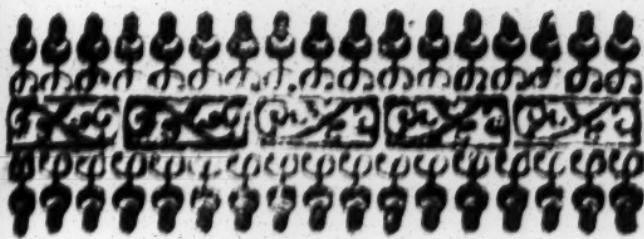
Eddiwlch am gael meddy
dy ddoniau Arglwydd Jesu
Yn enwedig fy New fer
am amser edifarun:

A hifyd fy new cyfion
iddiwlch am y moddion
Oli nad eled bytiom gwydd
morth garedigtwydd tirion.

Mawl ir Cyfieithydd o waith
Hugh Lloyd Cynsel.

Nid bychan Vychan, mawr a fu dy
Er daioni i gymrv: (enw
Dwbn ar fyr, dyn i arferu
Duwiolder, drwy Gamber gû.

Byr fû lle darsfû, holl dersyn dy bœn,
Di bennaist waith dichlyn
Hir fydd, foi cynnydd cannyn
Dy glod, tra so tafod dyn.

Y PREINTIWR.

IR DARLLE Y DD.

Christnogol Ddarlleydd, yn ol syng-
chalonnog weddianu at Dduw am
leshad Duw i Ddarllain, yr ymarfer
Dduwyoldeb hynn (fal heb amau lla-
ner o filoedd a gosant leshad yn ba-
rod) sy erfyniad attad yw, os damwa-
in i ti wrth ei ddarllain ef, ddigwyddo
i gyfarfod a beiau, y rhai a ddiengodd
yn y press, mal llytlenol Veiau, Cam-
bwystio, trawsoffod y dolennau ne y
Cyfryw, y ti ei maddau bwyt, ag ath-
binn, ei emendau bwyt; y rhai ni ddi-
engodd trwy ddiffyg bed un oib wlad-
wyr di yn disgwyly press, cythrafn
oedd olgywr arno ef, er na hebcorodd

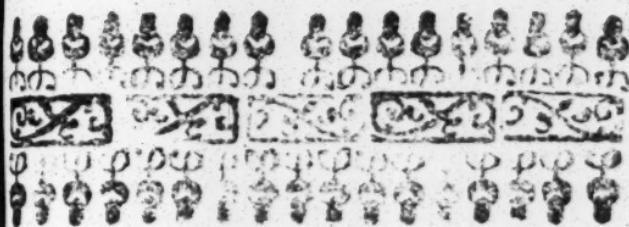
B b ef

ef ddim o eithaf ei wyllys da : eito nid
oedd ei acknowledgement yn godde iddo ef vod
mor ddyfal; ag y buaſſai ef nefal yr o-
edd y peth yn gyfyn.

Bydd wych yr
eiddot:

P. C.

DOS.

DOSPARTH IAD
O BOB PRIF ACHLYSVR
CYNNWYS EDIG YN Y
ll: sc hwn.

A Gweddian i' eglur o fylwedd a
Phriodoliacben Duw allan
o'r Scrythur Sanctaidd, cyn
billed ac y mae yn angenhaid i bob
Cristion ei wybod: ag amryw dleong-
iad a myfyrdod perthyniassol at hynny.
tv dolen. Fol. 3.

2. Myfyrdod yn dangos trueni dyn
leb ei gymmodi â Duw yng-Hrist. 38.
3. Myfyrd am gyflwr Cristion
greli ei gymmodi â Duw yng-Hrist.

67

4. Myfyrdod am y rhwystrau sy'n
attal pechadur oddi wrth ymarfer Du-
wioldel: tra-angenrhiediol i'w hysty-
ried.

115
5. T

5. I Clo cyngan ar hymy 150
 6. Y Moddy mae i ddyn ddechrau
 y bora u mewn Dduwioldeb. 155
 7. Addysc ferr o'r moddy mae Dar-
 llain yr Scrythur lân mewn trefn, unwa-
 zth bob blwyddyn trofii. 159
 8. Gwedi foreuol. 167
 9. Gweddi foreuol arall sydd fer-
 rach. 174
 10. Boreuol weddi jerr. 179
 11. Mysydded i arwain Crigian i
 radio wrth fodd Diw. 180
 12. Yn enwedig i hyrodraekus dy
 Feddylian. ynyr un man. 183
 13. Dy eiriau. 187
 14. Dy weithredoedd. 193
 15. Mysydded am yr Hwy. 204
 16. Prydnawnol weddi. 208
 17. Prydnawnol weddi arall sydd
 ferrech 215
 18. Petbau i llys yriod arnynt wrth
 fyned i'r wels. 219
 19. Mysyrdol am Dduwioldeb teulu-
 aidd. 221
 20. Boreuol weddi tros y teulu. 225
 21. Yr ymarfer o Dduwioldeb ar
 brydian, a threfn yr ymborth. 231
 22. Rheoledigateb wrth ganu Psalm.
 239. 23. Pryd-

23. Prydnawol weddi trös y testu.

242

24. Mysyrdod am y Sabbath. 248

25. Boreuol weddi ar y dydd Sab-
ath. 311

26. Fethau i'w myfyrio wrth fyned
ir Eglwys. 306

27. Prydnawol weddi ar y dydd
Sabbath. 328

28. Mysyrdod am yr union sedd o
mhydrdio a rhoddi elusenau. 336

29. Am y carter Sanctaidd o Ddu-
nioldeb yn Gwledia neu roi frysian. 356

30. Mysyrdod yn dangos yr union
hdd i dderbyn Cymmun Sanctaidd yr
Argywydd. 357

31. Cyffes o styncedig o flaen derbyn
Cymmun Sanctaidd. 387

32. Neilltuol draethawd o flaen
derbyn y Sacrament. 406

33. Gweddi i'w dyned yndydol der-
byny Cymmun Sanctaidd. 416

34. Mysyrdod o'r modd y mae i
dun ei ymddyryn eikun yn amser le-
fd. 425

35. Gweddi pan ddechreuon wrth fyned
yng. 372

- ynglaf. 428
36. Atbwriaeth i ddyn i wneuthur
ei lythyr Cymru. 434
37. Gweddi o flaen Gymneryd Phy-
sygwriaeth. 439
38. Myfyrdod i'r claf. 437
39. Myfyrdod i un aelo yn i'r o
glefyd. 448
40. Diolch am fyned yn iack o gle-
fyd. 455
41. Myfrydod i ddangos pa'r w
adaioni y mae marwolaeth yn ei ddyrn
i ti. 462
42. Gweddi i ddyn a fydd ym mron
marw. 464
43. Mysfyrodod yn erbyn anobanib.
468
44. Addysg i'r rhai a ddelont i ym-
weled a'r claf. 483
45. Gweddi trws y claf. 487
46. Dewis fannau i'w darllain i'r
claf. 491
47. Cymorth yn erbyn annioddef-
garwch mewn clefyd. 491
48. Saith o feddyliau Sancteiddiol
ac ocheneidiau galanus un claf lesc, yn
barod i farw. 500
49. Gweddi.

28
our
34
hy-
439
437
cb o
gle.
455
Dw
wyn
462
ron
464
ih.
463
m.
483
487
i'r
91
lef-
91
liol
yn
oo
ldi

49. Gweddi i w dywedyd pan fydd i
yn clwyfus yn y madel a'r byd.

520

50. Gweddi wrth roddi yr yspryd i

eu.

51. Yr arser o Dduwioldeb i farw
yr Arglwydd, sef Mertrhydod.

522

52. Ymddiddan kyfryd rhwng yr
aid a'i Iachawdwr. 530

53. Neillduol draethawd yr enaid,
Grist ein Iachawdwr

522

530

- ynglaf. 428
 36. Atbwriaeth i ddyn i wneuthur
 eilythyr Cymmun. 434
 37. Gweddi o flaen Gymneryd Phy-
 sygwriaeth. 439
 38. Myfyrdod i'r claf. 437
 39. Myfyrdod i un aelo yn iach o
 glefyd. 448
 40. Diolch am fyned yn iach o gle-
 fyd. 455
 41. Myfrydod i ddangos pa ryw
 ddaioni y mae marwolaeth yn ei ddwyn
 i ti. 462
 42. Gweddi i ddyn a fyddo ym mron
 marm. 464
 43. Myfyrodod yn erbyn anobaith.
 468
 44. Addysci i'r rhai a ddelont i ym-
 weled a'r claf. 483
 45. Gweddi trws y claf. 487
 46. Dewis fannau i'w darllain i'r
 claf. 491
 47. Cymorth yn erbyn annioddef-
 garwch mewn clefyd 491
 48. Saith o feddyliau Sancteiddiol
 a cheneidiau galarus un claf lesc, yn
 barod i farw. 500
 49. Gweddi

49. Gweddi i w dywedyd pan fydd
dyn clwyfus yn ymadel a'r byd.

520

50. Gweddi wrth roddi yr yspryd i

51. Yr arser o Dduwioldeb i farw
is yr Arglydd, sef Mertrhydod.

522

52. Ymddiddan hyfryd rhwng yr
uid ai Iachawdwr.

530

53. Neillduol draethawd yr enaid,
Grist ein Iachawdwr

Prædicti in cœ
stabile esse
et libe ferre hanc
civitatem
G
H
I
T
D
O
M
P
O
M
P
O
arfer
D

267

Interpretis de seipso Epigramma.

Gwaith yw hwn a hacdei ei wneuthur
Gan un a fai a mwy o synwyr,
tud fel y litar mi a ôdwerdais
A scrifennais, a scrifennais.
Na'n dda gennif druan ieuhydd
Trnill cariad y darlennu ydd
O ba d llyg yn cyfeirhu,
Cymred wyllys yn lle gallu.
Hi un nad yw syngwaith anymniig
Ond gwaeliawn ac amysedig
Fel y mae yn rhodd cymmerwch
Oni wnewch chwi well canmolwch.

Cronogramma.

usfer DVwIOLD:b a LafVrIaISI, yn
o.D IcsV.

DIWEDD.

Ni chefais i amser i graffu ar y beina
a ddiangodd yn y print, am hynny
ddarllenyydd cariadol attolwg i ti eu diw-
ygio, hefyd darllaen Page 116 o flaen Page
115. hyd y seithled Section o Page 117.

ian
any
iw.
age

Ni chigfais I amfor i graffu ar y heira
a ddiangodd yn y print, am hynny
ddarllenwyd cariadol atolwg i i eu diw-
gio, hefyd darllen Page 116 o flaen Page
115 hyd y seithfed Section o Page 117.

my
new
page
100
8?